Universidad del Rosario
Archivo Histórico

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario
E28 N048 V.1 Ej.1

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

004941

Bartoli de Saxoferrato

Prima super Codice.

Arobispo de Santa fee D. Frai Xptobal de Fonz

Continetur hoc in volumine Prima pars Commentariorum Bartoli de Saxoferrato: quem (et merito quidem) iuris vocitant Lucernam: super Codice: ad vetustissimorum simul ac emendatissimorum exemplarium fidem recognita et emaculata. Et complurium doctissimorum virorum Additionibus et Apostillis illustrata. Summarijs item et Concordantijs contrarietatum Bartoli minime pretermissis. Insuper et Repertorio singularium materiarum in ordinem multo hactenus commodiorem redacto.

Additiones huius operis.

Alexandri Imolensis.
Andree Barbatie Siculi.
Andree de Pomate de Bancuana.
Christophori de Acellis.

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL ROSARIO

Anno. M. cccc. xxvij. excudebatur.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

Colegio Mayor del Rosario.

Rosario | Historia

Rubrice prime partis Codicis.

Actionibus empti ⁊ vendi.fo.175.
Actione rerum amotarum.fo.187.
Actionibus ⁊ obliga.fo.136.
Ad senatusconsul.macedo.fo.161.
Ad senatusconsul.velle.fo.eodem.
Ad exhibendum.fo.132.
Administratione tutorum.fo.191.
Aduocatis diuersoꝝ iudicū.fo.75.
Aduocatꝫ diuersoꝝ iudicioꝝ.fo.74.
Aliena.iudi.mut.cau.fac.fo.103.
Alli.pupil.prestan.fo.195.
An seruus ex suo facto.fo.140.
Apostatis.fo.31.
Arbitrium tutele.fo.193.
Autoritate prestanda.fo.196.
Assessoribus.fo.42.
Commerciis ⁊ merca.fo.176.
Commodato.fo.159.
Communi diuidundo.fo.131.
Cōmunia vtriusq; iudicis.fo.eodē.
Communium rerū alie.fo.175.
Condictione indebiti.fo.135.
Condi.ob causam.fo.eodem.
Condi.ob turpē causam.fo.136.
Condi.furtiua.fo.eodem.
Condi.ex lege.fo.eodem.
Confirmando tutore.fo.188.
Compensationibus.fo.164.
Consortibus eiusdem litis.fo.132.
Constituta pecunia.fo.142.
Contrahenda emptione.fo.173.
Contrario iudicio tutele.196.
Curatore furiosi.fo.eodem.
Defensoribus ciuitatum.fo.42.
Depositi.fo.171.
Dilationibus.fo.115.
Diuersis rescriptis.fo.41.
Diuortijs.fo.186.
Diuortio fac.apud quē libe.fo.187.
Dividenda tutela.fo.195.
Dolo malo.fo.91.
Donationibus ante nup.fo.179.
Donationi.inter virū ⁊ vxo.fo.186.
Dotis promissione.fo.183.
Dote cauta nō nume.fo.185.
Edendo.fo.42.
Edilitijs actionibus.fo.175.
Eo qui ꝑ tuto.nego.gerit.fo.195.
Episcopis ⁊ clericis.fo.28.
Episcopali audientia.fo.30.
Errore calculi.fo.73.
Errore aduocatorum.fo.75.
Etiam per ꝓcura.cau.resti.fo.101.
Eunuchis.fo.173.
Exercitoria vel instito.fo.160.
Ex quibus causis infa.irro.fo.75.
Excusationibꝫ ⁊ tēpo.eoꝝ.fo.196.
Excusatione veteranoꝝ.fo.eodem.
Feriis ⁊ dilationibus.fo.123.
Fideiussoribus minorum.fo.93.
Fide instrumentorum.fo.154.
Fideiussoribus tuto.fo.196.
Filiofamilias minore.fo.93.
Finium regundorum.fo.132.
Formulis.fo.105.
Fundo dotali.fo.187.
Hereditate vel actio.vendi.fo.173.
Hereditarijs actionibus.fo.141.
Heredibus tutorum.fo.195.
Hereticis ⁊ manicheis.fo.30.
His que vi metusve causa.fo.89.
His qui ad eccle.confu.fo.31.
His qui ve.eta.impetra.fo.100.
Incestis nuptijs.fo.180.
In integrum restituendis.fo.101.
In integrum restitutione.fo.92.
In ius vocando.fo.48.
In litem iurando.fo.195.
Inofficioso testamento.fo.120.
Inofficiosis donationibus.fo.123.
Inofficiosis dotibus.fo.124.
In quibus causis in integ.fo.98.
In quibus causis baben.tu.fo.191.
In quibus causis mili.fori.fo.120.
Interdi.matri.fo.180.
Iudeis ⁊ celico.fo.31.
Iudicio familie berciscūde.fo.129.
Judicijs.fo.109.
Jurisdi.oim iudicum.fo.116.
Juris ⁊ facti ignorantia.fo.34.
Jureiurādo ꝓpter calū.oā.fo.106.
Jure emphyteo.fo.177.
Jure dotium.fo.183.
Lege aquil.fo.129.
Legibus ⁊ cōsti.principum.fo.31.
Legitima tutela.fo.188.
Liberis alendis.fo.187.
Litis contestatione.fo.114.
Locato ⁊ conducto.fo.176.
Magistratibus conue.fo.197.
Mandatis principum.fo.34.
Mandati.fo.174.
Monopolijs.fo.
Naturalibus libe.fo.187.
Nautico fenore.fo.171.
Ne ex delictis defunctorum.fo.141.
Ne fideiusso.do.den.fo.187.
Ne filius ꝓ patre.fo.140.
Ne fiscus vel respublica.fo.86.
Negotijs gestis.fo.eodem.
Ne liceat poten.fo.85.
Ne quis in sua causa.fo.113.
Ne sanctum baptisma ite.fo.30.
Ne tutor vel cura.vecti.fo.94.
Non numerata pecunia.fo.163.
Ne vxor ꝓ marito.fo.139.
Nouo codice componendo.fo.2.
Noua vectiga.insti.nō pos.fo.176.
Nozalibus actionibus.fo.132.
Nundinis.fo.175.
Nuptijs.fo.180.
Officio prefecti pretorio.fo.42.
Officio prefecti vrbis.fo.eodem.
Officio magistri offi.fo.eodem.
Officio rectoris ꝓuin.fo.eodem.
Officio prefecti vigilum.fo.eodem.
Officio diuersoꝝ iudicū.fo.eodem.
Officio eius q vi.alte.gerit.fo.eodē.
Ordine iudiciorum.fo.113.
Pactis conuentis.fo.185.
Pactis inter empto.⁊ ven.fo.175.
Pactis.fo.49.
Paganis ⁊ sacrifi.fo.31.
Patribus qui filios distra.fo.173.
Pedaneis iudicibus.fo.112.
Per quas ꝑsonas no.acq.fo.160.
Periculo tuto.⁊ cura.fo.194.
Periculo ⁊ cōmodo rei ven.fo.175.
Petitione hereditatis.fo.124.
Pignoratitia actione.fo.159.
Plus petitionibus.fo.115.
Plus valere quod agitur.fo.158.
Postulando.fo.73.
Precibus imperā.offe.fo.38.
Predijs ⁊ alijs rebus mino.fo.197.
Probationibus.fo.142.
Procuratoribus.fo.77.
Prohibita sequestratione.fo.135.
Pro socio.fo.173.
Quādo decreto opus nō est.fo.197.
Si libellus principi datus.fo.39.
Si ex facto tuto.fo.194.
Si fiscus vel priuatus.fo.140.
Si licet vnicuiq; sine iudi.fo.120.
Si impe.inter pupil.⁊ vidu.fo.117.
Si liceat ab emp.oisce.fo.175.
Si mulier tute.offi.fun.fo.190.
Si tu.esse desinunt.fo.196.
Qui dare tuto.vel cura.fo.189.
Qui ⁊ aduer.quos in integ.fo.99.
Qui legitimas personas.fo.113.
Qui numero liberorum.fo.196.
Qui etate se excusant.fo.106.
Qui numero tutelarū.fo.196.
Qui petant tuto.vel cura.fo.189.
Qui pro sua iurisdi.fo.113.
Quibus ex causis maio.fo.103.
Quod cū eo qui in aliena.fo.160.
Rebus alienis nō alie.fo.175.
Rebus creditis ⁊ iureiuran.fo.133.
Receptis arbitris.fo.104.
Rei vendicatione.fo.125.
Rei vxo.actione.fo.184.
Religiosis ⁊ sumpti.fune.fo.133.
Rem alie.geren.fo.175.
Reputationibꝫ que fiūt in in.fo.101.
Rescindenda venditione.fo.173.
Restitutione militum.fo.101.
Rerum permutatione.fo.176.
Sacrosanctis ecclesijs.fo.9.
Satisdando.fo.105.
Secundis nuptijs.fo.180.
Seruitutibus ⁊ aqua.fo.128.
Soluto matrimonio.fo.187.
Sponsalibus.fo.179.
Sportulis.fo.112.
Statuis ⁊ imaginibus.fo.42.
Suffragio.fo.135.
Summa trinitate.fo.3.
Suspectis tutoribus.fo.195.
Si contra ius vel vti.publi.fo.39.
Si certum petatur.fo.134.
Si dos constante matrimo.fo.187.
Si ex falsis alleg.fo.196.
Si maior factus.fo.197.
Si mater indēitate ꝓmisit.fo.195.
Si cōtra ma.volū.oa.fit tu.fo.eodē.
Si maior factus ratum ha.fo.100.
Si minor se maio.dixe.fo.99.
Si sepius in inte.resti.postu.fo.100.
Sine censu vel reli.fo.175.
Si quis igno.rem mino.fo.197.
Si quis alteri vel sibi.fo.172.
Si quacūq; ꝓditus pote.fo.180.
Si recto ꝓuincie.fo.179.
Si secundo nupse.mulier.fo.182.
Si seruus extero.fo.173.
Si seruus exꝑot.ve.fo.175.
Si manci.ita vene.ne ꝓsti.fo.eodē.
Si manci.ita fue.alie.ne ma.fo.eodē.
Si tutor vel cura.reipu.cau.fo.196.
Si tutor nō gesserit.fo.195.
Si tutor vel cura.interue.fo.94.
Si in cōmuni eadēq; causa.fo.eodē.
Si aduersus rē iudicatam.fo.eodē.
Si aduersus venditionē.fo.95.
Si aduersus vendi.pigno.fo.96.
Si aduersus donationē.fo.97.
Si aduersus libertatem.fo.eodem.
Si aduersus transactionem.fo.eodē.
Si aduersus solutionē.fo.eodem.
Si aduersus dotem.fo.eodem.
Si aduersus delictum.fo.eodem.
Si aduersus vsucapionē.fo.eodem.
Si aduersus fiscum.fo.97.
Si aduersus credi.fo.98.
Si vt se ab heredi.absti.fo.eodem.
Si omissa here.vel bo.pos.fo.eodē.
Si exꝑlribꝫ tuto.vel cu.fo.194.
Tempo.resti.in integ.fo.102.
Testamentaria tutela.fo.188.
Testibus.fo.149.
Transactionibus.fo.59.
Tuto.⁊ cura.illustriū perso.fo.189.
Tutore ⁊ cura.qui satisde.fo.194.
Tutore seu curato.fo.196.
Ubi de crimine agi oportet.fo.117.
Ubi de possessione agi opor.fo.118.
Ubi de fideicō.agi opor.fo.eodem.
Ubi cōueniatur qui cer.lo.fo.eodē.
Ubi petātur tutores vel cura.fo.189.
Ubi pupillus educari debeat.fo.193.
Ubi in rē actio exer.pōt.fo.eodē.
Ubi de hereditate agatur.fo.119.
Ubi ⁊ apud quem.100.
Ubi causa fiscalis.fo.120.
Ubi de ratiociniꝰs agi opor.fo.119.
Ubi causa status agi opꝫ.fo.eodem.
Ubi qs de curialivel coar.alia.fo.eo.
Ubi senato.vel clarissimi.fo.eodem.
Uectigalibus.fo.176.
Usufruc.⁊ habita.fo.126.
Usuris pupillorum.fo.195.
Usuris.fo.168.
Ut lite pendente.fo.39.
Ut nemo inuitus agere cogaꝫ.fo.113.
Ut cause post pubertatem.fo.195.
Ut que desunt aduo.partiū.fo.75.
Ut oēs tam ciui.q̄ crimi.fo.42.
Ut actiones ab heredibus ⁊c.fo.139.
Ut nemo priuatus.fo.85.
Ut nemi.liceat sine iudi.auto.fo.86.
Uxoribus militum.fo.102.

compensatio= nib9. fol. 167.

1931

De nouo codice faciendo. 2

Andr. Pomate. a sonat quia tempore quo iustinianus edidit opus hoc: nulli ibi erant condītores legum aut canonum vt sunt quando rogatur de instrumento notarius a parte. preterea iustinianus non dicitur inuocasse super re inside lium sed in re sua. argu. l. j. §. omnia. j. de vete. iur. enu. ⁊ ꝓ hoc facit etiā dictio nostri: non eñ potuisset hoc iustinianus respectu eorum cuꝫ ipsi 1 non haberent do. christum ⁊ ita nec 2 notarius respectu indeorum. preterea 3 considera ad quid sit ista inuocatio ⁊ 4 sic nunquid talis 5 consideratio caderet respectu indeorum preterea con 6 sidera et certe vi- 7 detur q̄ non: aut 8 enim hoc sit gratia venerationis ⁊ hanc non adhibet indeus christo aut sit vt illa sequantur que ponit glo. in aut. de heredi. ⁊ falcid. in principio. colū. j. ⁊ qd ad nos. de his que foris sunt. ij. q. j. ca. multi.

b Cōficiat instrumentum. Et cū inuocatio diuini nominis sit de solennitate adeo q̄ ei? omissio vitiet instrumentum vt in ca. nō obseruetis. in fine. xxvj. q. ij. Item cū sit de cōsuetudine que consuetudo multum attenditur in instrumentis. vt ca. cum dilectus. de fi de instru. Cuius etiam transgressoꝛ puntur. ꝛi. distin. in his igitur. 1 Et si notarius inter iudeos faciat instrumentum debet inocare nomē domini cū ipse sit iudex chartularij? iudei et ad ipsum adeūtes ꝓrogāt iurisditionē suam et loci. bene facit quod dicit domi. 2 Anto. in ꝓoemio a decretalium. bene b facit glo. j. in aut. de armis. ⁊ in. l. in nomine domini. C. de offic. prefect. preto. et de predictis Raph. alleg. tex. in aut. vt prepo. nomen imperat. §. imperialis ⁊ Imol. in rubric. de oper. noui nuntia. Adde altissimi presidio semper inuocato beateq; Lucie virginis cuius vigilia hodie celebratur quod Alexand. in rubric. de operis noui nuntiatione tenet contrarium eius quod hic dicit ⁊ quod inuocatio diuini nominis non sit de substantialibus tenet Bal. ⁊ Paul. de castro qui dicit ita seruari pistorij. ⁊ hoc per glo. in. l. generali. de tabu. libro. g. vbi ponūtur substantialia requisita ad instrumenta conficienda inter que non ponitur inuocatio diuini nominis. dicit tamen Abb. in. c. j. de fide instru. quod iuncto tex. c. non licet. xxvj. q. j. cum bona consuetudine ⁊ antiqua quod ponatur dici posse si omittatur instrumentum publicum non valere ex quo habes q̄ si est de substantia inter indeos debet

Et ex hoc habetis. Certe ista inductio non conditores legum aut canonum vt sunt quando rogatur de instrumento notarius a parte. preterea iustinianus non dicitur inuocasse super re inside lium sed in re sua. argu. l. j. §. omnia. j. de vete. iur. enu. ⁊ ꝓ hoc facit etiā dictio nostri: non eñ potuisset hoc iustinianus respectu eorum cuꝫ ipsi 1 non haberent do. christum ⁊ ita nec 2 notarius respectu indeorum. preterea 3 considera ad quid sit ista inuocatio ⁊ 4 sic nunquid talis 5 consideratio caderet respectu indeorum preterea con 6 sidera et certe vi- 7 detur q̄ non: aut 8 enim hoc sit gratia venerationis ⁊ hanc non adhibet indeus christo aut sit vt illa sequantur que ponit glo. in aut. de heredi. ⁊ falcid. in principio. colū. j. ⁊ qd ad nos. de his que foris sunt. ij. q. j. ca. multi.

De nouo codice faciendo. Rubrica.

Inuocatio diuini nominis in principio cuiusl libet operis debet precedere.

Notarius christianus conficiens instrumentū inter iudeos inuocat nomen christi.

Codicis appellatione simpliciter ꝓlatum venit hic liber.

Benitiuus quādo significet id quod est alterius.

Statutū q̄ si quis dederit damnum in re alterius verificatur etiaꝫ ratione possessionis ex communi vsu loquendi.

Benitiuus q̄ regitur ex natura possessionis.

Justinianus q̄ non fuerit hereticus.

Perpetuū vel sempiternū q̄ duret in secula seculorum ⁊ q̄ nullum elementū potest esse perpetuū.

Ubi ca Ista habetur diuersimode. Tera rubrica est illa quaꝫ dicā vobis legēdo ⁊ de bet dici constitutio prima. alias liber primus sed nō bene stat. Diuidi tur in duas partes per gl. super verbo de nouo. Tu potes diuidere rubricā istaꝫ in tres partes. primo ponitur quedam rubrica generalissima ad omne opus faciendū. vt inuocatio diuini nominis. secōdo ponitur rubrica generalis ad totum hunc librum. tertio ponitur rubrica specialis ad hanc constitutionem. secunda ibi codicis dñi Justiniani. tertia ibi: de nouo codice faciēdo. Iterum hec secunda pars diuiditur in tres partes quia ponitur primo denominatio huius libri cuꝫ adiectione principis tanq̄ cause efficientis. secundo ponitur causa materialis. tertio causa formalis. ⁊ lego rubricā totaꝫ vt iuuenes intelligant. secunda ibi repetite plectionis. tertia ibi incipit constitutio prima. In prima particula nota † q̄ in principio cuiuslibet operis debet pcedere inuocatio diuini nominis. vt habetur. j. de epis. ⁊ cleri. l. deo nobis. ⁊ de offic. prefec. preto. l. in nomine domini. ⁊. l. j. ⁊. ij. j. de vete. iure enucl. Ad istud oppo. qñ nomen christi inuocatur ab homine diuerse secte videtur fieri in contemptum. j. de indeis. l. iudeos. sed cōstat q̄ in hoc libro sunt leges diuersoꝝ imperatoꝝ qui fuerunt diuerse secte. ergo ista inuocatio nō bene ponitur. Glo. dicit super rubrica digesti quod fuit factum ab expositoribus qui erāt christiani ⁊ etiam Justinianus christianus erat. † Et ex hoc habetis a qō licet notarius christianus cōficiat instrumētū b inter duos iudeos bene pōt dicere in nomine domini nostri iesu christi. nō attento qui fuerunt contrahentes. Venio ad secūdam partem ⁊ dicitur hic codex domini Justiniani. Contra q̄ nomē generis non facit rem esse nominatā vt not. j. de rerū permu. super rubrica. sed nomen codicis est nomē generis q̄ omnis liber potest dici codex vt. l. argētarius. §. iij. de eden. Respondeo nomē codicis simpliciter est nomen generis. sed cum adiectione est nomē speciei electe. ⁊ ita hic dicitur codex dñi Justiniani. Codex est nomen speciei electe. ⁊ ita hic dicitur codex dñi Justiniani. Contra q̄ nomē generis non facit rem esse nominatā vt not. j. de rerū permu. super rubrica. sed nomen codicis est nomē generis q̄ omnis liber potest dici codex vt. l. argētarius. §. iij. de eden. Respondeo nomē codicis simpliciter est nomen generis. sed cum adiectione est nomē speciei electe. ⁊ ita hic dicitur codex dñi Justiniani. Codex est nomen speciei electe. ⁊ ita hic dicitur codex dñi Justiniani. Contra q̄ nomē generis non facit rem esse nominatā vt not. j. de rerū permu. super rubrica. sed nomen codicis est nomē generis q̄ omnis liber potest dici codex vt. l. argētarius. §. iij. de eden. Respondeo nomē codicis simpliciter est nomen generis. sed cum adiectione est nomē speciei electe. ⁊ ita hic dicitur codex dñi Justiniani.

3 stiniani. ⁊ per hoc differt ab alijs codicibus. † Fateor ꝙ si codex simpliciter ꝓfertur intelligitur de isto ꝓpter excellentiā vt insti. de iure natu. gen. et ci. §. ius ciuile. ⁊ gl. hic sentit. Ulterius hic dicit codex do. Justiniani. Cōtra imo est codex mei bar
4 to. natura enim genitiui est significare † eius qō est alterius vt. ff. manda. l. seruū tirij. de leg. l. ij. in pn. Rsid. nam vt grammatici dicūt genitiuus regitur quandoq; ex natura cause efficientis. quādoq; ⁊c. Et hic sunt duo genitiui. vnde dico q̄ vnus est ex natura cause efficientis: alius ex natura cause materialis q̄ dicit repetite prelectionis ⁊ hoc q̄ constat de mēte. vbi autem nō apparet regitur ex natura eius quod est alterius. vt in contrarijs. Ideo
c si statutum ᶜ diceret si quis dederit damnum in re alterius non intelligitur alterius ex natura cause efficientis. licet alterius vt significet dominiuꝫ. ita
5 dicit tex. no. in. l. j. de rei vxo. actione. † ex vsu lo-
d quendi communi: verificatur etiā ex possessione d sola vnde potest dici res alterius hoc est possidētis tantum. ita tex. probat in. l. j. §. ait prefor. ⁊. l. seq. ff. nau. cau. stabu. ꝓ hoc habes glo. no. satis in. l. ij. circa princi. ff. de oziq. iur. vbi dicitur qō fundus dicitur coloni ⁊ equus dicitur ragatij. ⁊ ideo quidaꝫ
6 boni grammatici dicebant q̄ genitiuus † regebat ex natura possessionis. Sequitur in rubrica sacratissimi. Contra imo videtur q̄ hereticus quia dicit spiritūsanctum solum a patre procedere. vt. j. de sum. tri. ⁊ fide cath. o. l. ij. hoc autem est hereticū. vt. c. i. extra de sum. trini. ⁊ in symbolo dicitur qui a patre filioq; procedit. Sl. soluit nō dicitur sacratissimus quia sanctus sed q̄ tradit sacratissimas leges vel quia fuit inuētor. certe placet expositio glo. nec tamen † arbitror ipsum fuisse hereticū: q̄ licet
7 diceret spiritūsanctū ꝓcedere a patre nō tamen negauit a filio. ⁊ audiui q̄ dñs Justinianus fuit ꝓfitus in decalogo sanctoꝝ. Sequitur perpetui Contra imo nihil est in mundo perpetuum: vt. j. de
8 serui. vrb. predi. l. eum debere columnam. ⁊ in aut. de non alie. §. vt autem. Huius timore gl. exponit
e perpetui. i. generalis. ⁊ vide glo. circa hoc. † Demū si vis scire vtrum aliquid possit esse perpetuū vel sempiternum quod duret in secula seculoꝝ. debes scire q̄ nullum elementū potest esse perpetuuꝫ ita no. in. d. l. eum debere. ⁊ in aut. de non alie. §. vt autē. Ea vero que non sunt elementa vt anima ista sunt sempiterna. Item actiones que non introducuntur a principe q̄ nō sunt elemētate possunt esse perpetue nō temporales. vt princeps introducit conuenire tamen fateor q̄ iura incorporalia si essent accessoria corporalibus vt seruitutes que nō possunt esse sine predijs. vt. l. j. communia predio. tunc sicut illud corporale elementum nō potest esse c perpetuum. ita nec illa iura. vt. l. si alimēta. in principio. de vsu. Sequitur in rubri. repetite prelectionis. Contra quando ista constitutio fuit facta non erat lectio repetita. nā tūc erat lectio repetita quā- d do fuit facta emendatio secunda. de qua videbitis. j. titu. ij. Solu. dicunt quidam hanc rubricam fuisse compositam post primam ⁊ secundam emendationem merito hic dicitur repetite prelectionis. et hoc satis placet ꝓout refertur ad istas duas partes rubrice que sunt generales. ſ3 ꝓout refert se ad vltimā partem dico quod illa facta fuit presentis constitutionis vel institutionis. Item opponitur quod vna tantum lectio fuit repetita glosla dicit quod abundat istud ꝓe. sicut dicimus de dote prelegata ⁊c.

Andr. Pomate. e Perpetuum. Et de illa dictione perpetuuꝫ vide etiam glo. in. c. reperiuntur. j. q. j.

Andr. Pomate. Ideo si statutū. Vide ad hec q̄ posui in rubric. ff. de ope. no. nun.

Ex possessione. Contra doctrinā Bar. hic est tex. in l. j. §. j. de seru. cor. vbi appellatione serui corrupti non venit seruus bona fide possessus ergo genitiuus causa includit solum dominium ⁊ non possessionem. ꝓ Bar. sunt iura infinita de iure cano. vt est tex. in. c. ꝓ illorum. extra de ꝓb. ⁊ vide Barto. in rub. de ope. no. nun. vide Benedi. de plumb. in. l. is qui suis numis. ff. de manu. ⁊ bar. in. l. j. §. fi. ff. de pecu.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

¶ Pro cõcordia. Aduerte q Bart. inuoluitur vitio contrarietatis per do. Jaso. in ti. institu. de actio. §. omnium. circa. iij. colum. dum dicit in. l. fi. C. de iud. q licet a sententia compromissarij non liceat appellare. tamẽ a sententia arbitri, iuris fic. idem dicit idem tenere Bar. in. l. j. C. de arbi. ꝛ in. l. ij. in fi. illo eo. Adde bar. in. l. j. §. interdũ. ff. a quib. app. non li. licet se remittat ad no-
per eũ in. l. nemo 1
potest. ff. de lega. j. 2
Contrarius alle-
ga. in hac pma cõ 3
stitu. tu dic si bene
consideretur Bar 4
to. nõ meretur ar-
gui de cõtradictio
ne ꝛ potest saluari 5
vt etiã saluat Jo. 6
de imo. et nouissi.
quia aut statutus
simpliciter loqui- 7
tur de compromis
so ꝛ tunc possit sal 8
uari vt dicit Bar-
to. in. o. l. fina. cum
si. aut statutũ pro- 9
cedit vlteriꝰ dispo 10
nẽdo. tenet q om- 11
nino stetur cõpro- 12
misso sub pena cõ 13
promissi. et tunc 14
etiam videatur tol
lere appellationẽ. 15
ꝛ ita loquatur hic
in hac. j. constit. et
in hac sentẽtia vi- 16
detur etiam reside
re ipse do. Jason
dum alleg. imo. in 17
d. l. j. colum. pen. et 18
ita voluit innuere
Bar. in. l. j. in fi. ff.
a qui. ap. nõ licet. 19
20
Andr. Pomate.
a ¶ Logantur. de 21
isto statuto. vide
que posui ad ale-
gan. in rubri. solu.
matri. in. j. colum.
ꝛ in. l. q se patris.
in glo. fi. ꝛ ibi mo-
dern. j. vnde li. ra-
pha. fulg. cõsil. lij.
als. cliij. et panor.
consi. xxxj. colum.
j. in primo dubio. 1
in. ij. volu. feli. in
proe. decre. col. iij.
in. c. que i ecclesia-
rum. colũ. xv. ad fi
nẽ. de constit. et in
capꝭ. ecclesia sancte
marie. colum. xliij.
eo. titu. ꝛ in. c. fi. co
lũ. g. ver. fallit. iiij.
eod. ti. ꝛ in. c. licet.
colum. iij. in fi. de
test. ꝛ i. c. exceptio-
nes. colum. xij. ver
sic. idem dic de ex-
cept. q in facto ex
tra de excep. Bar.
consi. cxvij. barba, consi. xlij. colum. ij. in. j. volumi. ꝛ in colum. xij. feli. in. c.
sicut. colum. j. de reiudi. ꝛ aliquid in simili per barba. consi. xxxvj. colum.
xix. volu. ij. Panor. ꝛ ibi feli. in rub. ig. de treug. ꝛ pace. in fi. Alegan. in
l. j. colum. j. ꝛ colum. iij. ff. de lega. j. ꝛ in. l. j. §. lex falcidia. colum. j. ff. ad le
gem falcid. aliquid per Alegan. in. l. ex facto. §. fi quis rogatus. colum. j.
ff. ad trebellia. ꝛ col. xiij. ꝛ sequen. ꝛ addita ad anna. consil. xlviij. a. lxxxix.
Anchara. in. c. canonum statuta. colũ. lxxxij. de constitu. ꝛ col. lxxxiij. a. d.
Alegan. consi. lxxxij. colũ. ij. volu. j. Barba. in. c. cum omnes. colum. ix. in
princi. de constitu. ꝛ Alegan. consi. ccx. volu. ij. Jaf. in. l. veluti, §. hec vox
quam legit. cum. l. si quis. §. pretor. in. iiij. nota. ff. de in ius vocan. ꝛ in. l. ij.
C. eodem. ꝛ in. l. qui se patris. columna. xxxj. post alios ibi. j. vnde libe. et
Alegan. in. l. j. col. j. j. vnde vir ꝛ vgo. ꝛ in consi. xxxvij. colũ. penult. vol. ij.
vbi querit an tale statutum habeat locum in legitimato super actu iura-
to ꝛ in consi. lx. in. iij. dubio. volu. ij. vbi querit an stante statuto q inter cõ
trahentes fiat compromissum illud habeat locum in legitimato. ꝛ in. ij.
querit an habeat
locum in naturali
ꝛ spurio ꝛ. l. xij. col.
fina. eodẽ. volu. ij.
vbi articulus in-
ris vel res essent
clarevel peteretur
animo calumniã-
di ꝛ do. Felin. in. c.
inter monasteriũ.
colum. xiij. in ver.
xxx. limita. de re
iudi. ꝛ Alex. lxxij.
col. iij. volumi. iij.
vbi dicit q nõ ha
bet locum in cau-
sa appellationis ꝛ
Pau. de cast. con-
si. lxxv. vbi et ipse
ponit de hoc scili-
cet de causa apped
latiõis an tale sta
tutus respiciat or-
dinem procedendi
vel decidẽdi ꝛ alia
pulchra circa hoc
vide romañ. cõsil.
ccc. vbi dicit q ta
le statutum exor-
bitat a iure et non
comprehendit ca-
sum misꝰtum ꝛ Ja
so. in. l. fratres. j. cõ
tractio. vbi dicit
q tale statutus
non habet locum
in agnatis obstat
exceptio litis fini-
te. et sozi. iiij. vbi
ponit an tale sta-
tutum habeat lo-
cum vbi ex forma
statuti petitur exe
cutio. instrumenti
guarentigiati. et
xxxvij. colum. vij.
vbi ponit an ha-
beat locus vbi pe-
tenti compromis-
sum obstaret exce
ptio litis finite.
seu impediens li-
tis ingressum. et
Baldus in capit.
cum venissent. co-
lum. iij. de eo qui
mittitur in posses
sionẽ causa rei ser
uande. vbi ponit
an comprehendat
clericum et consil.
v. in secunda par-
te ꝛ an comprehen
dat minorem vi
Bal. ꝛ ibi addidi.

Ecque necessario.

¶ Glos. j. hic diuidit banc. l. in quatuor partes et bene vt in ea habetis. ¶ Hic dicitur hec que necessario. ꝛ sic innuit quod princeps hoc habebat necessario facere. Contra quia princeps est solutus legibus. vt. l. princeps. ff. de legibus. Solut. quedam est necessitas ꝛ ex parte persone ꝛ ista non est in principe vt in contrario et quedam ex parte rei que indiget emendatione. vt hic. simile in domo que cadit quam ego dominus non habeo necesse reficere tamen domus ipsa habet necessitatem reficiendi. vt no. in. l. j. circa princi. ff. de impensis. ꝛ. l. impensis. eo. tit. ꝛ de verb. signi. certam. Sol. vt. l. impense ꝛc. Secundo. oppo. ꝛ videtur q iste tex. contradicat sibiipsi. q dicit in presenti. ꝛ. j. dicit censuimus qõ est preteriti tẽporis sic sumitur in. l. verbum oportebit. ff. de ver. signi. sol. vt in glo. ¶ Circa istam partem quero vtrum ista constitutio fuerit facta post secundã emẽdationem codicis an ante. Hic in glo. sunt opi. quidam quod post. ꝛ exponunt hec. siam correcta. quidaꝫ q ante per vnam dispositionem innuitur q fuit ante per

Princeps qua necessitate astringatur.
Pronomen hic hec hoc quod sit demonstratiuus ad oculum.
Quod ista constitutio fuerit facta post secundã cõpilationem codicis.
Priores ciuitatum habentes arbitrium super publica vtilitate q possunt statuere q litigantes teneantur compromittere.
Dictio prius q duobus modis in iure assumaꝫ.
Statutum q litigantes compromittant non habet locum vbi est instrumentũ habens executionẽ paratam.
Viri sufficientes debent proponi ad opus faciendum.
Laudes ꝛ dignitates alicuius debent dici.
Unum verbum potest exponi secundum duas expositiones.
Consul ꝛ vir consularis est quid diuersum.
Doctoratus q sit dignitas.
Doctor qui legit per. xx. annos efficitur comes.
Judei ꝛ infames q non possunt doctorari.
Contrarietates debent adiuuari per diuisiones.
Quando circa legem sunt intellectus si iudicatur pro vna sententia non est nulla.
Arbitrium si est datum in concernentibus publicam vtilitatem: an q vigore talis arbitrij non possunt statuta corrigere.
Prefationes que sint resecande et cuius vtilitatis sint.
Imo quando correctiue ꝛ quãdo implicatiue ponatur.
Ex duobus instrumẽtis scriptis in vna charta primo scriptum presumitur primo celebratum.
Ordo scripture quando attendatur.
Dies in lege clausula in corpore iuris non requiritur secus in priuilegio.
Constitutio rescripta ad certam personã quando faciat ius generale.
Lites cito dirimere q pertineat ad vtilitatẽ communem.

in. l. fi. j. de resti. in integ.

b ¶ Quod non. contrariũ concludit Jmo. in. l. j. solu. ma. ꝛ ad plures questiones similes vide per Bar. in. l. ambitiosa. de decreto ab ordi. faciendo sed an statutũ de hoc sit fauorabile Bal. q sic in. l. qui se patris. in pen. co. C. vnde lib. ꝛ vide de hoc Bal. hic.

c ¶ In contrarium. Et an possit appellari ab arbitris electis ex necessitate statuti. vide Barto. hic in contrarium tenuit. idem Barto. in. l. j. in fi. a quibus app. non licet. ꝛ ibi vide que dixi per Bart. adde de arbitris electis ex forma statuti an sint meri iudices vel arbitri vel arbitratores. per. de ancha. consi. cclxx.

pulatus

a ¶ Adnor leditur. ꝛ an statutum de cautis compromittendis liget minorem bal. q sic in. l. fi. de in integ. rest. ꝛ per pet. de ancha. in. c. canonum statuta. de constitu. ꝛ consuluit bar. adde pulchre bal. consi. incip. pupillus. ꝛ ibi an valeat renuntiatio de non petendo reductionem ꝛ quid si statutus denegat reclamati. est nn. cccxc. ij. lib. ꝛ per eundẽ super statuto laudensi. consil. ccvj. iij. lib.
per eundem consi
lio. cccxxxvij. j. li.
per Roñ. pulchre
consi. xc. ꝛ ibi etiaꝫ
quid si statutum
remouet reclama
tiones querele ap.
et similia qualiter
minori succurrat
et quod statutum
liget minores vo-
luit Bald. consil.
liiij. j. lib. vbi dicit
q si statutum dis-
ponit quod missus in possessionem
ex primo decreto lu-
cretur fructus li-
gabit et minorem
in casu quo cõtra
ipsum potest fieri
missio et hoc not.
ad scripta in. l. si fi
nita. §. iulia. de dãno infec.

b ¶ Paratam exe
cutionem instru-
menti. et ad hocvi
de Bart. ꝛ que ibi
dixi in. l. elegãter.
in princ. ff. de con-
di. inde. Item non
posset peti tale cõ
promissum publi-
catis attestationi-
bus fm Bal. not.
in. l. j. C. de trãsact. a
adde Pet. de an-
cha. consi. clxxiij.
Bald. consi. cliij. li-
bro. iiij. et consilio b
clxxiij. iij. lib. con
sil. xxxvj. j. libro. et
consi. cxciij. iij. lib.
als. iiij.

c ¶ Sit dignitas.
dicit tamẽ q no. in. l. j. C. de profes.
qui in vrb. cõstan- 7
tinopo. q doctor
qui legit per. xx. 8
annos efficitur co
mes. et nota hic ꝛ
vide in proemio
ffor. et per domi.
Albb. c. proposuis-
ti. de prob. Et ad
hec dicta per bar.
videnum nota bi
lem tex. in aut. vt
lic. ma. ꝛ aute. §. reliquos. colla. viij.

pulatus de fideiussoribus. et. l. generaliter. si ergo aliquid fieret vniformiter ad duos fines vtroq; respectu diceretur fieri prius. verbi gratia mutuo tibi procuratori contemplatione procuratoris ꝛ domini. vterq; principaliter obligatur. vt. l. si pupilli. §. j. cum sua glo. ff. de nego. gest. ꝛ. l. quoniam. cũ eo. ꝛ. l. ei qui. vel mutuo pecuniã animo constituendi duos reos quilibet obligat principaliter. vt. l. si non singuli. j. si certum peta. ꝛ. l. eandem. in princi. ff. de duo. reis. Item si idem actus geritur a duobus respectu diuersorum finium contemplatione cuiuslibet diceretur prius fm suum respectũ. verbi gratia emptor ꝛ venditor faciunt vnum contractum. emptor prius vt habeat rem venditor prius vt habeat pretium. vnde fm intellectum cuiuslibet dicitur fieri prius vel non prius. Hunc ad propositum si fit iniuria filio lex imaginatur patrem et filiũ principaliter iniuriari. vt. l. eum qui nocentem. §. ij. ff. de iniu. nec dicitur actio patris accessoria ratione filij. vt. l. j. §. vsq; adeo. de iniurijs, ita in proposito licet fm ordinem nature propter lites dammum sit priuatorum principaliter. secundario reipublice. tamen fm ordinem intellectus lex intelligit vtrũq; prius ledi. licet fm ordinem nature secus. ideo ad publicam vtilitatem pertinet. Nõ obstat secundum in quo dicitur quod legitur ius alterius ꝛc. quia quando leditur per aliqõ statutum sactũ ex vigore alterius arbitrij lederetur ius primi partis ita quod nõ alterius tunc fateor contrariuꝫ ita loquuntur contraria. sed quando potest ledere actorem sicut reum neutra pars leditur. hic est tex. nota. in. l. fideicommissa. j. de transactio. ¶ Nõ obst. l. si minor. xxv. annis aut filio de minoribꝰ. vbi dicit quod eo tempore quo cõpromisit leditur. quia fateor in minore compromittente qui vniuersaliter causam suam non agitabit diligenter. vnde ab initio minor leditur a quia beneficium appellandi perdit. sed in duobus maioribus compromittentibus boc non est. ¶ Et per hoc dico † quod supradictum statutum q̃ generaliter factum non potrigeretur ad eum qui haberet paratam b executionem instrumenti vel testamenti. quia tunc ius sũ lederetur ita quod non alterius. vt de minoribus. l. minor vigintiquinq; annis cui fideicommissum. ¶ Per boc etiam apparet responsum ad illud qõ de appellatione dicitur. et hoc de isto principio. ¶ Sequitur ideoq; incipit secunda particula. videtur hic primo quod ad quodlibet opus faciendũ debent proponi viri† sufficientes ad illud hoc autem in principe presumitur. vt de officio prefec. preto. l. j. † Secundo nota quod quis debet dicere laudes et dignitates eorum de quibus hic dicitur. ꝛ in rubrica. ff. ¶ Opponitur hic exponit exq̃estor id est qui questuram dimisit. Contra in. l. petitionem. §. ingredientem. de aduoca. diuer. iudi. Solutio possumus dicere quod nomen dignitatis est ꝛ cõcordat cũ illa vel possumus dicere id est ille qui questuram dimisit. ꝛ tunc possumus dicere q non

de imo. in. c. j. de maio. ꝛ obe. de milite creato a principe vel a papa: q̃ licet sit posterior in tẽpore tamẽ debet preferri a milite creato ab inferiore vel ab alio. Et ita videtur dicendum in docto. ꝛ vide Bald. in. l. j. in fine. qui bo. cede. poss. de militibus a principe creatis q̃ hodie licet sint in exercitio militari. tamen aliqua retinent priuilegia. Et vide per moder. in. l. j. ff. de re iudic. Adde Alex. latius in rubrica de vulg. ꝛ pupilla. ꝛ ceteris paribus ꝓcedit antiquior sanguine et nobilior vt voluit Bal. in. l. nemini. per illuz text. j. de aduo. diuer. iudi. ꝛ doctor primo licentiat' postea doctoratus precedit medio tẽpore doctoratuz vt voluit Ang. are. in. §. qui dam. institute de actionibꝰ. per tex. in. l. j. C. de cõsul. lib. q. legista precedit artistam et canonista vtrũq; et doctor iuris vtriusq; precedit vtrũq; theologus vero omnes preterquaz in beneficijs obtinẽdis tunc pure canonista prefert theologo fm Hostien. ꝛ Joan. andre. in capitu. j. de consangui. ꝛ affinita. nisi ecclesia in qua beneficium obtinere curanit indigeret theologo vt quia esset vicina hereticis. et hoc sequitur Ro. consilio. cccxxxiij. circa finem. et an doctoratus possit propter insufficiẽtiam literarũ auferri et a quo vide Baldum consilio cccxxxiij. iij. lib. ꝛ an qui doctorari voluit ex priuilegio ꝛ nõ obtinuit possit redire ad ius cõmune per eũdem cõsilio. cccxxxvij.

9 est † incongruum vt vnum verbum exponatur fm duas expositiones. ¶ Op. ff. de leg. ꝛ lon. cõsuetudi. l. j. Solu. aliud est dicere consul. ꝛ intelligitur de eo qui habet administrationem. aliud vir consularis. et intelligitur de eo qui dignitatem habet sine administratione. ¶ Quero circa hec vtrum docto
c ratus sit dignitas. ꝛ hic videtur tex. qõ sic ibi Theophile clarissime ꝛc. ¶ In contrarium facit rubrica proemij. ff. vbi vides qõ nominat illustres doctores. quod nota. et hoc modo potest responderi quod vir erat clarissimus: quia comes: nõ quia do
10 ctor. Sol. dico † quod doctoratus est dignitas. casus est extra de magist. c. quanto. hoc etiam apparet quia dicit habeat iurisditionem ordinariaz in scholares. vt aut. habita. ꝛ in prima constitutione. ff. §. finali. sed habere istaz iurisditionem est dignitas. quod apparet quia alias repelluntur vt infames. vt. l. pretor. de his qui notantur infamia. fateor tamen quod non est illustris: vt in rubrica. ff.
11 sed si legisset per † viginti annos tunc esset comes
d
12 co quod infames apostate † et similes qui nõ sunt
e capaces non possunt doctorari. ¶ Hoc etiam dico pro iudeis quia nõ possunt doctorari quia non sunt capaces alicuius dignitatis. vt. l. finali. j. de iudeis. licet de iure antiquo forte aliud esset. vt. j. de decur. l. generaliter. §. finali. ¶ Venio ad tertiã particulam que incipit quibus specialiter. primo ponit tria precepta ꝛ conferentia ad ea. secundo ponit quartum preceptum. tertio ponit quintũ: quarto et vltimo remouet quandam dubitationem circa predicta. secunda ibi colligentes. tertia ibi: ita tamen. quarta ibi: et si quod nulla dubietate ꝛc. ¶ Venio ad primã partem et scribe casum in prima parte. Domine imperator: video quod vos hoc alijs cõmisistis: sed quam dedistis formam eis. dicit imperator: nos precipimus eis principaliter qõ ipsi componerent leges certas. et breui sermone et congruis subderent titulis. Capio secundus illud scilicet quod dixi breui sermone. et istud fiet resecatis superfluis prefationibus ꝛ resecatis similibus ꝛ resecatis legibus a legibus que in desuetudinez abierunt. Item dicas quod debeãt fieri leges certe. f quomodo poterunt fieri leges certe. fient resecatis contrarijs addendo vel minuendo vel mu-
13 tando si opus fuerit. ¶ Nota quod contrarietates debent adiuuari per diuisiones ꝛ distinctiones quo ad dicta testium. et eorum dicta diuisionibus deberent adiuuari. vt extra de testibus. c. cum clamor ꝛ plene in. l. inter stipulantem. ff. de verborum obligationibꝰ. ¶ Opponitur hic dicitur quod decem sapientibus. imo quinq; sicut in constitutione sequenti. Solu. gloss. in secunda constitutione, fuerunt quinq;. in ista prima fuerunt decem. ¶ Item e
g opponitur. s dicitur hic certas. Contra. d. l. dos a patre. et. l. in omnibus. soluto matrimonio vbi est obscuritas. Respondeo ad. l. sequentem nihil ad propositum. sed quantum ad. l. dos a patre. dicit

¶ Tunc esset comes. Et pro hoc tu alleg. l. Alleã. C. de decurio. lib. x. omnes tamen docto. sunt nobiles per. l. prouidendum. j. de postulã. Et quis debeat magis honorari an doctor vel miles dicit Bald. in rub. de inst. et iure. circa fi. q̃ doct. legum scientes deberent preferri: sed non doctorelli. Angel. autem in. l. tribunus. ff. de testa. mili. dicit q̃ tempore guerre sunt magis honorandi milites sed tempore pacis sunt magis honorandi doctores. ar. ter. in. §. fi. in proe. insti. ꝛ no. q̃ hoc dictum ange. debet intelligi de militibus militantibus non de militibus nostri temporis qui non sunt armate milite nec sunt vtiles tempore guerre ꝛ sic non habent priuilegia militũ vt dixit Cy. in. l. j. §. de iur. ꝛ fac. igno. Et adde q̃ milites nostri temporis non habent aliqua priuilegia nisi quia honorantur in sedẽdo ꝛ bibendo. nec etiã dignitas est in militibꝰ etiaꝫ si stant in expeditione militie armate. vt est in proemio huius libri. §. quibꝰ. per doct. ꝛ vide Jo.

Archivo Histórico Rosario

glos.fallit vbicunq; est opinio magistrorum et dicit bene.in primo est q; fiat ita clare quod dubitationem nō habeat.† Et propterea dixi alias quod vbi circa.l.est opinio licet aliqs iudicaret ſm vnaz opin.non veram sententia valet nec dicitur continere expressum iuris errorem.vt.l.cuz prolatis.ff. de senten.ſm vnam lect. ¶Glo.querit de duobus dic vt in ea. ¶Extra gloss.quero datum est arbitrium quibusdam sapientibus super aliquo negotio z super abūdantia vel publica vtilitate.an huius arbitrij vigore possint corrigere statutum hic videtur tex.q non nisi specialiter demandetur.bene dico quod ex vigore cuiuscunq; arbitrij † non potest quis statuta iam facta corrigere vel mutare nisi hoc specialiter sit permissum.vt hic vel nisi superueniat causa correctionis de nouo que nō erat vel ignorabatur tempore statuti conditi.tertium habes notabi.in.l.si hominem.ff.mandati.[a] in isto ſ.omisit duo contraria. ¶Opponitur et videtur q; prefationes non debeant resecari.vt.l.prima.ff. de origi.iur.hic dicitur contrarium.quare male. Solu.† hic loquitur de prefationibus superfluis vtiles vero prefationes non sunt resecande.ita dicit gloss.Sunt enim prefationes vtiles in quibus nomen domini innocatur.vt no.in rub.huius constitutionis.Item sunt vtiles prefationes ex quib[b] potest colligi mens constituentis.de hoc habetis. l.not.de heredi.instituen.l.finali.vbi dicitur quod ex istis prefationibus mens disponentis tollitur. ¶Opponitur hic dicit imo tc.imo ponitur[b] pro. z Glo.opponit quod dictio imo ponatur correctiue non implicatiue.† de here.insti.l.si ita scriptum z de manu.testa.l.stichus.Glo.nō soluit.dic q; quā doq; dictio imo adiicitur cū copulatiua z.vel etiā tunc ponitur copulatiue vel implicatiue. vt.l.iurisgentium.ſ.quinimo.ff.de pactis.ſm vnam lectu-ram.Quādoq; ponitur simpliciter.z tunc aut prefertur ab homine z ponitur correctiue.vt.l.contraria.aut a lege.z tunc aut eadem est ratio vel maior in presenti causa in eo quod adiicitur quid per dictionem imo z ponitur implicatiue. vt.l.iubemus. ſ.economus.de sacrosan.eccle.Aut non est eadem ratio.et tunc ponitur correctiue.vt.l.si vehenda.in principio.z.ſ.ij.ad.l.rhod.de iact.z.l.si ita scriptū. et.l.stichus.imo pamphilus.ff.de manumiſ.testa. ¶Venio ad ver.colligentes.dixi quod in hac parte tc.hic ponitur quartū preceptum ibi:ita tū.ponitur quintum preceptum. ¶Nota hic de ordine[c] quod priores in electione primo pronuntur.sequentes postea. Et istud facit[d] in argu.imo colligitur pro casu[e] si reperiuntur duo instrumenta scripta in vna charta instrumentū primo † scriptum presumitur primo celebratum per istū tex.tene menti. ¶Opponitur q; reperio leges nouas posteriores.nam in titu.de ſum.trini.ponuntur leges institutiani.in alijs titu.inferioribus reperiuntur alie leges aliorum imperatorum antiquorum.Solue vt in glo. ¶Opponitur.z videtur q; iste ordo non sit attendendus.vt.l.verum.ff.de solu.Solut.quando mens disponentis † est certa ordo non attenditur vt ibi.sed quando est dubia inspicitur ordo vt hic. Ista est sol.dixi in.d.l.verū.z dixi in.l.ij.ſ.si primo. de vulg.z pup. ¶Oppo.z videtur quod leges non valeant sine die z consule[f] vt.ſ.de diuer.rescrip.l.si qua.Solu.principalegia imperialia † que in corpore iuris non sunt clausa requirunt diem et consulem vt.l.contraria.secus in his que sunt in corpore iuris clausa.vt hic.

Et si que. ¶Hic remouet vnum dubiū. ¶Opponitur instituta de iure natu.ſ.sed quod principi.Solu.glos.hic loquitur de † his que sunt clausa in corpore iuris.[g] ibi secus.z hoc tenet Dy.in.c.in argumētū.de reg.iu. libro.vj.dominus Jaco but.dicebat aliquantulū latius sic.Aut est certū quod princeps voluit facere ius suum generale.z est ius sine dubio. Aut est dubium.z tunc aut non est clausum in corpore z nō est ius generale.vt dicto.ſ.id quod principi.aut est clausum in corpore iuris z est ius generale.si tamē tenor eorum hoc patiatur.vt hic.et.l.non plures.ſ. de sacrosanc.eccle.z de decu.l.vtiq;.

Hec igitur. ¶Hec est vltima pars ſm gl.in qua imperator tc. dicit glos.i. huius cōstitutionis. ¶Vo.quod ad cōmunem vtilitatem † pertinet vt lites citius decidātur.quod facit ad ea que dixi super ea cōstitutione. in prin.non habetis alia tc.

¶De summa trinitate. Rubrica.

1 ¶Relatiuum quando ponatur declaratiue:qñ augmentatiue z quando restrictiue.
2 Lex non debet esse indibrio.
3 Verbū volo quando inducat dispositionem.
4 Relatiuum quis vel qui est relatiuū subſtantie.
5 Religio quomodo sumatur z quid nobis afferat. Usure quo possunt de mente z voluntate iuris cinilis exigi.6.z vt interesse peti.8.
7 Minus malum permittitur vt euitetur maius.
9 Dementia alia vera alia ficta.
10 Argumentum de periurio ad hereticum quando procedat.
11 Heretici hodie sunt infames z repelluntur a testimonio.
12 Infames de facto quando possunt testificari.
13 Heretici qua pena puniantur.
14 Statutū loci contractus quo ad solennitatez eius attenditur.
15 Quo ad ordinationē litis inspicit locus iudicij.
16 Circa dubia que oriuntur tempore contractus secundū naturā ipsius inspicitur locus contractus. fallit in dote.nu.17.
18 Circa dubia que oriuntur post contractū propter negligentiā vel moza que statuta attendantur.
19 Statutum viri quo ad lucrū dotis inspicitur.
20 Quādo petitur restitutio ex lesione contingente in ipso contractu quod statutū attendatur. Forensis delinquens in loco secundum que statuta puniatur.
21 Statutum quod testamentū coram vnobus testibus possit fieri an valeat.22.Et an cōprehendat forensem ibi testantem.24.
23 Solēnitas publicandi testamentum potest per statutum minui z mutari.
25 Statutum circa ea que sunt voluntarie iurisditionis comprehendit forenses.
26 Statutū q; filiusfamilias possit testari non cōprehendit filiūfamilias ibi testantem.
27 Statutum vbi res est sita seruari debet.
28 Statutū z consuetudo laicorū quando liget clericos z seruari debeat in curia episcopi.
29 Statuta que statuit esse contra libertatē ecclesie.
30 Consuetudo laicorū in his que pertinent ad pcessum seruatur in foro ecclesiastico.
31 Statutum quod testamenta insinuētur an liget clericos.
32 Statutum quando porrigat effectum extra territorium.
33 Statutum quod filia femina nō succedat ad odiosum z non trahitur ad bona alibi sita.
34 Statutum permissiuū quando habeat locū extra territorium.
35 Instrumenta confecta a notario extra territoriuz q; faciant vbicūq; fidem.
36 Testamentū conditum cozā quatuor testibus secū dum dispositionem statuti loci valet etiam quo ad bona sita extra territoriū.
37 Lex potest facere q; quis decedat pro parte testatus z pro parte intestatus.
38 Statutuz habilitans personam quando trahatur extra territoriū.z nu.41.
Actus voluntarie iurisditionis nō possunt exerceri extra iurisditionem concedentis qui sit inferior a principe.nu.39.z.40.
41 Additio bereditatis an porrigat effectū suū extra ciuitatem.z nu.43.
42 Consuetudo anglie qō primogenitus succedat in omnibus bonis qñ trahatur ad bona alibi sita.
44 Statutū punitiuū quando porrigat effectū suum extra territoriū vbi ponit regulam cum fallentijs.

¶Pro casu.vide eundē Bar.in.l.j. in princ.ff.sol.ma. Ibidē si reperiuntur duo instrumenta ivna charta presumit primo celebratum qō est primo scriptuz.bene facit.l.si qs ex argentarijs.ſ.si initiū.ff.de edē.z hoc expresse tenet bal. in.l.de reb[o]. C.de dona.ante nupt.z Bal.hic in.ſ.quibus.limita singulariter per Bal.et Jmol.in.l.cum in testamento.de bere.instit.bene facit qō no.Bar.in.l.ij. ſ.prius.in fi.ff.de vulg.z pup.z vide que dixi post bar. in.d.ſ.prius.

¶Et cōsule.Sed an valeāt sine data z similiter in statuto vide Bar.in extraua.q sint rebelles in vſi.data z an statutum debeat edi cum die z cōsule.z an requirat scripturā.vide que dixi in rubrica.ff.ō ope.no.nū.

Delinquens

45 Delinquens in loco efficitur de iurisditione loci.
46 Si duo forenses existentes in exercitu perusino in territorio aretino delinquant quod poterunt puniri per potestatem perusij.
47 Statutū punitiuū simpliciter loquens qñ comprehendat ciuem delinquentē extra territoriuz ad hoc vt possit contra eum procedi z puniri secundū statuta sue ciuitatis.z nu.48.
49 Cautela in formanda inquisitione contra ciuē delinquentē extra territorium.
50 Pena imposita quando extendat effectum suum extra territorium indicantis.
51 Publicatio bonorū an extendat ad bona alibi sita. Et ad quem dominū pertineant.

✳ Aduerte qō Bar. alleg. contrarius hic in hac.l.j.ſ3 in quo artic. arguat de cōtradictione. et pro salutatione bar.vide cōcordātia quaz posui ad l.qui rome.in ſ.ff.de verb. oblig.

a ¶Sub imperio. z an z quō intelligatur q; imperator sit dōs mūdi. vide Bart.z q; ibi dixi post eū in.l.j.ſ. z per hanc.ff.ō rei vendi.

b ¶Relatiui.no.de dictione quis vel qui.adde bal.in.l. ꝑcipimus.ſ.de appel.z bar.in.d.l ea tamen.et vide ange.de are.in tit.de actionibus.ſ. omnium.j.col. Adde oldr.consil.cxxvj.

✣ Andr. Pomate.

b ¶De relatiuo qs vel qui quō ponitur per Barb.ꝑſi. cxxviij.i.cxvij.co. in.ij.volu.

c ¶Et tunc.in quo vide Jnnocē.in.c. qō sup his.de voto.z vide glos.no. lxiij.distin.adrianus.cl.ij.qui dicit q; gallia z Hispania nō subsunt imperatori.

d ¶Verbum volo. de materia huius verbi volo vide q; not.Bal.in aut.ei qui.in.gr.col.ſ.de bo.auto.iud.in q. an per hec vbavolo te ire in possessionez interponat primū decretū.et de verbo vellem vide Bald.in.l.in cunctis.de contrahen.empt.post gl. z vide bal.hic z de materia plene per z an.in.c.ex literis. de sponsa.

certam.puta per verbum infinitum.et tunc aut verbum volo proferatur in presenti aut in futuro.primo casu aut recipit determinationez ab actu explicando per aliū z inducit dispositionē.vt hic.z.l.qñ dignum.C.de testa.z.l.omne verbum.ſ.j.communia de lega.nam si testator dicit volo talem esse heredem.vel volo titio dare centum inducit dispositionem.sic.z.ff.de manu.l.j.Ratio quia ab ipso disponente non erat aliud faciendum quā explicatio voluntatis que iam est facta.Aut recipit determinationem ab actu explicando a seipso.z tūc aut talis actus nō perficitur sola voluntate et consensu z non inducit dispositionē.vt si dico volo ascendere arborem.non ergo sequitur.ergo ascēdo nisi sequatur ascensus.vt not.ſ.de contraben. emptione. l.in emptione.Aut talis actus perficitur nuda voluntate.z tunc aut voluntate solius loquentis aut communi voluntate et consensu duorum.Primo casu z tunc aut est actus qui cōsueuit habere dependentiam de futuro.vt ultime voluntatis et inducit dispositionem.vt.l.pamphilum.ſ.propositum.de lega.iij.vbi dicit testator nullus relinquatur circa predia.constat qō ipse actus relinquendi est explicandus ab ipso testatore licet actus dandi sit explicandus ab herede.tamen ibi inducit dispositionē. Item credo in legali dispositione eadem ratione. Si vero est actus qui de sui natura non consuenit habere dependentiam de futuro et tunc dispositionem nō inducit.vt no.in.d.l.ſeruī electione.in prin. Aut talis actus perficitur communi cōsensu duorum.z tunc cū ab vtroq; fuerit declaratum perverbum volo inducit dispositionē[e] vt no.in.d.l.in emptione.de contraben.empt.Ratio quia illa verba debent intelligi ſm naturā contractus. vt.l.si vno. ff.loca.z.l.si stipulatus.ff.de vsur.sed natura emp. est vt nō pendeat eg voluntate alterius.z dicta verba videntur proferri vt non habeant dictam ostensionem et dependentiam nisi clarificata voluntate vtriusq;:licet ꝑe.aliter ibi dicat z male.Aut proferuntur in futuro.z tunc aut in vltima voluntate z inducit dispositionem.vt.d.l. pamphilum.ſ.pro posito.de lega.iij.Aut in alijs dispositionibus. z tunc secus.vt not.in.d.l.in empt.et predicta vera quando proferuntur in vim dispositionis. si vero in vim conditionis nō est nostra materia. ¶Tertio oppo.nam debet facere bonā grāmaticam vt.l. plautius.de auro z arg.leg.cū falsa latinitas vitiet rescriptū.vt de rescrip.ad audientiā.sed secundum grāmaticā si antecedēs est qualitatis debet subijci relatiuū qualitatis.hic vero antecedēs est qualitatis q; dicit tali.z tamē subijcit relatiuū substantie: quia dicit quā:qō † est relatiuū substantie:vt not. de senten.que pro eo qō interest in glos.que incipit executione.Huius timoze exponit glos.quā id est qualem videtur ergo falsum qō omniū non fit vna fides numero.sed similis in qualitate.sed etiam ponit q; vna sit ecclesia z vna fides imo potius crederem qō illud tali non apponatur vt significet qualificatiue sed demonstratiue:vt pronomen.quasi dicant illi sub alia volumus religione versari tc.vel forsan possumus dicere qō assumimus fidē in abstracto.z vna est omniū credētium.aut prout est in qualibet anima.et tunc sicut sunt plura individua ita plures fides sed similes.ita voluit hic intellige re glos.sed q; prius dixi magis placet. ¶Quarto opp.hic dicitur religionē.z sic videtur dicere quod omnes sumus monachi vel religiosi.de quib[o].j.ti. prozi.aut.ingressi.z extra de re.z tran.ad relig.qō tamen non fit.Respondeo religio potest sumi large pro tota fide christiana.z ita † sumitur hic.Alio modo stricte.z ita in cōtrario religio affert nobis curam cerimoniarū z aliozū obseruandorum.z qō observandi christiani. ¶Quinto oppo.cū fides precipiat vsuras nō exigi.tamen Justinianus permisit vt.ſ.de vsur.per totum.Solu.dicunt quidā quod per hanc.l.z per ti.in aut.de eccl.ti.fit correctus tractatus totius de vsuris.vnde aliqui concedunt qō vsure sunt permisse de iure ciuili.Ad istam rubri. respondent quod hic precepit fidem seruari z enāgelicam doctrinam quo ad fidem.sed certe hoc di-

✣ Andr. Pomate.

d ¶De verbo volo q; sit introductoriuz iuris noui de quo sunt bone gl.in cle.vnica.de offic.vica.z in cle. vnica.de rerū permu.in fi.in verbo volum[o] Panoz. consil.j.in.j.col.ij. volu.z gl.in cle.fi. de reseruis.qui idem dicit in vbo statuimus z que ibi posui de isto vbo volo vidē aliquid per feli.in.c.humanū. co.ij.dist.j.z Bārba.in.c.nā cōcupiscentiam.col.vij. de cōsti.Bal.in.c. ad aures.col.ij.de rescrip.z in.c.scisci tatus.col.ij.eo.ti. panoz.in.c. sedes. col.iij.z ibi addita.z ibi feli.i.vij. col.eo.ti.z etiā ali quid per Sozi.cō si.lxviij.z sequen.

¶Dispositionē. adde q; hoc idē refert bar.hic tenet Alex.de imol. consi.cv. colū.j.in ij.volu.

e ¶Dispositionez. sed Ang.z Jmol. vident tenere contrarium in.l.seruī electione hic allegata.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Sunt prohibite. vide Bal. in l. improbum. ℞ quod ibi dixi. ff. de infa. et Ange. in. q. sua astensis miles in fine. remittit ad Joā. an. in clemen. j. de vsu. per Bald. in l. j. C. de vsur. rei iudica. glos. in. l. socium qui meo. ff. pro socio. ℞ quod not. Innocē. in. l. si insulam. §. vsuras. ff. solu. mat. vtrū autē bodierna cambia sint licita. Bal. quod sic in rubrica. C. de constitu. pecu. et in. l. ij. in princi. de vsu. rei iudic. et not. in. c. in ciuita-
te. de vsuris. An autem statutū permittens vsuras te-
neat. vide Bal. in a
aut. ℞ omnino. in sexta columna. j. 6
ne vgoz pro mari. zin. l. eos. §. super. C. de vsuris. Et an possim a te licite capere pretium ypro te fideiubeam ℞ non computetur in sorte dicit Bal. quod sic in. l. anti-
que. in princip. ad velleia. et quare 7
vsure fuerint pro-
hibite. vide Bal. in rubri. ff. de vsu-
ris. et ibi multum in materia. Et ꝯ dixi an statutum valeat vide Bald. in. l. ij. ff. de vsuris. ℞ in. l. cuz allegas. b
in fine. ℞ in auten. 9
ad hec. in. ij. colū. eodem titu. et Innocen. in ca. quod plerīq; extra ō im-
mu. eccle. Et quod dixi statutum etiam iuratum super vsuris non valere. tenuit Paul. de leaza. et Stepha. et Pet. de ancha. in clemen. j. de vsuris. per illum tex. et glo. ibi. ℞ est gl. in. l. eos. §. primo. in versi. consuetudine. et ibi Bal. de vsuris. Fallit tamen in casu. l. fin. §. preterea. ff. de iure dotium. Bald. videtur approbare statutum volens ꝙ soluatur ad rationem decem pro centena-
rio. Et etiam non valet statutum quod vsurarius possit libere testari sm Bald. in. l. consulta. C. de testa. Sed quid de redditu qui percipitur ex pe-
cunia montis in ciuitate Florentie vel venetiarum an talis redditus sit li
citus. vide per Lano. in. c. in ciuitate. extra de vsuris. ℞ disputatum fuit ℞ determinatum contrario modo per quosdam theologos quorum vnus fuit de ordine predicatorum et alius de ordine eremitarum sancti Augu
stini. vt refertur per scribentes in. C. consuluit. de vsuris. ibi per eximium ℞ famosum doctorem Laurentium de rodulphis de Florētia. licet meo iu-
dicio hec materia non sit bene declarata. dominus Pet. de anchara. te-
nuit illum redditum licitum ita simpliciter vt refert Imo. ℞ Rom. Pau
lus de cast. in. l. si tibi. ff. de pactis. dicunt ꝙ si mercatores sua sponte po-
suerunt pecunias vt inde haberent emolumentum non est licitum. secus si coacte. et ita etiam determinat beatus Tho. de aquino secunda secun-
de questio. xlij. et ita tenet Salic. in aut. ad hec. j. de vsuris. ℞ firmat Jaco.
calde. in repeti. c. nauiganti. de vsur. sed quid si emo a te annuum redditū
p̄ro quinquaginta florenis in anno pro pretio florenorum mille quos ti-
bi soluo vtrum iste contractus sit licitus. Bald. in titu. ff. de fen. vasal. ab
aliquo fuerit interpellatus. dicit ꝙ ibi est argumen. ꝙ sic. Alij secundum eum dicunt quod iste contractus non est sine scrupulo vsurarum. ℞ de hoc dicit se alibi dixisse. cui nunc addo quod dicit quod appositio pacto illa mille conuerterentur in emptionem predioꝝ iste contractus iustio: esset et si venditor non vult emere imputet sibi et considera super ista cautela et cogitatione per istas cogitationes ledas conscientiam tuam sm eum. predictis addo Bald. in. l. hac edictali. ℣. is illud. in penultima columna. j. de secun. nupt. ℞ ibi etiam de redditu. ℞ Bald. hic. Et adde de isto reddi-
tu ℞ de pacto legis commissorie ℞ similibus pulchras questiones in. l. pri
ma. de pactis pigno. vide que dixi in. l. insulam. §. ij. ff. soluto matrimo-
nio. ¶Adde ꝙ vsure sint omnino prohibite tenuit Ange. consil. cccix. et
cclxxij. domi. Anto. de prato veteri inter consilia domi. Alegan. clxj. iiij.
volumine. vbi dicit ꝙ non valet statutum permittens vsuras ℞ quod tem
pore beati Bernardini ipse obtinuit quod iudeis non poterat prescribi
vt vsure extorte querentur a christianis. et idem tenet Pet. de anchara. ꝙ dominus temporalis non possit cum conscientia permittere iudeis dene
rari in suo dominio eius consil. cclxiij. Paul. de castro. consilio. ccclxxx.
cōsuluit simpliciter quod possint domini temporales permittere iudeis
cere quod vsura sit licita pertinet ad fidem. et qui
diceret quod non esset illicita pertinaciter esset he-
reticus. extra de vsuris. capitulo primo. in clemen.
Alij dicunt quod sacre leges nō dicunt quod sunt
prohibite [a] sed hoc est falsum quia in euangelio lu
ce est dictum mutuum dantes nihil inde speran-
tes. Dicebat dominus Jaco. but. et bene † vt pu
to quod de mente ℞ volūtate iuris ciuilis est quod
vsure possunt exigi secundum formam. l. eos. j. de
vsuris. vt patet in. c. nauiganti. extra de vsur. et. §.
finautem dixtulit. in auten. de ecclesiasticis ti. sed ta
men non sint de potestate. quia cum imperator sit
inferior non potuit legem dei tollere. vt. l. nam ma
gistratus. ad trebel. et. l. ille a quo. §. tempestiuum.
Et si dicat quare imperator Justinianus qui fuit
catholicus valde hoc permisit. ad hoc respondet
glo. in decretis. g. dist. c. j. quod fecit vt euitarentur
maiora mala. † vt rapine. simile. cxxiij. q. ij. c. si ve-
rius. et ista talis permissio non excusat a peccato.
et ideo tenendum est vsuras nullo modo exigi vt
vsuras sed vt interesse † sm preceptū iuris canoni
ci vt glo. dicit hic. ℣. j. de actione empti. l. curabit. ℞
de vsuris. l. scōa. ff. de actione empti. l. iulianus. §.
idem ponponius. extra de vsur. c. cōquestus quic-
quid dicat Lyn. j. de vsur. aut. ad hec. ¶Item op-
po. dicitur hic dementes. Contra. ff. de offic. presi.
l. dinus. Solu. quedam est dementia [b] vera: sic ꝙ lo
quitur ibi: quedam ficta et impropria. vt hic. ℣. l. ti
tia. de inoffic. testa. ¶Item opponitur quod non
debeant puniri nisi a deo. vt. j. de iureiur. l. secun-
da. Sol. dicit glos. periurium de quo loquitur ibi:
non punitur corporaliter: sed alio modo sic. vt hic
℣. l. penulti. j. de iudic. † Tu dic arg. de periurio ad
hereticum non procedere nisi forte diceretur periu
rium non esse peccatum quia tunc esset hereticus.
dic ergo aliud in heretico: vt hic. aliud in periuro.
vt ibi. de quo dic plene vt ibi per Ly. ¶Itē oppo.
hic dicitur quod duo sunt Petri apostoli Sol. vt
in glos. ¶Nono opponitur dicitur hic quod bere-
tici sunt infames. Contra infames repellūtur a te
stimonio. vt. l. iij. §. iulianus. ff. de testibus. sed ego
video quod admittuntur. vt. l. quoniam. j. de bere
ticis. ergo non sunt infames. Timore huius con
trarij sunt in glos. oue solutiones principales. pri
ma est quod hic intellegit de infamia que infertur
ipso iure ad contraria respondet tribus modis. se
cūda solutio est quod hic sunt infames. scilicet per
sententiam non ipso iure. ℞ ideo ante condemnatio
c nem possunt esse testes. [c] vt in. l. contraria ista vera.
alia solutio non est vera quia contra hunc textum.
nam si bene inspicitur primo dat eis penam ipso
iure: quia vocantur heretici ℞ erunt infames. secun
do punietur a deo. tertio punientur pena imponē-
da per sentētiam principis apparet ergo quod pri
mo loquitur de pena que infertur ipso iure. Sed
hanc solutionem quidam intelligunt de infamia
facti que infertur ipso iure. vt est exemplum prime
partis. quidam de infamia iuris. et hoc intendit
secunda et tertia solutio que est verior. breuiter est
11 illa. aut loquitur de iure nouo † et omnes heretici
sunt infames et etiam repelluntur a testimonio. vt
in autenti. gazaros. j. de hereticis. aut de iure isto
fenus exercere in terris suis. idem consuluit Alexan. equitis si tamen do-
mini habent licentiam a summo pontifice. eius consilio. cvij. secundo vo
lumine. An autem valeat statutum quod pro interesse creditoris solue
tur duo denarij pro libra vsuras. ff. solu. mat. vtrū autē
Abbas consilio. cxxix. quod non valet statutum ꝙ mulieri soluto matri-
monio debeant assignari alimenta donec dos
soluatur cōsuluit
Pet. de anchara. quod testator: non
potest mādare he
redibus vt solūt decem pro centenario vsurarij sue do
nec dos soluatur
eius consilio. cxij. ℞ an licitum sit da
re pecūias ad bo
nestam partem lu
cri. vide Romañ. consilio. cccccxij. Abb. consil. cxiiij. ℞ an si conuenio si non solues mihi ad terminū quod possum pecunias accipere sub vsu
ris si non soluis et illas accipio an a te licite recipere possim. vide Ro
ma. consil. ci. et an si coreus pro co
reo soluit vsuras possit illas pete
re. Abba. consilio vij. ij. libro. ℞ an il
lud quod sponte dat debitor credi-
tori sit vsura. vide
Abb. consilio. lx. ij. libro. Quando autem annui redditus sint liciti vide
Roma. consi. ccij. Oldra. consilio. ccvij. Bald. consilio. cxvij. ℞ cccxxiiij. j.
volu. ℞ consil. cxviij. iij. volu. quid autem de redditibus montis florenti
ni ℞ Venetiarum. vide Pau. de cast. consilio. cix. Quid de cambijs. vide
Rom. consi. ccxxxviij. vbi pulchre de materia vsurarum. Quid autem de
eo qui dat pecunias mercatori cum hoc quod de damno non possit senti
re nisi ad computum decē pro centenario similiter nec de lucro. vide Ab
ba. consi. lxxvij. j. lib.

b ¶Quedam est dementia. dementia duplex. vide eundem Bal. in. l. quod
nerua. ff. de positi.

c ¶Esse testes. An infamis possit esse testis. adde ꝙ indistincte ad proba-
dum ingratitudinem infamis infamia facti non admittitur. c. j. quot sint
necessaria ad probandum in vsibus feudoꝝ. ibi integre opinionis quā
ibi ad hoc Bal. no. ℞ ad hoc adde que habentur in. l. iij. alias est. l. iiij. inci
piens diuus. §. lege inlia. ff. de testibus. Adde dum hic dicitur ꝙ heretici
duplici pena puniuntur quia sunt infames et a deo puniuntur quod bal.
infert ad questionem ꝙ si aliquis commisit incestum vel adulterium cum
consanguinea vel nupta ℞ episcopus illum damnauerit ad carceres per-
petuos quod nihilominus potestas poterit ipsum facere decapitare: qz
crimen non bene punitum erat per ipsum. ℞ cum Bald. transit Paulus
de castro qui dicit videndum Antonium de but. in. c. primo. de officio or-
dinarij. ℞ quod Angelus alias perusij consuluit cum quidam homicida
pecuniariter fuisset cōdemnatus in loco delicti. quod iudex domicilij po
terat illum capitaliter condemnare. pro quo facit quod consuit Roma.
consi. cccl xxv. quod si abbas monachum de crimine sufficienter non pu-
nit quod episcopus potest illum punire. An autem infamia priuet quez
a publicis officijs. vide Paulum de castro consilio centesimo nonagesi-
mo octauo. ℞ cxxxiij. Et qualiter probetur infamia. et an laicus admitta-
tur ad accusandum clericum de infamia. vide Federicum consilio. xxiij.
℞ scias quod testis deponens de infamia tenetur reddere rationem dicti
sui non interrogatus. ita Innocentius in. c. cum oporteat. de accusat. et
Abbas. in. c. causam. de testibus.

¶Nota tamen sm Bal. in. l. penult. C. de senten. que sine certa quantitate
quod valet cōdemnatio si est probatum per testes infames. Et vbi requi
runtur testes omni exceptione maiores. infames infamia facti repellun-
tur sm Bal. in. l. optimā. in princ. de cōtrahenda ℞ cōmittenda stipulatio-
ne. Et de infame an possit esse testis. vide glo. ℞ doct. in. l. cum lege. ff. de te
sta. ℞ ibi per Imo. Adde tamen singulariter ꝙ vnus testis infamis infa-
mia facti ℞ alter bone fame plene probant sm Bal. in. l. si quis ex argenta
rijs. §. j. ff. de edendo.

℞ sunt

a ¶In maiori bereti. Qua pena puniantur heretici. ℞ facit quod notat
glos. ℞ docto. in. l. apud iulianum. §. primo. de lega. primo. et in. l. multū.
ff. de verbo. obliga.

b ¶Et primo quero. vtrum statutum porrigatur ad non subditos intra
territorium. vide vltra Barto. hic Bald. in. l. j. C. ne filius pro patre
℞ Jaco. de belui.
in. l. j. C. de eman.
lib ¶Et in hac ma
teria qō statutum
sit seruādū an rei
an actoris vel lo-
ci in quo agita-
tur iudiciū ℞ ma-
xime in delegato
vide glos. xij. dist.
illud. quam alle-
gat Bald. in ru-
bri. j. ne filius pro
patre. quam om-
nino vide in hac
materia. et glos. et
Bald. in. l. j. j. que
sit long. consue. ℞
facit text. et ibi an
ge. in. l. ℞ si pretor.
ff. de offi. eius cui
mand. est iur. ℞ il-
lam glo. in. o. c. il-
lud. ibi sequitur
Archi. vide tamē
Jnnocen. in. c. fi.
de fer. ℞ in rubric. 13
de consue. et ibi p a
docto. in. c. quod
clericis. de fo. cō-
peten. quod facit
etiaz an index ap
pellatiōis feruet
statuta iudicis a-
quo. vt not. in pre
dictis locis. et vi-
detur text. et ibi
no. in aut. vt cum
de appellatio. co- b
gno. circa princi.
dicimus in fi. bu-
ius col. per Jnno.
in rub. de consue.
Bald. omnino in
l. aduersus. C. si
aduer. rem iudic.
in margine quid
si statuto cauetur
bononie quod ni
si instrumentum 14
fuerit positum in
memorialib' non 15
probet. titius exi-
stens Bononie p
misit centum scio
mutine soluturz
nec in memorialibus fuit positum. An mutine ex tali instrumento pos-
sit probari. vide Pet. de anchar. in. c. canonum statuta. in. xxiij. chart.
in ver. sequitur alia questio.

✣Andre. Poma. c ¶Dicta. l. si fundus. Vide Alexan. consili. xxxvij.
volumine secundo. columna. ij. ℞ columna. iiij. ad finem ibi ponit vnum
dictum circa hoc in. ij. col. volu. iij vbi loquitur in ciuitate. ℞ capto. colū.
penul. vol. iij. vbi declarat qualiter intelligatur. d. l. si fundus. ℞ xxxvij.
volu. v. ℞. iiij. col. j. eodem volu. v.

d ¶In dote. Not. speciale in dote quod facit in quo loco debeat solui ga
bella. de quo per Bal. in. l. j. de contraben. empt.

e ¶In locum certum. Adde nouiter quod statutū at tendatur an loci de
stinate solutionis an vero contractus. Et vide de hoc late per domi. Da
ria. sozi. in. c. dilecti. de foro competenti. articulo. iiij pzinci. Et vide Ale
xand. sequentem Barto. hic in consilio. xxj. columna. ij. ℞ ibi concord. in
secundo volu. J. T.

f ¶Terre viri. Nota ꝙ seruatur statutum viri non vxoris. bene facit. l.
finali. ff. vnde liber. quod nota de viro qui lucratur partem dimidiam.
℞ bene etiam facit quod not. in. l. si a matre. C. de suis et legi. ℞ alleg. in. l.
litis decisionem et tunc. aut de his que oriun-
tur secundum ipsius contractus naturam tempo-
pore contractus: aut de his que oriuntur ex
16 postfacto propter negligentiā vel moz. ¶Pri
mo casu inspicitur locus contractus. vt. d. l. si fun-
c dus. ✣in princi. et intelligo locum contractus vbi
est celebratus contractus: non de loco in quem col
lata est solutio. nam licet fundus debeat solui vbi
est tamen inspicitur locus celebrati contractus. vt
dicta. l. si fundus. ℞ ita sentit Dy. in. l. contragisse.
17 ff. de actio. ℞ obligatio. ¶† Fallit in dote. [d] vt. ff.
d de iudi. l. exigere. propter rationem ibi positam
18 in textu. ¶† Secundo casu aut solutio est collata
e in locum certum [e] aut in pluribus locis alternati
ue ita quod electio sit actoris aut in nullum locuz
quia promissio fuit facta simpliciter. primo casu
inspicitur consuetudo que est in illo loco in quem
est collata solutio. vt. ff. si certum peta. l. vinum. in
fine. ℞ in. l. hac de tritica. ℣. l. nisi. de bereti. expres-
se. ff. de vsur. l. j. in princip. cum glo. secundo ℞ ter
tio casu inspicitur locus vbi petitur. vt dicta. l. vi-
num. ℞ de bereticis. c. finali. Ratio predictoꝝ est
quia ibi est contracta negligentia seu moza. ¶Ex
predictis possunt solui multe questiones. Statu-
tum est Assisij vbi est celebratus contractus do-
tis et matrimonij ꝙ vir lucretur tertiam partem
dotis vgoze moriente fine liberis. in hac vero ci-
uitate Perusij vnde est vir statutum ꝙ vir lucre-
19 tur dimidiam: quod spectabitur: † certe statutum
f terre viri [f]. vt dicta. l. exigere. ¶Ecce alias. hic est
g statutum ꝙ iura petendi debitum prescribantur [g]
b decem annis. modo quidam filorentinus mutua-
uit centum in curia romana sub pacto de redden-
do in ciuitate Perusij. certe si tacuit per. g. annos
erit ibi locus in statuto: quia est contracta illa ne-
gligentia. Sed predicta videntur contra glos. que
est de eo quod certo loco. l. secunda. in princip. vbi
videtur dici ꝙ non inspiciatur locus contractus
sed iudicij certe illa glos. ibi reprehenditur. Sed
hic Bui. soluit eam in hunc modum ꝙ hic loqui-
tur quando contractus tractat de his que inspi-
ciunt quemlibet sc̄m contractum rei ℞ ex promis
sione contrahentium. et tunc inspicitur loc' con-
tractus. vt. d. l. si fundus. sed in his que veniunt g
ex improuiso. vt quando agitur ad resolnendum
i contractū: tunc inspicitur locus iudicij [i]. vt. d. glo.
ad quod facit. ff. de solu. l. qui res. versi. dinersum.
ita dicit ipse. ℞ ista verba non habent sapozem veri
tatis. nā regula iuris est. ꝙ inspicitur consuetudo
loci vbi cōtractum est. vt. l. semper in stipulationi
20 bus. de regu. iuris. breuiter dicerem sic. ¶Aut quis
vult petere restitutionem ex lesione contingēte in
ipso contractu tempore contractus ℞ inspicimus
telligatur ℞ quid si vir postea mutasset domicilium et an videatur renū
tiatum dicta. l. exigere si maritus promisit restituere dotem in loco con-
tractus ℞ vbiqz locorum ℞ quid si mulier esset mortua non in domicilio
viri sed in ciuitate sua vel alibi. ℞ ad materiam talis statuti vide aliquid
per Ange. consi. clviij.

b ¶Prescribantur. Vide Pet. de anch. in. c. canonum statuta. in. xxiij.
charta. in versi. item quantum ad prescriptionem. de constitutio. ex op
posito quid in materia executionis sententie. dic ꝙ seruatur statutum
illius loci non autem loci vbi fuit pronuntiatum sm Bald. in. l. j. C. de
execu. rei iudi. ℞ Bald. hic. Aut autem statutum volens ꝙ contrahentes
soluant gabellam liget forenses. Bal. ꝙ sic in. l. j. j. de contraben. empti.
et de gabella vide Bald. in. l. magis. §. illius. ff. de reb. eorum. Adde bal.
consi. lxiij. iiij libro.

i ¶Judicij. Sed an iudex vbi habet ius cōmune ℞ statutum possit ser-
uare quod vult. dixi incidenter in. l. si oomum. ff. de furtis per Bald. in
aut. sed nouo iure. j. de seruis fugiti. facit quod dixit Bald. in. l. j. j. si ad
uer. deli. ℞ in. l. meum. C. de fur. ℞ si iurat seruare statuta. vide Bald. in. l.
non est nouum. ff. de legi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Inspicimus locum contractus. Adde q̄ vltra ea que.s. prox. dicta sunt Bal.in j. cōstitu. in ver. de causis. dicit q̄ si questio est de processu in causa appella. per iudices appellatiōis illud ius quod primus iudex debeat seruare: quia id quod debebat scire in institiam cause tenet facere primus iudex: facere debet iudex appellationis: quia ei succedit vt confirmator vel reformator. & ideo qō non a est iniquum iudici ex equum ex quo non grauat partem & sic a nō gramine iniuste appellatur in auten. vt cum de appella. 21 cog. in princ. saluo q̄ ex nouis actis nonam potest ferre sententiam & vetere etiam custodire. l. fina. ff. quod cuiusq; vide Pe. de ancha. in. c. ca- c nonum statuta. in xxiij. char. in ver. d item quantum ad ordinationem.

↬ Andr. Pomate.

b ¶ Secundo quero. Vide alex. consi. lxxxvj. in. iij. co- e lum. volumi. iiij. & Panor. in. c. cum contingat. col. iij. de fo. compe. & nō ab re Bellamerā deci. sua. ccccxcix. li. f et opi. Bar. hic est cōis vt per Panor. in. c. ij. in. j. consum. in verſic. circa hoc queritur. extra de foro compe. 22 vide etiam Felin. g in. c. ij. in ver si. tertia cōclusio. in. iij. colū. extra de ǰsti.

c ¶ Iure cōi. An si statutum dam- b nat factum alias damnatum a iure. & si imponat nouam penam an liget probabiliter ignorantem. text. videtur esse & gl. in. d. c. vt animarū. de cōsti. lib. vj. q̄ nō sed bar. & Ly. vt refert Jmo. in. c. ij. de consti. tenet contrarium per. l. vultgaris. ǰ. si quis es. ff. de fur. & Joā. de lig. concor. opi. vt valeat si pena veniat imponēda ipso iure procedat qō dicit in. d. c. vt animarū. sed si venit inferenda per iudicem tunc etiā poterit inferre talē penā ignoranti si fibi videbitur. nam videtur esse iusta causa vt possit illam imponere ex quo delinquens attentat factum dānatum. sed Jmo. in. d. c. ij. se nō firmat. Ego istis addo glos. in. c. a nobis. cl. ij. de sentē. excō. de hac materia an ignorantia excuset etiā in penis statutorum. vide etiā per Pet. de anc. in. d. c. canonū statuta. in ver. restat vltimo. sed Jo. an. in addi. Spe. in tit. de cōsti. & Pet. de anc. in d. c. canonum. tenent etiam isto casu idem quod tenet glo. in. d. c. vt animanum. contra Bar. hic sed Pet. tenet opi. bar. & Bal. hic & de materia per Spe. in ti. de cōsti. & hic adde Bandinū in tractatu de cōsti. in. iij. q. & in. v. & in. vj. Ly. in. l. j. in fi. j. que fit lon. consue. & vide Jo. cal. in repe. c. de illis. de rap. in. v. q.

↬ Andr. Pomate. d ¶ Indaco. forensis ergo presumit habere ignorātiam statutorū. & vide Alex. cōsi. c. col. j. volu. iij. & q̄ trahens morā presumatur scire &c. vide do. alex. cōsi. xlj. col. ij. volu. v.

e ¶ Talem excusationē. pro hoc facit q̄ dixit Bald. in rub. de cōsue. recti feu. q̄ nō ex ignorare gñales cōsuetudines sicut nec gñales. ll. alleg. Jac. de are. in hac. q. an extraneus si faciat contra consuetudinem ecclesie tur & vide per Jnno. in rubri. de ꝓsuetu. an aūt in ire admittatur ignorantia statutorū. dico q̄ in iure nouo admittit. casus est singularis in. l. qui cum vno. ǰ. si. ff. de re mili. qō hic bene videt sentire Barto. & expresse Bald. in l. data opera. in. xj. col. C. qui accusare. & adde Bar. in. l. qō nerua. ff. depositi. & quod. s. dixi per Bald. not. in. l. ante pe. in fi. j. de lega. & in. l. oēs po-

puli. ff. de iusti. & iure.

f ¶ Quid in testamento. et quod statutum seruetur in testamentis. vide Joan. and. in titu. de instrumen. edi. ǰ. compendiose. in ver. sed quid si de consuetu. & Bald. contra Bart. in. l. ius ciuile. j. de insti. & iure. & quod no. domi. Anto. in. c. ij. de proba. & ange. in. l. testamento. ff. de testa. Ludo. et bal. in. l. si non speciali. C. de testa.

↬ Andr. Pomate.

g ¶ Circa primum. vide domi. Felin. in. c. ij. colū. iiij. de proba. & anchara. in. c. canonum statuta. colum. xlv. ad fin. & sequen. de cōstitu. & Alexā. in. l. si non speciali. colum. ij. C. de testa. vbi ponit de bis duabus questionibus.

h ¶ Et temeraria an valeat statutuz q̄ possit quis testari coram duobus testibus. per Barto. in. l. si non speciali. C. de testa. & Jmo. in. l. testamento. vide pet. de anchara. in. d. c. canonum statuta. in. xx. char. in ver sicu. sed iuxta predicta quero. de cōstitu. Sed an valeat consuetudo q̄ filiusfamil. possit testari. bald. no. q̄ sic in auē. ingressi. in princ. ǰ. de sacrosan. eccle. secus q̄ monachus possit testari. vide bar to. j. ead. l. in. iij. colum. et Bald. in xiiij. colū. ver. vltrius quero.

ADDE Oldra. consil. ccxlviij. incip. ꝓsuppositā cō suetudine parisiē. vbi dicit q̄ non valet testamentuz nec cōsuetudo q̄ testari possit circa formā legalem. Item videt voluisse Bald. consi. clxiij. iiij. lib. super quodam testamento facto in damasco. iz quid si fit statutuz in ciuitate q̄ nulla mulier de illa ciuitate possit testari nisi seruata certa forma. & fuerit ibi nupta mulier alterius ciuitatis vbi viget aliud statutum q̄ non debebit testari illa mulier. vide Bald. consi. cccc xxxiij. ij. volu.

i ¶ Ignorante. Adde q̄ not. dicit Bal. in auē. & oīno. C. ne vxor pro marito. in. vj. col. q̄ priuilegium concessum loco nō se extendit ad eos qui nō sunt sub protectione loci. & ideo incole. qui non subeunt munera in loco tanq̄ aduene non gaudent priuilegio in ciuibus abdicatis vel absentatis a loco. vide ibi. ad qō facit qō not. Bal. in rub. C. si a nō competenti iudi. & ibi an ciuis originarius si alibi sibi constituat domiciliū ligetur statuto originis.

↬ Andr. Pomate. k ¶ Prohibetur. lex in. l. si mihi & tibi. ǰ. fi. in. iij. col. & sequē. ff. de lega. j.

l ¶ Rusticis. Adde Bald. in. d. l. si non speciali. et ibi etiam an extendatur ad ciues extra locum suum testantes et Bald. et Barto. in. d. l. j. C. de testamentis.

m ¶ Audetur dicendum. Ad hoc vide no. per Bar. & doc. in. l. qui a latroni bus. ff. de testa. in medio. ix. col. ibi sed circa hoc dubitat &c. q̄ si statutuz disponit q̄ filiussa. possit facere testamentū an foēs potuerit & de hac materia vide plene per do. Pet. de anc. in. c. canonū statuta. in. xix. char. de consti. in ver. venio ad tertiū articulū. vbi notabiliter distinguit in materia. & ibi etiā tangit q̄ si priuilegiū est cōcessum patrie vt valeat testamētum cuz duobus testibus nunquid proderit illud omnibus. an ciuibus tantum. vide ibi.

mentis

↬ Andr. Pomate. non subditum vult colum. ij. in ver sicu. iij. princip. & vide que addidi ad Panor. in. c. q̄ clerici s. colum. vij. in ver sicu. ij. ad predicta in addi. que incipit quid autem. et Ancha. in. c. canonum statuta. col. xxx. ad fi. de constitu. & col. xxxvj. & seq. in princi. & xlvij. & sequen. et Barba. in. c. ecclesia sancte marie. colū. vij. de consti. & ibi Felici. col. xxix. in ver sicu. et adde etiam rationem. & Aret. xliij. col. ij. & lxxiij. colum. iij. & sequē. vbi dicit q̄ etiam in querelibus pro cessum fozenses nō gaudent beneficio statuti. et Alexan. xliij. vol. v. vbi la te sequitur Barto.

b ¶ Disponere. per bar. & docto. in. l. j. ǰ. fina. ff. de ventre. inspi.

a c ¶ Si statutum di sponit. sequit Pe. de ancha. in. c. canonum statuta. in versi. ex quo infert ad statutum &c. et melius in versi. qd econuerso. vnum statutum possit in habilitare &c. i. ij. qō. & in xxiij. char. inver. sed circa per sonas.

↬ Andr. Pomate.

d ¶ Ligāt clericos. vide Barba. late rubr. de reb' eccle. nōalie. & salua opi. bar. vt p bar. cōsil. liij. ici. preclare scripsit psalmista. ij. volu. vbi vide panor.

mentis. coniuncta dicta. l. conficiuntur. ǰ. primo. nam ibi loquitur specialiter in rusticis. nec rationes ibi posite habent locum in omnibus. aut statutum loquitur simpliciter & indefinite & habet locum in fozensibus ibi residentibus. vt dicta. l. secunda. quem admodum testamenta aperiantur. ¶ Et circa ea que sunt de voluntaria iurisditione† statutum continet fozenses vt. l. j. ǰ. de emanci. libe. pro hoc induco specialiter. ff. de testa. mili. l. fi. Preterea ista est in contractibus. vt. l. si fundus. de euicti. vt. s. dictum est. ergo &c. nec obstat. l. si non speciali. quia intelligo ꝓ istam distinctionem. Nec obstat. l. si accepto. q̄ loquitur in obsidibus qui non sunt ciues romani nec habent testamenti factionem. vt. l. obsides. ff. de test. ideo oportet q̄ accepto vsu cogantur ciues vt possint facere testamentum ꝓ consuetudinem locorum vt dictum est. ¶ An autem tale testamētum pozigatur ad bona alibi existentia vbi non est ꝯsuetudo. j. dicemus. ¶ Sed circa hoc dubitatur[a] quid si statutū disponit circa personam vt q̄ filiusfamilias possit facere testamentum fozensis filiusfami. in illa ciuitate testatur an valeat. dico† q̄ non: quia statuta non possunt legitimare personam sibi non subditam: nec circa ipsam personam aliquid disponere. b vt. ff. de tuto. et cura. datis ab bis. l. j. in fine. & de tute. l. etiam. et ibi not. Non obstat quod. s. dictum est circa solennitatem. nam solennitas actus pertinet ad iurisditionem eius in cuius territorio agitur. ideo variatur ꝓ diuersitatem locorum. vt. l. iij. in fine. ff. de testamentis. ff. quemadmodum testamen. aper. l. ij. cum similibus. sed persona ibi est impediendo personam. vt ecce statutum dicit q̄ quis infirmus non potest disponere nisi circa personam sibi subditam. ¶ Sed cōtra predicta est. l. j. ǰ. de eman. lib. vbi etiam persona nō subdita legitimatur ꝓ fozmam statuti. Respondeo illud statutum non legitimat directo personam: quia non potest. sed legitimationi ibi fiende dat formam et solennitatem. vt q̄ emācipatio fiat cum tali indeo. cum ergo respi-

ne facit tex. in. d. c. ecclesia sancte marie. de constitutio. ex quibus infertur ad id q̄ voluit Matthe. matthesilanus in suis dictis: dicto. vj. c. &c. q̄ si egtet statutum dictans q̄ cognati vsq; ad quartum gradum excludant feminas. hoc statutum non comprehendit clericos vt eo vti possint predicti docto. in. c. ecclesia sancte marie. de constitu. et valet

c ciat solennitatem trahitur ad fozenses. ¶ Et ideo dico si statutum disponit[c] impediendo personam vt ecce statutum dicit. vir nō potest instituere vxorem suam. certe si fozensis hic testabitur non impeditur instituere vxorem suam per predictas rationes. hoc tenet Specu. in titu. de senten. ǰ. qualiter. versi. item pone quidam. ¶ Quarto quero q̄ in his que non sunt contractus nec; delicta. nec; vltime voluntates. Pone quidam habet domum hic. et est questio an possit altius elevare. vtrum cum questio de aliquo iure descendente ex re ipsa

27 debet seruari consuetudo† vel statutum loci vbi est res. vt. ǰ. de edi. prima. l. an in totum. ita intelligo. l. venditor. ǰ. fi constat. cōmunia predio. ¶ Quinto quero vtrum statuta & consuetudines laicorum ligent clericos et debeant seruari in curia episcopi. videtur quod nō. extra de constitutio. c. cum in ecclesiarum. & c. ecclesia sancte marie. quod tenet Ly.

28 ǰ. que sit longa consue. cira finē. ¶ In hoc puncto mihi videtur q̄ nos habemus aut. cassa. j. tit. j. ex cuius intellectu declaratur iste punctus. dicit enim ibi q̄ non valeant statuta laicorum contra libertatem ecclesiarū & earum personas. a contrario ergo innuit q̄ ea que nō sunt cōtra libertatem ecclesiarum & earum personas valeant. hoc etiā dicit c. nouerit. extra de sen. excō. sed illa statuta dicunt

29 esse contra libertatem ecclesie† que sunt contra priuilegia concessa ecclesijs et clericis vel collegijs a papa vel a principe. vt not. per Jnnocē. in dicto. c. nouerit. ¶ Hoc premisso in hac questione sic distinguerem. aut statuta sunt directo super ecclesijs vel rebus ecclesiasticis et non valent quia non pertinent ad iurisditionem concedentis. vt extra de constitutionibus. c. ecclesia sancte marie. Aut statuta sunt facta simpliciter. & tūc aūt redundant cōtra ea que sunt concessa ecclesijs vel clericis in priuilegium. & nō valent. vt. d. aut. cassa. & c. nouerit. aut cōtra ea q̄ competūt ecclesijs vel clericis nō priuilegio: sed ciuilibet. & tunc ligant clericos[d] et sunt seruanda in foro episcopali[e] dū tamen sint honesta. vt

improbās istud dictū Bar. in. c. q̄ clericus in primo not. de foro cōpe. et in. xlij. xliij. & v. col.

e ¶ Foro episcopali. Et hanc opin. q̄ statutum laicorum generaliter loquens comprehendat clericos si fit iustum et honestum videtur primo tenere do. Anto. in. c. ecclesia sancte marie. de constit. & in. c. dilectus. de foro compe. postea tamen idem do. Anto. videtur tenere contrarium dum reprobat opi. Bar. hic. & hec opi. videtur tenenda contra Bar. ꝓ Jmo. in. d. c. ecclesia. et hoc in decisorijs. sed in modo procedendi. tunc bene ligaret clericum agentē in foro seculari. per ea que statim hic subdit barto. & hanc opi. contra Barto. sequitur Joan. de lig. in. d. l. ecclesia. respondēdo ad iura Barto. vt ibi per eos. quid autem in consuetudine locorum domi. Anto. in. d. c. ecclesia. videtur tenere & liget clericos. postea tamen sentit contrarium et bene ꝓ doctores ibi. & hec omnia in rebus ecclesiarum. docto. idem dicunt in dicto. c. ecclesia. nisi statutum vel consuetudo iniecisset vinculum ante clericatum tunc ligabit in patrimonialibus. Fortius dixit domi. Anto. quod etiam si statutum non iniecisset vinculum ante clericatum. si tamen ius de quo queritur est originatum principaliter a facto clerici. quod tunc etiam in decisorijs seruabitur statutum loci. argu. l. si fundus. ff. de euicti. sed contrarium in hoc vltimo credit ibi Jmo. contra domi. Anto. per nota. per do. Calde. in sua questione que incipit statutuz ciuitatis. vbi dicit q̄ si statutum est in loco quod non possit probari contractus per testes: sed per instrumentum quod si clericus contrahit cum laico & agatur contra eum in foro seculari quod poterit probari per duos testes. et vide Joan. an. in regula. fine culpa. in mercurialibus. et latius per Jmo. in. d. c. ecclesia. post do. Anto. Et opposito domi. Anto. alleg. contra Barto. casum in. c. ij. de vi. & bone. cleri. & hanc materiam plene examinat in. c. quod clericis. de foro. competē. & facit quod not. Barto. in. l. si quis sub conditione. de heredi. instituen. & contra Barto. etiam videtur text. extra vt lite pendente. c. ecclesia sancte marie. ibi enim erat statutum generale de non alienando rem litigiosam: nec tendebat contra libertatem ecclesie. imo erat iuri communi conforme. & tamen non extenditur ad ecclesias & earum bona vt ibi. & etiam be-

§ a ¶ Dubitatur. An statutum posset legitimare sibi Panormi. consi. ij. in. ij. dubio. vol. ij. Roma. cccxiiij. colum. ij. in versicu. principaliter. vide que addidi ad Panor. in. c. q̄ clericis. colum. vij. in versicu. ij. ad predicta in addi. que incipit quid autem. et Ancha. in. c. canonum statuta. col. xxx. ad fi. de constitu. & col. xxxvj. & seq. in princi. & xlvij. & sequen. et Barba. in. c. ecclesia sancte marie. colū. vij. de consti. & ibi Felici. col. xxix. in versicu. et adde etiam rationem. & Aret. xliij. col. ij. & lxxiij. colum. iij. & sequē. vbi dicit q̄ etiam in querelibus pro cessum fozenses nō gaudent beneficio statuti. et Alexan. xliij. vol. v. vbi la te sequitur Barto.

b ¶ Disponere. per bar. & docto. in. l. j. ǰ. fina. ff. de ventre. inspi.

a c ¶ Si statutum di sponit. sequit Pe. de ancha. in. c. canonum statuta. in versi. ex quo infert ad statutum &c. et melius in versi. qd econuerso. vnum statutum possit in habilitare &c. i. ij. qō. & in xxiij. char. inver. sed circa per sonas.

↬ Andr. Pomate.

d ¶ Ligāt clericos. vide Barba. late rubr. de reb' eccle. nōalie. & salua opi. bar. vt p bar. cōsil. liij. ici. preclare scripsit psalmista. ij. volu. vbi vide panor.

§ a ¶ Dubitatur. An statutum posset legitimare sibi Panormi. consi. ij. in. ij. dubio. vol. ij. Roma. cccxiiij. colum. ij. in versicu. principaliter. vide que addidi ad Panor. in. c. q̄ clericis. colum. vij. in versicu. ij. ad predicta in addi. que incipit quid autem. et Ancha. in. c. canonum statuta. col. xxx. ad fi. de constitu. & col. xxxvj. & seq. in princi. & xlvij. & sequen. et Barba. in. c. ecclesia sancte marie. colū. vij. de consti. & ibi Felici. col. xxix. in versicu. et adde etiam rationem. & Aret. xliij. col. ij. & lxxiij. colum. iij. & sequē. vbi dicit q̄ etiam in querelibus pro cessum fozenses nō gaudent beneficio statuti. et Alexan. xliij. vol. v. vbi la te sequitur Barto.

b ¶ Disponere. per bar. & docto. in. l. j. ǰ. fina. ff. de ventre. inspi.

a c ¶ Si statutum di sponit. sequit Pe. de ancha. in. c. canonum statuta. in versi. ex quo infert ad statutum &c. et melius in versi. qd econuerso. vnum statutum possit in habilitare &c. i. ij. qō. & in xxiij. char. inver. sed circa per sonas.

↬ Andr. Pomate.

d ¶ Ligāt clericos. vide Barba. late rubr. de reb' eccle. nōalie. & salua opi. bar. vt p bar. cōsil. liij. ici. preclare scripsit psalmista. ij. volu. vbi vide panor.

mentis. coniuncta dicta. l. conficiuntur. ǰ. primo. nam ibi loquitur specialiter in rusticis. nec rationes ibi posite habent locum in omnibus. aut statutum loquitur simpliciter & indefinite & habet locum in fozensibus ibi residentibus. vt dicta. l. secunda. quem admodum testamenta aperiantur. ¶ Et circa ea que sunt de voluntaria iurisditione† statutum continet fozenses vt. l. j. ǰ. de emanci. libe. pro hoc induco specialiter. ff. de testa. mili. l. fi. Preterea ista est in contractibus. vt. l. si fundus. de euicti. vt. s. dictum est. ergo &c. nec obstat. l. si non speciali. quia intelligo ꝓ istam distinctionem. Nec obstat. l. si accepto. q̄ loquitur in obsidibus qui non sunt ciues romani nec habent testamenti factionem. vt. l. obsides. ff. de test. ideo oportet q̄ accepto vsu cogantur ciues vt possint facere testamentum ꝓ consuetudinem locorum vt dictum est. ¶ An autem tale testamētum pozigatur ad bona alibi existentia vbi non est ꝯsuetudo. j. dicemus. ¶ Sed circa hoc dubitatur[a] quid si statutū disponit circa personam vt q̄ filiusfamilias possit facere testamentum fozensis filiusfami. in illa ciuitate testatur an valeat. dico† q̄ non: quia statuta non possunt legitimare personam sibi non subditam: nec circa ipsam personam aliquid disponere. b vt. ff. de tuto. et cura. datis ab bis. l. j. in fine. & de tute. l. etiam. et ibi not. Non obstat quod. s. dictum est circa solennitatem. nam solennitas actus pertinet ad iurisditionem eius in cuius territorio agitur. ideo variatur ꝓ diuersitatem locorum. vt. l. iij. in fine. ff. de testamentis. ff. quemadmodum testamen. aper. l. ij. cum similibus. sed persona ibi est impediendo personam. vt ecce statutum dicit q̄ quis infirmus non potest disponere nisi circa personam sibi subditam. ¶ Sed cōtra predicta est. l. j. ǰ. de eman. lib. vbi etiam persona nō subdita legitimatur ꝓ fozmam statuti. Respondeo illud statutum non legitimat directo personam: quia non potest. sed legitimationi ibi fiende dat formam et solennitatem. vt q̄ emācipatio fiat cum tali indeo. cum ergo respi-

ne facit tex. in. d. c. ecclesia sancte marie. de constitutio. ex quibus infertur ad id q̄ voluit Matthe. matthesilanus in suis dictis: dicto. vj. c. &c. q̄ si egtet statutum dictans q̄ cognati vsq; ad quartum gradum excludant feminas. hoc statutum non comprehendit clericos vt eo vti possint predicti docto. in. c. ecclesia sancte marie. de constitu. et valet

c ciat solennitatem trahitur ad fozenses. ¶ Et ideo dico si statutum disponit[c] impediendo personam vt ecce statutum dicit. vir nō potest instituere vxorem suam. certe si fozensis hic testabitur non impeditur instituere vxorem suam per predictas rationes. hoc tenet Specu. in titu. de senten. ǰ. qualiter. versi. item pone quidam. ¶ Quarto quero q̄ in his que non sunt contractus nec; delicta. nec; vltime voluntates. Pone quidam habet domum hic. et est questio an possit altius elevare. vtrum cum questio de aliquo iure descendente ex re ipsa

27 debet seruari consuetudo† vel statutum loci vbi est res. vt. ǰ. de edi. prima. l. an in totum. ita intelligo. l. venditor. ǰ. fi constat. cōmunia predio. ¶ Quinto quero vtrum statuta & consuetudines laicorum ligent clericos et debeant seruari in curia episcopi. videtur quod nō. extra de constitutio. c. cum in ecclesiarum. & c. ecclesia sancte marie. quod tenet Ly.

28 ǰ. que sit longa consue. cira finē. ¶ In hoc puncto mihi videtur q̄ nos habemus aut. cassa. j. tit. j. ex cuius intellectu declaratur iste punctus. dicit enim ibi q̄ non valeant statuta laicorum contra libertatem ecclesiarū & earum personas. a contrario ergo innuit q̄ ea que nō sunt cōtra libertatem ecclesiarum & earum personas valeant. hoc etiā dicit c. nouerit. extra de sen. excō. sed illa statuta dicunt

29 esse contra libertatem ecclesie† que sunt contra priuilegia concessa ecclesijs et clericis vel collegijs a papa vel a principe. vt not. per Jnnocē. in dicto. c. nouerit. ¶ Hoc premisso in hac questione sic distinguerem. aut statuta sunt directo super ecclesijs vel rebus ecclesiasticis et non valent quia non pertinent ad iurisditionem concedentis. vt extra de constitutionibus. c. ecclesia sancte marie. Aut statuta sunt facta simpliciter. & tūc aūt redundant cōtra ea que sunt concessa ecclesijs vel clericis in priuilegium. & nō valent. vt. d. aut. cassa. & c. nouerit. aut cōtra ea q̄ competūt ecclesijs vel clericis nō priuilegio: sed ciuilibet. & tunc ligant clericos[d] et sunt seruanda in foro episcopali[e] dū tamen sint honesta. vt

improbās istud dictū Bar. in. c. q̄ clericus in primo not. de foro cōpe. et in. xlij. xliij. & v. col.

e ¶ Foro episcopali. Et hanc opin. q̄ statutum laicorum generaliter loquens comprehendat clericos si fit iustum et honestum videtur primo tenere do. Anto. in. c. ecclesia sancte marie. de constit. & in. c. dilectus. de foro compe. postea tamen idem do. Anto. videtur tenere contrarium dum reprobat opi. Bar. hic. & hec opi. videtur tenenda contra Bar. ꝓ Jmo. in. d. c. ecclesia. et hoc in decisorijs. sed in modo procedendi. tunc bene ligaret clericum agentē in foro seculari. per ea que statim hic subdit barto. & hanc opi. contra Barto. sequitur Joan. de lig. in. d. l. ecclesia. respondēdo ad iura Barto. vt ibi per eos. quid autem in consuetudine locorum domi. Anto. in. d. c. ecclesia. videtur tenere & liget clericos. postea tamen sentit contrarium et bene ꝓ doctores ibi. & hec omnia in rebus ecclesiarum. docto. idem dicunt in dicto. c. ecclesia. nisi statutum vel consuetudo iniecisset vinculum ante clericatum tunc ligabit in patrimonialibus. Fortius dixit domi. Anto. quod etiam si statutum non iniecisset vinculum ante clericatum. si tamen ius de quo queritur est originatum principaliter a facto clerici. quod tunc etiam in decisorijs seruabitur statutum loci. argu. l. si fundus. ff. de euicti. sed contrarium in hoc vltimo credit ibi Jmo. contra domi. Anto. per nota. per do. Calde. in sua questione que incipit statutuz ciuitatis. vbi dicit q̄ si statutum est in loco quod non possit probari contractus per testes: sed per instrumentum quod si clericus contrahit cum laico & agatur contra eum in foro seculari quod poterit probari per duos testes. et vide Joan. an. in regula. fine culpa. in mercurialibus. et latius per Jmo. in. d. c. ecclesia. post do. Anto. Et oppositō domi. Anto. alleg. contra Barto. casum in. c. ij. de vi. & bone. cleri. & hanc materiam plene examinat in. c. quod clericis. de foro. competē. & facit quod not. Barto. in. l. si quis sub conditione. de heredi. instituen. & contra Barto. etiam videtur text. extra vt lite pendente. c. ecclesia sancte marie. ibi enim erat statutum generale de non alienando rem litigiosam: nec tendebat contra libertatem ecclesie. imo erat iuri communi conforme. & tamen non extenditur ad ecclesias & earum bona vt ibi. & etiam be-

§ a ¶ Dubitatur. An statutum posset legitimare sibi Panormi. consi. ij. in. ij. dubio. vol. ij. Roma. cccxiiij. colum. ij. in versicu. principaliter. vide que addidi ad Panor. in. c. q̄ clericis. colum. vij. in versicu. ij. ad predicta in addi. que incipit quid autem. et Ancha. in. c. canonum statuta. col. xxx. ad fi. de constitu. & col. xxxvj. & seq. in princi. & xlvij. & sequen. et Barba. in. c. ecclesia sancte marie. colū. vij. de consti. & ibi Felici. col. xxix. in versicu. et adde etiam rationem. & Aret. xliij. col. ij. & lxxiij. colum. iij. & sequē. vbi dicit q̄ etiam in querelibus pro cessum fozenses nō gaudent beneficio statuti. et Alexan. xliij. vol. v. vbi la te sequitur Barto.

b ¶ Disponere. per bar. & docto. in. l. j. ǰ. fina. ff. de ventre. inspi.

a c ¶ Si statutum di sponit. sequit Pe. de ancha. in. c. canonum statuta. in versi. ex quo infert ad statutum &c. et melius in versi. qd econuerso. vnum statutum possit in habilitare &c. i. ij. qō. & in xxiij. char. inver. sed circa per sonas.

↬ Andr. Pomate.

d ¶ Ligāt clericos. vide Barba. late rubr. de reb' eccle. nōalie. & salua opi. bar. vt p bar. cōsil. liij. ici. preclare scripsit psalmista. ij. volu. vbi vide panor.

EL COLEGIO de Nuestra Señora del Rosario
Archivo Histórico Rosario

consi.ccccliiij.j.volu.ꝛ an statutum Bitigie quo disponitur ꝙ nullus audeat in vita nec in morte facere aliquā aliēationē per quam dominiū vel possessio de bonis fitis in districtu Bitigie in aliq̄ collegiū vel aliquam personam que non sustineat onera cōmunis Bitigie.an tale statutum comprehendat ecclesias vel pia loca. vide Bald.consi. ccccxxi.iij. volu. et an valeat statutum ꝙ alienatio non possit fieri in non subditos tanq̄ contra libertatem. quod quidem statutuꝫ est ✠ediolani.ꝛ plus dicit siue sit persona ecclesiastica sine nō Barba.eius cōsi.xiiij. ij. vol. refert do. Lar.in.c.perpendimus de sen. ex com. referre qō.do. Frāc. de albergo. consuluit tale statutum valere nec in ecclesiam posse fieri aliquam alienationem: qr dñi rebus suis licite legem ponere possunt.ꝛ ita dicit vo Imisse Bald. in. c. que in ecclesiarū. de constit. refert etiam qō do. Richar. de sali. tempore suo.et domi. Joan. archiepiscopi.et do. tēporalis ✠ediolani convocato collegio doctorum ꝛ sapientibus ipsius dominij disputauit ꝛ concluſit tale statutum valere. ꝛ idem consuluit dominus Signo. consi.xix.ꝛ ipse Cardina.consuluit super statuto Pistorij disponente ꝙ donatio sit ipso iure nulla nisi fuerit denuntiata ꝙ si facta fit donatio clerico per laicum ꝙ clericus denuntiare teneatur.ꝛ ipse Barb. consuluit ꝙ stante statuto bonoñ.quod finita locatione intelligatur reconductio facta ꝙ tale statutum ligat personam ecclesiasticam. Et an statutum quod non subeuntes munera in communi sint incapaces ex testamento comprehendat ecclesiam vide Petrum de ancharano consi. lx. Et an valeat statutum ꝙ mulier non possit testari pro anima nisi ad computum decem pro centenario. vide Pet.de ancharano consi.xxiiij. ꝛ per eundem an testator legando funduꝫ ecclesie cum hoc ꝙ soluat collectas possit ecclesiam grauare.eius consi.ccxvij. ꝛ an stante statuto qō res alienata possit relui ab illis deparentela.ꝛ ecclesia emerit vtile dominium alicuius rei emphyteotice an̄ illa res emphyteotica poterit relui ab illis de parentela. vide Bald. consi.ccl.iij. volumine. et nota ꝙ raro inuenies ꝛ ad materiam huius articuli an statuta laicorum ligent clericos vide Alexan. consilio. ccxxj. primo volumine.ꝛ an statutum disponēs quod de empt. soluatur gabella habeat locuꝫ si ematur ab ecclesia. vide Bald. consi. xxxj. iij. volu.ꝛ qualiter intelligatur statutuꝫ quod tale ius reddatur clericis in foro seculari quod laicis in foro ecclesiastico vide eundem Bald. consi. xiiij. j. volu.ꝛ an statutum Perusinum dictans quod nullus natus de prole militari audeat per se vel per alium recipere aliquam actionem cessionis quocunq̄ titulo inter vinos realem vel personalē contra aliquam popularem personā.ꝛ si aliter factuꝫ fuerit talis cessio non valeat ꝛ cedens puniatur an comprehendat ecclesias.scilꝫ vt illa non possit cedere vigore dicti statuti. Fede. tenuit ꝙ sic eius consi. lxxxv. quod vide.ꝛ an valeat statutum laicorum disponens ꝙ de omnibus bonis transferendis quocunq̄ titulo siue inter vinos siue inter vltimas voluntates etiam si sint hospitalia teneantur soluere duos denarios pro libra pro reparatione alicuius pñ loci. vide Abbatem consilio. xxvj. primo libro tenentem ꝙ non.ꝛ an feuda ecclesiastica regulentur ſm consuetudines feudoꝝ. vide Pet. de anc. cōsi. clxxiij. ꝛ inquantum Alegan. in fi. tenet ꝙ statutum disponens ꝙ mulier non possit testari sine consensu duorum propinquorum.ꝛ boc statutum nō artat cum vult testari ad pias causas.

a ¶ Offeratur libellus. vide hanc qōnem late per do. Pet. de anch. in. c. canonum statuta. in. xviij. char. in ver. etiam querit bal. si statuto cauet ꝛc.ꝛ ibi ponit multas pulchras questiones in materia.

b ¶ Exempla. Imol.ꝛ do. Anto. in. c. ecclesia sancte marie. de constit. dicit ꝙ si statutum vult ꝙ testamentum debeat firmari vel fieri cum certa solennitate vltra ius cōmune aliter non valeat ꝙ si clericus testetur ꝙ non tenetur seruare dictam solennitatem. secus tamen putat si testamentum fieret a laico lz relinquat clerico: qr tunc actus sit principaliter a laico qui est subiectus statuto. secus tamen dicit ſm Bart. bic si testamētum in quo fieret relictum ad pias causas. quia ꝛ ad talia non extenditur statutum. facit qō habetur in. c. cum tibi. extra de test. ſm eum. et de ista materia vide latius per Imo. in c. quod clericis. de foro compe. et vide Bald. in. l. oī nouatione. j. ti. j. et Pet. de ancharano. late in. d. c. canonū statuta. et not. bal. in aut. cassa. j. tit. j. vbi omnino vide. Adde ēt ꝙ statutum laicorum non extendit sed actum pium seu ecclesiasticum ſm Bald. in. l. generali. in fi. j. ti. j. Adde tamen ſm Bal. in. l. si quis. in fi. de epis. et cleri. qō licet statutū non possit auferre alteri ius commune. tamen per statutum laicorū potest auferri ꝓtectio cōcessa per statutum. Item auferri ꝓuilegiuꝫ quod not.ꝛ adde quod dicit Jo. an. in. c. fi. de immu. eccle. lib. vj. ꝙ non obstante statuto ꝙ immobilia non possint alienari in forēses seu in non suppositos iurisditioni poterunt talia bona donari ecclesie: quia statutum inferioris non potest tollere priuilegium indultū ecclesie per principem. hanc opi. tenet Bald. in. o. l. generali. j. ti. j. ꝛ expresse sequit Abbas siculus in. c. relatum. de testa.

¶ Querit etiam Abb. in. o. c. relatum. statuto cauetur ꝙ mulier nō possit testari vel donare sine consensu duorum propinquorū. tenet Abbas qō non requiritur talis consensus ad pias causas per illum text. vbi tollitur solennitas iuris ciuilis. l. omnes populi. Ad hoc etiam adducit illud dictum Jo. an. in. o. c. fi. no. per Bal. in aut. cassa.ꝛ adde predict. text. not. in. c. fi.ꝛ quod ibi not. Abb. post alios de reb. eccle. non alie.ꝛ in materia vide bald. in. l. j. in. vj. col. j. de contraben. emptio. vbi etiam querit an statutum liget clericos ad solutionem gabelle. Et nota tamen quod licet minor vel prodigus habens curatorem possit ingredi religionem absq̄ autoritate curatoris ꝛ bona in monasterium transferre tamen dicit quod in aliam piam causam sine debitis solennitatibus non posset. l. si quis in rem. ſ. voto. ff. de policita. ita dicit Joan. an. in. c. in presentia. de probationibus.ꝛ ibi sequitur domi. Anto.ꝛ an statutum loquēs quod detrahi possit de legatis certa portio liget ecclesiam vide Bald. in. l.ꝛ in legatis. ff. ad leg. falcid. quid si statuta laicorum sint confirmata per sedem apostolicam. vide Bal. in. l. omnes populi. in. vj. col. ff. de iusti.ꝛ iure.

✠ Et quod Abb. consi. lij. libro. ij. dicit ꝙ dubitat de dictis Bart. hic ibi ✠ Do etiam.ꝛ an statutum disponens ꝙ mulier non possit testari nisi certa forma seruata an habeat locum cum testatur ad pias causas. vide Bal. consi. cclxj. ij. lib.

c ✠ Fraudibus. vide Aleg. consi. cv. in. iiij. volu. in. j.ꝛ iij. col. Pau. de ca. in aut. causa q. j. tit. ij. Panor. cōsi. ccccxxxij. col. ij. volu. j.ꝛ iij. col.ꝛ cōsi. lij. co. vol. Feli. in. c. ecclesia sancte marie. in. xxiij. col. de constit.ꝛ in col. xxviij.ꝛ seq. vbi tangit de superioribus verbis Bart.ꝛ in. c. ad nostram. in. ij. col. ver nota. primo. de proba. Barba. cōsi. xiiij. in. v. col. in. ij. volu.ꝛ consi. lij. ꝛ. xix. col. ij. vol. ij.ꝛ consi. lviij. ꝛ. xxj. col. ij. volu. xij.ꝛ Imo. consi. cxij. in. ij.ꝛ penul. col.ꝛ Aleg. consi. cxj. col. ij.ꝛ seq. volu. ij. Ancha. in. c. canonum statuta. col. xxxviij. de consti.ꝛ vnum verbum eius etiam in. c. possessor. col. ix. de re iudi.ꝛ quatuor seq. Panor. in. o. c. ecclesia sancte marie. in. iij. notabili. et Barba. consi. xxj. col. xix. et seq. vol. j.ꝛ aliquid duobus seq. in pcin. et aliquid etiam consi. iiij.ꝛ seq. volu. j.ꝛ in. o. c. ecclesia sancte marie. col. iij.ꝛ viij. seq.ꝛ colum. xviij. post Bal. ibi ꝛ Aleg. consi. ccxj. volu. ij.ꝛ Aret. lxix.ꝛ Sozi. lv. colū. maxime prima.ꝛ cccxx. in secundo dubio.

bendit

a ¶ Ubicunq̄ sint bona. Illud intelligit verum Pet. de ancha. in. c. canonum statuta. quando contraherent cum viro eiusdem territorij non seruata solennitate statuti. secus si cum forensi existente extra territorium qui non obligatur statuto. et ita dixit determinasse disputando dominum Zacha. de teruisio eius compatrem ibi vide. Adde vt Barto. sequamur in hoc articulo non allegā. et primo quando statuta sunt prohibitiua ratione solennitatis. Ange. a consi. cc. super statuto lucano quo disponitur ꝙ instrumenta nō producantur in curia nisi seruata certa solennitate an ille b la confecta in alio loco habeant roc bur in dicta curia. 33 bald. consi. ccccxij. o iij. libro. o. super statuto parme quo disponitur ꝙ instrumenta confecta etiam per certum spatium extra parmam non valeant nisi sint duo nota. Quero cum statutum est prohibitiuum in rem. adde bal. con e fi. cxl. incipi. statutum. ij. lib. vbi consuluit super statuto Eugubij quo caueturqō nullus possit testari nisi 35 saluo iure commu f nitatis.ꝛ quidam eugubinus fani erat testatus dixit ligari statuto quia prohibitioest 36 in rem. quo vero ad statutum qō ꝙ hibet vxori legag ri an sit fauorabile vel odiosum. romani. cōsuluit pro opinione eius consilio. xxxix. super statuto regio prohibente legari vxori quod si vir legat vxori licet alibi testetur.ꝛ alibi sint bona. tamen nō debetur legatum. Bal. autem bic.ꝛ consi. ccxx. lib. j. tenet contrarium. quo vero ad statutum exclusum femina rum an trahatur ad bona alibi sita. vide Bal. consi. cc. tertio libro. Pau. de castro consilio. ccxxiij.ꝛ consilio allegato. cccx.ꝛ consi. cccxvj. libro. iij.

b ¶ Extra territorium. vide Petrum de anchara. in. c. canonum statuta. in. xxj. charta. in ver sicu. venio ad aliud membrum. iuncto versi. sed circa personas.

c ¶ Filia femina. vide bal. in. l. fi. j. de in ius voc.ꝛ in. l. certū. j. vnde cog. et dicit bal. i. l. inter filios. C. fa. ber. ꝙ illud statutū dicitur esse extra ius ꝛ naturalem equitatē per illū tex. ꝛ vide Bal. in. l. ij. C. de bis q ad liber. perue. nō pos. ꝛ. l. sancimus. C. de ap.ꝛ ibi an valeat statutū vide bic in. xvj. col.ꝛ boc etiā ponit an sit odiosum.

c ✠ Andr. Pomate. d ¶ Non porrigitur. Idem tenet Alegā. in consi. suo xvj. incip. viso titulo questionis premisse in. i. volumi. in. j. colum. ꝛ in. l. ij. colum. ij. ad finem. j. de in ius vocan.ꝛ in consi. cxxviij. col. j. eo. volumi. j.ꝛ consi. vij. col. ij. in. ij. volu.ꝛ Alexe. consi. ccc.ꝛ ad hec vide que not. Barto. in. l. iij. j. de nup. vide etiam Joan. de anna. consi. lxix.ꝛ consi. lxxxix.ꝛ cōsi. xxvij. Barba. consi. iiij. colū. ij. volu. j.ꝛ consi. xij. col. ij.ꝛ consi. xiiij. col. ij. volu. j.ꝛ consi. xvj. colū. ij.ꝛ duabus seq. et consi. xxiij. col. v. omnia in. j. volu.ꝛ consi. xxxviij. col. xvj. volu. ij.ꝛ quasi per totum consilium.ꝛ domi. Anto. de bu. consi. xxvj. col. j.ꝛ Roma. consi. cxxix.ꝛ Anna. lxix.ꝛ lxxxix. et Ancha. in. c. canonum statuta. colū. iij. ad fi. de constitu.ꝛ col. xciij. alis xliij.ꝛ Aleg. consi. cxxviij. col. j. volu. j.ꝛ Capra. xlij. col. ij.ꝛ pulchre. bella Ale. xcij. col. ij.ꝛ in consi. clxij. col. iij.ꝛ Jaso. in. l. j. col. ij. j. de succes. edic.ꝛ Aleg. consi. vij. col. ij. volu. ij. vbi ponit ꝙ tale statutum non excludit filias a legitima ꝛc. ꝛ. cxv. col. ij. co. volumi. vbi loquitur in statuto excludente matrem a successione filij iure statuti.ꝛ do. Lar. et Feli. in. c. postulasti. colū. ij. in ver. cum dicunt. de foro competē.ꝛ vide etiam barto. consi. cclv. in. j. parte vbi ponit an statutum quo disponitur ꝙ modo transiens ad se cundavota nō succedat aliquo modo filio intelligatur etiam de trāsacto an trahatur ad bona alibi sita in eo versicu. inverbo et odiosum. et ꝙ talia statuta lz valeant sunt odiosa vult etiā Sozi. cōsi. lxxxiiij.ꝛ barba. xxxviij. in. ij. dubio. volu. iij. vbi similiter bart. bic in. g. col. et bal. vbi videtur declarare ꝛ cōsi. clxxix. in. v. parte.

¶ Effectus notarius. et vide quod not. bal. in. l. repetita. C. de episco. et cleri.ꝛ ibi etiā an possit. progari iniuditio notarij. de quo etiam dixi in. l. j. post bart. ff. de iudi. ꝓ Guil. in. l. si aliter. ō ado ptionibus.

¶ Voluntariam. Et sic consuetudo dat fidez scripture huius contractus dicit bal. ꝙ extenditur vbiq̄. ita dicit in. l. exceptione. C. de proba. cōtrariuꝫ videtur velle in rub. C. de fi. instru. in pe. col. in ver. vj. supplementū ꝛc. vide tamē ipsum in ver. inci. septimū supplementū ꝛ vltimū vbi alleg. c. cū dilectus. de fi. in strū. vbi videt casus.ꝛ ibi etiā subdit no. bal. qō si grecus legat oēs libros platonis intelligit de bis q apud grecos intelliguntꝝ platonis. lz apud latinos nō censeant platonis.ꝛ ibi etiā vide in vlti. col. vbi declarat.ꝛ vide de hac materia Pet. de anc. in. c. canonū statuta. in. xxj. charta. in ver. venio ad tertiū articulum. de consti.

g ¶ Alege mnicipali. Et an rone rerū q̄ in territorio alicuius possidenꝫ a forensib⁹ possit aliquid ɔ eos statui. vide Pe. de anc. in. c. canonū statuta. de cōsti. xxiij. char. in ver. expresse tñ. ver. ꝛc.

b ¶ Jaco. de rauen. Not. ſm istam opi. casum in quo quis potest decedere ꝓ parte testatus.ꝓ parte intestatus alius est casus in. l. si arrogator. de adop.ꝛ in. l. j. C. de secun. nupt. alius etiā nota. per docto. in. l. si quis. ff. de vulga.ꝛ pupil. alius in eo qui ingredit monasteriū qui si solam medietatem bonorū testatus fit decederet ꝓ parte intestatus ſm bal. in aut. si qua mulier. in pe. col. Itē ad pias causas ſm Bar. in. l. j. in. v. q. princi. ſ. cit. j. adde in materia Spe. in tit. de sentē. ſ. qualiter. verſi. debet.ꝛ verisimiliter Pet. de anc. in. c. canonū statuta. de cōsti. in. xxiij. char. in verſicu. vltrius circa ista statuta. Adde ꝙ opin. Jaco. de ra. sequitur Bal. cōsi. cc. xv. libro. iij.

i ¶ Sibi placet. Adde not. per Bar. in. l. si nō speciali. maxime in versi. item not. j. de testa.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Per statutū. vide hic plene Bal. in rubri. ¶iiij. col. ¶ qō post eū dico.
b ¶ Sed insurgit forte. Et inq̄rum Bar. alleg. territorio. videt q̄ cōtradicat illi. §. q̄ dicit iudex illius loci cuius est territoriū habet ius terrendi ¶ nō alius. item q̄ dicat q̄ in territorio hostiū debet seruari ius cōe. l. q a latronibus in prin. ff. de testa.
Andre. barba.
c ¶ Solennitatem actus. vide bal. in l. ¶ si ptra. j. ō nup. Et nota q̄ rō hec pōt esse cū in here ditatib⁹ debeam⁹ stare iuri ciuili qō spectat ad impera torē non ad papā 38 ¶ sic illa legitimatio quo ad queda tenebat ¶ quo ad q̄dā nō qō nota. Itē ad hoc facit qō no. 39 bar. in. l. qua in p uincia. ff. ō ritu nu ptia. ¶ Bal. in. j. cō stitu. C. ¶ in termi nis cōsuluit Bal. Ant. ¶ do. pe. colle gium paduanū te nuerūt do. de ro. ¶ addo qō no. Bart. in aut. ex cōplexu. in fi. j. de incest nu. adde Bal. in. l ea q̄ in. ¶. col. C. de fideicom.
d ¶ In Anglia. pet. de ancha. in. c. cano a nū statuta. in. ¶ij. q. principali. in ver. b quero iuxta p̄dicta de questione tali. cauet statuto tu derti. ꝛc. dicit quod 41 Bal. in consi. inci. In noie dñi. Punctus talis. cōsuluit q̄ nō adhibita di stinctione an in p sonā an in rē seruē tur statuta loci q̄ ad bona ibi sita. et ita dicitur cōiter te neri. ¶ ita tenet nū q̄ tñ innenire po tui suū cōsiliū. Ex opposito etiā vide qō no. bar. in. vj. q. p̄in. ¶ idē sequitur Bal. ¶ Flo. hic sed vide etiā vltra flo. qd consulendo te nuerit Jo. cald. in cōsi. posito sub ru bri. de testa. in cōsi. ¶¶iiij. adō quod Paul. de ca. videt träfire cū opi. bar. consi. ¶¶iij. de qua questione vide etiā c Pet. de anc. consi. clxij. vbi dicit qō stāte cōsuetudine gallicana qō oia bona sint cōia iter virū ¶ vxorē ¶ alte ro decedente sup stes succedat in oī bus bonis qō sup stes nō succederet in bonis alibi sitis ¶ si testator volue

tenerem. prima autem ratio Guil. nō placet: q̄ verum est quod directe non licet: sed per quandā con sequentiam quādo istud quod nō licet directe ba bet necessariā cōsequentiam ad permissum, aks se cus. vt. l. is qui duos. de libe. lega. ¶ de his qui not. insa. l. athletas. §. sine autem. ¶ not. p Dy. in. l. prima. ff. de auto. tuto. sed si testamentuz inde non se quatur necesse est q̄ habeat oīa bona. Ratio q̄ et legis potestate potest † quis decedere p̄o parte te status et p̄o parte intestatus. sicut in milite. vt. ff. de testa. milī. l. miles. ¶. l. si miles ita. §. j. ad idem. j. de secun. nup. l. j. ¶ quod ibi no. ¶ Interdum vero reperiūtur statuta permissiua tollentia obstaculū qualitatis persone vt ecce dicit statutum † q̄ filius fami. possit facere testamētum vel aliqua persona de iure prohibita. vel continetur in statuto qō spu rius possit instituī que de iure cōmuni sunt prohibita posito p̄o constanti q̄ talia statuta valeāt. ali bi dicam. modo de ipsorū valore nō dicā. ¶ Queritur an talis persona egra territorium possit in stituī ¶ hereditatē adire. ¶ dico quod non cum boc concedatur ab alio † inferiori a principe. licet spe ctet ad actum voluntarium. tamen non potest exer ceri extra iurisdictionē concedentis. vt. l. secunda. ff. de offi. p̄o consulis et legati. p̄o hoc in aut. quibus modis naturales efficiuntur sui. §. filiū vero. collatione septima. vbi legitimatio filij que fit per oblationem curie ciuitatis non habet locum in pa tre offerente ¶ filio non auo. vel inter alios. Ita in proposito legitimatio facta per statutuz³ ciuitatis non habet locum nisi in ipsa ciuitate legitimante.
¶ Sed insurgit forte⁵ dubium ¶ quotidianum ta le. quidā sic legitimatus facit testamentum in ipsa ciuitate. vel idem heres instituit ¶ hereditatē adijt an tale testamētum valeat vel talis additio porriga tur ad bona que sunt in alia ciuitate. ¶ videtur † q̄ sic per ea que dicta sunt in statuto disponēte circa solēnitatem. Preterea ad idem de emancipa. lib. l. prima. nam emancipatio ibi facta habet effectum in omni loco: vt supra dictū est in persona notarij. Preterea sententia lata per iudicem mādatur exe cutioni per iudicem alterius territorij in bonis ali bi positis. vt. l. argentarium. in fine. de iudicijs. ¶. l. a diuo. §. primo. de re iudicata. ¶. j. de re indicata. l. properādum. §. finaute reus. ita boc testamentum quod est quasi sententia. vt. ff. de testamentis. l. prima. porrigatur ad bona alibi posita. ¶ Sed contra videtur quod non porrigatur. vt. l. pupillo. de tutoribus ¶ curatoribus datis ab his. ¶ de ejcusa. tutorum. l. non solū. §. qui in testamento. ¶ ibi not. Preterea simplex dispositio nō intelligitur de bonis q̄ sunt in territorio disponētis. vt. l. cūnus. §. is qui. de bonis auto. iudi. possi. p̄o hoc in dicta aut. quibus modis naturales efficiuntur sui. §. filium. vbi legitimatio intelligit fieri scripta. p̄ hoc videtur expressius. extra qui filij sint legitimi. c. per venerabilem. vbi legitimatio facta per papam nō trahitur ad ea que non sunt sue iurisdictionis vt ad hereditatem ¶ alia ad tēporalia que sunt in territorio imperij. et ibi not. per Bal. ¶ doctores modernos. ¶ Ad contraria respondeo. nam aliud est in dispositione circa solēnitatē actus c q̄ circa legitimationem persone ad actum. Respondeo quia facta diuersitate locorum diuersificatur ratio solemnitatis. nam in militia requiruntur pauciores testes: q̄ per occupationem militarē non possunt bomines baberi. ideo ibi statutum est de pauciori numero testium. potest etiam esse quod in vna ciuitate sunt homines magis legales q̄ in alia ideo fiūt statuta diuersa. ideo ista ratio solennitatis habet locū in testamento fozēsis sicut in cine. ideo ius voluit quod quātum ad solēnitatē inspiciat effectus eius ad omnem locum. non enim per boc alteri ciuitati preiudicatur cum ille actus vbiq̄ poterit ce

rit superuiuētē succedere: q̄ testator falsa cā ductus vt ad sic disponēdū putans bona alibi sita comprehendi vigore cōsuetudinis latius. ibi vide.
Andr. Pomate. d ¶ De tali questione ꝙsuetudo est in anglia. in qua questione vide Aleg. cōsi. cvj. vol. j. ¶ aliquid per Pano². cōsi. lxxij. in pn. j. volu. ¶ ad istā etiam questionē ad materiā si. per Feli. in. c. ecclesia sancte marie. col. ¶¶¶vij. q. ¶¶. de cōstitu. et in. c. auditis. colū. vij. ver. ꝙsuetudo. de p̄script. ¶ aliqd p Barba. cōsi. iiij. col. viij. ¶ ꝙsi. ¶¶iij. colū. iij. in. j. volu. Cardina. flo. in cō si. ij. ¶ Panor. in. c. qō clericis. col. vij. in versi. ad p̄dicta. de foro cōpe. ¶ que ibi addisti. ¶ Anc. in. c. canonū statuta. col. ¶lvij. de ostiu. ¶ col. lij. ¶ Aleg. cōsi. ¶¶¶viij. col. ij. volumi. j. ¶ Soz. ccccij. ¶ aleg. ¶liiij. vo. v. ¶ Cardi. cvij. in tit. de cōstitu.

lebzari licet non cum illa solennitate. sed dispositio circa personam legitimandam ad actum faciēdum non est huius nature. ideo non possum legiti mare nisi quantū ad meipsum disponere nec porrigitur extra meū territorium q̄ facerem alteri p̄e iudicum. Non obst. l. j. de emanci. libe. ¶ quod. §. dictum est de notario. q̄ ibi statutum non disponit directo circa actum: sed circa solennitatem actus. non enim statutum emancipat filium q̄ tunc non porrigeretur ad fozenses: sed pater filium emancipat cum solennitate statuti. Idem in notario. non enim adhibetur ipse ad disponendū sed ad solemnizandum circa actum ab alio dispositū. vnde est eadem ratio que supra dicta est in solemnitate. Nō ob. quod. §. dictū est de sententia: q̄ ibi iudex dispo nit super iure iam fundato et formato quod ius re spiciebat personā vbiq̄. vtputa cōdemnat aliquē occasione precedentis obligationis que ligat reum obligatum in omni loco iam mādatur executioni per aliquem iudicem. sed quando ipse iudex de no uo inducit ius faciendo infra territorium tunc nō porrigitur extra territorium. vt. §. probatum est.
¶ Sed posset dubitari de tali questione consuetu do est in Anglia⁶ quod primogenitus succedit in d oībus bonis. modo quidā habens bona in anglia ¶ in italia decessit. queritur quid iuris. Jaco. de ravenn. ¶ Guil. de cug. tenent q̄ de bonis existentibus in anglia iudicetur ſm consuetudinem illius loci. de alijs que sunt in Italia stetur iuri cōi vt diuidā tur inter fratres p. o. l. pupillo. de tuto. ¶ cur. da. ab bis. et q̄ certa forma est data in bonis positis vbi q̄ non extendat. vt. j. de iure fisci. q̄ certa forma. ff. ad mu. l. constitutio. Idē tenet Cy. hic. Alij dicunt q̄ ds inspici locus vbi est adita hereditas. et sic ibi quasi cōtractus est celebratus. vt. o. l. apud iulia. in fi. ff. eg qui. cau. in pos. ea. sicut in contractibus inspicimus locum contractus. vt. l. si fundus. de evic.
42 ¶ Nibi videtur q̄ verba statuti seu consuetudinis sunt diligenter intuenda. aut eñ disponunt circa rem vt per bec verba decedentium veniant in primogenitum. ¶ tūc de omnibus bonis iudicabo ſm cōsuetudinem ¶ statutum vbi res sunt situate. q̄ ius afficit res ipsas siue possideantur a ciue siue ab aduena. vt. l. rescripto. in fi. de mu. ¶ bo. et. l. an in totum. de edifi. priua. aut verba statuti seu cōsue tudinis disponūt circa personam. vt per bec verba primogenitus succedat. et tunc aut ille talis decedens nō erat de anglia ls ibi haberet possessiones ¶ tūc tale statutum ad eum ¶ eius filios non porrigitur quia dispositio circa personas non porrigitur ad fozenses vt dictum est. ¶. in. iij. q. in fi. aut talis decedens erat anglicus et tunc filius primogenitus succederet in bonis que sunt in anglia et in alijs succederet de iure cōi ſm q̄ dicunt dicti doc. q̄ siue dicaf hoc esse statutū priuatiuū filijs sequentibus q̄ est odiosum nō porrigit ad bona alibi posita vt. §. probatum est in. vij. q. siue dicas statutū esse permissum tollendo obstaculum ne sequentes filij impediant primogenitos. et idem vt. §. dictum est ad hoc vt inspiciatur vtruz dispositio sit in rem vel in personā. facit. §. de contraben. emp. l. fi. nec placet 43 illorum opi. † qui inspiciunt locum additionis here ditatis. q̄ aditio non pōt se referre nisi q̄tus est de lata hereditas. vt. l. antiqui. ff. si pars here. peta. l. si ex asse. et. l. si ex semisse. de acqui. here. sed non est delata sibi nemo precedit ꝛc. sed cōtractus se egten dunt quatenus voluntas contrahentis fuit q̄ fuisse presumitur ſm cōsuetudinem loci vbi res agit. vt. §. dictū est. ergo ꝛc. ¶ Octauo circa statuta punitiua vel punitoria hoc examinandū est per mul
44 tas † questiones. primo an expresse possint porrigere suum effectum extra territoriū. ad quod dico q̄ aliquādo vterq̄. s. delinquens ¶ ille in quem delinquitur extra territorium est fozensis tunc regula est q̄

a ¶ Statuto peru a sij. Adde que dixi post bart. in. l. pupillus. §. territoriū. de verb. sig.
b ¶ Rei immobilis. latius ¶ melius vt p bal. in. l. si. de iurisd. om. iudi. post Cy. ¶ per ang. in. l. beres absens. §. si q. ff. de iud.
c ¶ Extra territoriū. vide omnino Bal. in. l. iubem⁹ nullā. ¶ qō ibi dixi post Bart. j. ti. j. et pSpe. de materia in ti. de cōsti. vſi. fz b si extrane² in ciuitate. ¶ Jo. and. de sentē. ex cō. c. a nobis. p bal. in. l. ij. j. de eunuchis. Adde Bal. ¶. ¶¶¶vij. lib. iij. ¶ cōsil. cccc. lxxiiij. li. iiij. ¶ qō inchoans maleficium in vno loco ¶ finiēs in alio debeat puniri vbi incepit vel vbi finiuit. vide bal. cōsil. ¶¶j. iiij. lib. ¶ an qs possit puniri in loco delicti ¶ in loco originis. et quali c ter iudices dicantur ꝓuenisse vnus alterū. vide peundem. cōsil. ¶¶c. lib. iiij. ¶ ꝙsi. ccccl viij. lib. ij. ¶ vide etiā p Fede. cōsi. ij.
d ¶ Supra aretinum. de delicto cō d missō in exercitu ¶ hoc per bald. hic in antepe. col.
e ¶ Ciuitat⁷ perusij. vide Innoc. et cano. in. c. postulasti. de fo. cōpe. ver. si. ibi accidit q̄ q̄dā perusin⁹ ꝛc. et qō notat Bal. in. l. si quis in boc. j. de epis. ¶ cle. ¶ no. ange. in. l. si vacātia. in. v. charta. ¶ Jo. an. in addi. specu. de cōpe. iudi. ¶ ad de Bal. in. l. ij. j. de eunuchis. vbi dixit no. vbū p bal. in. l. negāda. in. vj. col. cū seq. ſ. de accu. per Ja. de bello. in. l. j. de emāci. liberorum.

la est q̄ statutū etiam si expresse caueatur in eo nō porrigitur ad eos qui extra territorium ꝛc. vt. l. si. ff. de iurisd. om. iud. q̄ statuta sunt ius ppriū ciuitatis. vt. l. omnes populi. ff. de iusti ¶ iur. ¶ Item regula fallit in ciuitatibus cōfederatis ¶ colligatis inuicē. vt si statuta⁹ perusij caueat q̄ deliquēs assistī possit puniri hic. vt no. ff. de cap. ¶ postli. reuer. l. nō dubito. in fi. ¶ Idē puto si ciuitas in cuius territorio delingtur istud statutū facere cōsen sisset. eadē rōne aliqñ extra territoriū huius ciuitatis fozēsis offendit aliquē ciuē. caueat aliquo statuto q̄ fozensis hic possit puniri. an valeat. ¶ videt q̄ sic q̄ laicus offendēs clericū efficit de foro eccle sie. vt. j. de epis. ¶ cle. aut. itē nulla cōitas extra de foro cōpe. c. cū sit. Preterea rōne loci in quo deli 45 ctum cōmittitur qs effecitur † de illa iurisditione etiam si est fozensis. ff. de offi. presi. l. iij. j. vbi de crimine agi oportet. l. j. in aut. qua in p uincia. Sed si delinquit in loco ciuitati subiecto si in persona ciuis sui. ergo ꝛc. sed illa nō facit q̄ in clerico offen so est ratio: q̄ cōmittitur sacrilegiū qō est crimen ecclesiasticū ideo pertinet ad ecclesiā vt. o. c. cuz sit. Et illud qō dicit ratione loci ꝛc. intelligo ratione rei immobilis⁹ vt territorium. nō rei mobilis vel se mouentis. Dic ergo regulariter tale statutū nō valet: quia nō potest disponere extra territorium suum ¶ in personis sibi nō subditis. ¶ Fallit in capientibus ex naufragio qui possunt puniri a iudice persone offense. ¶ sic cū tale statutū permaneat ad personas eius iurisditionis poterit aduersus tales delinquētes extra territoriū fieri statutum. vt. ff. de incen. ruina naufra. l. ne qd. §. de his. ¶ ibi no. per glo. licet Cy. eam nō teneat in dicta auten. qua in p uincia. in. ¶¶¶j. q. ¶ Item fallit in ciuitatibus federatis vt. §. dixi. ¶ Item fallit si iudex loci vbi ciuis meus offendit offensam non vindicat tunc poterit fieri statutū cōtra offendētem ciuem extra territorium. arg. j. de iudi. l. nullus. cum sua glos. ¶. ¶¶iij. q. iij. c. dominus noster. p boc induco Innocen. extra de foro cōpe. c. postulasti. vbi tenet boc statutum expresse valere. Aliquādo ciuis delinqt extra territoriū ce de tali delicto extra cōmisso statutū expresse loquitur forte q̄ tale statutum valeat scilicet quia ratione originis pōt puniri de delicto vbiq̄ cōmisso. vt. l. i. j. vbi de crimine agi oportet. cum ergo tale delictum sit de eius iurisditione poterit de hoc facere statutum. p̄o hoc facit l. fi. ff. de decretis ab ordine faciendis. p boc optime facit de euictio. l. ij. ¶. j. de cōmer. ¶ merca. l. mercatores. ¶ Sed iuxta predicta pōt dubitari exercitus huius ciuitatis est supra aretium ᵈ vnde fozensis occidit ibi alium fozensem. vtrū poterit pu 46 niri a † potestate huius ciuitatis. ¶ videtur q̄ non etiam si expresse statuto fit cautū vt supra dictum est. Cōtrarium obseruatur de cōsuetudine pbatur sic. territorium dicitur a terrendo. vt. j. de verbozū signific. l. pupillus. §. territorium. sed dictus exercitus huius ciuitatis est ibi vt terreat ¶ coerceat illum locum. merito delictum ibi cōmissum poterit puniri a potestate. quoniam commissum in eius territorio. ita dicebat Bar. ¶ Jaco. butr.
¶ Item quero quid si in statuto boc nō caueatur 47 expresse, sed simpliciter loquitur statutū † vtrum porrigatur extra territoriū ad eius inuestigationem pono questionem antiquit⁹ tactam. cauetur statuto ciuitatis perusij c q̄ potestas de quolibet e homicidio possit inquirere vel pcedere per accusationem vel inquisitionē. alio statuto cauetur q̄ p homicidio imponatur certa pena. accidit q̄ quidam perusinus delingt extra territorium. queritur vtrū potestas huius ciuitatis possit ingrere et punire ſm formā statuti. an solū de iure cōmuni. Ista questio fuit facta per Odofr. ¶ determinauit q̄ nō possit per inquisitionem pcedi. nec delinquens possit puniri ſm formā statuti. sed solū de iure cōmuni. cui⁹ opi. ponit Albertus de gan. in fine sui libelli. Postea domi. Cy. disputauit istam questionem in ciuitate senarū. ¶ determinauit contrarium tangendo iura Odofr. licet de eis nulla

fiat mētio. idcirco eius disputationem hic recito. multa inutilia reiciendo. certū est q̄ de iure communi potest delinquens puniri in loco domicilij vel originis de delicto alibi commisso. vt. j. vbi de crimi. agi opor. l. j. §. j. de inter. ¶ rele. l. relegatorū. §. sed eos. ¶. §. ij qs. ¶ Hoc ſmissō videam⁹ vtrum f possit procedi per viam inquisitionis tantum. ſ scz de iure cōmuni. an per viam inquisitionis de iure munici. ¶ videtur q̄ solum per accusationē de iure cōmuni inquisitio fiat. ad vindictam publicam vt in aut. de manda. princi. §. sed quod delinquentes. colla. iij. ¶ ad delictū puniendum nō occultan dum. vt in aut. de iudi. §. sancimus. colla. vj. sed in iuria nō videtur facta nisi in eo loco vbi quis deliqrit nō in loco vnde oriundus est. vt. ff. de iurisdom. iudi. l. si qs id qō. ¶. l. si familia. ergo iudex originis non poterit procedere vel inquirere. Preterea rectores ciuitatū dicuntur patres subiectorum. vt dicta aut. fancimus. ¶ in aut. vt iudices sine quoquo suffragio. §. eos afit. colla. iij. fz homo fozensis offensus extra territoriū nō est subiectus illi iudici terre originis offendentis. ¶ sic nō est ei tanq̄ pater. merito de iniuria ei facta nō pōt pro cedere. ¶ Ecōtra q̄ possit. pcedere q̄ de iure communi habet iurisditionem vt supra dictū est. ergo illa iurisditione poterit vti cū qualitate sibi addita per statutū quod. pcedat per inquisitionē cum qualitas de facili addatur. vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Preterea boc. pbatur ratione proprij interesse. nā reipublice interest habere bo nos subditos. ff. de bis q̄ sunt sui vel alieni iuris l. j. §. fin. ¶ in aut. vt iudices fine quoquo suffragio. §. cogitatio. sed homines boni efficiūtur si eis pena imponatur ex delicto. vt. ¶. l. j. de iustitia ¶ iure. ibi nō solum bonos ꝛc. et de boc quod expresse sit ratio publice discipline. vt. l. licitatio. §. quod il licite. ff. de public. interest ergo sua punire subditos. ¶ sic statutum ad eos extenderetur. Preterea eadem ratio videtur siue p accusationem siue per inquisitionem pcedatur. inquisitio enim succedit loco accusatiōis. ergo ꝛc. Preterea pone q̄ titius extra territoriū incidit in. l. si quis. j. de epi. ¶ cleri. certū est q̄ indeg ratione originis poterit inquire re. ergo idem in pposito. Preterea statutū loquitur generaliter. ergo ꝛc. vt. l. j. §. generaliter. de lega. prestan. ppter que determinauit Cy. q̄ indeg possit procedere per inquisitionem ¶ denuntiationem sicut per accusationem. quod an sit verum in fra dicam. ¶ Super alio vero puncto scilz de condemnatione videtur p̄imo q̄ debeat puniri ſm legem loci vbi deliquit. vt. C. vbi sena. vel clarissi. l. j. Preterea contractus ¶ delicta equiparantur. vt. ff. de iudi. l. tam ex contractibus. ¶. l. hominem. sed in contractibus inspicitur locus contractus. vt. ff. de euictio. l. si fundus. ¶ supra pbatum est. ergo ꝛc. Preterea supra circa principium hui⁹ tractatus dictum est debere inspici locum delicti. ergo ꝛc. p̄o hoc est casus extra de cōstitutionibus. c. vt animarum. §. j. libro sexto. ¶ Ex aduerso quod possit puniri secundum legem ciuitatis sue. pro batur sic. lex et sententia eqparantur. vt. ff. de manumissis. l. seruus. §. hac lege. sed seruum subditum potest ligare sua sententia. ergo sua lege. Preterea si aliquis delinquit in ecclesia quam constat non esse de iurisditione secularj. tamen poterit a iudice secularj sua lege puniri. vt. j. de adulteriis. aut. si quis. l. p̄oxi. Preterea boc. pbatur expresse. j. de euictionibus. l. ij. vbi subditus ligatur etiā extra territorium. ¶ Ex quibus Lynus determinauit ciuem ex delicto in alia ciuitate commisso posse in sua ciuitate puniri ſm legem sue ciuitatis. ⁵ Et si dicatur questio porrigit suum effectum g extra territorium. nam non potest inducere noua obligationis substātiam. sed bene potest illi delicto quod est de iure communi addere nouam qualitatem que facilius adijcitur q̄ substantia. vt l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Non obst. c. vt animarum. quia illa decisio. pcessit ex corpore canonum vel speciale ibi in sententia excommunica-

¶ Accusationis tñ. Ang. in dispu tatione sua bono. sue ciuitatis ꝛc. in j. q. ¶¶ opi. Lyn. et bar. q̄ possit vigore talis statuti inquiri. adde an possit ingri de delicto alibi cōmisso bal. cōsi. ccxxij. ¶¶j. li.

¶ Sue ciuitatis. Cōtrariū ¶¶ gl. in cle. j. de fo. compe. Adde vt per bal. consil. ¶¶¶iij. lib. j. inci. Rodul.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Ciuitatis originis. sed Angc. in sua disputa. Bono. sue ciuitatis exbānitus ꝛc. in pe. q. 9 ꝑtū etiā ad penā imponāt pena statuti ℨ Bar.

Andre. Poma. b ¶ Ubi delingt. vide Pan. cōsil. lij. col. pe. in. ij. volu. Lepol. in cōsil. viij. colū. ij. ꝛ Panor. in. c. cū cōtingat. co. ij. de fo. cōpe. et alex. cōsil. iij. col. i. ꝛ. ij. vo. j. ꝛ Pau. de cast. cōsil. lxxv. vbi seqtur doc. Bar. hic inferi⁹ ad pulchrum casum de quo ibi p eum.

c ¶ Ultimo quero. vide do. Ant. in. c. postulasti. de foro cōpe. ꝛ in. c. qō clericis. e. ti. ꝛ ibi modern. do. Pe. ꝛ Jo. de imol. in. c. cum olim. de cōm. bar. in suo trac. ō guelphis ꝛ gebellinis. in. iij. q. princi. vbi dicit qō statuta in dubio debēt intelligi de his q̄ sunt respiciūt territoriū statuētz. alleg. l. fi. de iurisdi. omnium iudi. l. cū vn⁹. §. is qui. de bo. auto. in di. pos. vide Bar. in trac. de represa. in. iiij. q. ꝑme questionis ꝓncipalis. Bal. in. l. j. C. ne filius ꝓ pa. Salice. in. l. filiꝰ. eo. ti. lap. in suis allegationib⁹ in ti. de cōsti. Bal. in. l. si qua. ff. de his q̄ sunt sui. latissime consului supioribꝰ diebus. vide q̄ in illo cōsilio dixi. et Joan. cald. in consi. suis. in titu. de consti. et c in ti. de testa.

d ¶ Serua pene. Adde. l. qdā sunt. ff. de penis. et qō hic ōz de damnato ad mortē q̄ nō pōt ℨ bere nec testari. vide qō not. Bal. post Bar. in l. j. ti. j. no. in repeti. ꝛ Bart. in repeti. ꝛ Bar. in. l. q vltimo. ꝛ q̄ ibi dixi. ff. de pe. ꝛ qō dixi post bart. in. l. i. ff. de bo. dā. ꝛ qd si decedat tēpus ad appellādum per Jmol. in. l. q a latronib⁹. de test.

Andre. Poma. e ¶ Publicata. vide Depol. in cōsil. xvij. col. g. cū seq. ꝛ do. Anto. de bu. consil. lix. ꝛ. lxij. et Jmo. cōsil. xxxvj. colū. viij. ꝛ co. fi. et Oldr. cōsil. xvij. et oīno. ad hec Ang. are. in trac. maleficiorū in gl. ꝛ eius bona publicam⁹ in. ij. questione. et ibi addita.

f ¶ Reputetur fiscus. Quelibet ciuitas habet fiscū. adde Bar. in. l. itē vemunt. ff. de petitione hereditatis. ꝛ in. l. i. C. de here.

g ¶ Impositionē. Adde q̄ Bal. in. l. mercatores. j. de cōmer. ꝛ merca. pōderat tex. ibi q̄ imperator poterit publicare bona mobilia sita extra territoriū q̄ dicuntur respicere territoriū ꝛ de q̄stione bar. hic adde bal. et

nis dicat super quibus omnibus ꝛ singulis intendo procedere ꝛ inquirere ꝑm formam huius ciuitatis ꝛ eum culpabilem punire ꝛ condemnare secundum formam iuris. ꝛ sic procedendo se refert ad statuta in condēnando ad ius cōmune. ¶ Ultimo quero c de effectu pene vtrum extendat suum effectum extra territoriū iudicantis. et omissis omnibus allegationibus pono quod mihi videtur distinguendo ſ super diuersis membris. Alias quando enim reperitur pena que respicit personam. aliquando que respicit bona. Primo casu aut pena imposita, respicit certi loci interdictum ꝛ non porrigitur extra territoriū interdicti ex potestate sentētie. sed bene porrigitur ad quedam loca per consequentiam ꝛ iuris ꝓcuratorem. vt l. relegatorum. §. j. ꝛ. §. interdicere. ꝛ. §. sequen. de interdi. ꝛ relega. aut non respicit interdictum certi loci sed certe artis ꝛ tunc non porrigitur extra territoriū. vt. ff. de postula. l. eg eadem. Aliquando vero non respicit principalem iurisditionem loci nec artis sed diminutionem status. vt quando quis efficitur infamis tunc dicitur status eius minui: vel efficitur seruus pene: ꝛ tūc etiā dicitur status minui. vt. ff. de varijs ꝛ extraor. cogni. i. cognitionum. §. estimatio. ꝛ. §. fin. Et primo casu pena imposita dic habet effectum vbiq̄. vt. l. ex ea pena. de postulā. vbi loquitur de infamia. Idem dico in his qui efficiuntur serui pene per sentētiam multomagis. nam in his contingit diminutio status solū ex qualitate pene. vt dicta. l. qui vltimo. de penis. ꝛ. l. quidam. ꝛ. j. de donatio. inter virum ꝛ vxorem. l. res ibi ex qualitate. Si igitur ex genere pene non curo vtrum talis pena imponatur ex forma statuti vel ex iure communi. facit ad hoc. ff. de his qui notā. infamia. l. ictus fustium. et quod ibi no. et crederem q̄ illa mulier que fuit hic condemnata ad ignem ꝛ postea fuit recepta a familia quod statim fuit effecta serua pene⁹ etiā secundum iura bodierna. vt dicta. l. qui vltimo. ꝛ quod ibi nota. de donationi. inter virum ꝛ vxorem. aut. sed bodie. nam post sentētiam nō debuit superuenire. ꝛ ideo vbicunq̄ sic dico q̄ est serua pene nec potest facere testamentum nec contrahere ꝛ similia facere. et dico idem in excommunicato: quia vbiq̄ dicitur excōmunicatus vt. v. q. iiij. quisquis. Iste enim pene que respiciunt diminutionem status instiguntur in personam et ipsam personam sequuntur sicut lepra lepr⁹ osum. ꝛ facit. ff. de pecu. lege quis ergo. casus ꝓ socio. l. iij. ꝛ quod in eis nota. ¶ Secūdo casu quando pena respicit bona pone quidam est condemnatus in ciuitate in publicatione bonorum habet quedam bona alibi. vtrum illa essent publicata. c Hui. de cung. tangit hic et. ff. de capitis diminutione. lege secūda. ꝛ tenet quod quelibet ciuitas habet bona in territorio suo sita. nam dicta bona sunt quasi vacantia. vt infra de bonis vacan. l. prima. ꝛ repellūtur venientes ab intestato. ꝛ ideo cum quelibet ciuitas reputetur fiscꝰ ē ciuibet accrescent illa bona ꝓ unt sunt in territorio. argumento. ff. de vsufruc. accresc. Linde neratius. secūdo respōso. ꝓ o boc. j. de episco. ꝛ cleri. l. si quis ꝓesbyter. vbi parte bonorum habet ecclesia. partem curia fiscus vel patronus. facit de censi. l. forma. §. si quis agrum. de tuto. ꝛ curato. da. ab his. l. pupil. ꝛ. l. iuriſperitus. §. oziundus. ꝛ videtur casus instit. de legi. tuto. §. fi. de bo. dam. l. si quando. ij. reſpōso. ſm eum. Alij dicunt q̄ nico. mata. in quadā ſua diſputatione dicit. aut iudex qui publicauit bona habet a lege communi ꝛ impoſuit penam ſcōm ordinem iuris cōmunis: aut vtrūq̄ ſcilicet iuriſditionem ꝛ pene impoſitionem habeat a lege municipali ſiue alterū tantum. primo caſu talis pena extēditur ad patrimonium vbiq̄ poſitum ſed incoꝛporatio in poſſeſſionem fiſci fiet ꝛ per illum officialem in cuius territorio ſunt ſita bona. vt. l. a diuo pio. §. i. de re indicata. ꝛ. l. cum vnus. §. j. de bo. auto. iud. poſſi. ꝛ qō ibi no. ꝛ. o. l. ſi quando. ꝛ. l. fi. de bo. vacan. Al ſimili ſicut quando plures ſunt tutores eiuſdem pupilli habentis patrimonium in diuerſis ciuitatib⁹ ſeu ꝓuincijs vnius in vna ꝓouincia ꝓocurat q̄ reſti tuantur bona que ſunt in alia. vt. l. tutorum. §. be res. de admi. tut. ita hic plures officiales in diuerſis ꝓuincijs repreſentant vnum fiſcum. Jn ſecundo caſu quando vtrūq̄ vel alterū cantū procedit a lege municipali. tunc publicatio non extēditur ad bona q̄ non ſunt illi iuriſditioni ſubiecta. vt. j. qui da. tut. poſ. l. neq̄. cū ſimi. ¶ Ibi in iſta. q. vidētur dicēdū q̄ ciuitas non pōt ſibi publicare bona⁹ ꝑpter delicta de iure cōi. vt. C. de bo. vacan. l. j. ꝛ ibi no. Item ciuitas de iure cōmuni nō habet merum imperium ꝛ cognitionē iſtorū delictorum grauiorū. vt. j. de defenſo. ciui. l. defenſor. Ille ergo ciuitates Jtalie q̄ illā iuriſditionem exercēt et que bona ſibi publicātur hoc faciunt vel ex priuilegio eis conceſſo⁹ ꝑ principalē vel ex cōſtitutione antiqua que habet vim conſtituti priuilegij. vt l. j. §. ductus aque. de aqua quoti. ꝛ eſti. ꝛ. l. j. in fi. de aqua plu. arcen. ꝛ ita dicit gl. in auſ. de defen. ciui. §. menſurandum. in fin. magne glo. ꝛ ſic ciuitates que ſunt bodie in camera fiſcali poſſunt dici ꝓcuratores fiſci in rem ſuā in ipſa ciuitate. nam ad ſui vtilitatē vtuntur iure fiſcali ex cōceſſione ꝓncipis tacita vel expreſſa vt victū eſt. ¶ Hoc premiſſo in queſtione precedēti ſic dico aut iuriſditio nes ſunt ſeparate ſed burſa fiſcalis eſt vna in effectu in vtroq̄ loco. aut ſunt ſeparate iuriſditiones ꝛ ſeparate burſe fiſcales. Primo caſu aut illa publicatio fit de iure communi ꝛ bona vtriuſq̄ loci erant publicata. vt. l. ſi quando. de bo. vacan. ꝛ ſic executio per officialē illius loci vbi ſunt bona. vt ſupra dictum eſt. vnde dico ſi preſes qui eſt in marchia ancontana ꝓ eccleſia romana publicaret de iure communi bona alicuius q̄ intelligerētur bona publicata

bona publicata q̄ ille habet in ducatu. ſed in illis bonis fieret executio per ꝓcuratorē fiſci qui eſt in ducatu. aut publicatio fit ſm cōſtitutionem vel leges ſpeciales. ꝛ tūc aut ille leges ſpeciales ſunt in vtroq̄ loco vbi ſunt oīa bona. exemplū plures iudices ſunt deputati ab vno rege per diuerſa territoria regni. a vnus publicat ſm conſtitutionem regalem. ꝛ tūc oīa bona q̄ ſunt in regno eſſent publicata eadē rōne: ꝛ p eadē leges. aut dicte leges ſpeciales nō ſunt cōmunes ad vtrūq̄ locū. Exēplum in marchia ſunt q̄dā cōſtitutiones q̄ nō ſunt i ducatu: tūc talis publicatio nō extendit ad bona que ſunt extra locū ad quē ſe ꝓtendit cōſtitutio. vt. l. extra territoriū. de iuriſdi. om. iudi. ꝛ. c. vt a iarum de cōſti. li. vj. ꝛ. j. q. 9 a. tuto. poſ. l. neq̄. ꝛ de tutori. ꝛ cura. da. ab his. l. j. in fi. ꝛ. l. cuꝫ pupillo. cū ſimili. ¶ Secūdo quando iuriſditiones ſunt diſtincte et burſe fiſcales diſtincte. aut publicatio non fit in iu re cōmuni ꝛ tunc nō extendūtur ad alia bona etiaꝫ alibi ſita per dictas leges. aut fit de iure communi ꝛ tūc ad omnia bona etiam alibi poſita extendit b tamē quelibet ciuitas habebit bona in ſuo territorio ſita ſm quod dicebat Hui. de cu. quod ꝓbo quelibet ciuitas dicitur ꝓcurator fiſci. vt. §. oſtēſum eſt. ſed ſi ꝓcurator eſſet fiſci ꝛ ad vtilitatē fiſcalem ꝛ ad eius officiū ſpectaret ei⁹ acceptatio et incoꝛporatio dictorum bonorum in fiſcū vt dictū eſt. ergo nunc ad eum pertinet et ad eius vtilitatez p hoc eſt caſus. in. d. l. fi. de aut. tuto. ꝛ extra de foro compe. c. poſtulaſti. nec plꝫ vt diſtinguas an iudex habeat iuriſditionez a lege cōmuni vel a lege municipali: q̄ non curo vnde iuriſditionē habeat ſz hoc ſolū an ꝑnūtiet ſuper eo qō de iure communi eſt diſpoſitum. an vero de nouo diſponat. vt dixi §. in. vij. q. v. ſed inſurgit forte o ubiū ꝛc.

¶ De ſacroſanctis eccleſijs. Rubrica.

¶ Gloſ. continuat rubricam iſtam. ideo dic vt in ea habes ꝛc.

Collegio clericorum poteſt relinqui.

Relicta ad pias cauſas q̄ valeāt ꝛ debeanꝫ ex teſtamento defectiuo. ꝛ ibi de remedio vt legata ad pias cauſas conſeruentur. nu. 4.

Stilus q̄ ſit circa ordinē ꝛ arbitriū circa depoſitionem. ꝛ in repeti. nu. 3.

Jn relictis ad pias cauſas an requiratur ſolennitas.

Habeat vnuſq̄q̄.

Bzeuiter dicit. Collegio religioſorū ſeu eccleſiaſticorum poteſt relinqui. hoc dicit. Primo ponit dictum. Secundo remouet vnam dubitationem alias obiectionem ꝓpter fauorem eius cui relinquitur. Tertio ponit rationem ꝓpter fauorem relinquentis. ſecunda ibi: nam ſunt caſſa. tertia ibi: quia nihil eſt. Text. debeat. id eſt expediat vel ꝓ pie debeatur. ſcilicet a principe ſeu ab ipſa iuſtitia. ¶ Not. ergo q̄ quis poteſt relinquere † collegio clericorū. ¶ Secundo nota q̄ relictū collegio † non vitiat tanꝫ relictū incerte perſone. videbitis in l. id quod pauperibus. j. tit. j. ¶ Modo aduerte op. de. l. is cui bonis. ff. de teſta. et. j. qui teſtaface. poſ. l. furioſum. ꝛ. l. pe. Sol. dicit glo. q̄ hic dicitur habeat vnuſquiſq̄. ſcilicet habilis c ad teſtandum. ꝛ ſic non obſtant contraria: generalitas ergo legis non recipit limitationē de habilitate habes in. l. vt gradatim. §. ꝛ fi. l. de mu. ꝛ bono. dicitur ibi q̄ poſſint eſſe certi homines de cōſilio. ſcilicet habiles. ¶ Secundo oppo. et videtur qō ante banc l. poterat relinqui collegio. vt. l. oibus ciuitatib⁹. ff. ad trebel. et. l. ſi heres. §. vices. de legatis primo gloſ. hic videtur fateri contrariū. Tu dic clarius veriꝫ eſt q̄ poterit relinqui collegio approbato ſz tēpore quo erat facta iſta lex erat dubiū⁹ an collegium clericorū eſſet approbatū vel non. nā tēpore bonum imperatorū erant cōtra eccleſiā magne perſecutiones: ideo fuit facta hec lex vt tolleretur iſtud dubiū. Item oppo. de. l. hac cōſultiſſima. §. i. de teſta. ꝛ. l. iubem⁹. eo. titu. vbi teſtamēta nō facta ſoleniter irritant. Sol. dicit glo. q̄ relictū eccleſie valet: nec pōt irritari ea rōne: q̄ eccleſie relictum: ſed ſi eſt in illa volūtate ali⁹ defect⁹ tunc illa diſpoſitio irritaret. ꝛ alle. glo. ſ. multas leges q̄ ponunt de teſtamētis circa vltimas volūtates. ꝛ vide glo. tuam quā not. ¶ Aduerte qō ꝙ teſtamenta deficiunt ꝓpter defectū teſtiū: tunc dicit glo. q̄ nō valent etiā in relictis ad pias cauſas. de iure vero canonico ſufficiunt duo teſtes: vt extra de teſta. c. relatum. ꝛ iſtud ſeruat hodie. ¶ Quiꝙ teſtm deficit ex cauſa ꝑteritionis vel exheredationis: ꝛ tūc glo. iſta tenet q̄ etiā non valent relicta ad pias cauſas niſi ſint illa relicta q̄ confirmant per auc. ex cauſa. j. de libe. ꝑteri. ꝛ hoc verū per. l. ſi qs ad declinādā. circa ꝓin. j. ti. j. ꝛ ibi no. ¶ Quiꝙ teſtm deficit: q̄ non eſt ſecuta hereditatis aditio: tunc etiā videt q̄ relicta ad pias cauſas nō valeāt ſm gñalitatē iſti⁹ tit. et q̄ innuit tex. in. l. generali. j. eo. Specu. in tit. de inſtru. edi. §. nūc aliqua. ver. ſed pone beres ponit de hac opi. nec ſe firmat. videt tamen magis inclinare q̄ licet nō adeatur hereditas legata ad pias cauſas ſ valeāt. quod tñ nō ꝑbat aliqua bona. l. vel aliqua bona ratione. ¶ Ego cum alias de facto habeꝛ ſuper hoc videre dixi de iure tali reperiri remediū q̄ aliqui adijcianꝫ bona teſtatorum legatorū ad pias cauſas cōſeruādo ꝛ gratia ſm formā illius tit. inſti. de eo cui li. cau. bo. adi. §. liber cum ſua gloſ. ꝛ. j. de manu. re. l. ſi. ff. de fideicō. lib. l. iiij. Item in ꝓpoſito. l. et circa. ſed ſi hereditas eſſet omiſſa ex teſtō ꝛ agnita ab intestato non eſſet dubiū q̄ deberenꝫ legata ꝑ illuꝫ titu. ſi quis omiſcau. teſta. j. ꝛ. ff. ꝛ hoc puto verum. ¶ Oppo. ad. l. iſtam. j. de iudi. l. j. ꝛ de bered. inſti. l. collegiū gloſ. dicit q̄ hic loqtur in collegijs licitis. ibi loquitur in illicitis. ꝛ dicit verū. ¶ Querit hic gloſ. de duabus qōnibus. primo qd eſt dictū ſtylus. glo. exponit qō dicit ſtylus. intelligo de teſtō in ſcriptis. qō dicit arbitriuꝫ. intelligo ſine ſcriptis. ¶ Ibi videt q̄ hic velit aliud dicere. ꝛ dico q̄ hic appellat ſtylus circa ordinē arbitriū reſpicit ſubſtātiā diſpoſitionis quaſi dicat poſſit diſponere eo modo quo vult: ꝛ illud qō vult ꝫ liberū ſtylū circa ordinē liberum arbitriuꝫ circa diſpōnem poſſit relinquere illud quod vult. ꝛ eo ordine quo vult. ꝛ vide ieꝛ. q̄ hoc videt innuere. ¶ Et per hoc diſputando poſſemus dicere q̄ relictis † ad pias cauſas nulla requiraꝛ iuris ſolēnitas: nec ex parte perſone relinquētis: nec ex parte ordinis: nec ex virtute ſeu veritate ſubſtātie ipſi⁹ diſpōnis. per iſta verba hic poſita: qō ꝓbo: oatū eſt ꝓ iuuligiū militib⁹ qō poſſint libere teſtari quō velint: vt. j. de teſta. mili. l. j. illa verba importāt q̄ etiā ſi eſt inhabilis inhabilitate ciuili: ꝛ etiā ſi ceſſet ſolēnitas teſtatorū ꝛ etiam ſi ꝓtereaꝛ filj⁹ q̄ talia teſtamenta valeāt: vt ptz per oēs leges que ſunt i illo titulo de teſt. mili. ergo ita in ꝓpoſito hic oatur libertas q̄ liber ſit ſtylus ꝛ licitum arbitriū relinquendi qō vult: ergo oēs ille ſolennitates iuris videnꝫ euacuate. ¶ Cōtra hoc videtur. j. eo. l. generali. vbi dicit q̄ teſtm ſit alia in ris ratione irrituꝫ. Rñdeo q̄ verū eſt ille defectus qui vitiaret teſtm militare baberet vitiare illaꝫ diſpoſitionē: ꝛ illo modo intelligo ibi. ¶ Cōtra hoc facit. j. eo. auc. ſi qua mulier. dico q̄ per illam auc. nō eſt huic generalitati in aliquo derogatū: q̄ legitima liberorū non oꝫ minui: ſicut nec per teſtm militare minui oꝫ bodie: vt videbitis in. l. cuꝫ leg. j. ti. j. dicam in auc. ex cauſa. ꝛ dixi alio anno in. l. j. ſi quis a pa. ſue. ma. ſz diſputando illaꝫ opi. poſſit ſuſtineri: † tū minime ſunt mutāda q̄ interꝓetatio f nem certā ſemp habuerunt: vt. ff. de leg. l. minime ideo teneatis opi. glo. quā dixi. §. que cōiter tenet.

¶ Bñalitas recipit limitationem de habilitate.

Collegio licito ꝛ cuilibet de collegio pōt relinqui.

Judeo particulariter poteſt relinqui.

Conſtātinus fecit banc legē: ꝛ fuit primus imperatorū chriſtianus. ꝛ nu. 7. et ibi qō fecit ordinare primū concilium generale. et nu. 32.

¶ Adijcianꝫ. ideꝫ tenet bart. in. l. eā quā. j. ō fideicom. licet ℨ ium tenuit bart. in repe. i. iiij. et. v. q. ſed videtur tenēdum id quod tenet hic bart. qō hic cōiter impugnat et not. q̄ talis ſucceſſio videt anormala. vt not. gloſ. ibi bal. in. l. ex teſtō. C. de manu. teſta. et de hoc berede anormalo vide bal. in. l. bac edictali. in. gi. col. de ſecū. nup. ꝛ in. l. ꝓ o hereditarijs. in vlti. col. de bere. act. in. l. eā quā. ꝓ o concordia.

Aduerte q̄ teſtm nō ſoleneꝫ: ꝛ magiſmerone numeri teſtiū an obſeruetur in pijs cauſis glo. quam ſequit bar. in hac. l. j. tꝫ non in lect. Bald. tñ et doct. in. l. j. ff. de lega. j. allegāt ipſuꝫ fuiſſe ℨ iū ſm do. alex. de imo. i hac l. j. in repe. in pe. ꝛ ſi. co. tu dic q̄ plures accommodari poſſent ſolutiones vt patet ex ꝺ ctis bar. in. ꝺ. ꝓpri. ſeq. repe. Tñ vni co verbo ſtringē do veritatē. dic q̄ bart. loquit ſ in hac lec. attenta diſpōne iuris ciuilis in repeti. vō ꝓxime ſeq. cōcludēter ſalte licet videaꝫ arguere ad partes loquit attenta diſpoſitione iuris canonici cui in hoc eſt ſtādum vt ipſe ꝓbat in. ꝺ. ſeq. repeti. ſi videaꝫ eiꝰ dicta ꝛ maxime in fi. col. et in vltimis verbis. Adde ad ſpecialitatē Lud. de ro. in repe. auc. ſimiliter. C. ad. l. fal. in ſpāli. xviij. circa vltimas volūtates. ſcias tñ q̄ qō de qua hic ſtat ſola qñ rōne nūeri teſtiū teſtm ipꝛobatur.

¶ Suſtineri. vō licet q̄ hec lex recipiat reſtrictionē de habilitate. cōtrariū ꝛ Bart. in repe. idē qō hic ꝛ bart. in. l. j. §. nuntiatio. de ope. nouī nuntia.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

5 Lex q debeat intelligi secūdū ppriā significationē q extendat vt euitet fraus absurditas ⁊ cōtrarietas.⁊ q debet per diuisionē adiuuari.
6 Verba priuilegij q debeant intelligi in eū casum quo ius aliter disponit ⁊ nu.12.⁊ nu.54.
8 Fides christiana q incepit tempore cōstantini predicari.
9 Casus in terminis huius legis.
10 Religio circa deum est maximum preceptū de iure diuino ⁊ humano.
11 Inhabilis ad testandum q testatur ad pias causas.⁊ nu.15.
13 Verbū velle q ñ aditur verbo futuri tēporis contenentis extensionē iam actus cōcessi q nō recipiat limitationē de habilitate.
14 Dictio gemina ata de eius natura est q omnia cōprehendat.
16 Furiosus ⁊ mentecaptus q nō possunt relinquere ad pias causas.
17 Dispositio huius legis q tollat inhabilitatem inductam de iure ciuili solum.
19 Pupillus ad pias causas non testat obligatur tamen voto.nu.19.
20 Filiusfamilias seruꝰ vel monachꝰ qñ possint testari ad pias causas nu.23.⁊.24.⁊.25.
21 Priuilegiū debet intelligi cōcessum sine alicuius iniuria.
22 Dispositio huius.l.q nō habeat locū in prohibito testari fauore alterius.
26 Damnatꝰ ad mortē q nō testat ad pias causas nisi causa cognita fuerit sibi reservatū nu.29.
28 Dubius de statu suo q possit testari ad pias causas.
29 Infamis qñ q ossit testari in piam causam.
30 Usurarius nō testatur in piam causam etiā beneficio huius.l.n ifi satisfactione prestita iuxta formā c.q̄q̄.de vsu.
31 Testamētū illi quē cōstat manifeste decessisse in peccato mortali nō sustinet etiā beneficio huius.l.
32 Dispositio istius.l.q̄ habeat locū in quocūq; re licto etiā parti culari ad pias causas.
33 Quicquid fit pro salute aie dicit ad pias causas.
34 Legatū factū diuiti expresse amore dei quod non valeat vt relictū ad pias causas.
35 Eleemosynā facere diuiti qñ sit laudabile.
36 Relictū pro male ablatis incertis dicitur relictum ad pias causas.
37 Relicta pro male ablatis certis gaudent būficio. istius.l.⁊ qñ possit de tali legato falcidia detrahi.
38 Absolvere ab excommunicatione in mortis articulo q̄ quilibet possit.⁊ als non possit nisi papa.
39 Cōstitutus in mortis articulo quis dicat.
40 Dispositio huius legis an habeat locum in eo qui est in actu mori endi ciuiliter.
41 Testū ad pias causas cōditū per cōstitutū in articulo mortis sine cautela periculū an irritetur.
42 Testamētū cōditū a seruo ⁊ sic non constituto in mortis articulo iuxta dispositionē huius legis si subdito talis moriat an talis voluntas gaudeat priuilegio huius.l.
43 Institutio heredis facta in testamēto cōdito iuxta dispositionē huius legis.q̄ huius legis beneficio sustineatur.
44 Substitutio pupillaris vel exēplaris an sustentetur būficio huius.l.q̄ est facta in testamēto iuxta eius formā cōditio.
45 Heres nō cōficiens inuentariū in foro cōscientie nō tenetur vltra vires hereditarias.
46 Ecclesia vel pauperes si instituant q̄ nō teneantur vltra vires hereditarias.
47 Sacerdos institutus heres rōne affinitatis vel amicitie tenetur insolidum.
48 Verbum licentia q importat liberā voluntatem.
49 Verbū iudiciū intelligit.i.pro voluntate.
50 Verbū plenum vel liberum importat liberam voluntatem.
51 Verbum placebit importat arbitrtum boni viri.
52 Arbitrio boni viri debet intelligi dispositio testatoris ad pias causas sup quantitate facta.
53 Testator quādo testatur ad pias causas commit-

titur in libera eius voluntate circa modum et personas.
Testator testando ad pias causas q non possit minuere legitimam debitam filijs.et nu.55.nec patri nec patrono.et nu.56. nec falcidiam nec trebellianicam.et numero.57.
Et quando quarta que debetur patrono.nu.58.
56 Relictum ad pias causas non valet quando est preteritus posthumus ignorantes.
60 Legata facta ad pias causas in testamēto in quo scienter est preteritus vel exheredatus filius scienter valeat:et idem de fideiuss.
61 Testamentum in quo sit instituta pia causa ⁊ filio nihil relictum nō sustinetur ex dispositione huius legis:secus si filio aliquid relinquit licet non iure institutionis.62.
63 Solēnitas iuris ciuilis q non habeat locum in relictis factis ad pias causas a constituto in mortis articulo.nu.74.
64 Relicta ad pias causas in secretis mentis aliene q valeant:⁊ sic collata in alienam voluntatem quando valeant.
65 Relictum factum ad pias causas qñ valeat si in testamēto non sit institutus heres vel adita hereditas.et nu.66.
67 Votum est alicuius boni deo facta ꝓmissio vel pollicitatio.
68 Testamentū factum ad pias causas an possit per eum qui miraculose surrexit renovari.
69 Resurrectio duplex.
70 In testamēto ad pias causas q quis possit decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus.
In testamento ad pias causas q possit substitui maiori directo et compendiose.nu.71.et.72.
In testamento ad pias causas non requiritur solēnitas testium.nu.57. nec rogitus.et nu.76.
77 In testamentis ad pias causas q verba enuntiatiua sufficiant.
78 Relicta ad pias causas an efficiantur caduca propter non existentiam personarum.
79 Testamentū conditū non adhibita solēnitate iuris ciuilis quādo dicatur testamentū vel vltima voluntas.
80 Dispositio huius legis q habeat locum in quacūq; dispositione facta ad pias causas etiam in non constituto in mortis articulo ⁊ lex in cōtrarium facta non valeret.
81 Canones in concernētibus peccatū prevalent legibus.
82 Duci spiritu dei quomodo quis dicatur.
83 Relicta ad pias causas non obstante aliqua lege communi vel municipali q iudicentur ſm canones.

Andre.Poma.
a ¶Et habilitatez. vide de hoc barb. cōſi.j.col.viij.vol. ij.⁊ cōſi.lvj.co.vij. cū ſeq.in. ij.volu. ⁊ roma.2ſi.cc.xxx. col.ij.⁊ 2ſi.cc.xiij. ⁊ alex.lxxx.col.pe. nul.volu.j.et cōſi. ciiij.col.ij.volu.j. ⁊ facit tex.in.l.j.in princ.ff.ad.l.fal.et bal.in.c.j.col.iiij. de reſcrip.et gloſ. in.l.ij.j.vbi de ratio.⁊ bar.in.l.j.ff. de eo quod certo loco. Seue.in repeti.l. oēs populi char.xxviij. colū. ij.ff.de iuſti.et iure.⁊ vide etiā text. et ibi barto.in.l. ſi infanti col .iij. in fi.j.de iure delib.⁊ Jaſ.i.l. ꝓdiu. col. iij.j.qui admit.

Habeat vnusquiſq; gem ſm docto. recitando apparatū. Secūdo oſtendā qualiter hoc procedat vel non. Tertio ponam intellectū quem habeo in.l.noſtra. Quarto examinabo materiam.l. noſtre nil extendendo ⁊c. ad primū breuiter. h.d. Collegio catholico ⁊ pio,poteſt in vltima voluntate relinqui. h.d. primo ponit ſtatutū ſuum. ſecundo remouet dubium alias,obſtaculū. tertio ponit rationez. ſecunda ibi:non ſunt caſſa. tertia ibi:q; nihil eſt. notabilia patent. ¶Oppo. ad id quod dicit vnuſquiſq; nam multi ſunt qui non poſſunt teſtari:qui ponūtur per gloſ. ff. de teſta. li queramus.⁊ illi nō poſſunt in codicillis relinquere:vt.l.ij.ff.de leg.ij. Sol.vnuſquiſq; dicit glo.ſcz babilis ad teſtādum:⁊ non obſt.contraria. nam ¶generalitas recipit limitationem ⁊ habilitatem:ª vt.l. gradatim. ª ⁊.et ſi.j.de mu.⁊ bono. hec prima gloſ. ¶Secundo op.quia ante banc.l. poterat relinqui collegio licito:vt.ff.ad tertul.l.in oibus.de leg.preſtan. l.ſi heres.⁊.vices.j.ad trebel.l.iij.et.l.cum ſenatus.ff.de reb.dub. Solu. dicit gloſ.fateor q poteſt relinqui collegijs:et etiam ſingulis perſonis: ſed de eccleſijs hoc dicit:quia de eis magis dubitatur. ¶Tertio oppo. dicitur hic q nō ſunt caſſa talia relicta. Contra:imo talia relicta debent habere ſolēnitatem:alias ſunt nulla:vt.j.eo.l.generali.et aut.ſi qua mulier.Sol.dicit gloſ.q non debent eſſe caſſa ob hoc q non relinquuntur eccleſie:tamen oēs alie ſolennitates requirunt in forma et ſubſtantia in forma:vt.d.l.generali.in ſubſtātia apparet per aliam.l.quam gloſ.allegat ⁊c. ¶Quarta oppo.j.de iude.l.j.Solu.vt gloſ.quia ibi in collegijs illicitis.bic vero in licitis.†ſed quando collegiū eſt licitū poteſt relinqui cuilibet de collegio:vt in.l.cum ſenatus.ff.de reb.dub.Fallit in collegio hereticorum:quia illa ſecta eſt damnata:vt.j.de hereticis.l. manicheos. bene ergo poterat relinquivni. ¶†Ideo ſingulariter quia eorum ſecta ſuſtinetur:non tamen faciunt collegium. ¶Quinto oppo. dicitur hic q iterum non redit arbitrium. Contra:quia eſt ambulatoria voluntas vſq; ad mortē:vt.l.rem legatam.⁊.ff.de adimē.lega.ff.de dona.inter vir. et vxo.l.cum hic ſtatus.§.ait oratio.Sol.dicit gloſ.id nolle non poteſt ſcz ſecuta morte.nam vſq; ad mortem eſt ambulatoria. ¶Sexto oppo. q magis hoīes debeant timere deū ⁊ eum diligere:vt.ff.de iuſti. et iur. l.ij.Solu.hic hyperbolice loquitur ſm doctores. ¶Quero que eſt ratio huius diſpoſitionis dicit gloſ.fauore collegij cui relinquitur:vt colligit ſtatim ex ꝓin.l.Item fauore relinquentis:vt colligitur ſtatim ex ſi.ibi dum dicit nihil eſt. ¶Secundo queritur quid vult dicere ſtylus et arbitrium.glo.dicit ſtylus dicitur quando diſpoſitio ſit in ſcriptis.hic eſt intellectus gloſ.quem omnes doct.ſequunt. ¶Venio ad ſecūdum et promitto q

mitto q̄ lec.glo.⁊ doc.eſt vera ⁊ veriſſima inquātz dicit q valeat relictuz factum a perſona habili cū ſolennitate debita:ſed inquātūvellet concludere q̄ perſonam inhabilem ⁊ ſine ſolennitate communi nō poſſet relinqui hoc oſtendā non pcedere. ¶Et pro intellectu iſtorū[a] docto. premitto quod hec eſt lex imperatoris †Cōſtantini lata a Philippo vt apparet ex ſubſcriptione in libris antiquis.vnde principaliter fuit facta in fauorem vniuerſi populi et priuilegiorū ſed etiā perſonarum. Scdo premitto q in rubrica noſtra tractat de tribus ſcz de ſacroſan.eccl. Item de rebus earū:item de priuilegijs earū:vt ex ea ptz.ſed in hac.l.nil diſponit de eccleſijs.ſiue capiamus pro loco ſiue pro perſonis enumeratis:cum enuntiatur collegium eccleſiarū eſſe approbatū catholicum et ſanctū et hoc per banc. l.nō diſponit. Item hac.l.nō diſponit de reb⁹ eccleſiarum.prout res eccleſiarū primo acquiſite ſunt: ſed diſponit de iure ſeu modo acquirendi.in mō ergo acquirendi debet eſſe aliquod priuilegiū cōmune:vt cōgruat in illa parte boc etiā ſentit gloſ. rubrice dum dicit in oibus.et ponit aliq̄ ſingularе. ¶Tertio premitto q† verba legis debēt intelligi ſm ꝓpriā ſignificationē nec ad alia debent extendi niſi reſultaret fraus† abſurdus intellectus. vel niſi eſſet ſcietas. ¶Item q debet aliqua ſubdiviſione adiuuari:vt.ff.de legi.l.in ambigua. et. ſ. in prima cōſtitutione.§.q̄b⁹. Hiis premiſſis arguo ſic verba priuilegij † debēt intelligi in eū caſum in quo ius cōe aliter diſponebat:vt.ff.ad muni.l.j.et ibi per iuriſconſultū repreſēſa eſt ſnia eorū qui intelligebāt ius cōmune quomodo priuilegiū diſponebat ſm lec.gloſ.hec lex contra ius cōmune nihil inducebat ſpecialevel ſingulare.ergo nulla eſt hec lec.Ad idē.q.l.ꝺ3 eſſe plata in caſu dubij:vt.l. q labeo.ff.de car.edic.ſed ſm hanc lec.iſta.l.eſt prolata i caſu certi:ergo mala eſt lect.nec q̄ dicit glo. ꝓdeſt q.de eccl'ia magis dubitabat.⁊ hoc falſum eſt cum omne collegium eccleſiaſticuz eſſet approbatū bac.l.vt hic aperte colligitur.ergo caſus legis erat q collegio approbato poſſet relinqui: vt ll.ſ.alle.⁊.ff.ō colleg.alli.l.j.ſtatim ergo q̄ imperator.Cōſtantinus approbauit ſidem ꝓpianam.fuit certum de iure q collegio eccleſiaſtico poterat relinqui.vnde ſm hāc lect.iperator populo ſeruiuit de vento probāt per iſtas glo.⁊ intellectus bui⁹.l. reſtringit vltra q̄ ſignificatio verborū importat⁊ ad hoc nulla leg vel ratio cōpellat.vt ptz:ergo ⁊c. ¶Venio ad ſcdam ⁊ tertia lect.quā intēdo tenere ⁊ eſt cōgrua veritati.breuiter. h.d. Unuſquiſq; in mortis articulo conſtitut⁹ pōt relinquere ad pias cās de bonis ſuis hoc q̄ optauit aliquo defectu iuris ciuilis[b] circa perſonā diſpoſitioné vel ordiné nō obſtā. h.d.tex.t.l.cū toto.eo q̄ dicturus ſum, diuide.l.in tres partes:vt.ſ. ¶Anteq̄ ponam caſum in terminis premitto† q̄ conſtantinus autor bui⁹.l.fuit primꝰ impator Chriſtianus:vt.j.de na. libe.l.ꝺiuus.⁊ eius† tēpore incepit predicari ꝓpiana fides.⁊ in remiſſionē peccatorū p Jeſum ꝑm in omni tēpore fuit coadunatū illud generale concilium vniuerſorū ſanctorū.cccxviij.patrum.vt.ſ. ti.j.epiſtola victor.⁊.xvj.diſt.qui apud ſcptuz.§.j. aut.ſi nullus.vnde cōtingebat q̄ multi relinquebāt de bonis ſuis p anima ſua in remiſſionez peccatorū amore dei ad pias cās magime ſanctis collegiis dericorū:⁊ potiſſime dum erāt in extremis conſtituti que voluntates caſſabantur per varios defectus:⁊ ſic pie voluntates defunctorum defraudabantur:quod dum ad principis venit notitiaz ſe intromittens in fauorē populi.banc.l.condidit.

Andre.Poma.
b ¶Juris ciuilis. vide ¶Panor.cōſi. xxxij.colū. ij.volumi.ij.

9 Pone ergo †caſum hic. propoſitum fuit coram principe q voluntates defunctorum ad pias cauſas que facte fuerunt dum eſſent tēpore mortis in extremis caſſabant per varios defectus qui erant contra ſalutem animarū ſubditorū ſuorum:z quare ſupplicatuz fuit q placeret ſuper hoc prouidere. impator rñdet⁊ ſtatuit. Nos putidem q vnuſquiſq; q̄ decedens hoc eſt in actu decedendi exiſtens habeat licētiā relinquēdi ſacro collegio catholico de bonis ſuis id q̄ optauerat hic eſt ſtatutuz. Scdo remouet obſtaculū dicens q dicta iudicia non ſint caſſa aliqua ⁊ rōne nec ex defectu perſone:vt colligit ex dictione vniuerſali vnuſquiſq; ſicut ꝓpoſitionis neq; ex defectu diſpoſitionis:vt colligit ex dicto vniuerſali ſcz poſito vt relinq̄ret q̄ voluit ⁊c. ¶Sequit nihil eñ hic ponit ratio.⁊ dicunt q̄dā q imperatoz hic loquit hyperbolice:ſed certe imo loquitur ꝓpie.vnde ad hui⁹.l.euidētia premitto q† de iure diuino ⁊ hūano primū⁊ maximū eſt preceptū religio circa deū:vt.ff.de iuſti.et iur.l.ij.⁊ in euangelio.dilige deum tuū ex toto corde tuo et ex tota alia tua:⁊ ex oibus viribus tuis:⁊ ex toto ſpū tuo: ex tota mēte tua: dilige ꝓximū tuū ſicut teipſum. Item ſemp ois homo debeat habere religionem erga deū:tñ illo tpe plus q̄ eſt in mortis articulo cōſtitutus.nā poſtea nō eſt locus pnie. ¶Hoc ꝓmiſſo dicit impator cā ſre ꝓdicta ſtatuim⁹ eſt:q predicta relicta ⁊ legata inſpiciunt religionē erga deū:vt ſic in extremis poſtq̄ aliud velle⁊ nolle nō poteſt nihil eſt q̄ magis debeat hoibus q̄ q̄ in hoc ſtylus:hoc eſt ordo:ſit liber a ſolēnitate iuris et arbitriū ſit licitū q̄ iteruz non redit.h.d. Et per hanc exp̄onem exp̄one literā.l.quia clari⁹ patebit in ſequentib⁹. ¶Notabilia patēt per ſe. ¶Venio ad quartum[c] ſcz examinādo materiā.l.noſtre quā intēdo examinare principaliter per.vj.q̄nes.et circa quālibet illarū aliquos articulos facere. Primo circa perſonā relinquētis.ibi:vnuſquiſq;. Secūdo circa perſonā eius cui relinquitur:q̄ tangit ibi venerabili collegio. Tertio circa tempus quo relinquitur:q̄ tangit ibi:decedens. Quarto circa res que relinquunt:q̄ tangit ibi:bonozū ſuoruz. Quinto circa iſtā diſtinctionem diſpōnem ſen voluntatē:q̄ tangitur ibi:optauit. Sexto circa ordinem ⁊ ſolēntatem relinquēdi:q̄ tangit ibi.liber ſit ſtylus. ¶De perſona relinquentis tractaturi primo examinemus tex.t. ibi: habeat vnuſquiſq;.

11 vtrū hec verba compzehendāt ea inhabiles.† vi detur q non:vt.l.vt gradatim.§.j.et.§.ſeq.⁊.§.⁊ ſi lege.de mune.⁊ bono. Jn cōtrariū eſt veritas. naz iſta lex cōtinet priuilegiū ipſorum qui ſunt in mortis articulo.⁊ etiaz eccleſie:ſed † verba priuilegij debent intelligi in caſu in quo de iure cōi non diſponitur.vt.l.j.in fin.ad municipa. ergo ⁊c. Preterea

13 qñ verbū vniuerſale† addit verbo futuri temporis cōtinentes extenſionē actus iam conceſſi tunc non recipit limitationē de hac habilitate:vt.ff.de operis not.nun.l.j.§. oibus.vbi iſta qualitas oibus diebus non reſtringitur ad iuriſditionē:ſed comprehendit etiā dies feriatos ſic.ff.de iu.l.iij.§.quo libet loco.ita dicit Jaco.de are.et Odof.in.o.§.oibus. Et per hoc reſpondeo ad.l.vt gradatim.§.⁊ ſi lege.quia ibi continet conceſſionem alicuius noui actus bic vero cōceſſuz vniuerſaliter q̄ poſſint relinqui extenditur per hāc.l. Preterea hoc videtur d expreſſum in ſimili.ff.de milite.l.j.§.j.coniuncta.l. iure militari.eo.ti.nam ibi.l.primo concedit militibus liberum arbitriū q̄ poſſit teſtari:hec autez nō recipit limitationem de habilitate:imo miles ſurdus ⁊ mutus poterit teſtari:vt.d.l. iure militari. Preterea natura dictarum dictionum gemina

14 tarū teſt omnia cōprehendere:vt.ff.ad treb.l.baliſta. facit de iure ſiſ.l.ꝺiuus.§.j.ſed hic eſt dictio geminata vnuſquiſq;.ergo ⁊c.ff.de here.inſtit.l.boc

15 articulo. Cōcludit q boc† verbo cōprehendit etiā inhabilis ad teſtādum:non tñ intelligas de omni inhabilitate:vt.j.oicam. Item que dicam hic⁊ ibi locū habent in oibus qui ſunt in mortis articulo: vt oicam.j.in.iij.q.principali prout iure ciuili loquitur:ſed de iure canonico et etiam diuino idem in quolibet diſponēte ad pias cauſas:vt dicam in vj.q.principali ⁊ in vltima.q. ¶Hiis viſis pro ratione iſtius paſſus pro declaratione de quo inhabili intelligitur facio multas q̄nes.primo an habeat locū in furioſo mentecapto ⁊ ſilibus.ſecundo an in pupillo.tertio an in filiofamilias ⁊ in ſeruo ⁊ monacho:⁊ in capite minuto:alias capto quarto quid in damnato ad mortem.quinto.an in dubio de ſtatu ſuo.ſexto an in infame et vſurario.

d ¶Primo quero an in caſu huius.l. furioſus[b] et

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Scõo quero. an habeat locũ. adde. gvi. q. i. c. si quis laicus. ex. q. j. per totũ. de re. c. j. & fi. c. nostrã. c. si quis. eo. ti. And. barba.

a ↔ Andre. Poma. ¶ Idem do. præpos. philip. in repe. c. si pater. de testa. in. vj. in. iij. colũ. & not. quid per rescriptum speciale. j. de præsc. impe. osse. vide etiam bart. consilio. lviij. in. j. volu. & capra. lxxxv. & Jas. in. l. licet. j. de testa. militis. et ibi panor. in fine et alex. col. j. & Jas. i. l. seruus col. viij. C. qui testa. fa. pos. & in. l. si fra. eo. ti.

b ¶ Dispensatum et ex hoc dicit baldus q si statutus dicit mulierẽ non posse testari sine consensu propinquorum. poterit tamen ad pias causas sine eorum consensu testari sm eum in. l. generali. j. eodẽ. pro cuius dicto facit. l. iubemus nullã. et q ibi ipse no. j. eodez. Adde bal. consilio. cclxix.

↔ Andr. Pomate.

c ¶ Alieno arbitrio. vide panor. consilio. lxiij. col. vij. a

↔ Andre. pomate.

d ¶ Disponere potest. cõsi. cccxciij. et cõsitio. cccxviij. et do. Aleg. in. l. j. §. hoc autẽ col. ij. ff. ad trebellia. & Jas. i. l. seruũ colũ. iij. & iiij. seq. j. q testamẽ. fa. pos.

e ¶ Lap. licet. de cuius intellectu vide Baldũ in. l. cum num. j. qui testa. face. pos.

f ¶ Testari. vide Roma. q limitat hoc dictũ bartoli p textuz in. l. cum multa. j. de bo. q. lib. i. d. l. pe. & fi. j. q test. fa. pos. Adó plene p Paul. de cast. consi. cci.

g ¶ Poterit disponere. cõtrariũ. tenet idẽ Bar. i. l. q in potestate. ff. de testa.

* Pro concordia Aduerte q cõsensus nõ regrit i testamẽto filij fami. in bonis aduentijs vbi patri non ẽrit usufructꝰ ita bart. i hac repe. v. põt etiã habere filius fami. vbi do. Alexand. in apostillis alleg. Bar

mentecaptus. & similes possint relinquere. & videt q sic. q dicit vnusquisq; & sic comprehendit inhabiles. Contrarium Test verũ. nam sm hanc interpretationẽ hec leg implicaret cõtradictionẽ in terminis nam hoc permittit vltimã volũtatẽ condere, put optauit. & ideo dicitur liberũ sit arbitrium in furioso & mentecapto non cadit rect. voluntas nec arbitriũ. ac. pro hoc exp̃esse vide. j. de test. mili. l. fi. ¶ Preterea ex dicti in summario per ista verba videtur dispensatum cõtra omnẽ inabilitatẽ inducta nõ iure naturali sed iure ciuili. j. ſz furiosus & mentecaptꝰ sunt buiusmodi. s. inhabiles de iure naturali quo ad dispositionem. qõ patet: quia nõ naturaliter obligãtur: vt. ff. de fideiuss. l. marcellus & ibi no. ergo ac. de reg. in. l. in negotijs. nisi faceret eo tẽpore quo baberet dilucida interualla. vt. l. furiosum. j. qui te. fa. pos. Ecce ergo prima declaratio q hec ꝯstitutio nõ dispensat cũ inhabili ex defectu intellectus: vt hoc probat in simili. Concessa est militi licentia et libera facultas testandi: tñ hoc intelligit q sit libera ab omni solennitate iuris ciuilis non gentiũ: vt. d. l. si. j. de testa. mili. & ff. de testa. mili. l. nec. enim. §. j. ibi si seruũ. ppriũ nõ ergo potest miles instituere seruz proprium cuius status est annibilatus de iure gẽtium q seruitus est cõstituta a iure gentiũ: potest autẽ institui deportatus in quo est defectus iuris ciuilis tñ: vt. l. nec enim. §. deportati. ¶ Secundo quero[a] an habeat locum in pupillo. dicunt quidam † q nõ. per d. l. fi. j. de te. mi. & ff. de test. l. qua etate. qõ est indubitanter verũ in pupillo infante & infantie proximo qui non potest obligari naturaliter cũ non intelligat: vt. l. cum pupillus. ff. de cõdi. inde. no. plene. ff. de noua. l. j. q̃ est inhabilis ex defectu intellectus vt dixi in prece. q. sed si est pupillus ꝓgnꝰ pubertati qui potest naturaliter obligari. & tunc habet dubiũ. tamen idem dico q non poterit disponere: & obligetur naturaliter contrahendo cũ alio: tamen nuda volũtate non obligaf nisi † vouẽdo deo: vt. ff. de polli. l. ij. §. voto. ergo non vz dispositio eius facta in vltima volũtate: q ex sui ꝓpria volũtate disponit illud votum. Nunquid ad hoc requiritur tutoꝝ autoritas q̃ effectus vltime voluntatis confertur post mortẽ & sic an autoritas conferatur in tempus finite tutele dic q non licet sit argu. contra. C. de dona. ante nup. l. q spõse. facit qõ no. ff. ad treb. l. j. §. quesitum. ¶ Item quia istud disponere in vltimis volũtatibus est donare: vt. l. legatũ. ff. de leg. ij. cui non autoꝛatur tutor: vt. l. j. §. ij. de tu. & rati. dist. hoc etiã patet quia hic est actus sapiẽtum viroꝝ. pupillus enim mortis cogitatione turbatus non intelligeret seipsum vt. l. fi. j. de test. mili. ꝓo hoc de sepul. c. licet. lib. vj. vbi impubes non potest sibi eligere sepulturã. Et hic sumas tale. rationem quod in illo actu vltime voluntatis pupillus etiã proximus pubertati nõ dicit habere intellectum. & hoc cadit sub prima regula: quia per hãc cum isto non videtur dispensatũ: q in eo est defectus ratione intellectus. ¶ Tertio quero quid de filiofa. seruo † monacho etiam intelligo de adulto & capace intellectus. Respon. filiusfami. si habet castrense peculium vel quasi de isto de iure cõmuni potest disponere: vt. j. qui te. fa. pos. l. fi. potest etiam habere peculium profectitium & de isto non potest disponere: quia nõ suum: vt. l. certum j. fami. hercis. & hac lege dicit bonoruz suoruz ac. per hoc idez dico in monacho vel seruo cuz nihil habeãt. & sic aliquo mõ nõ pñt disponere vt in aut. ingressi. ista cũ pbibitio magis est rõne rerũ q̃ rõne psonarũ. ¶ Fallit vbi monachꝰ põt disponere vt dicã. j. eo. aut. si qua mulier. item potest habere peculiũ aduẽtitium et istud est duplex quia vel patri queritur usufructus vel nõ. primo casu de iure communi filiusfami. nõ potest testari sibi contrarium in. l. qui in potestate. ff. de testa. Tu dic ipse Bart. sensit idem quod bic oum specialiter loquitur in testamento ad pias causas vt possit testari. & ita loquit etiam Bart. bic. dum dicit eg beneficio buius legis que loqtur ad pias causas. Adde ad not. per ipsum do. Aleg. in. l. fenium. & in. l. fi. C. qui test. fa. pos. vbi refert. eandem contrarietatez

patre inuito vel etiam volente: vt. l. vlti. qui testa. face. pos. ¶ Et hic est duplex ratio. prima ratio non potest testari patre inuito: & hoc in fauorẽ patris ne turpitudini deduti filij sentiant tristem euẽtum ac. vt. j. de bo. que libe. l. filij autem. Contra hanc rõnem non videt dispẽsatũ per banc. l. quia nunc̃ ꝓuilegium cõcessum per † principẽ intelligitur cuz alterius iniuria: vt. l. nec auus. de eman. libe. & l. ij. §. merito. ff. ne quid in loc. pub. ne ergo fraudet pater non poterit testari filius sine ꝯsensu patris: vt. l. j. de testa. mili. ff. coniuncta. l. in fraudem. in prin. eo. ti. ¶ Ecce ergo alia limitatio † qñ quis, pbibet testari ꝓpter fauorem alterius: tunc per banc legẽ eg tali defectu intelligit dispẽsatũ[b]. ¶ Secunda ratio est q filius nõ potest testari patre volente de tali peculio aduẽtitio: qz vltime voluntates nõ debent pendere eg alieno arbitrio: vt l. receptũ. ff. cõmu. predio. ſz si posset ꝓpter patris consensum pẽderet eg alieno arbitrio. ergo ac. ita not. per Cy. qui testa. fa pos. l. j. seniũ. §. j. ¶ Contra hunc defectũ puto dispensatũ per banc. l. nam captatoria voluntas que pendet eg alieno arbitrio[c] valet ad pias causas: vt ex̃a de testa. c. cum tibi. Concludit ergo q filiusfamilias † mortis articulo constitutus cõsentiente patre per modũ vltime voluntatis de aduẽtitio peculio disponere potest[d] per hãc. l. ꝓo hac extra de sepul. & licet[e]. in fi. ll. vj. * ¶ Potest etiam habere filiusfami. peculiũ aduẽtitiũ cuius patri non querit̃ vsusfructus: & de isto cõiter non põt testari: f vt. l. pe. in fi. j. qui te. fa. pos. & l. qui in potestate. ff. de testa. & ad trebe. l. j. §. in f

ablata q̄ capiant totā summā. vide baldū.i.l.si qs ad declinandā in.v. co.de epi. et cleri. 36 An autē relictum pauperib⁹ p̄ male ablatis posſit distribui in vnū tm̄. vid bal.hic.Et an sup male ablatis⁊ incertis possit trā figi cum episcopo Bal.in.l.post decisio.ſ.de furt. q remittit se ad pau.ō liaz.in cle.ſ.de pe.⁊ re.⁊ not.Angel⁹ in disputa. Ulten sis.Et q̄o executor debeat ista incerta declarare.vide Bal.in.l.capta tozias.C.de testa. mili.⁊ b adde bal. i aut. similiter. C. ad legez falcidiā. Adde an fraternitates dicant loca pia.ẜi. clxxxj.ab. ẜi.cxxj.⁊ quid de collegio p̄ Pau.ō cast.ẜi.ccl xxxix.⁊ an possint legata 37 p̄ male ablatis in aliū vsum cōuerti si male ablata nō reperiunt̄ tāta. vide Pau.de cast.cō silio.clij.q̄ sic.

sic:quia magis relinquitur p̄o anima quod restituatur male ablatum quod est necessitatis q̄ si ali quid relinquatur simpliciter q̄ est volūtatis.si p anima.ergo ad pias causas vt dictū est.So.dicendū est q̄ si qd relinquitur p̄o male t ablatis incertis:ita q̄ veniat ad distribuendu3 inter pauperes istud dicit relictū ad pias causas scz p̄o alia illius cuius fuit:vt extra de homi.c.sicut dignum.ſ.eos insup.⁊ ibi not.per Bernar.Sed si reliquit qs debita vt male ablata certa illis p̄sonis q̄bus debentur tūc non videret̄ p̄prie relictū ad pias causas. p̄grima enī ea relicti est q̄ debitū non est ipsa pia causa:tūc enim proprie est relictū ad pias causas quando nulla necessitas subest sed solum ipsa religio⁊ ipsa liberalitas erga deu3:⁊ p̄o hoc facit in ar.ff.de dona.l.j.vnde verba istius legis ẜm p̄priā significationē in hoc non baberēt locū.puto tū q̄ istud extēdatur in quibuscunq̄ relictis vbi est eadē ratio:sed in bis est eadez ratio q̄ in bis que relinquūtur ad pias causas imo maior: quia absolute est necessitatis q̄ talia debita restituant̄: non sic de alijs relictis simplicibus.Preterea sic p̄bo in omni dispositione omne tacitum subintelligit sine quo talis dispositio non pōt habere effectum: vt.l.cū iurisditio.ff.de iurisd. om iudi.⁊.l.si stipulatus fuero per te non fieri tantū.ff.de verbo.obligque lex dicit q̄ superuacuū est in dispositione q̄ illud exp̄imitur cuz illud intelligat̄.vt.l.veteres. de iti.actuq̄ p̄i.ff.sed in proposito:si talia male ab lata nō liceret sic relinq ergo nec alia ad pias causas cū illis non relictis decederet in peccato mortali.⁊ relicta ad pias causas non valerēt nec ecclesia reciperet:vt dixi in vlti.q.5ce.q.ergo hoc videt permissum.puto t igitur quod talia relicta gaudeant p̄iuilegio huius legis:non tñ per hoc dico q̄ habeant talia p̄iuilegia eoruz que relinquunt̄ ad pias causas et sic de eis poterit detrahi falcidia nisi ille cui relinquitur vere probaret sibi debitū aliūde q̄ ex testamento:vt.ff.de aur.⁊ arg.le.l. qui vxori.⁊ bec sufficiant super personis quib⁹ relinquitur. Super tempore quo relinquit est videdum vt dixi quo ad hoc vt gaudeant beneficio huius cōstitutionis requirit q̄ sit in mortis articulo cōstitutus.videamus an ista hic ꝓbent. Rñ. sic ego q̄ dicit hic decedens.istud em̄ participiū significat tēpus vide quod est in actu moriendi:vt l.qui duos.ſ.j.ff.de manu.testa.facit.ff. de leg. iij. l.cū quis decedēs in pr̄in.⁊.l.pāphilo.ſ.ꝓpostuz ⁊.l.quidā decedēs.ff.de admi.tu.in pr̄in.hoc etiaz intellexisse apparet imperator̄ in text. dum dicit postq̄ iā aliud vellet non possunt.⁊ sic loquit de eo qui est in extremis qui verisimiliter nō habet potestatem variandi:hoc etiā patet ibi dum dicit iterū non redit arbitrium hoc enim persuadetur rationes i certū est q̄ quis magis tenetur deo quam reipublice:vt.l.ij.ff.de iust.⁊ in.vt.ẜ.dixi.Item tenetur quis magis procurare saluteꝫ anime q̄ aliā rem cū anima preferatur omnibus rebus:vt.ſ.eo. l.sancimus.sed omnis homo qui est in bostili loco p̄ salute reipublice potest libere omni p̄iuilegio militari testari:vt.ff.de test.mi.l.fin. multomagis ergo debet cōcedi ei qui est in articulo mortis⁊ in pugna cū peccatis.⁊ aduersario nostro libera potestas disponendi ad pias causas vt in dicta pugna vincat.⁊ aiam non perdat p̄o quo facit q̄ in 38 mortis articulo t̄ q̄libet posset absoluere ab excōmunicatione.lz als non posſit nisi papa:vt extra de offi.ordi.ca.pastoralis.est ergo bec interpretatio equa vera iusta et sancta. Quero circa hoc quatuo: primo quero quis dicat̄ in articulo mortis constitutus.secūdo quid si non est in actu moriendi naturaliter sed ciuiliter moritur in mundo vt est ingrediens monasteriū.tertio quid si ab illo periculo euasit an testamentū irritet̄.quarto quid si nullum instabat periculuz et subito venit mors post factum testamentum. Super primo quan- 39 do quis dicatur in articulo t̄ mortis cōstitutus.dico quod hoc verbū habere pōt latā interpretationem quia quilibet viuens pōt dici in articulo mortis constitutus.nā omnes morimur et sicut aqua

42 de quo verisimiliter suspicetur fecit testamentum t̄ et statim subito mortuus est: an talis voluntas gaudeat p̄iuilegio huius legis. Respondeo non: quia dicit bic decedens quod decedens imp̄ortat cum mortis instat periculum:vt dictum est. Item hoc quod est causa pietatis faciendi testamentum ẜm formam huius legis debet esse congruum facienti:vt.l.ij.ff.de condi. et demonstra.sed hoc non erat congruum:ergo ꝛc. p̄o hoc casus.l.si alius.ſ.est et alia.ver.quid si nullo. ff.quod vi aut clam.c.hoc p̄o tempore dixisse sufficit. Super rebus que relinquuntur videndum est bic text. dicit bonorum quod intelligendum est suorum. de alienis autem non testatur:vt in autentica ingressi.et intelligo testari de suo si relinqueret pecuniam:licet eam non habeat in peculio si tamen habeat tantum quod valeat:vt.l.propemodum.ff.de verborum significa.vel si granat aliam de re aliena.si tamen de suo tantumdem reliquerit:vt.ff.de legatis.ij.l.imperator. per totam legem. Et p̄o declaratione istius quero p̄imo an in beredis institutione sit locus p̄iuilegio huius legis. Secundo an in substitutione pupillari vel exemplari. Tertio an si relinquitur vltra vires hereditarias ad pias causas: et heres non fecit inuentarium an teneatur insolidum. Quarto si panperes vel ecclesia instituantur et adeant absq̄ beneficio inuentarij an teneantur insolidum. Ad p̄imum an in beredis institutione sit locus beneficio huius legis. videtur quod non: quia bic intelligitur bonorum suorum: sed hereditas non est sua. nam donec viuit hereditas non est:vt.l.j.ff.de heredi.vendita. et. ff. p̄o be- 43 rede.l.j. Contrarium puto. Tnam hereditas licet non sit viuentis formaliter: tamen est eius causaliter. nam ipso moriente quod est patrimonium inciperet esse hereditas: et ideo p̄opria locutio dicitur si testator: dicit lego partem hereditatis mee vel similia verba:vt.ff. de legatis.ij.l.cum fundum.et.l.cum pater.ſ.hereditas.et ad trebel.l.cogi. circa princi.versi.sed si quis rogauit. et.l. ex facto. in princi.et.l.mulier. ſ.fina.sicut dicimus in vsufructu qui licet non sit formaliter in bonis domini:tamen est causaliter. et hoc est quod dixi.ẜ. progime. quod valet si testator reliquerit rem quam p̄opter bona sua posset habere cau- 44 saliter:vt dictum est de bonis suis relinqui. Secundo quero t̄ an in substitutione pupillari vel exemplari sit locus p̄iuilegio huius legis.et videtur quod sic: quia p̄iuilegium datum militibus p̄orrigitur ad substitutionem pupillarem:vt.ſ. de testamen. mili.l.testamento.et.ff. eodem titu.l.in fraudem.ſ.item causa. In contrarium videtur: quia per pupillarem substitutionem non succeditur sibi decedenti sed pupillo qui

a Sed pupillo. Bald.hic in repe.in.ig.col.⁊ in lec.in.v.col.aliter loquit tenendo contrarium.

b Pro parte testatus.not. an ad pias causas possit quis decedere p̄o parte testatus:⁊ p̄o parte intestatus. Bald.hic in antepe.col.repreh endit Bar.hic.j.ea.l.in.v.q.pr̄in.

c An teneatur in solidū.de bac que astione mihi videtur casus in aut. de eccle.tit.ſ.si autem heres de quo per cano.in.c.j. de dolo⁊ cōtumacia in.g.colum.

d Solum permittit.in foro cōscientie heres non tenetur vltra vires hereditarias licet nō fecerit inuentariū hic vide Baldum in l.filium quem habentem.C.familie hercisc un. Angel. tamen in.l.j.ſ. nec stipulatio.ff.si cui c plusq̄ per legem falcidiam . digit quod hoc erat verum in aliquibus casibus regulariter tamen dixit ipse.ego teneo contra Bartolum. vi de Bart.in rubri. de acquirenda he re.et in.l.gerit.eo dē titulo licet ipse met Angelus fuerit sibi contrarius e in.d.rubrica.et in d.l.j. et vide Bal. in.l.fina.C.de iure f deliberandi tenen do idem cum bar. quod tamen intel ligas vt voluit Baldus in.l.ventre.ff.de acquiren. heredi.et vide qō notat Bald. in.l. cum a matre.in fine.C.de rei vendicatione. vbi dicit q̄ de iure canonico non requiritur inuentarium.qō de illo iure non detrabitur falcidia p̄o trebellianica voluit dicere in foro conscientie.Adde primo ī ver. super rebus que relinquuntur quod ro.consilio.ccxxxv. dicit nouam esse opinio. quod sicut valet legatum libertatis factum seruo alieno:vt.l. paulus. de fideicō. li.ita et eodem modo valeat legatum factum p̄o loco rei aliene quam testator putabat suam.ita vt heres teneatur illam rem redimere et p̄estare ecclesie vel iustam esti mationem si dominus vendere noluit.Et quod heres in foro conscientie nō teneatur vltra vires hereditarias.tenuit Abb. consil. lxxiij.ij.libro.

e Si ecclesia vel pauperes. Ad istam.q. adde Bald.in.l.fin.in princip.ſ. de in.delib.⁊ Bar.in.l.j.ſ.de acquiren.here.⁊ Bar.in.l.j.ſ.cui bona.ff.de iur.fis. Ange.in.l.j.ſ.bec stipulatio.ff.si cui plusq̄ per.l.fal.et vide q̄ dixi post bar.in.ō.ſ.si cui bona.⁊ Barto.dubitanit et tāgit banc.q.in aut.sed cum testator.j.ad legem fal.⁊ contra Bart.est glo.extra de test.c.j.⁊ Bal. idem tenet vt antea sicut alienatio.ſ.eodem titu.et in.l.fi.ſ.de iure delibe randi tangunt cano.in.c.j.de solutio.et vide Bartol. in aut.si qua mulier in fine.iij.colum.j.eodem. Clericus vero heres bene tenetur vltra vires hereditarias:vt not. Pe.de anch.in.c.canonum statuta.in.vj.char. de constit. Et nota q̄ relictum mulieri si ad meliorēs vite frugem peruenerit dicitur ad pias causas.ẜm Baldum per textum illum.l.imperialis.in principio.j.de nuptijs.et vide baldum bic de meretrice verum an tem incertitudo vel qualitas vitiet relictum ad pias causas.vide nota.

48 positum quod t exponit̄ per Odof.l.liberam voluntatem. Idem Jnno. de statu mona.c.cum ad monasteriū.circa fin.p̄o hoc qō.j.sequit̄.nec sunt

49 cassa indicia.nam hoc verbum iudicio t exponit̄.i. volūtate.ff.de fideicō.l.talis.ſ.luci⁹.p̄o hoc facit qō.j.segtur liber sit stylus naz ex eo qō dicit liber sit:est ac si diceret q̄ sit in tua voluntate:vt.ff.de lega.iij.l.fideicō.ſ.quāq̄.ibi plenū arbitriū ꝛc. hoc

50 em̄ verbū plenū t vel liberū⁸ denotat liberā volūtatem:etiā si adijciat dictioni q̄ importat arbitrium boni viri:qz tñ est dicere qō optauit quantū sibi

51 placebit t vel qō sibi videbit:sed illud verbū placebit ꝓportat arbitrium boni viri:vt.ff.de fideicō.libe. l.talis.⁊.l.fideicōmissaria. Preterea.j.dicit arbitriū ꝛc. Pro hui⁹ declaratione est sciēdū q̄ circa dispōnem volūtatis testātis ꝓtingit ipm dispo nere circa quātitatē ei⁹ qō relinquit.secūdo circa modū scz vtrū iure legati vel fideicōmissi vel iure

f institōnis. Ité circa qualitatē scz an pure an sub con ditione. An ipse exp̄imat arbitriū:an arbitrio

52 alteri⁹ cōmittat. Dico ergo t q̄ circa quātitatē ei⁹ qō relinquit nō cōtinet ei⁹ vltima volūtas:sed arbitriū qō pt̄s per id qō dicit optauit.q̄ significat arbitriū boni viri:⁊ nō refert nisi ad id qd relin quit⁊ quātitatē ipsi⁹.Sed ō hoc facit:qz opto idē est qō cupio.⁊ cupio idē est qō volo:vt.ff.de fideicom.lib.l.gregē.ergo importat liberā voluntatē. Solu.idē ꝓtat cupio qō volo:qz vtrūq̄ requit volūtate:tñ aliter⁊ aliter:qz vbū volo libere.aliud ẜm arbitriū boni viri et eodē modo rūdetur ad.l. qm̄ indignū.j.de testa.ff.de manu.l.j.et ꝓbat.j.eo. l.ij.vbi vult q̄ ista verba importent legitimū sen-

53 sum. Illa circa modū z qualitatē dico q̄ t con mittit̄ in liberā volūtatē.hoc em̄ verbū legitimum supra positū respicit verbū relinquere.ahoc verbū velle eo⁹ ẜm p̄dictos liberā pt̄atis volūtatē importat:⁊ sic circa ipsum actū habeat liberā pt̄atez.

Idē si exponit habet licentiā.i. licitū sit relinq re.

54 nam cū cōtinet p̄iuilegiū intelligit⁹ aliter q̄ de iure cōi:vt.ff.de ope.lib.l.etiā.ſ.i.p̄o batur⁊ not. in.l.si qñ.j.de soffi.test.hoc ꝓbatur ex eo qō sequitur:vt sint cassa iudicia:qz p̄o hoc facit vt.j.sequitur liber sit stylus. Sed contra p̄dicta opp.ergo intelleri si vnusquisq̄ etiaz inhabilis sed qñ ei qui nō potest testari cōcedit libera testamenti factio in telligit seruato ordine iuris: vt.j. de inoffi.test.l.si quādo.ergo in hoc intelligit q̄ in oibus seruet̄ ordo. Solu.qñq̄ illa libera testamēti factio cōcedit vni:⁊ tūc si al⁹ ille erat inhabilis intelligit dispensatū solū de habilitate p̄sone tñ seruet̄ talis solēnitas:vt dicam in.l.si qō.ō.alleg. Si vero alias erat habilis tunc videt remissile alias solennitates:vt no.in.o.l.si qñ. Si vero libera testamēti factio cōce

b dit pluribus⁵ quoz quidā possunt esse habiles: quidā inhabiles:tunc videt dispensatū cum inhabilitate p̄sone:⁊ cū solennitate:vt pt̄s in p̄iuilegio militis:vt.ff.de testa.mili.l.j.⁊ ita in.l.p̄senti con cessum est p̄iuilegiū ciuilibet decedenti.hoc etiam

g Plenum vel liberum. vide Bar.in.l.alio.ff.de alimen.et ciba.lega.

b Conceditur pluribus. De verbo libere.adde quod Bal.in.c.j. extra de rescriptis.dixit q̄ verbum libere importat voluntatem munitam rationibus legalibus⁊ solennitatibus.vnde dixit q̄ propter tale verbum non possit appellari in causa momentanee possessionis: nec post decem dies ad appellandū.et dicit non obstā.l.j.de testa.l.mili. quia respondet q̄ non seruata iuris solennitate ibi non veniebant in p̄iudicium alicui⁹. sed circa hoc Sali.in repe.huius legis vbi videtur omnia improbare dicta Bart.dicit q̄ in.o.l.j.de testa.mili. probatur q̄ illa verba videātur remissile iuris solēnitatē.nam qō milites possint testari sine solennitate inducta fuit non per illam.l.si.sed per.l.iure militari.cum multis simi.ff.de testa.mili.vnde non est credendum iurisconsulto aliquam superfluam legez feciſſe.⁊ de isto verbo libere vide que habes post Bar. in.l.si fic.de lega.j.et per moder.in.c.sane.de excess.prela.⁊ vide Bal.in.l. dotalem.ff.de testamen.mili.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ☞Andre.pomate. ¶Consilio Angustini.vide alegã. consilio.cv. vol. iiij.magime in.vj.columna.¶Panormitanum cõsilio.lxiij. volumine.j. ⁊ per alegã.in.l.pactum quod notabi.columna.ij.j.de pactis.et consilio clv.columna penultima volumine.j.pau.de cast.in.l.sicut certi.j de testa.mill.in fine.⁊ Jaſ.in.l.hac consultissima.§.si quis autem.col.ij.j.de testa.vide etiam.

Jaſ.in.l. iubemꝰ colã.ij.j. de testa. mili. in fi.et vide alegan.consi.xcij. volumine.iij. dicit ꝙ est fauorabilior reliquis decedentibus. saltẽ illis quibus non cõpetit legitima. et Sozi. cccxx.in ij.dubio. vbi ponit qd iuris quãdo legitima foret aucta per statutum et loquitur in persona ecclesiastica ⁊ tertij ordinis oũ poterat dubitari an ligaretur tali statuto.

b ¶ Instituit. licet filius non habeat iure institutionis tamẽ fauore pie cause valet testamentum. vide Baldum hic in xxvi. colum. et cum Barto.tenet Flo.hic et Petrꝰ de ancha.⁊ Jmol. in.c. cum ecclesie. testa.licet Sali.teneat contrarium. et nota.quia dicit Bald. simpliciter quod relicta ad pias causas in testamento imperfecto debeantur quia est perinde acsi esset adiecta clausula codicillaris. l . in testamento.ff.de fideicom.li.ita notanter dicit Baldus in.l.si mater.C.de testamen . mannmisset adde quod ad pias causas valet voluntas nutu facta capitulo cum tibi. de testamentis. secunduꝫ Baldum in.l.si post. j. de iuris et facti ignoran. facit quod notat Liubemus.j.de testamentis . dicit etiam Barto.ibi. 61 quod in codicillis valet et est veruꝫ. a l. nutu. de leg. iij. quia in eis non instituitur heres.

☞Andre. pomate. c ¶Ad pias causas valeat. vide alegandrũ.consilio.cxiij.colum.xiij.volu.j.⁊ panor.cxxxij. colum.ij. volu. ij.et consilio.cx.in.j.dubio.eodem volu.et barto.consilio.v.et.vj. roma. consilio.cccxviij.columna.iiij.⁊ Cardi.cxxxiiij.⁊ Areti.cxiij.colum.ij.⁊ Jaſ.in.l. captatorias.col.ij.et ibi omnes.j. de testa. mili. Aret. omnino in.l.ij.colum.j.in.ij notabili.vbi dicit ꝙ dicta Barto. hic ꝙ valeat statutum vel consuetudo dictans ꝙ dispositio captatoria valeat quoties statutum vel consuetudo disponeret ꝙ ille in cuius voluntate dispositio ponitur tenetur illam declarare ad arbitrium boni viri. vide plene ad hec oino Jmolaꝫ in.l. captatorias. ff. de heredib⁹ instituendis. vbi late plesq; ꝙ valeat institutio vel relictuꝫ captatoꝛium etiã in aliis ꝙ ad pias causas.

est in mortis articulo cõstituto. istorum quidam possunt esse habiles quidã inhabiles ideo videt dispensatum cum persona ⁊ etiam de solennitate. ¶Circa ꝓdicta primo quero an ꝓuilegium huius legis possit minuere partem aliꝭ debitam ¶Secũdo an relicta ad pias causas vitiẽt eg causa preteritionis vel egheredationis ¶Tertio an in relictis ad pias causas valeat voluntas captatoria. ¶Quarto an valeat talis voluntas sine herede vel si non adeatur hereditas. ¶Quinto an possit decedere ꝓ parte testatus et ꝓ parte intestatus. ¶Sexto an in predictis maiori possit quis substituere cõpendiose directo. ¶Circa primum dico qõ ꝓuilegio huius.l.non põt quis plus relinquere quã ꝓius posset ꝙnqꝫ enĩ istud verbum qõ optauit importat arbitriũ boni viri. vt.§. digi. ⁊ ideo non posset quis relinquere diminuendo legitimã filio debitam. hoc etiãverũ est de iure canoni co. quãdo quis vult pauperes istituere ⁊ filios eg heredare: ⁊ ꝓ ꝙsilio querat aliũ ꝙ Augu. v t no. j. ti. ꝓgi. l. l. si quis ad declinãdã. xvij. q iiij. c. fin. Et est ratio qz auferendo filio est facere ꝺ officium pietatis: vt.l.ij.j. de inof. testa. ⁊ sic ꝓtra pietatẽ nõ est pie relinquere. est enĩ cooperire vnum altare ⁊ alterũ discooperire qõ non licet vt.j. qui po. in pi. ba.l.assiduis. ⁊ eadem ratione puto ꝙ non possit minui debita portio patri vel patrono. vt.j. eo. aut. si q̃ mulier. ⁊ ibi no. ar. ff. de inoffi. test. l. nam ⁊ si parentibus. De falcidia ꝙo ⁊ trebellianica dico ꝙ non ꝙ possit minui ꝓuilegio huiꝰ legis vt digi sed minuitur bodie per aut. si qua mulier. j. ad. l. fal. Jtez quarta que debeꝫ curialiũ ꝙ beneficio huiꝰ legis non minuit ꝓuilegio tamen per. l. pen. j. eodẽ. que totaliter cessat in relictis ad pias causas. que autem sit ratio qõ bodie põt fieri boc modo patebit in.iiij.q. huius legis. ¶Secũdo quero an relicta ad pias causas vitiẽtur eg causa preteritionis vel egheredationis. Circa quod dic ꝙ quãdoq; fit preteritio de filio quem se habere ignorabat vel de posthumo cũ vgorem prægnãtẽ nesciebat et tunc ꝙ non valet relictũ ad pias causas quia deficit voluntas defuncti. non enĩ est vsimile qõ sic reliquisset si sciuisset: vt.l. si nunq̃.j. de reuo. dona. si ergo reuocaꝫ donatio perfecta qõ est plus. ergo multo magis relicta ꝛc. xvij. q. iiij. c. fi. quod etiaꝫ ꝓbatur nam in testamento militis sublata est omnis solẽnitas iuris ciuilis et remanet solum in equitate naturali ⁊ gẽtium: sed militis testamentũ ꝓpter preteritionem de ignorante factũ rumpitur: vt.j. de testa. mili. l. licut certi. ⁊. l. si cum vel in vtero. et ff. de testa. tute. l. si qs. §. fi qs tutus. nisi ea mẽte fuerit vt eius vellet filiũ ꝓterire. sicut fine esset siue nõ esset: vt. ff. de testa. mili. l. qui siue militis. quo casu voluntas adest sed an valeat dico idẽ quod in eo dico qui ꝓteriit scienter. Si vero quis ꝓteriit sciens se habere talem vel egheredat. tunc qñqꝫ relicta ad pias causas sunt per modum legati vel fideicõmissi. et illa remanent ⁊ firma etiam de iure cõmuni per aut. eg causa. j. de libe. prete. qz solum institutio vitiatur. ¶Quandoq; relinquitur ad pias causas iure institutionis et tunc qñqꝫ filius ꝓteritur vel egheredatur et nil sibi relinquitur ⁊ tunc illud factũ est cõtra officiũ pietatis: vt.l.ij. de inoffi. testa. ⁊ ideo ecclesia non admittit eum nec eg eo vult aliquid acquirere consilio Augustini.[a] vt.d.c.si.xvij. questio. iiij. ¶Sed huic ob. ꝙ testamẽtum militis admittit̃ lz filius ꝓtereat de iure antiquo. licet in hoc sit bodie limitatum: vt.l. cum lege. et aut. presbyteros. j. ti. ꝓgi. plene in aut. eg causa de lib. prete. sed vt dixi ecclesia pietatis est mater. vt j. eodem. decernimus. circa finem. ⁊ ideo non admittit ꝓ se testamenta facta contra officium pietatis. ¶Sed contra: quia ecclesia admittit eum qui dedicat se et sua licet habeat filios. Respon. principaliter dantur bona ꝓ se sed accessorie eg causa: quia persona offertur cuius persone oblationeꝫ recipere est per se simpliciter piũ. Item contra iniquitatem que insurgit eg oblatione bonorum ꝓnoidetur per au ꝛ. si qua mulier. j. eo. Si vo ecclesiam aut alium pium locum instituit[b] et filio aliquid relinquit non tamen iure institutionis ꝓout bodie regitur tunc † dico ꝙ testamentum nõ irritatur: quod ꝓbo: quia hoc testamẽtum non est factũ contra officiũ pietatis. nã de iure antiquo si habeat legitimam quoquo relicti titulo nõ subiiciebat querele: vt.j. de inof. testa. l. cum queritur. ⁊ in aut. de trien. et semi. §. j. et si erat minus legitima supplebaꝫ: vt. o. l. oĩmodo. ⁊ l. scimus. §. repletionem. j. de inoffi. testa. si igitur bodie est inductuꝫ ꝙ habeat iure institõnis ista est mera solennitas iuris ciuilis: que est remota † in relictis factis ad pias causas quando est facta in mortis articulo per hanc legẽ: ergo ꝛc. Dico etiaꝫ ꝙ si leg expresse diceret ꝙ talis dispositio ad pias causas non valeret ꝙ talis leg non valeret: et est nulla: vt dicam in vltima qõne seq. super ordine. ¶Tertio quero an in relictis ad pias causas valeatc voluntas captatoria[d] quando talis conditio confertur in secretis mentis aliene: vt. ff. de heredi. instit. l. captatorias. ⁊ videtur ꝙ non valeat ꝙ ꝓbatur in testamento militis in quo cessat ois solennitas iuris ciuilis. j. de testa. mili. l. captatorias. Jn contrarium † est casus rotũdus. extra de testa. cum tibi. ⁊ ibi nota. ⁊ hoc videtur notari de iure ciuili ꝙ relictum libertatis potest conferri in voluntatẽ alterius: vt. ff. de fideicõ. lib. l. fideicommissaria libertas. et hec vera. ¶Ad Jmm respõdeo ꝙ lz aliquid conferatur ad voluntatẽ: tamen ad illius voluntatẽ intelligitur exclusus ois dol' vt. l. creditor. §. lucius. ff. man. ⁊ adhuc talis voluntas debet esse recta respectu iurisgẽtium: vt patet in milite in cuius libera voluntate est posita libertas testandi: vt. l. j. de testa. mili. tamen regule iuris ciuilis remanent: vt. §. digi. circa ꝓin. q. ꝓncipalis. Nunc ad ꝓpositũ voluntas captatoria ad pias causas nõ valet: qz in illis nulla regula iuris ciuilis limitat voluntatem: sed in relictis ad pias causas est regula iuris ciuilis et gentium. sic ergo religio erga deuꝫ: vt. l. ij. ff. de iusti. ⁊ iur. debemus ergo peccata nr̃a redimere eleemosynis. vt. xxij. q. ij. c. aĩe defunctorũꝫ. et de peni. dist. j. c. mẽdacia nostra. vnde nõ potest hoc nõ velle: lz in aliis relictis secus vt ibi not. Sed predicta sunt vera ꝙ si aliqd relinquat arbitrio alterius simpliciter nec dicat ad aliquid: quia in dubio intelligitur ad pias causas vt. o. c. cũ tibi. ⁊ ibi no. per Archi. qõ satis placet quando dicit in arbitriũ. nam bonus vir sic arbitrat nisi causa ostenderetur quare debeat aliter arbitrari ꝓ male ablatis: sed si diceret ad voluntatem talis nec exprimeret ad pias causas tunc remaneret regula qõ voluntas captatoria nõ valet. e ¶Sed videt etiam ꝙ si exprimat ad pias causas non valet si relinqtur in volũtate heredis libera: vt. ff. de fideicõ. lib. l. fideicõmissaria libertas[e] sed libertas est res pia: ergo ꝛc. Sol. illa facit ꝓ: inquãtum permittit libertatẽ relinqui in voluntatẽ tertij: sed inõtum ꝓhibet in voluntate heredis est contra. dico autem qõ tunc ꝓcedit quando libertas non relinquatur ꝓ anima: als secus: vt dicto. c. cum tibi. ¶Quarto quero an valeat talis voluntas sine herede[a] vel si nõ adeatur hereditas ad quod respondetur † quod quandoq; relinquit certa res ⁊ de aliis nihil disponitur et tunc de iure communi valet vt codicillus: vt. l. pamphil⁹. §. ꝓpositum. de le. iij. Quandoq; relinquũtur omnia bona nec heres instituitur vt si dico omnia bona mea distribuantur inter pauperes per talem dico ꝙ testamentum valet ⁊ ille executor est: vt. j. tit. j. si quis ad declinandam. et extra de testamen. c. cum tibi. ⁊ ibi per Jnnocen. ⁊ Joan. and. eo. titu. c. cum ioannes. ⁊ Specu. de instru. edi. §. nunc aliqua. vñ scias ꝙ talis executor ꝓpositus ad eligendum pauperes. an possit eligere aliquos in dictis rebus. an debeat vniuersalis heres eligere. Jtem an requiratur presentia electi. dixi in questione quam disputaui que incipit filium adultum ꝛc. ¶Si vero relinqueret omnia bona sua pauperibus tũc ipsi pauperes essent instituti heredes: vt. ff. de heredi. instit. l. bis ꝓpositis. in ꝓin. ⁊ ibi not. sed eo casu quo aliqs ꝓuatus est institut⁹. ⁊ certa relicta sunt facta ad pias causas si heres institutus non adeat ⁊ non facit in fraudem ⁊ sic non habet locum titulus si quis omisit. cau. testamen. an legata ad pias causas debeantur: ⁊ videtur quod non: qr non valet testamentũ eg quo non adꝺitur hereditas: b vt l. nemo. de testamen. tuto. de regu. iur. l. si nemo. et etiam relicta non valent si hereditas non adeatur vt. j. de manu. testa. l. fin. ⁊ de fideicom. libe. l. ij. ⁊. ff. de here. institu. l. qui filio. §. j. in glo. liber. ⁊ loquũtur dicta iura in libertate que est fauorabilis ⁊ pia ⁊ ideo in libertate fuit introductum remedium qõ cum libertate sua bona adijcerentur conseruanda vt insti. de eo cui liber. causa bo. adi. Jstã questionem tangit Specu. in titu. de testa. §. nunc aliqua. versi. nunc pone quod eo testamento et ibi recitat opi. nil tamen boni alleg. mihi videtur † ꝙ in legatis ad pias causas ad eorum confirmationem nõ requiritur aditio: vt in casu huius legis: nec aliquo alio: nam in eis cessat omnis solennitas iuris ciuilis: vt. §. dictũ est. ⁊ infra dicetur: sed õ iure naturali vel gentium non requiritur aditio. qõ patet in testamento militis in quo sublata est ois solennitas iuris ciuilis: vt patet. ff. de testamẽ. mili. l. miles ita. §. fina. Paulus apostolus dicit ad hebreos. ix c. vbi testamentum est mors necessaria vt interceat testatoris voluntas alias testamentum non est: nisi mors confirmetur. alias non valet donec viuit: qr testamẽtum est ꝛc. Et quod dicit nisi morte confirmatum exponit glos. i. per mortem testatoris. Nota. quod dicit mortem non adijcit aditione hereditatis: intantum hoc est verum ꝙ ille qui relinquit ad pias causas: lz nolit ei deberi eo vno et lz possit mutare voluntatem: tamen eo mortuo in eadem voluntate confirmatur: ⁊ illa relicta sunt debita sicut si voluisset dare aliqd in certum euentum et illa venisset. Est enĩ hoc relictum quedam pollicitatio facta de intuitu mortis si vo luntatẽ nõ mutat. ergo ꝛc. vt no. ff. de pollicitatio. l. ij. ¶Et hoc intelligit̃ eg diffinitione voti. Est enĩ votum † Alicinius boni deo facta ꝓmissio vel pollicitatio: vt pt̃z in. d. l. ij. hoc enim est etiam verum de iure ciuili: probo quia iure nouo statuit quod in relictis ad pias causas cessat falcidia: vt. j. ad. l. falci. aut. similiter. ⁊ in corpore vnde sumit. sed vbi cessat falcidia in testamento necesse est qõ ꝓpter hereditatem non aditam nõ irritetur: vt dicit tex. ☞Andre. Pomate. ¶Fideicommissaria libertas. ad uerte quia Bart. hic videtur sentire ꝙ datio libertatis non sit res pia nisi relinquatur gratia anime de quo vide aleg. in .l. captatorias. in ꝓncipio. in pri ma columna. circa medium. j. de testamento militari. et in. l. si pecunnam columna. ij. et sequen. j. de condictio. ob cau. et Jaſ. in. l. si vnus. columna. ij. j. de testamentis.

id quod tenet Bald. in locis contrarijs. quia communiter illud non impugnatur si bene consideres ⁊ hoc tenet do. Flo. in. d. l. eam quam. et obseruatur in practica. et adde Bald. in. l. j. alias. ij. si quis omisit. cau. testa. ⁊ Ange. in. d. l. si quis omisit. cau. testa. Adde tamen ꝙ egistentia sui heredis instituti confirmat legata ad pias causas etiam ab alio herede de

in aut. de here. ⁊ falci. §. si vero expressim. ⁊ tunc quę alias leg esset iniusta ⁊ contra publicam vtilitatem quia heredes vñdẽtes se ꝓuatos omni commodo cessarent adire. et irritarentur testamenta que seruare publice interest: vt. l. vel negare. ff. quẽad. testamen. ape. et ideo de iure antiquo in libertate statutum est: vt bona adijciantur causa conseruandarum libertatum. hodie vero per dictum. §. si vero expressim. ꝓnideatur valeat ex ꝓdictis ꝙ dicunt quod post mortem transit in votum. ¶Formo questionem talem. pone ꝙ testator qui multũ c relinquit decessit deinde miraculose resurrexit[a] 68 possit testamentũ reuocare † magime ad pias cãs videtur ꝙ non sicut nec votũ. dico sic ꝙ duplex est 69 resurrectio † quidam enĩ resurrexit iterũ moritur⁹ vt Lazarus. et testamentum eius per resurrectionem reuocatur sicut per natiuitatem filij qui me putauit sibi nasciturum vt dictum est ꝛm Augu. xvij. q. iiij. c. fi. Secundo modo quidam resurrexit glorificatus iterum non moriturus sicut Christus. ⁊ sicut facient omnes in generali resurrectione. tunc iste non posset reuocare qm̃ talis resurrectio non mutatur circa ista temporalia. dicitur enĩ in euangelio ad Matthei. vij. c. cum autem resurrexerint nec nubent nec nubentur: sed erunt sicut angeli in celis. Jtẽ apostolus in dicto. c. ad hebreos. ix. dicit testamentum Christi confirmatum per d eius mortem. et loquebatur ꝓpter ꝙ resurrexerit.

¶Quinto quero an in predictis possit qs decedere ꝓ parte testatus. ⁊ ꝙ parte intestatus: ꝺoic ꝙ 70 sicut ꝺoictũ est in predictis cessat omnis ciuilis solẽnitas: sed de naturali equitate non est necesse ꝙ quis in totum decedat testatus: vt. l. si miles. ff. de testa. militari. ergo ꝛc. ¶Et ideo est aduertendum aut aliqs fecit testamentum et instituit quẽ in partem: ⁊ de alia non dixit: ⁊ in dubio videt velle eum quem in parte restituit habere totũ ac si esset facta institutio ad pias cãs: qr ibi esset ꝓsumpta volũtas. Aut apparet voluntas quod nolit eum habere in totũ: ⁊ tunc ꝓcedit quoniã decessit ꝓ parte testatus ⁊ ꝓ parte intestatus: vt dicta. l. miles ⁊. j. de testamen. militis. ⁊ ideo not. quod ecclesia q̃ instituta est ex tertia parte. ⁊ hoc quod amplius petere non possit esset heres ꝓ illa parte tantum e et plus non peteꝛ. ¶Secũdo quero an maiori[a] pos- 71 sit substituere in predictis directe. videt † quod sic quia hoc potest facere miles in quo cessat omnis solennitas iuris ciuilis: vt. l. centurio. de vulga. et pup. ⁊. j. de test. mili. l. in testamento. ergo ꝛc. ¶In cõtrarium videtur ꝙ ecclesia nõ acceptat hoc etiã si instituãtur pauperes vbi sit substitutio directa nisi conditio persone repugnet de iure ciuili vt in c. si pater. de testa. lib. vj. Sol. dico ꝙ si aliqs instituit ꝓimum ita quod eiꝰ institutio nõ respicit piã causam tunc opꝫ eum esse de iure ciuili cuius conditio est vt qui semel est heres in perpetuũ non desinit esse heres. l. qui solvẽdo. ff. de here. instit. ideo ecclesia constituit ꝙ etiam pauperes nõ tenentur per fideicõmissum. alias oportet dicere ꝙ in persona ꝓimi heredis non seruentur regule iuris ciuilis. hoc aũt habere per fideicõmissum aut nihil aut modicũ ꝓiudicat causa eiꝰ pia trãsit fine alia restitutione: vt. j. co. l. finali. Jtem non detrahitur trebellianica ꝛm opinio. quam teneo. ff. ad treb. l. marcellus. §. quod aũt solus. ergo hoc releuat forte in his que notãtur in. l. si quis per vim. sed fi po- ☞Andre. Pomate. d ¶Vide aleg. cõsi. cv. in fi. vol. iiij. panor. ☞si. iij. ij. co. vol. ij. ⁊ Jaſ. in. l. hac consultissima. §. eg imperfecto. col. iiij. ad fi. j. de testa.

e ¶An maiori. an maiori ad pias causas possit directo substituere. et tene ꝙ sic Bal. tũ hic in. gj. col. tenet cõtrariũ ⁊ per Bald. in. l. egtranetũ. in pe. colum. j. de heredi. instituen.

a ☞And. Po. ¶Si me berede. Vide ad hec pulchre barba. cõsil. viij. col. g. ⁊ sequenti volu. j. ⁊ Aleg. in. l. marcellus. col. iij. ad fi. ff. ad trebel. et Anna. consi. xxviij. col. iiij. ⁊ Bal. xxxix. in. v. parte. ⁊ Are. lxiij. in. ij. dubio col. vj. ⁊ aleg. iiij. col. v. volu. ij. Aret. in. l. si filius qui patri. colũ. j. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ roma. consi. cccxxviij. vbi distinguit.

b ¶Additur heredi tas. Vide bart. in a l. eam quam. j. de fideicõmis. in ver. titius tamen et in ver. aliũ casum ꝛc.

c ¶Miraculose resurrexit. vide qõ notat Barto. in. l. nam ad ea. cũ seq. ff. de legib. Ante istam apostillam in ver. bodie. not. per. d. §. si vero ex ꝓssim. ꝛc. et sic ꝙ ea que hic ꝛ. §. ꝓdigi. dicuntur videt concludere Bart. quod relicta ad pias causas valeant hereditate non adita neq; facta additione bonorũ. Sed contrariũ tꝫ bart. in hac. l. in lect. ordinaria nõ in repetitione ⁊ in. l. eã quam. j. de fideicom. sed bart. in. l. j. C. de bo. va. libz. g. sequiꝫ idem quod hic. et istam opi. videtur sequi Bal. ⁊ Jmol. in. l. j. in fi. ff. de leg. j. ⁊ per no. per Spec. in titu. de fide in- 66 strumẽ. §. compendiose. ver. sed pone hꝭ. et ibi Jo. andre. in addi. sed contra Bald. hic in verb. iugta hoc quero an executor distinguendo aliter dicit quam Barto. de quo hic per eum quem ad literam sequitur. Angel. in. l. j. circa finem. si quis omisi. cã testa. sed idem Angel. in. l. qui filio. §. j. ff. de here institu. tenet indistincte opinari. quam tenet Bal. in locis contrarijs videlicet qõ requiratur aditio et ita dicit de facto fuisse determinatuꝫ. ita sequitur Bald. in. d. l. cum filio. sed ideꝫ Bald. in. d. l. eam quam. videtur exigere additionem. sed Salice. hic in versi. quero. xiij. an hereditate non adita ꝛc. multum late disputat et finaliter tenet contra opin. Barto. hic quod requiratur aditio et hoc sequitur Rapha. in dicta. l. qui filium. magime in forꝺo ciuili. et ita etiam hoc tenet Jnno. in. d. l. qui filio. quod non nisi adeatur hereditas et adde qõ moderni. insti. de acti. in. §. eg maleficijs. ⁊ ideo videtur tenendum

a ¶Voluntas captatoria. vide bal dum in. l. captatorias. ff. de testa. mili. qui dat vn am bonam solutionẽ ad. c. cum tibi. hic allega. et vide ibi etiam dominum meum. ⁊ adde hic not. per Barto. et Jmol. in. l. captatorie. de lega. j. et ibi de intellectu. l. fideicommissaria libertas. et latius per Jmol. in. l. ilta istitutio. de heredibus. instituẽ. et ad. c. cum tibi. vide bartolum in l. theopompus. et in cõsilio quidam habens bona con munia. vide. ꝛ. in apostil. et Bald. in. l. et in epistola. j. de fideicommiss. Et oppositꝰ et ꝙ valeat volũtas captatoria ad pias causas consuluit bar. in cõsilio incipiẽte visa quadaꝫ petitione ꝛc. ⁊ bar to. in cõsilio quodam per baldum in penul. in. ij. col. de execution. rei iu di. et. l. ⁊ in epistola. C. de fideicom. et quod valeat. tenet baldus in. l. j. ff. de lega. ij.

☞Andre. Pomate. ¶Fideicommissaria libertas. ad uerte quia Bart. hic videtur sentire ꝙ datio libertatis non sit res pia nisi relinquatur gratia anime de quo vide aleg. in .l. captatorias. in ꝓncipio. in pri

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Articulo constitutus. et pro hoc vide tex. in l. si pater. ff. de fidei commiss. liber. et ibi dicit Ange. not. casum pro opi. Bart. dum dicit cuz in extranea esset valitudine ꝛc.

b ☞Andre. Pomate. ¶Pias causas est inductum. vide Alexā. consil. cv. in. iiij. col. volu. iiij. et Panor. consi. lxj. in. j. dubio. col. ij. vol. j. ꝛ aliqd etiam per alegan. cōsil. lxj. colum. ij. vol. j. ꝛ Are. lxiiij. in. ij. dubio. colū. vj. ꝛ lxviij. columna. ij.

c ¶Sint rogati. Et hoc ibi tenet Jo. and. in. d. c. relatum. pro hoc. l. 73 diuus. ff. de testa. mili. dicit. d. abb. sicu. in. c. cum oēs. de testa. in princi. per illum text. ꝙ illo iure non est necesse vt testis se- 74 subscribat: vel ꝙ sint rogati: non ꝙ oēs sint masculi ꝙ ibi papa videtur se fundare super iure diuino et statuto sanctorū patrum ꝑm que non reperitur hic diuersitas: ꝛ dicit ꝙ hoc sentit apertissime bal. hic in fi. ꝙ imputat valde nota. dicit tamen abbas ꝙ ille text. posset cauillari: quia ibi papa intēdit tollere legem ciuilē respectu numeri testium tantum in alijs remanet ius ciuile illesum et ita dicit se audiusse cōsuluerunt in contrariū facit ꝙ papa ibi loquitur generaliter abb. ꝛ hāc opi. cum bal. etiam sequitur in fi. prędicti capituli ꝑfatus do. and. in. d. c. tenet secundam lec. a videlicet ꝙ illud. c. deroget hodieu b ri ciuili etiaz quo ad forum secularem: ꝙ lex humana cōtra diuinam est nulla. cxv. q. i. sunt quidā: ꝛ alijs rationibus generalibus. ꝛ licet ibi do. Anto. teneat 76 ꝙ etiaz in relictis c ad non pias causas sufficiunt duo d testes sine ꝑsbytero. tamē ibi abb. p illum text. tenet ꝙ in relictis ad pias causas tantuz illud procedit. in alijs vero requiritur prelbyter vel duo alij testes loco ipsius sequēdo Spec. de instr. edi. §. cōpendiose. versi. item ꝙ per ius canonicum. Et adde ꝙ dicat secundum lecturam ad. d. c. tenet etiam Sof. ꝛ do. Anto. ibi et quod no. glo. ij. q. iiij. §. i. ꝛ quod nō requiritur ꝙ testes sint rogati tenet idem Abbas. in. c. relatum. ꝛ de omni solennitate iuris ciuilis per illum text. in relictis ad pias causas. refert tamen quod Fran. de are. consuluit testes debere esse

neres institutionem† secundum quod respiceret 72
piam causam: tunc putarem ꝙ posset substitui directo et compendiose quia cessant regule iuris ciuilis et stamus regulis iuris gentium: vt dictuz est sed de iure gentium licitum est. vt patet in. iiij. questione. ¶Circa ordinem vero et solennitatem relinquendi tunc vt patet liber sit stylus ꝛc. videndū est et dico quod hec verba hoc ipsorum tant liber sit 73
stylus† hoc est liber sit ordo: vt. j. de bo. vacan. l. si quando. libro decimo. ꝛ extra de crimine falsi. cap. quam grauibus. hoc autem quod dicit liber sit stylus debet intelligi liber ab omni solennitate iuris ciuilis: quia per hanc legem confertur ꝓtinilegium generaliter omnibus ꝛ sic etiam bis qui sunt similes. vnde per hanc concessionem liberaz intelligi
tur solennitas† remissa: vt. l. etiam. §. j. ff. de bo. li- 74
ber. ꝛ. j. de inoffi. testa. l. si quando. ꝛ dixi. §. in ꝓia parte. q. ¶Preterea hoc esse equz apparet sicut in dispositione vltime voluntatis inter filios vt videbitis in. l. fi. j. fami. herciscuz. ꝛ. l. hac consultissima. §. ęg imperfecto. j. de testa. multomagis in testamento quod ꝓ anima fit ꝛ respectu religiōis diuine que charior est ꝙ sint filij. ¶Preterea ℞ de iure canonico est decretum ęgpressum siue sit in articulo mortis constitutus siue non: vt statim dicā.

¶Hec obst. predictis. j. eo. l. generali. vbi dicitur dummodo omni alia ratione sit munitum: ꝙ ibi loquitur quando testator non erat in mortis articulo constitutus. hic secus licet de iure canonico. idem si non sit in mortis articulo constitutus: vt statim dicā: vel si intelligeres in constituto in mortis articulo tunc exponerent omnia illa iura munitum ratione hoc est ꝙ relictum sit rationabile ꝛ non sit contra pietatem. hoc enim nulla ratione permittitur vt dicam. non autem exponitur iuris ratione. i. solennitate ꝓsent glo. facit. ¶Ad declarationem ꝓsentis articuli quero an in relicto ad pias causas requiratur solennitas testium. ¶Secūdo an in bis sufficiant vba enūtiativa. ¶Tertio an requiratur ꝙ subsit persona eo tēpore quo pendet dies legati. ꝛ an efficiant caduca. ¶Quarto an sine solennitate tali fit testamentū. ¶Quinto an ea que. §. dicta sunt in eo qui fecit testamētū i mortis articulo sint vera in quolibet disponente ad pias causas. etiam in non mortis articulo. ita ꝙ si imperator disponeret contra non valeret.

¶Ad ꝓmū respondeo† ꝙ non requiratur solen 75
nitas testium in testamento eius qui est in mortis articulo constitutus[a] sed hoc nō est cōstitutum per banc. l. sed per iura canonica cū indistincte in quolibet disponente ad pias causas est inducta[b] vt nō stetur solennitatibus iuris ciuilis. stetur autez iuri diuino vel naturali ꝙ in ore duoꝝ vel triū stat omne verbū: vt extra de testa. c. relatū. ꝛ. c. cū esses. ¶aduerte dico ꝙ dicta capitula non procedūt statuendo. sed declarando legē ciuilem vt stetyel specialiter loquatur qō in testamento requirūtur. vij. testes vel quinqz nō habet locū in relictis ad pias causas. sed in illis ius naturale seruetur. Itez aduertendum ꝙ etiam non requiritur† ꝙ sint rogati: vt in. d. c. relatum. circa fin. dicitur. ¶Secūdo queritur an in prędictis sufficiant ea enūtiativa puto ꝙ sic ℞ primo per casum. extra de succes. 77
ab intest. c. fin. secundo per rationē: ꝙ id permittitur militi de quo minus videt: vt. j. de testa. mili. l. licet ꝙ Barto. sequitur generaliter. ideo cogita.

rogatos: ꝙ nō debemus recedere a iure ciuili nisi inquantum reperitur expressum. sed hoc non obstan. abb. tenet id quod. §. per illum text. do. Anto. ꝛ Jmol. in. d. c. cum esses. tenent ꝙ non requirantur rogati et ponit ibi Jmo. in duobus locis. ꝛ sequitur ibi etiam hic ¶Pet. de anch. pro hoc facit. quia etiam inter liberos non requiritur: vt concludit Bald. in aut. quod fine. j. de testa. Ad predicta omnia vide Jmol. in. l. nemo potest. de lega. j. Itē ꝙ non debeāt rogari. facit. l. militis. de testa. mili. j. etiam iūctis no. in. l. miles. ita. ff. ō testa. mili.

ex his. ¶Preterea ex hoc apparet ꝙ de iure naturali vel gentium sufficiunt verba enuntiativa.

¶Tertio quero an requiraf ꝙ subsit persona tē- 78
pore quo cedit vel pendet dies legati vel† tēpus tur caduca. istud tangit gl. in. c. nos quidem. de testa. ꝛ ibi ꝙ non efficiantur caduca. In contrarium induco tex. de leg. iij. l. pater. §. tusculan⁹. ꝛ ibi plene banc. q. examinaui. ¶Quarto quero an talis
voluntas facta sine solennitate ciuili sit testamen- 79
tum in qua† q. dico aut accipim⁹ testm̄ large. put est testatio mētis vt accipitur insti. de testa. i ꝓin. ꝛ tunc potest dici testamentum ꝓprie. Sivero dicit testm̄ ꝓout ꝓprie diffinitur. ff. de testa. l. j. tūc ꝓprie non dicitur testm̄ si deficiunt solennitates quas. §. digi. et sic magis ꝓprie appellatur vltima voluntas ꝙ testamentū no. j. eo. aut. §i qua mulier. ꝛ in aut. de mona. §. illud. ꝛ. j. de testa. l. hac cōsultissima. §. si quis autem. ¶Quinto quero an ea que. §. dicta sunt in disponente ad pias causas in mortis articulo sint vera etiam in quolibet disponente constituto in nō mortis articulo. ita ꝙ si im- e
perator disponeret contrarium non valeret. ¶Respondeo in dispositionibus factis ad pias causas 80
† siue per constitutum in mortis articulo siue non nulla requiratur iuris ciuilis solennitas: nec in persona testatoris nec in qualitate dispositionis: nec in ordine disponendi dum tamen talis dispositio non repugnet bonis moribus seu pietati: vt §. dictum est. ꝛ si imperator etiam constitueret contrarium non valeret ꝛ omnes leges statuentes cōtrarium non essent seruande quod probo: quia leges facte super rebus pertinentibus ad pia loca vel pijs actibus deputatis non valent nisi autoriz- f
tate ecclesiastica fuerint confirmate: † vt extra de cōsti. c. ecclesia sancte marie. sic est in ꝓposito. ¶Preterea in bis que spiritualia sunt vel in quorum ob 81
seruatione emergunt peccata iura† canonica pre
nalent legibus: vt. j. eodem. l. ꝓinilegia. ꝛ ibi nota. per Joan. and. de regu. iur. c. ij. libro. vj. Sed relicta ad pias causas respiciunt spiritualia et per ea consequitur remissio peccatorum vt dictum est. ergo in eis prenalēt canones legibus: sed de iure canonico hoc videt ęgpressum. extra de testa. c. cum esses. ꝛ. c. relatum. in quibus licet specialiter ęgpri matur de numero testiuz tamē generaliter dicit ꝙ talia relicta non debent iudicari ꝑm leges humanas sed ꝑm sacros canones et iura diuina ꝑm que omnes solennitates cessant. vt. §. ostensum est. ꝛ. j. dicam. ¶Preterea dicta apostoli prenalent in spiritualibus dictis imperatoris: vt. j. de secund. nupt. l. j. ꝛ ibi no. ꝛ extra de secund. nup. c. penul. Sed ab apostolo habemus in multis locis ꝙ testamenta ad pias causas nō subiacent dictis solennitatib⁹ iuris. ergo ꝛc. ¶Primo enz hoc dicit apostolus ad galatas. iij. c. fratres. ꝑm hominez dico: tamen bominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat. et glosf. magistri sententiarum sic exponit confirmatum testamentum morte testatoris. nemo spernit: vt dicat non valet cum bene factum esse apparet: aut superordinat aliqd vt de rebus istis disponat: sed est ꝛc. Ex his apparet cōfirmatum testamentum scilicet ꝙ duobus vel tribus testibus testm̄ etiam confirmatum est. Item morte testatoris nec dicit adita hereditate vel alia iuris solennitate. Item ex eo qō dicit nemo spernit ap- licet ꝙ Barto. sequitur generaliter. ideo cogita.

d ☞Andre. poma. ¶Puto ꝙ sic. vide Panoz. consilio. g. columna. ij. in primo dubio. volu. j.

e ¶Non valeret. non valet statutū contra fauorē pie cause sequit Anto. de but. ꝛ Jmo. in. c. relatum. de testa.

f ¶Fuerint confirmate. vide Bald. in. l. generali. j. eo. vide tū bald. in. l. lz in antepe. col. in ver. super. ꝛ in hac. l. ꝛ lectu. ꝛ in repe. in fi.

paret ꝙ

a ☞And. Poma. ¶Debēt iudicari. Vide Alex. cōsi. xv. in. iij. col. volu. iiij. ꝛ Panor. ꝑsi. xxvj. ꝛ cōsi. cvj. vol. j. ꝛ Fede. de senis ꝑsi. ccxvij. ꝛ Anna. xxxvij. col. iiij. ꝛ. lvij. ꝛ Card. vltimo in titu. de constitu.

b ¶In ecclesijs fieri. vtrū qs possit citari in ecclia. vide in. l. pūi. C. ō bis q ad eccle. cōsu. ꝛ ad oīa ista vide bar. ꝛ q ibi dixi in. l. actus. j. de ferijs.

¶Adde an syndicat⁹ rusticoꝝ possit fieri i ecclia an possit dari tutor an arbitrari. vide bic p bald. ꝛ consil. eius ccccxij. iiij. li. dicit tū hoc dictū Bar. notabile in ꝙstū dicit ꝙ dictū testis trabit ad locū iuramēti: ꝙ si quis accusat testem de falso ɔz deponere locū iuramēti nec est necesse qō ponat locū depositi. hic tamē dicit nō affirmari cuiquā tū dicit qō qs non pōt capi autoritate iudicis secular. Adde ꝙ nec ecclesiastici nisi sit ō criminib⁹ grauibus et exceptuatis. vt voluit roma. cōsi. a ccxxvij. ꝙ quodaz ꝓesbytero capto ꝙ debito.

c ¶Sunt nulla. vide que dixi post barto. in. l. damni. §. saltem. ff. de dā. infect.

d ¶Non plures notata priuilegia concessa clerico vide- 6
tur concessa ecclesie beneficiate. l. filio. de condi. et demon. et de habita equiparatione seruiz monachi ꝛ ibi Bal. subdit vnum singulare dictum ꝙ moriēte monache ante aditā hereditatem monasteriuz adire potest ꝙ dicit ꝙ testes debent esse rogati in testō ad pias causas alleg. Lap. ita tenere allega. xxv. per tex. i. c. relatū. el. j. de testa. inver. cōuocatis. ꝓ quo ipe dicit facere: ꝙ milites non possunt valide testari extra conflictum belli nisi testes sint rogati. l. diuꝰ. ver. cōuocatis. de testa. mili. sed istud iudicio meo parum obstaret: imo facit et ꝙ si intellige remus hāc. l. put qs testatur cū est in actu moriendi.

2 ris de iudicijs. ꝛ tunc iudicia ecclesiastica† possunt in ecclesijs exerceri. vt. d. c. decet. Judicia vero secularia† quedam sunt que pertinent ad iurisdi- 3
b ri: ⁹vt. l. j. et. ij. de bis qui in eccle. ma. quedam con 4
cernunt iurisditionem† contentiosam. et hec non possunt in ecclesijs exerceri. et facta ipso iure sunt
c nulla[c] vt. d. c. decet. ¶Quero ergo iuxta hoc an va 5
leat† dictum testis examinati in ecclesia. Respon. si quidem testes inrauerunt in palatio. licet postea sint examinati in ecclesia hoc nō ꝓiudicat si extra ecclesiam iurant: eo ꝙ tuncvident deponere cū iuramento eo loco quo iurant: vt. l. si quādo. ꝛ qō ibi no. j. de testi. ꝛ quod no. de offi. deleg. c. j. in clemen. Si vero ipsi iurant ꝛ deponunt in ecclesia hic pōt esse dubium. finaliter tū putarem ꝙ valeret. nam debetis scire ꝙ anteqm̄ testis recipiatur primo precedit quedam cognitio an testis sit recipiēdus vel non: vt. j. de testi. aut. si dicatur. ꝛ illa cognitio non debet fieri in ecclesijs: qz pertinet ad actū contētio sum recipere iuramentū vel dictum testis. hic vero non est actus contentiosus: sed magis est act⁹ pius Est enim iusiurandū quedam religio erga deū: vt L. j. de iureiuran. ¶Pro hoc facit quod dicūt doc. 6
de aliquo toz quendo cognitio† ɔz fieri ꝓsentib⁹ aduocatis. tortura autem ipsis absentibus ita intelligitur. l. si postulauerit. §. q̄stionem. ff. de adul. ꝛ de publi. iudi. l. custodia. ꝛ quod no. per glo. ij. in l. virtus. ff. de legi. ꝛc.

e ¶Contēplatione ecclesie. ꝛ ista faciunt ꝙ si cōcedat priuilegiū potestati intelligit concessum oībus q ab illo sunt. ꝛ videt tex. in. l. restitut⁹. cū glo. j. de aduo. diuer. in. ꝛ ibi Bal. in. l. j. j. de vso. mi. ꝛ qō etiā extendat ad familiares est tex. in. c. ij. de priuilegijs. in. vj. ꝛ similiter si ei ꝓhibitū vt ꝛ do mesticis suis. l. pe. ꝙ me. cā. alias fieret fraus de ꝓsona ad ꝓsonā vt faciunt vsurarij q fa ciunt cōtract⁹ cōcipi in ꝓsona filiorū vel amicorū. c. quāto. ꝛ qō ibi no. de priuil. cōtrariū tenet bal. in. l. j. C. si rector. ꝓuincie. ꝛ dixi. l. iij. j. ō pac. pig. fa. qō no. bal. in. l. nō dubiū. j. de legi. ꝛ bal. in. l. j. et ij. j. ti. j. ꝛ babet in aut. habita. j. ne si lius ꝓ ꝓfe. adde ꝙ priuilegiū datū filio intelligit cō tēplatione ꝓfis. ꝛ dicit pau. de ca. ꝙ semel fuit. q. de facto: qz concessum fuit priuilegiū titio vt ipe ꝛ filij posfint esse de consilio populi deinde res runt reuocata oia priuilegia excepto priuilegio titij q̄ rebat an eēt revocatū quo ad filios dicit ꝙ nō ꝑm Jacbu. ꝛ an priuilegiū concessum patri ꝛ filijs si extinguat quo ad patrem extinguatur quo ad filios vide bal. in l. ij. j. de lib. et eoꝝ libe.

Emo martyres. Quegd ꝑsuit hoc factū dicit glo. ꝙ non solum ritgl.

non valet cōtractus sed etiam extra ordinē punit. Duas ergo penas habet diuersarū legum. ꝛ qz punitur: qz nō valet contract⁹: hoc qualiter procedit dixi in. l. senat⁹. de accusa. vbi vide plene ꝛc.

1 ☞Numerus clericoꝝ non taxatur ꝑm facultates ecclesie.

2 Priuilegia concessa clericis intelliguntur concessa fauoze ecclesie.

3 Numerus clericoꝝ augeri potest auctis facultatibus ecclesie.

4 Clericus non renuntiat priuilegijs suis.

5 Relictū factū clerico quando eius cōtemplatione vel ecclesie factum intelligatur remissiue.

d ¶Non plures. ⁹Not. ꝙ† numerus clericoꝝ de
1 bet taxari ꝑm facultatē ecclesie in qua morantur. ꝛ babes rubricā specialē in aut. vt deter. fit nu. cle. ¶Secundo no. et perpetuo teneatis menti 2
ꝙ priuilegia† cōcessa clericis intelliguntur ꝓcessa fauoze ecclesie nō fauoze persone eoꝝ. ꝛ vide tex. ꝛ glo. que colligit circa ꝓin. ꝛc. ¶Quero quid si facultas ecclesie multuz excreuerat. certe potest tunc 3
¶addi illi numero taxato: vt in. c. cum. ad⁹. ferrarien sis. et. c. ex parte ꝓi. in glo. extra de consti. in. c. quanto. de censi. vbi glo. ¶Quero an clericus possit renuntiare priuilegijs et immunitatib⁹ suis. ꝓ 4
istam legez habes expeditū ꝙ nō: quia quis non potest renuntiare priuilegijs nō inductis in fauorem suum. sed bec priuilegia sunt inducta in fauorem ecclesie: ergo eis clericus non pōt renūtiare cū non sint inducta in eius fauorē. extra de fo. com. c. si diligenti. ¶Quero quādo relinquit aliquid clericis vtrum videt relictū contemplatione persone
5 ¶vel cōtemplatione ecclesie. hic videtur gl. sentire
e ꝙ videtur relictum cōtēplatione ecclesie[e] dñs Ly. §. eo. l. j. Ego expediā plenius in. l. j. de re. dub. ꝛ dicam in. l. licentiam. j. eo. titu.

1 ☞Ecclesia debet soluere canonē ordinarium.
2 Ecclesia tenetur ad tributum ꝛ ad onera realia.
3 Collecta non potest imponi ecclesijs nec clericis.
4 Tributum quid sit et quod afficiat rem.
5 Cautela vt ecclesia teneat ad tributū eugubinoꝝ.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Placet. ¶Ecclesia non tenetur niſi ad ordinaria tributa. h. d. Diuiditur per gloſſ. in ſeptem partes. vide illam diuiſionem p teiſm

1 Iſto. q ecclesia ſ debet ſoluere canonem ordinarium ⁊ nihil aliud. ¶Oppo. j. tit. j. auf. item nulla communitas dicit gloſſ. q illa lex eſt hodie correcta quia hodie nullum canonem debet ſoluere. ⁊vi de glo. ſuper verbo canonicam. Videte debetis ſcire q quedaꝫ ſunt onera realia vt tributa ⁊ iſta ſubit ecclesia etiam hodie: vt. j. titu. j. l. de bis. ꝯ. q. j. c. tributum. quedam ſunt onera[a] que imponuntur

b perſone[b] pro rebus vt collecte: vt. l. reſcripto. §. fin. ff. de mune. et ho. ⁊ ille ſ non poſſunt imponi clericis vel eccleſijs: q; non ſunt ſub poteſtate laicoꝝ ſicut de iure non poſſunt imponi forenſibus habentibus predia in territorio iſto: vt. o. l. reſcripto §. fin. ¶Et intelligas tu peruſinus que ſint tributa ſ que afficiunt in rem. dico proprie q ſunt poſſeſſiones q̃ ſunt incluſe in territorio peruſino. nã commune iſtud debet habere tributuꝫ a quolibet poſſeſſore ſcilicet tertiam partem. Item dicuntur tributa que habent reges annuatim. ⁊ illud tributum ſoluit eccleſia ad quam tranſiret prediũ: ideo hodie de iure eſt factum quod ciuitas iſta fecit oſa predia iſtius ciuitatis ſibi tributaria: et ideo oēs eccleſie ſoluunt tributa de predijs que perueniunt adpſas: q; afficiunt rem hoc tangitur per Jnno. extra de foro compe. c. propoſuiſti. ¶Et ex gubini fecerunt hoc multũ ſoleniter. q; ibi erant eccleſie ⁊ monaſteria multũ potentia ⁊ q̃ exhauriebant totum patrimoniũ priuatorũ ſ ideo prouiderunt ⁊ fecerunt q; omnes ciues ⁊ forenſes donauerunt dñium oĩm prediorũ; que habebant in cõi: ⁊ ideo ad quẽcũq; peruenit ſoluit tributum ⁊ eis permittit alienare. ⁊ ſemper dicit ſaluo iure communis. ⁊ ideo eccleſia ⁊ omnes ſoluunt tributa.

¶Eccleſia non tenetur ad extraordinaria tributa.

2 Eccleſia propter non ſolutum tributuꝫ perdit dominium.

3 Eccleſia ſi non ſoluit cenſum cadit a feudo vel emphyteoſi.

4 Exceptio excõicationis põt opponi in foro ciuili

5 Excommunicatio non poteſt dici exiliuꝫ.

6 Pena ſpualis ⁊ temporalis pro eodem facto imponi poteſt: ⁊ ideo percutiens clericum vltra penã talem eſt etiam excõicatus ⁊ poteſt a iudice ſeculari ⁊ eccleſiaſtico puniri. nu. 7.

8 Priuilegium huius. l. q; porrigatur ad res de nouo acquiſitas.

9 Munerum publicorum q; ſint tres ſpecies.

10 Patrimoniale munus qõ dicaſ. ⁊ nu. 11. ⁊ nu. 13.

12 Priuilegium datum prioribus non durat finito eorum officio.

14 Uectigalia ſunt munera realia.

15 Habellam quis teneatur ſoluere. dñis mercãtie. p ſalma: mulio pro mulo.

16 Munera extraordinaria que dicantur.

17 Munus perſonale quod dicatur.

18 Exemptus quod non dicatur ille q ſeruire habet per ſubſtitutum.

19 Onus patrimoniale quod dicatur.

20 Quis non poteſt habere duo publica officia publico ſalario.

21 Officium priorum vel antianorum eſt publicum munus.

22 Scribere acta communis quod nullus poſſit niſi deputatus ad id ⁊ quando. nu. 23.

24 Syndicatus communis eſt munus publicum.

25 Electus ad vnum officium non cogitur ad aliud Et quid ſi ambo deferantur.

26 Si prohibetur continuatio officij per ſtatutum ſi filius non poterit immediate poni poſt mortez patris ad officium paternum.

27 Onus miſtum quod dicatur.

28 Eſtimum factum quando corrigi poſſit.

29 Onus miſtum a mero quomodo cognoſcaſ.

30 Munera quis indicat.

31 Collecta a quibus imponatur.

32 Ciuibus ⁊ incolis imponuntur munera perſonalia ⁊ miſta non clericis vel forenſibus.

33 Statutum quod quilibet habitãs teneatur facere cuſtodiam vel ſoluere buletas quando comprehendit clericos vel forenſes ibi habitantes.

34 Forenſes q; teneantur ad collectas qũ facerent eſtimum.

35 Clerici ⁊ eccleſie quod teneantur ad collectas.

36 Fratres tertij ordinis tenentur ad collectas.

37 Clerici quando teneantur ſoluere collectas pro ſuis bonis patrimonialibus ⁊ paternis.

38 Forenſis habens beneficium in loco an efficiatur ciuis illius loci.

39 Matrimonium carnale mutat originem.

40 Tributa ⁊ gabellas fructuum quod teneatur conductor qui percipit fructus non dominus qui percipit pecuniam qui tamen tenetur ſoluere re collectam.

41 Emphyteota tenetur ad ſolutionem collectarum.

42 Eſtimum patris prodeſt filio.

43 Loberes qui eſt ſoluendo quando cogi poſſit pro coberede ad ſolutionem collectarum.

44 Si comitatenſis acquirit a ciue allibratio fiet ſecundum conditionem poſſeſſoris.

45 Bannitus quando teneatur ad collectas.

46 Si aliquis habet patrem ciuem ⁊ matrem comitatenſem an pro bonis paternis ſit ciuis ⁊ pro bonis maternis comitatenſis.

47 Sententia qõ faciat forenſem ciuem vel guelfum vel gebellinum.

48 Natus in territorio an dicatur ciuis originarius. remiſſiue.

49 Quis capi poteſt pro collectis nõ ſolutis ⁊ etiam ratione muneris perſonalis. numero. 50.

50 Debitor priuati quando capiatur.

51 Minor pro collectis capi poteſt perſonaliter.

52 Mulier pro debito pecuniario non capitur ſed pro perſon ali ſic.

53 Fratres habitantes ſub eodẽ tecto an dicantur plures ſumantes.

54 Hereditas iacens tenetur ad collectas.

55 Statutum q; frater pro fratre capiatur quod non valeat.

56 Bannum penale an vitietur erroꝛe ſcriptoris vel preconis.

57 Collecta q; imponatur per ſolidũ ⁊ libram ⁊ quando per capita.

58 Si ex forma ſtatuti quodlibet caſtrum. ggg. fumantium debeat ſoluere centum diſtributio iſtorum centum fiet per eos ⁊ libram.

59 Eccleſia quando teneatur.

60 Immunitas a muneribus quando extendatur.

61 Statutum quod omnes ſoluant aliquo modo non obſtante an tollat priuilegium.

62 Si ſtatutum redigit munus extraordinarium an duret immunitas.

63 Collecta que non poteſt imponi clericis q; non imponatur eius molendinarijs ⁊ famulis.

Placet. Eccleſia non tenetur ad munera ſordida vel extraordinaria: ſed ſoluit ordinaria debita propter que tamen non ſoluta res eccleſie non confiſcantur et exactores ab eccleſia munera ſordida eſt excommunicandus

1 ⁊ ad perpetuum exiliũ damnandus. hoc dicit. ¶Iſto. q; eccleſia ſ non te-

2 netur ad extraordinaria tributa. ¶Not. q; eccleſia propter cenſum ſ vel tributum nõ ſolutũ non perdit dñium: nec patitur penã confiſcationis. ¶Et eſt argu. q; ꝫ eccleſia non ſoluat cenſum non cadat a feudo vel ab

3 emphyteoſi qõ non credo ſ verum: q; in tributis eccleſia eſt priuilegiata: ſed in feudo ⁊ emphyteoſi non reperitur. Et ideo propriam naturam emphyteoſis ⁊ feudi ſeruabo in eccleſia ſicut in priuato: vt no. j. eo. aut. qui rem. in gloſ. quid ſi vna eccleſia qõ not. ¶Not. penam excõicationis

4 eſſe cognitam de iure ciuili: ergo exceptio ſ excommunicationis poteſt opponi in foro ſeculari. ⁊ hoc not. j. de iur. ⁊ fac. ignoran. l. j. ¶Nota. excommunicationem non dici exiliũ ſ cum ponantur vt diuerſa licet ſimilia ſint: vt not. inſti. de capi. dimi. §. minor. ¶Nota. pro eodem facto

5 imponi ſ penam ſpiritualem ſcilicet excommunicationis ⁊ temporalem ſcilicet exilij: ⁊ ſic concurrit vtrumq; brachium eccleſiaſticum ⁊ ſeculare Sic percutiẽs clericum ꝫ ſoluat penam tñ nihilominus ibit ad papam

6 pro ſolutione excommunicationis quam incurrit ſm Pet. et pena ſpiritualis imponitur ab epõ: temporalis a iudice ſeculari: cũ ciuilis pena veniat ex lege. Et ſi quidem alio modo delinqueret contra eccleſiam: puta in eccleſia: nam a iudice ſeculari ⁊ ab epõ puniri põt. ⁊ idem in crimi-

7 nibus eccleſiaſticis: q; vterq; iudex eſt offenſus ſm Guil. et ideo vterq; vindicat de ſua lege. arg. ff. de iuran. l. eũ qui. §. ſi nupta. ⁊ in auf. de ſan. epi. §. ſi vero crimen. ¶Erunt ergo neceſſaria duo iudicia. Nam ſecularis non facit executionem criminis proceſſus eccleſiaſtici: nec econtra. De hoc dicit not. extra de offi. ordi. c. j. per Jnno. ¶Quero vtrum priuilegium iſtius. l. porrigatur ad nouas. ll. eccleſiaſticas ⁊ res de nouo que-

8 ſitas. Dic q; ſic ſ quia eſt priuilegium vniuerſale ſm Pet. et facit quod not. de fide inſtru. l. lucius. Item q; qõ iudex concedit vel ſtatuit extenditur ad futura: vt. j. eo. l. ſancimus. Item q; priuilegium indefinite conceſſum extenditur ad preſentia ⁊ futura: vt extra de priuile. c. quia circa quod quidam concedunt ſi eſt corpore iuris clauſum alias non quod non placet Pet. ¶Quero quid de datiſſ. vel gabellis collectis vtrum eccleſie vel eccleſiaſtice perſone teneantur ad talia munera. Sed vt hunc articulum

articulum et ceteros declarare poſſint altius tractatum ex-
ordiar. ¶Et primo quot ſunt ſpecies munerum publicoꝝ
¶Scõo qualiter diffiniãt munus publicuꝫ. ¶Tertio quis
imponit. ¶Quarto quibus perſonis imponatur. ¶Quin-
to quibus rebus. ¶Sexto videndum eſt de immunitate mu-
9 nerum. ¶Munerum publicorum ſ tres ſunt ſpecies. Reale
ſeu patrimoniale perſonale ⁊ mixtum: vt. l. munerum. de mu.
10 ⁊ ho. et videtur. j. de pecu. l. vacantia. lib. x. et de vac. mu. l. j. li-
bro decimo. ¶Patrimoniale eſt ſ q; nõ imponitur niſi patri
monio ſeu rebus ita quod res ſunt immediate cauſa impoſi-
tionis. Exemplum habemus. C. de ſuſcep. et arca. l. modios
et no. j. de aduoc. ⁊ trebel. ſub rubrica. lib. vj. et do hanc regu-
11 lam ſ q; omne munus qõ imponitur per nomina quote dici-
tur munus mere patrimoniale. vt decima que imponitur ec
cleſijs a papa eſt onus patrimoniale ipſarum eccleſiarum.
Hec enim ideo eſt perſonale vel miſtũ quia fiat mentio perſo
ne. q; preſtatio in ipſo reſcripto eſt: vt. ff. de in diem adiec. l. fi-
deicommiſſi. §. j. de leg. j. l. apud iulia. §. heres. de leg. iij. l. qui
12 concubinã. cum ſi. priuilegium ſ datũ prioribus vel preſidi-
bus non durat officio finito. de excu. tu. in prin. et qõ ibi not.
13 Et per has rationes dico de rebus ſ que preſtantur clericis
per laicos q; dicuntur tributum et onus reale. facit qõ not.
ff. de pe. here. l. ſi a parte dño. §. ſi. et. j. de mu. patri. l. neq;. vbi
de hoc et ar. eorum que not. ff. de ſerui. ruſti. prædi. l. prætoris.
Sed an forenſes ciuitatis eccleſiaſtice. no. in. c. j. extra
de reli. do. in cle. Ex hoc etiam omnia predia que ſunt in ciu-
ſio peruſino que reſpondent in quartam partem fructuum
ſunt tributaria. Sed quid ſi non ſunt talia nomina reſpectiua: ſed alia in rem ſcripta. puta binaſcum ſeu belfortiaria ter
ra ſoluat. g. Rñ. iſtud eſt onus patrimoniale: vt. j. de impo.
luc. de. l. j. §. res vero iſtorum munerum tributariorum: que-
dam ſunt ordinaria quedam extraordinaria. vt hac. l. ordina
ria ſunt que habent certam annuam vel ſimilẽ preſtationem
et ſunt impoſita per conſtitutionem ſuperioris vt tributa.
14 ¶Uectigalia ſ etiam ſunt munera realia et ordinaria: vt. ff.
de publi. l. imperator. ¶Quis debet ſoluere gabellã an mu-
15 liovel dñs mercantie. dic ſ q; pro ſalma dñs pro mulo mulio
ff. loca. l. cum in plures. §. vehiculum. ¶Sed an ratione mu-
li ſalma conſiſceiur vel econtra. dic vt not. de nauti. fenore. l.
cum proponas. per Ly. ⁊ vide de do. inter vir ⁊ vxo. l. cõiunc
ptiones. Quorum ſumptibus debent fieri expenſe et opera
publica. dic vt. j. eo. titu. l. ad inſtructionem. in auf. de man.
princi. §. inde. ibi. ⁊ quoq; valde. ¶Extraordinaria ſunt que
16 non ſunt ſ impoſita per cõſtitutionem ſcriptã: ſed p modum
ſuperioris inducuntur et certam formam non habent. ſimile
ff. de adimen. leg. ſcio. §. medico. extraordinarium etiam: rea
le munus eſt. l. qõ afini comitatinoꝝ vadant quolibet an-
no ad cluſium pro frumento publico q; iſtud principaliter
eſt onus rei: afinus em portat ſarcinam nõ dñs. Onus etiam
reale ⁊ extraordinarium eſt ſi poteſtas accipit aſinum vt por-
tet furem vel latronẽ ad furcas vel frumentum ad exercitum
ff. de pig. ac. l. ſi. ad finem. ¶Item alia eſt diſtinctio per quam
aliud eſt inductum q; quidã ipſi ſubditi profitentur et tagant
ſibi: imperator cõfirmat vel re; vel alius dominus. j. de aur.
⁊ argen. leg. l. ſi. alias de anno. ⁊ indic. l. ſi. lib. x. ¶Perſona
17 le eſt quando ſ perſona eſt immediata cauſa impoſitionis et
venit explicandum per factum corporale ipſius perſone et eo
rum quidam ſumunt in ſe laborem ⁊ honorẽ: vt decurionat?
qõ eſt ſtipendiũ ⁊ dignitas ⁊ preſidatus ⁊ qõlibet officium iu
riſdi. ſaltem cum hꝫ ſportulas. vt inſti. de ac. §. tripli. Queda
habent in ſe laborem et damnum amiſſionis operarũ. Que-
dam etiam ſunt onoroſa ⁊ fetida alꝫ ſordida: vt ferre lapides
pro muralio publico. pro his em vilibus miniſterijs perſo-
na affligitur ⁊ vocant angarie: vt. l. neminem. j. eo. Eſt etiam
perſonale munus q; vnus de qualibet domo vadat ad exer-
citum: q; perſone venit applicandum hoc munus pecuma re
18 dimi nõ valet. ¶Item not. bic q; non ꝺ exemptus ſ ille qui
habet ſeruire per ſubſtitutũ: vt. j. de decu. l. penul. lib. x. ⁊ etiã
ibi per Bng. Eſt etiam perſonale munus ſi fiat ſtatutum qõ
pro quolibet fumante ſeu foculario debeant ſolui ſ dño. x. vel
ciuitati. Nam pecunia pro capitibus a familijs ſeu perſonis
magis q; pro re preſtat ſicut ſi imponeretur gabella tributo-
rum. Nam onus capitis eſt. ff. de cenſi. l. ſi. ⁊ no. de anno. ⁊ tri-
butis. l. ſi. j. reſpoſio. ⁊. l. cum antea. j. de agri. ⁊ cenſi. lib. x. Eſt
ergo perſonale q; imponiꝫ perſone nulla habita contempla-
tione pr̃imonij ſiue iſtud on̄ cõſiſtat in faciẽdo ſiue in dando.
19 ¶Onus pr̃imoniale eſt ſ q; imponiꝫ pr̃imonio nulla habita
cõtemplatione ſiue conſiſtat in faciendo: vt in albergaria: vti
in multis hoſpitib̄: ſiue in dãdo: vt in decimo ſiue vicesimo
ſiue miſtim: vt in eos ſtipẽdioꝝ alẽdis: vt. j. de mu. pri. l. neq;
libz. x. Sed an poteſt quꝭ habere duo publica officia ſalario
20 publico. dic q; non. ſ vt ꝺe proximis ſacro. ſcri. l. hac parte.
niſi fuerint annexa: vel vnita. vt in auf. vt iudi. ſine quoquo
ſuffra. §. illud. et nota in. l. comperimus. de progi. ſacro. ſcri. et
in. l. gentes. de princi. agen. in re. et in. l. is quidem. qui mili.
non poſſunt. lib. xij. ⁊ in. §. nulla. in auf. de defen. ciui. in gloſ.
21 ¶Sed an priorum vel antianorum eſt publicum ſ munus:
dic q; ſic: vt nota. in. l. ſi. C. qui mili. non poſ. ⁊ de decur. l. quod
22 vniuerſos. li. x. Et nullus poteſt ſcribere ſ niſi deputatus ad
tale officium de iure fiſci. l. in fraudem. §. quoties. de ſportu.
l. j. et no. in. l. ij. de exca. exhi. lib. xij. in auf. de tabellio. §. vos.
23 niſi forte ſ propter abſentiam vel impedimẽtum principalis
notarij aliquando committatur: vt not. in auf. de here. et fal.
§. ſi vero abſunt. ibi tamen non erat de publico ſed voluntа-
rie electus a patre. Adde quod not. Guil. an ſyndicatus com
24 munis ſit munus publicum ſ dic q; ſic. Et ideo ſi quis ex hoc
grauatur nõ renuntiat: vt in auf. de defen. ciui. §. ſeruile. ſed
appellat. j. de appel. l. ſi ad ſcribatum. et. l. qui ad ciuilia. ſecus
in ſyndico collegij qui non cogitur. et adde illud. j. de procur.
l. j. et per Jac. de ra. Et adde illud quod nota. de progi. ſacro.
25 ſcri. l. in ſacris. ¶Et not. q; electus ad officium vnũ ſ interim
nõ cogitur ad aliud. Et ſi ſimul deferantur: quid iuris ſit. dic
vt not. j. quẽadmodum ci. mu. et in Spe. in tit. de electione. §.
oportet. verſi. quid ſi electus. ¶Sed pone prohibetur nume-
26 ratio ⁊ continuatio officij per ſtatutum ſ modo pater fuit ta-
bellio an filius poterit ibi poni immediate poſt mortem pa-
tris. dic q; non: quia dicit continuatum quia ſic filius habet
immediate officium: vt. j. de bo. non conti. l. j. libz. x. et ibi per
And. de barulo. ¶Nunc de mixto onere videamus. mixtum
27 onus ſ eſt quod imponitur perſone principaliter rei ſecun
dario: vel verius quod imponitur perſone principaliter pro
pter rem ideo permixta ratione rei et perſone. et ſic neq; res
tantum neq; perſona tantum eſt immediata cauſa impoſitio
nis: ſed vtrunq; ſimul. Simile not. in. c. priuilegium perſo-
nale per Dy. de reg. iur. lib. vj. ⁊. j. advelleia. in. l. heredes. per
Ly. Exemplum ponunt doctores in collecta que imponitur
infra eſtimum. puta ad rationem. gg. ſoli. pro centenario. de
collecta habetur. j. de indic. l. j. lib. x. ff. de mu. et hono. l. reſcri-
ptum. §. fina. de eſtimo habetur. ff. ad munici. l. incole. Et de
bis in gloſ. ⁊. j. de tranſactio. et perequato. l. omne territoriuꝫ.
lib. x. vbi etiam gloſ. dicit quod propter depauperatos de no
uo fit eſtimum quod ſecundum vulgare peruſinorum voca-
28 tur cataſtrum quod ſ cataſtrum cum eſt factum non poteſt
corrigi niſi cauſa cognita per competẽtes officiales ſic apud
acta: et aſſignatur illis deſiderium. apud acta vero non pu-
blicatum non poteſt corrigi. vt nota. j. de omni agro deſer. l.
iura. lib. xj. ⁊ de cenſi. l. j. et. l. grauiores. ¶Sed quomodo co-
29 gnoſcam merum a mixto ſ an ex forma iuriſdictionis an ex
forma muneris. Reſpondetur ex vtroq;. nam ſi dicit ſtatutum
quod omnes comitatini ſoluant collectas decem ſoli-
dorum pro ſuo eſtimo munus mixtum eſt quia ex forma ſua
non eſt inductum niſi ſubditis. ff. de muneribus et bono. l.
reſcripto. §. fina. Ex qualitate muneris quia non eſt munus
intrinſecum ipſius rei ſed a re: vt fructus rei. ſic. ff. de mune.
et honoribus. l. reſcripto. §. fin. ex eo venit quia eo ipſo quod
appellat datum vel collectas. Aliud vero appellatur mu-
nus mixtum non impoſitum non ſubditis: vt. o. l. reſcripto
§. fin. Et ſi quis amittere vult rem non tenetur ad illud mu-
nus quod imponitur perſone pro re ſm Pet. hic allega. de
mune. et bono. l. munerum. §. patrimonium. ¶Circa ſecun-
30 dum quis ſ iſta munera inducat. Reſpondeo vbi papa vel le
gatus eius aut imperator indicit non poteſt ſuperior indicere: vt
l. j. de ſuperindic. libro. x. et iſtos modos tradidit. ¶Circa
31 tertium ad quos ſ pertinet imponere collectas de iure com-
muni ſunt reges. Item duces et barones in ſuo ducatu et ci-
uitates non pediſeque que merum imperium preſcripſerũt:
vt in auf. de defen. ciui. §. huic. in fin. mag. gloſ. et in autenti.
quibus modis natu. effi. ſui. §. ſi quis igitur ex qualibet. co-
lumna. vj. Caſtra autem et ville non poſſunt imponere col-
lectas nec remittere in preiudicium ſuperioris: vt nota. j. de
excuſati. mu. l. j. libro. xj. ſed pro ſuis debitis perſoluendis.
23 ¶Circa quartum quibus imponantur. dico ſ quod perſo-
nalia et mixta ciuibus ⁊. l. cum tantum: vi dicta. l. reſcripto.
§. ſi. vnde ſi ſit ſtatutum quod vnus de qualibet domo debeat
ire ad exercitum vel facere cuſtodiam de nocte non continen-
tur clerici vel forenſes: ⁊ idem in collecta bulletarum. Et hoc ſi
iſtud verbũ ſimpliciter ⁊ ſine adiuncto proferatur. ¶Si autẽ
33 diceretur ⁊ quilibet habitans ſ teneatur facere cuſtodiam vel

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

solvere buletas tunc includuntur clerici ⁊ forenses. tamē clerici nō possunt exigi ꝑpter priuilegiū nec forenses de canonico iure. de exemsa. tuto. l. non solū. §. fi. qz non ligantur tali statuto cum non sint supposĩti iurisdi. statuentium. de statu liber. l. diui. Contrarium tamen videtur quia habitando contentit ⁊ prorogat iurisditionem qz quasi efficitur ciuis quo ad hoc. arg. ff. de verb. signi. l. edificia. Si autem non vult solvere ibi non habitat: vt. l. incol. ff. ad munici. ¶ De colle. sim
34 pliciter est dicendum ꝙ non tenentur† forenses nisi fecerint estimum: qz faciendo estimum videnť consentire ⁊ se obligare. arg. ff. de fide instru. l. condi. §. fina. ⁊ qō not. in. d. l. incola. Nam qui vult antecedens vult ⁊ consequens ꝙ includit sub antecedenti ⁊ qui consentit in genere videť cōsentire in qualibet eius specie: vt. l. i. j. de his qui spon. mu. suscep et. l. ij. eo. titu. ⁊ qō not. j. de censi. l. censuali. in. d. l. rescripto. §. fina. per Dy. de clericis ciuibus an teneantur ad collectam certam. vi
35 detur ꝙ non† pro rebus ecclesie. j. titu. j. auť. item nulla communitas. Item per statutum qz esset tributoria. vide hoc in auť. de man. ꝓncipi. §. sed etiam suscipientes. col. iij. ibi glos. pro collectis. Nā sicut ecclesia non tenetur ad tributa sic nec ad collectas que succedunt loco tributorum cum prędia sint tributoria. arg. j. fine cen. vel reli. l. omnes. ⁊ j. eo. auť. sicut. qō non placet: quia ad certa tributa indicta tenetur quicunqꝫ sit aduena siue ecclesia. Sed postq̄ ecclesia est domina ad extraordinarie indicta non tenetur: vt. ⁊. d. l. incola. Et vide Jaco. but. j. de le. l. ab administratione. vbi dicit sic quod lz statutuz dictat ꝙ si clericus a collectis se excuset posset impune offendi: nec reddatur ius quod lz non solvat collectam nihilominus debet ius ei reddi qz non ipse se excuset. sed tamen Jac. dicit ꝙ ecclesia non tenetur ad collectas de iure dicit tamen quod secus est de consuetudine italie saluo q̄ in ciuitate romana. Et ꝙ ecclesia non teneatur ad collectas: do exemplum extra de immu. eccle. c. non minus. Si dicit statutum qō sint tributoria hoc non dicit sed specificant tributum sicut diximus in simili in operis incertis qō inspicitur tempus declarationis et iurisditionis. ff. de oper. liber. l. si quis hac. §. indicium. ⁊ nota. de condi. indebi. l. si non sortem. §. libertus. extra de priuile. c. contemplare. §. vel a fratribus. ¶ Sed quid
36 de fratribus tertij ordinis vel gaudentibus. Dic ꝙ† debent solvere: vt. l. cura. §. fin. ff. de mu. ⁊ ho. in glos. ordi. ¶ Sed an clerici teneantur pro suis bonis patrimonialibus vel pater
37 nis. ⁊ argu. quod not. j. de his quibus vt indig. l. polla. et ibi nota. contrarium ꝙ sic presertim de prescriptione in estimo: quia adeundo hereditatem videtur contrahere cum fisco creditore collegiorum sicut in alijs creditoribus: vt in. §. heres. instī. de obli. que ex quasi cō. Item qz bona ista adsunt: vt no. in Specu. de cleri. coniuga. facit. l. j. j. de impo. lucra. descript.
38 lib. g. Ego super ista questione cōsului ⁊ dixi† ꝙ si res allibrata venit ad clericuz ꝙ clericus non tenetur solvere collectas postea impositas. Primo quia collecta est munus extraordinarium. Nam quod non imponitur. l. senatusconsul. constitutionibus ꝓncipum extraordinarium munus est vt. C. de bo. vacan. l. j. lib. g. ⁊ de va. mu. l. j. lib. gi. Sed clerici non tenentur ad munera extraordinaria. Item qz hic syndicus non est
39 ergo ꝛc. Et not. in. l. rescripto. §. fi. Idez in gabella. ¶ Sed nunquid ordo clericalis vel beneficium ecclesiasticū facit ali quem forensem ciuem illius loci. dic ꝙ non. vt. j. de incol. l. ciues, lib. g. quod bene not. secus in matrimonio carnali: qz est tante potentie qō originem mutat quo ad forum et munera: vt not. j. de mu. ⁊ ho. l. penul. lib. g. ¶ Item quero quis tenetur solvere collectas. an dominus an conductor. Respon. tri-
40 buta† egipsis fructibus et gabellis fructuum tenetur solvere conductor: qui percipit fructus non dominus qui percipit pecuniam: vt no. j. de annonis ⁊ trib. libz. g. in glos. ordi. ⁊ de vsufru. l. si pendente. §. si admini. tuto. l. fine herede. ⁊. l. lucius de agri. ⁊ censi. l. iij. libz. gi. Et vide ibi Andream de barulo. Sed in collecta que imponitur pro estimo est secus: qz sequela estimi loquitur in persona domini et in dño ⁊ fructuario.
41 ¶ Sed quid in emphyteota dicť ꝙ emphyteota habet vel habere debet rem in estimo: et sic merito tenetur solvere collectas suas. l. lucius. §. idem respondit. ff. ad munici. coniun-
42 cta. l. neq̄. ff. de impē. cir. res do. fac. ¶ Sed an estimum† patris prodest filio. dic ꝙ sic: qz etiam filius videtur descriptus in li. patris. vt not. in. l. ij. qui eta. libz. g. ¶ Sed quid si sunt duo coheredes ⁊ vnus non est solvendo et alter solvendo an
43 potest cogi solvere† vnus pro altero. dic vt nota. in. d. l. j. de anno. ⁊ tribu. in glo. que videtur dicere ꝙ sic. quod est verum pro collectis testatoris non pro facto ipsorum heredum: vt j. de decur. l. licet in diuersa. lib. g. et vide. ff. de excu. tut. l. si qs tres. §. fi. ⁊. l. tria onera quemadmodum correi. arg. de enic l. rem hereditariam. ⁊ arg. j. eo. de leg. l. j. in fin. videtur etiam quod per collectam vnius fundi non sint obligata omnia bona sed solum illa res de publi. l. imperatores. ⁊ de prenari. l. ij. lib. xij. ¶ Sed quid si comitatensis emit rem ciuis quali-
44 ter ei allibabitur. Respon. fm conditionem† noui possessoris de publi. l. licitatio. §. fi. de impo. ln. de. l. j. lib. g. ⁊ ibi per Andreā de barulo. Et vide in auť. qui. mo. natu. effi. sui iur. §. fi quis igitur ex qualibet. in glosť. nōnullas. ¶ Quero an
45 exbanniti† teneantur ad collectas. et dic ꝙ sic si ibi hñt estimum vel originem. ff. de pollici. l. pollicitatio. §. nam et si. ter. allegat Jaco. zafarinus de pisis. de excu. mu. §. penulti. nisi esset tale bannum quod reputaretur ibi pro hoste. et mortuo quia ibi dicitur annullatus ⁊ nudus. de capi. diui. per totum. ⁊. l. tutelas. §. pennl. ¶ Sed an soluat maiores collectas. dic ꝙ non de iure communi: vt. l. j. j. de apochis pu. Quilibet essi
46 solvere debet patrem secundum qualitatem et quantitatem bonorum. sed aliter seruatur in regno per constitutionem regni. ¶ Sed pone quod quis habet patrem ciuem matrem
47 comitatensem an solum pro bonis patris sit ciuis† pro bonis matris sit comitatensis videtur quod matrem sequatur ff. ad muni. l. prima. dic contrarium quod illud ex priuilegio nisi esset naturalis vel spurius. An igitur patrem sequatur facit. j. de decur. l. cum nullus. libro decimo. ¶ Sed nunquid
47 sententia† facit forensem ciuez dic ꝙ sic: quia sententia et ozi go ambulant paribus passibus. vt. j. de decur. l. quocūq; pari ratione sicut aliquem guelfum vel gebelinum non quo ad veritatem sed quo ad effectum siue obsit siue prosit. facit de
48 mune. patri. l. non videtur. libro decimo. ¶ Sed an† natus in territorio dicitur ciuis originarius. dic vt nota. infra de muni. ⁊. l. origi. l. ciuis originari⁹. ¶ Sed an pro collectis nō
49 solutis potest quis capi. dic quod sic† precedentibus monitionibus saltem generalibus que per preconem vel edictum debent precedere ad hoc vt soluturi possint se preparare ad soluendum: vt. j. de iudi. libro decimo de exact. tribu. l. nemo carcerem. et ille qui datur inter non soluentem presumitur non soluisse. de exacto. tribu. l. j. libro decimo. quocunqꝫ opponente non solum fisco et sic probatur negatiua non solutionis per libros communis de rebus eorum magna publica. §. a primis. in verbo edicte rationes. de proba. c. dolus. et facit ad hoc quod not. per Jnnocē extra de accu. c. super bis et declaratur. ff. de verbo. obliga. l. hoc iure. Et hec vera nisi probet per instrumentum quod si est amissum iterato debet refici. l. ij. de discu. libro decimo. Alias qui per trienniumvel decennium soluit perpetuo presumitur soluisse si hoc alleget quod est nota. ¶ Debitor vero priuati non capitur de iure communi nisi in cōdemnatione in bonis excussis. j. qui bonis ce. pol. l. j. et nota. ff. de suspe. tuto. l. iij. §. tutores qui. in glosť. ordina. quam glossam nota. et facit ad. l. iul. pecul. l. sa-
50 crilegium. §. fina. ¶ Ratione etiam muneris† personalis quis capi potest. j. de decur. l. generaliter. libro decimo. et ibi vide Andream de barulo. Sed nunquid minores possunt
51 capi. credo† quod sic: quia statutum ligat minorem filium familias. et omnes de administratione tutorum. l. fine herede. §. lucius. ¶ In muliere tamē licet obligetur ad munera: alias
52 debita non tamen capi potest personaliter† pro pecuniario debito: sed pro seruitio personali sic. vt. l. j. de agrico. et censi. ¶ Sed pone quod imponitur collecta pro focis vel pro fu
53 mantibus. An plures fratres stantes † sub eodem tecto dicantur esse plures fumantes. et dic vt not. in. l. cum ratio. §. fina. de bo. dam per Dynum. et facit de excusa. tutorum. l. si is qui. in fine. de testa. tute. l. onobus. ¶ Sed nunquid here-
54 ditas adiacens† ⁊ bona vacantia teneantur ad collectas. dic sic. l. debitor. de negotijs gest. non tamen incidunt in penam si terminus prefigitur persone. de in diem adiect. l. predia. ¶ Sed pone vgo mea habet bona paraphernalia: an dicatur habere fumantes. dic ꝙ non: quia non est de familia mea vt. l. prima. §. fi mihi. ff. ad sil. Sed an valeat statutum: vt pos-
55 sit† capi frater pro fratre. Respondeo vt nota. in fine. j. de curio. in rubrica. libro decimo. ¶ Et idem dico in bannis pe-
56 nalibus: vt non vitietur error preconis vel scriptoris. † Sed ipso iure reducantur ad debitam quantitatem et ipso iure iussit quod debet. de fideiusso. l. finali. Et idem dico si error tum sit in termino maiori vel minori quam prefigat statutum. Nam ipso iure reducitur ad debitum terminum ex quo est aliquis tagatus. argu. j. de iure deliberan. l. fina. sed quia in contrarium facit quod nota. j. de testamen. l. ambiguitatem. vbi dicitur ꝙ si aliqs fuerit et error† tabellionis ibi fuit descriptus qō iste est ꝓ precepto in numero male arbitratorū sed ibi de eo

a ¶ Omni nouatione. Utrum iudex secularis coram quo proponitur incidenter exceptio remittenda ad iudicem ecclesiasticū possit statuere excipienti terminum infra quem in curia ecclesiastica habeat probasse Barto. not. in. l. ij. de regu. iur. et in. l. preses. C. de appel. et Bald. in dicta l. quoties. tenuerūt ꝙ non. arg. c. personas. ⁊. c. ex insinuatione. de appel. et Jmol. in dicto
c. innotuit. refert Jo. and. et Anto. de but. videri sentire quod sic: sed dicit Jnnoc. hoc pendet exprẽsse a q. vtrum cā vsurarum possit discuti coram iudice seculari de quo etiā vide per pe. de an
cha. in consi. xxxj. per Lapum allegatione. lxx. inci. quidam coram iudice laico ꝛc. vbi etiam habes late de dicto articulo vsurarum. scilicet an coram seculari agi possit causa vsurarū nō omitto quod de iure ciuili digestorum talis causa coram secularibus agi poterit
l. titia. ff. sol. mat. lz bodie seruatur ius ciuile canonicum in hoc et in simili causa.
¶ Iuxta hoc quero quid si coram arbitratore opponat exceptio vsurarum an possit coram eo cognosci qui super hoc factus fuit arbi-
trator ⁊ partibus ⁊ in hoc bald. in. c. j. §. similiter. in titu. de controuer. inuesti. in vsi. fen. dicit: aut compromissum fuit in laicum arbitratorez de vsuris preteritis. puta quia iam solute erant et valet tale compromissum: aut super vsuris futuris et non valet quia dolus preteritus potest remitti non autem futurus. argu. l. si vnus. §. illud. de pactis. sed Ro. in. d. l. titia. soluto matri. dicit ꝙ imo etiam super preteritis non valet laudum vsurarum cum peccatuz contineat. argu. c. ij. extra de arbi. sed Abb. in. c. contingit eo. titu. refert ⁊ sequitur dictum Bal. ⁊ subdit ꝙ in quantum Bald. dicit valere compromissum super vsuris preteritis non procederet quando vsurarius fraude iuduxisset illū a quo vsuras extorsit ad compromittẽdū. arg. dicti. c. ij. ⁊ hec concedo vera. Non ob. ar. ro. qz Bald. non querit an laudū valeat. sed an cōpromissum teneat. bene tū fateor verum esse dictum ro. vbi talis arbitrator ferret laudū iniquum ⁊ peccatū continens ꝙ nullū esset. sed nihil ad propositū. Bald. de hoc articulo tetigit etiam Jmo. in. c. innotuit. ad fi. de arbi.
Adde ibi Gugubini. vt per Pet. de ancha. consi. ccciij.
b ¶ Epm. Circa hoc in questione matrimonij meliūs vr loqui bal. in. l. filium. ff. de bis q sunt sui vel alie. iur.
c ¶ Ego dico sic. Lapus allega. lvij. ⁊ seq. ⁊ alleg. lxxv. mouetur dicere ꝙ in causa vsurarum tantūmodo in foro canonico tractari debeat et gaudeant iuribus canonicis que multū sunt contra vsuras. ego autez dico ꝙ aliter fieri debet ⁊ potest in foro seculari: quia cum de pacto agatur in causa vsurarum merito etiam in foro ciuili seruabuntur iura canonica. c. possessor. ⁊ ibi glo. ordi. de reg. iur. in. vj. ⁊ in. c. fi. de prescrip. ⁊ in. c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. ⁊ legiste in. l. priuilegia. C. de sacrosanctis ecclesijs. Ex opposito dici in lege titia. ff. soluto matrimonio. et ad materiam que ponitur in hac lege in illa didici multas limitationes inter quas vbi statutum diſponeret posse secularem tales admittere. ⁊ secundum eas iudicare: et ibi allegam alia multa. Et ratio quod ego intelligo etiam de statuto laicorum. Et idez in terminis tenet Rapha. in dicta l. titia. mouentur doctores ibidem allegati cum possit per partes fieri ꝙ probatio imperfecta habeatur pro perfecta. capitulo tuis. extra de testibus. vbi causa. ⁊ idem Jnno centius in. c. cum causa. de testibus Et Bald. in. l. fin. C. de testi. et bald. in auten. si quis in aliquo. C. de eden. ita ergo potest fieri per statutum argumen. glos. notabi. in rubr. C. de decre. decu. libro decimo plene per Bartolum in. l. omnes populi. in sexta ſstione ꝓncip. ff. de iustitia ⁊ iur. Contrarium tamen videtur vo luisse Federi. de senis in consilio ꝛc. ⁊ Anto. de bu. in. c. cum sit generale. de foro competenti. vbi dicit non posse per statutum laicorum diſponi quod per famaz sufficit pro bare instrumentū esse vsurariū. Mo. quia si essemus in facto consuleremꝰ ne vlterius procedatur.
¶ In fine. l. nota. cautelam p quam iudices ecclesiastici traheret ad se omnes cās quas Barto. hic remouet. et idem dicit Bartol. in. l. titia. ff. soluto matri-
monio. ⁊ Bar. in. l. quoties. j. de iudi. ⁊ per eundem in. l. j. j. de inrisdi. omnes. iudi. Adde quod no. Bart. hic ⁊ in locis preallega. dixit ꝙ exceptionem vsurariam potest cognoscere iudex si constitit in facto non in iure. quia glo. tenet contrarium in cle. diſpēdiosam. de iudi. in glo. cū repetantur: licet ibi super hoc referat opi. cum Bart. tamen Pau. de lia. in clemen. prima. de vsuris ⁊ plene idem refert in dicta l. titia. ⁊ sic etiam consuluit recolende memorie do. Baspa. de cal. ⁊ do. Pe. de ancha. lz aliter loqui videatur in lect. sua in dicta clemen. cum Bar. etiam concordat glo. do. Anto. de but. in dicto. c. tuam. hic allega. ⁊ in. c. cum sit generale. de foro compe. Aduerte tamen qz dixit Bald. in dicta. l. titia. ꝙ istud est verum quando factum est abstractum ab omni spiritualitate: alias cognoscere debebit iudex ecclesiasticus. facit. c. quanto extra de iudicijs. ⁊ pro hoc forte posset attentari quod dicit Jmol. in. d. l. titia. ꝙ quādo est questio facti an contractus sit initus de duplo sortis vel non in fraudem vsurarum cum possit eadem dubietas an probationes que fierent sint sufficientes an non ad conuincendum de vsuraria prauitate quod forte hoc casu iudex ecclesiasticus habet cognoscere et debebit per coniecturas contra ipsos probari: vt in capitulo cum in diocesi. extra de vsuris. ⁊ facit quod not. in capitulo ex literis. extra de iureiurando. et in capitulo ad nostrā. de emptione et venditione. et sic forte iudex ecclesiasticus admitteret aliquas probationes quas forte, non admitteret alius iudex ideo equius videtur quod ipse cognoscat. Quid autem de exceptio-

1 ¶ Si aliqd dubij emergit circa spiritualia terminantur per iudicem ecclesiasticum.
2 Causa vsuraria ⁊ matrimonialis terminari dz p episcopum si questio non est super facto.

a ¶ Omni nouatione.[a] Nota ex hac lege ⁊ perpetuo tene mẽti ꝙ quādo est aliquid dubij circa ea que spiritualia sunt debent determinari per episco-
1 pum: ibi vel si quid dubietatis quod not. bene. ⁊ sic ea que sunt spiritualia debent determinari per iudicem ecclesiasticum. simile habes extra qui fil. sint legi. c. tuam. ⁊ de ordi. cogni. c. latores. ⁊ de sentē. excom. c. si iudex iuxta laicos. lib. vi. ¶ Et per hoc dicimus ꝙ exceptio vsuraria vel si incidit ꝛstio matri
b monij dz de hoc cognosci per dñm epm: ⁊ ex hoc sequitur ꝙ omnes causas trahent ad se hoc mō. Si petis hereditatem: qz fuit filius legitim⁹ talis
c sic est ꝛstio de matrimonio: ideo tunc remittent
2 ad episcopum. Ego dico sic ꝙ ⁊ quandoq; est que-

ne periurij an possit cognoscere iudex secularis. recurre ad nota. p Joand. in. c. cum. C. laicus. de fo. compe. lib. vj. digi in aut. sacramẽta puberum. C. si aduer. vendi. De hereſi videtur q nullo modo possit se intromittere iudex secularis. c. inquisitionis. prohibemus. extra de here. in vj. Quid autem de exceptione excommunicationis videtur dependere de his que dicta sunt de exceptione vsuraria: magime per not. in. c. pia. de except. in vj. et in. c. licet. de sen. ex. com. eo. lib. et Bald. in. l. ij. in a fi. ff. de indi. Et adde etiam que subdit no. Bald. in. d. l. titia. q licet iudex secularis non possit se intromittere et cognoscere per viam contentiosaz de causa spirituali. tamen secus dicit si de plano se velit informare si aliter contentiose in dubiuz non reuocatur. facit quod no. Specu. in tit. de reconuen. §. is ver. ij. et bal. in aut. et qui. in. v. colũ. de bo. auto. iudi. pos. et adde dum digi. §. fin Innocen. post bal. magime ibi dum imol. dicit et per hoc forte possz sset attentari &c. vbi in effectu vult tenere cõtra bart. in. d. l. titia. cũ concordan. et pro eo videtur text. in. c. si iudex laicus. de sententia excommun. in. vj. vbi solum de facto dubitat et tamen &c. An autez causa secularis ratione mãdantis possit et debeat cognosci in foro ecclesiastico. dic q sic. videtur text. in. c. de prudentia. de dona. inter virum. vgo. et hoc tenendo illam opinionem quod causa dotis sit secularis licet in veritate possit pertinere ad forum ecclesiasticum pro quo est text. de dona. inter vir. et. per vestras. c. et parte. de foro competenti. de quo per Ange. et Imol. in. l. j. ff. solu. matrimonio. et per hoc ratio: quia forus magis potens trahit ad se minus potens. l. queritur ff. de statu ho. his adde Bal. in aut. ei qui. in. v. colũ. de bo. auto. iu. pos. et fede. de se. in consi. cccl. Archidia. cxiij. q. iiij. circa princip. et. c. quid dicam. et vide etiam Bald. hic in dicta. l. quoties. de iudi. j. et in aut. ad hec C. de lati. liber. tol. que videtur varie loqui. et Lapus allegatione. lv. et allegat. lxx. Sed an de causa vsuraria possit comitti in arbitratorem. vide Baldum in. c. j. §. si mulier. de controuer. inuesti. et de hac materia vide per dominum Anto. et docto. in. c. cum sit generale. de foro cõpetenti. et dum. s. dixi de pecuniario. Adde q Bald. de pace constan. dicit de periurio potest cognoscere iudex laicus. allegat Jo. and. in. c. licet. de iureiur. in. vj. in nouella. et q istud est crimen vtriusq; fori in aut. de mand. princi. §. fi vero canonici. et adde dum. s. digi. an de causa vsuraria possit compromitti in arbitratorem et illud in decimis et aliis spiritualibus dicit bal. de pace constan. in ver. possessores. quod super illis in arbitratorem potest compromitti non in arbitrum. alleg. not. per Jnno. in. c. i. de rerũ permutatione p Bal. in. l. j. C. de confes. late et latissime de omnibus per do. Ludo. in. d. l. titia. Adde istis quod Bald. in. l. j. in vlti. colũ. j. de re, credi. tenet q lite pendente coram seculari super cõtractu possit recurrere ad curiam epi ratione iuramenti vt faciat obseruari iuramentum. circa materiam de qua hic per Bar. Adde Pet. de ancha. in clemen. dispendiosam. extra de iudi. vbi tenet et approbat omnia dicta per Bal. in. l. quoties. C. de iudi. et ad dicta per barto. hic adde Bald. in aut. ad hec. C. de lati. lib. tol. vide tamen ad materiam vsurarum et spiritualium que no. Bal. in. l. j. in fi. de senten. que sine certa quantitate. Adde q fm bald. in aut. ei qui. in. v. col. C. de bo. auto. iu. pos. predicta fallunt vbi causa esset summaria vel extraordinaria q secularis se intromittit vel per confessionem procederet in aliis casibus teneo opi. Bart. pro vera et subdit q ibi sufficit probare quare possessionem vbi nunq causa spiritualis. et ideo in possessorijs secularis se intromittit. adde an causa vsuraria debeat cognosci p iudicẽ ecclesiasticũ. Pau. de cast. consi. cccxxxiij. Pe. de ancha. consi. cccxv. per Bal. consi. clxix. ij. lib. cõsi. cccix. iiij. volu. an arbiter possit cognoscere de causa vsuraria. vide Pau. de cast. consi. lxxxiij. et quid de causa matrimoniali. Ro. consi. cccxix.

autenti. item nulla communitas. vnde ecclesia nõ debet solnere nisi predia essent tributaria: vt dixi §. eodem. l. placet.

1 Scholaris matriculatus qui non intrat: nec studet non gaudet priuilegio scholarium.
2 Matriculatus in aliqua arte si illam non exerceat non gaudet priuilegio.
3 Quis non transit de vno collegio ad aliud sine licentia primi.

e **Si sub pretextu.** c

Qui officium diuinũ solo nomine exercet priuilegio clericorum f non gaudet sed debet eius loco alius subrogari. b. d. Not. ex lege ista ar. q ille qui est in matricula † scholarium et non intrat nec studet gaudere priuilegio scholarium. facit. l. j. de colla. libro. g. vbi est ista lex de verbo ad verbum. Facit etiam quod ille qui est in matricula † alicuius artis. et non exercet illam artem non gaudet priuilegio illius artis bff. de iure immu. l. semper. §. penul. Ultimo not. q quãdo aliquis transit ad aliud collegium non potest transire fine eius consensu sub quo est hoc est verũ nisi transeat ad arctiorem regulam. et vide glo. que dicit et not. bene &c.

1 Ciuitas capit alia priuatorum ad perferendum frumentum ad exercitum vel ad ciuitatem.
2 Judex potest capere asinum priuati pro portãdo condemnatum ad furcas.
3 Factum prelati quando noceat ecclesie.

i **Tabemus nullã.** i

Bene dicit. Manis ecclesie non ecsultatur ab onere ferendarum rerum vel personarum ex republica: et illa que subtrahitur publicatur. b. d. Not. ex. l. d ista argu. q commune istius ciuitatis k † potest cavol. ij. et col. iiij. vbi reprobat Bar. in hoc de via.

e Qui sub pretextu. vide barto. in. l. incola. in fi. ff. ad munici. vbi allegat hanc legem.

f And. Poma. Priuilegio clericorũ. vide vnum verbum Alex. in l. centurio. in iij. col. ad fi. ff. de vulga. et pupil. et cõsi. cvij. vol. iiij. et Feli. in proe. decreta. col. viij. et seq. et vide ad istam. l. per barba. in. c. cũ in col. xxxix. de constitu. q qui priuatur officio intelligit etiã priuatus beneficio q debatur propter illud. et idem bene ecõtra concesso officio videtur data illi annexa et vide bal. in. c. constitutis. col. x. de rescript. et vide Jaf. post alios in. l. scrimiarios. j. de testa. mili. et Alexan. consi. lxxxij. col. iij. vol. iij. vbi dicit q ille qui alias exercuit artem mercatoriam &c. tunc diceretur mercarius tamen tunc non dicitur si non exercet et ibi ideo infert q posset testificari pro mercarijs.

g Gaudere priuilegio. Adde Baldum in autentica habita. in. viij. columna. j. ne filius pro pa. et Barto. in. l. sub pretextu. C. de suscepto. et arca. libro. xij.

h Illius artis. Vide que dixi in. l. centurio faciendo vnam conclusionem dum ibi disputaui. an priuilegia concessa militibus. et aduerte aut erant doctores actu et exercitio aut solo animo. et allegaui istum textum et Bartolum hic. et vide etiam per Bartolum in lege duos. §. j. de excusa. tutorum. et in. l. prima. C. de collegi. libro vndecimo. et. l. semper. §. diuus quoq; pius. j. de iure immunita. et expresse Barto. in. l. medicos. C. de prof. et medi. lib. x.

i Jubemus nullam. per banc. l. dicit Jnnocen. in. c. postulasti. de foro compe. q statuto vel consuetudine ciuitatis fieri potest q bona ciuis quinq; communitatis propter offensam publicẽtur et applicentur offense. pro quo facit q̃ no. glosse. mag. in aut. de defen. ciui. in. §. nulla. super ver. urisditione. in. xij. colum.

k And. Poma. Ciuitatis. vide allega. per barba. consi. iiij. col. ix. volu. j. et pro. prepo. Alexan. in. c. omnes. ad finez. distin. j. Alexan. consi. clxxxix. colum. iij. volumine secundo. et vide Areti. aliter per Roma. consilio. cccclxxxvj. vbi dicit per banc. l. quod priuilegium quantuncũq; generale alicui etiam pro loco concessum ad primam vtilitatem nunq̃ includit cuius cõclusione derogaretur publice vtilitati et vide Barbatiam consilio primo. volumine tertio.

pere animalia

a Quando iudex. et ad hanc. l. bene facit quod notat Bald. in. l. fina. de constitu. princi.
b Non est bona. Et est glossa in. l. filium quem habentem. j. familie herciscunde.
c Preiudicare. per do. Anto. plenissime in. c. j. de do. et cõtu. et Bar. in l. aut facta. §. fi. de pe. in vlt. col. facit an etiam per ingratitudinem revocetur donatio a facta ecclesie. de q̃ per Specu. in tit. de dona. §. j. ver. quid si. Bar. quez sequitur do. abb. in. c. fin. de dona. hic adde duo verba per Bald. in. l. meminerint. j. vñ vi. dum Barto. bic dicit q in iure querendo potest preiudicare prelatus. vide pro hoc c. suam. ex de penis. et q̃ digi post Salic. in. l. j. j. qui admit. ad bonor possef.
d Capituli. Etiã ratum habeat capitulum vel conuentus quod factum est per prelatum hoc casu obligat ecclesia etiã in delictis. vt notglo. in. c. cum dilectus. de ordi. cogin gl. iij. no. etiam glo. et ibi Bart. in l. si quis in tanta. d j. vnde vi.
ADDE secundum Pau. de caferentem Buil. de cug. qõ si maior pars capituli consensisset et minor cõtradixisset adhuc non fieret preiudicium ecclesie nõ obstat. l. qõ maior scõm ipsos quia debet intelligi de bis que tendunt ad vtilitatẽ vel saltẽ non tendũt ad damnum sed quando actio tendit ad damnũ requiritur q omnes concordent et cõtradictio vniusfaceret ne videretur gestum ab vniuersitate quod dicit perpetuo menti tenendum.
e Licite accipiat. Adde qõ Bal. de pa. constan. in ver. non intrantibus dicit hic determinatur. q. glo. de gualdana formata in. l. neminem. nam gualdana imperatorum non debet auferre res aliorum q̃ debet emere nisi forte deficeret pecunia. l. ij. ff. ad le. rho. de iac. vel nisi rustici adeo terraces essent qõ non vellent ei vendere victualia. Bal. alleg.

And. Poma. f Ignorante. vide Alexã. consi. lix. in. j. vol. in pe. col. Feli. in. c. ad nostram. col. iij. versi. vlti. no. de proba.

g Canonibus. In decisionib⁹ que autoritas preferatur scz legum vel canonũ. dic q dicta doctorũ ecclesie si fundanť in nouo vel veteri testamento preferunť omnibus. Si vero fundanť tantũ in dictis doctorũ tunc standũ est decisioni pape vel imperatoris: vt est glo. sing. in. c. de libellis. xx. dist. que alleg. tex. hoc probanté. xxxvi. q. ij. §. tria. als est. c. vbi autoritas Hieron. y. fuit prelata cuiuscũq; consilio.

And. Poma. h Canoni vel ecõtra. vide Panor. cõsi. xciiij. col. iiij. in. iiij. dubio. vol. ij. et Feli. in. c. j. de cõsti. in. iiij. char. in ver. iij. declaratio. et in. c. ecclesia sancte Marie. col. iij. et seq. eo. ti. et in. c. i causis. not. ij. de testi. et in. c. fraternitatis. col. ij. in princ. eo. titu. et in. c. testimonium. col. iij. eo. titu. et Barba. cõsilio. xiij. colũ. iij. volu. j. et Alexan. consi. clxvij. in fi. volu. ij. si autem non contradicit an seruetur in foro canonico. vide Alexan. consi. xcij. in fi. volu. iiij. et vide Alexan. cõsilio. xxxiij. in. iij. volu. et consi. lxiij. in. iij. col. volu. iiij. et cõsi. xcix. in. ij. col. eo. titu. et consi. cv. in. iij. col. eo. titu. ad hec etiam vide Pau. de cast. in aut. causa que. j. tit. prog. colum. ij. et Panor. consi. iij. colũ. iiij. questione. xiij. volu. ij. et colũ. xviij. et consi. vij. colum. iij. i. ij. dubio. eo. volu. ij. et. xix. colũ. j. in fi. eo. volu. ij.
Cui sit standũ. Adde quod not. Joã. an. in nouel. in. c. fi duobus. de appella. et glo. in cle. dispẽdiosam. de iudi. et no. Archidia. sing. in. c. quod a partibus. lxxv. distinc. dicit quod etiam ibi spectãt ad forum canonicum et ius canonicum statuit rigorẽ iuris ciuile equitatem. stabimus iuri ciuili. Et per hoc fi clericus iurat dare infra decẽ dies etiam quo ad penam periurij inspicimus diem a media nocte scõm ius ciuile. vt not. in. l. more. de ferfed scõm ecclesiã a vesperis. vt no. in. d. l. more. quia equius est ius ciuile in hoc quod bene not. quia facit ad multa in materia. et an quo ad legitimationem prolis et quo ad presumendum et probandum matrimoniuz stetur iuri ciuili vel canonico. vide Cy. et Bal. in. l. x fi con. Bal. in. l. x fi contra. j. de nup. Adde tamen q quoties dubitatur de aliquo in iure ciuili standum est indistincte interpretationi iuris canonici. c. per venerabilem. hic alleg. et no. in. c. licet ex suscepto. de foro cõpe. et in. l. quamq̃. j. ad legem falci. coniuncto. c. raynutius. extra de testi. adde quod no. do. Anto. quem sequitur Jmo. in. c. clerici. de iudi. quod si in causis miserabilium personarum vel pauperum canones cõtrariantur legibus seruari debent canones etiam in foro ciuili. et nunquid in causa ecclesiastica possint leges allegari. vide Specu. de disputa. §. porro. versi. fed nũquid. et vide de hoc Bal. in. l. omni nouatione. et in. l. iubemus nullam. in principio. s. eodem. Item quod quis vbi ius ciuile non reprobatur ab ecclesia nec in se continet peccatum debet obseruari ab ecclesia. c. j. et ibi no. de ope. noui nuntia. tamẽ limita singula. fm Abba. sic per illum tex. in. c. filius. extra de testamẽ. nisi lex ciuilis foueret lucrum odiosum proximo vel rigorem quẽdam tunc non est seruandũ in foro canonico licet expresse nõ reprobetur. pro quo. c. dilecti. de iudi. et. c. j. de dolo et cõtuma. quod est singu. fm eum.
Et an in foro ecclesiastico sint seruãde leges. vide late Pe. de ancha. in. c. canonũ statuta. in. q. de cõsti. et ibi ponit pulchram distinctionẽ.

And. Poma. k Seu consuete. vide Panor. cõsi. ij. col. xij. vol. ij. et consi. iiij. in primo dubio. eodem volu. et cõsi. xxxix. col. ij. in fi. ij. volu. et consi. lxv. col. j. volu. ij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Videt q nō. No. q statutū de prescāda eleemosyna non potest renocari. bñ facit ad no. in. l. cesar. ff. de pub. tu adde oīno no. p Bar. in. l. oēs populi. in. iij. q. principali. ꝛ ibi p id qō retulit. Imo. videt tenere ℨ iuꝫ lz aliqualiter sit diuersus casus sed quo ad eccliā. Sali. i auf. cassa. in v. q. j. eo. tenet cōtra Bar. vide qō no. Bar. i. l. si qs curialis. in fi. de epis. ꝛ cleri. ꝛ cū Bart.

transeunt moderni in. c. fin. de reb⁹ eccle. non alie. de 3 hac questione viō Alexan. in. l. non a ampli⁹. ff. j. ō leg. j. sed Cy. tenet cōtra Bar. hic. Sed an valeat statutū 1 q ingrediens monasterium nō fuc 2 cedat. ponit breuiter Bar. in. l. si. 3 in. ij. col. j. de pac. 4 ꝛ adde quod not. Bar. in. l. de qb⁹. 6 ff. de legi. ꝛ in. l. si ulissa. ℣. ōini. de lega. j. Addō an valeat statutū q ingrediens monasteriū ꝛc. Bal. ℣si. ccxvj. ꝛ que posui b in. l. cūctos populos. 1

b ¶Cassa ꝛ irrita. et que statuta dicaṅ contra libertatē ecclesiasticā. vide Pet. de ancha. in. c. canonuꝫ statuta. i. j. xvj. char 2 ta. in versū. quero ergo circa hoc. de consti. ex opposito. ꝛ vide qō ad intellectū ꝛ materiā huiꝰ auf. scribit in l. si. in. ij. col. j. de sacrosan. eccle. ꝛ adde qō no. Bar. in. l. de qb⁹. ff. de legi. ꝛ in. l. filiussa. ℣. ōini. de lega. j. ¶Sed qd si statutū principaliter nō disponit ℨ libertatē ecclesie vel ecclesiasticarū psonarū: sed per indirectum exēplū qō tātū solui debeat pro molitura p euntes ad molendinū. nam per statutum laicoꝝ nō pōt minui vtilitas platearum ecclesiarū quā accipere cōsueuerunt ab ipsis per liberū accessum ad eoꝝ molendina. talis enim libertas nō pōt statuto laicoꝝ impediri indirecte subditos aggrauādo. ita not. cōcludit Pe. de ancha. in consi. suo. clvj. qō incipit. In Christi nomine eiusq; gloriose matris Marie ꝛ beati Antonij. vbi optimis rōnib⁹ ꝛ eppōsis turibus videt muniri ꝛc. ꝛ idē etiam tenuit in consi. clxxxv. qō incipit in Christi nomine amen. pro cōitate qō poterit tale statutū facere. ꝛ tene mēti q; habuit de facto dōs Alegā. semel in cā dōi protonotarij ꝛ ita determinauit. ꝛ vide Sali. hic q concludit qō dicit disponere p indirectū id ꝑpter qō clerici reddaṅ timidiores. Et qō statutū disponēs q; si clerici tale quid nō fecerint eorum consanguinei teneaṅ dicit esse cōtra libertatem ecclesie: vt per Bart. in lec. antiqua. ꝛ Ang. in. l. j. ff. de in ius vocan. ꝛ ibi vide cōtra per Alegā. Et non cesses videre p Pe. de ancha. in. c. canonū statuta. in. xvj. charta. in ver. ꝛ ārit Bal. vbi dicit qd si statuto cauet q; idē ius reddat clericis in curia seculari qō redderet laicis in curia ecclesiastica pone q; statuta militant favorabilia vigentia in curia seculari. potestas vero vult clericum gaudere. ꝛ ibi etiam quid super executione instrumentorum vel aliꝰ fauorabilibus includunt clericos. Adde de consilijs Pe. de ancha. plenius feci mentionem in. l. cunctos populos. ꝛ ibi vide.

c ¶Fuit in italia vbi magis. Pro hoc facit gl. singu. in l. j. ꝛ q; ibi scripsi. j. de rap. virg. in prin. in. l. in vbo sponsam. ℣. q. l. exprimens aliquē rōne frequētationis vsus nō intelligit cōcludere alios casus babentes eā rōnem Barba. ℣si. j. col. vj. vol. j. ꝛ ℣si. vj. col. viij. ꝛ seq. vol. j. ℣si. xix. col. iiij. eo. vol. ꝛ cōsi. xl. col. ix. eo. volu. ꝛ gl. ꝛ ibi Bart. in. l. si mater. ℣. hoc iure. ff. de excep. rei iud. Barba. ℣si. lxij. col. xiiij. ꝛ seq. vo. j. Feli. in. c. ꝑ ad consultationē. col. xvj. de re iudi. Barba. consi. xxiij. col. vij. volu. ij. ꝛ consi. xxvj. col. x. volu. ij. ꝛ cōsi. xxviij. col. iiij. volu. ij. cōsi. ij. col. xxx. cū seq. vol. ij. ꝛ cōsi. xxxvj. col. xiiij. ꝛ seq. vol. ij. ꝛ cōsi. xlij. col. vij. vol. ij. ꝛ cōsi. liij. col. viij. volu. ij. ꝛ lxiij. col. v. vol. ij. ꝛ lxvj. col. iij. vol. ij. ꝛ do. Tint. de but. cōsi. x. col. ij. ꝛ cōsi. xxxiij. in gl. proe. Gregoria. in verbo cōmorantibus ꝛ Panor. in. c. fane. col. ij. ff. de iudi. Bart. in. l. j. ℣. j. ff. ad treb. ꝛ Cardi. cōsi. ciij. col. iij. in prin. in gl. in. l. cum heres. in verbo post. ff. de libe. lega. ꝛ do. tex. ꝛ ibi Alexan. in. l. postulante. ff. ad trebel. col. j. ꝛ Barba. in. c. trāslato. col. vij. de consti. ꝛ qō addit Feli. in. c. pastoralis. in prin. de reseri. Bal. in. c. a crapula. de vi. ꝛ bone. cleri. Barba. in. c. ad nostram. col. ij. in ỹsi. modo. de emp. ꝛ Cōpost. ꝛ doc. in. c. fi. de reseri. vbi volunt qō ille tex. lz loquaṫ in pluribus a ctualibus psonalibus habeat locum in pluribus realib⁹ q; illud fuit dictū frequētationis gratia vsus ꝛ glo. in verbo iuramentū. ꝛ in ỹbo reus. in. c. ij. de cōfes. in. vj. glo. in. l. si mater. ℣. hoc iure. ff. de excep. rei iu. ꝛ Bal. in. c. ex consuetudine. ff. ō excep. rei iudi.

¶Quero ergo. ciuitas ista dabat religiosis certā quātitatē frumēti quolibet anno postea fecerunt statutū ꝑ per quod est reuocata talis eleemosyna. queritur an valeat tale statutū per legē istam videtur quod non. a ꝛ vide tex. ibi nō vult q; ista talia ab aliquo minuantur. Itē in eo quod eis tribuit perpetuam firmitatē. p hoc videtur etiā tex. extra de simo. ca. ad apostolicam dic vt ibi.

¶Hec auf. quod fuerit Federici imperatoris qui postea fuit damnatus de hereſi.

Dispositio huius auf. habet locū nedum in Italia. sed in toto mundo.

Statuta cōtra libertatē ecclesie q; dicaṅ. ꝛ nu. ℣.

Statutū q; qui occidit clericū puniaṫ in libris. g. an dicatur contra libertatem ecclesie.

Statutū ℨ libertatē ecclesie inserus in volumine statutoꝝ si postea in volumine sit aliud statutum cassans quecūq; statuta cōtra libertatē ecclesie q; statuentes non cuitent penam huius. l.

Debitor ex instrumēto licet habeat instrumentū quitationis: potest tamen petere illud instrumentum cassari de originali.

Cassa ꝛ irrita. b ista est cōstitutio dñi Federici ꝑ imperatoris qui postea fuit dāṅat⁹ vt heretic⁹ p ecclesiā: tū cōstitutiones facte fauoze ecclesie fuerūt p papam confirmate. ꝛ sumitur. g. colla. de statu. contra liber. ecc. q; hic in scā parte cassantur oēs leges ꝛc. ¶Dicit hic per Italiam. queritur vtrum ista constitutio habeat locū alibi q; in Italia. Glossa dicit qō sic: ꝑ quia eadem est ratio. ꝛ dicit verum. nam ista constitutio est generalis in toto mundo. preceptū

tuimus. col. ij. ℣. ti. pri. aligd in simili p Feli. in. c. q; in ecclesiarū. col. xj. de cōsti. ꝛ in. c. ecclesia sancte Marie. col. xxij. eo. ti. ꝛ col. xviij. circa mediū. de pba. ꝛ in. c. literis. col. v. de psump. ꝛ Lepo. cōsi. xv. ꝛ Bar. ℣si. xxxv. et consi. clxxx. ꝛ Barba. ℣si. iiij. col. viij. volu. j. ꝛ cōsi. lxxiiij. col. xij. ad fi. eo. volu. ꝛ cōsi. xj. col. xx. eo. volu. ꝛ ℣si. xiiij. col. iij. eo. volu. ꝛ ℣si. xx. col. viij. eo. volu. ꝛ ℣si. xxiij. col. xiiij. eo. ꝛ ℣si. xxviij. col. xij. ꝛ seq. eo. volu. ꝛ Anto. de but. cōsi. xxv. j. ꝛ cōsi. xlj. ꝛ Cardi. cxliij. ꝛ Ancha. in. c. canonū statuta. col. xxxvij. de cōstitu. ꝛ col. seq. vbi ponit etiā de vlti. q. Bar. hic ꝛ Alex. cōsi. lij. col. ij. in prin. volu. j. ꝛ Barba. in. c. j. col. vij. de cōsti. Bal. in rubr. de cōsti. col. x. ꝛ Ancha. ℣si. xj. etiā tribus seq. ꝛ Alegā. cōsi. xciij. vbi logē in statuto cū res nō possit locari nō vocato possessore ꝛ alienari in non subditum. ꝛ. cix viij. col. i. volu. ij. ꝛ Ancha. xxv. vbi ponit an valeat statutum q; mulier habens filios nō possit relinquere etiā pro anima nisi certū quid ꝛ Soci. lv. vbi ponit an decretū ꝓncipis q; bona nō possint locari non subdito comprehendat ecclesiasticas personas.

e ¶Determinaui. An autē valeat statutum q; clerici sint extra prohibitionem cōis. Ang. tenuit q; nō in. l. filiusfami. ℣. ōiui. de lega. j. repreheudens Ja. but. qui ℨ ium tenuit in. l. assiduis. C. qui po. in pig. habe. Jo. de imo. in. d. ℣. ōiui. nō decidit Alegā. ibi placet pulchra decisio Bal. in aut. statuimus. post Ja. but. de epi. ꝛ clericis. ꝛ Pe. de ancha. in. c. canonum statuta. de consti. in versū. quero igitur. circa hoc iuncto tex. qō no. dicit Bal. in. l. si quis curialis. j. de episco. ꝛ cle. licet ipse aliter locutus sit hic. ꝛ per Barto. in consilio incipien. priores babentes liberum arbitrium. Adde quod Ang. consilio. clvij. voluit q; stante statuto q; declinans iurisditionem sit extra protectionem cōmunis quod si quis clericus fuerit captus ꝛ ad instantiam episcopi relagatus. si ipse velit alium facere detineri qō non debet audiri. licet non ipse episcopus id fecerit quia de voluntate sua fecisse videtur.

c ¶Statuētes. Vide Barba. ℣si. xlj. col. xiiij. ꝛ ℣si. xlij. col. xvj. vol. j. ꝛ ℣si. lviij. col. iiij. ꝛ vj. volu. j. ꝛ. lxiij. col. ij. eo. vol. ꝛ cōsi. xv. col. vj. volu. ij. ꝛ consi. xlij. col. v. in fi. volu. ij. Anto. de but. consi. xxv. col. fi. Imo. consi. cxxiij. in. ij. col. Barba. consi. xxxij. col. iiij. ꝛ seqṫ. volu. j. ꝛ Roma. cclxxv. ꝛ tex. ꝛ glo. in. c. cum ad verū. xcvj. distin. ꝛ Panor. in. c. clerici. in. g. nota. de iudi. ꝛ Panor. in. c. licet ex suscepto. col. v. de reseri. ꝛ Anna. ℣si. lxxx. ad fi. pulchre Pe. de ancha. in. c. canonū statuta. in. iiij. col. in ver. ij. op. ꝛ col. ij. ꝛ col. x. ad fi. ꝛ seq. ꝛ Alegā. cōsi. lix. col. iij. volu. j. Abb. in. c. qd p nouale. in. ij. nota. de ver. sig. ꝛ Tireti. consi. clviij. col. ij. ꝛ seq. ꝛ Alegā. xvj. col. j. volu. ij. ꝛ cxxj. col. fi. in fi. ꝛ vbi ponit an sit seruanda qū non contradigit. ꝛ. cl iij. volu. ij. ꝛ cxxv. col. fi. vol. iij. ꝛ clvj. col. ij. eo. ꝛ lxix. col. penul. eo. consi. lj. col. ꝛ volu. v.

sint liberi

sint liberi a pena huius legis ꝛ illius. c. nouerint. de senten. ex cōmu. certe non: quia tex. non solum precipit annullari verbo: sed etiam aboleri ꝛ cancellari de volumine statutoꝝ de facto ibi ꝛ ea de capitulari ꝛc. quod tene mēti ad multa: quia vidi semel in ciuitate Pisarum. ¶Sic etiā not. quod quādo aliquis habet instrumentum contra te: licet faciat instrumentū ꝑ quietationis potest petere illud instrumētum cassari de originali: facit. j. de condi. sine causa. l. dissolute. ꝛ arg. l. sicut datā in fi. ff. de libe. can.

¶Ecclesiastice persone possunt libere eius bona relinquere clericis ꝛ pauperibus.

Dictio seu quomodo ponatur ꝛ de eius natura: remissiue.

Generali. Ecclesiastice persone possunt relinqre bona ꝑ sua libere clericis ꝛ pauperib⁹. b. d. ¶Nota quod dixi in summario.

¶No. q; testamenta per que relinquitur pijs locis debent habere omnem iuris solēnitatem ibi. quod tamē sit omni iure ꝛc. hoc dixi. ℣. eodem. l. j.

¶No. q; hic dicit de dictione seu ꝑ que ponitur alternatiue sicut dictio vel. vt vides ex tex. Contra hoc facit tex. ff. de auro ꝛ arg. leg. l. si quis ita. ꝛ ibi dixi plenius in. l. si is q; ducēta. ℣. vtrum. de rebus dub. ¶Ultimo not. q; monialis potest facere testamentū: sed quia per autēticam igitur corrigit. ideo hic ponitur auf. ingressi ꝛc.

¶Ingrediens monasterium qñ perdat omnia sua bona.

Voto quando quis obligat nedum se: sed etiam eius bona.

Testari de alienis quando quis possit.

Dedicans se ecclesie aut capelle seculari quod nō dicatur religiosus. et potest sibi bona retinere. et nu. ℣. ꝛ testamentum condere. nu. 6.

Hereditas etiam dānosa dicitur hereditas.

Ecclesia secularis an habeat dominium rerum ꝛ bonoꝝ dedicantis se ꝛ sua.

Dñium transfertur in ecclesiā absq; traditione.

Ingrediens monasteriū quando ex pacto possit sibi bona reseruare quo ad dñium et quo ad administrationem ꝛ vtriectur ingressus. ꝛ nu. 12.

Seruus domino permittēte potest habere administrationem bonoꝝ.

Dedicans se ꝛ sua. an illa dictio sua adijciatur superfluo.

Expressio eoꝝ que tacite insunt nil querantur. qñ expressimunt per eum modū per quē tacite insunt.

Copula et: copulat per se ꝛ principaliter.

Ingressus monasterij si nō valeat an valeat oblatio bonoꝝ.

Monasterium qñ teneatur ad debita ingressi.

Emphyteosis an trāseat in monasterium per ingressum emphyteote. ꝛ nu. 19.

Usumfructum si habet ingrediens monasteriū q; per ingressum non finiatur ꝛ transeat in ecclesiam: sed morte ingredientis finitur. ꝛ nu. 21.

Ingressi monasteria. b Primo ponitur antecedens. secundo sequit cōsequens. tertio consequentiam pbat. ¶Opp. gl. videtur q; male facit quicūq; igreditur ecclesiam: quia perdit omnia bona ꝑ sua. huius timore gl. intelligit in eo q; intrat monasteriū seculo renūtiando: ꝛ faciēdo ꝓfessionem tacite vel expresse. al's secus: vt in aut. de mona. ℣. illud. ꝛ ℣. seq. vnde sumitur hic. ¶Secūdo opp. ad idem vt in aut. vt nulli iudi. ℣. quia vero. positum. j. de adulte. aut. sed hec. Sol. ibi loquit in adultera q; in monasterio mittit coacta: nec seculo renuntiat. ¶Tertio oppo. dicitur hic ꝛ se et sua dedicant deo. Cōtra per solū votum tres nō efficiunt ecclesie: sed persone obligantur. vnde vi detur obstare quod habemus. ff. de pollici. l. ij. in prin. Solu. dicit gl. q; hic dicit se in hoc ꝓprie stat q; ꝑsona est statim obligata. in eo quod dicit sua. stat impropꝛie: q; bona statim nō transeunt in ecclesiam. ꝛ vide gl. ꝛ innuit glo. tua q; bona incontinenti nō transeunt in ecclesiam. q; hoc animo cum ꝓsona statim efficiatur ecclesie. et in eius potestatem trāseat statim eodem modo oia bona sua quo ad ꝓprietatem ꝛ dominium. vt. l. si adoptauero. ff. de ꝓmo. nō ob. l. ij. de polli. q; ibi loquitur quādo quis vouet vnam rē particularē cuius per totum nō transit dominiū. sed persona obligatur. hic vero quādo quis vouit personam suam: quo casu transit persona ꝛ oia bona. vt hic.

¶Alterius oppo. ad fi. auf. ibi ergo non testatur vt puta: q; nec domini rerum ꝛc. Cōtra q; quandoq; quis testat de alienis. vt. j. de leg. l. cum alienum. Rñ. fateor dicit gl. q; ista ratio nō est necessaria. Tu dic quādo aliquis nō est dōs rerum q; nō est in potestate sua. sed ꝑ potestate alterius nō potest testari vt hic. sec⁹ si esset sui iuris. qō posset a testari de alienis: nō tamē in ꝓiudiciū domini. ¶Cōtra hoc oppo. de auf. si qua mulier. j. ꝓtoꝛi. vbi monacha testat. Sol. illa auf. determinat istā et ibi videmus. ¶Expeditus de cōtrarijs venio

4 ad. q. ¶Quero dicitur hic ingressi monasteriū quid si ingreditur capellā vel ecclesiam seculare. ꝛ ibi dedicat se ꝛ sua renūtiando seculo. Sl. dicit q; tunc idē: q; eadē est ratio. ꝛ hic dicit in prima glo. ꝛ subdit postea in gl. mag. qō talis cōuersus ecclesie secularis nō posset sibi retinere aliqd ꝓpriū. ꝛ vide glo. doc. sic pertranseunt: vt hic dicit gl. ꝛ idē no. i cꝛpore vnde sumitur hec auf. ¶Tꝛ puto auf. cōtrariū sit verum. nā cōuersus ecclesie secularis

5 quāq; dedicet se ꝛ sua: non efficitur religiosus: sed remanet liber homo. ꝓbo per rationes ꝛ postea p casum. Ecce rationem. per oblationē sui quaꝫ qs facit in manib⁹ secularis nō efficitur religiosus: nec oꝛ solēne votum religionis. ita no. per Jnno. extra de sta. mona. c. ꝓpositū. vt mihi videtur ita incipit. ergo iste nō est religiosus. ꝓbo est tex. ꝛ gl. xxvij. q. j. vt lex continentie. vbi dicit q; tales cōuersi nō sunt religiosi. ꝛ qō possunt contrahere matrimoniū ꝛ habere ꝓpria. Ita hoc anno consului adherendo dicto cuiusdā canoniste. cū ergo remaneat liber apparet q; per pactum sibi posset certa bona reseruare. non ob. qō dicit gl. ¶Sed

c circa illos quero vtrū possint facere testamētū.

6 Certe si apud eos remanet aliquid ꝓprium non est dubium qō possint testari: quia casus est hic in l. generali. super qua posita est ista auf. qz ille illa nō corrigit per istā. nisi in monachis seu religiosis nō in alijs ecclesiasticis personis que remanēt libere ꝛ nō trāseunt in alicuius potestatē. Sed si poneremus q; apud talē cōuersum non remanerit aliquid rerū suarum: q; dedicauerat se ꝛ sua: ꝛ tunc idē q; possit facere testamētū: nō in ꝓiudiciū eccleie que habet res: sed in ꝓiudiciū heredis. ¶Quid enim si heres non esset ita stultus q; vellet adire hereditatē sine cōfectione inuentarij: nā hereditas ꝺz esse illa que nō bꝫ aliqua bona: qz

7 etiā hereditas ꝑ dānosa ꝺz esse hereditas. vt. l. hereditatis appellatio. de ꝛbo. signi. ¶Sed ꝛ ō cir

d ca hoc. vtrū ecclesia secularis⁹ habeat dñium ꝑ re

8 rum talis cōuersi. siquidē obtulit se ꝛ sua ꝛ tradidit possessionē vere ꝛ ficte ꝓstituēdo se ecclesie nomine possidere nō est dubium. vt. l. quedā. ff. ō rei ven. ꝛ de acqui. pos. l. qō meo. Sinantē nulla traditio interueniret est aduertēdū aut fuit simplex votum: ꝛ per votum non transfertur dominium vt dicta. l. ij. ff. ō pollici. in prin. sed si esset oblatio ita quod trāsiret in speciem donationis: tunc ecclesia habet ꝓpriū legiū quod in ea ꝑ transfert dominiū ex simplici donatione non secuta traditione. vt. l. si. j. eo. ¶Quero vlterius qd de eo qui ingreditur monasteriū religiosorum: ꝛ ex pacto reseruat⁹ sibi aliq; bona: an valeat talis reseruatio ꝛ vtiet ingressus. vel ecōtra valeat ingressus ꝛ vi-

10 tiet reseruatio dubiū est ꝑ quia quod monachus habeat ꝓprium est contra substantiā religionis vt ex de sta. mona. c. ū ad monasterium. gl. hic tenet quod valeat ingressus ꝛ vitiet reseruatio per leges. ꝛ vide gl. magnam post prin. cū ista concordat gl. in auf. de mona. ℣. illud. Contrariū determinat gl. in. c. ij. ex de statu mona. in glo. magna.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Alibi distinguit.aut tale pactū apponitur incōtinēti:ꝛ vitiatur ingressus.aut per interuallum: ꝛ reseruatio vitiatur.vt.ff.ō vsu ꝛ ba.l.per seruū. §.j.ꝛ ibi glo.¶Omissis multis que possunt dici in ista materia: ista est veritas ſm qō mihi videt verba que apponuntur in aliquo cōtractu debēt intelligi ſm naturā cōtractus.vt.l.si vno.in prin. ff.loca.ꝛ.l.damni infecti quidā.in prin.ff.de dam. infec.¶Ad ppositum debes scire q monachus nō potest habere ꝓpriū vere:potest tamen habere quo ad administrationē de pmissione abbatis:vt.d.c.ij.de statu mona.l.si seruus.†potest habere[a] cōuentibus oculis oīi.vt.l.iiij.in prin.ff. de manu.vnde quando ista reseruatio fit simpliciter reseruatis mihi talibus bonis debet intelligi quo ad administrationē.ꝛ qō abbas patiatur me habere sicut oīs seruum.ꝛ ita obseruat consuetudo:sed si exꝓesse verba resonarent q dominiū remaneret apud eum.¶Dic est aduertēdum[b] aut ponitur per modū cōditionis ad ipsam oblationē. verbi gra.dedico me†ꝛ mea si mihi talis rei mee dominium remaneat:ꝛ tunc ista conditio vitiaret ingressum:qz facit deficere voluntatē ingredientis.ita loquitur glo.in dicto.c.ij.de sta.mona.sed si non apponitur per modum cōditionis:sed per modū cuiusdā modi vel pacti:tunc vitiatur modus seu pactum.ita intelligatur ista gl.per leges quas allegat.Querit gl.quādo quis dedicat se et sua:vtruz superflue adiiciatur sua.videtur quod sic.† quia exꝓessio eoꝝ que tacite insunt ꝛc.vt.l. non recte.j.de fideicomiſ.ꝛ.ff.de lega.j.l.iij.Contra ¶ determinat quia si exꝓimitur mea habebit bona ex concessione exꝓessa.si vero non adijciat habebit ex cōcessione tacita:licet quidam distinguant vtrum precedat me vel mea.Ego puto sic in hoc dicēdum.quādoqꝫ quis dedicat se cum suis bonis.tūc exꝓessio bonorum nil operatur: †quia exꝓimitur per eū modum per quem tacite inest:ꝛ sic nihil operatur.vt dicta.l.iij.ꝛ.l.nō recte.nā bona tacite veniebant accessorie.ita modo cum natura dictionis cum:sit cōiungere accessorie:vt.l.j.ꝛ.ij.ff.de pecu.lega.instit.de lega.§.si qs ancillas.ꝛ quod ibi no.Si ꝛō quis dedicaret se ꝛ sua:ꝛ tunc verum dicit gl.quod hic exꝓimitur p alium modū q̄ tacite inerat.nam tacite veniebat bona per quādam cōsequentiam.hic vero exꝓimuntur bona p se ꝛ principaliter:†qz natura dictionis ꝛ:est copulare per se ꝛ principaliter:vt.d.l. j.ij.et.iij.de pec.leg.¶Hoc ꝑmisso quero quid si ingressus nō tenet an valeat oblatio bonorum.[c] gl.dicit quod non valebit oblatio bonorū.†quia vbi nō tenet exꝓssum nec tacitū.vt.ff.de ser.rusti. prędi.l.itē.in fi.ita dicit glo.ꝛ innuit quod si bona essent cōcessa exꝓesse.qō valeret oblatio bonorū: licet vitiaret ingressus ꝓsone.ꝛ ita no.in corpore. vnde sumit.ō mona.§.illud.vnde sumit hec aut. ¶Quidam[d] vt Ly.refert ꝑ solutione istius questionis quod veniat illud brocardū.vtrū vitiato exꝓesso vitietur tacitum.qō examino plene in.l. fideiussor.ff.de leg.j.ꝛ ex hoc veritas est ista quantum ad istā.q.quādoqꝫ quis obtulit se tātum:ita q̄ bona veniant accessorie.tūc vitiato exꝓesso vitiatur tacitū quod est accessorium eius:vt hic dicit gl.ꝛ bene:quandoqꝫ quis offert se cum suis:et idem eadem rōne.quandoqꝫ quis offert se et sua. ¶Et hic aduerte.aut ipse credit oblationez de se factā tenere.aut sciebat nō tenere.primo casu bona debet recuperare qō ꝓbo ꝑ tres leges.primo ꝑ.l.nemo.circa prin.ff.de here.insti.ꝛ.l.nec apud.ꝛ l.si pater.j.de here.insti.vbi si aliquis credit aliquē fratrem vel filiū qui non est cui relinquit bona:ꝛ illa bona auferunt ab eo cui sunt relicta.boc etiā ꝓbo per.l.nō omnis.ff.si cer.peta.vbi quis donat causa mortis cōualescentia superueniente reuocat.ita in ꝓposito ipe donabat causa mortis mundane:qz moriebat mundo.vt.l.deo nobis.j. ti.j.vñ cū nō sit mortuus reuocat.boc etiā ꝓbo ꝑ ti.de cōdi.cau.da.nō se.nā nō secuta causa ꝑpter quā dabat reuocat datio.Si vero sciebat ingressum nō tenere:tūc nō reuocat:qz donare videtur vt.l.j.de ædi.inde.de regu.iur.l.cuius per errorē.

(a) ¶Habere.Et fac ad.q. not.in.l. bos accusare. §. oibus.de accus.et adde in anten.de san.epis.§.sed hec de ꝓsenti. in v. clerici.col.ij.vtrū autem dedicatio facta de se et suis bonis extēdatur ad querēda in futurum. vide ꝑ Bart.in cōsi.quidam obtulit se et oīa ꝑ do.Anto. in.c. in ꝓsentia. de ꝓba.aliquid ꝑ Ludo. in.l.si marito. in prin.ff.so. mat. qui dicit qō ꝓsentia tantum in penul.col.

(b) ¶Dic est aduertēdum. Et de isto dubio vide plene do.Anto.in.c.fin. de cōdi.appo.vbi iterū alia dicit q opi.Bart.hic posita nūq̄ sibi placuit:ꝛ in fine inclinat ꝛtra legistas qui debēt decidere suas.ll.de mente canonis.et vide c.ij.de sta. mona. vbi do.Anto.aliter loquitur.

(c) ¶Oblatio bonorum.sed q̄ nō valet tenet Bal.in.l. per illum teg.j.de inge. manu. adde dglos.in.l.eum qui duas.ꝛ ibi in fine ponit vnū verbū Bald.j.de adul.ꝛ facit an quādo ingressus ecclesiam ab ea discedit:debeat tunc etiā habere bona que ibi ecclesie cōtulit. vide glo.ꝛ doc.in c.quod a te.de cleri.coniug.

(c) ¶Vide Fede.de senis.consi.cc.xxxviij.ꝛ Barba. cōsi. xxviij.col.viij.volu.j.ꝛ Lardi.cōsi. xxj.ꝛ Bal.in prelu.feu.col.iiij.

Andre. Poma.

Andre. Poma.

Andre. Poma.

Andre. Poma.

Andre. Poma.

¶Quid si tenebat iste ingressus ex contractu vel delicto[e] vtrū tenebitur monasterio vel ecclesia ꝑ eo.gl.hic dicit quod sic.† ad instar capite minuti. qz transit in potestatē patris arrogatoris.et vide gl.Alibi gl.videt distinguere.aut dixi dedico me ꝛ mea oia.ꝛ pcedit ista glo.aut dedicauit se ꝛ certas res ꝑticulariter:ꝛ tūc etiā nō tenet.ita no.i l.ita si peculiū.§.sed si dixs.de pec.le.sed ista gl.est e verior.Illa distinctio nō ꝓcedit quādo persona transit in potestatem alterius. Aduerte tamē qō ista glo.equiparat eum qui capite minuitur.ꝛ eū qui ingredit monasteriū.an sit verū q̄ capite minuat.dicam in aut.si qua mulier.¶Querit glo.[f] quid si ingressus habeat possessionē precario vel liuellario.boc est rē ꝑ hyteoticaz.De istis rebꝫ liuellarijs tit mētio.hic.ꝛ in.l.si finita.§.si de vecti galibus:ꝛ ibi dixi de dā.infe.licet qnqꝫ aliter accipiat:tū hic assumamus ꝓ rebus emphyteoticis. an aūt transeant in ecclesiā.de boc habemus teg. in aut.de alie.ꝛ emphy.§.i.colla.viij.vbi dicitur qō trāseat†in ecclesiā:nisi dns renouet:sed si dns vult pōt renouare vt dicit ibi teg.¶Quero iuxta boc.qd si in instro emphyteosis est dictū exꝓesse q̄ nō transeat in ecclesiā.[g] Rñ.tñ nō pōt transire †ab exꝓesse prohibitis.ꝛ de boc habes gl.in.l.si ita quis.§.ea.de verbo.obl.ꝛ ibi dixi.¶†Quero quid si ingressus monasterium habebat vsumfructum.an duret[h] post ingressum i vita ipsius.Sl. dicit q̄ sic.arg.de leg.ij.l.peto.§.j. In cōtrarium videtur insti.de vsufru.§.finitur.Pe.respōdet q̄ ius vsusfructus remanet apud ingredientem cōmoditas apud monasteriū.ideo non finit.Istud nō videtur bene dictum cum nullum ius remanere possit apud ingredientē.vt.d.c.cum ad monasterium.dicit ipse nō est mirandum de boc:q̄ boc quandoqꝫ accidit in filiosa.qui transfert ad patrē cōmodum hereditatis:licet apud eū remanet ius vt.l.cum filio.de leg.j.Ego dico q̄ ibi ad patrem trāsit cōmodum ꝛ ius apud filium remanet solum rude nomen rei.vt ibi dixi.Dicēdum est ergo†q̄ ius vsusfructus transit in ecclesiam.tamē finitur morte ingredientis cuius cōtemplatione vsusfructus relictus fuit.sicut dicimus qñ vsusfructus relinquitur contemplatione filij.vt.j.de vsufruct.l. fi.ꝛ ibi videbitis ꝛc.

(e) ¶Quidā.vt Ly. vide Lud. Ro. in ꝑsi.cc.cvij.cui acquirant bona ingredientis monasterium incapax.

(f) ¶Vel delicto.vi de Pau.in §.fi. vol.ij.ꝛ Ro.cccc. xxv.j.ij.dubio vbi loquitur i eo qui se obtulit hospitali.

(g) ¶Querit gl.vide Alex.§.i.xxxviij. in fi.vol.iij.ꝛ que posui.in.d.§.ea.l. ꝛ Ancha.§.fi.clxv. et.ij.volu.seq. vbi ponit quid si emphyteosis foret ecclesiastica ꝛ si non transiret vel si reuocaretur saltem dz estimari.

(h) ¶In ecclesiā.bar. in.d.l.si ita quis. §.ea.l.videtur cōtrariari bis q̄ hic dicit:tamen intelligas q̄ hic fuit ꝓhibitū nō alienari in certā ꝛ limitatam ecclesiā ibi vero in certū genus personarū.

(d) ¶An duret.vide Specu.de sta.mona. in ver.v.q̄rit. vide Bal.post gl. in aut.ex.citur. C.de bo.que libe. ꝛ Bart.post gl.in aut.idē est.eo.ti.ꝛ Ly.ꝛ Imo.i.l.cū filio.de lega.j.

1 ¶Ingredientes monasterium dedicāt se ꝛ sua. ꝛ nume.4.
2 Verbū semel ꝓprie positū pōt poni ꝛ improprie.
3 Dispositio huius aut.quod nō abroget sed derogat.l.codicis.
5 Bānum q̄ quicūqꝫ venerit ad exercitum habeat vnum florenum quolibet die non comprehendit illum qui venit ad exercitum vt visitet amicū vel ex alia causa q̄ ꝓlij.
6 Dedicare se ꝛ bona monasterio quomodo qs dicatur ꝛ qualiter fiat dedicatio.
7 Professio in monasterio qō duobus modis fiat.
8 De substantia ingressus an sit dicere renūtio seculo cum bonis.
9 Dedicās se ecclesie seculari potest bona retinere ꝛ testamentum condere.ꝛ nu.12.
10 Monasteriū dicitur illud in quo morātes nō habent ꝓpriū ꝛ sup boc papa nō pōt dispensare.
11 Monasterium dicitur a monos quod est vnum ꝛ sterio habitatio.
13 Hereditas dānosa etiā dicetur hereditas.
14 Dedicatio facta de se ꝛ bonis ecclesie seculari qō intelligatur de bonis ꝓsentibus.
15 Bona ingredientis monasteriū ipso iure in ipm transeunt.
16 Impubes si ingrediatur monasteriū q̄ ingressus non teneat.
17 Adultus ingreditur monasteriū sine tutoris auctoritate.
18 Minoꝛ.xxv.annoꝝ q̄ non restituatur aduersus ingressum monasterij.
19 Si aliquis seductus ab abbate ingrediat monasterium q̄ non vitiet ingressus de iure canonico cui standum sed de iure ciuili sic.nu.20.

Mutatio

21 Mutatio vite est difficilis.
22 Dolus qñ in omnem euentum est bonus permittitur.
23 Credens fidedigno exꝑsatur.
24 Seruus sine ꝑsensu domini an possit monasterium intrare ꝛ efficī monachus.
25 Vir ꝛ vxor quādo vnus sine licentia alterius possit monasterium intrare ꝛ ibi de sponso ꝛ sponsa.
26 Officialis officio finito an ingredi possit monasterium.
27 Dominium sine traditione qualibet acquisitione vniuersali transfertur.
28 Dominium ꝛ possessio quod transferant in ecclesia sine apprehensione.
29 Si ingrediēs monasteriū sibi bona reseruauit pacto an ingressus vitietur vel pactum.
30 Quando quis dedicat se ꝛ sua istud verbum sua an supflue ponatur.
31 Coniunctionis natura est coniungere accessoria.
32 Ingressus in monasterium si nō teneat quādo teneat oblatio bonorum.
33 Monasterium an teneatur ad debita ingressi.
34 Monachus ꝓ delicto ante ingressum commissio non potest conueniri.
35 Monasterium quando teneatur ex delicto vel contractu ꝑ monachum cōmissio post ingressum.
36 Emphyteosis vel libellis quando trāseat in monasterium per ingressum emphyteote vel liuellarij.
37 Quid si ingrediens accepit emphyteosim ꝑ se ꝛ heredes suo ꝓnio:an tunc transeat in monasterium.
38 Si emphyteosis accipiatur vt titio mortuo redeat ad concedentem an titio ingrediente monasterium talis emphyteosis in eum transeat.
39 Exꝑssio eoꝝ que tacite insunt facta eo modo quo insunt nihil operatur.ꝛ etiam nu.30.circa fi.
40 Mors ciuilis equiparatur naturali quando ꝑ vtrumq̄ idem effectus operatur.
41 Mors ciuilis nunq̄ equiparatur naturali nisi in casibus a iure exꝑssis.
42 Ususfructus quando transeat in monasterium.
43 Ususfructus ingrediens monasterium finitur morte eius.
44 Feudum ingredientis monasterium quādo in ipsum monasterium transeat.
45 Ingrediens monasterium fratrum minoꝝ quādo possit habere bona:remissiue.
46 Filiusfamilias habēs bona si ingreditur monasterium an in ipsum bona transeant.
47 Si filiofamilias pater emit libros an libri ipso monasteriū ingrediente transeant in monasterium.
48 Minoꝛ per ingressum in monasterium an transferat bona in illud.
49 Ususfructus quem habet pater in aduentitijs filij an patre ingrediente monasterium finiatur ꝛ in ipsum transeat.
50 Res ꝓhibita alienari transit in monasteriū ꝛ quando possit reuocari.
51 Substitutus quod admittatur quando beres ingredit monasterium.
52 Monasterium babetur loco filiorū ꝛ quid si dicatur sine liberis ex suo corꝑe natis.nu.53.Et qd si est substituta ecclesia.nume.54.Et quid si frater heredis est substitutus et filiꝰ quondam testatoris.nu.55.
56 Si ingressus monasterium mozitur infra annum professionis an bona eius remaneant in monasterium.
57 Bona ingressi quod veniant in monasteriū iure vniuersali non iure hereditario.
58 Ecclesia tenetur ad debita ingressi eatenus quatenus ad eā peruenit.
59 Ecclesia necessario nō apprehendit bona ingressi si heres tenetur ingredi.
60 Dedicare.boc verbum quid importet.
61 Quando aliquis se dedicat monasterio an requiratur factū abbatis.
62 Non dominus quando testetur.
63 Ingressus monasteriū quod minuatur minima capitis diminutione.
64 Ingressus monasteriū an desinat esse in patris potestate.
65 Ingressus monasteriū an desinat esse miles vel de magnatibus ꝛ facit ad.q.de statuto de quo ibi.
66 Monachus an possit de ꝑsensu abbatis donare causa mortis.
67 Casum huius aut.in terminis.
68 Testis ratio quia sum vicinus vel cōsanguineus cōcludit.
69 Consanguineus vel vicinus ꝓsumitur iuris ꝓsumptione scire facta vicini vel consanguinei.

Ingressi monasteria ꝛc.

Aut.ista sumpta est ex corꝑe autenticorum de monachis.§.illud quoq̄.colla.j.ꝛ licet sit breuis in tex.tamen vt ordo seruet summa eam sic.ingressi monasterium dedicant se ꝛ sua.ideo non testantur.hoc dicit.Et dividitur in tres partes.Primo ponit vnum dictū affirmatiuum vsq̄ ad ver.ideo nec testantur.Secūdo ex dicto ponit vnam conclusionem negatiuam vsq̄ ad versi.vtpote.tertio conclusionem rationis:vt.j.dicam.Casum in terminis vt fa

1 cilem per te pone.¶Not.primo q̄ ingressi monasterium dedicant se ꝛ sua.cōcor.in aut.de monachis.§.illud.colla.j.

2 ¶Secūdo no.q̄ verbum semel positum ꝓprie† ꝛ improꝑie ponitur.cōcor.l.ij.de offi.ꝓcō.ꝛ le.ꝛ.l.iij.¶No.q̄ non dominus nō testatur ꝓ boc.l.cōficiuntur.§.post.ff.de iure codicil.¶His tex†ualibus expeditis venio ad materiā huius aut.ꝛ cum hec aut.sit ius nouissimum.Primo ꝓ eius declaratione quero ad quid fuit super.l.C.situata.glo.finita l.C.respondet quod inquātum.l.C.loquitur de monachis. hec aut.corrigit eam.inquātum autem in alijs personis loquitur eam nō corrigit†ꝛ sic ista aut.non abrogat.l.C.sed ei derogat.vt.ff.de verbo.signifi.l.derogatur.¶Hoc ipso ꝓ intellectu huius aut.ꝛ sue materie singula eius verba per se examinando procedā per contraria ꝛ questiones.Et primo dicitur hic ingressi.¶Opp.contra boc.ꝛ videtur quod ingressus monasteriū nō dedicet se ꝛ sua.vt in corꝑe de monachis.§.illud.Sol.gl.quod hic loquitur †de tali ingressu

4 per quem ingressum seculo renūtiat.Quid enim si aliquis ingrediatur monasteriū causa ozandi velvisitandi amicum non vt monasterio obligetur.Certe nec talis se dedicat nec sua.ꝓ boc.l.nihil.ff.de cap.ꝛ postli.reuer.ꝛ sic ista aut.debet intelligi de ingressu qui habet effectum iuris.nō autem de simplici ingressu facto causa oblationis:vel visitationis vel faciendi trāsitum ad alium locum:sed debet intelligi qō ingrediatur monasterium:vt monachus efficiatur.vt extra de regularibus.c.j.lib.vj.¶Et boc inducitur ad questionē

5 sit ꝓconium quod quicunq̄ venerit†ad egercitum habeat quolibet die vnum florenum.Titius iuit ad egercitum causa visitandi amicū suum vel causa videndi gentē ꝓlia vel causa trāsitus ad alium locum an debeat habere florenum. Dico quod nō:quia debet intelligi quod inerit in egercitum ex causa ꝓsentando se capitaneo guerre:vel causa paredi sibi.¶Circa boc querit glos.qualiter fiat ista renuntiatio.

6 Rndeo †q̄ ex duobus modis:scilicet tacite ꝛ exꝑsse.tacite fieri dicitur:vt si dedicet se exꝑsse seculo renūtiando ibiq̄ remaneat ingressus religionē intelligo illum qui est monasterio obligatus quod nō potest sua sponte recedere.Et ista obligatio fit per actum professionis.Nam ante professionez frater non dicitur perfecte ingressus monasterium:non tamen.sed nec curialis.j.titu.j.¶Querit glo.qualiter fiat ista ꝓfessio ex qua intelligo ingressum.respōdeo quod fit duo-

7 bus†modis.scz exꝑsse ꝛ tacite cuius formam habetis.ex. q.ij.c.vidua.exꝑsse fit per exꝑssam professionem factam ꝓlegato regule ꝛ renuntiando ꝓprijs ꝛ promittēdo obedientiam.vt extra de regulari.c.j.lib.vj.ꝛ tacite fit professio seu ꝑsumpte ꝛ his modis fit:vt si stet in monasterio per annum.vt extra de regularibus.c.statuimus.ꝛ.c.ex parte.ſm determinationem vltimi capituli.ꝛ quod ibi nota.eodē modo fit etiam per euidentia signa:vt assumendo infra annum habitum professoꝝ.vt in dicto.c.statuimus.vel si distribuat omnia bona in pias causas.ꝛ postea intret religionez.vt in c.non solum.circa medium.extra de regulari.lib.vj.Et ibi per Archidia.super iudicijs.et per Hostien.in summa.qui cleri.sine vouen.c.cum ad monasterium.ꝛ.c.j.ꝛ.c.constitutū. extra de regularibus.c.porrectū.in fine.ꝛ.c.ad apostolicam. et in dicto.c.iudici.¶Quero an ista verba renuntio seculo

8 cum bonis†sint de substantia ingressus videtur qō sic.Nam requiritur exꝑsse q̄ seculo renuntiet.vt in auten.de monachis.§.finautem.ꝛ.§.si vero relinquens.¶In cōtrarium facit qō nō refert quomodo quis exꝑimat voluntatem suam factis vel verbis.vt.l.de quibus.ff.de leg.ꝛ de his qui notā. infamia.l.ignominiosa.Lyn. querit hic de questione.et refert opinio Jaco.de ra.qui tenet quod non:ꝛ dicit esse differentiam inter ordinem mendicantium:de quo in.c.non solum.ꝛ.c.constitutum.extra de regulis iuris.lib.vj.Ego puto quod talia verba non sint de substantia.sufficit em quod quis dicatur professus:vt omni sue voluntati renuntiet. et omnia in ꝓlati volūtate reponat.vt.xij.q.j.c.non dicatis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ꝛ tenet Innocen.ꝛ Hostien.extra qui cle.vel vouentes.c.cō-
suluit.ꝛ Specu.de sta.mona.super rubrica. ¶Sequitur in
text.monasteria.oppo.et videtur quod ingressi monasteria
habeant proprium.vt in aut.de san.episco.§.presbyteros.
9 ꝛ.j.titu.j.l.sacrosancte.solu.† aut quis renunciauit seculo ꝛ
ingreditur aliquam ecclesiam secularem:ꝛ tunc pōt habere
proprium ꝛ testari:vt in contrarijs. Ita soluit glo.que solu.
probatur.xxvj.questione prima.c.vt lex.in glo.penultima.ꝛ
sic ingrediens ecclesiā secularem in qua stantes possunt ha-
bere proprium in communi ꝛ speciali non perdit bona:als
sic:vt hic. ¶Quero quod dicat monasterium. Respon.illud
10 in quo † morantes non habent proprium:vt in autentica.de
mona.§.illud.et.§.si vero.addo quod papa super hoc non
posset dispensare:vt extra de statu regula.capitulo cum ad
11 monasteria.in fine.ꝛ dicitur monasterium † a monos quod
est vnus ꝛ sterio quod est habitatio quasi vna habitatio.de-
bent enim monachi simul in vno loco cohabitare:vt i aut.
de mona.§.cogitādum.ꝛ in aut.de san.episco.§.in moribꝫ.
columna.ig.ꝛ inde dicitur monachus.vt.j.titu.j.l. decerni-
mus.ꝛ in co.de mo.§.hoc autem.gi.questione.j.c.placuit.et
c.si cupis. ¶Quero si aliquis ingreditur capellam et eccle-
siam secularem ꝛ ibi expresse dedicat se ꝛ sua:nunquid pote
12 rit testari.† Glo.dicit quod non:quia eadē ratio est:ꝛ hoc di
cit glo.ꝛ subditur in glo.magna quod talis conuersus eccle
sie seculari non potest sibi retinere proprium.de quo no.per
glo.in corpore de mo.§.illud quoꝙ.in glo.in verbo:sed vi-
detur quod etiam tenet Odof.quod testari nō possit ex quo
dedicauit se ꝛ sua. Pe.de bellap.tenet contrarium:quia iste
non videtur dedicare bona sed personam.vt.ff.de regu.iur.
l.cum principalis.Sed persona potest habere propria sicut
alij de ecclesia illa.ergo ꝛc.Cy.tenet hic opinionem primaꝫ
nihil allegando:nisi arguendo a solito:quia sic quotidie fit
quod ingressi capellas dedicant se ꝛ sua. Ego teneo contra-
rium. Nam cōuersus secularis q̄uis dedicet se ꝛ sua:tamen
non efficitur religiosus sed remanet liber homo:quod pro-
bo:quia per oblationem sui quam ipse fecit in manibus se-
cularis nō efficitur religiosus nec dicitur solenne votum re
ligionis.ita not.Innocen.in.c.propositum.extra de mona.
Ergo iste non est religiosus.pro hoc tex.ꝛ glo.xxvij.q.j.c.vt
lex.ꝛ ibi glo.que tenet quod tales cōuersi non sunt religiosi.
sed possunt cōtrahere matrimonium ꝛ habere propria. Cū
ergo remanet liber apparet quod per pactum potest aliqua
sibi seruare. Non ob.quod dicit hic glos.magna.ꝛ sic non est
dubium quod potest testari si potest habere proprium. Ca-
sus est in.l.generali.§.vbi posita est hec aut.que lex non est
correcta per hanc auten.nisi in monachis ꝛ religiosis. Cum
autem poneremus quod nihil sibi remāserit quia obtulit se
ꝛ sua.potest ergo facere testamentum:non in preiudiciū ec-
clesie sed heredis qui si adiret solueret.quia appellatio here
13 ditatis † etiam damnosam hereditatem continet:vt.l.here-
ditas.ff.de regulis iuris. Credo etiam quod dedicando se ꝛ
14 sua intelligitur de presentibus tantū:† vt libera facultas te
standi in futurum non impediatur. ¶Sequitur in tex.ipso
15 ingrediēte.ex hoc sequitur qō ipso iure bona per ingressum
in monasterium transeūt:nec aliud factum hominis requi-
ritur.vt.§.in fi.professionis quod quomodo sit verum.j.di-
cam. ¶Sequitur in text.seq.sed quero quid si impubes in-
greditur monasterium an valebit ingressus.dic quod sic:vt
ff.de libe.causa.l.fin.potest impubes omnem actum in quo
versatur eius vtilitas.vt institu.de inuti.stipu.§.pupillus.
Sed ingrediēdo monasterium vtilitatem anime sue procu-
rat.ergo ꝛc.vt.j.eodem.l.sancimus. In contrarium videtur
facere:quia matrimonium spirituale contrahitur ad instar
carnalis matrimonij et licita est argumentatio de vno ad
aliud.vt.xxj.questione secunda.et extra de transacti.per to-
tum. Sed in matrimonio carnali requiritur pubertas:vt
institu.de nup.in principio.et.ff.de ritu nup.l.maiorem.er-
16 go ꝛc.Et hec pars.† scilicet quod non valet videtur de iure
verioꝛ. Ad.l.fin.de lib.cu. Respon.quod illud est verum vbi
est certum quod pupillus sibi vtiliter egerecet.sed vbi est du-
bium secus vt in casu nostro:potest etiā esse quod egire vel-
let propter asperitatem regule quam ab initio non conside-
rauit cum nō haberet intellectum nec discretionem vt infra
de fal.mone.l.prima.et sic de iure nostro sine tutoris autori
tate dedicare se non potest:vt in capitulo primo eodem titu
lo libro sexto.quod dic vt ibi. ¶Quero quid de adulto ha-
bente curatorem an sine eius autoritate possit ingredi mo-
nasterium et videtur quod non:vt infra de in integrum re-
stitutio.in.l.si curatorem habens. In contrarium videtur
infra de nup.l.in copulandis.Lyn.hic arguit pro et contra

17 Sed hec querere frustra est:quia hodie est † determinatum
per casum quod potest.extra de regu.capitulo primo.et eo-
dem titulo.capitulo primo.libro sexto. ¶Quero quid de fi-
liofamilias an personam suam dedicare potest dic vt infra
titulo primo.l.deo nobis. Sed an bona dic vt infra dicam.
¶Quero quid si sit minoꝛ.xxv.annis an possit restitui ad
18 uersus ingressum.doctores dicunt † qō non duabus ratio-
nibus. Prima quia non videt lesus cum salutem anime sue
procurauerit.ꝛ sic non debet restitui.vt.l.non videtur.de in
integrum restitu.secunda quia non mutat statum.ꝛ sic resti-
tui nō potest.vt.l.si ex causa.§.pomponius.ff.de minoꝛi.ita
refert hic Lynus in cōtrarium videtur quod restitui possit
per.c.naturā.extra de regularibus.Sed ad illud.c.Respon
detur qō loquitur in existentibus infra.xiiij.annum qui re-
stitui non potest quod probat:quia in spiritualibus minoꝛ
censetur maioꝛ.vt no.in.l.ait prætoꝛ.ꝛ in.c.si annus.extra de
iudi.lib.vi.ꝛ.xv.q.vj.c.certis de causis.in gl.regulare est ꝛc.
de matrimonio est expressum.extra de restitutio.spoliato.c.
ex parte.ꝛ hoc quod non restituatur firmat glo.Joan.and.
xx.questio.j.c.illud.in fine glo.magne. ¶Quero quid si mi-
noꝛ vel etiam maioꝛ dolo fuit ductus vt religionem ingre-
diat:puta quia abbas eum subduceret blanditus est et dicē
do quod comederet carnes ꝛ quod multa faceret q̄ post an-
num non habet. Nunqd potest agere quod rescindatur hu-
19 iusmodi ingressus dolose factus. Et in hac † stione premit
to sententiam canonistarū cui nos stare oportet potius au-
toritate q̄ iure:vt mihi videtur:ꝛ vt expresse habetur.extra
de conuer.mona.c.dudū.eodem titulo.c.veniens.ꝛ.c.ex par
te.in fi.expressius.xxx.q.j.c.constituit.ꝛ.xvij.q.ij.c. cōstituit.
Et dicunt quod dolus per quem quis est inuitatus ad reli-
gionis ingressum est bonus dolus ꝛ sic permissus.vt.ff.de do
lo.l.j.§.dolo.ꝛ imputet statuitati sue q̄ credidit:et hec est eo-
rum sententia in dictis locis. Cōtra predicta videtur quod
ingressus ipso iure nō teneat quia dolus dans causam con-
tractui bonefidei reddit ipsum ipso iure nullum.vt.ff.de do
lo.l.eleganter.in principio. Sed in cōtractu qui super re spi
rituali celebꝛatur nedum par imo maioꝛ debet interuenire
bona fides.igitur ꝛc. In contrariū videtur quia dolus ter-
tij progenete non vitiat contractū.vt nota.in dicta.l.elegan
ter. Sed abbas iste habetur loco eiusdē progenete inter deū
ꝛ religionem ingredientē.igitur ꝛc. Petrus tenet quod vi-
tietur ingressus. Ad argumentum in propositum: Respon-
det quod dolus non vitiatur.verum est de dolo tertij extra-
nei.secus si ille tertius fuerit minister domini vel cōtraben-
tiū. An in proposito abbas fuit minister dei in hoc contra-
ctu:ergo dolus suus nocebit ꝛ vitiabit contractum. Et hoc
20 puto de iure nostro verissimū † quod sic ostendo. aut iste in-
ductus per dolum ab abbate ab initio sumpsit habitū no-
uitioꝛū non faciendo professionem nec assumpturus aliter
nisi crederet sibi seruari ea que abbas sibi dicebat ꝛ per an-
num ꝛ vltra sibi seruauit nō potest dici facta professio taci-
ta vel cogi posse ad expressam faciendam:quia iste non ba-
buit animum ibi standi aliter nisi promissa sibi seruarētur.
ꝛ abbas ipsum tempore explete professionis decepit ei blan
diens promittens que contra regulam erant:quia ipse ali-
ter non promisisset.et ideo cum ipsi contractui dolus dede-
rit causam est dicendum quod ipso iure non teneat. Nec ob.
ratio canonistarū que dicit quod dolus iste per quem quis
ad ingressum religionis adducitur est dolus bonus: et sic
permittitur:vt l.j.§.dolum.ff.de dolo.quia hanc nego cum
distinctione tali:quia quandoq̄ quis inducitur ad religio-
nem in genere:vt si per dolū sibi suadeat:vt seculum dimitt
tat ꝛ religionem ingrediatur non dicendo quando:ꝛ fateoꝛ
qō iste est bonus dolus:quia quis per ipsum ad melius in-
uitatur:et ita intelligo quod canonistę loquuntur. Pone
enim quod titius erat fortis ꝛ robustus ad possendum quā-
cunq̄ regulam q̄uis asperam obseruare:tamē nolebat se-
cularem vitam dimittere. Certe si dolose eum induco ad re
linquendū bonus dolus erit:nec ipse poterit dici deceptus:
quia meliozem vitam aggressus est.vel potest dici quod hoc
sit potius quoddam consilium sibi prestitum quam dolus.
Quādoq̄ per dolum quis inducitur ad ingressum certe re-
ligionis:forte quia debilis ꝛ non assuetus vigilijs et ieiu-
nijs. Et dico quod aut ipse dolus committitur ab extraneo
ꝛ sue fatuitati imputet:quia illi extraneo credidit de re ad
eum non pertinente. Aut iste dolus committitur ab abbate
vel prelato cuius religionē ingreditur.ꝛ tūc dico quod iste
dolus est malus. Nam ex eo citius possunt fieri mala:quia
21 forte ille deceptus impotens regulam apostatare cogere-
tur vel ipsam saltem non obseruare. † Non enim facilis est

vite mutatio

vite mutatio:sz cū magno fit labore.vt i aut.de monachis.
§.hunc autem nobis.colk.j. ¶Lex autē que dicit bonū do-
22 lum permitti loquitur de illo qui in oēm euentum † bonus
est:vt si captus ab hostibus per dolū aufugiat.vt dicta.l.j.
§.dolū.non ob.illud quod cano.dicūt imputet ingrediens
fatuitati sue.quia nulla est fatuitas si credo illud quod mihi
promittitur ab abbate viro religioso.ꝛ de negotio quod ad
eū spectat.ꝛ de obseruantia regule. Excusatur enim ille qui
23 credit fidedigno homini.vt no.in.l.nec supina.in glo.ff.de
iur.ꝛ fac.igno.ꝛ.l.potest.de eo per quem factū erit.concludo
igitur vt.s.quod ab abbate talis dolus cōmissus ingressum
24 vitiat ipso iure. ¶Quero quid in seruo † an sine p̄sensu dñi
possit ingredi monasteriū.text.est quod sic.in aut.de mona-
chis.§.sancimus igitur.colū.j. Nec monasteriū tenetur red-
dere domino premiū serui.vt ibi not.in gl.Contrariū videt
de ser.nō oz.c.si seruos. ¶Quero quid de viro habente vxo
rem vel vxore habēte virū an vnus inuito alio monasteriū
25 † ingredi possit ꝛ de spōso per verba de futuro.certus est qō
sic.vt.j.ti.j.l.deo nobis.de sponso vero vel sponsa de p̄senti
idē.vt ex de conuer.coniug.c.ij.ꝛ.c.ex publico.ꝛ de sponsa.c.
cōmissum.ꝛ de hoc expresse ex de voto.c.j.lib.vj.Si vero sit
secuta copula carnalis tūc vni nō licet inuito alio:vt dictis
capitulis dicitur:sed altero cōsentiente bene potest.vt ex de
conuer.coniug.c.j.ꝛ.c.coniugatos.ꝛ.xvij.q.ij.c.egire.de quo
26 habetur in aut.de nup.§.occasione. ¶Quero quid † de offi
ciali finito officio an possit ingredi monasteriū de iure ciuili
dic vt in.l.officiales.ꝛ.l.quisq̄.in aut.sed neq̄.j.tit.j.aut.de
san.epis.§.fin.neq̄ canoniste.latius ex de obli.ad ratio.vbi
glo.mag. ¶Sequitur in tex.ꝛ sua oppo.hic dicitur qō obli
gat se ꝛ sua contra per solū votum res non efficiunt ecclesie
sed persona obligatur.vt.ff.de pollicita.l.ij.in princi. ¶Sl.
soluit in eo qō dicit se stat proprie: in eo quod dicit sua:stat
impropriē:q̄ bona statim nō sequuntur ecclesiā.hec sol.non
videtur bona. Nam cū statim persona efficiatur ecclesie:ꝛ in
eius potestatem trāseat eodem modo omnia bona sua quo
ad ppietatem ꝛ dominium.vt.ff.de preca.l.si adoptauero.
Non ob.l.ij.ff.de pollicita.quia loquitur quādo quis vouit
vnam rem particularem cuius dominiū non transit per so-
lum votū sed per oblationem.hic autē vouit personā suam
quo casu transit persona sua ꝛ omnia bona.vt hic. ¶Opp.
qō ingrediens monasteriū bona sua non dedicet:vt in aut.
vt nulli iudi.§.q vero posito.j.de adul.aut.sed bodie.Sol.
ibi loquitur in adultera que in monasteriū ponitur ꝛ ibi ca
pta mittitur.nec seculo renūtiat hic loquitur in ingrediente
monasteriū ꝛ sponte professionē facīte. Ita sentit glo.ma
gna hic.in fi. ¶Oppo.extra gl.hic dicit qō transfert sua in
monasteriū cōtra regulariter dominiū sine traditione non
transfertur in aliū.l.traditionibus.j.de pac. Jac.bene soluit
duobꝰ modis.vno modo q̄ hic loquit in acquisitione vni-
uersali in qua dominiū sine traditione transfertur.vt.ff.pro
solu.ꝛ ibi no.secūdo modo hic est speciale in ecclesia eius fa
uore.vt.l.inter diuinū.j.eo.tit.quelibet istarū solu.est bona.
27 Nam in qualibet vniuersali † acquisitione transfertur domi
niū sine traditione.vt dicta.l.j.ff.pro socio.ꝛ.l.cū heredes.in
prin.ff.de acqui.possess. Et idem in patre arrogatore qui vi-
det vniuersalis successoꝛ.vt.ff.de adop.l.si pater. Et in fisco
q̄ publicatione vniuersalē successoꝛ est.vt.l.si iter fratres.
§.idē respōdit.ff.pro socio. Item dico in ecclesia que vniuer
saliter ingresso succedit.ar.l.si ita quis.§.ea lege.ꝛ ibi not.ff.
de verbo.ob. Secus in particulari. vt.o.l.traditionibꝰ.nisi
in casibus no.in.l.si ager.ff.de rei ven.hoc etiam pbatur ex
tex.aut.dum dicit ipso ingressu ꝛc.quasi non requiratur be
res statim hoc est traditio:sed ipso iure dominiū in ecclesia
transfert. ¶Quero licet dominiū bonorum in ecclesia trans
28 feraꝛ sine alia traditione qd de possessione † an ecclesia pos
sideat bona ingressi sine alia apprehensione.videtur q̄ nō.
vt.ff.de acqui.pos.l.cū heredes.in prin.ꝛ.d.l.si inter fratres.
§.idem respondit.ꝛ quod no.in.l.si.ff.qō cuiusq̄ vniuer.no.
Inn.tenet oppositū extra de proba.c.in presentia.ff.de acq.
posses.l.vniuersas.non firmat se.sed hoc tenet glo.expresse.
xxiij.q.iij.c.si qua mulier.in vlti.q.non allegata ztraria.vt
j.dicam in.q.quo iure bona ingressi pertineāt ad ecclesiam.
¶Quero ergo quid si ingrediens ex pacto aliqua bona sibi
retinuit.respon.quod pactū non valet:sed ingressus rema-
net validus.arg.ff.de acqui.re.do.l.liber homo.in fi.ꝛ.ff.de
vsuris.l.placuit.ita dicit hic glo. ¶Circa hoc dubium glo.
29 † ꝛ doc.variant ꝛ diuersa loquunt:ꝛ vt dixi glo.tenet quod
ingressus valeat sz pactū vitietur.idem tenet in aut.de mo
na.colla.j.§.illud quoq̄.ff.de vsu ꝛ ba.l.p seruū.§.j.ꝛ distin
guit sic.aut hoc pactū apponitur tēpore ingressus ꝛ incōti-

nenti.ꝛ vitiat vtrūq̄ sz ingressus ꝛ pactum.aut ex interual
lo ꝛ vitiat pactū:sed ingressus remanet.extra de statu mona.
c.ij.gl.mag.tenet q̄ vitiet ingressus.ꝛ idē tenet in.c.fi.extra
de cōdi.appo. De hoc etiā querit gl.licet se nō firmet.extra
qui cle.vel vouentes.c.fi.ꝛ.xxxij.q.ij.c.solet. Jac.de are.ff.de
bere.isti.in.l.si ita quis heres excepto.sentit quod vitiet in-
gressus. Guil.de cug.hic tenet oppositū q̄ ingressus teneat
reuocato pacto. Ja.de bel.in aut.de mona.in.§.illud.distin
guit q̄ aut cōstat quod aliquando noluit esse:aut cōstat q̄
nullo modo voluit esse aliter:aut dubitaꝛ.primo casu vitiaꝛ
pactum ꝛ ingressus valet.secūdo vitiatur vtrūq̄. Jaco.bu.
in lect.circa hanc auf.dicit sic.aut hoc pactū apponitur per
modū cōditionis.vt dedico me si mihi liceat retinere mea.ꝛ
tunc vitiaꝛ ingressus:qz tunc sub impossibili conditione fa-
ctū que cōditio impossibilis vitiatur in contractibus.vt in-
sti.de inuti.stipu.§.impossibilis.aut nō apponitur per mo-
dum cōditionis hoc pactū sed simpliciter.qz dicitur dedico
me sine bonis meis:tūc aut statim facit dedicationē ꝛ vitiaꝛ
ingressus aut ex interuallo:ꝛ tunc solum pactū vitiatur.vt
glo.in.d.l.per seruū.§.j.Cy.tenet hic opi.huius glo.ꝛ quia
vt dixi in hac questione gl.ꝛ doc.variāt. Ideo in hoc sequoꝛ
sententiā cōmentatoris aliquo addito sic dicentis verba que
ponunt in aliquo cōtractu debent intelligi sm naturam cō
tractus super quo apponūtur.vt.ff.de dā.infec.l.dam.infec.
§.quidam.ff.loca.l.si vno.in prin. ¶Nūc ad ppositū mona-
chus nō pōt habere propriū.vt hic.ꝛ extra de statu mona.c.
cū ad monasteriū.tamen quo ad administrationem ꝛ vsum
pōt aliqd habere ex permissione abbatis.vt est text.extra de
sta.mona.c.ij.sicut seruus q̄ nihil habere pōt:ꝛ tamen cōsi
uentibus oculis domini aliquid habet.vt.ff.de manu.l.iiij.
in prin.vnde quādo reseruādo fieret simpliciter debet intel
ligi quo ad administrationē ꝛ vsum.vt.o.c.ij.ꝛ quod abbas
patiatur eū habere sicut dñs patitur que equiparatio serui
ad monachū pcedit.vt dicit Jnno.in.c.cū olim.extra de pri
ni.ꝛ sic vtrūq̄ valet hoc casu. Sed si verba expresse sonarēt
quod dominiū rerū remaneat apud eū:tunc hoc pactū ap-
ponit per modū conditionis ad ipsum ingressum:vt dedi-
co me ꝛ mea si dominiū taliū rerū remaneat meum. Et tunc
aut cōstat qō in omnem euentū voluit monachus remanere
ꝛ vitiatur pactum ꝛ ingressus tenet.aut hoc non constat vel
est dubiū ꝛ tale pactū vitiat ingressum qz videt deficere vo-
luntas ingrediētis.vt.o.c.ij.de sta.mona. ¶Aut tale pactū
nō apponit per modū cōditionis.sed per modū vel viā sim-
plicis pacti.ꝛ tūc modus vel pactum vitiatur ꝛ remanet in-
gressus:vt hac gl.cū si.de hoc p Archi.xxxij.q.j.cū dicatis.ꝛ
per Pau.de leaza.extra de regula.c.eos qui.in cle. ¶Que-
30 rit gl.quid si dicat se ꝛ sua an ex superfluo † adiiciat sua de-
terminat ꝛ arguit qō sic.cum ex dedicatione persone omnia
bona facta sunt monaste.nō possunt amplius fieri ei⁹.vt.ff.
de acq.pos.l.iij.§.ex plurimis.rū.distinguendo qō si prece-
dat dictio me superfluo adiiciatur ꝛ mea:sed si precedat di-
ctio mea tūc erit effectus:quia babebit bona ex expressa con
cessione nō ex tacita.vt.j.de pac.conuen.l.si.ꝛ dicit glo.qō si
precedat dictio me ꝛ sequaꝛ mea babebit bona ex concessio-
ne expressa.vt.ff.de noua.l.cū eni. hec sunt verba gl. ¶Quis
autem posset esse effectus vtrū monasteriū habeat bona in-
gressi ex cōcessione expressa vel tacita babebis in.q.sequēti.
¶Tamen in questione propōsita dico sic:aut quis dedicat
se cū suis bonis.ꝛ tūc expressio bonorum nihil operaꝛ.quia
exprimitur per illum modū qui tacite inest.vt.j.de fideiusl.
31 non recte.ꝛ.ff.de lega.j.l.iij. Natura enim cōiunctionis † cū
est cōiungere accessorie nō pncipaliter.vt.ff.ō pecu.lega.l.j.
ꝛ.ij.ꝛ insti.de leg.§.si qs ancillas.aut quis dedicat se ꝛ sua.
ꝛ tunc verū dicit glo.hic ponitur per aliū modū q̄ per eum
qui tacite inerat. Nam hoc modo expresso bona veniebāt p
quādam cōsequentiam nūc veniunt principaliter:qz natura
cōiunctionis ꝛ:est cōiungere principaliter.vt.o.l.j.ꝛ.ff.de
pecu.leg. ¶Oncrit glo.pone qō ex aliqua causa non teneat
32 ingressus qd erit de bonis.† Respō.qz nec oblatio bonorū
tenet:qz si nō valet expressum.s.ingressus nō debet valere ta
citū:scilz dedicatio bonorū.vt.ff.de serui.rusti.predi.l.item.
in fi.hec sunt verba glo. Glo.distinguit aut ingressus ꝛ rerū
oblatio nō expressa volūtate veniebāt.ꝛ tunc vitiato ingres
su reuocant bona que tacite ad illū veniebant.ꝛ hoc argu.l.
iij.§.q babet baustū.ff.de ser.rusti.predi. Aut expresse dedi
caut bona:ꝛ tūc non reuocant.vt.l.fi.j.si rens vel accu.mor.
ita dicit gl.in aut.de mona.§.illud quoq̄. Ita tenet glo.hic
disputās.de cle.cōiug.c.j.de hoc.xvij.q.iij.c.j.Guil.de cug.
in lec.huius aut.dicit aut iste qui ingredit monasteriū scie-
bat ingressum nullū vel causam propter quā nullus erat:qz

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

cõtradicente ꝛ inuita vxore ingressus nõ tenet quo ad personam. vt in aut. de mona. §. si vero relinquẽs. ꝛ de san. epis. §. monachus. Aut ingrediens ignorabat ingressum nõ tenere imo ipm valere credebat: vt qꝫ habebat vxorem quam mortuã verisimiliter putabat qꝫ tamen viuebat: ꝛ tũc bona recuperat. vt. ff. de condi. ob cau. l. j. ij. ꝛ iij. §. fi liber. Item si ingressus monasteriũ habetur pro mortuo. vt. l. de nobis. j. tit. j. ꝛ ideo sicut donans causa mortis nõ secuta cã illud revocare potest. vt. ff. si cer. peta. l. nõ omnis. in pnc. ꝛ de dona. cau. mor. cũ si. sic revocat hoc casu cũ ingressus non teneat. pro hoc alleg. l. filij. j. de spon. ꝛ. j. tit. j. l. si legibus. Jaco. bene tenet idem ꝛ Guil. eo modo distinguendo qõ ipse. pbat. als monasteriũ habetur loco filij in bonis ingressi. vt. j. dicam. Sed si non tenet ingressus non habetur vt filius ꝛ sic bona non remanẽt apud monasteriũ. Nam si aliquis disponat in aliquem credens ipm filiũ si non est nõ valet dispositio. vt. j. de here. instit. l. si pater. cũ si. Jta hic iste ingressus qui cũ valere credebat putabat monasteriũ filium suũ esse cum non sit. bona revocari possunt. Si vero sciebat nõ tenere ingressum ꝛ tũc aut dedicauerat bona per modũ cõditionis vt dedico me ꝛ mea: ꝛ tũc si ingressus nõ valet vitiaꝫ dedicatio bonorũ: ita recuperat. vt. l. si militem. j. de condi. ob cau. aut simpliciter: ꝛ tũc recuperare ea nõ posset. ꝛ circa hoc Ja. examinat hic illud. An vitiato expresso vitietur ꝛ tacitũ. dic plene per eũdem Jac. de bel. in aut. de mona. §. si quis autem. vbi tenet qꝫ aut culpa aut scientia ingressi ꝛ bona remanent ipsi monasterio: als Rof. disputauit hãc. q. ꝛ est quarta in ordine qõnũ suarũ: tamen determinat idem qꝫ gl. predicta. s. aut dedicauit bona expsle ꝛ nõ revocat aut tacite: ꝛ tũc sic cuius sic referũt opi. vltramõ. ꝛ nihil approbat cõmentator quasi cũ opi. Guil. concor. ꝛ dicit sic. Quãdo aliquis offert monasterio se tantũ ita qꝫ bona veniũt accessorie. tunc vitiato expresso vitiaꝫ ꝛ tacitum quod est eius accessoriũ. vt. d. gl. hic ꝛ bene quando qꝫ offert se cũ suis: ꝛ tũc idem eadem ratione: quia ista dictio cum cõiungit accessorie. vt. §. d. progima. q. dixi. Si quis offert se ꝛ sua ꝛ tũc aut ipse credebat oblationem de se factã tenere: als valere aut sciebat nõ tenere. pmo casu debet recuperare bona per. l. si pater. ꝛ. l. nec apud. j. de here. instit. ꝛ ibi per rationes Ja. ꝛ Guil. scõo casu nõ recuperat bona: qz donare videꝫ sicut soluens scienter indebitũ. vt ff. de condi. l. j. ¶ Querit gl. quid si ante ingressum tenebaꝫ
33 ex cõtractu vel delicto. an monasteriũ teneatur. Rñ. gl. † qꝫ sic ad instar capitis minuti. vt. ff. de capi. dimi. l. ij. in pnc. ꝛ l. tutelas. §. si libertate. hec sunt verba gl. Idem no. in aut. si qua mulier. j. eo. ti. Aliter no. in aut. de mona. in pnc. in gl. super verbo mutationẽ qꝫ tenet qꝫ ipse monachus cõueniri possit aliter nõ. eo. ti. §. si quis autẽ. vbi dicit glo. qꝫ actione reali als hypothecaria. vel alia q̃ daꝫ ratione possessionis cõueniri potest monasteriũ. actione vero personali ipse monachus cõuenitur: hoc etiã examinat glo. in aut. qũo oportet. in pnn. coll. vj. ꝛ tenet qꝫ ipse monachus queniri possit. Ubi glo. distinguit aut cõtulit in monasteriũ omnia bona sua vniuersaliter aut res singulares. Primo casu monasteriũ teneaꝫ. scõo nõ. ita no. in. l. si peculiũ legetur. ff. de pe. leg. Jac. bene dicit qꝫ ipse monachus cõueniri debet ꝛ in psona sua libellus cõcipi. ꝛ dicit esse casum in aut. causa q̃. j. tit. j. q̃ loquit in monacho ꝛ abbas debebit ipsum defendere quod si nõ faciet creditor mittetur in possessionem bonorũ que ex persona ingressi peruenerũt ad monasteriũ. vt insti. de acq. per arrogationẽ. in fi. ꝛ. ff. de pecu. l. qui peculiũ serui. cũ distinctione gl. l. si peculiũ legetur. j. eo. ti. qui tenet indistincte qꝫ siue bona trãsferanꝫ singulariter siue vniuersaliter qꝫ semp monasteriũ teneaꝫ: qz vniuersalis heredis ꝛ successoris loco habeꝫ. vnde nõ refert qualiter qũo ꝛ quando res transferaꝫ cũ alius successor nõ appareat. vt. j. de here. instit. l. quoties. ꝛ l. sta. §. si ex fundo. ꝛ. l. ex facto. ff. eo. ti. ꝛ qõ plene not. i. l. ij. §. ex causa. ff. de iur. fis. ꝛ ita dicit Ja. de bel. in aut. de mona. §. si qs autem semel. vbi tenet qꝫ ipse monachus teneaꝫ ꝛ remaneat obligatus. Ly. hic recitat gl. ꝛ dicta doc. ꝛ nihil approbat Guili. de cu. in aut. causa que fit cũ mona. j. ti. j. tenet qꝫ si monasteriũ vult tenere bona qõ tunc teneaꝫ creditoribꝫ monachi respõdere. Sinaũt vellet ipsa bona dimittere: tũc nõ teneꝫ imo liberaꝫ cũ nõ habeaꝫ loco heredis fm eũ. vt. j. dicam. Ego teneo hanc gl. ꝛ qꝫ hoc vide qõ no. Dy. in. c. pterea. de reg. iur. li. vj. ¶ Pro delicto autem ante cõmisso puto qꝫ
34 monachus conueniri non possit † cũ ois accusatio p ingressum siue impugnatio sit remota. vt ex tra ỏ vo. c. scripture. ꝛ xxxij. q. ij. c. ad monasteriũ. poterit aũt monasteriũ cõueniri si aliqd peruenit ad eum. vt. §. in fctu dixi. Et no. in. d. c. pterea. ꝛ dicam in prox. q. ¶ Quero qd si monachus ꝺgit vel
35 deliquit † post ingressum. gl. l. l. ex penalibꝰ. ff. de reg. iur. dicit qꝫ ecclesia nõ teneꝫ. Idẽ no. in. d. aut. causa que fit cũ monqõ tenet Guil. de cug. ꝛ idẽ tenet idẽ Guili. in. l. ij. §. ait prtor. ff. de capi. di. qõ itelligo inquãtũ est locupletior ad ista pupilli. vt. ff. depo. l. j. §. si autẽ cũ impubes. ¶ Querit gl. qd si ingressus monasteriũ habeat emphyteosim vel liuellum: an
36 trãseat in ecclesiã. † Dl. dicit qꝫ sic per. l. peto. §. j. ff. de le. ij. ff. de do. iter vi. ꝛ vgo. l. sed ꝛ si mors. §. ij. hec sunt vba glo. Jacobu. hic distinguit. aut debeat pstare ex illa re aliqd psonale ꝛ tũc nõ trãseat in monasteriũ: sed redeat ad concedentẽ: qz cũ circa ministeria ecclesiastica sit occupatus illa pstare non põt. Aut qz forte habitus repugnaret illi stationi aut aliquã pecuniã debeat prestare: ꝛ tunc transeat in monasteriũ: tũc poterit dare dño per aliũ. vt. ff. ỏ sta. bo. l. arethusa. ff. de cõdi. insti. l. si. §. j. cõcor. esti hanc gl. indistincte dicens. qõ est casus i aut. de alie. ꝛ emphy. §. j. coll. ix. vbi ỏ qꝫ trãsit in ecclesiã nisi dñs revocet. Sed si dñs vult potest revocare. Jac. de bel. i. §. j. dicit qꝫ ille. §. nihil facit. qz ille. §. loquit in oblatione expressa: nõ in tacita q̃ fit per ingressum. Item cõcedit electionẽ ordinatorij vt ibi pz Ly. recitat simpliciter dictum Dy. ꝛ stat eo cõtentus. Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. ccxij. vꝫ tenere qꝫ nõ transeat: nisi cõsentiat ille cuius est res emphyteotica: qz nõ debet posse facere causam emphyteote deteriorẽ trãsferẽdo in personã fauorabilem: vt in ecclesiã q̃ institui potest si cõtingat eam nõ soluere canonẽ: que tamen nõ soluẽdo nõ priuareꝫ re. vt. l. placet. §. e. ti. ibi nulla trãslatione ꝛc. ꝛ. gvj. q. j. c. placet. ꝛ p Jo. an. exẽ de reli. do. c. Ssuluit. Sed ad hoc rñdeo qꝫ nõ ob. qz aut prediũ fuit scriptũ ecclesie: ꝛ tũc ppter non solutũ canonem res non redit ad dñm. Jta loquunt dicta iura aut res est priuatis: sed trãsit in ecclesiam cũ illo iure: ꝛ tũc poterit reuerti ad dñm propter canonem nõ solutũ p ecclesiã. hoc probaꝫ in. l. si. c. de exac. tribu. lib. x. Teneo igit in hoc sniam Inno. ꝛ Hosti. extra de pba. c. presentia. q tenet qꝫ in ecclesiã transeat. ¶ Quero ergo circa hoc extra gl. Ecclesia vel priuatus ꝺcernit rẽ in emphyteosim titio ꝓ se ꝛ herede suo. Titius ingrediꝫ monasteriuꝫ. q̃
37 riꝫ † an talis res transeat in monasteriũ. ꝛ videꝫ qꝫ nõ: quia dicẽdo ꝓ se ꝛ herede suo. b. d. respectu alioꝝ heredũ qui ex̃t esse possunt heredes dicto titio. ¶ Sã primꝰ denotat ordinem ad scõm. vt. ff. de iudi. l. ad peremptoriũ. ꝛ. ff. ỏ here. instituaꝫ. Sed vbi in ecclesia transferunt bona ingressi perpetuo erunt apud eã: ꝛ sic titius nullũ aliũ heredẽ habere poterit aliquo tpe: qz ecclesia nunq̃ deficit. Pterea cõcedens nõ solũ voluit qꝫ haberet titius sed ꝛ primꝰ heres suus. Sed si titius habuisset aliquẽ heredem priuatũ ille heres vigisset psumptione iuris vsq; ad cẽtũ annos qõ est lõgeua vita hois. vt. j. e. l. fi. ꝛ no. in. l. ij. §. si dubiteꝫ. ff. quẽ admo. testa. ape. ꝛ sic vꝫ qꝫ saltez dicere debemus qꝫ ista emphyteosis finiatur apud ecclesiã spatio. c. annorũ ex volũtate cõcedẽtis: vt. §. dixi. p hoc facit. l. an vsufructus. ff. quẽad mo. vsufru. amit. Cõtrariũ puto verũ qꝫ in ecclesiam trãseat ꝛ perpetuo. Et primo quãdo cõcedens cõcessit titio ꝛ primo heredi suo potuit tũ posse habere primũ heredẽ ecclesiã: imo debuit ỗ scire cũ. l. hoc dicat. hic nõ admittiꝫ ignorãtia iuris ꝛ in lata culpam incidit. vt. j. de legi. l. leges. ꝛ. ff. de his qui no. infa. l. liberorũ. §. notatur. Preterea dixit merito primo heredi suo. nã operari potest nisi aliũ haberet heredez: ꝛ sic nõ fuit frustra positũ. vnde nõ ob. qꝫ primũ ỏz respectu secũdi: qz verũ est vbi aliũ priuatũ haberet heredem. preterea nõ sequitur qꝫ perpetuo fit apud ecclesiã. Quid enim si ecclesia canonẽ nõ soluit debitũ certe redire poterit ad cõcedentẽ: vt §. dixi. ¶ Quero hic extra glo. qd si concedaꝫ res titio pacto apposito qꝫ ad cõcedentẽ redeat titio mortuo. An titio ingres
38 so monasteriũ trãseat † talis res in monasteriũ ꝛ videꝫ qꝫ ad cõcedentẽ reuertaꝫ quasi cõditione expsẽte: qz ꝓ mortuo reputaꝫ ingressus. vt. j. ti. j. l. deo nobis. Contrariũ dic qõ pho
39 sic. Expressio eorũ † que tacite insunt facta per eũ modũ per quẽ insunt nihil opaꝫ. vt. l. nõ recte. j. de fideiuss. ꝛ. §. dixi. Sz video qꝫ in vsufructu hoc tacite inest ꝓ morte finiaꝫ. vt insti. de vsufru. §. finiꝫ. ꝛ tũ in monasteriũ trãsit: vt. j. dicã. Et in casu nostro q̃is expzimaꝫ hoc in cõcessione cũ hoc in monasteriũ transeat. nec finiꝫ talis cõcessio sicut. j. de vsufruc. dico nec ob. qꝫ talis ꝓ ingressum mortuus reputaꝫ: quia verũ est quãtũ ad vitã seculare: vt in casu illiꝰ. l. deo nobis. Mulier lucraꝫ ex pacto donationẽ ppter nuptias ꝛ qz mos ciuilis
40 † tũc equiparaꝫ naturali quãdo per vtrũq; idẽ importatur effectus. vt no. Dy. in. l. si constante. ff. sol. ma. Nec ob. si dicaꝫ imo idẽ est effectus vtriusq; in casu nostro: quia sicut dñus illius rei habere nõ potest post mortẽ naturalẽ obstante pacto: ita nec post mortẽ ciuilem cũ in monasteriũ transeat:
vt hic. Nam dico qꝫ talis donec vinet vꝫ fieri ad vsum ꝛ pro alimẽtis. Sed quo ad alimẽta iste non censetur mortuus: qz bozũ est capaz. vt. ff. de capi. di. l. legatũ. ꝛ. l. seruus ad custodiendam. ff. de ali. ꝛ ci. le. igit non dicit mortuus quo ad boc.
41 Preterea dico qꝫ mors ciuilis † nũq̃ equiparatur naturali: nisi in casibꝰ a iure permissis: vt est glo. no. gvj. q. j. c. placuit. ꝛ extra de rescriptis. c. susceptum. lib. vj. ¶ Querit glo. quid si ingrediens habeat vsumfructũ an transeat † ad monasteriũ respondet qõ sic per eadem. ll. Jac. bene intelligit hanc
42 gl. quod vsufru. remaneat huic donec vinat: quia inseparabilis est a persona. ꝛ pro hac. l. necessario. ff. de peri. et cõmo. rei vendi. Ultramon. satis in hoc probabiliter dicunt sic. qõius vsusfruc. residet apud ingressum. Cõmoditas autẽ eius transit in monasterium. argumẽ. ff. de adul. l. si postulauerit. §. in quo. nec obstat qꝫ monachus potest habere ppzium: qz verum est quãtum ad sui commodum non monasterij sicut filiusfa. quia de inre. ffozũ est immutatio secũdum qõ habere poterat: ꝛ tamẽ remanebat apud eum ius hereditatis ad cõmodum patris. vt. ff. de lega. j. l. cũ filio. Ly. recitat hic tãtum vltramonta. nihil addendo. Gl. hic querit ꝛ nihil se firmat. xix. questione. v. c. si qua mulier. Innocẽ. in. c. preterea. tenet quod transit in monasterium. ꝛ sic transit concord. cum hac glo. quod etiam hic tenet cõmentator. ¶ Bzeuiter quero circa hoc quando finiatur vsusfruc. talis et videtur quod centum annis: quia tantum durat vsusfruc. ciuitati relictus vt. ff. de vsufru. ꝛ ecclesia ꝛ ciuitas equiparantur. vt. j. eodez.
43 l. fina. Econtra videtur quod ꝛc. hoc. ff. de reli. do. c. Ssuluit. Sed ad hoc rñdeo qꝫ nõ ob. qz aut prediũ fuit scriptũ ecclesie: ꝛ tũc ppter non solutũ canonem res non redit ad dñm. Jta loquunt dicta iura aut res est priuatis: sed trãsit in ecclesiam cũ illo iure: ꝛ tũc poterit reuerti ad dñm propter canonem nõ solutũ p ecclesiã. hoc probaꝫ in. l. si. c. de exac. tribu. lib. x. Teneo igit in hoc sniam Inno. ꝛ Hosti. extra de pba. c. presentia. q tenet qꝫ in ecclesiã transeat. ¶ Quero ergo circa hoc extra gl. Ecclesia vel priuatus ꝺcernit rẽ in emphyteosim titio ꝓ se ꝛ herede suo. Titius ingrediꝫ monasteriuꝫ. q̃
44 rit † quod sic inquãtum dicit de liuello et emphyteosi. Jac. de bel. in auten. de alie. ꝛ emphy. colla. ix. tenet quod ecclesia non succedat in feudum. ꝛ de vasallo qui arma bellica deposuit. c. j. ꝛ si de feu. fuerit cõtrouer. c. qui clericus. ꝛ per ea que not. in. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de verboz obliga. Mar. fili. distinguit aut est tale feudum ex quo debeat prestare seruitiuꝫ plenũ vel nõ. Primo casu non transeat. Secũdo sic. de statu homi. l. aretbusa. Jn hoc teneo opinionem Jnnoc. qui dicit in. c. in presentia. qõ si ex feudo isto debeat talia seruitia que a monasterio possint honeste exhiberi per se vel per aliũ qõ tunc transeat in monasteriũ als in dominiuꝫ reuertatur ꝛc.
45 ¶ † Quero quid de ingrediente regulam fratrum minoruꝫ qui non possunt habere ꝓpzij: nec in communi nec in singulari. Jnnoc. ponit in. d. c. in presentia. ꝛ ibi etiam Jo. and. Specu. in titu. de statu mona. c. j. ij. ꝛ. iij. Jaco. but. ponit hic Lyra. hoc tangit latius in. l. deo nobis. j. titu. i. glo. Joan. est xxviij. q. j. c. vidimus. in glo. ij. ꝛ ibi de hoc per Archi. xix. q. iij. c. quia ingredientibus. Circa hoc non insisto contentus. dico in libro minoricarũ. ij. ꝛ. iij. distin. ¶ Quid si filiasfa. in
46 grediatur † monasterium quid erit de bonis. respõdeo aut habebat bona castrensia. ꝛ certũ est quod illa in monasteriũ trãsferre posset: quia de bis posset libere disponere aut pfectitia: ꝛ illa cõtra voluntatem patris alienare nõ põt. vt. l. si. §. filiusfa. j. de bo. q̃ libe. Pe. videtur cõtradicere sz ỏ quẽdã titia transferre põt in monasterium. ad. §. filiusfa. respõdeo quod ille. §. obtinet vim alienationis iter viuos: sed moriẽdo secus. vt. l. deo nobis. j. tit. j. ¶ Quero quid si filiusfa. exi-
47 stens in studio cui pater liberos † emerat itrat religionẽ qd erit de bonis: quidam dicunt qõ videntur esse quasi castrensia. ideo monasterium habebit. j. eo. dicit quod est verum in libris qui dant magistris ꝛ doctoribꝰ. istis enim conceditur boc habere peculium. scholaribus non. vt. j. de inoffi. testa. l. fin. Circa boc patet sic discendum: quandoqꝫ pater emit libros nomine filij: nec adhuc tradidit: nec donare dixit sibi. ꝛ tũc non transeunt in monasterium: quia sunt ꝓpzij patris. vt. l. j. de castré. pecu. Nam tradẽdo requiritur quod fit donatio. vt. l. ij. j. si quis alteri vel sibi. Quãdoqꝫ pater emit libros nomine filij ꝛ tradidit vel dixit se filio velle donare. et isto casu si filius erat iam aduocatus vel doctor: tũc transeũt in monasterium: quia cẽsentur esse castrense peculium. Dilitant enim aduocati. vt. l. fozi. j. de aduoca. diuer. iudic. Aut ille filius erat adhuc scholaris. ꝛ tũc nõ posset dici quasi castrense peculium: quia non habebat aliquam earũ dignitatum que ponuntur in. l. fina. j. de inoffi. testa. ꝛ isto casu non

transeũt in monasterium: ꝛ sic transit opinio Pe. ¶ Quero quid si minor. xxv. annis ingrediatur monasteriũ an trãsferat bona † in illud. ꝛ videtur qꝫ nõ: quia minor nõ põt alienare sine decreto. Jac. de are. dicit quod est verum quod nõ potest alienare sine decreto inter viuos: moriẽdo sic. sed ingressi monasteriũ mortuis equiparanꝫ. vt. l. deo nobis. ergo ꝛc. Sed bec rõ nõ videt bona: quia minor posset alienare moriẽdo. hoc cõtingit per mortem naturalem que de necessitate cõtingit ꝛ peruenit. Sed hic iste ingressus de volũtate procedit: dico tamẽ quod isto casu minor alienare põt. Ratio est: quia facit illud quod quilibet paterfami. faceret si maior esset. Et hoc casu in istis spiritualibus reputatur maior. vt. §. dixi. hoc etiam ꝓbaꝫ quia alienatio fit per illam. l. per quã potest facere minor que decreto quasi nõ ipse ꝛ leg faciat. vt. l. si quis in tantũ. ꝛ qõ ibi not. j. vnde vi. hoc etiam ꝓbatur in. c. in presenti ꝑ. ver. sed cuꝫ extra de ꝓba. ꝛ hic hoc etiam tenet Jnnoc. ¶ Quero pater habet vsumfruc. in
49 bonis aduẽtitijs filij. † Ipse pater ingreditur monasteriuꝫ glo. de bo. que libe. in aut. idem tenet quod talis vsusfru. nõ debeatur. Jac. bu. distinguit dictam aut. aut dicimus quod per ingressum finiatur patria potestas ꝛ tenet gl. que est in l. si ex causa. §. pap. ff. de mino. vt finiaꝫ vsusfruc. qui debeꝫ ei rõne patrie potestatis. vt. l. cum oportet. j. de bo. q̃ libe. Aut dicimus durare patriã potestatem. ꝛ tũc talis vsusfruc. non finiatur ꝛ pcedit dictum gl. qõ Ja. predictus dicit se verius putare. Jta dicit referens opi. Mar. fili. in dicta aut. idem An autẽ patria potestas finiaꝫ per ingressum monasterij. j. dicam. Credo dictam glo. dicere verum quod vsusfruc. non finiaꝫ pea que. §. dixi. in. q. de vsufructuario qui monasteriũ ingreditur. ¶ Quero quid si est concessa res alicui cũ pacto
50 ne alicui alienet ꝛ ingreditur monasteriũ † an videtur alienata res: vt revocari possit glo. ff. de vbo. obli. in. l. si ita qs. §. ea lege. videtur dicere quod transeat in monasteriũ tanq̃ in suum beredem: ꝛ nõ põt revocari. sic dicit. aut res fuit data inter viuos pacto appositõ: ꝛ tũc transit in monasteriũ ꝛ revocatur per cõditionẽ ob causam. vt. l. ea lege. j. de cõdi. ob causam. Si autẽ vltra volũtatem tunc secus. quia vadit ad monaste. tanq̃ ad heredem Dy. in. d. l. ea. dicit et melius quod aut ille dat monasterio non ingrediẽdo: tũc revocari posset. Aut ingrediendo ꝛ revocari nõ posset. boc tenet hic Ly. pro quo facit auten. nisi rogati. j. ad trebel. boc tenet expresse Jnno. in. c. in presentia. extra de ꝓba. ¶ Quero titius est beres institutus ꝛ quãdocũq; decesserit est ei substitutus sempronius: an ingrediendo monasteriũ sit locus substi-
51 tutioni videtur qꝫ sic † quia pro mortuo reputatur. vt. l. deo nobis. j. ti. j. ꝛ omnia pacta lucrativa dotis ꝛ donationis ꝓpter nuptias altero mortuo etiam illo casu vẽdicat sibi locũ vt ibi dicitur. ¶ Quero qd datus est substitutus sub conditio. si decesserit sine liberis ꝛ ingreditur monasterium an ba-
52 beatur loco filiozũ. respon. † sic vt in aut. de san. epis. §. nunc de psente. colla. ix. ꝛ aut. nisi rogati. j. ad treb. ꝛ extra de ꝓba. c. in presentia. vel dic qꝫ talis cõditio dicitur tanq̃ contraria vite cõtemplatiue: nõ autem qꝫ monasteriuꝫ habeatur loco filiozũ. vt. j. ꝓpi. q. dicam. ¶ Quero qd si decesserit sine liberis ex suo corpore natis: † an tunc ingrediendo monasteriũ
53 dicaꝫ habere liberos ex suo corpore natos. Jn hoc reperio .xij. as sententias doctozũ. Jaco. de bel. in aut. de san. epis. §. sed hoc de psenti disputando tenet qõ substitutus admittaꝫ ꝛ excludat monasteriũ hoc tenet Host. ꝛ Jo. and. extra de testa. c. raynutius. in gl. super verbo videtur. Dy. in. l. si ita qs. §. si de leg. ij. tenet cõtrariũ tali rõne appellatione filiozum intelligiꝫ de natis. vt. d. l. si ita quis. §. fi. ꝛ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. si ita fideicõmissum. sed expressio eorũ que tacite insunt nihil operatur. vt. l. iij. de lega. j. ꝛ. j. de fideiuss. l. nõ recte. Ergo pinde est habendũ ac si nõ esset expssum de se natis. boc autem non expzesso sine dubio excludit substitutũ: vt in aut. de sanc. epis. §. sed hoc de presenti. ꝛ. j. ad trebel. aut. nisi rogati. Ricar. malum. idez tenet ratione tali. Jstud fideicõmissum seu conditio repzobaꝫ ꝛ pro non adiecta habetur. nõ quod monasterium habeatur loco filij: sed quia est impedimentũ vite contemplatiue. Nam si viuens bona restituere cogeret si decesserit sine liberis ex se natis compelleretur ad contrabendum matrimonium et remoueretur a voto religionis ꝛ castitatis: ideo imperator tale grauamen habuit pro non adiecto. ꝛ boc est qõ dicit tex. in. §. sed hoc de presenti dum dicit tales conditiones inualidas ꝓ non adiectis esse. et ista conditio est multo plus contraria vite contemplatiue ꝛ castitati ꝛ religioni. ergo ꝛc. Preterea cõcludendo hoc tenuit vltra predicta ꝓ rationes infrascriptas. Illud quod regrit causa dotis de necessitate intelligitur pro matrimonio. vt. j.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

de iure do.l.iij.de donationibus ante nupt.l.fi.ſi ꝓ introitu
monaſterij nō poteſt dari dos:vt extra de ſimo.c.ne ſatis.et
tamen ibi cōditio ſeu cauſa reſtringitur aliquo ingrediente
monaſteriū ita dico in hoc caſu:licet nō poſſit dici impleta
cōtra ciuiliter ꝙ filij dicantur eę ſe nati:tamē monaſterium
debet habere dicta bona. Itē etiā dz dici de eo qō relinquit
cauſa dona.ante nup.vt.d.ſ.hoc de preſenti.preterea inter
monachū ⁊ monaſteriū non dicit cōtrahi matrimoniū ſpi-
rituale cū ſolus abbas dicatur ſpōſus vt plene no.extra de
elec.quia ꝓpter.⁊ ibi per Bar.⁊ Inno.Sed ſi fideicōmiſſus
relinquatur ſub cōditione ſi nupſerit non extitit ſi ille gra-
uatur monaſteriū ingrediatur nec tamen ad fideicōmiſſum
admittit.vt.d.ſ.ſed hoc de preſenti.apparet ergo ꝙ hec eſt
ratio:quia videt defeciſſe conditio fideicōmiſſi.ideo quia ta
les conditiones ꝓ nō adiectis ⁊ ꝓ nō ſcriptis habentur
quaſi vite contemplatiue contrariantur.Sed in caſu propo
ſito eſt:huius ergo ⁊c.preterea ſi aliquid relinquit mulieri ⁊
ininga⁊ fibi grauamen fideicōmiſſi nō valet.eſt ratio quia
ꝓpter hoc nuptie impedirent quia timore illius grauami-
nis ſtaret ne nuberet.vt.l.heres meus.ſ.fina.ff.de cōdi.⁊ de-
mon.multomagis non valet iſtud fideicōmiſſum qō ꝓbet
impedimentū vite contemplatiue ⁊ religioni que melioꝛ eſt
longe ꝙ vita actiua vt in corpore de monachis in prin.col.j.
⁊ hanc partē tot rationibus probata puto veriorē. Quē-
ro qd ſi aliquis eſt rogatus hereditatem reſtituere cuidam
eccleſie ſub cōditione ſi deceſſerit ſine liberis an ſi ingrediat
54 monaſteriū habeatur tunc † loco liberoꝝ ſeu reijcitur tale
grauamen.teg.eſt qō non tranſit in monaſterium quādo in-
gredies:vt.j.ad treb.aut.niſi rogati in corpore vnde ſumit
⁊ eſt ratio quia vtraq; non habet par priuilegium ⁊ ſic eſſet
priuilegiū eccleſie ſubſtitute.huius autoꝛitatis ratio ſumit
extra de ꝓba.c.cum cauſam.qō firmat Barto.per dictam
aut.alleg.extra de ꝓbatio.c.in preſentia.in vlti.gl. Quē-
ro quid ſi teſtatoꝛ inſtituat titiū filium ſuū heredem ⁊ roga-
uerit eum reſtituere fratri ipſius titij ⁊ filio quondam teſta-
55 toꝛis ſub conditione ſi deceſſerit ſine liberis † an tūc mona-
ſteriū excludat ſubſtitutum.Franci.accur.dicit ꝙ non quia
inconueniens eſt ꝙ filius legitimus ⁊ naturalis excludatur
per legitimum tantū ſicut eſt eccleſia:vnde intelligitur aut.
illa ſolū quando eſt rogatus reſtituere extraneo:ſecus ſi fra
tri eiuſdē⁊ vel filio teſtatoris:licet videtur obſtare dicto.c.in
preſentia.ſcōm rationē ipſius. Quero quid ſi ingreſſus
monaſteriū moꝛitur infra tempus ꝓfeſſionis.An bona de-
56 beant apud ipm monaſteriū remanere. † Ly.refert hic quoſ
dam dicentes aut dedicat ſe aut ſub cōditione:aut eſt dubiū
in primis duobus caſibus.reſpō.per.l.ij.ff.de in diem adie.
In ſecundo caſu dicit quod eę quo decidit vt neceſſariū
ſibi videtur placere qō ſit monachus et quod bona ſua ſint
monaſterij et hec videtur ſua vltima voluntas niſi eępreſſe
cōtrarium aſſereret ⁊ hoc tenet Ja.de rauē.⁊ Pe.quia ſum-
ma eſt ratio que ꝓ religione facit.quia licet adhuc non va
leat ingreſſus nec per cōſequēs bonorum dedicatio tamen
per mortem videt confirmari ſicut donatio facta inter con-
inges. Ly.dicit hic ſibi videri quia excludimus veniētes
ab inteſtato eę quo non dicimus quem monachum non eſſe
ꝓ hoc tamen induco ſimile quod de ſtatulibero dicimus
quia pendente conditione libertatis videtur vt ſeruus:⁊ ſic
pendente tempore ꝓbationis ſi moꝛiꝰ debet nō vt mona-
chus iudicari ꝓ hoc etiam quod no.gig.q.iiij.c.nūc aliter.
vbi dicit qō ſi monachus infra annum ꝓbationis moꝛiat
valet teſtamentum quia tūc erat ſui iuris.argumē.C.de ſen.
paſſ.l.fi.item nō eſt adhuc monachus profeſſione nō facta vt
ſ.digi i.j.q.p hoc facit teg.extra de ſen.excō.c.religioſo.alle.
ij.reſpon.lib.vj.vbi etiā videt ꝙ monachus iſte eſt vt filius
qui non peruenit ad lucem.vt.C.de here.inſtitu.in.l.penul.
Quero quid ſi ingreſſus monaſterium habeat ꝓbendā
ſuperfluā eſt in dubiū reuocare quia caſus eſt expreſſus i.c.
beneficiū.extra de regu.lib.vj. Quero quo iure pertineāt
ad monaſterium bona ingreſſi gl.in aut.ſi qua mulier.in fi.
prime gl.dicit quod iure hereditario quaſi moꝛtui.arg.in-
ſtitu.per quas perſonas nobis acqui.ſ.i.⁊ ad.l.iul.ō vi.l.ij.
57 Ego teneo † oppoſitū ſcz ꝙ non dicatur habere iure beredi
tario:quod patet quia monachus adhuc poteſt cōueniri.vt
ſ.digi.⁊ in aut.cauſa que fit cum monacho.j.tit.j.Sed per-
tinet ad eccleſiā iure acquiſitionis vniuerſalis ſicut dicimus
de bonis eius quem arrogamus vt inſtitu.de acquiren.per
58 arrog.per totum. Ex hoc ſequitur ꝙ eccleſia nō † tenetur
in totū vt heres:ſed eatenus quatenus ad eam peruenerit.
vt.l.arrogatus.ff.de pecu.vt.ſ.digi.Et hoc etiam ſequitur
59 † qō eccleſia in poſſeſſionem non habet neceſſe intrare ſicut
babet heres.vt.l.cum heres.in princi.ff.de acquiren.poſſeſ.
Sed ſequitur ei poſſeſſio ingreſſi ſicut arrogatori.vt.ff.de
precario.l.ſi adoptauero.vt.ſ.digi. Sequitur in text.de-
60 dicant.hoc verbum dedicant interdū importat † ſe deo de-
dicare ⁊ transferre:vt in autenti.hec conſtitutio interpreta.
priorem.circa princi.col.vj. Interdum eccleſie.vt.l.arroga-
to.ff.de cura.furio.et extra de religio.domi.c.j. Tunc enim
monachus dicit ſe dedicare deo quando profeſſionem facit
ꝓvij.queſtione.j.c. virginibus.⁊.c.ſi quis ſacro. Sequitur
in text.deo. Quero cū iſta dedicatio fiat deo vt hic:an ali-
61 quod factum abbatis † debeat intervenire.reſpō.vt.ſ.digi
ſiue dedicatio fiat per actum profeſſionis in profeſſione ex-
preſſa requiritur abbatis factū qui vt miniſter dei recipiat
profeſſionem. In profeſſione vero tacita preſumpta abba-
tis factū non requiritur quia cum fiat per curſum temporis
anni tranſgredientis dedicat ipſum deo ⁊ ſufficit ſine aliquo
facto abbatis.facit quod not.Inno.extra de regula.c.pozre
ctum.⁊ qui cleri.vel vo.c.j.Sequitur in teg.nec ergo teſtanꝫ.
Oppo.⁊ videtur ꝙ ingreſſi monaſterium teſtari poſſint.
vt.j.eodem autenti.ſi qua mulier. Solu.illa diſtinguit iſtā:
quia bic loquitur quando ingreſſus non habet liberos an
autem illud dicatur teſtamentum vel diniſio dic vt ibi per
glo.⁊ docto. Sequitur in text:vtpote nec domini reruꝫ.
62 Oppo.⁊ videtur quod † non dominus:teſtatur vt in au-
tenti.ſi qua mulier.j.co.Et ſoluit quod ⁊ ratio que bic peni-
tus eſt probabilis non eſt neceſſaria quia interdum non do
minus teſtatur vt in contrario:licet regulariter cōtra.vt.ff.
de iure codicillo.l.conficiuntur. Oppo.extra gl.videtur
ꝙ non teſtetur.vt.j.de leg.l.cum rem alienam.⁊.l.ſi res obli
gata.ff.de leg.j.Sol.aut quis non eſt dominus nec eſſe po-
teſt dominus:⁊ ille non poteſt teſtari:ita loquitur hec auten
tica vbi non eſt dominus tamē eſſe poteſt tunc teſtaꝫ in pre-
iudicium tamen heredis non veri domini:vt in contrarijs.
Quero an ingreſſus monaſterium capite minuatur.Hl.
quod ſic in corpore de monach.poſt principium.colū.j.Idē
tenet.j.eadem autenti.ſi qua mulier.qō ſentit Huil.de cu.in
l.patre furioſo.ff.de bis qui ſunt ſui vel alie.iur.Tu dic ſm
63 dſm † Barto.quod non minuatur media vel magima capi
tis diminutione quod patet quia poteſt eſſe teſtis ⁊ promo-
ueri ad dignitatem:vt in autenti.de mona.ſ.cogitandū.Et
licet dicatur ſeruus vel monachus non tamen poteſt vendi
ſicut alij ſerui.minimam capitis di.patitur quia ſtatum mu
tat:vt.j.ꝓgi.dicam. Quero an ingreſſus monaſterium
64 deſinat † eſſe in poteſtate patris.Hl.ff.de mino.l.ſi ex cauſa.
ſ.papi.dicit ꝙ ſic:quia etiam tranſit in poteſtatem abbatis.
Idem no.in.l.ſi pretoꝛ.in fi.ff.de iudi.Ja.de are.in.l.deo no
bis.j.tit.j.⁊ poſt eum quidam dicūt ꝙ tranſit in poteſtatem
abbatis quo ad obedientiam ſicut dicim⁹ in vxore reſpectu
patris ⁊ viri vt ꝓbat in.l.idonei.ff.de teſt.⁊ inſti.de inutil.
ſtipu.ſ.ſi quis alij.Sed bis non obſtantibus dico qō trāſit
in poteſtatem patris:vt no.in dicta glo.Non obſt.argu.con
trarium quod retinet iura ſuorum quia non eſt impoſſibile
quod remaneant iura ſuorum ⁊ tamen nō ſit in poteſtate.vt
l.meuius.⁊.l.lege.j.de ſuis ⁊ legiti.heredibus quod etiaꝫ ꝓ
batur quia in alterius poteſtate ergo non patris.vt.l.ſicut
euenit.ff.de adul.hoc tz Buili.in.l.patre furioſo.ff.de bis q
ſunt ſui vel alie.iur.Ad hoc facit.gij.qō.j.c.non dicatis.⁊ de
elec.c.ſi religioſus.lib.vj.hoc firmat glo.Bart.extra de eta.
⁊ quali.c.indecorum.⁊ per Lyſi.in auten.ſi dignitas.j.titu.j.
Quero nunquid ingreſſus monaſterium deſinet eſſe mi-
65 les vel de magnatibus † quod valet ad.q.ſtatuto cauet qō
nullus de magnatibus:vel de prole tali poſſit ingredi pa-
latium ſub certa pena. Modo titius factus eſt monachus.
Queritur ſi ingrediatur palatiū an teneatur ad penam vi-
detur qō ſic:quia indeg ſecularis hoc ſtatuere poſſit ponen-
do legem rei ſue. Tamen hoc conceſſo quod ſtatuere poſſit:
tamen dico talis nō teneret ad penam:quia per ingreſſum
religionis deſinit eſſe de magnatibus. Ad hoc faciūt argu-
mēta dicta ſupra in prima qōne.quia per ingreſſum mona
ſterij deſinit eſſe in poteſtate pris:⁊ ſic iura agnationis amit
tit gl.eſt bic expreſſe dicens.extra de ſtatu mona.c.ea que.in
tertia glo.ꝓ hoc facit quod habetur.xxvij.q.ij.c.ſcripſit.⁊
no.i.c.j.extra de purgatione canonica.facit.xxvij.queſtione
prima.nequaq;.⁊ ſic vt magnatus puniri non poterit.poſi-
to quod non obſtet iudicis impedimentum.ꝓ hoc facit in
g.colum.de vaſal.mili.qui ar.bel.depo.c.miles.⁊ hoc etiam
ſentit Jaco.de bel.in corpore de ſanc.epiſco.c.ſi monachus.
columna.ig. Quero hic dicitur quod ingreſſi monaſte-
rium non poſſunt teſtari:ſed an poſſint mortis cauſa dona-
66 re de conſenſu abbatis:† videtur quod ſic ſicut filiuſſami.

de conſenſu

de cōſenſu ſui patris:vt.ff.de dona.cau.moꝛtis.
l.tam is.ſ.filius. Joan.dicit ꝙ non poteſt qō ab
bas nō eſt dominus ſed adminiſtratoꝛ:ſed de cō
ſenſu collegij capituli videt quod poſſit quia ca
pitulus eſt quaſi dominus.vt.l.iubemus.ſ.eodē.
tit.Et hoc eſt verum in rebus mobilibus:ſed im
mobilia etiam totum collegium nō poſſet diſtra
bere vel alienare.vt.j.eo.l.iubemus.⁊ in aut.hoc
ius poꝛrectū.⁊ q nō pōt alienare nec alienationi
conſentire vt in regula iuris ⁊ hoc donare poſſit
immobilia itelligitur qū donat benemerito ad qō
monaſterium tenetur vt extra de teſta.cl.ij.in fi.⁊
c.cū officijs.vel alienare non pōt niſi ſit euidens
vtilitas vel neceſſitas:vt dicta aut.hoc ius poꝛ
rectū.⁊.xij.q.ij.ſine exceptione.⁊ extra de do.c.ce
terū. Poſſet hic queri de modis teſtandi ante
ingreſſum religionis vel poſt.de quo.j.eo.auten.ſi
qua mulier. Item an filiuſſa.cōtra voluntatē
patris ingrediendo monaſterium cauſam ingra
titudinis cōmittat:⁊ an ipſam iam cōmiſſam in
greſſus debeat. Et an monachus poſſit eſſe te
ſtis. Arbiter iudex vel procuratoꝛ que hic omitto:
quia materiam noſtram non propie reſpiciunt.
Ultimo auten.iſta poteſt intelligi ſecūdo mo-
67 do ⁊ caſu † pone ſic.Homine imperatoꝛ aliquis
eſt ingreſſus monaſteriū vult facere profeſſionez
⁊ teſtamentū querit an poſſit.Imperatoꝛ reſpon.
ꝙ non.qō probat arguendo ſicnō dominus non
teſtatur:maioꝛ propoſito ꝙ non ſit dominus p
batur quia ingreſſi monaſteriū ipſo ingreſſu de
dicant ſe ⁊ ſua deo:ergo nō ſunt domini.⁊ ſic non
teſtanꝫ.Et ſic ſcōm hanc lect.diniditur aliter litе
ra ⁊ ſic:quia primo ponit antecedens.Secūdo cō
ſequens.Tertio probat conſequentiā anteceden
tis.Primū eſt bic:nō dīs non teſtaꝫ conſequens
eſt bic.ergo ingreſſus non teſtaꝫ.probatio conſe
quentie eſt bic:quia ingreſſus monaſterium dedi
cat ſe ⁊ ſua. Ex hoc vero quod ad hoc vt proba
tio cōcludat debet cōtinere maioꝛem ꝓpoſitionē
⁊ minoꝛem et caſum ꝓpoſitionis. Quero qd in
teſte qui reddendo cauſam ſeu rationem ſui dicti
68 omittit maioꝛem ꝓpoſitionem † ponit minoꝛē.
An cōcludat ⁊ pono in terminis teſtis interroga
tus ſi titius eſt diues:vel ſi eſt bone conditionis.
Rñ.ꝙ ſic.interrogatus de cauſa ſcientie dixit:ꝙ
ego ſum ſuus vicinus vel eius conſanguineus:an
iſta ꝓbatio ⁊ ratio cōcludat videtur ꝙ non:vt in
hac aut.vbi ponitur maioꝛ ꝙ teſtis omittit bic re
ſpondeo.Sed ego contrariū dico ꝙ iſta ratio cō
cludit.bic enim teſtis ponit minoꝛē ⁊ omittit ma
ioꝛem tanꝫ per ſe notā. Et ſic facit iuriſcōſultus
alibi ſcz in.l.j.ff.ſi cer.peta.Forma ergo rationem
69 ⁊ ꝓbationem teſtis ſic:vicini † ⁊ conſanguinei ſciūt
cōditionē vicinoꝝ ⁊ cōſanguineoꝝ.⁊ hoc a iure
preſumitur qm maioꝛ per ſe eſt nota.Sed ego te
ſtis ſum ſuus vicinus vel cōſanguineus ergo ⁊c.
maioꝛ probat.ff.vnde cogna.l.octaui.⁊.j.ō in in
teg.reſtitu.mi.l.de tutela.vbi a vicinis ⁊ conſangui
neis probat.ff.de fun.inſtru.l.ſi ita.de bis q ſunt
ſui vel alie.iur.l.filiū.⁊ extra de preſum.c.quoſdā.
⁊.c.ſeq.⁊ de purga.cano.c.conſtitutū. Sed con
tra fortiter oppo.dictū teſtis debet cōcludere ne
ceſſario vel preſump.iuris tali que ad condemna
tionem ſufficit qō apparet in ꝓbando dolū vbi
dolus non poteſt ꝓbari neceſſario.vt.l.dolū.j.de
dolo.Sed quod vicinus ⁊ conſanguineus ſciat bec
eſt preſumptio iuris:talis que ad cōdēnationem
ſufficit:vt dictis legibus:ergo ⁊c. Item oppo.
Dictū teſtis debet cōcludere per aliquē ſenſum
corporeū vt per viſum tactū ⁊ ſimilia.vt.j.de teſti.
l.teſtiū.⁊.ff.de teſt.l.qui teſtamento.ſ.j.⁊ fi.⁊.l.j.in
prin.ff.de bis que in teſta.delen.⁊ per Inno.in.c.
cum cauſaꝫ.extra de teſti.ſed iſta ratio ſi vnus eſt
vicinus vel cōſanguineus nō cōcludit per aliquē
ex predictis ſenſibus:ergo nō eſt bona ratio. Re
ſpon.dictū teſtis debet concludere per aliquē ſen
ſum boc concedo. Sed cum dicitur bic non red
ditur ratio per aliquem ſenſum corporeum.banc
nego:licet i hac oratione nō exprimat ſenſus co
poreus:tamen exprimit per iuris preſumptionē

per quem ad ſenſum corporeū deuenitur. Quare
enim preſumit leg qō vicinus ſciat cōditionē vici
ni vel cōſanguineus cōſanguinei.Certe quia aſſi
dua cōuerſatione videt actus eius.vnde deducit
ad actū corporeū hoc ꝙbant iura ⁊ capitula.ſ.al
legata.bic non ſunt alia. Laus Deo.

Repetitio huius aut.fuit cōpoſita et cōpilata
p dñm Bar.de ſaxoferrato.Sed qz morte preuen
tus eā repetere nō potuit. Poſtea repetit excel
tiſſimus doctoꝛ dñs Nico.alegādri.de peruſio
preſati domini Barto.gener.

a a Si qua mulier. Sed pone quod maritus eſt ingreſ
ſus monaſterium ⁊ vxoꝛ eſt antiqua et ſic eius non eſt habenda ſuſpicio iuxta not.in.c.cū ſuis.de cōuer.con iug. qui maritus volens recognoſcere bonaꝫ fidem facit vxoꝛi poſt ingreſſum monaſterij confeſſionē de dote iam recepta querit an illa con feſſio ꝓbet.dic ꝙ non ſm Spec.in ij.de ſtatu mona. ꝙ.l.g.⁊ vide Ludo. in ſuis ſing.in tit. de do.poſt di.reſti.in.v.ſingu. Et an poſſint cauſe cōmitti monacho vel canonico re-

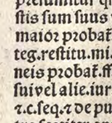

Si qua mulier.

Dec.l.dividitur in duas partes principales. Primo quia ingre
diens monaſteriū non habet libe
ros. Secūdo qz liberos habet.ſe
cunda ibi:ſed persona. Itē ſecunda ſubdiuiditur
in tres partes:qz primo loquit quando filijs vult
relinquere quātū minus pōt:ſecūdo quādo filijs
vult relinquere quātū plus poteſt. Tertio quan
do nihil vult diſponere.ſecūda ibi:ſed ſi omne.ter
tia ibi:finaute⁊. Primo in terminis pone per te
ipſum caſum.litera eſt clara. Oppo.ad primā
partem de.l.deo nobis.in principio.j.titu.j.Sol.
1 bec intelligitur † ſecundum illam vtputa nuptia
lia firma maneant.hoc probatur ex corpore vnde
ſumitur ⁊ exſe.ſcilicet in autentica de ſanc.epiſco.
ſ.ſi qua mulier. Secundo opponi.in autenti.
vt nulli iudi.ſ.adulteram.poſito infra de adulte
ri.autētica.ſed hodie.Sol.ibi loquitur in ea que
ingreditur inuita:bic vero de ea que ingreditur
volens. Ultimo opponi.de autenti.ingreſſi.So
2 lutio.illa autētica determinatur † per iſtam:ideo
conuenienter fuit poſita bic poſt illam:quia per
ingreſſum licet certo modo teſtari:vt bic videtis.

gulari vide q̄ dixi poſt Bald.in.l.
repetita.j.de epi.
et cleri.Et an in
materia iſtius au
ten.nūquid cleri
ci de fructibꝰ ſua
rum prebendarū
poſſint teſtari vi
de qō not.glo.in
c.in preſentia.de
offi.oꝛdi.in.vj.vide
pulchre per Spe.
in titu.de ſta.mo.
qui banc materiā
magiſtraliter ea
minat per.l.gig.q.
⁊ an de fructibus
vt digi prebenda
rū poſſint teſtari.
vide Bald.in.l.ij.
j.ti.j.⁊ no.j.ti.j.in
l.ſacroſancte.⁊ qd
ſi defuncto clerico
eccleſia vult occu
pare bona:qz di
cit ēpta de bonis
eccleſie.cōſanguī
nei vero ſe vendi
cant eē ſucceſſoꝛes:qd
iuris vide Bal.in
l.ſi quis ꝓhyter.
j.ti.j.⁊ late in aut.
licentia.j.ti.j.⁊ in
predicta:an teſta
ri poſſit clericus
de fructibꝰ ⁊ alijs
rebus mobilibus
eccleſie vel etiā do
nare aut alio mō
diſponere vide p
Pau.de liaza.in
q.que icipit vtrū
clericus.
NOTE quid ſi
ingreſſus mona
ſterium de licen
tia ꝙris ibidem
profeſſus an vxoꝛ
poſſit illuꝫ aduo
care:qz nō in pre
ſentia epi mulier
dedit licētiā vide
Fede.cōſi.cxxxvij.
⁊ qūo poſſit teſta
ri clericus:vide
Bal.conſil.clxxx.
lib.ij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Veniamus ad questiones huiꝰ materie circa hanc nostram autenti. & prima glo. huius autentice loquitur de eo qui ante ingressum fecit testamentum: alie glo. loquunt de eo qui ante ingressum non fecit testamentū: sed nullo modo disposuit vel disponit post ingressum. ¶ Quero ergo primo, quid si aliquis non habens liberos[a] fecit testamentū & extraneum heredem instituit: & post ingreditur monasterium an per ingressum rumpat testamentum. ¶ Dicit quidam indistincte testamentum rūpi per principium huius autētice que dicit generaliter bona non habentis liberos monasterio cōpetere. Ista opinio non videt vera per. ℣. illud. in auten. de mona. colla. j. vbi permittit ingredienti ante monasterium disponere. Vñ gl. distinguit. aut ingrediens monasterium in testamento aliqd iure institutionis monasterio relinquit: & testamentum non rumpitur. aut nihil monasterio relinquit & testamētum rumpit quasi agnatione filij cū loco filij habeatur: vt in auten. de san. epis. ℣. sed hoc presenti. Preterea dicit gl. cum nō habens filios omnia eis dare nō potest: vt i hac auten. multominus extraneis. Ista opinio nitur per glos. in. d. ℣. illud. in auc. de mona. et in corpore vnde sumitur hec auc. & gig. questione fina. c. si qua mulier. vbi hec auten. canonizatur.[b] Hec opinio nō placet: nam nō est verum[c] qō monasteriū habeatur loco & filij nec hoc dicitur in. ℣. sed hoc presenti: sed dicitur ibi quod ille cōditiones si decesserit sine liberis in ingrediente monasterium respuūtur ℈m Ricar. malum. & bene dixi vobis. & ibi per docto. in autenti. nisi. j. ad trebel. Preterea si monasteriū habeatur loco filij sequetur qō monachus haberet monasterium in potestate: & etiam monasteriū acquireret monacho quod est absurdum. ¶ Unde alij dicūt. Et ista nō est noua opinio: ꝫ approbatio prime: videlicet ꝙ extraneus nihil habeat: nam heres debet habere illud quod defunctus habeat tempore mortis: vt l. fina. j. de edi. diui adri. tollen. sed ingrediēs monasterium tēpore mortis nihil habeat q omnia sunt monasterij ergo &c. ¶ Hec opinio non videt vera per tex. in dicto ℣. illud. in autenti. de mona. vbi dicitur qō omnia sunt monasterij nisi de quibus aliter disposuit ante ingressum: frustra enim permitteret imperator ante ingressum disponere vbi dispositio vires nō haberet. ¶ Unde alij tenent opi. eorum qui probant testamētum rumpi per aliam rationem quia ingrediēs monasteriuꝫ capite minuitur. ergo testamentum irritatur: vt insti. qbus mo. testa. infir. ℣. non tantum. & de manu. teſt. l. si quis egberedato. ℣. irritum. ¶ An hoc sit verum examinemus. ¶ Primo videtur quod sit capite minutus magima capitis diminutione qꝫ efficitur seruus: vt no. in auten. ea que. ℣. j. idez quod no. in. l. cum heredes. ℣. fi. de acqui. pos. In Contrarium videtur casus in autenti. de mona. in. ℣. cogitandum. & istud est verum. quod non minuitur magima capitis diminutione. Nec obstat quod dicitur qō est seruus: quia nō est seruus vt alij possit vēdi & similia. sed dicitur seruus ꝑpter spiritū: vt sic ꝑpter talem seruitutem status eius augeatur magis ꝙ minuatur. in auten. de mona. in prin. Et eodē modo non diminuitur media capitis diminutione. nā ciuitatē romanam retinet potest eñ esse testis dicto. ℣. cogitādum. Item potest institui. vt. l. j. ℣. eo. potest etiaꝫ assumi ad prelaturā & ad similia. ¶ An autez minuaf minima capitis diminutione. Dñs Ja. de bu. dicebat qō nōꝰ qō apparet qꝛ retinet familiam succedit enim vt suus. vt. l. deo nobis. ℣. j. j. tit. j. ꝫ. hoc nō placet: nam vere mutat familia: vt not. in. l. si ex causa. ℣. videdum. ff. de iudi. nec ob. q succedit vt suus. qꝛ etiam emācipatus succedit vt suus. vt. l. lege. j. de leg. be. & tamē diminuitur minima ca. † di. tamen per hoc non placet mihi qō dicitur testamentum rumpi primo per. d. ℣. illud. quia frustra legꝑmitteret ante ingressum disponi si dispositio irritaret. Preterea quando quis capite minuitur virtuose: vt quia capitur ab hostibus preliādo licet seruus efficiatur tamen testamentum non rumpit. vt. l. lex cornelia. ff. de vulg. & pup. sed ille qui efficit monachus virtuose capite minuit volens militare deo: vt in auc. de mona. in princ. ergo &c. Preterea tūc capitis diminutio rūpit testamentum quandō quis mutat statum suū in deterius: vt quia sui iuris efficitur in potestate alterius vt transit in statū in quo est intestabilis omnimodo & sic mutaret statum in melius. exēpluꝫ. Filius in potestate fecit testamentum de castrensi vel quasi postea emancipatur ꝫ per emancipationē patre minuatur sine dubio tamen testamentū nō rumpitur quia mutat statū in melius: vt. d. auc. de mona. in princ. Itē nōn est omnino intestabilis quia etiā post ingressum potest aliquo modo sic disponere vt hac auc. merito talis capitis diminutio testamentū non rumpit. facit ad hoc quod no. ff. de solu. l. cū qs. in prin. ¶ Unde sunt alij qui dicunt ꝙ testamentū oīno remanet firmū. & hoc probant testiū morte cōfirmatur. vt. ℣. eo. l. j. et. l. omnium. j. de testi. & ibi no. & de cōdi. isti. l. si ita. ꝫ ingressus monasteriū habetur pro mortuo. vt. l. deo nobis. j. ti. j. ergo &c. Ista opi. nō placet qꝛ non habetur pro mortuo quo ad omnia qō patet qꝛ adhuc pōt cōueniri. & in eū dari libellus & sententia. scōm ea que vidistis in auc. causa que fit cum monacho. j. tit. j. facit quod no. in auc. idem est que est imposita super. l. cū oportet. j. de bo. que lib. ¶ Quid dicemus volui videre Jo. an. i. c. in presentia. extra de. pba. vbi tangit istū passum. Et recitat brevilli me duas opi. & nihil firmat. videl. illas aut non & monasterio aliquid reliquit aut non. et quod irritaꝫ per capitis diminutionem. Archi. super auc. ista in decreto nō potui videre. ¶ Dñs Ja. de bel. in ℣. illud. in auten. de mona. videtur dicere quod aut ingrediēs monasterium dedicauit bona sua exꝑsse & tunc monasterio nihil habebit. aut tacite & tūc aut fecit in testamento mentionem de monasterio aut nō. ista opi. nō placet. per. d. ℣. illud vbi dicit qō ante ingressum ꝫ disponere & nō dispōsunt bona cōpetunt monasterio etiā si nihil dixit. ergo innuit ex virtute illius dictionis etiā quod idem fit. siue bona exꝑsse dedicauerit. siue non. ¶ Unde alij vt dñs Jac. de bel. cuius opi. hic videtur sequi. Odofre. & hoc etiā sequebat Jac. bu. dicunt sic. aut ille qui fecit testamentum hoc fecit cogitans de ingressu monasterij: & tūc per ingressum monasterij nō rūpitur. & hic est casus in. d. ℣. illud. Frustra eñ pmitteret disponere nisi valeret dispositio. Aut fit testamētū simpliciter nō cogitans ingredi monasteriū. & tunc per ingressum rumpit tanꝙ per nouam volūtatem. cū enim oia bona sua det exꝑsse vel tacite monasterio videt renocare primū testamentū sicut primū tollit per scōm. vt. l. sancimus. j. de testa. ¶ Si. tamen in. d. ℣. illud. volens respondere dicit qō ibi permittit disponere scilicet inter vinos vel mortuos faciendo testamentū si monasterio aliquid relinquitur quod mihi nō placet quia tex. ibi dicit quod licet disponere quomodo voluerit ꝑ que verba tollit omnis ambiguitas in hoc iudicio meo: nam tex. in. l. j. ff. de testa. mili. vbi dicit qō milites possunt testari quomodo voluerint nō intelligitur quod filios possit miles ꝓterire & egberedare & sine legitimo numero testiū: & pōt decedere ꝑ parte testatus & ꝑ parte intestatus & similia. ¶ Ex hoc dico quod volens ingredi[e] monasteriū licet de monasterio nullam fecerit mentionem in testamēto monasteriū non potest conqueri: quia imperator permittit testari quomodo voluerit. Item si ꝓterierit[f] vel egberedauerit filiū non poterit rumpere testamentū. poterit tamen petere legitimam vigore huius auc. si enim hoc permittitur militi armate militie q pugnat pugna corpoꝛali: multomagis debet permitti militi celestis patrie siue militie. vel qui pugnat pugna mētali & cōtemplatina: & istā partem ego puto veram vt distinguamus an fecerit testamētū cōtemplatione ingressus monasterij. an simpliciter. vt. ℣. digi. ¶ Secūdo quero quid si inter filios fecit testamentū ante ingressum querens an pater ingrediēs retineat filios in potestate se remittit ad tit. de tutore. & Joā. an. videt transire cū Spe. q allegat Ja. de bel. in auc. de monachis. in ℣. qō. Pau. de ca. videt tenere ꝙ libereꝫ a pria potestate in. l. sacrosancte. j. de epis. et cleri. vbi dicit ex mente Jnno. in. c. indecorū. de eta. & quali. qō nullus ordo liberat a patria ptāte ego puto epālē & nisi qs trāseat ad religionez: quia etiā illa liberat vt dicit notare glo. in. l. si ex cā. ff. de mino. & de epi. & cleri. autē. verum. ideo dicit se cōsuluisse cū esset statutuꝫ ꝙ filiꝫa. nō obligarentur & quidaꝫ ꝑsbyter se obligasset qui patrem babebat qō obligatio non valebat & statutū qꝛ fauorabile cōprehendit etiā clericos de quo etiā an ordo sacerdotalis liberet a patria potestate vide Bar. consi. lxj. incipiēte. filiusfamilias ꝑsbyter.

¶ Volens ingredi. Aliqd ꝙ Jmo. i. l. filius a patre. ℣. j. de libe. & postbum.

¶ Item si ꝓterierit. Vide istud dictū Bar. allegatū per do. Abb. in. c. qꝛ nos. de test. vbi dicit quod clericꝰ non poterit testari de acqsitis non intuitu ecclesie et ꝓterire patrem ꝫ pater possit petere legitimaꝫ sed Bart. hic non loquitur: sed loquit de intrante religionem vide que ibi dixi. Andre. Barba.

a ¶ Possit renocare. Adde Bar. i. l. sed & si mors. in prin. ff. de dona. iter vi. & vgo. late ꝑ Jmo. post alios in. l. j. ff. de test.

b ¶ Fratrum minorū. dic ꝙ ordo mendicantiū est incapaꝫ bonorū retentione tam in particulari ꝙ in vniuersali. o. cle. exiui. sed cui bona istius Spec. in ti. de sta. mona. ℣. j. ver. iij. Bar. in tract. minozicarum. i vlti. questione. vlt. lib. Feder. de senis in consi. xxvj. Bald. in auc. ingressi. ℣. eo. Aliqui dicunt ꝙ ecclesie Romane eo ꝙ habet fiscum: sed i hoc nō insisto: quia dicit Jo. and. in. c. fi. de penis. in. vj. papa abstulit istud ins succedēdi alijs q[9] ingrediūtur talia a monasteria. Alij dicunt ꝙ venientibus ab intestato ꝑ auten. bona dānatorū. de bo. dam. hoc verum nisi fuerit ista bona relicta ingredēti cū ꝯditione nisi sine liberis decesserit: quia non applicant venientibus ab intestato. sed debēt exꝑdi ad piascausas. casus est no. in auc. de san. epis. ℣. sed hoc ꝓsenti. in fi. et ponit Ange. in. q. que incip. nobilis quidaꝫ genere. in vlti. versi. & vide q̄ no. Bar. ꝑ illa iura in. l. apud iuli. ℣. fi. de leg. j. & in. l. ciuitatibus. de leg. j. & Ja. de are. in. l. deo nobis. in fine. titu. j. & videtur dicere ꝙ spectat ad ecclesiam romanam que est caput dicti ordinis tene ꝙ peruenit ad venientes. & ibi Cyn. in fin. & Jmo. in. l. j. ff. de testa. Adde Roma. cōsilio. cxvj. & cclxviij. et Ange. consi. lxxx.

c ¶ Necesse. Adde Bar. in. d. l. si adoptauero. et i. l. qui vniuersas. ℣. ij. de acq. posse.

d ¶ Et filius. Sed quid si statutum dicit ꝙ bona occidentis applicentur heredibus oc ciſi. quidam babens filium ingressus est monasterium postea interfectus fuit. an hec pena sequatur filio vel monasterio. Federicus de senis fuit sibi contrarius in consulendo. de quo Petrus de ancharano in. c. canonum statuta. versiculo: procedo vlterius statuto in certis ciuitatibus.

¶ Adde quod consilium Fede. nunc in stampa est. xxxv.

c ¶ Ex imperfecto. Et adde quod no. Bar. in. l. ij. de lega. j.

d ¶ And. Poma. f ¶ Ingressus. vide Bar. ℣. ij. in. c. pn. Hemi. in. c. j. de regula. li. vj. Allegā. in. l. si quis heredē. in ver. ex gl. j. de insti. & substi. & Pau. de cast. in auc. ingressi. in prin. ℣. eo. & aliqd per Feli. in. c. nuper. in ver. & pōdera. de testi. & do. Allegā. in. l. in substitutione. col. penul. i fi. ff. de vulg. & pup. & capiam consilio lxxxv. ad medium. & Feli. in. c. cuz de putati. col. j. de in di. & Areti. in. d. l. in substitutione. col. penul. & barb. consi. xxxviij. col. v. volu. iij.

¶ Legitimā. not. casum in quo filius petit legitimam viuo patre. Et adde de hoc expresse tex. in. c. cum sumus extra de reg. Item bis adde not. ꝑ Bart. in. l. j. de testam. et illum tex. in. d. c. cum simus allegat ad hoc not. & Bal. ad fi. & cōtra Bar. hic & Abb. per dictū capitulum cum simus. in fi. in. c. raynutius. in fi. de testa. & hic adde tex. in auc. nūc autem cuz gl. in ver. detrabantur. j. ti. j. qui concor. in. d. c. cum simus. per Bal. i. c. si pater. in vlti. colum. de test. in. vj. & ad Bal. hic vide que no. Bar. i tractatu minoz. in lib. iij. Et vtrum post professionez ingressi possit adiri hereditas nō expectata morte. vide nota. in hac auc. & per Bar. in tractatu minoz. per Pe. & ancha. in cle. exiui. de v. signi. reliqua vide per Bar. in. l. si cū dotē. in fine. ff. soluto matri.

¶ Adde tam dictis Barto. hic ꝙ apostille Spec. in titu. de sta. mona. ℣. lij. cū pluribꝰ sequētibus & plures que vide per Jo. an. i rub. ibidem vbi ponit q̄stionē de vxorato ducto ad patibulū cui iudex pepcit si in monasterium ingrederetur. & si egiret decapitaretur si post tps vxor illū repetat an debeat decapitari & an cū mulier petit aliquē in virū monasteriū vero in conuersum qs obtinere debeat Itē ponit. q. de vir ille q instituit pauperes heredes quos fideicōmissarij noluerent deinde ingressus est religionē q obtulit se & sua qs habebit bona. Itē. q. de patre q filie reliquit. c. si nuberet. & si monasterium ingrederet. bas & alias questiones vide ibi & in dicto titulo per ipsum.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Jubemus.alienare.Et vide que dixit Bal.in aut.si qua mulier.per istum tex.& vlti.colū.S.co.¶Sed an possit ecclesie pecuniam mutuare Bal.quod sic.in.l.etiam.C.de fideicō.

b ¶Potest prouocare.no.hic tres limitationes ad.l.penul.ff.de pre.mino.quod minor nō prouocat ad diuisionem.Fallit vt hic.item fallit qñ esset apta via minori per vnum ex 2 maioribᵇ:vt sing. dicit Bal.in.l.j.i 5 ij.col.ff.de rebus 7 eo.allegando gl. sing.in.l.inter pupillos.ff.ō admituto.Jtez fallit si 9 illō quod veniret in cōmunione est 10 sibi dānosum: vt hic tz Bar.Bal.& Lyn.et docto.sed ¶Mathesil.tz hic nūquid autē minor 1 possit puocari dic q sic:vt in 2 l.si.ibi no.j.eo.& 3 l.j.ff.si cōmunis. 4 ff.de rebᵇ eor no. in.d.l.penul.j.de 5 predijs minorū.et tunc opus est decreto vt not.ff.in dictis locis & per ¶Mathesi. hic.Et quādo fratres volunt inuicē se diuidere quis ōz facere partem et qs eligere vide Bal. in.l.suus quoq. 6 in.iiij.col.ff.ō here.insti.& Bart.in l.j.ff.de his qui se b defer.lib.g.& vide que ibi dixi post eum.

NOTE ad quē 7 ptineat facere diuisionem et capere partem quando fratres diuidunt Roma.cōsi. cccl.xxj.

c ¶Dividere fructus. Jstud tenet c Bald. in.l.j.ff. de 8 reb.eo.vbi de hoc allegat.d.l.sing. 9

d ¶Cōnumerant. & credo tamen vt dixi post Bart.in l.momentaneus. de verborū significatio.videtur tamen tex.j.ca.l.ij. fin.quod vsufructus computetur inter immobilia 10 & qō ibi no.Bart. & et vide quod not. Lyn.in.l.fina.ℊ. 1 bis illud.C.de fe. & cun.nup.

✠ Andre. Poma. 3 ¶Hoc declara. vt per Bal.in.c.j. 4 de feu.cog.& vide Roma.consi.cccij.& Alegan.consi.suo.ciij.in.v.colum.ij.volu.& Barba. in.c.cum iu.col.iiij.de constitu.& Areti.consi.xxj.col.ij.ver.bis tamen.& Bald.in pselu.fen.colū.iiij.& Ang.in.l.si cōstante.ℊ.fina.ff.solu.matri. & ibi Alegan.in vlti.col.

e ¶Potest remoueri. Vide que dixi post Bart.in autenti.sed nouo iure

Economus dicit cui res ecclesie gubernāde mandantur.

Ecclesia est mater religionis & fidei.

Ecclesia & etiam minor possunt ꝓuocare ad diuisionem quando sibi expedit.

Prelatus quod possit diuidere fructus nō ꝓprietatem.

Prelatus q̄ bona possit alienare ꝓ remunerādo illum qui fecit seruitia ecclesie & quomodo.

Annui redditus cōnumerant inter immobilia.

Habemus. Hec.l.diuidit ꝑ glo.in tres partes vt patet in ea. Prima pars breuiter.hoc dicit.Prelatus cum toto capitulo nō ꝓtest immobilia ecclesie alienare[a].b.d. istud principaliter.¶Ido.q economus dicitur cui res ecclesie ꝓ gubernande mandantur.¶Secūdo no. q̄ prelatus ecclesie ꝓ potest predia ecclesie diuidere. ¶Tertio no.ꝓq prelatus nulli pōt concedere seu cōferre sub occasione ex beneficio collato.¶Quarto no.q̄ ecclesia ꝓ mater est religionis & fidei.Breuiter opponi.ad hanc.l.a videtur q̄ prelatus nō possit bona diuidere.vt.l.si pupillorum.ff.de rebus eorum.Huius timore sunt plures sol.ō vna q̄ hic loquitur de diuisione que fit gratia cultus:vt diuidere cuz colono:ibi de diuisione que fit inter dominos.ar.ff.de lega.ij.l.caius.& sic cōcludit ex hoc q̄ prelatus ecclesie non potest diuidere cum alio.Ālij dicunt q̄ hec lex intelligatur sōm illam quod potest diuidere si ꝓuocetur.non tamen potest ꝓuocare.Illa solu.est vera in se:quia potest ꝓ diuidere si ꝓuocetur.nō tamen potest ꝓ uocare.¶Sed quod posset ꝓuocare est ꝓtra hāc legem que loquitur generaliter.¶Ālij dicūt q̄ aliam ecclesiam pōt ꝓuocare.[b]ꝓuiatā nō.Jsta solu.est cōtra generalitatem huius legis.¶Ālij dicūt q̄ potest ꝓuocare quandocūq̄ sibi expedit.& vide gl.& not.& tene menti illam solu.quam omnes tenent q̄ ꝓ ecclesia & etiam minor pōt ꝓuocare ad diuisionē quādo sibi expedit quia habet socium rigosum & cōtumelioſum.leg si pupillorum loquitur quando sibi nō expedit q̄ in ecclesia procedit sine dubio:nam eius impedimētum est perpetuū:sed impedimentum minoris est ſcz ad etatem perfectam.argu.eius quod no.in.l.nisi finita.de tu.& ra.di.¶Ālij dicunt quod potest diuidere fructus[c] non ꝓprietatem ꝓ que est vera & notabilis in se tamen precedens est notabilior.

¶Quero vtrum ecclesia possit alienare remunerando eos ꝓ qui fecerūt seruitia. Tex.hic videtur velle q̄ sic.a cōtrario sensu ibi ad seruitia beneficij collati ergo &c.Dic breuiter quod de rebᵇ mobilibus potest sine dubio.extra de testa.c.relatū.& ibi no.per Jnn.de immobilibus vero siquidem est beneficium collatum nō potest reuocare vt hic sed si non est collatum tunc sic.ita tenet hic glo.& in aut.de alie.& ēphy.circa prin.ōtamen iterue niat solēnitas que ponitur in aut.hoc ius porrectū.vel q̄ requirit de iure canonico:vt ibi dicam.

¶Ultimo no.ꝓ quod annui redditus cōnumerantᵒ inter immobilia.simile in aut.de ali.& emphy. circa prin.& de non alie.circa prin.

¶Facta contra.l.habentur ꝓ infectis.

Prelatus alienans iniuste remouetur ab administratione.

Notarij qui faciunt instrumenta illicita sunt ab officio remouendi.

Dictio imo:quod ponatur correctiue.

Agentes & patientes pari pena puniuntur.

Dispositio huius.ℊ.an habeat etiā locū in mune ribus vel rebus ꝓmissis.

Statutum quod vir lucretur tertiā partē dotis. vxore decedēte in matrimonio an habeat locum in dote ꝓmissa.

Economus clerici & etiā parochiani admittūtur ad vendicandum res ecclesie alienatas.

Economus qui alienauit quando admittatur ad vendicandum alienata per ipsum.

Cōtra factū ꝓpium quando quis venire possit.

Economus delinquens an ꝓuetur ipso iure vel per sententiam ab administratione.

Lex fi imponat alicui facto qñ dicatur eam imponere ipso iure vel requiratur sententia.

Judex quando quis possit esse et notarius:et sic acta scribere.

Jn iurisditione voluntaria qs pōt esse notarius & iudex:& facere preceptum guarentigie.

Jn causis breuioribus quis potest esse iudex & notarius.

Vicarij q̄ sunt ꝓ comitatū sunt iudex & notarius.

Bona delinquentium circa alienationē bonorū ecclesie applicantur fisco.

Sane si hoc. Sī alienatio fuerit facta contra hanc legē punitur accipiens & ꝓcedens & notarius scribens hoc dicit vsq̄ ad.ℊ.sane.ℙm quod dixi in summario. Jste.ℊ.habet tres partes:quia in prima punit accipientem:in secunda cōcedentem:in tertia notarium scribentem & iudicem autorātem:partes videbitis in ponendo casum.Nota quod que contra legem fiunt ꝓ infectis habentur videbitis.j.de legi.l.non dubium.¶Secundo nota penam que imponitur ementi contra interdicta huius.l.¶Tertio no.quod platus ꝓ qui alienat in iuste ab administratione pōt remoueri.[e]¶Item not.qō notarij qui faciunt instrumenta ꝓ illicita sunt puniēdi ab officio remouendi.¶Ad primū opp.qō nemo ōz locupletari cum aliena iactura: vt.l.nam hoc natura.de condi.inde.de regulis iuris.lege iure nature.dicit gl.fateor quod de equitate naturali ecclesia debet ꝓtiuz reddere.[f]Hoc autem an sit verum quod ecclesia teneat ꝓtium reddere:dic quod statim dicam in aut.qui res.ibi gl.explicat melius quam hic.¶Secundo oppo. ad.ℊ.economus.& sunt diuerse litere quia habent aliqui imo.put est:imo videtur quod dictio imo ponatur ꝓ correctiue:vt.l.si ita scriptum.de heredi.instītu.de manu.testa.l.sticbus.imo.et vt dixi ℊ.in prima constitutione.ℊ.quibus.¶Et nota tu iuuenis eg hoc principio quod agentes & patientes ꝓ pari pena puniuntur.¶Item opposī.de.l. si ecclesia.j.titulo.j.Solu.vt ibi.¶Veniamus ad questiones.Et aduertatis quia sunt vtiles.Dicit hic in prima parte ꝓtia quidez:vel munera que eius gratia data &c.quid si fuerit ꝓmissa ꝓ et nō data an ecclesia poterit petere illud ꝓtiū.Placq̄ nō:qz quedam honeste retinentur que tñ inbo neste petunt.vt.l.j.ℊ.j.ff.de variis & extraordina. cognitio.Videtur glo.tenere contrarium per auten.qui res iam dictas.vbi donatarius reddit rē & tantūdem vltra.Item recipiens in emphyteosim reddit rem:et tenetur soluere quod ꝓmisit. ¶Et est vtile multū ad questionē quā vidi semel disputari.Statutum est qō mulier ꝓ decedēte in matrimonio sine liberis vir lucretur tertiā partē dotis date.¶Queritur quid si dosˢ est ꝓmissa & non data boc videtur glo.et tex.simul cum glo.quod idem.Cōtrarium est verum:probatur aut.qui res per tex.Sed quidam doctor qui eam disputauit allegat solum sic:nō est nostrum legē extendere.Cum igit statuta non recipiant interpretationem extēsiuam.statutum qō loquitur in dote data nō habet locū in dote ꝓmissa & nihil aliud allegabat.Sed ꝓo hoc induco text.in aut. de non eligen.secun.nub.ℊ.penul.colū.j.non ob. hic glo.quia hic extensio fit per aliam legem hoc statuentem:nec ꝓcedit aut.qui res iam dictas. declarando imo de nouo statuendo vt videbitis. ¶Ulterius quero dicit hic ꝓ economi possunt vendicare.quid de alijs clericis qui sunt in ecclesia.Glo.dicit & bene indistincte ꝓ quilibet clericus & etiam in subsidium parochiani ecclesie admittuntur ad rem vendicandam vt.j.de decu.l.si quis.& habetis tex.melius.extra de rebus ecclesie non alienan.C.si quis presbyterorū.dic vt ibi. ¶Tertio quero:nunquid idem economus ꝓ qui alienauit admittatur ad rem vendicandam.[b]Sī. istam questionem inducit ad aliud ℔ocardum. vtrum quis possit venire cōtra factum suum qō determinatur in.l.post mortem.de adop. Sed finaliter scias ꝓ q̄ in hoc passu ista est veritas quā doq̄ illud quod fit reuocat ratione publice vtilitatis.et tunc potest quis venire contra factum suum.vt.l.si.ff.de lib.causa.& l.iurisgētium.ℊ.si paciscar.ff.de pactis.vnde cum hec reuocatio fiat ratione publice vtilitatis ipse idem economus face re poterit.& vide glo.¶Quero vlterius in v. economus.vtrum ꝓiuetur ab administratione ipso iure an per sententiam.[c] Glo.dicit q̄ per sententiam.dicit enim ꝓiuet non q̄ ꝓiuatus sit.& vide glo.tuam not.& signa eam.¶Quando lex imponit penā amissionis vel rei vel actionis si exprimatur in ea ipso iure vel per sententiam.certe statim dicto.vt.l.cōmissa.ff.de publi.vel distingue vt hic.¶Aut vtitur verbo ꝓteritiuel ꝓsentis temporis:vt ꝓiuatus sit.[d] & itelligitur ipso iure. ¶Aut verbo futuri temporis et intelligitur per sententiam:vt hic.nisi addatur dictio mox vel statim.quia tunc intelligitur ipso iure:alꝫ secus cū non esset statim:vt in aut.de incest.nup.ℊ.j.coll.j. & quod no.digi plene in.l.imperator.de iure fis.et digi in aut.qui semel.quomodo & quando iudex. & aut.nouo iure.de pe.iu.qui ma.iudi.videbitis in.l.in criminali.de iurisdi.om.iudi.& l.si qs maior.de trāsac.¶Et venio ad tertiam partē. quero vtrū iudex ipse possit scribere[e] acta que fiunt coram se vt ipse sit iudex & notarius tex.hic cum gl. videtur velle q̄ sic.& vide glo.quā no.Contrariū tenet Jnno.in.c.cum a nobis.extra de testi.q̄ ꝑbat per.c.quoniam cōtra falsam.extra de proba. intelligitur ipso iure.in.l. improbum.j.eg quibus cau.inſa.irroga.et vide tex.& ibi glo.in.l.j.C.ne lit.penden.& vide Roma.in fingu.suis tribus primis.& vide tex.in.l.quoties.in verbo spoliatur et in verbo seruatos iuncta glo.de dig.libro.ggij.& vide glo.in verbo meritum.in.c.dilecta.de rescrip.& vide tex.in.c.auditis.in verbo irrita ipso iure et ibi glo.extra de elect.in.c.scriptum.in verbo ꝓiuari.in fine.& ibi glo.eodē titulo.& tex.in autenti.adhuc iuncta glo.in verbo cadat.de vsu.& glo.in verbo condēnatum in.c.reperiuntur.j.qōne.j.& in.c.infamis.in verbo irritum.extra de restitutio.spoliato.vide etiam gl.in.c.cum bertoldus. in verbo irritanda.extra de re iudica.et in.l.j.in verbo cōfirmabitur.ff. de ser.& Alegā.in.l.j.colum.iiij.j.de eden.& glo.in.l.j.ℊ.de rescin.vēdi.in verbo irrita.& in.l.cum omnia.ff.de mino.& l.cum pena.ℊ.de pac.vide etiam Feli.in.c.j.colum.v.de rescrip.& Lepo.consi.ggij.& Barba.consilio ggj.colum.ij.volu.j.& consi.ggiij.in.iiij.colū.& vide glo.in.l.si quis aduocatus.in verbo arceantur.j.de postulan.& Barba.consilio.gj.columna g.volumine.ij.et columna.gvj.et columna.ggj.et Anto.de but.consi.iiij.& consi.ggij.columna.j.& Roma.ccxij.columna fina.& Feli.plene in.c.rodulphus.colū.gvij.& vj.sequē.de rescrip.Panor.in.c.ij.in fine & ibi scribentes.de foro competenti.& Cardina.cōsi.cxxviij.in fine & Panormi. in.c.si diligenti.columna.vj.in fine de foro competen.Anna.cōsi.ggiij. in.j.dubio.& ibi addi.aliquid per Feli.in.c.ij.columna.ij.de rescri.& iij. & Panormi.in.c.ij.columna.ij.in gl.in.c.si quis ex clericis.in verbo fit anathema.ggiij.distinctio.de vita et honesta.cleri.in verbo fit anathema.& tex.in.c.ne captande.de cōcef.prebē.in.vj.Feli.in.c.ex tenore.col. antepe.de rescrip.& Panor.in.c.cum nulli.ℊ.sunt & alij.col.iij.eo.titu.& in.c.quisquis.colū.iij.de elec.& Hemi.in.c.j.in fine.de iureiuran.in.vj.& Panor.in.c.clericis.ggj.et.iij.colum.de cle.vel mona.& Feli.in.c.finali. in princi.de offi.delega.

e ¶Scribere.Et an iudex possit scribere acta & ex hoc dicit Jmo.in.c.cū a nobis.quod licet credatur ꝓiuate scripture per subscriptionem testium vel comparationem literarum.Fallit in literis iudicis ac etiā ita limita & intellige vt pulchre per Barto.in.l.seruus cōmunis.el.j.de stipulatione seruorum.Et ista facinnt an citatio possit cōmitti notario et ipse idem possit scribere relationem ꝓpriam de quo per dōm Anto. in.c.j.de iudi.nec videtur hoc posse tolerari in causis breuioribus.per not.per Barto.hoc tenet Jmo.in.c.primo.tu adde quod not.Barto.et quod ibi dixi.in.l.ex sententia.C.de testa.tuto.Et ad hoc vide quod no. dicit Barto.in.l.comperimus.in fine.C.de ꝓdigi.sacrorum scrini.libro duodecimo.& Bald.in.l.si consuluit.ff.de adoptioni.quod not.canoni. in.c.quoniam.extra de probatio.dicit Bald.in autenti.nisi breuiores. quod isti iudices villarum magime in breuioribus causis possunt esse iudices & notarij.ita dicit in.d.autenti.nisi breuiores.de senten.ex peri. reci.& ponit etiam Bartolus hic.& dicit Baldus etiam in.l.cum sententiam.infra de senten.quod iudex potest scribere et legere sententiam.ſ. de senten.quod intelligo vt ibi:et hic adde domi.Anto.& Abbatē in.c. iij.de probatio.

a ¶Promissa et nō data.an statutum loquēs in dote verificet in dote ꝓmissa Bart. hic ꝙ non: sed Bart.contrarium consuluit in ℣silio incipiente. Queritur an statuto.quod sequitur Barto.in.l.si. in.ij. colum.C.de do.promissi.si au tez simpliciter diceretur maritus lucretur dotem: tunc non est dubium quod verificak in dote confessata.alꝫ nō gl. 9 in .l. donatarius. b ℣.fi.iuncto text.ff. de condi. ob can. et an tale lucrum maritus lucretur 10 extantibus liberis communibus allegatur text.qō non in auten. vt liceat ma. & anie.ℊ.quia vero & conuersus.& ℊ.quia vō quedam.colū.viij.contra quod non est casus in terminis.in aut.sed bo die.C.de adulte.in fin.ibi dotalem &c.& adde quod in simili not.Barto. in.l.nihil.ff.rerum amo.& ad predicta vide glos.in aut.de nup.ℊ.quia vero.& vide aliquid inſtitut.de actio.ℊ.fuerat.in.viij.charta.in versi.& aduertas.& adde quod Anto.in consi.clxxij.tenet quod statutū in dote data habeat locum in dote ꝓmissa.si contractum est matrimonium: quia tūc statutum fuit factum in remuneratione onerum matrimonij: & vtrobiq̄ sit par mens et ratio debet esse eadem dispositio.l.adigere. ℊ.Quis.de iure patro.l.quod dictum.de pac.l.cum tale.ℊ.falsa.cum ibi no.de condi.& demon.Et quod dos ꝓmissa ita appellatur dos sicut data.probatur in rubrica.& per totum.C.de dote cau.non nu.l.mulier.ℊ.si dos.ff.quod me.cau.& ff.de colla.do.l.j.ℊ.& si vero tantum ꝓmissa.et in.l.filie dotem.j.de col.& iuxta nota.in diffinitione dotis:in.l.j.ff.solu. matrimonio.ibi vide bis tunt fundamenta sua ibi:nec ibi facit mentionem de doctoribus hic nec alibi ℙan.de cast.in.l.si marito.ff.solu.matrimo.videtur simpliciter cum Barto.hic & vide consilium Bar.quod incipit statuto cauetur quod vir.vbi tenet qō si ꝓmittens fuit in mora habeat locum statutum:quia ad damnum morosi dos debet haberi ꝓ soluta.l.labeo scribit si bibliotecam.ff.de contraben.emp.l.in ege cutione.ℊ.fi.de verbo.obliga.item sequitur Bald.in.l.si.j.de do.ꝓmis. per illum text.iuncta glo.idem ℙau.de cast.& Roge.in dicta.l.si donatarius.& banc opinionem tenet Ange.per illum textum cum glo.in autenti.de nup.& ita consuluit Ange.in consi.cxj.quia mora irregularis cōtrabitur in dote.l.si.ℊ.fin.de iure do.& q̄ secus sit si maritus sit in mora.tenet Bald.in.l.si pater.C.de iure do.& hoc idem concludit ℙico.de neapo.in rubri.ff.solu.matri.& idem tenet ¶Dar.& sic ℙico.tenet ar.l.si. j.ad le.falci.cuius autoritas fuit excellens.& summa ℙm Alberi.i.l.vbi adhuc.j.de iure do.opi.tamen Bar.sequit ibi Bal.& Ro.in.l.si ab hosti bus.ℊ.vir vxorem.ff.solu.matri.& an dictum statutum de dote lucrāda habeat locum ante traditionem vxoris ad domū viri vel ante cōsertuationem matrimonij.vide per Bar.in.l.nihil.ff.rerū amo.per Bal.in.l. deo nobis.j.de epis.& cleri.& in.l.nō sine.j.de bo.que libe.plenissime per Salic.in.l.cū te.j.de dona.ante nup.per Roma.in.d.ℊ.si vir per modū. in.l.iij.ℊ.j.ff.de condi.ob cau.& dicit q̄ est casus in auten.vt exactiones instan.do.ℊ.fina.colla.viij.& not.in autenti.de non eligen.secun.nuben. ℊ.penul.in glo.magna alꝫ esset meliorꝭ conditionis morosus contra l.non solum.de noga.

b ¶Admittatur ad rem vendicandam. An possit quis venire contra factum suum.vide per Bar.in.l.iusurandum.qō ex cōuentione.ℊ.procurator.ff.de iureiuran.vbi plenissime.

c ¶An per sententiam. Vide Barto.in dicta.l.imperatores.Et pro limitatione istorum si testator ꝓiuat aliquem per verba futuri temporis.vt si heres fecerit tale quid ꝓiuetur hereditate &c.inducitur ꝓiuatio ipso iure.ita not.dicit Bald.in.l.prima.C.de his que pene nomine.in.g.col. ¶Item nota q̄ verbum careat importat ꝓiuationem ipso iure:vt est glo.& ibi Ange.in.l.prouidendum.C.de postulando.quid si per verba presentis temporis vtrum intelligatur ipso iure.vide gl.in.l.si quis in tantum.circa medium.j.vnde vi.que dicit quod intelligitur.et eam sequitur Barto.ibi.& Barto.in autenti.qui semel.ad finem.C.quomodo & quando iudex.Jmo.vero formiat boc dubium in.c.si diligenti.de foro competenti.et quia nō vidit gl. illam vel Barto. in locis prealleg. dixit puto qō per sententiam: quia in penis debet fieri larga interpretatio &c.

12 ✠ Andre. Poma. ¶Ut ꝓiuatus sit. Et intellige.l. vtentē verbo presentis tēporis vel ꝓteriti intelligitur ipso iure de quo vide Mathe. notabili.cxij. incipiēte.Notatur qō vbicunq̄ per legē vbi multa adducit de ipsis dictionibᵇ mox statim oīmodo omnibᵇ modis et similibus. vide tamen tex. qui vtitur verbo futuri temporis & cau.inſa.irroga.et vide tex.& ibi glo.in.l.j.C.ne lit.penden.& vide Roma.in fingu.suis tribus primis.& vide tex.in.l.quoties.in verbo spoliatur et in verbo seruatos iuncta glo.de dig.libro.ggij.& vide glo.in verbo meritum.in.c.dilecta.de rescrip.& vide tex.in.c.auditis.in verbo irrita ipso iure et ibi glo.extra de elect.in.c.scriptum.in verbo ꝓiuari.in fine.& ibi glo.eodē titulo.& tex.in autenti.adhuc iuncta glo.in verbo cadat.de vsu.& glo.in verbo condēnatum in.c.reperiuntur.j.qōne.j.& in.c.infamis.in verbo irritum.extra de restitutio.spoliato.vide etiam gl.in.c.cum bertoldus. in verbo irritanda.extra de re iudica.et in.l.j.in verbo cōfirmabitur.ff. de ser.& Alegā.in.l.j.colum.iiij.j.de eden.& glo.in.l.j.ℊ.de rescin.vēdi.in verbo irrita.& in.l.cum omnia.ff.de mino.& l.cum pena.ℊ.de pac.vide etiam Feli.in.c.j.colum.v.de rescrip.& Lepo.consi.ggij.& Barba.consilio ggj.colum.ij.volu.j.& consi.ggiij.in.iiij.colū.& vide glo.in.l.si quis aduocatus.in verbo arceantur.j.de postulan.& Barba.consilio.gj.columna g.volumine.ij.et columna.gvj.et columna.ggj.et Anto.de but.consi.iiij.& consi.ggij.columna.j.& Roma.ccxij.columna fina.& Feli.plene in.c.rodulphus.colū.gvij.& vj.sequē.de rescrip.Panor.in.c.ij.in fine & ibi scribentes.de foro competenti.& Cardina.cōsi.cxxviij.in fine & Panormi. in.c.si diligenti.columna.vj.in fine de foro competen.Anna.cōsi.ggiij. in.j.dubio.& ibi addi.aliquid per Feli.in.c.ij.columna.ij.de rescri.& iij. & Panormi.in.c.ij.columna.ij.in gl.in.c.si quis ex clericis.in verbo fit anathema.ggiij.distinctio.de vita et honesta.cleri.in verbo fit anathema.& tex.in.c.ne captande.de cōcef.prebē.in.vj.Feli.in.c.ex tenore.col. antepe.de rescrip.& Panor.in.c.cum nulli.ℊ.sunt & alij.col.iij.eo.titu.& in.c.quisquis.colū.iij.de elec.& Hemi.in.c.j.in fine.de iureiuran.in.vj.& Panor.in.c.clericis.ggj.et.iij.colum.de cle.vel mona.& Feli.in.c.finali. in princi.de offi.delega.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Iudex ⁊ notarius. Vide Bar. i l. possessio. §. et si possessio. de acqr. possess. ⁊ in l. nō facit. in tit. de cōfes. ⁊ l. error. C. ō iuris ⁊ facti ignorā. a Aduertēdū tamē qō si notarius habeat autoritatē a statuto non poterit facere ꝓceptū guarētigie: ⁊ scribit ipsemet de ꝓcepto qō ipse facit idē iudex. de iſtis iudicib⁹ ordinarijs q ipsimet interponūt autoritatē ⁊ scribunt. ¶Jtē predicta intelligo vera etiā in causis † bꝛeuioꝛibus⁹ q̄ possunt agitari sine scriptis: vt in aut. niſi bꝛeuiores. de sen. ex peri. reci. cū enim sibi iudici crederet vt ibi dixi credak ⁊ eius scripture. ⁊ ita obſeruat cōſuetudo: nā iſti vicariꝰ † qui sunt per comitatū habēt iuriſditionē in causis modicis: ⁊ ipſi ꝓcipiunt ⁊ scribunt: tene menti: iſta enim quotidiana sunt.

¶Jtē quero iſta bona cui applicank. in glo. sunt opinio. ⁊ finaliter † tenet qō applicank fiſco. ⁊ hoc placet. qō exāmina: vt dixi in. l. agraria. de termi. mo. ⁊ est eadem glo. quā no. ⁊ tene menti ⁊c.

¶Vſusfructus rei ecclesiaſtice ad certū tēpus vel ad vitam recipientis potest alienari.

¶Pactū qō res concessa in emphyteoſim cum meliorāmentis reuertatur ad ecclesiam valet.

¶Poſſessio transfertur ex inutili contractu.

Sane ne omnis. Hic icipit tertia pars principalis legis bꝛeuiter. h. d. ¶Vſusfructus rei ecclesiaſtice ad certū tp̄s † vel ad vitā recipiētis pōt cōcedi[c] hoc pacto qō vſufructu finito reddatur res als tantūdē reddit. h. d. vſq; ad fi. ¶No. casum in quo pmittit ecclie qō alienet vſumfructū. ¶Hoc anno allegaui hūc text. p casu i vna. q. tali. Ecclia sancte crucis de porta sancti Petri ꝓcessit casalena q̄ sunt i emphyteoſim hoc acto ⁊ liceat ibi edificare[d] domū ⁊ subijciebat in iſtro ⁊ casalena cū domib⁹ reuertank ad ecclesiā. † certe valet hoc pactū vt videbitis ꝓ hāc legē. ¶Quero vtrū ex iuſti li ☞tu transferak poſſessio tex. hic in fi. vꝰ velle qō nō. Cōtrariū † est veritas. vt. l. j. §. fi vir. de acquir. poſ. nō ob. qō hic accipit poſſessio ꝓ re ipsa seu ꝓ prietate rei. vt. l. interdū. de vbo. sig. ¶An aūt ex inutili ☞tu trāsferak poſſessio ⁊ dūm dicemus in. l. nō dubiū. j. de legi. ¶Querit gl. ōz hic reliqt quō oꝛ relinquere ⁊ dic vt in glo. ⁊ bñ. ¶Vltimo scias qō sicut hec leꝛ bꝫ tres ptes. ꝓma est ꝓhibitoꝛia scōa est punitoꝛia. tertia est pmiſſoꝛia. ita bꝫ ponunt multe autēti. ⁊ ꝓmo debemus videre, phibitoꝛias: scōo punitoꝛias: tertio pmiſſoꝛias: ideo incipiamus ab aut. hoc ius poꝛrectum ⁊c.

¶Actio id est actus pius.

Res ecclesiarū p̄t pignoꝛari absq; traditione.

Sex casus q̄bus res ecclesie ꝓhibentur alienari.

Fructus ꝙ primo cōputentur in vſuras ⁊ postea in sortem.

Oꝛdo scripture ꝙ attendatur quādo mens est in certa secus si certa.

Quarta centesime que dicatur.

Autoritas supioꝛis oꝛdinantis rectoꝛē in ecclesia requiritur in alienationem rerum ecclesie.

Autoritas abbatis sola sufficit quādo alienātur res ecclesie sibi subiecte.

In alienatione rerum ecclesie omnes consentire debent ⁊ subscribere.

¶Donachi pītes debēt consentire in alienatione rerum ecclesie; ⁊ absentes non exoꝛtantur.

¶Donachi iurāt ꝓbitū subesse et alienatio teneat.

Creditoꝛ debet ꝓbare debitū conuersum in vtilitatem ecclesie. ⁊ nu. 14.

Quod ꝓtiū fuerit solutū pertinet ad iudicis solicitudinem.

Creditoꝛ fauoꝛe ecclesie cogitur rem ecclesie etiaꝫ mediocrem accipere in solutum.

Pro modico debito nō oꝛ vendi res magna.

Pecuniam fuisse cōuersam in vtilitatem ecclesie duobus modis ꝓbatur.

Cōsuetudo que est ꝫ libertatem ecclesie nō valet.

Solēnitas huius aut. ꝙ nō regrak in alienatione rerū ecclesie sed illa q̄ ponit. §. ij. q. ij. in. c. fine.

Noīa ōbitoꝝ ecclie ꝙ pri⁹ vēdi ōbeāt ☩ mobilia.

Creditoꝛ potest vendere rem ecclesie sibi licite ꝓignoratam absq; solēnitate.

Nomina debitoꝝ quando computentur inter mobilia vel immobilia: remissiue.

Dispositio huius aut. an habeat locū i creditoꝛe quo ad ꝓbandū cōuersionē in vtilitatē ecclesie.

Octius poꝛrectuꝫ.

Jsta aut. diuidit in ptes septē. Primo legē exp̄tedit. Scōo ꝓhibet alienationē simplr. Tertio pmittit pignoꝛationē i casu necessitatis. Quarto pmittit vēditionē si creditoꝛ nō reperiak. Quinto pmittit dationē in solutū si nō reperik emptoꝛ. Sexto declarat q̄ res debeāt vēdi. Septimo qs itelligak creditoꝛ. secūda ibi: vt nec. tertia ibi: incertis. quarta ibi: ꝙ si noluit. quinta ibi: emptoꝛ. sexta ibi: si tū. septima ibi: bis ⁊ creditoꝛ. Notabilia patēt p se. ¶Oppo. ad ꝓmā partē. ōz hic actio pia cōstituit. Cōtra actio est ius ꝙs quēdi in iudicio ⁊c. vt insti. de act. in ꝓn. ⁊ sic actio nō ☞stituit. Hāc so. expone actio. i. actus † pius vt dicit gl. ⁊ bñ. ¶Scōo opp. ad scām ptē. hic ꝓhibet obligari. Cōtra i aut. de nō alie. in. §. si vo creditoꝛ. Sol. dicit gl. nō pōt ignoꝛari spāliter vt hic ☞ gñaliꝫ sic vt ibi. Ide. dicit ⁊ melꝰ iudicio meo ꝙ possit pignoꝛari. ¶ est obligari absq; traditiōe vt in ☞io † ☞ obligari ⁊ tradi creditoꝛi ℔ nō pōt fieri. ita loquit hic. ¶Oppo. ⁊ vꝰ ꝙ si alius casus in quo perpetuo ꝓhibeꝫ alienatio vt i aut. de alie. ⁊ emphy. ☞tissimas. Sol. gl. fateꝫ ☞io. † ponit septem casus in ꝙbus indistincte alienatio est ꝓhibita. et vide gl. ¶Cenio ad tertiā partē. ōz hic qō oꝛ cōputare fructus in sortē ⁊ i vsuras. Cōtra imo ꝓncipaliter seu ꝓius i vsuras † postea in sortē vt. ff. de pig. act. l. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de sol. l. j. §. hi. hic fatetur contrarū vt sic nō attēdak ordo scripture ☞ in ☞io faciat. l. cum pater. §. pe. ff. de le. ij. Sed rñdeo hic mens legis † est certa ibi mens testatoꝛis incerta. vt. l. nec eīm. ff. de solu. ⁊ quod ibi no. Alij dicūt ꝙ hic est spāle fauoꝛe ecclesie vt ꝓius computenk in sortē ꝙ i vsuras. tene ꝓmaz. ¶Procedo vlterius hic quero qd est hoc dictū. qō hic oꝛ vsq; ad quam tēpus cētesime. glo. dicit † vt in fine anni nō habeat ꝓ vsuris niſi īquātū est quarta pars sortis. ¶Cenio ad quartā particulā. ōz hic: ⁊ no. ex hac parte qō i alienatione rei ecclie regrik autoritas supioris † hoc est ius q in dicta ecclesia oꝛdinat rectoꝛē. ¶Et per hoc habes ꝙ si ecclia subest vni abbati † sufficit autoritas illi⁹ abbatis nec regritur autoritas episcopi. hoc tz Joā. and. in titu. de rebus eccle. nō alienan. c. hoc cōsultissimo. in. vj. qō tenet menti ⁊ no. ¶No. etiam aliud qō debent consentire † omnes per modū subscriptionis. ¶Circa iſtam partem quero. dicitur hic quod debet iurare maioꝛ pars ibidem seruientiū vtrum requirit consensus omniū familiariū ⁊ omniū cōuersoꝝ qui sunt in domo. glo. videt intelligere qō regrik cōsensus oꝛdinarioꝝ tm: † hoc est monachoꝝum. Jtē regrik cōsensus p̄tiū: nō enim debēt vocari absentes. ita tz gl. hic: ⁊ in coꝛpoꝛe de alie. ⁊ ēphy. videt velle idē: ⁊ vide hanc glo. quā no. ¶Quero vlterius ōz hic ꝙ iurēt debitū exīstere. qd si ignoꝛant qz sunt alīq monachi in domo q̄ hoc ignoꝛāt gl. dicit qō illi iurare nō coguntur. Jtem dicit qō illud qō hic dicit debēt iurare subesse † debitū ℔ est solutū non esse. nam debitum † cōuersum esse in vtilitatem ecclesie creditoꝛ habet ꝓbare vt hic in fi. aut. ⁊ vide glo. quā no. ¶Quero dicitur hic ꝓtium oībus modis dando ꝓo debito. nūquid hoc debeat ferri per venditoꝛem: adeo quod si nō appareat ꝓtiū solutū creditoꝛib⁹ esse † non valeat vēditio. doc. nostri nō tāgūt. Jnn. ex de depo. c. j. intelligit hanc aut. quod hoc pertinet ad solicitudinem iudicis[e] qui interponit autoritatem ⁊ consensum

¶Solicitudineꝫ iudicis. Adde ꝙ eo casu quo phibita est alienatio eo casu erit phibita trāsactio text. ē no. in. l. nō solum. j. de p̄dijs minoꝛ. no. Bar. post glo. ibi in. l. j. C. si aduer. trāsa. Et adō qō iste solennitates nō requirunt in vēdicatione facta a mendicantibus ſm Bald. in aut. si q̄ mulier. §. eo. ⁊ hic in pe. col. sed Abb. ficulus post alios. i. c. nulli. de rebus eccle. non alie. tenet ꝙ iste solēnitates requisite in ecclesia habeant locuꝫ in omni loco pio. et etiā Bal. hic adde qd si nō fuit adhibita cognitio tamē alienatio fiat ex causa vera an valeat vide Fede. consi. cxliij.

sensum huic alienationi sicut intelligit de reb. eoꝝ rum. l. magis puto. §. nō passim. ⁊. §. ne tamen ad solicitudinē emptoꝛis nō spectat. ☞ sufficit qō soluit de supioris mādato. sicut dicim⁹ in eo q̄ soluit minoꝛi: vt. l. ait ꝓtoꝛ. §. permittit. ff. de mi. tene er-

14 goīt mēti qō solū in creditoꝛe reperik ꝙ oꝛ ꝓbare cōuersum in vtilitatē creditoꝛis: vt in fi. hui⁹ aut. ¶Quero nunqd sint alij casus in qb⁹ ꝓmittitur alienatio. glo. enumerat: ⁊ vide ⁊ no. eā. ¶Cenio ad qntā partē. oꝛ hic qō inuito creditoꝛe datur fi bi insolutū. Cōtra illud ꝓ alio inuito creditoꝛe solui nō pōt vt. l. j. ff. si cer. pet. ⁊. j. de solu. aut. hoc

15 nisi debitoꝛ. Sol. speciale † est in ecclesia qō cogit creditoꝛ ad recipiendū inuitus. Jtē est aliud speciale qō cogit recipe rem mediocrē. ¶Cenio ad sextā partē oꝛ hic qō oꝛ vēdi res mediocris inspecta illius qualitate: quantitate ⁊ onere. ¶Quero qd est hoc dictū gl. intelligit qō ꝓ modico debito

16 nō vēditur † magna res simile no. de distra. pig. l. quādiu. qō facit ad qōnē de executoꝛib⁹ vltimarū volūtatū. an possint ꝓ modico debito vēdere rem magni p̄tij qō dic vt ibi plene in. l. alio. de ali. le. ¶Cenio advltimā partē. oꝛ hic qō ille intelligak creditoꝛ qui ꝓbat id qō credit cōuersum in vtilitatem ecclesie. Quero qualiter hoc ꝓbabit[a] gl. ponit hic duo remedia. primo qō ꝓbabit ꝓ coniecturas: vt qz platus est diligēs ⁊ ecclesia tunc indigebat. ar. ad hoc. ff. de exer. l. fi. vide gl. istā no. valde. ¶Sl. in aut. de alie. ⁊ emphy. vnde partim sumit iſta aut. videt tenere contrariū qō iſte ꝓsumptiones nō sufficiant. ¶Quid dicemus. † Vos debetis scire qō quandoq; aliqs habet mādatū ad recipiendū pecuniā ꝓ alio mutuo ad certā cām tūc sufficit qō ille qui recipit cōfiteak ad illā cām se recepisse ly mentiak: vt. ff. de exerci. l. j. §. nō aūt. ver. qō si in ꝓtijs: qñq; bꝫ mādatū generale tūc non sufficit eius cōfessio ad obligandū dōm: ☞ requiritur ꝓbatio per ꝓesumptiones: ita loqtur. d. l. j. de exerci. qñq; videt qō regratur qō expresse ꝓbetur pecunia esse conuersam in eius vtilitatē: nec sufficiat cōfessio recipiētis: vt. ff. de in rem ver. l. j. §. qō si acceperit. ⁊. ff. si cer. peta. l. ciuitas. ⁊ sic videt qō melius dicat glos. que est in coꝛpoꝛe ꝙ ista. ¶Secundū modū ꝓbandi dat glo. qz pecunia fuit mutuata prelato toto capitulo p̄sente. ar. §. el. iube mus nullā. vide glo. istā ⁊ no. eā. Jstud dictū videtur cōtra hāc. l. inbem⁹ nullā. in ꝓin. ver. scienter. ibi nec etiā si oēs cū religioso ⁊c. Solu. ibi loqtur in alienāda re immobili. hic vero in pecunia mutuo accipienda. ¶Querit glo. quid si est cōsuetudo in contrarium qz non seruātur iste solēnitates dicit glo. ꝙ ista consuetudo valet. Jdem tenet in. l. de quibus. circa fi. ⁊. l. seq. ff. de legi. puto. quod nō

18 valeat consuetudo que est cōtra libertatem † esse fie vt dixi. §. e. aut. cassa. nam cū hoc fit concessum ecclesijs in ꝓuilegiū vt non possint alienare sine hac solēnitate cōsuetudo que esset cōtra hoc ꝓuilegium esset contra libertatē ecclesie vt dixi. §. eo.

19 aut. cassa. fateoꝛ † tamē qō ista solēnitas isti⁹ aut. nō est necessaria in alienatione rerū ecclesie qz ecclesia istud ꝓuilegiū sibi cōcessum nō acceptauit sed statuit aliam solēnitatē in alienatione rerum que ponitur. ccij. q. ij. sine exceꝑ. ⁊ habetis etiā hoc not. extra de reb⁹ eccle. nō alie. c. j. lib. vj. ¶Extra glo. videtur aliquid querendū. primo quero quid si ecclesia habet nomina debitoꝝum. an ꝓius debeant vendi ꝙ mobilia. videtur quod non: qz vltimo loco pertinent ad nomina: vt. l. a diuo. §. in

20 venditione. ff. de re iudi. Contrarium † est verū arg. l. magis puto. §. ne aūt. de rebus eoꝝ. ⁊ istud tenent doct. non ob. §. in venditione. quia loquitur ibi quādo fit executio sententie. quo casu debēt capi ea que habēt faciliozem expeditionē. ¶Quero pone qō ecclesia pignoꝛauit fundū eo casu quo sibi ꝛs. vñ creditoꝛ ex. l. vult vēdere pignꝰ: vtrū debebit seruare solēnitatē hui⁹. l. vel decretaliū. in vendītione. † Rñ. nō imo libere poterit vendere ficut rem minoꝛis vel alterius ꝓuati. tex. est not. in. l. pupilloꝝ. ᵇ §. j. de rebus eoꝝ. ¶Quero quando alienātur nomina debitoꝝum vtrū debeat seruari

22 titur in hoc. an noīa debitoꝝ † cōputent inter mobilia: an inter immobilia. glo. tāgit in aut. de non alie. in. §. j. dicā in. l. j. ⁊. ij. §. fi aduer. trans. ¶Quero circa fi. huius aut. ōz hic qō creditoꝛ ☞ ꝓbare

23 cōuersum in vtilitatē ecclesie. vtrū ☞ hoc habeat locū in ꝙlibet creditoꝛe. Pe. intelligit stricte in creditoꝛe feneratitio tantū hic: ⁊ in fi. si aduer. cre. Jn no. videt intelligere simpliciter in ꝙlibet creditoꝛe mutuāte. secus si ex alio ☞tu efficerek creditoꝛ. c ¶Nec distinguit vtrū fuerit creditoꝛ ex ☞tu feneratitio vel nō: vt in dicto. c. j. extra de depo. ⁊c.

s **Jcut alienatio.** ad. l. C. ⁊c.

Vltomagis. Propter vnū quodq; tale et ipsum magis ⁊c.

1 ☞ Prohibitus alienare in suos cōsanguineos an prohibeatur accipere.

2 Administratoꝛ quādo palā ⁊ publice possit emere de bonis illius cui⁹ est administratoꝛ. ⁊ nu. 3.

4 Prelat⁹ alienat res ecclesie in coniunctos ad tempus non tamen in perpetuum.

5 Prelatus alienat res ecclesie in perpetuū in consanguineos pauperes.

Quibuscunq; Jsta respicit ☞tem legis prohibitoꝛiā. est breuissima in se. ¶No. mirabilē aut. ꝙ in casu

1 bus in ℊb⁹ alicui permittitur alienare † suis consanguineis ⁊ ipse ꝓhibeꝫ accipere. Contra hoc vi detur. j. de ☞trahē. emp. l. cū pater. Pe. dicit no. sa tis ibi loquit in administratione pupilli vel adulti cui speratur in administratione succedere ipse principalis factus etatis legitime. hic loqtur qñ administrat bona ecclesie que nunq; peruenit ad etatē legitimā: ⁊ ita generaliter intelligit in quocunq; administratoꝛe eius qui ad etatē legitimā nō peruenit. hoc ly sit notabile in sertamen est contra opi. glo. nostrarū positarū in. l. fi in emptione §. fi. de contra ben. emp. Dicendū est ergo qō ipse

2 administratoꝛ pōt emere † palam bona fide de re-

3 bus eius cuius bona administrat. fallit † in administratoꝛe ecclesie: vt hic videtis. Contra hoc: videtur in aut. de sanc. epis. §. finantem ecclesijs. Glos. soluit ⁊ est no. solut. quedā est alienatio perpetua: ⁊ ista ꝓhibetur fieri istis coniunctis ꝑsonis ita loquitur hic. Quedam est cōcessio ad tempus: et

4 ista nō ꝓhibetur: vt. l. contraria. quod tene menti

c ꝓo abbatib⁹ ⁊ ꝓlatis[c] qui tota die res emphyteoticas ad se reuertsas cōcedūt suis cōsanguineis nā siquidē cōcessit ad tp̄s vsq; ad scōam vel tertiā

5 generationē valet. sec⁹ si cōcedat ꝑpetuo ꝓ hāc

6 aut. qō no. ⁊ vide gl. Sūt tñ quida † qui cōsanguineis suis[d] pauperibus possent concedere emphyteoſim perpetuam vel feudū perpetuū. ita no. dicit Jaco. de bel. in ꝓma cōsti. feud. in ꝓin. ⁊ alle-

gat quedā decreta. que vide.

1 ☞ Dolus cū dolo quando cōpensetur.

2 Quomodo succurratur emptoꝛi rerū ecclesie qui emit sine solennitate.

Vi res iam dictas. Vidimus aut. ꝓhibitoꝛias. modo segtur videre aut. ꝓnitoꝛias. ¶Oppo. dicitur hic quod emptoꝛ repetit ab economo nō ab ecclesia. Jn cōtrarium dolus cū dolo dꝫ cōpensari. ff. de eo per quē fac. erit. l. iij. §. ij. ⁊ in. l. si. in ꝓnc. ⁊ de dolo. l. si

1 duo. dicit glo. † certe hic dolus economi vēdentis ꝓponderat dolo emptoꝛis. ⁊ vide gl. intelligit qō ꝓpōderat dolo emptoꝛis ꝓsumpto ex eo qō contra legē cōtrabit: vt. l. quēadmodū. de agri. ⁊ cēsi. li. §. j. ⁊ in. c. g cōtra iura. extra de reg. iur. li. vj. Sed in veritate iste emptoꝛ erat bonafide. l. sciēs se nullam actionē habere cōtra economū. ita tz glos. in coꝛpoꝛe vnde sumit iſta aut. ⁊ idē tz gl. in. c. ad audientiam. extra de reb. eccle. nō alie. ¶Quero qd si platus vel cōcedēs nō bꝫ aliqd qz erat vnus de monachis. vtrū iste emptoꝛ possit regredi contra

2 ecclesiā. † glo. dicit qꝛ sic si ecclesia est locupletioꝛ. et

d ¶Et platꝫ. ⁊ facit an prelati possint infeudare agnatꝫ glos. fin. ff. m bal. in c. j. si de inuesti. lis oriak inter do. et vasal. dicit qō de iure nō pōt: ☞ de cōsuetudine sic q̄ pualet. sed bal. ibi dicit qō ēt de iure possūt qñ agnati fūt idonei ficut qñ plati sunt executores pauperū possunt bona distribuere consanguineis si sint pauperes als sec⁹ iuxta gl. in. l. illud. j. e. ti. adde qō not. bart. in l. cū qdā. de le. ij. vide Fede. in ꝑs. ⁊ late ꝓ oo. Abb. in. c. vt ſnp. de re. eccle. non alie. q tz ☞ opi. legistaꝝ. Et qꝛ indistincte platꝰ possit ☩bere cum cōsanguineo sec⁹ in economo. et hic bar. vide ēt pet. de anc. in cle. j. de excess. p̄ela. adde an platꝰ possit dare cōsanguineis rem parvā in emphyteoſim si ꝓmo in rauit in alienare incōsulto summo pōtifice vide Fede. cōsi. cxj. ⁊ an possit ꝑstituere vsumfructū ad vitā cōsanguineo. vide per eundem in consil. lij. ⁊. clxxxv.

Abbreviated Latin; Spanish and English. Dense scholastic commentary on canon law (Bartolus de Saxoferrato, Codex). Many abbreviations and tironian notes. Contains cross-references to Digest, Code, Decretals, and Clementines. Boilerplate: Archivo Histórico Rosario.

vide gl.no.valde.⁊ eam tenẽt canoniste in dicto.c. ad audientiam.quod intellige verũ quando contrabens erat bonefidei in veritate alias nõ haberet regressum contra eccleſiam nec contra economum:vt ego.ſ.dixi:⁊ ꝑm bo cvidi fieri pluries[a] cũ quidã boues ꝑmutassent cũ quadã eccleſia nõ ſervata forma iuris ⁊ eccleſia poſtea vendicaret ea q̃ alienauit.dixi qõ debebãt reſtituere.⁊ ipſa idẽ qõ accipit ſi haberet.⁊ ſic eſt locupletior ꝑ hãc gloſ. quã tene menti.¶Ultimo eſſet videndũ quomodo procedunt cõtractus emphyteotici q quotidie bodie fiunt ab eccleſijs cũ hic oĩno ꝓhibeatur.dicam in auť.qui rem.j.e.incõtinenti ⁊c.

a ¶Fieri pluries. vide ꝑ eand. i.c. nulli.⁊ in.c.ad audiẽtiam. de re.eccle.non alie.

b ¶Si quas. vide hic ꝑ bal.de materia renouatiõis et aliqua ꝑ cano. in.c.j.de ꝓca.⁊ inquãtũ bal.hic.q̃rit qd importat hec vba cõcedo tibi in tertiã generationẽ cum opi. bald.trãſit pet.de anch.i cle.j.de pe.

Si quas. [b]Hic incipit imperator ponere auť.permiſſorias.⁊ ſic cadit ſup tertia parte legis ⁊ ſũt difficiles auť.iſte ⁊ legã ſimul hanc auť.⁊ auť.ppetua:q̃ ſibi inuicẽ cõtradicũt. Diuidit in partes duas.ꝓmo logtur qñ ille q̃ recipit domũ ruinoſaz in emphyteoſim ſtatim vult ſoluere penſionẽ.ſcõo qñ ꝓius vult reedificare et poſtea ſoluere.ſcõa ibi aut ꝓius eorum.

1 ¶Diſpoſitio.ſ.in emphyteoſim in auť.de non alie.q̃ cozrigatur per hanc auť.

2 Verbum perpetua ꝙ intelligatur donec penſio ſoluatur.

3 Emphyteota nunq̃ ꝓſcribit cõtra dñm directũ.

4 Res eccleſie quando cõcedantur in emphyteoſim cum diminutione penſionis:⁊ ꝓſcq̃ ad ſextam partem.⁊ nu.ſ.

6 Res eccleſie conſtãtinopolitane quod ꝓpiquis ciuitatibus nõ poſſunt alienari.

Perpetua. Iſta auť. dinidit in partes tres.primo qñ res eſt talis qualis erat qñ peruenit ad eccleſiã ⁊ eſt fructifera.ſcõ loquitur qñ redditus rei ſunt diminuti ob cladem. tertio logtur qñ res eſt cara:⁊ modicũ fructifera vt ficus.ſcõa ibi auť ob cladem.tertia ibi ꝙ ſi res.

c ¶Perpetuã. q̃ bart. alleg. Iuius vide qõ dixi.l.iuſ iurãdũ.ſ.ſi libertorũ.ff.de ope.lib. 1

Andre.pomate.

¶Pro bonum iurium declaratiõe vide alegã.cõſi.ix. volu. ij.col.ij.⁊ cũ ij.ſeq.⁊ pano.ꝓſi. lxxiiij.i.ij. dubio. volu.i.⁊ vide que poſui ad glo.in.l. etiã. ff. ſol. mat.et Sozi.cõſil.cclxvi. colũ. xiij. vbi declarat.

2

3

Perpetuã. [c]Contra in auť.de non alie.ſ.in emphyteoſim.vbi nõ ꝑmittit emphyteoſim niſi in tres ꝑſonas.ſ.accipientẽ filios ſuos ⁊ ſuos nepotes. Unius timore ſunt hic opi.veritas eſt ꝙ ille.ſ.in emphyteoſim ꝛcorigitur per iſtã auť.que eſt de alie. ⁊ emphy.vnde ſumitur iſta.⁊ ſic hodie ꝑmittitur emphyteoſis perpetua ꝑm formam huius autentice:⁊ debet intelligi ꝓperpetua.hoc eſt donec penſio ſoluatur.inſtitu.e.ſ.adeo.⁊.ſ. eo.auť.qui rem.

¶Sed ad hoc op.quia ꝑm hoc ius eccleſie minnetur.nã poſſidẽdo.xxx.annis ꝓſcribitur dominio eccleſie:vt.j.e.auť.quas actiones.⁊ ideo qdã dicũt ꝙ omni tẽpore.xxx.annoꝝ eccleſia trabat rem ab emphyteota ne ille dicat ſe ꝓſcripliſſe.Tu dic ꝙ emphyteota nunq̃ ꝓſcribit cõtra eũ quẽ recognoſcit in dñm directo:vt.l.male agit.de preſcri.xxx. annorũ.¶Scõo op.⁊ iſtud contrariũ eſt multum difficile dicitur in auť.ſi quas.ꝙ quando res ruinoſa concedit in emphyteoſim ſit diminutio mercedis:ſed in auť.perpetua.ver.quid ſi ob cladem. dicitur contrariũ ꝙ nulla dz fieri diminutio.Unius cõtrarij timore ſunt in glo.opi.vna eſt ꝙ auť. ppetua.determinet̃ per auť.ſi quas.vt qõ ibi dz ꝙ det vere penſionẽ determinet̃ ꝑm dictũ huius auť. aut ſoluere vult ante aut poſtq̃ ipſa auť.in corpore eſt poſt illã:lz in.C.ſit poſita ꝓio. Alij dicũt ⁊ in iſta opi.erat.¶Dar.ſil.qõ hic loquit in domibus ruinoſis.auť.ppetua.loqtur in nõ ruinoſis. ſed q̃ patiuntur aliã cladẽ vel aliũ defectũ. vt quia ſunt alique dom[s] pulcherrime in qbus null[s] vult habitare:qz dz ꝙ per domũ vadũt ſpirit[s] de nocte vel dz infortunata. Iſta opi.do.¶Dar.ſatꝭ appropinquat veritati. Sl.tamẽ alibi dicit melius ⁊ latius ꝙ in aliqua parte iſtarum auť.in auť.de non alie.ſ.qz vero leonis.vbi glo.diſtinguit plenilſime. Tu tamen quãtũ pertinet ad intellectũ iſtarum auť.aduerte qñq̃ eccleſia hz ꝓdia vel domos ruinoſas:⁊ tũc loquitur auť.ſi quas.qñq̃ hz ꝓdia vel domos non ruinoſas.⁊ tunc qñq̃ vult in emphyteoſim concedere ꝓpter debitũ imminens tunc dz cõcedere ꝓ tãta mercede quãta reperitur facta ſubbaſtatione ꝑm formã auť.hoc ius ꝓoreꝛctũ.¶Quãdoq̃ vult concedere in emphyteoſim perpetuam ꝓpter aliquã vtilitatẽ eccleſie:⁊ tunc ſi res eſt in eodẽ ſtatu in quo erat quãdo peruenit ad eccleſiã vel modicũ plus vel modicum minus exceuit quo ad fructus põt cõcedi in emphyteoſim facta diminutione ſexte parte penſionis[d] ad plus vt hac auť.perpetua.in ꝓin.ſeruata ſolẽnitate que hic habetur.qõ intellige ꝑm auť.qui rem j.eod.in ſi.⁊ hic in ver.ſi ego.in ſi. Ratio quare ſit iſta diminutio eſt qz qñ res cõceditur colono ſimpliciter ſit diminutio ꝓpter ſterilitatẽ:vt.j.loca.l. licet.ff.co.l.ſi vno.ſ.fin.emphyteote vero nulla ſit diminutio.vt.j.de iure emphy.l.j.⁊ ideo ſit illa diminutio ꝓpter caſum ſterilitatis q poſſet occurre re.¶Quãdoq̃ res non eſt in eodẽ ſtatu in q̃ erat quãdo peruenit ad eccleſiam:ſed eſt diminuta vel redditus diminuti ob aliquam cladem.vel ꝓpter peſtem aeris vel ꝓpter aliũ caſum.tunc põt concedi in emphyteoſim ꝓ extante penſione: cõſiderato tẽpore quo cõceditur abſq̃ alia diminutione. ita logtur iſta pars ſcõa huius auť.ppetua.Ratio qz cũ fructus ſint modo diminuti ob aliquam peſtem:⁊ eſt ſpes ꝙ redeãt ad primũ ſtatum.ideo amplius diminui nõ debent.¶Abſq̃ eccleſia habet rem ꝓtioſam modici ꝓtij.tũc logtur finis huiꝰ auť.ppetua.¶Modo babetis intellectũ huiꝰ materie.¶Opp.dicit hic ppetua qñq̃ ⁊c.Cõtra iſtam auť.ſumitur in corpore de nõ alie.ſed ibi non permittitur alienatio ppetua.ergo ⁊c.So.dicas quia iſtud nomẽ eſt additũ ex iſta auť.de alie.⁊ emphy.

¶Scõo op.ꝙ hoc ſit cõtra vtilitatẽ eccleſie euidẽter.qz ſit diminutio mercedis in ſextã partẽ.Sol. dicit glo.⁊ bene recte intelligendo.Ego fateor ꝙ ꝓlatus põt cõcedere in emphyteoſim ꝓ maiori penſione ſi reperiret accipientem.tamẽ permittitur ꝙ fiat diminutio ſexte partis aliter nõ inuenitur.⁊ hoc ſit ꝓpter ſterilitatem ꝓpter quã decetero poterit fieri:vt.ſ.dixi.ita ſentit gloſ.et bene.

¶Oppo.in auť.de alie.⁊ emphy.ſ.j.Sol.ibi ſpeciale[e] eſt in rebus eccleſie cõſtãtinopolitane ꝑpin quis ciuitati que non poſſunt dari aliquo modo.

¶Opp.ad ſi.hui[s] auť.de alie.⁊ emphy.ſ.ſanctiſſimos.Sol.ſpeciale eſt in reb[s] eccle.¶Hieroſolymitane:de qua dz ibi.modo circa iſtas auť.eſt videre quomodo eccleſie concedũt tota die ſub penſione vnius denarij:nec ſeruãt ſolẽnitates de qbus hic dicit.ſtatim dicã in auť.qui rem.vbi gl.tãgit.

Item ſibi. Iſta eſt alia auť.q̃ ꝑmittit rem eccleſie alienare ſeu permutare ⁊c.

1 ¶Eccleſia ꝓo re tributaria que ad eam peruenit tenetur ad tributum.

Item predium. Opp. vide [f]tur ꝙ eccleſia nõ ſuſtineat onus fiſcale vt in auť.itẽ nulla cõitas.j.ti.j.Sol.gl.

11 que eſt.ſ.e.auť.ſicut alienatio.dicit ꝙ hoc intelligitur qñ res erat obligata ꝓo oneribus ꝓteritis anteq̃ eſſet eccleſie.Tu dic tributa realia ſubire eccleſiã ꝑm ea q̃ dixi in.l.placet.ſ.eo.tc.

1 ¶Emphyteota eccleſie ceſſans in ſolutione canonis biẽnio:ꝓuati vero triẽnio:cadit a iure ſuo ⁊ nõ tamẽ ipſo iure:ſed ſi dñs vult.nu.ꝫ.

2 Colonus ꝓuati ob non ſolutionem quando cadat a iure.

4 Contract[s] emphyteotici ab eccleſia celebrati forma non ſeruata quando valeat.

5 Si debet ſoluere vnũ denarium ꝓo penſione rei emphyteotice ſi nõ ſoluit cadit a iure ſuo.

6 Res eccleſie ſolita concedi vno ꝓtio ſi concedatur ꝓo minori qõ conceſſio non valet.

7 Res eccleſie ſi concedatur in perpetuum vel vſq̃ in tertiam generationẽ maſculinam ⁊ femininam quod conceſſio non valeat.

8 Conſuetudo ⁊ ꝓſcriptio ꝙ nõ extendatur vltra id quod aditur.

9 Res eccleſie que ꝓcantur de menſa.remiſſiue.

Qui rem.

a ¶Qui rem.⁊ adde ꝙ quatuor ſunt caſus in qb[s] permittit alienatio rei eccleſiaſtice q no.q̃ſ.q.ij.in ſum.⁊ ſi in inſtrumẽto vẽditiõis quã facit eccleſia cõtinẽtur ꝓcedẽtib[s] legitimis tractatibus ⁊c.vide bar.in auť.ſi qs in aliquo.Sed pone ꝙ res eccleſiaſtica incidit in eccleſiaſticũ vel monaſteriũ ⁊ ipſam retinuit ꝑ annũ an dicaꝫ incozporari eccleſie:adeo qõ non poſſit in emphyteoſim dariꝫ alienari ſine hac ſolennitate. ange. vo in.l.ſi vacãtia. in.iiij.col. dicit ꝙ poterit dari ſi em- 1 phyteoſim ſine ſolẽnitate niſi ꝓius 2 fuerit incozporata ꝑ officiales ad Ꝑ deputatos.ſeq̃tur Richb.ibi ꝑ illam.l.lz Archb. tenuerit Iuũ in.c.ni ſi.de re.ec.nõ alie. adde qõ no. pau. de elia.in cle.j.de 3 here.in glo.alios. adde an tractat[s] ꝓeſumat ꝓcelliſſe in alienatione rei eccleſiaſtice vide Bal.cõſil. cccxcix. lib.iij.

b ¶Unvaleat.vtrũ autẽ ſi ipſa eccl'ia 4 nõ ſoluat canonẽ cadat a iure ſuo. gl.hic ꝙ ſic.⁊ bal. in.l.placet.ſ.eo.

Andre.pomate.

c ¶Dari i emphyteoſim. vide alegã. ꝙſi.ix.in.iij. vol.et vnũ verbũ alegã. in cõſi.j.in.j.co.in iiij.vo.⁊ cõſi.v.co. 5 iiij.in ſi.vol.v.⁊ feli.in.c.auditis.co. vij.⁊ maxime i ſe. ver.cõſuetudo.de ꝓſcri.⁊ add.ad an na.cõſi. lxxiiij.et b vide ꝓ confirmatione tex.i.c. poſ- 6 ſeſſiões.⁊ ibi barba.in.ij.no.de re. eccl.nõ alie.⁊ barba.in.c.cũ ſup.co. vij.de off.deleg.et Alex.cõſi.xxxvij. col.ij.vo.ij.vbi cõ ſuluit in pulchro caſu et ibi innuit ꝙ valeret ſaltẽ vſq̃ ad tertiã gñationẽ ⁊ do.ꝓpo.in ti.q feu.da.poſ.in c ꝓinc.col.pe.in fi. d vide etiã do.aleg. 7 cõſi.clxxxviij.vol. ij.col.penul.

d ¶Gñationẽ.bene facit.l.ſi qs aliam.j.de ſol.bal.tz cõtra in auť.ſi quas ruinas.⁊ ibi dixi.j.e.ꝓ qua eſt tex.i.ſ.neq̃.in auť.de nõ alie.Et ibi etiã vide bal.qd impoꝛtet ⁊ qualiter ſumatur tertia generatio.

e ¶Videtur caſus.Et ibi vide bal.remiſſiue loquẽte bal.in.l.etiã.in ꝑn. fi.ſolu.mat.videtur tenere quod Bar.

f ¶Quod agit.Et quia barto.eſt cõtrarius vide que dixi in.l.vt iurisiurandi.ſ.ſi liberi.de oper.liber.

g ¶Tyrãnidis.In auť.decernimus facta tpe tyrãnidis debẽt renocari. adde bar.in ſuo trac.de tyrãnide.facit qõ no.bar.in.l.oẽs ppli.in.ij.q. ꝑn.in ꝑn.v.col.ff.de iuſt.⁊ iur.ꝑ Jo.an.in cle.j.de baptiſ.¶Et opp.adde qõ dixit bal.de pace cõſtã.in ver.ꝓuilegia oĩa.ꝓ illũ tex.qõ ſi bona re bellium tpe rebellionis alijs ſint cõceſſa perſonis facta pace ſunt reddẽ da primis dominis adeo qõ ipſa pax nõ hz vim ſimplicis indulgentie ſed reſtit.in integ.tex.eſt ibi not.qõ tenemenți Bal.¶Et adde que dixi in.l.creditor.j.de ſolu.⁊ an papa ꝓpter rebellionẽ perdit poſſeſſionem papatus.vide bal.in.l.male agitur.C.de preſcrip.xxx.annoꝝ.⁊ dicit Bal.in.l.ſi.C.per quas perſonas.qõ licet ſubditus ſubtrahat obedientiam ſuperiori nõ ꝓiudicat.facit.l. fina.de acquiren. poſſ.q̃ not.et tenementi ſed nũquid bannit[s] cuius bona fuerunt aliena ta ſi reſtituatur in tellig atur etiã ad bona reſtitut[s].vide bar.in.l.gall[s]. ſ.⁊ quid ſi tãtum. ⁊ ibi etiam ꝓ alio der. de liberis et poſthu.

b ¶Inſinuatione. limita banc.l. requirẽtem a quingentis aureis ſupra inſinnationez nõ habere locum de iure canoni.valent donatiões facte eccleſie ab alio ꝙ ab imperatore indiſtincte vſq̃ ad omnem ſummam abſq̃ inſinuatione:vt no.Boſti.et Joan.and. in.c.ſi. de ſolut.⁊ ꝓro eis alleg.c. ſunt qui opes.vj.q.iiij.et cle.in fin.de decimis.et eſt ratio qz ſicut materia relictoꝝ ad pias cauſas cenſet eſſe ſpiritualis ita ꝙ leges diſponunt ſuper illis nõ valẽt niſi quatenus ſint ꝓ canones appꝛobate. c. relatuꝫ.de teſta.⁊ no.bart.in l. cunctos popuꝫ. ſ. titu. ꝓoꝛi. ita etiam donationes inter viuos facte in piã cauſam vt eccleſijs argumentum.c.fina.de rebus eccl.non alienan.facit quod habetur. ꝗſ. queſtione ſcõa. ꝗuij. queſtione quinta. per totum.quid ſi donat Roma. eccleſie tenet indiſtincte bal.in auten.item a ꝓinatis. ſ. de donatio.

1 ¶Acta dicuntur que fiunt coram iudice.

2 Lex ⁊ ſtatuti ꝙ extẽdaꝫ ad caſus ſimiles.⁊ nu.ꝫ.

4 Donatio facta eccleſie vltra quingentos aureos ꝙ valeat ſine inſinuatione.⁊ nu.ꝫ.

6 Donatio facta pauperib[s] ꝙ regrat ꝑſentia alicuius ſtipulãtis nomine ipſoꝝ:vel eorum.

Illud quod. Eccleſie ⁊ ciuitati põt donari vſq̃ ad quingẽtos aureos ſine inſinuatione.[b]b.d. ¶No.gl.ſuper verbo actoꝝ.aks actis 1 ideſt ſcripturarũ factarũ ꝛcoꝝ iudice.quã vide et no. ¶Opp.⁊ videt ꝙ lex debeat extendi ad caſus 2 ſimiles:ꝛvt.l.nõ poſſunt.ff.de legi.⁊.l.iura ſingularia.eo.tit.Gloſ.dicit ꝙ iſta ꝓhibitio q̃ fit in fine ꝓhibet deſcẽdi ad caſus diſſimiles:nõ ad ſimiles ⁊ vide glo.⁊ tene menti. ¶Contra illud dictũ op. de eo qõ babetis in.l.i.j.de patri.q fi.dic.vbi etiaꝫ ad caſum ſimilẽ nõ extenditur quando eſt ꝓhibitum.ꝛSol.ibi logtur in ſtatuto odioſo.hic in ſtatuto fauoꝛabili.⁊ ſic dz intelligi.ff.de legi.l.leges ⁊ quod no.de reg.iur.c.odia.lib.vj. ¶Oppo.de.l. penul.j.de dona.Sol.concedo.ꝙ hodie poteſt donari cuilibet vſq̃ ad quingentos ſolidos ſine inſinuatione. ¶Sed tunc quero vtrũ eccleſie poterit donari vſq̃ ad octingentos qõ videtur.nam ſi ba 4 bebat ꝑ iuſtegium in trecentis.ſ.vltra alios ita eodem modo habeat hodie:vide glo.ꝑet.tz contrarium:qz hoc nõ reperitur.ergo ⁊c. ¶Quid dicemus.Breuiter dico:dic quando leg. ꝓhibet alicuibus in plus.⁊ alijs in min⁹ per noĩa reſpectiua:tũc eoipſo quod augetur in perſona vnius fit augmentũ in perſona alterius reſpectiue:⁊ ita in diminutione:vt.l.ſi ita.ſ.i.de libe.⁊ poſth.⁊ de he re.inſtit.l.clemens. ¶Quandoq̃ ꝓnoidetur[t] diuerſis per nomina ſimplicia ſignificãtia quãtita- i

ꝙ non requiritur inſinuatio etiam vltra quingentos aureos.tenet dominus Abbas in.c.relatum.per illum tex.de teſta.ex identitate rationis ⁊ dicit ꝙ Bar.hic idem tenet.

¶Adde quod Bartolus allegat Ange.in.l.ſticbum aut pamphilum. ff.de verborum obligationi.dicit hic eſſe vnam gloſſ.ſingularem quod donatio ad pias cauſas facta diuiti nõ dicitur eſſe pia cauſa.⁊ vide que ibi not.¶Soder.

¶Adde an donatio facta eccleſie vel ꝓio loco inſinuatione egeat.pau. de caſt.cõſi.cxxxij.⁊.cxij.ꝑ Abba.cõſi.cij.

Andre.pomate. i ¶Quandoq̃ ꝓnoidetur.vide Alexan. in.l.ij.in colũ.ij.ff.de lega.j.⁊ vide circa hoc tex.in.l.penales.ſ.finali.⁊ ibi glo.et Barto.ff.ad.l.falci.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

tem vel rem:tunc ista prouisio plus contin ēs non recipit augmentum vel diminutionem extrinsece propter rem aliquam illis concessam:vt.l.si alterius.ff.de hered.instit. Modo ad propositum augmētum ⁊ diminutio que sunt facta ecclesie p nomina simplicia:non per nomina respectiua significantia quantitatem.ideo nō puto auctum priuilegium ecclesie per.l.pe.ſ.fi.de dona.bene autem puto† p p eādē legē in pzin.valeat hodie donatio facta in ecclesiā indistincte sine aliqua insinuatione. ¶Querit glo.quid si aliquis existens in camera sua:dixit.dono pauperibus centum[a] vtrū ista donatio valeat.Glos.dicit q non. Circa que dicerem† vtrum requiratur presentia alicuius qui recipiat pro pauperibus:aut eis conceditur in vltima volūtate:⁊ nō regritur presentia:vt.l.cū pater ſ.donatio.ff.de lega.ij.aut eis conceditur inter vinos:tunc aut constat q quis voluit contractū donationis celebrare:⁊ tūc non valet nisi fit ibi aliqs presens:vt hic in glo.aut est dubiū ⁊ tunc valebit iure cuiusdā voti seu pollicitationis[b] vt sic fit obligatus personaliter vt.l.ij.in princi.ff.de pollici.et extra de vo.⁊ vo.redē.per totum ⁊c.

a ¶Pauperib⁹ cē a
tum. Adde qō no.
bar.i.l. absentem. 6
in pnc.ff.de dona.
p bal.i.l.nec ambi
gitur.ĵ.de dona.et
B ideno.Jo.and.
in titu. de instru.
edi.ſ.compēdiose
alias.ſ. nunc ali b
qua.vſi.ſz an pau
peres.nisi cōsuetu
do esset in Ziū:q
valet.ita pōt intel 1
ligi tex.⁊ ibi p do 2
cto.i.c.ĵ.de ǫſuet.
p Jac.de bel.in.l.
iubemus nullam 3
ſ.eodem. 4
¶Adde an vale 5
at donatio paupe
ribus cū null⁹ sit 7
q pro eis recipiat.
Bal.cōſil.cccxxx. 9
ij.lib.vnū vide qō
cōsuluit Ro.cōſi. 10
cccv.q valeat do
natio facta absen 11
ti absq; nūtio vel
epistola dūmodo
donatari⁹ aliqua
liter certificetur.
⊰Andre.pomate.
b ¶Seu pollicita 12
tionis.limita vt p
ulg.l.ij.in ver.itē
no.ĵ. de pac.vide 13
etiā Panor.cōſil. 17
lxiij.co.ſi. volu.ij. 18
⁊ aliquid p feli.in
proe.decre.co.ĵj.
⁊ ro.cōſi.clxxj.co.
ij.⁊ cōſi.cxciv.in fi.
⁊ cōſi.cxcv.⁊ in sili
bal.i.v.pte ⁊ sene.
in tracta.de pact.
q.v.⁊ pau.de cast.
cōſi.lxxiiij.co.iij.

1 ¶Vasa sacra ⁊ vestes sacre non alienantur.
Actio in factum est subsidiaria vel redacta in va
rijs iuris articulis ⁊ qui dicantur isti varij articu
li iuris.16.
Anima hominis cūctis reb⁹ pferri debet.
Res sacra vēdicat ⁊ sic p ea datur rei vēdicatio.
Res sacre alienanē ppter casum captiuitatis nisi
specialiter esset a cōcedēte phibitum.nu.6.
Episcopus potest vendicare res ecclesiarum sibi
subiectarum.⁊ nu.8.
Abbas maio: potest agere pro reb⁹ capellarum
sibi subiectarum.
Rector ecclie si cōcurrit cū supiore in agēdo p re
bus ecclesie qō pferatur ipsi superiori.
Episcopus agens pro rebus ecclesie sibi subiectis
debet agere nomine ipsius ecclesie.
Quilibet superior potest agere pro rebus subdi
torum.
Cōtra economū qui alienauit res ecclesie agitur
non contra ecclesiam.
Actiones plures competunt pro recuperatione
rerum ecclesie.
Libellus alternatiuus admittitur qñ ignoratur
an res sit mutata vel consumpta vel exter.
Res sacre vēdi possunt p alimētis pauperum.
Lex cōmunis extenditur ad lites pendentes: sta
tuta ⁊ reformationes non.etiam si expresse dica
tur.numero.19.

¶Ancimus. In prima par
te phibet alie
nationem.scō conceditur venditio in
rebus extantibus.tertio remouet exce
ptionē.quarto cōcedit actionē re perempta.quin
to ponit exceptionem a primo dicto.sexto et vlti
mo declarat ad quas causas porrigit̄ presens cō
stitutio.scda ibi:ab his.tertia ibi:nulla eis.quar
ta ibi:sui autem.quinta ibi excepta.sexta ibi hoc
obtinet.breuiter.b.d. ¶Vasa sacra ⁊ vestes sa
cre nō possunt alienari vel pignorari preterq; pro
redēptione captiuorū et a recipiente vendicantur
omni exceptione remota.b.d. ¶Not.q ista talia
sic alienari nō possunt. ¶Not.secūdo q actio in
factū est subsidiaria vel redacta in varijs iuris ar
ticulis. ¶Not.tertio animas hominū † quibuslibet rebus pferri. ¶Opp.dicitur hic q pro rebus
sacris competit in rem actio.Contra.rei vendica
tio datur dño:⁊ est in rem actio vt.l.in rem actio.
ff.de rei vendi.sed res sacra in nullius bonis est vt
l.ij.ff.de re.diui.ergo ⁊c.Solu.dicas† q res sacra
vendicatur adiecta causa de iure canonico.simile
dicimus in.l.j.ſ.per banc.ff.de rei vendi. ¶Opp.
scō.in aut.de alie.⁊ empby.ſ. sanctissimas. Sol.
dico q possunt alienari† propter casum captiui
tatis.fallit si specialiter esset† phibitū a conceden
te vt in contrario. ¶Venio ad questiones.dicitur
q episcopus potest vendicare[c] res istas.quero cu

ius ecclesie sunt iste res q̄ possunt ab episcopo ven
dicari.Dicunt quidam q erāt res ecclesie episco
palis hoc est verū† vel melius etiā si erāt res eccle
sie cuiuscūq; sibi subiecte.ipse habet vēdicare pro
illa ecclesia.argu.de alie.⁊ emph.ſ.⁊ quoniam co
gnouimus.⁊ vide glo.⁊ nota eam rogo te. ¶Et
sic episcopus potest agere pro rebus ecclesiarū si
bi subiectarum. ¶Idē dicendū est de abbate ma
iore qui potest agere pro † rebus illarum capella
rum. ¶Tamen est aduertendum q si concurre
ret rector illius† ecclesie ⁊ superior:preferretur ille rector cuius principaliter interest.arg.l.ij.ſ.fi.
cum.l.seq.ff.ad.l.iul.de adul. ¶Itē est aduerten
dum q iste episcopus cum ageret pro predicta ca
pella quod debet agere nomine illius capelle† nō
suo nomine.sicut dicimus in coniuncta persona
que agit pro coniuncta persona.arg.l.sed ⁊ be.cir
ca princi.ff.de procura. ¶Sic etiam quilibet† superior potest agere p rebus subditorū tene mēti.
¶Secūdo quero dicitur hic q nulla babet actio
nem contra ecclesiam.quero nunqd † contra eco
nomum possit habere actionem.Glos.dicit q sic.
quod intellige vt dixi.ſ.eo.auf.qui res iā dictas.
¶Tertio quero dicitur hic quod cōpetūt plures
actiones in rem cōdictiōe ex lege:⁊ in factū actio.
quero in quibus casibus† Glo.hic respondet so
lenniter q in diuersis casibus competūt.nā actio
in rem competit si res extat condictio ex.l.ista vel
sine causa quando sunt cōflata vel mutata.actio
in factū q̄ res oīno est extincta:⁊ vidistis istas glo.
d ¶Juxta hoc quero quid si actor ignoret[d] an res d
sit mutata vel cōsumpta:vel extet.Rūdeo tūc ad
mittitur libellus† alternatiu⁹.q; peto eū cōdēnari ad rem:vel ad ei⁹ materiā si extet:vel ad estimationē.ar.l.ij.ſ.qō aūt.ff.quo.leg. ¶Quero dicitur
hic q actio in factū est introducta in varijs artī
culis.qui sunt isti varij articuli.† Glo.hic enume
rat ⁊ bene.⁊ tractat de hoc.ff.de prescrip. ver.sup
rubrica.Nos dicemus in.l.eg placito.ĵ.de re.per
e mu. ¶Et dicit hic q p redēptiōē captiuorū[e] pos e
sunt vendi res sacre.Alunqd pro alimentis† pau
perū possint vēdi res sacre.Glos.determinat q sic
et bene.arg.l.illud.ſ.eo.tene mēti eā. Venio ad fi
nē legis ⁊ dicit q hec.l.extēditur ad lites pēdētes.
Contra in aut.vt cū de ap.cog.in pn. Glo.respon
det q nō extēditur ad lites pendētes per appella
tionem:sed ad lites principales sic.⁊ ideo est:q sic
est hic expressum.als lex nō extendit ad pterita vt
l.cū lege.ff.de leg.⁊.j.e.ti.l.leges. ¶Aduerte quia
18 dico† q ista lex imperialis ⁊ cōis possit ad penden
19 tes lites extēdi:† tamē statuta ⁊ reformationes ci
uitatū nō possunt extendi ad lites pēdētes etiam
si hoc expresse dicatur.tex.est in auf.in medio litis
non fie.sac.fo:.in pzin.⁊ hoc ego pono in.l.omnes
populi.quod tene menti ⁊c.

1 ¶Vasa sacra conflato nihil sacri remanet.
2 Estimatio vasis sacri fit respectu materie ⁊ forme.

¶Reterea. Quero vtrum vase
1 sacro † conflato re
maneat ibi aliqd sacri.Glos.videt de
terminare q nō:⁊ bene. ¶Scdo quero
quō poterit vēdi cū estimationē nō recipiat:vt.ff.
de re.diui.l.intantū.ſ.sacris.dicit glo.fiet estima
2 tio† put poterit fieri respectu materie ⁊ forme.nō
respectu illius qualitatis quia sacra ⁊c.
1 ¶Falcidia nō detrahit ex legato facto ecclesie.
f ¶Ancimus.[f] Glos. premit f
tit ad euidentiā
quedā per que faciliter hec lex intelligitur ⁊ breuiter dicit.Ecclesia habet im
munitatem a lucratorum inscriptione.b.d.Sicut
videtis hic ab ecclesia curata non detrahi suā por
tionem.ita hodie est generale statutū quod ab ec
1 clesia non detrahitur falcidia† vt.ĵ.ad leg.falcild.
auf.si mulier ⁊c.
1 ¶Prescriptio cōtra ecclesiā ⁊ ciuitatē in qua
tuor casib⁹ nō currit nisi cētum annorum.
2 Ecclesia ⁊ ciuitas equiparantur.
3 Tempus centum annorum dicitur longissimum
tempus vite.

¶Ignoret. Ad
de bar.in.l.nō qñ.
ĵ. vnde vi.⁊ bald.
hic.⁊ in.l.qō indebitum.ff.de cōdi.
indebi.

¶Captiuor. Ad
de silem ⁊ optimā
gl.in.l.q ppter ne
cessitatē.ff.de reg.
iur.ſz nunqd vēdi
cet sibi locū.l.ista
et in captinis vel
carceratis p male
ficio vide qō not.
bal.⁊ imo.⁊ mod.
in.l. Quis. et in.l.
seq.ff.sol.ma.⁊ est
de B gl.in.c.sacro
rū.xvj.q.ij.q B no.
decidit quā sequi
tur Bal.i.l.illud.
in princ.ſ.eo.⁊ in
d.l. Quis.

Actio in rem

a ¶Ut inter diuinum. Quero hic in tex.Codicis mei qui habet multa:
⁊ adde hic quod dicit Buil.⁊ Bald.per glos.paruam hic q̄ singularis
successor prescribit contra ciuitatem spatio.x.vel.xx.anno.an etiam in
quatuor casibus huius.l.quia hec.l.loquitur in successore cū vitio non
in successore sin.quod bene not.sm eos.sed Bart.illam glo.aliter intel
ligit.ĵ.ad fi.huius
legis. 4 Actio in rem competit ecclesie pro rebus inuasis
¶Item limita in et venditis.
prescrip.huius.l. 5 Dīnium in ecclesia absq; traditione transit.
tam in ecclesia q̄ 6 Infinitas exitatur:⁊ quādo:etiā in nu.10.
in ciuitate in re q̄ 7 Jus diuinū duobus modis soluitur.
est pleni dominij. 8 Jus publicū multis modis accipitur.
Secus si quasi do 9 Dispositio huius.l.quod habeat etiam locū pro
minij sm bald. et rebus alicuius castri.
ang.in.l.ij.in fi.ſ. 11 Imperator potest donare in immēsum.
ne rei domi.vel tē 12 Rebus ecclesie ciuitatis vel fiscalib⁹ quāto tēpore
plo.qō bene not. prescribatur.remissiue.
Item fallit in a 13 Seruus principis quāto tēpore prescribatur.
ctionibus perso 14 Vie publice ⁊ platee quod nullo tempore prescri
nalibus que pre bantur.
scribuntur spatio 15 Actio psonalis ⁊ hypothecaria cū rei vēdicatio
dato a iure ciuili. ne q̄ concurrant fauore ecclesie.
Item in actioni 16 Beneficium iuris cōmunis qō nō excludatur per
bus que claudun ea que inducūtur iure speciali.
tur semestri tem 17 Dīnium ex solo cōtractu absq; traditione speciali
pore vt in redhi iure transferūtur in ecclesiā ⁊ ciuitate.
bitoria:⁊ q̄to mi 18 Ecclesia ⁊ ciuitas sunt priuilegiate in prescriptio
noris:ista est glo. ne ⁊ acquisitione dominij ⁊ in actione in rem per
⁊ ibi abb.in.c.cum banc legem.
causam.de empt. 19 Statutū qō venditio vel alienatio non possit fieri
et vendi. in ecclesijs nec in psonis nō subiectis qō nō valeat
¶Ex opposito.ſz tanq̄ contra libertatem ecclesie.
quid in vsucapio 20 Statutum quod non liceat alicui forensi vendere
ne triennali in re valet.
bus mobilib⁹ an 21 Dispositio huius.l.an habeat locū cōtra tertios
sit aliquid muta possessores.
tum i ecclesia quo 22 Ecclesia ⁊ ciuitas si emit pretio non soluto qō ba
ad bona mobilia beat dominium.
ecclesie vsucapien 23 Possessio absq; traditione q̄ non transferatur.
da.vide barto.hic 24 Si res vendatur duabus ecclesijs qō prima pfe
in princi.per Jo. ratur licet secūde fuerit res tradita.
andre.in.c.j.de in a
integ.restit.in no- ¶Inter diuinum.[a]
uel. tetigit bal.i.l. Primo ponit statutum in quo conce
ij.C.ne rei do.vel dit priuilegium circa prescriptionem.
temp.⁊ ange.in.l. Secundo illud repilogat ⁊ declarat. Tertio con
j. de ann. except. cedit priuilegium circa actionem. Quarto decla
Item quid in re rat ad quos casus hec lex porrigatur.secunda ibi
bus clericorū:an siue itaq̄.tertia ibi:in his itaq̄.quarta ibi:hec au
in pscriptiōe gau tem omnia. Breuiter hoc intendit.Ecclesia ⁊ ciui
deant priuilegio tas in rebus relictis iure hereditario legatis do
ecclesie domi.An natis ⁊ venditis habet priuilegium circa prescri
to.in.c.ſi diligēti. ptionem:⁊ in dominij acquisitione habet perso
de prescrip.cōclu nalem hypotbecariam:et in rem actionem.b.d.
dit q̄ sic.allegat 1 hec leg. ¶Not.q̄ in quatuor casibus contra ec
duas gl.in.c.q̄ q̄. 2 clesiam ⁊ ciuitatem non currit prescriptio nisi cen
de cens.i.n. vi.et b tum annorum. ¶Secundo nota quod ecclesia
ex j.q.j.in.c.possel 3 et ciuitas equiparantur.[b] Item no.q̄ centum an
siones. c ni sunt longissimum vite† tempus.[c] ¶Item not.
b ¶Equiparantur d quod pro rebus inuasis et venditis [d] competit ec
hoc voluit Bald. 4 clesie† actio in rem:et sic habet† dominium absq;
procedere nō solū 5 traditione quod est mirabile. ¶Item not.in fin.
in casu isto:ſz etiā
in alijs vt ipse no.
in.l.fructus.ff.solu.matri.⁊ Jmol.ibi sentit cōtrariū.Et an quod hic di
citur in ciuitate habeat locum in castro siue in villa.glo.⁊ Bart.tenue
runt q̄ non in.l.si finita.ſ.si de vectigalibus.ff.de dam.infec.vbi vide
Alegan.in.iij.col.cum seq.vbi plene post doc.examinat cōcludēs q̄ sic.
Adde q̄ Pau.de cast.hic dicit q̄ dominium etiam hodie trāsit in ciui
tatem absq; traditione.
⊰Andre.pomate. c ¶Tēpus.vide anté an hoc locū haberet in reb⁹
permutatis vide Nico.de neap.in.l.ſi.ĵ.de predi.cur.lib.x.
⊰Andre.pomate. d ¶Venditis.vide aliter per Alegā.cōſi.j.colū.xj.
volu.v.Barb.cōſi.xliiij.colū.vij.volu.j.
e ¶Venio ad apparatum.Et sic ecclesia habet dominium absq; traditio
ne quod est mirabile.⁊ sic istum casum adde alijs nota.in.l.penulti.ad
trebel.infra vbi transfertur ipso iure sine traditione dominium.Et ad
de quod licet ex titu.donationis trāsferatur dominium in ecclesia sine
traditione non tamen transfertur possessio:vt nota.glo.in.c.ij.in glosſ.

fi.ad fi.de consue.⁊ quod not.in.l.cum heredes.de acquiren.possessio.et
quod habetur infra titulo.j.l.raptores. Fallit nisi cōsuetudo hoc indu
ceret.c.ĵ.⁊ ibi docto.de consuetu. licet Archi. vt referunt ibi doctores
tenuerit q̄ etiam sine consuetudine ex solo titulo donationis in ecclesia
transferatur dominium ⁊ possessio.per.o.c.ij.⁊ male
6 quod infinitas† est euitāda.vidistis de hoc in.l.ij.
infra de sentē.que pro eo quod interest. ¶Venio
e ad apparatum.[e] Et breuiter oppo.quod ius diui
num dicitur quod est factum a deo vt euangelia et
similia:vt.ſ.de summa trinitate.l.prima.sed hic
7 aliter accipitur quare male glos.soluit. Dico† q̄
ius diuinum assumitur duobus modis.vno mo
do ab autore:vt in contrario:alio modo ab effe
ctu seu materia super qua fit dispositio.ita loqui
tur hic. ¶Secundo opp.quod ius publicum di
catur istud quod cōsistit in sacris ⁊ sacerdotibus:
vt.l.prima.ſ.publicum ius.ff.de iustit.⁊ iur. Re
8 spondeo† quod ius publicum potest accipi mul
tis modis.vno modo illud quod suam vtilitatem
affert omnibus in publico.ita loquitur cōtrariū.
alio modo accipitur publicum scilz imperij.alio
modo publicū scilicet ciuitatis romane:vt.l.eum
qui.in glo.de verborum significatione.alio modo
f publicum cuiuslibet ciuitatis ⁊ municipij[f] vt.ff.de
9 public.l.sed hi.ſ.primo.et ita sumitur hic. ¶Et
ideo puto quod lex ista habeat locum† pro rebus
g alicui[g] castri i quatuor casib⁹ [h] sic positis. ¶Itē
h oppo.dicitur hic q̄ infinitas est euitanda.[h] Con
10 tra in auf.de non alie.ſ.i minus. Solut.hic† po
nitur infinitas pro ria que est euitanda: ibi vero
infinitas sumitur pro quadam immensitate que
tamen reducitur ad terminum ⁊ mēsuram secun
dum qualitatem persone donantis:tamen ibi di
11 citur† quod imperator potest in immensum do na
re. ¶Secundo oppoñ.ad idem.ff.de in litem iu
ran.l.videamus.ſ.iurare. Solutio.licet ibi pars
iuret in infinitum:tamen reducitur ad finitatem
et ad terminum pretagationis iudicis. ¶Tertio
oppo.de.l.si ita stipulatus fuero a scio.de fideiusſori. Solutio.ibi verba stipulationis sapiebant
infinitatem:tamen reducūtur ad finitatem ⁊ mēn
suram:de hoc an infinitas euitetur.Cyn.recitat.l.
prima.de senten.que pro eo quod interest. Ego po
no in.l.si finita.circa principium.de damno infec
to. ¶Quarto oppoñ.dicitur hic quod habet locum prescriptio centum annorum in rebus eccle
sie et ciuitatis.Contra.ff.de diuer.⁊ temp.prescri
ptio.l.in omnibus.Glos.dat hic multas solutio.
vna quod ibi loquitur in rebus fiscalibus.hic in
rebus ciuitatis.Alij dicunt quod illa corrigitur
per istam:quia in alijs casibus loquitur.Alij di
cunt quod hoc habet locum in quatuor casib⁹ tan
tum:et habet locum in rebus ciuitatis alicuius.
non in rebus fiscalibus.Quanto tempore prescri
12 bantur.† glosſ.⁊ docto.tractant.ĵ.de quadri.pre
script.l. prima.⁊ dicta.l.in omnibus.de diuer.et
tempo.prescript.et ibi dixi. ¶Oppo.de fund.rei
pub.l.eum.vbi prescribitur.xxx.annis.Sol.ibi lo
13 quitur in seruo principis† hic loquitur in re ciui
tatis.hec est vera. ¶Item oppo.de.l.prescriptio
ĵ.de ope.pub.Sol.ibi loquitur in his rebus que

in.ij.colū.ſ.eo.⁊ vide Bar.hic in fi.⁊ ad id quod.ſ.dixi.quod in ecclesia
transfertur dominiū sine traditione non tamen publiciana tenet Bal.
in.l.quoties.de rei vendi.Et an priuilegium istius.l.quod transeat do
minium in ecclesiam sine traditione habeat locum in vna ecclesia ma
gis q̄ in alia ecclesia.dixi post Bald.in.l.quoties.de rei vendica. Adde
q̄ ex donatione transferatur dominium in ecclesia sine traditione.Ol
dra.consi.cclxxix.
f ¶Ciuitatis ⁊ municipij.facit ad predictā.l.stichū.cū.l.seq.quib⁹ ex ca.
ma.⁊ per Bal.hic quem vide.
⊰Andre.poma. g ¶Casib⁹.vide in simili ale.cōſi.j.in pe.co.vol.iiij.
⁊ vide etiā ad hāc.l.ale.cōſi.xxiiij.col.pe.vol.v.vbi dicit q̄ cōtra impe
ratorem etiā prescriptio cētenaria requiritur.
b ¶Infinitas est euitanda.Contrarium tenet Barto.in.l.si finita.ſ.si de
vectigalibus.circa princi.ff.de dam.infec.⁊ quod no.in.ſ.ex hoc edicto
ĵ.eadem.l.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Est obligata. Adde bart.in.l.j.cõmu.de leg.sed bar.tenet cõtrarium in.l.j.in fi.ff.de leg.j. videlicet qõ concurrat actio in rem cũ hypothecaria p eadem re. vide in.l.in rebus.c ibi per Bal.in.l.j.vj.col.ver.contra hoc.j.de iure do.c quod ibi etiam Bal.not.

b ¶ Rebus concedentis.c contra videtur Barto.in.l.j.C.cõmu.de leg.et ibidem bal.q pro re legata nõ competat hypothecaria. Barto. autem a in.l.j.in fi.ff.de legat.j. dicit idẽ qõ hic.c ibi paul⁹ de cast.idem ad.l.ne pignus. respondit barto. et fuit respõio alber.de salinis. fm eum. Et an istud sit verum: veniet dicendum c an possit agi hypothecaria pro ista re in qua habet dominium contra possidentem c dicas q sic. qz dato qõ dominium sit legatarij non tamẽ possessio vt patet respõsio notabilis per glo.in.l.cum duobus.§.idem respõdeo.l.ij.ff. pro so. c et hic vnde nihil d repugnat q possessio ipsius iure possit etiam hypothecari: non tamen ppietas rei tanq̃ legatarij et e si quis dubitat an possessio possit hypothecari viõ bar f to.in.l. eleganter. in.ij.colum.in versicu.sed cõtra hoc ff. de pig. actio. p hoc facit quia videmus quod res potest locari tam videlicet possessionis q̃ proprietatis. Quero vtrũ pro liberatione legata cõpetat hypothecaria actio c an posset agi hypothecaria. puta dico mihi assignari aliquam rem in causam pignoris vel hypothece donec fuero liberatus per hypothecam. Imo.in.l.j.de lega.j. allegat vnam gloss.in.l.j.C. communia de leg. Addo aliam in.§.nostra. institu. de leg.c aliam in.l.ij.C.cõmunia de lega. que allegat.l.j.§.si delatori.ff.vt le.no.ca.vbi quẽ admodum pignus pretorij non potest adaptari: ita nec ciuile.s. hypothecaria. Lyn.c Bald.in.l.j. communia de lega. reprehendunt illã glos. c ex hoc propter generalitatem illius.l.l.c.l. si debitori. non probat illud ad quod allegatur pro glo. facit alia ratio quam adduco in.l.prima.C. communia de lega. quod ratio potest esse: quia per illam.l. fuit inducta hypothecaria: quia plerumq; testatores vt sue voluntatis habeant effectum adijciunt obligationem super omnibus bonis. vnde attenta dicta consideratione dicti testatoris.l.j. ita prouidetur que cõsideratio potest ita cadere in legato libertatis. ergo ꝛc. Jmol.in.o.l.j.ff.de leg.j. putaveram esse opi.o.glos. quia probatur optime in.o.§.si debitori. quia si non potest ibi cadere pignus pretorium: quia.l.arctat talem debitorem ad presentandum fideiussorem de implendo legato relicto pro liberatione c sicut ibi non arctat. ita nec in casu nostro debet arctare vt possit ad missionem in possessionem procedi. mihi in puncto iuris placet opi. Bal.c Lyn.in dicta.l.j. restat solum respondere ad.§.si debitori. qz videtur q ibi sit alia ratio q̃ in casu nostro. nam grauior quidẽ est prestatio fideiussoris q̃ sit sola hypothecatio particularis in.l.filio.in ver. mediocre. vt le.no.ca. ideo nõ sequitur ibi teg. voluit grauare heredẽ ad prestationem fideiussoris. ergo eadẽ ratione nec ad hypothecam: qz est falsum quia nõ est vnde grauamen fiat.

↬ Andre. pomate.

c ¶ Speciale est. c est idem in iuribꝰ incorporalibꝰ vt per oldra. cõsil. iij.g. in. ij.q.et ad hoc vide ale.g. consilio.j. colũ.ij. vol. v. vide etiam Pan. in.c.cũ in. col. antepe. de constit. in prin.

¶ Speciale est in ecclesia. An antez ex contractu procuratoris ecclesie non interuenien te traditione acquiratur dñiz ecclesie. ang. q non. in.l.j.§. per procuratorem. ff. de acquiren. poss. Sed alegan. ibi contra rium tenet.

¶ Sine traditione. Sed nunquid eodẽ modo acquiratur quasi dominium c sic publiciana. dic vt i pnc. buiꝰ.l. post Bar.

¶ Respõdeo nõ. Statutum q alienatio nõ possit fieri de ecclesijs vel personis nõ subiectis non valet: et vide Jaco. but. in l.q affiduis.j. quipo. in pig. ba. c in c.fi. de immu. eccl. in. vj. c quod habetur per doct. in. l. dudum. C. de contraben. emptio. et ostendit Ange. bene loquẽs in consil. clvij. incipien. quidam Franciscus. per bar. in. l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. j. in istis terminis digi post bar. in. l. cunctos populos. ℩. v. q. et bal. bic in. iiij. col. contra et barto. in d. l. dudum. per Ang. c Jmo. in. o. §. diui. c ibi vide quod late digi post Bar. in ver. quero si agitur contra alios ꝛc. sed Bal. c Buil. bic videntur indistincte tenere glo. c digi. ℩. in prin. buius. l. sed opi. Barto. mihi placet plus pro qua mihi videtur casus recte intuenti. in aut. ibi posita c vide ibi Barto. in prin.

¶ Adde vltra Ang. o. cõsi. videdum Bal. cõsi. cclviij. j. lib. c cõsi. cccl vj. eo. lib. c vide pau. de cast. bic.

g ¶ Non solvit. Adde Bald. bic qui idem tenet in. l. si ancillas. de actio. empti.

b ¶ Sine traditione. Fallit si esset cõsuetudo q trãsferatur: vt no. in. c. ij. c ibi per Jnno. de cõsue. Jtẽ fallit in casu sing. no. per Bart. in. l. raptores. j. titu. j. c plenius de hoc. ex. j. q. j. moderamine. c qõ digi. ℩. in princi. huius. l. c per Bal. in. l. licet. j. de acq. pos. c in. l. i. ad fi. j. de re pmu. Item fallit in casu de quo in. l. si fundum quem. ff. de fun. do. c ibi vide gl. que ponit aliam fallen.

¶ Adde q in eccleſiã transeat fideicõ. c possessio etiã sine verbo tradita. tenet Pau. de cast. cõsi. cccxiij.

↬ Andre. poma.

i ¶ Quas actiones. ad istã vide gemi. in. c. abbatem sane. in prin. co. iij. in fi. de re ind. lib. vj. vide etiam ad istã. l. Federi. in cõsi. cvj. col. penul. ad fi. c Roma. cõsi. lx. co. ij. in prin.

currat

a ¶ Quas actiones. in aut. quas actiones. in prin. Et no. ad hanc aut. q licet cõtra ecclesiã regulariter nõ currat pscrip. nisi. gl. anno. c. de quarta. de pscrip. tamẽ in actionib⁹ personalib⁹ pscribitur ℞ dispositione iuris ciuilis. Jdẽ in alijs actionib⁹ q̃ claudũtur semestri anno vel bienio: c quãto minoris redhibitoria actio de dolo c in actionib⁹ pretorijs vel similibus ista est glos. no. iuncto tex. in. c. cũ causaz 13 de empt. c vendi. 14 quã ibi multum no. do. Albe. p limitatione fere totius tit. de pscrip. a facit qõ not. Bal. in. l. ij. C. ne rei do. vel tempo. an ista aut. corrigat ĩ prescriptione triẽnij c dũ. ℩. quesiui qd de rebus clericoꝝ vide imol. in. c. fi. ad fi. de prescript. adde q etiã in prescriptione pauperum c eorũ iuribꝰ nõ pscribit minori spatio. gl. ann. 1 fm bal. bic p tex. in aut. de ec. ti. in §. pauperib⁹. c vide bal. bic in pnc. c glo. sed an babẽtes causam ab ecclesia vel ciuitate habeãt hoc priuilegiũ in prescrip. dicit q nõ ℞ bal. c ang. in. l. sicut. in pe. col. de prescri. 2 ext. an. c barto. in l. cũ sponsus. §. in vectigalib⁹. ff. de publi.

↬ Andre. pomate.

b ¶ Assume. in duobus verbis. vide ad hoc Feli. in. c. presentia. co. ciiij. in fine c fe. c in. c. de quarta. colum. ciiij. de prescript. c Ro. cõsi. clxxix. col. vj. c alex. in. l. j. §. ad municipiũ. ff. ad. l. fal. panor. in. c. fi. col. viij. de iudi. c Capra. consil. iij. colũ. j. in. ij. dubio pmi dubij. et Capra. ext. in fine. c. lxviij. colũ. penul. c. lxxxvj. et pau. de ca. cccxvij. et barb. ex. vol. iij. et. ext. viij. co. viij. eo. volu.

c ¶ Utrum priuatus. Et an presumatur motu proprio vel ad postulationẽ partis. Adde Bart. in. l. j. c quod ibi digi post eum. C. de pe. bo. subla. lib. x. c Bar. in. l. iiij. in prin. ff. qõ quisq; iur. c de hac clausula motu proprio. adde not. maxime post Bar. in. l. quidã con sulebat. de re iudi. c not. in. l. si non speciali. j. de test. licet Bal. ibi de hoc nihil dicere videat c in aut. boc inter liberos. C. de test. c in. l. si quis. in prin. de test. de leg. iij. c vide glo. in ver. facta. c Jmol. super ea. in clem. ij. de offi. ordi. c an motus proprius tollat nullitatẽ c defectum intẽtionis vide glo. fin. in ver. directas. in cle. pl̃as. de ℘ben. c ibi Jmol. an motus proprius ampliet gratiã vide etiã glo. in ver. validã. c gl. fin. in cle. si romanoꝝ. de ℘bẽ. c an motꝰ ꝓprius tollat inhabilitatẽ: c an inducat dispensationẽ, vide imol. in cle. ij. de re. pmu. in notabilibus c an cõcessio motu proprio sit latissime interpretanda: c vide domi. Ant. c do. Abb. in. c. cũ nostris. de concel. ℘ben. in pe. col. c an motꝰ ꝓprius firmet gratiã contra psumptã volũtatẽ pcedẽtis. vide late in. c. j. de fi. ꝓcbr. in. vj. c in. c. et ꝓpter. c in. c. Quis. de prescriptio. e. li. q dicit q vbi est motus ꝓprius non regritur specialis derogatio. c qñ motus ꝓprius tollat vitiũ surreptionis et etiã inhabilitatis vide tex. glo. c doct. no. d. cle. si romanus de ℘ben. c dicit Bald. c ange. in. l. ij. in prin. de quadri. prescri. c motus ꝓpriꝰ opatur idem qõ clausula non obstante. Itẽ opatur q valeat rescriptum quod alꝫ a parte nõ poterat ipetrari fm bal. in. l. fi. in. ij. colum. ſ. sentẽ. rescri. nõ pos. Et qñdo motꝰ ꝓpriꝰ tollat vitiũ surreptionis. c firmet gratiam. vide bald. in. l. fi. ſ. de cri. sacri. c dicit Bal. in. l. imperialis. §. si miles. ſ. de nup. q motꝰ ꝓprius principis erantis nõ facit valere principaliter. ar. l. quidã cõsulebat. de re ind. c qñ psumatur motus ꝓprius vide fin. bal. in. l. nec dãno sa. C. de precibus impe. offe.

¶ Adde de clausula motu ꝓprio vltra Feli. in. c. c terum. c in. c. fi qñ et in. c. ad aures. de prescri. Paul. de cast. ℘fi. cclxxx. c Roma. cõsi. ccc xxvij. c inquantũ bart. loquitur de ecclesia nouãtula na op. et dicit no. perpetuo. adde q bal. cõtra. q. illud priuilegiũ est concessum deo c contra deũ debet fieri retorquntio. c hoc dicit paul. de cast. esse tutius.

¶ In ciuitate. Et de prescrip. cõtra ciuitatẽ vide bal. in. l. ij. C. ne rei do. vel templ. in. l. ij. C. communia de vsucap.

↬ Andre. pomate.

e ¶ Ex identitate rationis. vide Pa. consil. xxix. colum. ij. in fin. volu. ij. c consi. cxj. in. j. dubio. e. vol. x Feli. in. c. translato. de consti. colũ. v. c seq. Lepol. consi. lxxij. col. fi. c consi. lxxiiij. col. ij. c Bart. cõsi. ij. col. fi. c Barba. cõsi. xix. col. iiij. vol. i. c Roma. cõsi. d. c Jmol. cõsi. lxiiij. c vide Alex. consi. cxlj. col. ij. vol. ij. c seq. col. v. c oino ancha. vbi declarat consi. xciij. c vide etiam Jaſ. in. l. postbumo. ſ. de cõtrac. col. vj. c seq. c anna. xxvij. col. fi. c xxx. col. ij. c. lxiij. ancha. in. c. canonũ statuta. col. xvij. de cõstit. c Panor. in. o. c. translato. c aret. consi. xxvij. col. ij. ad fi. c seq. c pau. in. c. fi. col. iij. de rescri. c Capra. cõsi. dccclxxxix. ale. xcviij. col. pen. c are. clx. col. i. c clxiij. col. iij. c Jaſ. in. l. j. ſ. qui admic. col. viij. in fin. c in. l. emancipata. eo. titu. col. penul.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Andre.pomate. a dubio.vo.i.ꝛ Feli.in.c.i.co.v.in versi.dum soleniter.ꝛ seq.co.de rescrip.ꝛ Roma.cõsil.cxxxij.co.iij.ꝛ seq.ꝛ cõs.cl.xvj.col.penul.ꝛ.ccccvj.vbi ponit etiam quo tempore debeat peti ista restitutio.ꝛ Alexã.lxxxj.colũ.ij. vo.v.ꝛ sozi.cclxvj.co.viij.ꝛ duabus seq.

b ¶Restitui ecclia. Sed circa istã materiam dubitatur an valeat priuilegium cõcessum ecclesie ne sibi possit obijci nisi prescriptio centũ ann.ab alia ecclesia. vide bart.post gl.in.l.si vn⁹.§.pact⁹.in fi. de pac.ꝛ quod no. Ephic in vlt.q.et bar.§.pgi.

c ¶Successit puato.an priuilegiatus succedẽs non priuilegiato vtatur suo priuilegio. vide do.Anto.in c.qz.v. de iudi.in a versi.venio ad vltimũ ꝛ ideo fiscus succedẽs priuato vtitur iure priuati. ſz bal.in rubr.ff.de priui.fisci ꝛ tex.in l.cũ qdã.§.fisc⁹ de cẽsur.circa fi.limita no.per bar.bic ꝑm eleganter not. in.l.si filius.§.in hac versi.oino vide.de ẏbo.oblig.

Andre.pomate.

d ¶Hic est casus. vide alex.in simili in.l. procuratoꝛ.ff. de edẽ.ꝛ panoz.cõsil.ciiij. col.ij.vol.ij.ꝛ gemi.in.c.j.§.j.in.j.ꝛ.ij. colũ.de iurepatro.in.vj.

e ¶Sẽs.in.l.j.de epil.ꝛ cleri.in pn. banc.l.volentẽ ꝙ cõcessa clericis in celligãtur cõcessa eozũ liberis ꝛ ministris q̃ multum facit ꝙ no.per gl. in. l. restituẽde.in versi.priuate.j.de aduo. diuer.iudi. intelligit roge.in l.si finita.§.si deyectiga.an.ibi in.iij. col.vbi refert alexan.habere locuz in beneficijs: secꝰ in ꝓuilegijs.ff.de dam.infec.

f ¶Itẽ nulla cõitas.facit qõ not.pbar.in.l.si.de cons. fili.ꝓin.vbi ꝓpter delictũ qs perdit ꝙ priuilegiũ fisci.

g ¶Sed ꝛ iudex.vi de doct.in. l. ij.de eden.vbi Bal.que rit an si testis volens iurare dicere veritatẽ ꝓ vtraq; parte admittatur

¶Prescriptiones.vide Panoz.cõsi.cxxxij.in.iij. et an ꝓbet.videtur dicere quod non.ꝛ adde no.in.c.fraternitatis.in gl. fi.de testi.ꝛ dicit bal.in.l.presbyter.in.j.col.j.eo.ꝙ partes possunt remittere.Quis autem debeat soluere expensas testium.vide bal.in.l.nimis graue.j.de test.Et de forma iuramenti testis vide bal.in.l.comparationes.in.ij.col.C.de fi.instru.in.l.si quis in hoc ver.Item no.ꝙ ad hoc po test inquiri per of ficialem ꝛ eiꝰ officio nemine postulãte ꝛc.ꝛ etiam inuito accusatoze ẽz Jnno. in.c.q̃.circa finem de ind.et potest reus puniri quãdo constat de crimine.

¶Adde quis debeat soluere expẽsas testium.Ang. consi.cxcj.

Andre.pomate.

b ¶In tacẽdo.circa boc videnum not.vbũ Panoz. in cõsil.cxxxiij.co. ij.vol.ij. vide etiã vnũ ver. feli.in.c. dilecto.in fi.de testi.cog.ꝛ in.c.j.eo. ti.ꝛ alex.in.largẽ tarius.§.fin.ff.de eden.ꝛ Jaso.post barb.ꝛ alios in.l. si ꝓscriptiones.in ij.co.in.j.no.

Andre.pomate.

i ¶Postulãte. nota ergo ꝙ ꝓpter immanitatẽ delicti ꝛ sic ꝙ in atrocioribus potest in deꝛ ex officio suo ꝛ sic per inquisitionem procedere licet alias regula riter secus de quo vide ange.de are. in trac.maleficiorum ĩ glos.hec est quedã inquisitio ꝛc.i.iiij.col.ꝛ in.ij. col.precedẽ.

1 collecte ꝛ nisi ꝑdia sint tributaria:tũc em imponũ tur ꝑdijs nõ ꝓsone:vt digi.ꝫ.ti.j.l.pl.ꝛ videbitis j.l.pgi.ꝛ est ista noua cõsti.Fede.ꝛ no.bene eam.

1 ¶Clerici ꝓ o ꝓdijs tributarijs possunt cogi ad tributa.

2 Oẽ hec lex nõ corrigaꝫ per aut.Itẽ nulla cõitas.

1 2 OEbis. Possunt ergo clerici ꝓ ꝑdijs tributarijs ꝛ cogi ad ꝓstãda tributa.dicit gl.ꝙ hec lex videꝫ corrigi ꝓ aut.itẽ nulla quã modo legi.qõ nõ ꝛ est verũ qz hic logtur in ꝑdijs tributarijs:ꝛ sic onerib⁹ realib⁹:sed aut.itẽ nulla in muneribꝰ ꝓsonalibꝰ seu q̃ imponũtur ꝓsone ꝓ rebus vt collecte:vt.l.j.§.fi.ff.de mune.ꝛ bono.ꝛc.

OFficiales. De hoc habẽt cano niste vnã rubr.extra de obli.ad ratio.hodie vero qñ officialis seu curialis efficiꝫ clericꝰ seruatur aliꝰ ozdo: vt in aut.sed neqz.quam ibi vide ꝛc.

SIquis. Punitur affectꝰ ꝛ nõ sequatur effectus.b.d.breuiter ista lex:ꝛ vide bic Ly.

1 ¶Testis ozdicere veritatẽ ꝓ vtraq; parte.

g SEd nuder. ⁵No.tex.ibi que nouerit:ꝛ sic ꝓ vtraq; parte debet dicere veritatem.De ista materia vide ibi ſpec.de testi.§. sequitur.ꝛ fic. quid de ꝓsbyteris.ꝛ eo.ti.§.j.versi.itẽ excipitur quod est monachus ꝛc.

1 ¶Falsitas cõmittitur non solũ dicẽdo falsum: sed etiam in tacendo quod est verum.

2 Notarius omittens ponere capitula et clausulas debitas in instrumento cõmittit falsum.

SResbyteri. No.ꝙ falsitas cõmittitur nõ solũ in dicẽdo ꝛ falsum:sed etiam in tacẽdo ꝙ qõ est verum:qõ no.cõtra testes ꝛ notarios ꝛ omittentes debita ponere capitula in instrumẽtis.facit.l. ea que cõmendandi.§.fi.ff.de cõtraben.emp.ꝛ.ẓ.si contra ius vel vti.pu.ꝓscriptiones.ꝛ not.j.pgi. aut.ꝓsbyter.quam vide bic ꝛc.

1 b 2 ¶Resbyteri. Jn hac aut.dicitur qualiter ꝓ byteri puniantur de falso:quod no.ꝛc.

¶Resbyterum. Hodie ꝓ o alie etates sunt cõstitute:vt extra de eta.et qualita.c.fi.in cle.

1 ¶Jniuria illata clerico est crimen publicum ideo ab omnibus deducitur in iudicium et etiam per iudicem ex officio ꝓ o tali iniuria procedi potest.nume.2.

2 Officialis quando non est potens debet officium potentioris seu auxilium implorare.

1 SIgs in hoc. Not.ꝙ iniuria q̃ fit clericis vel ecclesie põt tanq̃ publicum crimen ab omnibꝰ deduci in iudicium.

2 ¶Item no.ꝙ de hoc potest inquiri per ꝛ officiali ĩ ei⁹ officio nemine postulante.ⁱ ¶No.etiam ꝙ quãdo officialis nõ est potẽs ꝛ potẽtioꝛis officialis officiũ seu auxiliũ implozare seu inuocare: vt hic videbitis in fi.Sequitur aut.sed nouo iure que aliam penam imponit ecclesijs.

1 ¶Litania non põt fieri sine ozatione ꝛ cruce.

SEd nouo iure. Hec aut. nõ sumatur nec aliquid dicitur per docto.Ex qua no.ꝙ litania ꝛ non potest fieri sine ozatione ꝛ cruce:ꝛ per conseqũs debent interuenire clerici ꝛ sacerdotes.

1 ¶Clerici debent ozdinari in ecclesijs ꝑm quantitatem redditum.

Jn ecclesijs

Andre. pomate. a

a ¶Magnitudine ecclesie. ad istã l. vide barba. ẓsi. lvij.col.j.ꝛ seq. volu.j.ꝛ in.c.cũ ad. 1 col.cxxviij. de constitu.ꝛ in.c. pe.in iij.no.eo.titu.

¶Pactum quod liceat ingredi possessionem propria autoritate quod exerceatur etiam contra ecclesiam si possessio ad eum transit.

SIquis. Nota text. ibi: veluti manus mog ꝛc. Hũc text.ego allego contra Jnnoc. ad questionem vtrum pactum quod liceat ingredi possessionem sua autoritate ꝛ possit exerceri si possessio ad ecclesiam transit. Jnnocen. dicit qõ non.in.c.verum.extra de fozo compe. Ego dico contrarium in repetitione quam feci in.l.credi tores.j.de pigno.ꝛc.

QUicunq;. Vide glos.que incipit subzogatio in fi. ibi itẽ arg. qõ heres aduocati ꝛc. de hoc dic.vt.l. cõtinuus.§. cum quis. de verbo.obli.ꝛ ibi digi plene.

SIquis presbyter. Panc.l.vidisti.ẓ.titu. primõ.l. sacrosan. Sequitur aut.nunc autem. que dicit idem qõ aut.ingressi.ẓ.titu.j. et fuit ex eodem corpore sumpta ꝛc.

¶Sigillo episcopi creditur.

Clericis peregrinis nisi habeant testimoniũ sui episcopi non creditur.

SIqua per calumniam.b Nota tex.ibi literis episcopi qõ creditur sigillo ꝓepiscopi. ¶No.etiam qõ non credit clericis peregrinis nisi habeant ꝛ te stimonium sui episcopi. quod est notandum ꝓ o clericis delinquentibus.vt glo. dicit ꝛc.

¶Si ꝓmitto ratum ꝛ firmum habiturum si contrauenio siue de iure siue de facto quod cõmittatur stipulatio.

QUod pauperibus. Hec lex tractat materiam executionis vltimarum voluntatũ.vide tex. ibi ratum firmumq; consistit.dicit glo. ratum:ſz de iure:firmum scilicet de facto. ¶Not.istas glos. que sunt notande ꝛ nescio eas alibi. Pone quod ꝓmitto ratum firmumq; habiturum ꝛc. tũc stipulatio committitur ꝛ si veniam contra de iure siue de facto:sed si ꝓmitterem solum ratum habiturum:ꝛ tunc veniendo contra de facto non committitur stipulatio.vt.l.ꝓcuratoꝛis.ff. rem ratã haberi ꝛc.

¶Omnis iussus iudicis dicitur sententia interlocutoria.

Clerici de iure canonico possunt iurare:nõ tamẽ in manibus laici.

CUm clericis. Nota qõ omnis iussus iudicis ¶dicitur sententia interlocutoria. ¶Secundo not.qõ clerici non debent iurare:sed de iure ꝛ canonico possunt iurare licet non in manibus laici.ᵉsuper hac.l. habetis duas aut.vnam que incipit sed hodie.

b ¶Si qua ꝓ calũnia.adde qõ panor. de ca. dicit hãc.l. notandã. qõ si ali quis de lõgings partibus veniẽs portet instrm ꝓ o cu.in quo ẓtinetur qõ talis cõstituat titiũ ꝓcurat⁹ toꝛẽ si ille se illum asserat ꝛ aduersarius neget qõ tñ nõ ḥz necesse se illũ esse ꝓbare alle. ꝓ hoc.l.si.de pac. quẽtis. de quo vi de Spec. in tit.de edic.§.restat. ver. ſz qd si ꝓducit.

1 2 1

c ¶Habituriꝰ. sed ẓtra has glos. est casus in.l. hoc ita ff. de spõ. hoc dicti Barto.sequit no. abb. ficu.in.c. raynutius. de testa.vbi etiã ẽ text. qõ cõtraueniẽdo de facto facit incidere in penam ad idẽ.l.nuda.de cõtrahẽ.ꝛ cõmit.stipu.ꝛ quod ibi babetur.

1 c 2

d ¶Cum clericis. Et est bic casus ꝙ quis ḥz citari de mãdato iudicis. facit.l.si.j. de req. re.Andre.Barb.

1 d 2

e ¶Manibus laici.de hoc no.in.c. j.extra ỏ iur.cal.

1 2 3

¶Clericus conuentus ꝓ o rebus ecclesie nihil debet soluere nomine ſpozzularum.

Episcopus conuentus ꝓ o rebus ecclesie si non vult per se respondere debet constituere actoꝛẽ.

Jnter actoꝛem et syndicum de iure canonico non curatur de nomine.

SEd hodie. Not.bic qõ clericꝰ conuentus ꝓ o rebus ecclesie ꝛ nõ debet aliquid soluere nomine ſpozzularum.quod est notandum ꝓ o statutis huius ciuitatis:qõ episcopi ꝛ aliꝫ rectoꝛes ecclesiarum litigãtes ꝓ o rebus ecclesie non debent mittere decanũ:quod tene menti. ¶Quero quando episcopus cõuenitur ꝓ o ꝛebus ecclesie ꝛ non vult respondere per se:sed per aliũ an debeat constituere actoꝛem vel syndicum.dicit gl.quod actoꝛem non syndicum:quia non est vniuersitas.vt dicit glo.sed de iure canonico.ᵀde nomine istoꝝum non curatur.vt extra de ꝓcu.c.petitio.

1 2 3

¶Satisdatio actoꝛi de qua in hac aut. de consuetudine non ꝓstatur.

Justa ignorantia excusat quem a condemnatione expensarum.

Juramentum calumnie excusat a temeritate ꝑ sumpte calumnie non a temeritate.

Jn expensis quis nõ solum condẽnatur ꝓpter calumniam:sed etiam ꝓpter temeritatem.

g 1 2 3 4

f OEneraliter. ᶠJsta est bona aut. licet vsus eam non seruet vides banc aut. que loquitur de satisdatione actoꝛis.ꝛ ita vidi postulari istam satisdationem nec potuit obtineri quoniam glo.institu. de satisda.§. ḥz bodie.dicit ᶠiste satisdationes de consuetudine non prestantur.et dicit verum. ¶Quero circa legem nostram:si in libello actoꝛ scribit. ꝓout bic dicit: an ex tali scriptura aliqua actio oziatur.¶Hic sunt due glos.ex quibus boc colligitur:aut interuenit simplex scriptura sine ꝓmissione facta per stipulationem:ꝛ tunc oritur vel officium iudicis vel cõditio ex ista aut.aut interuenit stipulatio et actoꝛi queritur actio vtilis ex stipulatione que queritur sibi per officialem qõ est notandum. dixi in.l. non quasi.in ꝓncip.ff.rem pupil.fal.fo. ¶Quero vtrum ꝛ quis ꝓpter iustam ignorantiam excusetur ᵍab expensarum condemnatione. et dicit quod sic. Sed vtrum ʰiuramentum calumnie excusat ab expensis. Cyn.tractat bic. ¶Breuiter istud est verum iuramentum calumnie ꝛ excusat a temeritate.ꝑsumpte calumnie: non excusat a temeri ᵏtate casus est in.l.iij.§.primo.ff. de iureiurando.ꝛ si mu.ven.no.in pos.mit.l.j. post ꝓncip. ꝛ.l.j.§.j. ff.ad turp.sed expense veniunt reficiende ꝛ non solum ꝓpter calumniam:sed etiam ꝓpter temeritatem.vt.l.eum quem temere.ff. de iudi. et insti. de pe.teme.liti.§.j.ergo ꝛc.

1 2 3 4 f g b 3 i k

¶Clerici non debẽt trahi ad causam extra ꝓ o uinciam.

Litatio quando possit fieri extra territoꝛium.

Succumbens quod teneatur ad omnes expẽsas quas quis fecit ꝓpter defectum succumbẽs vel ꝓpter illam litem quas alias facturus nõ esset.

¶Sñaliter.banc aut. ponderauit bal.bic i fi.ꝛ Bal. in.l.sancim⁹.C.de v.ẽig. ꝙ i arbitrijs nõ habẽt locuz satisdationes de iudicio sisti iudicato soluendo: ꝓout in iudicijs non dantur.

¶Excusek.de ista q.vide Bal. bic.ꝛ bar.in.l. eũ quem temere.ff.de iu.et Bar.i.l.q solutũ §.etiam.ff.de leg. ij.ꝛ bar. in.l.j.§.j. ff.ad trup.ꝛ bart. in.l.ꝓperanduz. §.finautem alteruter.a.j.de iu.ꝛ Ange.in aut. de iud. §.ops.facit quod no.gloss.in.c.j.de elec.in.vj.ꝛ vide bal. in aut. ẓ bodie.in ꝓin.

¶Sed vtrũ. Ad de late bar.in con fi.cxv.ici.andrutiolus.d. Jo.in.l. is qui solidum.§. etiam. de lega.ij. Andre.Barba.

¶Nulli.quis dicatur executoꝛ.vide Bart. in consi. cxxvij. ici. cõstitio ramarinẽsis. Andre.Barba.

¶Nulli licere. de intellectu huius aut.vide Bart.ꝛ docto. in aut.boc amplius.j. de fideicõ. Quid si dati sint plures executoꝛes ĩ testõ an vno mozuo habeat locũ ius accrescẽdi.vide Spe. ĩ tit.de instru.edi. §.nũc aliq̃.ver.qd si sint plures executoꝛes. An autẽ ꝓlati ecclesiarũ teneanꝫ ꝑficere iuẽtarium ꝛ reddere rõnẽ cõ.bal. dicit nõ reperiri iure cautũ.ſz Pan. de ca. dicit qõ nõ fuit recordat⁹ de l.si qs ꝓsbyter. in fi.§.eo.ꝛ no.i.c. in literis.ỏ pig. vbi habetur qõ bona ipsoꝝ sunt bypothecata ꝓ o mala administratione: ergo tenenẽ rõnẽ reddere et inuentarium cõficere.ꝛ de hoc dicit gl. in c.quatꝛ.ꝛ qñ.el.ij. de accu.in gl.q̃ in cipit.ſz quatꝛ.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Andre. pomate. a addidi. de offi. ordi. in. vj. ¶ Jaſ. in. l. filie licet. col. iij. j. de colla. ibi idem dicit in queſtis a patre ¶ aliunde ex ratione ſue prebende. et vide Jaſ. in. l. ſi. col. ſi. C. qui teſta. fa. poſ.

Andre. pomate. b

¶ Secundo no. Vide gloſ. in. c. preſenti. ¶ que ibi

¶ Omnia. Et ideo nō poſſunt alienari ſine cauſa ſicut nec bona eccle. vt p Panor. in. c. nulli. col. ſi. ō reb. eccle. nō alie. Pet. de ancha. in cle. diſpendioſas. col. j. de iud. vide Alex. conſil. ix. in ij. volu. inci. i ¶ ppi ꝛc. viſis dicto tbe mate. et Panor. 2 conſil. xiiij. col. ij. eo. vol. ¶ cōſi. ccij. col. iij. eo. vo. ¶ ſe. col. ¶ plene Fely. in. c. de quarta. co lū. iiij. in ſi. et iiij. ſeq. de preſcrip. et Anto. de bu. cōſi. xlj. ¶ vide Bar. et qō ibi poſui in. l. 3 cōſtitutū. ff. de teſta. mili. ¶ panor. in. c. cū ſit genera le. col. j. in. iiij. no. de ſo. cōpe. ¶ adde vnū qō alias obtinuit Baſignia na qō diſpoſitio c. phibemus. extra de teſti. habet etiā locū in hoſpitali qō ſiquis deducit: nam impoſitio cēſus de qua ibi eſt quedā alienatio vt per Panor. in. c. preterea. in primo not. ¶ in ca. ſignificauit. in j. ¶. iij. nota. ¶ in. c. grauis. in ſi. de cē ſi. hz etiam locū in hoſpitali ſz hoſpitale nō poteſt alienare ſine cauſa ſicut nec eccleſia. vt per Panor. in. c. nulli. col. ſin. de reb. ec. nō alie. igif ꝛc. ¶ vide glo. ¶ ibi anch. in cle. diſpendioſam. de iudi. col. j. ¶ addi. ad Anna. conſil. 2 cxxxix. et Alegan. a cxx. volu. j. ¶ Panor. in. c. pro illorum. col. ij. extra de preben. ¶ Barba. in. c. nulli. col. j. de reb. eccle. nō b alie. Semi. in. c. j. colū. ij. de eo qui mit. in poſſeſ. lib. vj. Alegan. conſi. iiij. volu. j. ¶ Lapa. liiij. col. iiij. ¶ Alegan. ix. col. j. volu. ij. Panor. ¶ ibi addi. in. c. ij. de con ſue. ¶ Ro. cccc vij. vbi loquitur in materia reſtitutionis in integ. ¶. cccxl. vbi dicit qō ſeruiēs eccliē ꝛc. c. cum ſeruī. de prebē. ita ¶ hoſpitali vide etiam non ab re Pau. de caſt. conſi. cc xcix. et Barba. xv. volu. iij. col. j. et. v.

c ¶ Pauperes. Et quando relinquitur pauperibus an intelligatur de fratribus minoribus: an vero de monialibus. vide quod habetur per

Doctor. in. c. nimis graue. de excel. prela.

d ¶ De eccleſiaſticis titu. Sequitur etiam Bald. hic in. ij. colū. fallit niſi teſtator poſuiſſet electionem ſm voluntatē alicuius ſerui. Ray. ¶ Imo. in. l. captatorie. de leg. j. ¶ ibi an poſſint eligi mendicantes.

e ¶ Epiſcopus intentat. Vide de hac materia late per Specu. in titu. de inſtru. edit. in. ſ. nunc vero aliqua ver. ¶ ſcias.

2 Epiſcopus quando ſunt inſtituti pauperes vel captiui poteſt vendere mobilia vel immobilia ¶ arbitrio ſuo diſtribuere.

f ¶ Loco heredū. Vide Bart. in. l. bereditas. la. ij. ō bere. inſti.

3 Executor legitimus ſiue teſtamentarius hz actiones hereditarias.

4 Executor teſtamentarius quando pauperes ſunt inſtituti habetur loco heredis.

g ¶ In. l. centurio. Et vide Bart. in l. j. ſ. tit. j. in. g. columna. circa prin cipium.

5 Paupertas quod prodeſt.

6 Legitima filiozum ꝑpter relicta ad pias cauſas non minuitur.

Andre. pomate. b

¶ Cum glo. ſua. Vide Bal. in. c. in preſentia. ¶ Alex. conſi. cxxxij. in. iij. volu. in. l. pactus quod dotali. col. ij. j. de pactis. ℞ Fely. in. c. in preſentia. col. xx. in verbo quarto quero de probationib⁹. ¶ Barto. conſilio cxxij. ¶ Barb. cōſilio. xij. colū. vij. volumi. j. ¶ conſi. cxix. col. ij. eod. et conſil. cxxxij. col. j. eo. volu. ¶ ſequē. ¶ conſil. ſeq. col. iiij. ¶ col. vij. et conſil. cxix. col. j. ¶ ij. eo. volu. ¶ aliquid in ſimili conſilio. lv. col. ix. ¶. ij. ſeq. volu. ij. ¶ gloſ. et ibi docto. in. l. j. ſ. ad municipium. ff. ad leg. fal. ¶ Are. conſilio. xxj. colū. ij. et Lepo. xix. colum. ij. et. xxij. ad fin. ¶. xxviij. circa finem. ¶. lxvj. col. v. ¶. lxxv. vbi idē dicit in legitima parentum. ¶ vide barba. cōſi. xxix. columna. j. volu. iij. vbi dicit qō in interpretāda mēte teſtatoris eſt capiēda ſemper cōiectura quod voluerit preferre filios pie cauſe.

¶ Legata facta pro redemptione captiuorum valent: licet bereditas non adeatur.

1 Pro redimendo captiuum quis poteſt de bonis captiui alienare.

2 Fideiuſſor pōt ſatiſfacere creditori de bonis rei principalis.

¶ Satiſfacere creditori. Fideiuſſor poteſt ſatiſfacere creditori de bonis rei principalis. Sz ſi fideiuſſor eſt captus vel data eſt tenuta in bonis eius ad qd agit contra debitorem. vide Bal. in. l. ij. C. de ſenten. que ſine cer. quanti.

ADDE qō Pau. de caſtro dicit ſe putare per iſtum text. ibi eadem et pena quod ſi pater inſtituit filium et ſi deceſſerit ſine liberis vult bona eſſe ſubiecta reſtitu. quod ſi filius ſine ſui culpa carceratur quod bona poterunt vendi in totum ¶ in partem. vt egeat carceres: quia pater viuens id faceret.

rei principalis

a ¶ Sacris ordinibus. vide Bar. in. l. legitimos. ſ. fi. de leg.

b ¶ Preſbyteros. preſumerent. Contrarium tenet hic Bal. vide eum. et alleg. tex. in. l. iij. ſ. de offi. ciui. in. quod no. ad intellectum eorū que habent ſ in. l. poſt legatum. ſ. is vero. de bis qui. vt indig.

c ¶ Raptores. in iſto caſu. Alios caſus vide p gl. in. l. iij. de acqui. poſ. et bal. in. l. traditionibus. C. de pact. qualiter aūt acquratur ipſa poſſeſſio. vide bal. i. l. j. in prin. de acqui. poſ. ¶ ad boc adde ¶ no. bart. poſt glo. ¶ ꝙ ibi dixi in l. ſi. ad ſi. ſ. ti. j. vide ꝙ dixi poſt bar to. in. l. ſi intra. in ſi. poſt bart. in. l. j. circa diffinitionē poſſeſſionis corporalis. de acqui. poſſeſ.

ADDE ſcōm pau. de ca. qō rapto ℞ bens cū rapto re cū conſenſu parentum enitat penā legalem. de quo vide bar. bal. conſi. lxxij. 1

d ¶ Deo nobis. ſolunntur ſpōſalia. Et dicit bal. in. l. a iubemus. ſ. ſane. ℨ. eo. qō ſi mulier nō contradicit viro ingredienti videntire. ¶ ibi de ſponſo ingreſſo monaſterium an poſſit repeti et ꝙmodo. viō ꝑ bal. in. iij. col. ex oppoſito ¶ ad itellectū buius. l. ¶ que dicuntur an ſint vera. vide imo. poſt gl. in. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſol. matri.

Andre. pomate. 1

e ¶ In verbo qō moꝛs equiparantur. vide Alex. in cōſil. cxxxix. in. ij. volu. ¶ an in gen 2 ralib⁹ ingrediens monaſteriū amittat vſumfructum vide Panor. i. c. cū ſtingat. de pigno. ¶ viō ad hāc 3 l. Fely. in rub. de ſponſa. col. v. ¶ vi de Alex. ꝑ. cxxi. col. ſi. volu. ij. vbi dicit qō igredies monaſteriuꝫ effi 1 ciat legitimus.

f ¶ Negotiatores. 2 ¶ Modum ſtatuit. vide. l. j. ſ. cura. ō 3 offi. prefec. vrb.

g ¶ Memo. et adde id qō bic habes qō frequentia crimīis grauat de 1 licium. vide ꝙ habes in. c. j. de cler. percuſ.

¶ Sacris ordinibus. vide Bar. in. l. legitimos. ſ. fi. de leg.

b ¶ Preſbyteros. preſumerent. Contrarium tenet bic Bal. vide eum. et alleg. tex. in. l. iij. ſ. de offi. ciui. in. quod no. ad intellectum eorū que habent ſ in. l. poſt legatum. ſ. is vero. de bis qui. vt indig.

c ¶ Raptores. in iſto caſu. Alios caſus vide p gl. in. l. iij. de acqui. poſ. et bal. in. l. traditionibus. C. de pact. qualiter aūt acquratur ipſa poſſeſſio. vide bal. i. l. j. in prin. de acqui. 1 poſ. ¶ ad boc adde ¶ no. bart. poſt glo. ¶ ꝙ ibi dixi in l. ſi. ad ſi. ſ. ti. j. vide ꝙ dixi poſt bar to. in. l. ſi intra. in ſi. poſt bart. in. l. j. circa diffinitionē poſſeſſionis corporalis. de acqui. poſſeſ.

ADDE ſcōm pau. de ca. qō rapto ℞ bens cū rapto re cū conſenſu parentum enitat penā legalem. de quo vide bar. bal. conſi. lxxij. 1

d ¶ Deo nobis. ſolunntur ſpōſalia. Et dicit bal. in. l. a iubemus. ſ. ſane. ℨ. eo. qō ſi mulier nō contradicit viro ingredienti videntire. ¶ ibi de ſponſo ingreſſo monaſterium an 1 poſſit repeti et ꝙmodo. viō ꝑ bal. 2 in. iij. col. ex oppoſito ¶ ad itellectū 3 buius. l. ¶ que dicuntur an ſint vera. vide imo. poſt gl. in. l. ſi cum dotem. in prin. ff. ſol. matri.

Andre. pomate. 1

e ¶ In verbo qō moꝛs equiparantur. vide Alex. in cōſil. cxxxix. in. ij. volu. ¶ an in gen 2 ralib⁹ ingrediens monaſteriū amittat vſumfructum vide Panor. i. c. cū ſtingat. de pigno. ¶ viō ad hāc 3 l. Fely. in rub. de ſponſa. col. v. ¶ vi de Alex. ꝑ. cxxi. col. ſi. volu. ij. vbi dicit qō igredies monaſteriuꝫ effi 1 ciat legitimus.

f ¶ Negotiatores. 2 ¶ Modum ſtatuit. vide. l. j. ſ. cura. ō 3 offi. prefec. vrb.

g ¶ Memo. et adde id qō bic habes qō frequentia crimīis grauat de 1 licium. vide ꝙ habes in. c. j. de cler. percuſ.

b ¶ Veneris ſancti debeant excarcerari. ¶ no. qō iſtud ſtatutum nō porrigitur ad eū qui erat carceratus ꝓ crimine falſi. caſus eſt ibi. ad boc ponderauit Barto. in. l. lucius. in ſi. ff. ad turpil. ſequitur bic Ro. in. ſ. ff. de ſac. ¶ quod no. Bar. in. l. licitatio. ſ. qō illicite. ff. de publi. in princi. verſi. ſin autem diaconiſſa. ibi plenam poſſeſſionem. ex quo not. ¶ qō in iſto caſu ¶ transfertur poſſeſſio ipſo iure ſine traditione et ſine alicuius facto quod nō reperies alibi niſi in caſu iſto. ¶ Itē not. tex. in ver. penas ibi ceteros autem homines ex quo babes ¶ qō aliquis preſtat auxilium poſt actum. non de eo qui preſtat auxilium in ipſo actu dicitur. ſ. quaſi in prin. buius. l. ¶ ſic quandoqꝫ datur auxilium ante factum: quandoqꝫ in ipſo actu quandoqꝫ poſt actum ꝛc.

1 ¶ Mores ciuilis ¶ naturalis equiparantur.

d ¶ Eo nobis. Per introitus religionis ſolēnitates ſponſalia ſine pena arrarum. Item ingreſſus religionis equiparatur morti ¶ pacta de lucrando in caſu mortis in illō caſum vendicant ſibi locum. b. d. no. l. ¶ Not. e qō mors ¶ ciuilis ¶ naturalis equiparantur.

¶ Hocetiam. Religioſi ex teſtamento et ab intestato parentibus ¶ agnatis atq; cognatis ſuccedunt ac ſi eſſent etiam ſeculares. b. d.

¶ His ita. Judei heretici vel pagani chriſtianos ſeruos habere nō pōt pena bac. l. ſtatuta. b. d. Et habemus rubricam. ſ. ne iudei manci. chriſti.

¶ De epiſcopali audientia. Rubrica.

1 ¶ Vendere qō quis cogatur et in vendendo qō poſſit modus ſtatui.

f ¶ Negotiatores. Not. ex bac. l. ſi quis cogitur vendere. ¶ in vendendo modum ſtatuit ¶ habetis etiā in. l. in annonam. j. ad. l. iul. de anno.

1 ¶ Appellare qō non licet ante ſententiam.

¶ Jclericus. Jlle q ante diffinitiuā ſententiam appellat cauſa fruſtrādi iudicij mulctabit. b. d. ¶ Not. qō ante ſententiam diffinitiuam non ¶ licet appellare. babuiſtis in. l. pe. quo. app. non re ꝛc.

1 ¶ Statutum quod carcerati extrabantur in die veneris ſancti non comprehendit ſemel excarceratum.

g ¶ Emo. Circa iſtam. l. queritur vtrum iſta. l. debeat intelligi quod captiui ex toto dimittantur an vero extra carcerem ponantur: vt de acre habeant. Reſpon. qō debet intelligi qō ex toto dimittātur: quia fauorabilius eſt extrabi ꝛc. ſed conſuetudo interpretata eſt cōtra. ¶ Ultimo 1 not. quod ſi ſtatutum eſt in ciuitate ¶ quod qui reperitur in carcere ꝓ maleficio in die veneris ſancti debeat excarcerari ¶ modo quidam fuit carceratus ¶ ſemel excarceratus eſt. ¶ certe nō debet iterum ex eadem cauſa excarcerari. caſus eſt bic in fine. tene menti.

¶ Odictos. Jſtaz. l. habeo. ſ. de appellatio. dic vt in ea. vt ibi.

¶ Jquiex. Bona. l. ex Lyn. in bac. l. tractat totam materiā prorogationis ¶ iuriſditionis de qua babuiſtis tactuz in. l. j. ſ. de iuriſdi. om. iudi. ¶ plenius. ff. de iudi. liſ.

1 ¶ Index cuius iuriſditio per partes prorogatur iudicat ſm terminos iuriſditionis prorogate que attenditur circa appellationem admittēdam vel non admittendam.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Episcopale. Ista est bona l. multū.

Not. qō lz aliqui litigent cū aliquo pro rogando iurisdictionē de sententia lata ab illo iudice iudicak sicut de sententia quā dat ex vigore ppriē iurisditionis: vt si ab eo alias appellare nō posset nec modo possit nō ergo babent similitudinem iurisdictionis[a] iudicis eozum qui prorogant iurisdictionem sed iudicatur secundum vires ⁊ similitudinem iurisdictionis prozogate[b]. qō perpetuo tene menti.

Statuimus. Ista auc. non approbat consuetudo fz statuta circa hoc iducunt aliā formā iuramenti. ideo illā seruate ⁊c.

Ipresens. Hāc l. babetis de verbo ad verbū i l. in Octibus. j. de non nu. pecu. ⁊c.

Plenones. Ista. l. semper fuit interpreta qō debeat emācipari filj[9] vel filia in casu buj[9]. l. vt gl. dicit ⁊ semp ponit egē plū in. l. minime. ff. de legi. in casu huius. l. ⁊c.

Plegibus. Ista. l. babuistis de verbo ad verbum in. l. vlti. j. de sponsa. ⁊c.

Resides. Defensozes ciuitatū de iure cōi nō babēt nec merū nec mistū imperiū nisi in causis pecuniarijs vsq; ad centū aureos. bodie vero sunt quedā ciuitates in lombardia ⁊ etiā in tuscia q̄ habēt ex priuilegio ab imperio: quedā a papa. quedā ex illa cōstitutione de pace cōstan. quedā ex vsurpatione ⁊c.

Ecreationibus. Hāc l. babetis de vbo ad vbū. j. de cura. furi. l. fi. vide gl. sup verbo conscriptio. quā vide ⁊ no. dicit in. l. si species. ff. rem ra. ba. vbi est glo.

Tm dementis. No. in fi. qō nō est addenda afflictio afflicto ⁊c.

Tncimus. Ista. l. babetis de verbo ad verbū. j. de annali excep. l. prefectus ⁊c.

De hereticis ⁊ manicheis ⁊ schismaticis. Ru.

Omnes. Intellige hāc. l. vt gl. dicit qō est hereticus si pertinaciter credit. Et no. būc text. in fi. ⁊ intellige vt glo. ⁊c.

Excōicatus ex causa heresis vel si per annū stat in cōicatione quod est infamis.

Excōicatus quando possit testamentū condere et quando instrumenta conficere. nu. 3.

Redetes. Ista est bōa aut. ⁊ hic videt casus qō excōicatus nō sit infamis nisi ↑ qñ est excōicatus ex cā heresis ⁊ steterit in excōmunicatione p annū. Scō hic videt casus excōicatus ↑ pōt facere testū[m] nisi fuerit excōicat[9] pro heresi. ⁊ i ea steterit p annū. Hic etiā videt casus qō excōicatus possit conficere publica instrumenta[n] nisi fuerit excōicatus p heresi ⁊ steterit in ea per annum. vt. §. dictum est ⁊c.

Imperator Federicus qō fuerit destructus per hanc aut.

Tvero Dominus. Per hanc aut. fuit destruct[9] imperator Federicus quia ↑ papa propter aut. 3cessit Karolo regnū sicilie p quē adhuc detinet etiam hodie. Barto.

Lex semper loquitur.

Conditio eg. l. ozitur ex statuto bodie condito.

Kriani. Ista lex ⁊ oēs vsq; ad ista. l. si qs ortbodoxe nō leguntur. tamē ex hac. l. ibi semper vigilanti obseruantia valituras. arg. huius l. dicebat dōs Jac. but. qō lex semper ↑ loquitur[c] semp em̄ viridis est p boc si est factū statutū vtrum ozdat cōditio ex. l. videt qō nō q. l. j. ff. de cōdi. ex. l. loquit in presenti. quoties obstat lex noua introducta est ergo nō extenditur ad futura. Jn cōtrarium est veritas ↑ q̄ lex semp loquit: ergo adhuc bodie illa lex loquitur. ⁊ sic de presenti loquitur. faciunt ad boc omnes aut. que incipiunt bodie. nam de illo bodie loquit quando legitur. facit. l. iurisgen. §. fi. ff. de pac. facit de pe. l. bodie.

Statutū qō nullus popularis cedat actionē nobili cōprehendit cessionē factā per popularem forensi: qui postea cessit nobili.

Tqui orthodoxe. Ista lex est in arg. et facit ad. q. statutū est in ciuitate ista qō null[9] popularis cedat actionē nobili mō qdē de ciuitate ista popularis cessit actionē cuidā forēsi. qō nō est. pbibitū: ille forēsis cessit eā nobili. an valeat ista lex ↑ facit qō nō[f] vult em̄ statutū hui[9] ciuitatis qō nullo modo pueniat ad nobiles actio alicui[9] popularis. p boc facit. j. de natu. li. i. ij. boc tangit p Ja. de bel. in aut. vt dece. nō fiant cōmu. ec. re. circa fi. ⁊c.

Facultas probationum non dz angustari. Hereticis que testimonia sint interdicta.

Toniam. Ista est valde no. ter. Nota ↑ qō nō dz angustari probationum facultas.[g] Quero quid est boc dictum testimonia iudiciaria. oue sunt opi. vna qō testimonia super actis que fiunt in iudicio sunt eis interdicta[b] alia testimonia super cōtractibus ↑ vltimis voluntatibus ⁊ maleficijs ⁊ quasi contractibus non sunt interdicta. ista videtur magis vera. Alij dicunt qō in iudicio nō possunt testificari vel deponere aliquo casu de mundo: sed si in contractibus vel instrumentis vel testamentis scriberentur testes bene valeret: quod non placet ⁊c.

De sanctum baptisma reiteretur. Rubrica.

Baptizari quod quis potest sub cōditione si non est baptizatus.

Squis. Sed qūo fiet illud qō qñ puer tēpori natiuitatis est in periculo ita qō timetur de morte ei[9] tunc baptizaf ab obstetricib[9] postea iterū baptizaf in ecclesia. rñ. qō consilium est ↑ qō cum scō baptizaf: baptizef sub conditione si baptizatus nō es: ego te baptizo in noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti. ⁊ sic sub conditione: ne incidat in istā legē. ⁊ ita obseruaf vbiq; quotidie ⁊c.

Pena reiterantis baptisma.

Catechuminus dicit ille q vult esse christianus.

Statutū qō nullus efficiatur ciuis nisi babitauerit in loco per certū tēpus non comprehendit illū qui habitauit infra illud tempus.

Religiosus an quis dicak infra annū pbationis.

Sacramēta q̄ sunt q̄ possunt reiterari. remissiue.

Valli. Opp. ⁊ videf qō debeat puniri pena ↑ capitali. vt. §. l. prozi. so. ibi iteranit baptismū in eo q erat iam baptizatus: sed baptizādus erat essi catechuminus. catechuminus ↑ dz ille qui vult esse ḡpianus. Et est infra tēpus cuiusdam probationis: qz ḡpiani anteq̄ eū baptizarēt volūt videre de fide eius. Et sic est ar. ista lex ad statuta. Statutū est bic qō nullus possit effici ciuis nisi habitauerit per magnū tempus citra. ille ergo qui est infra illud tēpus pbationis nō babebitur interim nec tractabit vt ciuis. Est etiā ar. qō religiosus ↑ infra annū pbationis non dicatur religiosus. ⁊ hoc dico qz est ar. sed deveritate interro i ga canonistas. Ultimo de materia buius titu. qualiter sacramēta ↑ possint reiterari babetis rubricam. extra de sacra. nō reite. vide etiam qō no. extra de secun. nup. c. iiij. in glos. sacramenta quia quedam reiterantur quedam nō: et que reiterantur nunq̄ reiterantur circa idem ⁊c.

De apostatis

Facit qō non. No. de cessione in nobilē pbibita: ⁊ facit qō not. Bal. in l. nō dubiū. in v. col. j. de legi.

Probationuz facultas. An ergo iudeus possit eē testis. adde tex. ij. q. vij. c. si hereticus. et extra de testi. c. iudei. ⁊ ad istū tex. vide bar. in l. cū mulier. in fi. solu. ma. ⁊ vide aut. bic posita. et vide spe. in tit. de teste. §. j. ver. item q̄ iudeus vel paganus ⁊ ibi gd si deponit iude[9] p iudeo nō vz contra christianū: tamen si aligd ibi p eo facit bn valet.

Interdicta. et sic videtur qz acta possunt pbari p testes de quo per bart. ⁊ bal. in l. ne in arbitris. j. de arbi.

Jn l. j. ne sacrū baptisma. not. qō tempore necessitatis pōt 3ferri baptisma etiā ab hereticis. ⁊ de materia buj[9]. l. habes no. in c. j. extra de cler. nō ord. mini. vbi vide moder. ⁊ gl. in. §. sed illud. xxiij. q. j.

Religiosus. facit qō habeē in l. fin. §. quoties. de pu. ⁊ de. q. Bart. bic vide p De. de ancba. in regula beneficiū. in. vj.

Dicunt apostate. Et vide etiā qñ quis dicak apostata. vltra bar. bic qō no. bal. in l. iubemus. §. seruos. §. de epi. ⁊ cle. ⁊ an bona apostate remaneant monasterio. vide Bal. in l. deo nobis. ad fi. de epis. ⁊ cleri.

Adde de apostata. Oldra. 3fi. glvij. ⁊. clxxxiij. ⁊. ccij. in l. j. in prin. idē dicas in crimine lese maiestatis. vt est gl. fin. in l. manicheos. §. de here. et vide qō dixi in l. fi. ff. ad l. iu. ma. ⁊ vide bar. in l. cō missa. in fi. de publi. Jn ↄtrarium facit. c. ij. de rescri. lib. vj.

Andre. pomate.

Defunctū. ad istā. l. viō pulcbre Fely. in. c. cū nobis. col. iiij. ⁊ duabus seq. de pscri.

De indeis. an iudei possint possidere imobilia et an teneantur soluere decimas. vide i. c. nimis grave. de excel. prela. adde text. ⁊ qō ibi no. in. c. de terris. i de decimis. alex. de imo.

Qō cornelia. vide bart. in l. cū senatus. ff. de reb[9] dubijs.

Judices ḡpiani qui sit iudex in deo delinquente coraz quo iudice debeat puniri. vide q̄ scripsi in l. si adulteriū. cū incestu. in iij. col. post bar. ff. de adult. et cuius iurisditioni sint subiecti an pape vel imperatori. vide. d. Ant. in. c. j. de 3sti. An iudei debeant vti lege mosaica. intra se quā babuit moyses vt habeē vij. dist. moyses. videf dicendū qō nō p banc. l. q̄ dicit romanozū. de boc tetigit Joā. calde. in cōsi. cxx. sub rubri. de test. ⁊ cōsulit qō mosaica inter se. secū cum christiano. vt bic ↄvide ibi la te per eum. Et an lex mosaica attendatur in decisionibus causarum. vide Jmo. in l. stipulatio boc modo cōcepta. de verborum oblig. vbi dicit qō nō nisi a lege noua sit specialiter approbata. iuxta not. vide Dy. in. §. is ita. et ibi etiam vide ro ma. ⁊ vide doc. in c. fi. de cōsue. ⁊ ibi Jmo. in glos. ij. et

De iudeis et celicolis. Rubrica.

Celicole sunt illi qui adorant creaturam vt solem et lunam ⁊c.

Collegium iudeozum est reprobatum et ipsi non potest relinqui.

Judeo particulariter relinqui potest.

Quod cornelia. Col legiū iudeozum est reprobatum sed non reprobatur quilibet iudeus p se de boc an possit relinqui cuilibet iudeo. not. per Ly. in l. j. §. de sac. san. eccle. in. iij. op. quando ergo collegium est reprobatum: licet nō possit relinqui collegio tamen quilibet potest capere per se ⁊c.

Judices christiani qñ adiri debeāt a iudeis ad ea que pertinent ad eozum superstitionem.

Judei. Hec est bona lex. breuiter dicit. Judei habēt ea que sunt ciuiū Romanozū. ⁊ coram iudicibus ḡpianis debēt litigare ⁊ possunt eē eis arbitrū assumere. b. d. Opp. boc qō in causis que pertinent ad superstitionem eozū debent adiri iudices ḡpiani. Cōtra. §. eo. l. iudeis. ⁊. j. l. prozi. ⁊. j. ea. l. iudeozum. Sol. intellige bic q̄ ea que pertinent ad superstitionem eozum veniebant examinanda incidenter in causa. exemplu vtrum matrimonium tenuerit qō aliter est ↑ m legem eozū aliter ↑m legē nostrā. vt dixi. §. eo. l. pri. sed in causis que spectant principaliter ad superstitionem et fidem eozum ipsimet cognoscunt. vt in legibus contrarijs ⁊c.

Christianus non potest statuere pretium rebus iudeozum: sed ipsi inter se sic.

Populus ciuitatis pōt statuere qō res vēdantur certo ptio: fz statuere legē certis psonis nō. nu. 3.

Memo. Judei non possunt arari ad vendēdas res prozias aliter q̄ ḡpiani. b. d. Ex bac. l. no. ↑ qō christian[9] nō pōt statuere pretium rebus iudeozum sed ipsimet iudei inter se sic bic est casus. put babetis in litera vos. Sed q̄ ro an populus vnius ↑ ciuitatis possit statuere qō res vendantur certo pretio. Respon. qō sic faciendo legem generalem. vt. l. in annona. ad. l. iuli. de anno. ⁊ in. l. annona. ⁊ de extraor. cri. l. j. §. cura car

nis. de offic. prefec. vrb. sed statuere ↑ legem certis personis tantum vt iudeis vel alijs non potest vt f bic. ⁊. d. l. in annona.

Qui non est mecum contra me est.

Elicolarum. Not. banc. l. in fi. ↑ qō qui non est mecum cōtra me est: ⁊ qui sunt celicole dixi tibi in rubrica.

Dies feriatus p aliquo erit etiam cōtra se.

Je sabbati. In die sabbati ↑ alijs festiuitatibus iudeozum ipsi non possunt conuenire nec alios conuenire. [b]. d. not. banc. l. Tno. qō si aliquis dies est feriatus ↑ quo ad te vt nō possis conuenire debet esse feriatus contra te vt tu non possis cōuenire alios. facit ad boc qō videbitis in l. i. j. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊c.

Andre. pomate.

Violentia. an aūt iude[9] trāsiēs ad paganos puniat. vide old. 3fi. lj. ⁊ in 3fil. lxxvij. vbi ponit an sit licitū indicere bellum saracenis. cō silio. lxxxvij. vbi ponit an p̄ceps possit illis bona auferre. ⁊ 3fil. xcj. vbi ponit an possint cōpelli ad soluendū decimas. ⁊ vide etiā Anch. in. c. peccatū. col. xiij. et seq. de reg. iur. in. vj. ⁊ duab[9] seq. col. et aliquid etiam p Fely. in rub. C. de iude. et saracenis.

Jus sibi dicere qō quis possit quando nō potest esse sibi cōsultū superioris autoritate.

Repressalie sunt permisse quando quis non reperit iustitiam in ciuitate cōtra quam represalie cōceduntur.

Ciuitates italie que superiorē non recognoscunt possunt sibi adinuicem bellum indicere.

Percutiens perusinum extra territoriū perusinum quando possit perusinj punirj vigore statuti vt statutum valeat.

Tllustanq̄. Ista est bona l. vide gl. q̄ incipit. sed nunq̄ ⁊c. Not. qō nullus pōt sibi ius dicere. fallit ↑ si autoritate superioris non potest esse consultum. Per banc. l. dicitur que represalie ↑ sunt permisse eo casu quo qs non reperit iustitiā in ciuitate cōtra quā represalie cōceduntur. Jtem per banc. l. possumus dicere qō ciuitates italie q̄ non recognoscunt superiorē qñ faciunt ↑ aliquid illicitū possunt sibi inuicem indicere bellum ex quo superioris copia non reperit. Jtem p banc. l. formo. q. in. l. cūctos populos. vtrū ↑ valeat statutū q̄ fi qs percussit perusinū in quacunq̄ parte mundi possit bic puniri ⁊ determino qō nō nisi quando in loco delicti nō reperiretur iustitia ita determino per banc glo.

Judeus qō non possit doctorari.

Ac valitura. Judei non possunt babere aliquem honorē seu dignitatem. b. d. ⁊ per banc. l. dico qō iudei bic studentes ↑ nō possunt cōuentuari vel honorē doctorat[9] assumere quoniā est dignitas. Preterea doctores babent in scholares iurisditionem ordinariam per aut. babita. ⁊ ita dixi boc anno cum quidam iudeus vellet doctorari ⁊c.

De paganis ⁊ sacrificijs ⁊ tēplis eoz. Rubri.

Judeis vel paganis nulla pōt fieri violētia.

Ecclesia indicit bellum contra saracenos: quia detinent terram sanctam.

Christiani sunt filij Abrae.

Ecclesia indicit bellum contra turcos: quia aliter non possumus ire ad saracenos.

Tristianis. Ista est bona l. ⁊ Rof. eam etiam connumerat in suis libellis inter constitutiones que puniūt violentos. Not. qod indeis ↑ vel paganis nulla possit fieri violētia. [b] Nices tu qua liter ecclesia indicit bellum cōtra ↑ saracenos. rñ. deo quia saraceni detinent terram nostrā. nā terra bierusalem est terra p̄missionis quam p̄misit Deus Abrae et semini eius. ⁊ debita nobis quia ↑ sumus filij Abrae f̄m apostolū. Nices tu et quare cōtra turcos[i] qui non tenent terrā nostram

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Si seruus. vide in. C. meo. ⁊ vide Are. in tracta. maleficiorū. in versi. fama publica. in. pj. col. in ver. aliquid. de carce. ⁊ de captu.

b ¶Recipi accusatio. Adde Bar. in. l. j. §. i. ff. ad velleia. ⁊ in. l. i. ad mace. sed si indebite vulneratur: tunc non relaxatur ꝑm Bal. in aut. ⁊ omnino in. vj. colum. C. ne vgo: ꝓ marito. Allegan.

c ¶Cū impedit. §3 ego retuli bal. tenere Zziū in. l. vbi pactū. j. de trāsac. vbi viō post bar. ⁊ in. l. decuriōes. C. de infa. et adde qō no. Bar. in. l. j. §. accusat⁹. ad tur pil. ⁊ adde bal. in l. decuriones. viō eundē in. l. j. i. iij. col. in ver. ⁊ p ꝓ dicta. C. si a nō cō pe. iudi.

d ¶Securitatē. de quo vide bal. ⁊ ludo. q fuerunt Zzij in. l. ℔ si susceꝑit. in fi. ff. de iudi. an delegat⁹ possit co gere parte alteri parti ad cauēdū idonee de nō offē dēdo. vide spe. in ti. de iudi. vcle. §. sequit videre poꝛ ro hic fateoꝛ.

e ¶Dixi vobis. et de bac. q. vide per eundē bar. in. l. libus. j. de agri. ⁊ censi. li. gj. ⁊ bñ fa cit text. in. l. si sup possessione. j. de transact. Et nun quid valeat illa ꝓ missio sub pena. vide Bart. ⁊ q̄ ibi dixi in. l. nō ipos sibile. ff. de pac. et no. qz si vult pete re cautionē ꝺz pe rere suis expēsis. glo. est sing. l. fi. C. de ero. mi. anno. quaz ampliando practicat Bar. in l. j. ff. de re. diui.

↠ Andre. pomate. d

f ¶Presenti. p ex tensione hui⁹. l. vi de aleg. cōsil. ig. in i. vol. col. incipiē te in ℔i noie ⁊c. visi dicto thema e te. vide Old. cōsi. xliij. ⁊ seq. ⁊ consi. 1 cliij. ⁊ Fel. i. c. de q̄rta. co. viij. de p̄ 2 scri. ⁊ ro. cōsi. cccxxvij. ⁊ cccxxxiij. vi 3 de etiā Bar. i cle. 4 j. in prin. de peni. 5 ⁊ remiss. ⁊ limita vt ꝓ Aleg. cōsi. cc f xiij. col. vj. vol. ij. ⁊ Fely. in. c. ego. ℣. 8 co. fi. de iureiu. vi de etiā aligd ꝑ fely. in. c. eg rescrip. in fi. de iureiur. et 1 in. c. fina. de foro compe. et in. c. iij. de iudi. 2

indicit ecclesia bellum. Rñ. ꝙz nō possumus aliter ire ad saracenos. cum ergo contendunt aliud turbalentum seu turbulentū ⁊ iuri contrariuz: qz nō permittunt nos ire ad illos: ideo ecclesia indicit eis bellum: als non indiceret.

¶De bis qui ad ecclesias cōfugiunt. Rubrica.

Vdei. Not. qō iudei licet sint in ecclesijs nō tamē habent priuilegium ne possint capi ꝓ debito vel delicto.

Judeli. Qui sunt in ecclesijs in d. d. Alliō ergo est in christianis vt hic aliud in iudeis vt. §. l. ꝓj. fallit in quibusdam casibus qō dic vt hic. in glo. huius. l.

☞ Occidens aliquem qui licite capi possit fi se defendat non punitur. 1

Justa exceptio impedit litem contestari ⁊ ꝙ accusatio non recipiatur.

Occidens aliquem in casu permisso non potest accusari.

Exceptio ꝙ qs potuit occidi impedit processum.

Iseruus. [a]No. ꝙ q̄n aliqs licite potest capi si ille se defenderit ⁊ in certamie occidit a familia ꝓ occidens nō venit punien dus arg. huius. l. ¶ Item not. hic. ꝙ iusta ꝓ excep tio impedit litem cōtestari. ⁊ sic accusatio nō re cipiatur nec sup ea procedat. vide tex. ibi nec confitā de criminationis ⁊c. cū glos. sua. ¶Et sic facit ꝙ q̄squis occidit aliquem in casu ꝑmisso a statuto vel alias in casu. q. quādo liceat se fine iudice vindicare ꝙ super hoc non ꝺz recipi accusatio⁹. ista exceptio ꝙ potuit occidi opponitur ꝓ ad pcessum ⁊ eū impedit⁹. quod tene menti. 2 3

☞ Quis q̄ possit petere securitatem ab inimico ne offendatur. remissiue.

Enuntiamus. Ista lex ꝓbibet coadunationem ⁊ boiz q̄uēticula fieri in ecclīs. Quero de intellectu isti⁹ ver. nā si qs aliquid glo. intelligit si aligs vult facere coadunationē vt abstrabat aliquē ab ecclesia non debet hoc facere: sed cōtra eum debet ordina rie agere. ¶Et secundū hoc iste versi. nil facit ad illam. q. an quis possit petere ab inimico suo securitatem. ⁹Alio modo potest intelligi de eo qui timet ne ab ecclesia extrabat: vel fiat sibi iniuria vt ipse possit a iudice petere vt sibi caueat idonee ne offendatur. Et ꝑm ¶hoc videtur casus illius. q. an possit petere cautionē ab inimico suo ne offendat de quo plene ꝑ Guil. de cug. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. ꝓcōsi. Diri vobis. ff. de dā. infec. l. de illo. §. qui bona ⁊c.

☞ Quod sit melius regi iusto rege ꝙ iusta lege scripta.

Priuilegium quod habet ecclesia competit etiaz finibus ecclesie.

Qui est in ecclesia potest per nuntium citari.

De cogitatione quando quis puniatur.

Abstractus de facto de ecclesia pōt petere qō restituatur pristine libertati.

Resenti. [f]De ecclesia null⁹ ꝺz ⁊ extrahi. sed ꝺz ibi verbaliter citari⁹. b. d. vsq̄ ad. §. cū jaū. ¶Not. banc. l. primo ad. q. de qua consueuerūt disputare theologi: videl. qd sit melius vel regi iusto rege vel iusta lege scripta vt hic videtur casus quod est melius regi iusto rege q in singulis cauſis iudicat ꝑm equitatez que sibi videtur vt hic vides. in prin. huius. l. ¶ No. secūdo ꝙ priuilegium ꝙ quod habet ecclesia cōpetit etiā

g ¶Presenti citari. Un ⁊ quādo quis possit citari in ecclesia. vide Bar. in. l. plericq̄. ff. de in ius vocan. per Bal. in. l. ij. §. de sacrosan. eccle. et ibi Barto. quid in hospitali. vide Bal. in. l. si quis ad declinādam. in. cvj. colū. §. de episco. et cleri. et hic adde que not. Bal. in. l. etiam. in. iiij. col. de execu. rei iudi. ⁊ vide per Alexā. in. l. ij. de in ius vocan. Adde an ſta te statuto qō debi tor possit capi ꝑ debito an poterit capi i ecclia. pan. de cast. hic referē tem Albe. quod sic quem postꝫ vi deris. vide Oldr. consi. liiij. ⁊ seq. et consi. cliij. et Ro ma. consi. cccxvij. et. cccxxxiij.

b ¶In ostio. stantes in ostio non possunt capi. ad de text. cvij. q. iiij. ca. quisquis iuue nis. et. c. decet. de immu. eccle. i. vj. et que not. Joan. and. in addi. spec. in rub. de immu. eccle.

¶Restituat. viō qō no. digit Bar. in. l. acquiritur. §. igitur. ff. de acqr. re. do. et que digi post bal. i. l. si cui. §. sacrilegium. de accusa.

¶Declarati. vide glos. hic. ⁊ bal. i aut. ei qui. i. iij. col. j. de bo. auto. iudi. pos. in versi. secūdo casu.

¶Vide etiā bar. in extraua. ad re primēdum. i ver. videbitur. ad finē ⁊ qō dixi in. l. j. de insa. ⁊ quod not. in. l. filius. de dona. ⁊ adde qō ma nu militari idem importat qō offi cium iudicis. l. q restituere. ōreivē. no. Bal. in aut. et oino. C. ne vgoꝛ ꝑ ma. ⁊ alleg. istum tex. bar. in. l. si fini ta. §. iulianus. ff. de dā. infec. in. iij. col. qō ad primuz decretuz nō pōt p uenire nisi prece dat libellus. Idic est glo. sing. ꝙ sen tētia primi ⁊ secū di decreti ꝺz esse i terlocutoria et eā ꝓ singul. alleg. imol. l. quod iusſit. in fi. pe. col. de re iudi.

1 ☞ Secundum decretum interponitur ꝓ mēsura debiti.
2 Discussio bonorum ⁊ rerum quomodo fiat.
3 Executio snie an fiat ꝛtra fideiussoꝛe. remissiue.

Cum autem. Citatus in ecclesia potest per se vel per procuratoꝛem comparere: et si non comparet procedit contra eum ad primum et secundum decretum: ⁊ ad eoꝛum inuestigationem ꝑm iuris ordinem. h. d. vsq̄ ad. §. sane. ¶No. secundum veram opi. quod licet primum decretum fiat ꝑm ista tem i poꝛa in missionem omnium bonoꝝ ⁊ tamen se cundum decretum fit ꝓ mēsura debiti declara ti. [k]¶Secundo not. modum ꝺ discutiendi seu di scussionē faciendi de rebus. quod relinquitur ar bitrio iudicis: potest enim facere manu militari. ⁊ facere extrabi res vbicumq̄ sint. et potest cogere ad ostendendum seu inrādum si aliquid aliud ba beat. Ultimo not. ex ver. adiicientes. quod quidā dicunt quod ibi est casus quod in fideiussoꝛe ꝺ fit executio sententie. de quo dic plene. vt dixi in. l. j. iu. sol. tene menti. i k 1 2 3

Sane. No. tex. in prin. §. que dicūtur persone domestice. de quo dicam vobis in. l. etiam. j. de testi. Et que dicantur coniuncte. dic vt in. l. cum alienam. j. de leg.

¶De legibus ⁊ ꝛstitutionib⁹ principū. Rubri.

¶Continua vt in gl. ¶Quero in quo differt leg ⁊ constitutio ab edicto. Differentiam inter legem ⁊ cōstitutionē quilibet vestrū nouit: etiam pueri. quia lex est que ꝓfertur a populo interrogante vel alio interrogāte ꝙ populo qui populo ꝓeest. Constitutio est principū edictum. ⁊ licet alia edicta ponantur ꝙ prie ꝓ edictis pretoꝝ: tamen in hac rubrica ponit ꝓ omni lege que est nuevo catur edictalis: quia in ea ponitur hac edictalivel hoc edicto. vt videbitis. j. eo. l. iij. ⁊c.

1 ☞ Jus scriptum ꝓfertur equitati non scripte et solus princeps potest aliud statuere.
2 Preteritum quod ponatur ꝓ futuro. ⁊ nu. j. et sic tempus ꝓ tempoꝛe ponitur.
4 Equitas scripta ꝓfertur iuri scripto.
5 Judex in bis que cōmittuntur eius arbitrio debet equitatem seruare in bis que scripta sunt seruat decisionem. l.
6 Princeps quando debeat adiri quando ius non scriptum repugnat equitati.
7 Interpretationem generalem ⁊ necessariam ⁊ in scriptis redigendam inter equitatem et ius scriptum facit solus princeps.
8 Interpretationem necessariā nō tamen generalē l3 in scriptis redigat facit quilibet iudex ꝓcedendo de similibus ad similia.
9 Interpretatio ꝓbabilis nō est necessaria ⁊ pōt in scriptis redigi ⁊ potest fieri a quolibet doctoꝛe.
10 Nullus cogitur stare opi. doctoris.
11 Princeps videtur facere illam interpretationem que fit super consuetudine.
12 Senatoꝛes possunt legem interpretari.
13 Differentia inter ius scriptum ⁊ equitatem.

Inter

1 **Inter equitatem.** Breutier hoc intendit ꝑm verā lect. quā intendo tenere: ius scriptū ꝓfertur equitati nō scripte: ⁊ sol⁹ princeps pōt aliud statuere. h. d. ꝑm veriozē lectu. ¶No. 2 summariū. ¶Not. qō preteritū ponit ꝓ futuro ꝑm vnū intellectū. ¶Venio ad apparatū ꝑm istam lecturam. quero exempla glo. ponit. l. pspexit. q ⁊ a quibus. ⁊ mandati. l. inter causas. §. non omnia. ¶Ad istam lec. oppo. j. ad maced. l. ij. vbi seruatur equitas. dicit glo. ibi latius ponit equitas ꝙ ius scriptū. quid vult dicere ecce ius scriptū ⁊ eqtas nō ꝺicūt. imo semp cōpatiunt exēplū. nā ius scriptū loquebat tātū de filiosa. recipiēte mutuum: ⁊ per equitatē extēdit ad nepotes: ideo non cōtradicunt sed magis concoꝛdant. Tu dicas leg cōtraria loquit in equitate scripta. ⁊ sic nō cōtradicit precedenti positioni seu litere. Sol. fateoꝛ qō illa eqtas est redacta in scriptis. postea p legū interpretatoꝛes: tamen ab initio nō erat redacta in scriptis. ⁊ isto respectu facta fuit ista oppo. ¶Ad idem opp. ff. ad macedo. l. sed ⁊ iulianus. §. mutui. Sol. glo. ibi equitas scripta ponit tanq̄ ius scriptum. vel verius in. d. §. mutui. ponit rigoꝛ nō eqtas. ¶Oppo. ⁊ videt qō iste tex. sibi cōtradicat in eo qō dicit interpositā in preterito si ēm interpretatio est iam facta: ad quid additur princeps. certe nō video. Huius timoꝛe expone interpositā id 3 est interponendā: ⁊ sic ꝑtēpus ꝓ tēpoꝛe ponitur vel aliter dico qō erat ante interpretata in finib⁹ iustitie: nō tamē redacta in scriptis. nec nobis manifesta ⁊ terminata. ideo princeps aditur. vt illam interptationē nobis tradat vel declaret. ¶Oppo. j. de iudi. l. placuit. Solu. ibi loquit de equitate scripta ⁊ iure scripto quo ꝙ casu ꝓferꝛ equitas 4 nec est necesse qō ad eatur princeps. bicvero loquitur de equitate non scripta modo babetis primā lectu. expeditam. ¶Ad istam lect. opp. extra glo. ⁊ videtur qō semper equitas debeat obseruari: et ideo iurat quilibet officialis seruare equitatem secundum qō sibi visum fuerit. vt in aut. iusiuran. quod presta. ab bis. §. ⁊ equus. Sol. illud intelligo ꝙ quod ꝺz seruare equitatē in bis que suo arbitrio committūtur. In bis que ex lege sunt decisa debet legis decisionem seruare. ita dicit Jnno. extra de consti. c. j. ita debetis intelligere banc materiam. [a]¶Secundo modo legitur de iure nō scripto. ⁊ de equitate nō scripta. verbigratia. nos non habemus leges que loquuntur de feudis: querit an monachus succedit in feudo: de rigoꝛe sic: qz fi lius succedit patri licet fit monachus. vt. l. deo no bis. §. de episco. ⁊ cleri. de equitate est contrariū: b quia non potest domino prestare debita seruitia. ꝓfertur equitas. ⁊ ita est determinatum. g. colla. si de feu. fue. cōtrouer. c. si clericus. Dices tu istud non est bonum exemplum postꝫ reperitur determinatum: quia. l. boc est declaratum. Solu. exemplum predictum habebat locum antequā illa declaratio esset facta. ¶Secundum boc babes in. l. nostra. quod quando ius nō scriptum repugnat equitati debet adiri princeps ꝙ hoc intellige verū nisi habeamus simile secundū quod illud dubiū potest declarari ⁊ intelligo similem: scilicet legem vel consuetudinem. vt. ff. de legi. l. non possunt. et l. de quibus. in princi. tangam. j. eo. l. cum de nouo. ¶Tertio modo legitur ista leg in vtroq̄ scripto: scilz iure ⁊ equitate scriptis secundū banc lectu. bre. niter hoc dicit. Declarationem principis inter rigoꝛem ⁊ equitatem omnes debent seruare boc dicit leg ista. ⁊ licet bec lectu. est vera in se non tamen habet dubitationem. ¶Oppo. innuit qō solus princeps potest interpretari inter equitatē et ius scriptum. Contra imo quilibet iudex ꝓcedendo de similibus ad similia. vt. ff. eodem. l. nō possunt. Item quilibet docto. potest dare suas interpretationes ⁊ solutiones cōtrariozum. vt. j. de profes. qui in vtb. constan. l. j. lib. gj. Sol. glos. not. 7 ⁊ bene debes ꝛscire quod quedam est interpretato generalis ⁊ necessaria et in scriptis redigenda

a ¶Hāc materiā. Adde bal. in. l. j. ⁊ in. l. institia. ff. de iusti. ⁊ iure. Et qō no. in. l. filiussa. de do. Contrariū vi detur no. Bar. in l. qntus. ff. mā. faciunt etiā ad boc not. ꝑ bart. in. l. fideiussoꝛ. §. q̄daz. eodem titu.

b ¶Est contrariū. vide per gl. i. l. de quibus. ff. de leg. vtrū aūt succedat in regno ducatu vel baronia. vide Bal. in. l. deo nobis. in. v. colū. de episc. ⁊ cleri. adde bis etiā in. l. data opera. in vltimis verbis seu in pe. col. C. q accu. pos. adde etiam id qō no. bal. in. l. qui se patris. ff. colū. j. vnde libe.

8 et istā potest facere solus princeps vt bic. ¶Quedam est interpretatio ꝙ necessaria ⁊ in scriptis redigenda non tamē est generalis. ⁊ istam potest facere qulibet index ꝓferre sententiam procedēdo de similibus ad similia. vt dicta. l. non possunt. licet ista interpretatio sit necessaria et inter ipsas partes ⁊ in scriptis redigenda: tamen non est generalis. vt. l. nemo. j. de senten. ¶Tertia est inter 9 pretatio probabilis ꝙ tamen non est necessaria: et potest in scriptis redigi: vt interpretatio docto. qz 10 nullus te cogit ꝙ stare opin. docto. et de ista etiam non loquitur bec leg. ¶Ulterius oppo. de. l. minime. ⁊ de. l. si de interpretatione. ff. eodem. Solu. illa est interpretatio que fit per consuetudinem 11 ꝙ quam videtur facere princeps qui consuetudinem approbat. ⁊ sic cum ista cōcordat. ¶Jtē oppo. de. l. non ambigitur. ff. eod. Solu. eodē modo 12 ibi senatoꝛes ꝙ possunt interpretari legem: qz boc videtur facere principis autozitate. vt dicimus. j. eo. l. fi. ¶Opp. de. l. nomina. j. de offi. prefe. preto. Solu. eodem modo. Ꝓo declaratione legis que ro que fit differentia inter equitatem et ius. Rñ. 13 ius scriptum ꝙ seu rigoꝛ iuris dicitur decisio q̄ fit secundum regulas iuris scriptas. Equitas vero dicitur quedam facti conuenientia seu conueniēs quoddam. istud probatur in. l. nulla. ff. eo. ibi nulla iuris ratio aut eqtatis benignitas ⁊c. boc etiaz probatur in bac. l. ⁊. l. placuit. j. de iudi.

1 ☞ Epistole pontificis faciunt ius generale.
2 Impugnantes rescripta principis qualiter puniantur.

De ex relationib⁹. Rescriptum principis nō facit ius ge d nerale. et qui de eo dubitat punietur. boc dicit. Diuiditur in duas partes. secunda ibi: nec ab aliquo. ¶Opp. j. eo. l. fi. Solu. ibi imperatoꝛ de tota causa cognouit. ⁊ diffinitiue pronūtiauit bic secus. vt videbitis. j. l. ꝓcgi. ¶Secūdo op c po. ꝑm boc decretales epistole ꝙ que sunt in volumine decretalium nō sunt ius generale. ⁊ sic est cōtra. gg. dist. c. j. Solu. ibi loquitur de bis que recta sunt in coꝛpoꝛe iuris: ꝙ vel aliter papa de suis 1 epistolis statuit qō esset ius generale. Imperatoꝛ contrarium statuit in suis legibus: vnde aliud in epistolis pape aliud i epistolis principis. ¶Oppo. s. in prima constitutione. circa finem. Sol. ibi loquitur de bis que sunt in coꝛpoꝛe iuris redacta bic secus. Item opp. j. que fit lon. consue. l. fi. in fi. Solu. vt in glo. ¶Item opp. ff. quod quisq̄ iur. l. ij. solu. vt in glo. ¶Ultimo oppo. ⁊ videt qō illi qui impugnāt rescripta principis aliter puniantur. vt. l. placet. §. de sacrosan. eccle. solu. ꝙ secundū 2 diuersitatem priuilegioꝝ diuerse pene impo e nuntur violantibus ea: vt dictis legibus videtis ⁊ etiam in ista. vbi autem nulla pena esset statuta possunt puniri pena sacrilegij. vt. j. de crimi. stellio. l. disputari. que est secunda ⁊c.

d **Eges vt.** ⁹Diuidit in duas partes. secūda ibi: inter locutionib⁹ ⁊c. In prima ponit: qualiter ius generale cognoscitur. In secūda ponit qō interlocutiones principis ius ge nerale nō sunt. ⁊ in prima pte ponit seq: vt cognoscatur vtrum sit ius generale vel nō. prima pars buius legis est clara. ¶Ad secundā oppo. j. eo. l. fi. solu. ibi imperatoꝛ pnuntiauit diffinitiue et de causa cognouit. vt ibi dicam. Cōtra in. l. metum. §. sed quod pretoꝛ. ff. quod metus causa. Sol. illa est recepta in coꝛpoꝛe iuris. ¶Jtē oppo. j. de consti. pecu. l. fi. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. penulti. §. fina. Solu. eodem modo: quia ibi loquitur de bis que sunt recepta in coꝛpoꝛe iuris.

1 ☞ Dignum est principem viuere legibus: licet illis solutus sit.
2 Princeps tenetur seruare pacta inita cum ciuitatibus.

e **Jgna vo.** [e]Quatuoꝛ facit. primo ponit dicum. scōo rōnem, tertio cōmēdationem.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

quarto indicat successoribus. secuda ibi: adeo. tertia ibi: reuera. quarta ibi: ꝛ oraculo. breuiter hoc dicit. Equum ꝛ dignum est principem legibus viuere ꝛ quemlibet habentem imperium. hoc dicit.

¶ Oppo. quia in veritate princeps est solutus legibus. vt. ff. eo. l. princeps. Sol. fateor. ꝛ quod ipse est solutus legibus tamē equum ꝛ dignum est qō legibus viuat. ita loquitur hic. vnde ipse submittit se legibus de voluntate nō de necessitate. ita debes intelligere banc legē. Quero quid si imperator fecit pactum cum aliqua ciuitate. vtrum teneatur illud pactum seruare. videtur qō non. quia est solutus legibus. ff. e. l. princeps. Contrarium ꝑ est veritas. nam pacta sunt de iure gētiū. vt. l. ex hoc. ff. de iusti. ꝛ iure. Jura gentium sunt immutabilia. vt insti. de iure naturali. §. sed naturalia. ita tenent ibi docto. ꝛ Cy. hic refert ꝛc.

1 ¶ Contractus qui fit contra. l. non valet.
2 Facta cōtra ius habentur pro infectis. nu. 13. vbi quando. et nu. 16. et nu. 20.
3 Quando lex aliquid prohibet: licet vltra non procedat si quid est: est nullum.
4 Juramentum interpositum super cōtractu inutili est nullum.
5 Offendens legem expresse et eius verba facit contra. l.
6 Fraus legi fit quando quis offendit verba. l. sed non mentem.
7 Committere in. l. dicitur siue quis facit contra. l. siue faciat fraudem. l.
8 Lex qñ recipiat interpretationem extensiuam.
9 Lex generalis ꝛ verbū generale quando recipiat restrictionem.
10 Recedere a verbis. l. quando quis possit.
11 Communis vsus loquendi preferturꝓ proprie significationi.

a ¶ Non dubium. Et fallit regula hic data in sententia excōicationis qz ly sit contra. l. data. qz iniusta tamen litigat. ꝙ. q. iij. c. sñia. ita dicit Jo. an. saluando glos. ſ. quam. c. ſ. de offi. or. in. vj. item adde glos. sing. in versi. inhibentes. clem. j. de inrepa.

12 Statutum qō faciens sanguinem in palatio puniatur non comprehendit barbitonsorem phlebotomantem.
13 Deus nec leꝝ potest facere quod illud quod est factum non fit factum.
14 Ubicūq; aliquid potest fieri non recurrimus ad fictionem.
15 Confirmatio que fit de nouo contra. l. an habeat iuris effectum. remissiue.
16 Venditio liberi hominis non prohibetur sed dominij translatio.
17 Meretrix postꝙ est meretrix aliquid recipiendo non facit contra ius.
18 Facta contra. l. quando valeant.
19 Si facto contra. l. leꝝ imponit penam an illud factum teneat quando leꝝ nihil dicit de nullitate. remissiue.
20 Dictio ex denotat causam proximam.
21 Dictio ob denotat causam remotam sicut dictio propter.
22 Dominium exinutili contractu quando transferatur.
23 Dolus si dat causam contractui an contractus sit nullus.
24 Mutuare filiofa. non est prohibitum: sed repetere mutuum.
25 Dominiū ex cōtractu facto preter. l. transfert.
26 Dominus ex dominio quando acquirat rem alienam.
27 Quando aliquis dicitur facere per alium.
28 Quando aliquis dicitur facere per alium.

a Primo ponit dictū. ſcdo ponit effectum dicti. tertio declarat effectū. quarto extēdit dictū ſuū et effectū. quinto ponit vnā illationē ex predictis. ſcda ibi: nec penas. tertia ibi nullum. quarta ibi: quo ad oēs. quinta ibi: ſm predictū. breuiter hoc intendit. Jta incidit in penas legis q facit contra mentē seruatis ꝝbis sicut q facit contra mētem et verba ꝛ qō fit cōtra legē habet ꝑ infecto. ꝛ quicqd sequit ex eo vel ob id. h. d. l. ista. ¶ Tu inuenies no. Tqō nō valet contractus qui fit contra legem. ¶ Item que contra ꝛ ius fiunt pro infectis habentur. b ¶ Secundo no. ꝙ quando leꝝ aliquid prohibet: licet non vltra procedat illud quod fit contra legem est nullum. ¶ Ultimo no. qō iuramentum Tpositum super contractu inutili est nullum.

¶ Primo circa legē nostrā quero exēpla: quero glo. ponit exemplū per. l. cōtra legē. ff. l. ſeq. ff. e. pro cuius declaratione debes scire qō tria sunt. nam qñq; aliquis facit contra legem. vt Tquando legē offendit expresse ꝛ eius verba. quandoq; aliquis facit fraudem legi. quādo Tnon offendit mētem: sed verba. exempla ponuntur in dictis legibus. sed per Dyn. in. c. fina. de regu. iur. libro. vj.

7 Est ꝛ tertium: scilicet committere in legē. Tꝛ istud est generale ad predicta duo: quia sine quis faciat contra legem siue in fraudem legis committit in legem. ꝛ ita loquitur hic. ¶ Ad vnum tamen aduerte: quia in dicta. l. contra legem. ff. l. ſeq. glo. ponit casum quando fit fraus de contractu ad contractum: quia vnum agitur ꝛ aliud agi simulatur quod exemplum non bene congruit huic legi. nā illud quod simulate agitur vere non agitur. vt. l. emptor. de aqua plu. arce. ꝛ de regu. iur. l. imaginaria. ꝛ plus valere quod agitur per totū: sed leꝝ nostra loquitur quando aliquis vere agit: ſz buius legis autoritate pro infecto habetur. ꝛ sic secū dum fictionem. Pone ergo exemplum quando fit fraus de re ad rem. vt dicta. l. cōtra legem. et. l. ſeq. ¶ Opp. ad primam partem dicitur hic quod inſpicimus mentem legis. Contra imo non licet recedere a verbis legis. vt. l. proſpexit. qui ꝛ a quibus. Huius timore sunt hic in glo. opi. inter Jo. et Pla. tamen quia glo. ista loquitur obſuscate pro buius declaratione diuido eā in partes quatuor. Prima pars loquit quando verba habent vnum intellectū et quis vult ea trahere ad alium. Secūda quando verbum est generale ꝛ quis vult illud restringere. Tertia quando verbum a lege prolatum in vno casu quis vult extendere ad aliū casum. Quarta pars redit ad secundam quando quis vult verbum generale restringere. secunda ibi: vbicunq; verbum generaliter. tertia ibi: econtra quandoq;. quarta ibi: ſed an verba legis. secūdum hec ista glo. tractat tria. non recito ordinem glo. primo an leꝝ recipiat interpretationem extēſiuam. ſecundo an recipiat interpretationē restrictiuam. Tertio an recipiat interpretationem declaratiuam ad ſenſum improprium. ¶ De vno quoq; videamus breuiter ꝛ primo Tan recipiat interpretationem extenſiuam. gl. hic videtur quod ſic. circa mediū ſui breuiter circa hoc dic. aut vis extendere vigore alterius legis extendentis. ꝛ hoc potes facere ſine dubio. ita loquitur ista glo. aut vis extendere a te ipſo: tunc aut ad caſum talem ſine quo illud quod diſpoſitum est per legem poſſet habere effectum: ꝛ tūc licet extendere. vt. l. ſi ſtipulatus fuero per te. de verborum obligationi. de iuriſdi. omnium iudicum. l. cui iuriſdictio. aut ad alium caſum ſimilem. ꝛ tūc aut in illo alio caſu reperitur legis diſpoſitio contraria: ꝛ non licet extendere. ita habuiſtis not. in auten. quas actiones. §. de ſacroſan. eccle. in. l. ſi vero. §. de viro. ſol. matrimo. de teſtamen. mili. l. quod conſtitutum. Si vero non reperitur per legem diſpoſitum cōtrarium: tunc licet extendere ad ſimilia. vt. l. non poſſunt. ff. eo. quod intellige etiā in ſtatutis z consuetudine. text. est in. l. de quibus. in princip. ff. eo. ꝛ ibi videas ꝛc. ¶ Secundo quero vtrum liceat restringere nomen generale. Glo. hic in fine Toſtinguit quod per aliam legem non poteſt reſtringi. alias ſecus. ita dicit glo. ſtua ſimpliciter in fine. ſi enim iſtius gl. opi. eſſet vera videretur qō iſta leꝝ non valeret aliquid. nā ſi mens eſt redacta in ſcriptis ꝛ quis facit contra mentem facit contra verba redacta in ſcriptis. vnde nō poteſt ſe tueri prętextu verborum. ꝛ ideo aduerte quando quis vult restringere legem per aliam legem ꝛ poteſt. ita loquitur gl. ꝛ bene. ꝛ. l. non eſt nouum. ꝛ. l. nam ꝛ poſteriores. Si vero quis vult reſtringere propter defectum rationis vel propter aliqm ſuccedētem equitatem: ꝛ tūc ſi vult reſtringere qō aliquis lucretur ꝛ nō licet. ita loquitur. l. proſpexit. Si vero vult reſtringere ne aliquis lucret indebite. ꝛ tunc licet. vt. l. vt gradatim. §. ſed ſi lege. ff. de mu. ꝛ ho. ꝛ. l. j. de ſac. ſan. ecc. ibi habeat vnuſquiſq;. ſic ge-

b ¶ Infectis habētur. Sz an ſit nullum ipſo iure. vide in. l. vniuerſa. j. de preci. imper. off. ꝛ not. j. ad hoc vide oīno bal. j. c. l. bumanū. ꝛ vide omnino que dixi in. l. cum leg. ff. de fideiuſ. ꝛ ibi plene per Jmo. ꝛ vide in. iij. col.

57 Hoc est glo. mi. l. ſi. m. ſ. mi Ignāt. C. de ſacroſanc. ecclesi. 2ª. laſſ. inc. m. decembr.

35

neraliter reſtringit litera. ſ. habilis ne indebite ꝛc. Si vero vult reſtringere ne aliquis patiatur damnum et tunc poteſt. ita loquitur. l. adigere. §. Quis. de iurepa. in quo caſu ergo loquit hec. l. declarabo ſtatim in ſequēti mēbro. ¶ Scōm dubiū eſt vtrū poſſit recedi a verbis trahēdo eam ad proprios intellectum gl. dicit ꝙ ſic: vt. §. in princ. l. videte qñ aliquis vult trahere verba ad improprium intellectū per aliam legem pōt fieri. ita loquit hec gl. ſed ſi de hoc aliam legē non habemus regula eſt ꝙ ſtamus proprie ſignificationi verborum vt. l. j. §. ſi is qui nauem. de excep. de leg. iij. l. nō aliter. fallit ſi alia apparet mens legis que colligitur ex iſtis. Primo ſi ſenſus proprius continet iniquitatem. tunc intelligimus ſm improprium intellectū: vt. l. in ambigua. ff. de legi. et de excu. tut. l. ſcire opor. §. aliud. Et ſcōo qñ ratio legis repugnat. nā ratio legis mens legis eſt: vt. l. cū mulier. ff. ſol. ma. no. per glo. in. l. cū tale §. falſam. ff. de condi. ꝛ de. per Dy. in. c. que J. extra de regu. iur. et in. c. ſi. lib. vj. ¶ Tertio colligit ſi cōis vſus loquēdi repugnat proprie ſignificationi tūc mens legis eſt ꝙ intelligamus ſm cōem vſum loquendi. lz ſit improprius: vt. l. libro. §. qō tamen caſſius. et ibi not. ff. de leg. iij. l. in vulgari. ꝛ. l. vt alphenus. de verb. ſig. ꝛ. l. annicul. ꝛ. ci. In iſtis ergo caſibus ſi qs fecerit cōtra mentē legis ꝛ non offenderet verba incideret in legem. ꝛ idem econuerſo ſi quis faceret contra verba non J mentē nō incideret in legem. ¶ Pone exēpium ſtatutū erat bonie quicūq; extraxerit ſanguiné in palatio moriat modo quida barberius phlebotomauit aliquē in palatio iſte incidit in verba qꝛ extraxit ſanguiné in palatio tñ non incidit in legem T qꝛ ſtatutum ſic intellectū continet ab ſurdū. intelligat ergo ſi quis extraxerit ſanguinem iniuriose nō autem ſi extraxerit alij prouidendo nō enim debent verba legis captari. ff. ad exhi. l. pen. que multum facit ad predicta. ¶ Venio ad aliā gl. hic dicuntur duo primo ꝙ Jctus facti contra legem ſunt inutiles ꝛ habentur pro infectis ꝛ hoc ſcōo. T primū reſpicit valorē iuris. ſcōm reſpicit ipſus factū glo. ſignat Jria ad iſta permiſtim ꝛ ego ſic eodē mō ſignabo. ¶ Opp. ꝛ ſm hanc glo. maleficia habentur pro infectis. ergo nemo puniatur. quod eſt contra oīa iura tractā tia de maleficijs. Solu. dicit gloſ. hic loquitur in his que de iure ſortiunt effectum vt pacta ꝛ ſimilia iſta ſolu. non videtur vera: vt. §. de ſacroſan. eccle. l. nemo martyres. cum ſua glo. et. l. iubemus. §. ſane. eo. titu. vbi qui Jbit contra legem Jctus non valet ꝛ punit. ergo habetur pro facto ꝙtum ad eū puniendum ꝛ loquit de his ibi que de iure ſolēt ſortiri effectum propter quod vltramō. dicunt ꝙ habētur pro infectis ꝙtum ad commodum facientis. ita loquit hic. ſed ꝙtū ad eius incōmodum habentur pro factis ita loquuntur contraria. ita dicūt vltra mon. Dy. vero diſtinguit extra de reg. iur. c. que J. ius. lib. vj. ꝛ dicit ꝙ hec leꝝ loquit in his que poſtq; facta ſunt poſſunt reduci in priſtinū ſtatū. Contraria que fiūt de maleficijs loquunt in his q̄ in ſtatū priſtinum reduci nō poſſunt. ſi enim hominē occidi non poteſt reduci in priſtinum ſtatū. hec ſolutio Dyn. non eſt vera per. l. nemo martyres. et. l. iubemus: licet enim venditio poſſet reduci in priſtinum ſtatū tamē nihilominus habet pro facta ꝙtus ad puniendum eum. Ja. bu. dicit aliter ſic. delicta que de iure ſortiri non debēt effectū: nec in genere ſuo nec in ſpē nō poſſunt haberi pro infectis vt. l. in bello. §. facte. ff. de capti. ꝛ poſtli. reuer. l. ſi quis. eg qui. cau. ma. Contractus vero qui in genere ſuo de iure debent ſortiri effectum habent in ſe duo. vnum quod eſt in iure qō ius eius aſſiſtit. pducendo ex eo obligationem ꝛ actionē. et tunc habet aliquid facti in ſe boc eſt ipſum actum contrahendi primum ſcz iuris effectus pōt haberi pro infecto. ita loquitur hic ipſum factum nō pōt haberi pro infecto: vt in. §. facte. et ideo ponit regula ipſius facti ſicut in aliis maleficijs. iſta ſunt verba dñi Jaco. butri iſta verba nullo modo mihi placent: leg enim iſta dicit habeātur pro infectis. ꝛ ſic denotat infectionem: qꝛ vere non pōt leꝝ facere quod illud quod eſt factuꝫ non fit factum. imo nec deus. caſus eſt in. l. ſ vernz eſt. ff. de reg. iur. vnde ficte hic introducit per hāc. l.

14 ¶ Debes etiam ſcire aliud qd vbicunq; aliquid pōt fieri non recurrimus ad fictionem: vt. l. qꝛ ratio. ff. de condi. inſtitu. ad ꝓpoſitum contractus in eo quod ſunt iuris po ſſunt legem vere annullare offerendo ſibi illum iuris effectum ꝛ ideo iſti contractus qui ſunt cōtra legem ꝙtum ad ius vere inutiles ſeu nulli ſunt quantum vero ad aliud quod eſt facti habentur pro infectis ficte. qꝛ vera non poſſunt haberi: ꝛ ſi dicis leges dicunt ꝙ fictio non fingit ſuper facto: non eſt verum. imo nunꝙ fingit niſi ſuper facto. ſ. aliquem eſſe mortuum vel non eſſe aliquid eſſe factum vel non eſſe factum. Non obſt. l. deniq;. ꝛ. l. in bello. §. facte: quia ibi ratio nō fingit ſuper facto: qꝛ ibi ceſſat equitas introducendo fictionem. T Modo ad ꝓpoſitum et teneo opi. vltramon. cum aliqua additione. ꝙ omnia iſta habentur pro infectis ꝙtum eſt ad commodum faciētium. ꝙtum a d incommodum facientium non habentur pro infectis. qꝛ ceſſat equitas quare ipſa infectio debeac induci. qꝛ in veritate deliquerunt: ſed ſi ſubeſſet equitas habētur pro infectis etiam quo ad incōmodum eorum. Exemplum deliquit ſeruus vel filius iuſſu patris vel domini vel iudicis recte habentur pro infectis ꝙtum ad eum puniendum qꝛ equitas ſubeſt: vt. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. de regu. iur. l. nō videſ. §. qui iuſſu. ita debes hic intelligere. ꝛ iſte opin. redeunt ad illud quod dicitur de iuris effectu ¶ Oppo. ꝙ ea que fiunt contra legez habent iuris effectum: vt. l. j. §. biduū. ff. qñ ap. ſit. Glo. dicit ibi nō fit contra legem ſed preter legem

15 ¶ Tu dic verius ibi leꝝ procedit vltra confirmando hic ſtetit in finibus prohibitionis. ¶ Item oppo. J. de cōtraben. emp. l. j. ꝛ de nup. ꝛ. l. ꝛ ſi contra. So. dicit gl. ibi videtur prohibitum fieri non prohibitum cōgrmari ꝛ ſatis bene dicit confirmatio T que ſit cōtra legem de nouo non eſt contra legem. ideo nō bz iuris effectum. quod dic ꝙtū ad iſtū paſſum nota per Dy. de regu. iur. c. non firmatur. libro. vi.

16 ¶ Oppo. de tim. de dolo: ꝛ quod met. cauſa. ff. ꝛ de titu. ad mace. Glo. dicit certe quantum ad effectum ibi eſt inutile qꝛ competit exceptio. Iſta ſolu. non eſt bona qꝛ text. hic qui dicit ꝙ ſunt inutiles ipſo iure reſpicit effectū finalē exēcutionis. ꝛ ideo Pe. dicit ꝙ iſti ☞tractus nō ſunt J ius truffa eſt ideo dicas ſm ꝙ dicit Dyn. in contrario leꝝ procedit vltra dando rationem infirmitatis. ideo non infirmaſ ipſo iure. hic leꝝ ſtetit in finib⁹ prohibitiōis.

17 ¶ Item opp. de Jben. emp. l. liberi hominis. dicit glo. ibi deliquit vterq; hic nullus nihil eſt dicere. Tu dic ꝙ cōtractus emptionis ꝛ ☞tractus vendi-

18 tionis in libero homine nō eſt prohibitus T ſed alienatio: hoc eſt dominij trāſlatio iſta eſt. phibita. ita not. glo. in. l. liber homo. la picola. in. j. gl. parua. ff. de verb. ob. ¶ Op. de. l. titius. ff. ad muni. dicit gl. ibi in effectu non ſequit qꝛ ab eo nō reaufertur. nihil eſt dicere qꝛ hec. l. non reſpicit finalem exēcutionem effectus ſed reſpicit ipſum iuris effectū dicit ergo ꝙ ibi ſequit exēcutio eo qō aliqua cā negotia geſſit ꝙ non fuit J ius. non autē exēcutio ſequit ex ſua falſitate quā fecit vt ibi dixi. ¶ Op. de cōdi. ob turp. cau. l. idemq;. §. ſed ꝙ meretrici. Gloſ. dicit ꝙ meretrix turpiter non accipit. qd vult dicere. dico

19 meretrix T poſtꝙ eſt meretrix nō facit J ius aliqd recipiendo. merito diſtinctio valet nec facit contra

d legē. ¶ Reaſſume ergo iſtā gloſ. breuiter fic. qñq;

20 querit vtrum illud T qō eſt factū contra ius habeat ꝓ infecto ☞tum ad ipſum factū ꝛ tunc eſt ☞tum ad cōmodum faciētis. ꝛ habeſ ꝓ infecto vt hic aut ☞tū ad incōmodū ꝛ tunc aut equitas ſuadet ꝓ infecto haberi et habeſ ꝓ infecto: vt. l. non videſ. ſ quia iuſſu. de reg. iur. ad. l. aquil. l. liber homo. aut equitas nō ſuadet ꝛ nō habeſ ꝓ infecto. ita loquitur oīa iura cōtraria que loquunt de maleficijs: vt. l. nemo martyres. ꝛ. l. iubem⁹. de ſacroſan. eccl. ¶ Qñq;

21 queritur vtrū facta T contra legem ſint inutilia quo ad iuris effectum ꝛ tūc aut leꝝ procedit vltra cōſirmando et valet: vt. l. j. §. biduū. qñ ap. ſit. de interdi. ꝛ releg. l. relegatoꝝ. §. ad tempus. aut leꝝ procedit

e ¶ Breuiter ſic. plēne Jmo. in. c. cum contingat. in. viij. mēbro in. v. c. bart. de iurein. ꝛ in. l. cū leg. ff. de fideiuſſo.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Andr. Pomate.
a ¶Quis lex limitationis lex phibeat aliqd honestatis cā. ista do. Feli. in.c. decernimus. b col.ij.de iudi.
Andr. Pomate.
b ¶Si lex. vide que scripsi in materia huius. l. 2 anc. in. c. canonū statuta co lum. xviij. 2 seq. de cōsti. 2 Ale. cōsil. lxxxvij. col. ij. vol. iij. vbi limitat hoc nisi apposita pena nihilominꝰ de mente legis appareat ꝙ velit actum esse nullū 2 ibi ponit exemplum.
c ¶Dō dictio no. ō dictione ex. 2 de dictione de. vide hic bal. in pn. 2 qō no. in. l. j. ff. cū emancipatus. de cōiun. cū emā. lib. 2 hic etiā de dictione ꝑpter. et dr̄iam inter dictionē ex dictionē ꝓpter. vide i. l. j. ff. ex anna. j. de acti. emp. Adde de dictione ō pau. deca. hz bal. ff. cccclxxxj. ij. volu.
d ¶Tu dic. Jtium vt tenere bar. i. l. j. ff. vir. ff. de acqr. possessio.
e ¶Tenet fideiussor. vtrum vitiato e principali vitietur a cessionū. 2 vide i l. pacta que J. j. e. 2 qō babet in. l. cum lex. de fideiuſ. 2 gl. in. l. si patronus. ff. 30 q̄ in frau. pa. 2 in. l. fin. ff. de cōsti. pe. 2 ibi dixi et de hoc brocardo per glo. Ly. 2 bar. in. l. ij. ff. de iur. om. iud. xvi de ibi Ly. 2 bal. in l. ij is. C. de ꝑdi. mi. 2 de ista materia vide de ange. in auf. vt cū de ap. co. 2 ang. in auf. bec. cōstitu f tio innovat consti. vbi ponit vnā pulchram. q. quā oīno vide.

vltra dando modum infirmandi et infirmabit. ita loquit ti. de vo. 2 qō me. cā. 2 ti. ad mace. 2 ad vellei.
Quandoq; lex[a] vltra non procedit 2 tūc est inutile ipso iure. 2 perinde acsi hoc exprimeret ab ipso. l. vt hac lege. Cōtra istā decisionē facit lex ti. ō. de re.
¶Quero qd si lex[b] ꝑcedit vltra penā imponendo: de nullitate aūt nihil ꝫ dicit. istam. q. tangit Dynbic 2 dixit Jctum valere. que decisiovī ō casum. l. j. ff. de bis que pro nō scrip. ba. Tu circa hoc dic: vt dixi plene in. l. ꝑtoz. j. de ope. no. nun. ¶Venio ad secundā glo. dr̄ hic 2 non solum est inutilis Jctus seu factū ō legem: sed qcquid sequit ex eo vel ob id ex eo 2c. ¶Nō. 2 dictio[c] ex hz denotare cām ꝓximam. dictio ob cām remotā sicut dictio propter vt j. l. si seruus extero. l. j. et. l. ex eo tpe. ff. de pecul. j. ff. nunc videamus. de cōiun. cū emā. lib. ¶Tadodo oppo. ff. de dolo. l. eleganter. circa ꝑin. vbi ex inutili Jctu transfertur oſnium. ꝫ Solu. gl. ideo videtur inutile: q̄ habet actionem ad recuperandam rem nō est bona fol. q̄ hic loquit de nullitate seu inutilitate respectu affectus iuris ab ipso initio. Ultra mon. dicunt ꝫ qñ solus dat contractui: Jctus est nullus: vt tractat Ly. j. de rescin. vendi. l. ij. quoꝝ opin. communiter docto. nostri reprobant. ideo q̄ tum ad illam. l. dico q̄ ibi traditio oñj non sequitur ex inutili cōtractu. nam oſnium acquirit ex traditione 2 ex cā putatiua: vt in toto titulo. de condi. inde. Et si dicis ius non fit ex inutili Jctu: tñ est ob id: q̄ propter cōtractum inutilem quis putat se teneri ad tradendum cēcedo illud 2 solnā statim oñ formabo opp. super vbo ob id. ¶Jte op. ff. de condi. ob turp. cau. l. ij. vbi in pari cā turpitudinis potior est conditio possidentis. Nō. glo. q̄ vbi repetit fiscus 2 soluit gl. respicit finalem effectum. tu dic vt. ō. dixi q̄ translatio oñj non est illa cā que est cōtra ius. hz sit ob id. ¶Item op. de tit. ad mace. nam hz mutuet filio ꝫ ius tū in eum trāſſertur dominū Glos. soluit q̄ ibi deliquit creditor mutuando nō filiꝰ accipiendo. ¶Tu dic breuiter mutuare filiofamilias nō est prohibitum: sed ab eo repetere est prohibitū. ¶Ultimo opp. circa ista partē 2 vī q̄ ex inutili Jctu trāſeratur oſnium: vt. l. multum. j. si quis alteri vel sibi. l. Jctus. j. de fide in. 2 ibi not. Sol. ibi contractus sunt ꝓter legē hic loquit q̄ sunt ō legem 28 ſm hoc dico id vnoverbo ex Jctibus† qui sunt ꝓter legem trāſſertur oſnium ex Jctibus q̄ sunt cōtra legem nūq̄ transfertur oſnium: sed † ex causa puta tiua ꝓpter illuz contractum bene pōt transferri oſnium: vt. l. eleganter. ff. de dolo. ¶Venio ad vltimam glo. dicitur hic Jō de predijs mino. l. si is. plures solu. dantur in gl. hic 2 ibi illa est vera: q̄ ibi Jctus erat prohibitus ratione seu fauore minorum vnde in tutore vel fideiussore cessat ratio ꝓhibitionis. vnde Jtum ad eos non est contra ius. merito tenetur fideiussor.[c] ¶Op. de. l. eleganter. in ꝓincipio. ff. de dolo. vbi ob inutilem Jctum transfert oſnium Rñ. text. iste loquit de his q̄ sequunt ob id accessorie. ita q̄ per se stare non possunt ex eo q̄ dicit sub secutum: sed translatio oñj ex causa putatiua potest stare per se. posito q̄ ille inutilis Jctus processisset. ergo 2c. ¶Tscōm hoc ergo reassume duo verba. qñq̄ lex prohibet cōtractū respective. qñq̄ simpliciter. primo casu dic illud q̄ ob id secutū est si quidem respicit illud cuius respectu contractus est prohibitus non valet: secus si respiciat aliud: vt d. l. si is. de sacrosan. eccle. aut. qui res iā dictas. secundo casu aut illud q̄ statutū est ob id pōt stare per se aut non. ¶Opp. ad idē de. l. barbarius philippus. de offi. ꝓcto. Glos. solu. ibi fuit error cōis. ¶Oppo. de. l. stipulatio ista. ſ. alteri. de verb. obli. Solu. ibi Jctus est ꝓter legem. non ō legem. ideo valet q̄ ob id sequitur. ¶Venio ad vltimā partē dicitur hic q̄ sacrm non confirmat cōtractum[f] cōtra. l. si aduer. vē. aut. sacramenta puberū, istā materiam explicaui plenius q̄ aliqs homo de mūdo in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ.

Uodfauore. Uos habetis glossatā istā. l. hic. 2 ff. e. l. nulla. p Ly. 2 per Dy. 2 c. q̄ ob cām de iud. li. vj. 2 si quis vellet insistere staret per vnā electionē. ¶Pro declaranda ista. l. debes scire q̄ habes tres lect. Prima loquit quando aliquid est introductū in fauorē alicuius a lege q̄ non debet redundare in eius lesionē: vt. l. non eo minus: de procura. ¶Ad istam opi. institu. de auto. tuto. ſ. necꝫ. Item op. de. l. post. Item op. de. l. iudeis. l. die sabbati. q̄ solue vt hic in gl. 2 per docto. 2 ego dixi. ſ. Scō modo potest legi quā do quid introducitur in fauorem alicuius per priuilegium nō insertum in corpore iuris: quia illud non debet in odium redundare. ¶Ad istam opp. q̄ quisq; iuris. l. j. ¶Item oppo. de iura. calū. l. ij. Item oppo. de egcu. tuto. l. cum ex oratione. Sol. vt in glo. 2 per docto. vt dixi. ſ. ¶Tertia lectu. est q̄ hic loquitur in contractu illud quod introductū est in fauorem alicuius per contractum non debet redundare in eius odium. ¶Ad istud oppo. de pericu. 2 commo. reiven. l. vna. Solu. 2 per doct. vt. ſ. dixi 2c.

1 ¶Lex quādo respiciat futura.
2 Statutū correctum allegat ad decisionē causarū q̄ agitantur sup facto ꝓterito.

Eges. Op. de. l. ij. in ꝓin. ſ. fi. de iura. cal.† Sol. quādoq; fit lex noua que pertinet ad litis ordinationē. 2 tunc respicit oēs lites futuras[b] q̄ sint super negotio ꝓterito. ita loquitur lex ō.
¶Quandoq; lex respicit litis decisionem: et tunc non respicit ꝓteritā: sed debet iudicare ſm ꝓteritas leges ita loquit hic. ¶Et ideo statuta correcta possunt allegari ad decisionem causarū[i] que agitant super facto ꝓterito. 2 ita debes intelligere gl. hic positam: 2 hoc etiā plene in. l. oēs populi in illa. q. a quo tpe statuta ligant: et vide glo. tuam[1] quam nota.
¶Omissio ordinis qui est voluntatis nō vitiat.
1 Statutum q̄ ō illud non possit dispensari nisi seruata tali solēnitate. si aliquid fit illa solēnitate non seruata an valeat. remissiue.

Umanum. Lex hoc ordine debet fieri q̄ ꝓmo examinet. scō scribatur. tertio recitetur. b. d. ¶Oppo. de oibus legibus 2 aut. que nō fuerunt facte scōm ordinē huius legis dicit hic gl. q̄ imperator quando fecit istam legem non credebat amplius facere leges. truffa est: veritas est q̄ iste ordo non est necessitatis sed voluntatis. ideo omissio non vitiat.† Facit ad questionem nota. dicit statutum q̄ contra istud statutum non possit dispensari† nisi obseruata tali 2 tali solennitate: quid si est dispensatum per consilium non seruata solennitate an valeat. hic videtur tex. cū glos. q̄ sic. Istam. q. disputauit hic dominus Ly. me audiente, 2 determinauit ipse quod statutum non valeret 2 incipit illa questio precessit prima voluntas sequentibus derogatoria 2c. Ego dixi latius in. l. oēs populi. in illa. q. super quibus statuta fiunt nō habetis hic alia 2c.

1 ¶Ignorare leges est lata culpa.
2 Ignorare illud q̄ oēs scire debent est lata culpa.

Eges. Leges debēt ab oibus sciri. b. d. ¶Hoc. ex hac lege quod ignorare† leges est lata culpa nā ignorare illud† q̄ oēs scire debent est lata culpa: vt. l. lata. de verbo. signi. ergo 2c. vt hic. 2 hoc tenet glo. in. l. libelloꝛum. ſ. notantur. de his qui not. infa. et institu. de suspec. tuto. ſ. suspectus 2 est text. in. l. regula. ſ. fina. de iuris 2 fac. igno. dixi plene in repetitione. l. quod ne rua de positi. hic non sunt alia 2c.

1 ¶Quādo potest decidi de similibus ad similia nunꝫ ꝓinceps est adeundus.

Am de nouo. Opp. q̄ ōmo debeat indicari de similibꝰ ad similia: vt J. e. l. nō possunt. dicit gl. illud est verū q̄ imperator nō esset ꝓsens: sed si ꝓsens esset tūc debeat audiri vt hic. doc.† in hoc 2 tradicunt huic glo. dicentes q̄ vltimus recursus est ad ꝓincipez q̄ simile non reperit vnde istam opi. puto veram

argu. l. Cōfirmat Jctū an sacrm firmet Jctū: 2 de sacro Jctū ad istā. l. vide not. bar. 2 bal. in. l. j. j. fi aduer. vē. 2 in auf. ibi posita i. j. colū. ¶Lesionem. 2 filr ea q̄ sunt inducta in odiū nō debent fauorē opari. adde pulchra dictaq; habes in. c. j. ō cle. ex. gl. vel deposito.
¶Lites futuras de ista materia vide ange. in auf. vt cū de ap. cog. 2 in auf. hec cōstitutio que ponit ibi vnā pulchram. q. quāoīno vide. 2 vide Pe. ō anc. in. c. canonum statuta in. g. char. in verſi. ij. an leges trahāt ad futura.
¶Ad decisionez. causarū. an lex ꝓcedens q̄ nō fuit in vigore vel in practica debeat obseruari. vide late per. de anch. in. c. canonū statuta. i. g. chata. in verſi. sed hic quero.

a ¶Aim legis. Et sic sententia lata contra sententiam ꝓncipis esset ipso iure nulla. sicut fi esset lata contra legem qō pleniſſime examinat Jmol. et alij in. l. apud iulia. ſ. vtrum. ad trebel. facit quod not. in. l. pe. j. de donatione inter vi. Et licet etiam sententia principis requirat citationem. c. j. de causa posſ. 2 cle. pastoralis. de re iudica. Fallit nisi ferretur contra rebelles ecclesie ſm Joan. andr. in. c. cū olim. de re iudica. in nouel. argumen. l. illius text. et Bald. 1 facit festum in pemio feudorum. in 2 princi. iiij. cbar. q̄ 3 not. et vna citatio habet vim perem 4 ptorij ſm Jnnoc. 1 in. c. cum nobis olim. de electio. et not. q̄ in tali snia principis non requiritur exactus a ordo iudiciorum 2 ſm Joā. an. in nouel. post Jnnocen. in. c. in causis. de senten. 2 re iudi. et ipse solus habet potestatē mandandi facias sic. Alij vero debent dicere facias iustitiaz ſm Jnnocen. in. c. significantibus. de 3 offi. delega. Item intellige vt per b Jmo. in. l. j. ſ. fi co heredis. ff. ad. l. falcidi. 2 vide omnino in dicto. c. in causis. de re iudi. dicit tamen not. Jnno. 4 in. c. j. de lit. contesta. q̄ de nullitate processus facti coram principe non seruato iuris ordine non potest opponi. quia permittēs coram se aliter procedi videtur 1 dispēsare et idem not. Joan. exv. q6. 2 ij. istitutus. ad qō optime facit quod 3 not. Spe. in tit. de sentē. ſ. iuxta ꝓpositiones. verſic. 1 non valet etiam si esset lata. et quod not. in. l. omnium 2 j. de testa. vide hic e Angel. quod not. Bald. in. l. ij. j. quo modo 2 quando iudex. 2 Bal. in. l. nec causas. j. de ap. aliquid per Ludo. in. l. j. ff. de arbi. in. iij. cbar. et Bald. hic qui dicit requiri citationem. q̄ q̄ non requiritur ordo indiciarius. item coram eo examinatur verius et omnia que sunt de iure gen. 2 adde Bald. in. l. rescripta. in. ij. col. j. de ꝓbci. imper. offe. 2 adde q̄ ꝓinceps potest iudicare sola veritate inspecta posito q̄ alias ordo indiciarius seruatus non sit text. est not. in. c. ad petitionem. ad fi. de accusa. quem ad hoc alleg. Bald. in vſi. feu. in. c. j. ſ. fi. de nametu. inuesti. feu. et q̄ requiratur citatio. est tex. 2 ibi Barto. in. l. nam ita dixit. inuesti. feu. et q̄ requiratur citatio. est tex. 2 ibi Barto. in. l. nam ita divinus. de in. aur. annu. 2 Barto. in. l. gallus. ſ. 2 quid si tñi. ff. de libe. 2 posſ. b. 2 dicit Jmo. in. c. j. de lit. 2te. q̄ defectus litis suppletur coram principe dixit Bal. in auf. si quis in pe. col. de test. q̄ testes inordinate recepti etiaz a cardinalibus non probant alle. quod habetur in. c. accedens. de accu. q̄ snia interlocutoria principis non fernetur ꝓ lege. vide. l. iij. cum gl. illa. ō. eo. 2 in. l. cum ꝓlatis. ff. de reg. in. 2 ibi Alegan. versus finē. 2 vide in materia Ange. are. in. l. si exꝑssim. in. ij. cbart. ff. de appella.
b ¶Facere legem. Idē tenet Jo. de lig. in. c. ij. de consti. sed do. An. dispu-

arg. l. amplioꝛē. ſ. in refutatoriis. de appel. j. de ꝓci. iper. offe. l. fi. 2 i ceteris distinctio tua bñ dicit hic 2 ff. de leg. l. nō possunt qđ vide 2c.
¶Snia diffinitiua principis 2 eius declaratio habet vim legis.
Solus imperator pōt legē condere 2 interpretari.
Populus romanus 2 senatus nō possunt bodie legē condere.
Solus papa ꝓinat imperatorem.

Imperialis. †Sententia diffinitiua ꝓncipis lata super cā de qua cognouit 2 eius declaratio hz vim 2 eius est interpretari cuius est cōdere. hoc dicit ista lex. vides q̄ snia diffinita principis hz vim legis.[a] Secūdo not.† q̄ solus imperator pōt legem condere et interpretari. ¶Oppo. ad ꝓmum. ſ. eo. l. ij. 2 l. iij. in fin. Solu. hic imperator de causa cognouit ibi nō. ¶Item oppo. et videtur q̄ imo 2 alius q̄ imperator potest legem cōdere scilz populus romanus vt instituo de iure natu. ſ. sed lex. Item senatus: vt ff. eo. non ambigitur. Solu. dicunt quidam imperator: solus potest: 2 nullus alius solus. Alij dicūt q̄ illi faciūt principis autoritate: 2 hoc magis placet. Sed an bodie populus romanus 2 senat[b] possit facere legem. glos. dubitat hic 2 in. l. non ambigitur. ff. eodem. breuiter dicebā ibi ego credo† q̄ populus romanus et senatus non possunt facere legem.[b] Ratio est posꝫ populus romanus transtulit potestatem in principem adhuc apud eos remā sit potestas eligendi et priuandi: vt. l. ij. ſ. exactis. de origi. iur. 2 illo tempore poterat populus romanus condere legem et etiam senatus: sed bodie oīs potestas imperij est abdicata ab eis. ius em̄ eligendi habent principes de alemania 2 ius† priuandi habet solus papa.[c] vt extra de re iudica. c. ad apostolice. 2 ibi not. libzo segro. cū enim nihil sit q̄ de imperio remanserit eis non video quomodo possint legem cōdere. quod not. 2 banc rationem nullus facit 2c.

¶De mandantis principum. Rubrica.

¶De mādato principis alicui non creditur nisi ostendat publicū instrumentum.
Nuntijs sedis apostolice vel principis non creditur nisi habeāt literas.
Notarius principis dicit habere dignitatem.
Notariatus est officium.

Iquis. [d] Not.† q̄ nō creditur alicui q̄ habeat mandatum principis nisi ostendat publicum instrumentum. boc dicit.
¶Not. q̄ nō creditur nuntijs sedis apostolicevel principis nisi habeant lras. ¶Ultimo not. q̄ officiū notariatus est dignitas. 2 sic nopulchre. lxxix. eo. 2 lxxxi. col. iij. eo. 2 Feli. in. c. sicut. col. cvij. de re iudi.
¶Habeant literas. per bal. pulchre quem oīno vide in. l. prohibitam. j. de iur. fi. lib. 2 Jnnoc. in. c. cū olim. circa fi. de ꝓbni. 2 vtrū credatur legato de latere sine literis. vide qō not. bar. in. l. iurisiurandi. C. de test. 2 bic et Ange. multū not. in consi. clxxxj. 2 qō not. bar. in. l. fi qua per calumniam in. iij. col. de epis. 2 cle. 2 etiam in vlti. col. 2 que dixi in. l. contrabik. de pig 2 per Bal. bic.
¶Opponere exceptionē. 2 ad intellectum huius. l. not. q̄ sicut militi lex cōcedit vt possit exceptionē contra snia ista. l. intelligit in simili accedere aduersario q̄ possit similiter allegare 2 probare. qd pro validitate sententie. l. peremptorie. j. de tempo. in integ. resti. pe. 2 ita intelligit bar. in. l. admonedi. in. iij. col. ff. de iureiu.
¶Cōtradicat. defendendo pōt referri ad actorē 2 reū. adde bal. in. l. j. cū glo. 2 dixi. j. de test. 2 bar. in. l. j. in ꝓin. ff. de exce. idē not. q̄ vbi lex vel statutū remouet personā a potēria ꝫbendi semper hec exceptio pōt opp. ſm bal. in. l. fi. C. ad mace. Quid in exceptione ꝓtij nō soluti vide Bald. in. l. peremptorias. in. iiij. j. sen. rescin. nō posse.

tā an recte imperiū fuerit acquisitū per populum romanū 2 per ꝓfis recte translatū in imperatorē videt dicere q̄ nō. 2 ibi per Jmo. 2 etiam per eū in rub. de verb. obli. vide bal in. l. ij. j. de ado. 2 Pet. de anc. in. c. canonum statuta. in. g. char. in ver. ig. quero breuiter 2c. Ale.
c ¶Solus papa. 2 ad hoc vide Bald. in. l. non ambigitur. ff. e. 2 bal. in. c. j. si de inuesti. feu. lis ori. inter oo. et vas. in vſibus feu.
Andr. Pomate.
¶Si quis. limita nisi quādo ꝓnceps esset plene q̄ tunc credit alicui absq; eo q̄ ostenderet mandatū ita spec. in tit. de ꝓba. ſ. pe. ver. qd audito ribus. vide Ro. in. l. sciendū. ff. de verb. obli. vide aliqua per do. ꝓpos. i. c. nobilisſim⁹. distin. cxvij. 2 fede. cōsil. cxlv. col. vj. 2 consi. clxxxvij. 2 ꝫi. cclj. panor. cvij. in vl. timo. duo. vo. ij. se. 2 Ro. consi. lix. co. iij. in. iiij. ou. volu. ij. 2 seq. colū. 2 panor. cōsi. iiij. col. ij. vol. ij. 2 cōsi. cxiij. col. ij. in. ij. ou. vol. ij. 2 Feli. in. c. cū in iuuentute. de ꝓscrip. in fin. et Ro. cōsi. ccclxxxvj. in. ij. dubio 2 Panor. 2 ange. cōsi. clxxxij. 2 bald. in. c. cū a nobis. de testa. 2 alegā. cvi. vol. ij. col. pe. vbi loquitur in cardinali 2 q̄ non ꝓsumatur ꝓ mādato et etiā ex diuturnitate temꝓris. vide angel. cōsi. j. col. pe. volu. iiij. 2 l. q in aliena in. iij. col. in v. itē adde. ff. de acquir. here. 2 q̄ ꝓinceps est ꝑs 2c. vi de bal. cōsil. xxiij. colū. v. ad fi. in. v. p te. nō ꝓsumitur ergo ꝓ mādato nisi Jctus ex eius inspectione appareat 2 vid ale. ꝫi. vi. vol. iiij. 2 lxiij. col. pe. volu. iij. 2 pulchre. lxxix. eo. 2 lxxxi. col. iij. eo. 2 Feli. in. c. sicut. col. cvij. de re iudi.
e ¶Habeant literas. per bal. pulchre quem oīno vide in. l. prohibitam. j. de iur. fi. lib. 2 Jnnoc. in. c. cū olim. circa fi. de ꝓbni. 2 vtrū credatur legato de latere sine literis. vide qō not. bar. in. l. iurisiurandi. C. de test. 2 bic et Ange. multū not. in consi. clxxxj. 2 qō not. bar. in. l. fi qua per calumniam in. iij. col. de epis. 2 cle. 2 etiam in vlti. col. 2 que dixi in. l. contrabik. de pig 2 per Bal. bic.
f ¶Opponere exceptionē. 2 ad intellectum huius. l. not. q̄ sicut militi lex cōcedit vt possit exceptionē contra snia ista. l. intelligit in simili accedere aduersario q̄ possit similiter allegare 2 probare. qd pro validitate sententie. l. peremptorie. j. de tempo. in integ. resti. pe. 2 ita intelligit bar. in. l. admonedi. in. iij. col. ff. de iureiu.
g ¶Cōtradicat. defendendo pōt referri ad actorē 2 reū. adde bal. in. l. j. cū glo. 2 dixi. j. de test. 2 bar. in. l. j. in ꝓin. ff. de exce. idē not. q̄ vbi lex vel statutū remouet personā a potēria ꝫbendi semper hec exceptio pōt opp. ſm bal. in. l. fi. C. ad mace. Quid in exceptione ꝓtij nō soluti vide Bald. in. l. peremptorias. in. iiij. j. sen. rescin. nō posse.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Ista materia. Quãdo exceptio peremptoria possit opponi post sententiam. adde aliũ casum de quo per Barto. in. l. fundo. in fi. ff. de reiud. Quid de exceptione diuisionis inter coreos. vide bal. in. l. fi. ff. de consti. pe. ꝛ in. l. exceptionem. de proba. barto. in. l. si dubitetur. ff. de fideiuss.

b ¶Ratione sui. ꝛ iste exceptiones etiaꝫ possunt opponi post quadrimestreꝫ per Barto. in. l. ab executore i ff. quorum appel. non reci. Quid de exceptiõe estimationis sortis propter fructus vide Bald. in. o. l. perẽptorias. in. iiij. columna.

c ¶Potest opponi. vide bal. alias barto. in. l. si filiꝰ. 2 ff. quod cum eo. ꝛ omnino bic per Bald. ꝛ text. ꝛ ibi Bal. in. l. j. ff. de re bus credi. ꝛ generaliter. de omnibus vide Bald. in l. exceptionem. de probati. ꝛ in. l. ab executore. in. ij. et 3 iij. colum. quoꝫ3 ap. non reci.

¶Exceptio compensationis potest opponi post sententiam: cum sententia non impugnet. l. si cũ milite. ff. primo. de compen. l. ij. ꝛ ibi per Baldum. ff. de compensa. in. dicta. l. pemptorias. Sed quid si stat statutum ꝙ contra instrumẽtum nulla possit opponi exceptio nec contra ius executionis nisi exceptio solutionis vtrum possit opponi exceptio cõpensationis iste est passus dubius in quo dicendum est ꝙ si statutum simpliciter dicat non possit opponi contra instrumentum exceptionis solutionis: tunc fine dubio poterit opponi compensatio cum exceptio compensationis non opponatur contra instrumentum: sed contra eius executionem tantum per ea que bic not. sed in terminis supradictis videtur maius dubiũ. Ang. tamen consuluit ꝙ possit opponi. ita ipse consilio. cxij. quod incipit in dei nomine ꝛc. visis dictis ꝛc. dicit ipse si quis vult compensare aduersario nolente in compensationem deducere quod petitur compensari. videtur recusare. ne sibi soluatur. l. iul. de condi. ꝛ demonst. Constat autez ꝙ debitor paratus soluere creditore recusante nullum iudicium dz pati vel molestiam. et dz officio iudicis absoluti. lz tpe iudicij accepti debuerit cõdemnari. insti. de ppe. et temp. ac. in. fi. per Bar. in. l. ita stipulatus circa fi. de ver. ob. facit. l. amplius non peti. ff. rem ra. ba. ergo ꝛc. et bec sunt verba sua quo ad boc not. ꝛ vide quod not. Barto. in. o. l. amplius non petit. circa. fi. ꝛ bac materiam plene examinat in. l. j. ff. quod vi aut clam. ꝛ Lyn. in. l. ita pudor. C. de adul. sed tu etiam considera. quia statutum proprie loquitur in exceptione: sed qñ allegatur compensatio non proprie dicatur exceptio. vt not. Bart. in. l. ij. ff. de excep. et Bal. in. l. fi. ff. de eden. ꝛ vide bo. ibi. in. l. si debitor. ff. qui po. in pigno. ba. Sed vtrum stante predicto statuto poterit opponi exceptio cessionis bonorũ Ang. et bene tenuit ꝙ non in. l. nemo carcerem. C. de exactoribus tribu. libro non intelligatis istam glos. ꝛ ꝙ ille qui excipit proprie agat: quia est contra text. in. l. prima infra de except. sed vult glos. dicere ꝙ agens non intelligitur proprie: sed exponatur. idest defendẽs: quia potest etiam comprehendere excipientem. ¶Opponi. de. l. peremptorias. infra senten. rescin. non posse. Solu. dicit glos. regula est ꝙ peremptorie exceptiones non possunt opponi post sententiam fallit in bac. l. ꝛ in alijs que ponuntur in bac glos.

¶Pro declaranda ista materia debes aduertere ꝙ quedam sunt exceptiones que opponuntur cõtra ipsam sententiam: vt puta qz nulla: ꝛ ista potest opponi post sententiam siue sit nulla ratione processus: quia totum iudicium fuit nullum. ꝛ ita loquuntur iura allegata bic in fine glosse. sine sit nulla ratione sui vt. l. preses. j. quomodo ꝛ quando iudex. de senten. l. j. de sen. que sine cer. quanti. l. fina. quod intellige vt dixi in. l. fi. j. si ex fal. instru.

¶Quedam est exceptio que opponitur ad executionem sententie: quia bene fateoꝫ sententiam bene latam. tamen oppo. contra executionem. et in istis casibus do regulam ꝙ talis exceptio semp potest opponi et non intelligatis istam glos. ꝛ ꝙ ille qui excipit proprie agat: quia est contra text. in. l. prima infra de except. sed vult glos. dicere ꝙ agens non intelligitur proprie: sed exponatur. idest defendẽs: quia potest etiam comprehendere excipientem. ¶Opponi. de. l. peremptorias. infra senten. rescin. non posse. Solu. dicit glos. regula est ꝙ peremptorie exceptiones non possunt opponi post sententiam fallit in bac. l. ꝛ in alijs que ponuntur in bac glos.

¶Pro declaranda ista materia debes aduertere ꝙ quedam sunt exceptiones que opponuntur cõtra ipsam sententiam: vt puta qz nulla: ꝛ ista potest opponi post sententiam siue sit nulla ratione processus: quia totum iudicium fuit nullum. ꝛ ita loquuntur iura allegata bic in fine glosse. sine sit nulla ratione sui vt. l. preses. j. quomodo ꝛ quando iudex. de senten. l. j. de sen. que sine cer. quanti. l. fina. quod intellige vt dixi in. l. fi. j. si ex fal. instru.

¶Quedam est exceptio que opponitur ad executionem sententie: quia bene fateoꝫ sententiam bene latam. tamen oppo. contra executionem. et in istis casibus do regulam ꝙ talis exceptio semp potest opponi et non

d puto veramᵒ et doc. communiter eam reprobant nam ista lex continet ius singulare. cum ergo babeamus regulam iuris in contrarium. s. perẽptoriam post sententiã opponi nõ posse nõ est nostrũ legem istam extendere vt. l. si vero. ꝟ. de viro. solu.

10 ma. fateoꝫ tamen ꝙ ¶si rusticus haberet iustam rationem ignorantie posset restitui ex clausula generali si qua mihi iusta causa videbitur. ¶Quero bic loquitur in milite reo. quid in milite actore. glos. videtur dicere quod nõ sit idem ꝛ vide gl. magnam in principio. in eo quod dicit ꝙ facit pro milite qui est reus innuit quod secus sit in actore pro boc facit regula iuris fauorabiliores. Contrarium puto ¶ ꝙ verba buius. l. possunt intelligi ita in actore sicut in reo propter verbum agens quod est bic. ꝛ. j. dicit allegationes competẽtes. ꝛc quod verbum congruit tam actori ꝙ reo. Nec obstat ꝙ j. dicit defensionibus quia etiam ex parte actoris dicitur defensio illa replicatio qua se defendit cõtra exceptionem. vt. l. ij. ff. de exceptionibus. pro boc facit: quia cum istud priuilegium detur ratione militie. eadez ratio est siue fit actor siue sit reus.

12 ¶Quero vtrum ista lex habeat locum ¶ si omisit exceptiones dilatorias. glo. bic tangit: ꝛ nec explicat. quidam dicunt quod sic quia beneficia principum sunt largissime interpretanda vt. l. fina. de constitu. princ. sed bec lex continet beneficium principis ergo ꝛc. Ista ratio nõ placet. nã bec lex nõ cõtinet priuilegium contra ius commune. que priuilegia sunt stricte interpretanda: vt. l. si quando. in princip. j. de inoffic. testamento. Nec ob. l. fin. de consti. prin. ¶ quia ibi loquitur in beneficio ꝙ non est contra ius commune vtputa si imperator concedit alicui castrum vel feudum sed bic loquit in priuilegio quod est contra ius commune. ¶Et

14 peditis glo. extra glo. quero ¶ quid in militibᵒ nostri tempozisᶠ vtrũ gaudeant isto priuilegio. Ja. de ra. distinguit ꝛ Ly. bic refert: ꝛ iõ dic vt bic per ni quia post pñt opponi. imo iudex ex officio põt opponere in. c. pia. de excep. in. vj. no. Bar. ꝛ bal. in. l. eleganter. ꝟ. si quis post. ff. de condi. inde. ex quo sumas regulam ꝙ quelibet exceptio inducta in odium agentis potest opponi post sniam. l. tamesti. ff. ad mace. et adde circa istam materiam vnum notabile ꝙ beneficium pacis potest opponi post sniam. ita nota. concludit Bald. in. l. si filius. ff. si cer. pet. quod. est no. pro statutis. ¶ ¶ ¶ Et exceptio inuentarii potest opponi post sententiam. vt vo luit Pet. de ancha. consi. vlti.

d ¶Non puto veram. sed salua glo. ꝟm do. Fran. de rampo. dum glo. dicit responde quo ad effectum non tamen per omnia. quia rusticus potest restitui ex clausula generali. si qua mihi iusta causa esse videbitur si non potuit consulere peritiores. ꝛ bocvidetur glo. voluisse.

e ¶Hic tangit. Adde glo. que facit mentionem de iudice excommunicato. et adde que no. Inno. in. c. exceptiones. de excc. ꝛ bal. in. l. placet. ꝟ. de fa. san. ec. vbi dicit bic esse glos. ꝙ exceptio excommunicationis põt opponi etiam in nostro foro. ꝛ vide bic Bal.

f ¶Nostri tempozis. vide que not. bar. in. l. militẽ. de procu. ꝛ Salice. in. l. non prohibetur. j. qui accu. non possunt. Spe. ꝛ ibi Jo. an. in ti. de accusatore. bar. in. l. fi. j. de iurisd. om. iud.

a ¶Celestis militie. Adde ꝙ in militaribᵘ actis præferꝫ doctor militibus. casus est in. l. j. ꝙ incipit in ciuilibᵘ. ff. de offi. vicarij. ꝛ in distincte tz bald. in proe. ff. in fi. ꝛ Pe. de anc. in. l. aduocati. j. de aduo. di. iu.

b ¶Nolo adire. an per ista verba nolo adire inducaꝫ repudiatio. adõ bar. in. l. suus. ff. õ iure delib. ꝛ vltra alios text. adde. l. titius. cũ decederet. i. pnc. iũcta gl. ff. de acti. emp. quã sing. no.

c ¶Ista gl. istã gl. allegat pro singu. pau. de cast. in. l. in ris ignorantia. j. ꝙ admit. vide ꝙ digi in. l. iter stipulatẽ. ꝟ. fi. ff. de verb. ob. ꝛ adde aliam gl. i. l. fi duo. ff. de acqr. be. ꝛ eã ponderãt doc. magistre Ange. et Imo. vide ꝙ dixi i l. i suis. i. fi. pe. col. ff. de lib. ꝛ postbu.

d ¶Glo. rñdet. põde ra istã gl. qz ꝓbaꝫ ꝙ filius nõ adimplẽs voluntatẽ de functi ad pias cãs primaꝫ legitima eo qz dꝫ ꝙ est quasi lucrũ sed ꝙ hoc ꝓuat oĩ lucro vt in. ꝟ. fi aũt. in aut. de eccl. ti. ergo vide ꝙ dixi i. c. heredes. õ test. Ludo. ro. in consi. cxxiij. vbi dicit ꝙ est quasi debita. vide bal. i. cũ mulier ff. solu. ma. vbi ponit differentiã inter lucrũ ꝛ ãsi lucruꝫ. Andre. barba.

Andr. Domate.

e ¶Dicit lucrari. ꝛ vide Ro. ꝟ. cxxv. ꝛ are. cõsi. ij. col. ij. ꝛ xvij. co. v. ꝛ alex. xvij. col. ij. in fi. vo. iij. ꝛ. cj. col. pe. e. volu. vbi dicit ꝙ titulus hereditatis dicitur lucrativus. ꝛ do. Sozi. ꝟmo ad fin. vbi pulchre ex hoc infert.

eum. ¶Quero quid in militibus celestis militieᵃ videtur ꝙ idem vt. l. miles. in prin. ꝛ ibi no. ff. de re iudi. Contrarium ¶ puto qz ista lex continet priuilegium contra ius commune ideo non est nostrum extendere vt. l. si vero. ꝟ. de viro. so. ma.

¶Repudio et nolo adire an idem sit.

¶Amignorantia. Ida repudiãti hereditatẽ materna prætextu ignoratie non subuenit. b. o. ¶Op. j. de repu. here. l. fi. vbi infra triẽnium lz adire hereditatem repudiatã. Sol. ibi loquit in hereditate paterna bic in materna. ꝛ bec est vera sol. ¶Contra istã op. de. l. filij. ꝟ. j. ff. ad ter. Sol. ibi nõ repudiauit lz dixit non adeo seu nolo adire. ᵇ ita dicit glos. Sed Pet. reprehendit istã sol. dicit emꝫ ꝙ lz de ꝛ subtilitate grãmaticali aliud est dicere repudio. aliud no lo adire: tñ ẽm iuris dispositionem illa verba idẽ importãt. Ego vero teneo glos. pro qua facit qõ in l. serui electione. in pn. ff. de leg. i. ꝛ tamen illa verba nolo adire cũ cursu anni inducũt repudiationem: vt. d. l. filij. ꝟ. j. ff. ad tertu. Alij dicũt ꝙ pæterierat bic annus. ista est diuinatio. Alij dicũt ad vtrũqꝫ contrarium ꝙ bic alius adierat in ãsijs secus et istud continet etiã diuinationem.

¶Dispositio. l. fi. C. de repu. beredi. non bz locũ in filio emancipato.

Bereditas patris dicit quasi debita filio.

Quãdo quis acquirit illud qõ est sibi quasi debitũ dicitur lucrari.

¶Semancipata. Juris ignoratia nõ excusat in lucro seu ãsi lucro. b. o. ¶Op. de. l. fi. j. de repu. be. Sol. ibi loquitur in filio in ptãte bic in emãcipato ꝛ vide istã glo. primã. innuit ista gl. ᶜ ꝙ. l. vlti. j. de repu. here. non habet locũ in filio emãcipato. ¶Contrarij videt ibi tenere gl. ꝛ ibi dicã. dixi in. l. nõnunqꝫ. de colla. bono. ¶ Pro modo tene istã gl. vel dic ꝙ ibi loquit in eo qui est excl usus tẽpore. bic in eo qui est excl usus repudiatione. ¶Op. ff. de bo. pos. l. in bonorũ. Solu. ista intelligit ẽm illam qz bic potuit cõsulere peritiores ꝛ nõ consuluit. ¶ ¶Contra boc opp. iuris ignoratia nõ nocet in dãnis vt. l. iuris ignoratia. ff. e. sed bic ista filia certat de dãno vitãdo: qz bereditas patris erat tibi debita: vt. l. si. ꝟ. pe. j. de cõdicil. l. si quis legatũ. in fi. ff. de fal. Glos. respõdet valde not. dicit glos. dico ꝙ nõ est debita vere sed quasi debita. tene menti istam gl. Not. etiam aliud ꝙ quando quis acquirit illud quod est ibi quasi debitum dicitur lucrari ᵉ et indicatur sicut de eo qui lucratur sicut bic vides. quod not. ¶Ultimo oppo. de. l. prima. ꝟ. sed videndum. de suc. edi. soln. fateor ꝙ potest admitti ex alio capite tãꝙ cognata. ꝛ vide glo. ꝛc.

¶ ¶Diuisio facta cũ berede putatiuo p ignoratiã nõ preiudicat.

Error præsumit probando rẽ aliter se habere.

Testamentum nõ solenne qñ habeatur pro falso ꝛ quo ad quid.

Obligatio aliqua an oriaꝫ inter coberedes siue veri siue putatiui.

In dubio præsumit pro testõ nisi ex inspectione cõtrarium appareat.

¶Spost diuisionez. Primo ponit theoricã. secundo ponit practicam. scõa ibi ostendere igit apud rectoꝛe ꝛc. ¶ Diuisio facta cũ berede putatiuo per ignorantiam nõ preiudicat. b. o. ¶Not. primo qõ dixi in summario scz ꝙ diuisio ꝛc. ¶Scõo not. ꝙ probando aliter rem se habere terroꝛ præsumitur. ¶Op. ff. fami. hercis. l. cũ putarem. Sol. dicit glos. ibi fuit facta diuisio per iudicem. bic extra iudiciũ istam cõiter tenent nostri doc. tamen Ric. malum. dicit idem in iudicio in casu legis nostre. quia bic fuit productũ testamentum quod erat falsum vel erat non solenne: ¶ ꝛ non solenne testamentum habetur pro falso: vt. l. iubemus. j. de testa. in fin. vnde

1 ¶Falsa cõclusio facta scienter sine ignoratẽ qñ preiudicet. ꝛ nu. 3.

2 Diuisio sola nuda volũtate nõ pdit: possessio vo sic.

4 Confessio extra iudiciũ falsa siue a sciente siue ab ignoratẽ fit facta ¶tum ad translationem dñij nõ preiudicat.

5 Dominium nuda voluntate transfert in ecclesiã ꝛ ciuitatem.

6 Ficta traditio nõ operatur translationẽ dñij. fallit in ecclesia ꝛ ciuitate. nu. 7.

8 Confessio extraiudicialis facta ꝙ fundus meus sit tuus ꝙ prosit ad probationem.

9 Ex cõfessione facta in vltima voluntate ꝙ trãsferat dñium sine traditione.

10 Confessio falsa facta in iudicio qñ preiudicat.

11 Cõfessio erronea facta in iudicio ad boc vt preiudicet dicet quo ad probationẽ nõ requirit causam.

¶Am falsa. Falsa cõfessio circa proprietatẽ rei nõ preiudicat. b. o. ¶Duobus modis legitur vno mõ in eo qui confitet falsuz ignoranter alio mõ in eo qui confitet falsum scienter. prima lec. tangit in scõa glo. Alia lectu. tangit in glos. vltima. prima glo. est communis ad vtrãqꝫ lectu. ¶Oppo. ff. de confes. l. non fatetur. Solu. dicit glos. ¶ quod pꝛout ista lex loquitur in errante põt intelligi duobus modis. vno modo ꝙ errauit de facto. alio modo ꝙ errauit in iure. si intelligis de erroꝛe facti lex cõtraria non ob. si intelligas de

¶Coberede suo. Pro boc est text. ꝙ qñ sunt duo coheredes ꝙ quilibet capit a se ꝛ nõ a coherede. l. in testõ. ꝛ ibi nullũ sing. põderat. Ang. ꝛ bal. ff. ij qs omis. cã testa. nã testator ibi dixit si titiꝰ heres nõ erit meum. be res esto. ꝛ sic mens testatis ibi fuit ꝙ caperet a titio als vo a se accepisset.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Pōt inducī. ad de q̄ no. bart. in. l. tres fratres. in p̄n. ff. de pact.

b ¶ Deriſ. iſtis ad de q̄b bal. in. l. j. in gg. colū. de ꝓfeſ. dicit ſic ꝓfiteor aduerſariū meū poſſide re. et ego poſſideo nō trauſſert in eū poſſeſſio. et idem Bald. hic.

c ¶ Fruda volūtate. ⁊ vide que no. bal. in. l. ad ꝓbationē. in v. q̄ro ſi inſtrm. C. loc. Adde q̄ no. Ly. i. l. nō nudis. ⁊ in. l. nō epiſtolis. j. de ꝓba. ⁊ ad limitationē eorū q̄ hic habenť. vide q̄ no. bart. in. l. cū teſtm. ad fi. j. e. vbi i bis q̄ ſolo ꝓſenſu cōficiūtur i hypothecaria ⁊c. nocet ſola ꝓfeſſio p̄ do. Ant. in. c. fi. de cōfeſ. ad fi ꝓfiteor fundū cēſualē eſſe nūquid mihi plene p̄iudicet in iure cenſus dic q̄ ſic ſm bal. i. l. ſi certis annis. j. ō pac. facit. l. ſi cēſualis. ibi bal. j. de dona.

d ¶ Eſſet cōdēnat⁹. adde text. ⁊ ibi no. barto. in. l. rura. de oī ag. deſer. lib. xj.

e ¶ Tenēt doc. adō gl. no. i. l. j. in fi. de interro. acti. ⁊ Ly. in. l. gñaliter. C. de nō nu. pecu. ibi vīb bal. ⁊ do. ant. ét in c. fi. de cōfeſ. ⁊ q̄ no. bar. ⁊ q̄ ibi dixi i. l. nuda. ff. de do. adō tū q̄ confeſſio ſine cā facit aliquā p̄ſumptionē teg. eſt not. ſm intellectū gl. in. l. inſtſa. C. de ꝓba. ⁊ ad limitationē eorū q̄ hic habenť. vide q̄ no. bart. in. l. cū teſtm. ad fi. j. e. vbi i bis q̄ ſolo ꝓſenſu cōficiūtur i hypothecaria ⁊c. nocet ſola ꝓfeſſio p̄ do. Ant. in. c. fi. de cōfeſ. ad fi ꝓfiteor fundū cēſualē eſſe nūquid mihi plene p̄iudicet in iure cenſus dic q̄ ſic ſm bal. i. l. ſi certis annis. j. ō pac. facit. l. ſi cēſualis. ibi bal. j. de dona.

errore iuris. Reſpon. q̄ hic fuit erratū extra iudicium ibi in iudicio. ¶ Scdo mō loquit in ſciēte et tunc op. cōfeſſio facta a ſciente p̄eiudicat: vt. l. tale pactum. in p̄in. ff. de pact. Solu. confeſſio facta a ſciente p̄eiudicat in bis q̄ poſſunt ſola volūtate in duci vt pactū liberationis ſola ptāte ſeu volūtate pōt induci. [a] ita loquit̄. l. ſi tale pactū. ſed perdere dñium † quis nō potest nuda voluntate: vt. l. ſi qs vi. ſ. dōia. de acquir. poſ. merito falſa confeſſio ſciēti non p̄eiudicat. ſecus in poſſeſſione que ſola voluntate perditur: [b] vt. d. ſ. differentia. in fi. glo. dic ibi loquit̄ in poſſeſſione liberationis que ſola voluntate pōt induci. ¶ Primo quero q̄ iſtarū lect. ſit vera. † Rñdeo vtraq; ſiue ſcienter ſiue ignoran ter iſta confeſſio fiat non p̄eiudicat. q̄ñ ſi partes vellent hoc facere expreſſa volūtate q̄ illud quod erat paternū eſſet maternū non poſſent. ¶ Quid ſi cōfiteor fundum eſſe tuum an iſta confeſſio mihi p̄eiudicet et videtur q̄ ſic: q: partes poſſunt hoc inducere q̄ fundus meus efficitur tuus tū ꝓ iſto declarando debetis aduertere† quādo iſta confeſſio fit extra iudiciū tūc ſiue fiat a ſciēte ſiue fiat ab ignorante nō p̄eiudicat q̄tum ad tranſlationem dominij: q: non poteſt induci nuda volūtate[c] partium abſq; traditione: vt. l. traditionib⁹. j. de pact. de rei ven. l. ſi ager. † Fallit in eccleſia ⁊ ciuitate. ar. l. vlti. ff. de ſacroſan. eccle. ſicut eñ ſimplici donatione trāſfertur dñium in eccleſia: ita bac ſimplici cōfeſſione. ¶ Plus dico ſi duo cōfiterentur ex certa ſciētia. ſ. fundum meū eſſe tuum ⁊ me tuo noīe poſſidere non tranſfertur dñium. † q̄ ficta traditio nō operaretur tranſlationem dominij: vt. l. creditor. ff. eandem. ⁊ ibi per doc. ꝛ. l. ſi rem aliquā. de acquir. poſ. † Fallit in eccleſia vt dictum eſt: prodeſt tamē iſta confeſſio q̄tum ad probationem: † q̄ fundus meus non p̄ſumit̄ donec probetur ſuus: arg. l. publia. in fin. ff. depo. de non nu. pec. l. generaliter.

¶ Contra predicta facit. ff. de do. l. ex hac ſcriptura. † Sō. ibi fuit cōfeſſio in vltima volūtate in qua trāſſertur dominium ſine traditione. ¶ Ulterius ſi iſta † ꝓfeſſio eſſet facta in iudicio: ſi quidā ab errā te in iure p̄eindicaret ab errante in facto nō p̄iudicaret. ſed poteſt reuocari vſq; ad ſniam: vt. ff. de cōfeſ. l. nō fatetur. et. l. cū falſa. ſ. e. ⁊. j. eo. l. erro. ⁊ not. banc glo. Si vero cōfeſſio fieret in iudicio a ſciente tunc perinde eſt ac ſi in rei vendi. eſſet condemnatus. [d] caſus eſt in. l. certum. ſ. j. ff. de cōfeſ. qui caſus eſt notabilis multū. ¶ Quero quādo iſta cōfeſſio fit in iudicio vtrū requirat cauſaꝫ ad hoc vt proba tionē inducat. breuiter dico † q̄ non ita tenēt doc.[e] ſicut enim in libello qui formāt in rei ven. nō requiritur cauſa eadem ratione et in confeſſione ſufficit q̄ quis confiteatur fundū eſſe meum ⁊ cauſa non requiritur. vt. l. an eādem. ſ. exceptiones. de excep. rei iudica.

Inō tranſactionis.

Breuiter hoc dicit. Qui ſoluit indebitū illud repetit ſoluto p̄ius eo q̄ debet. hoc dicit hic nō ſunt alia.

☞ Creditor adhibit⁹ in preparatorijs iudiciorū quādo reuocetur.

Mulier que ꝓfeſſando errauit in preparatorijs iudiciorū quando iuuet velleiano ⁊ quādo beneficio huius. l.

Cōfeſſio erronea facta poſitionibus reuocat vſq; ad ſniam. ⁊ etiam poſt ſniam q̄ñ eſſet facta perſua ſione aduerſarij. nu. 8.

Error quando eſt expreſſus in ſentētia poſt ſniam reuocatur.

Ob delictū aduerſarij q̄ falſas allegationes ꝓdu xit cōfeſſio erronea pōt ſniam reuocatur.

Item reuocat in alia cauſa.

Item reuocat ꝓpter iuſtā ignorantiā ex clauſu la generali.

Cōfeſſio erronea facta circa deciſiua totius negō tij reuocatur etiā beneficio huius. l.

Si vigore confeſſionis erronee ſit factū p̄ceptū a iudice tale p̄ceptū ⁊ cōfeſſio reuocari poteſt.

Itē reuocatur q̄ñ eius vigore eſſet factū p̄ceptū guarentigiatū a notario.

Error adhibit⁹ in iudicio in omittēdo vſq; ad ſententiā reuocatur.

Si poſt terminū datū ad producendas exceptiones aliquid ad notitiā tui ſuperuenit poterit poſt terminū produci.

Error an probetur probādo rem aliter ſe habere

Error.

Reor facti.

Duas regulas ponit vnā affirmatiuā aliam negatiuā. Affirmati ua eſt iſta. Error facti poteſt reuocari[f] ante latam ſniam ⁊ ſic nō nocet. Negatiua eſt error facti poſt latam ſententiam non poteſt reuocari et ſic ſententia nō poteſt reſcindi. Alia regula eſt ibi nam cauſa deciſa ⁊c. ¶ Ad euidentiam noſtrarū glo. debes ſcire quod habes primā glo. ſ. magnam que eſt additio. ⁊ iſta reſpicit primā regulā. Itē ba bes ſecundam gloſſ. que eſt antiqua et illa reſpi cit ſecundam regulam. Item debes ſcire ad eniden tiam quod lex iſta legitur duobus modis p̄inci paliter: vno modo in errore facti adhibito in iu dicio. ſecundo in adhibito extra iudicium. Item p̄ima lectu. ſubdiuiditur in quatuor. primo quan do eſt erratum in p̄paratorijs iudiciorum. ſecun do quando eſt erratum in bis q̄ ſunt deciſiua partis. tertio quando eſt erratum in bis que ſunt de ciſiua totius. quarto quando eſt erratum in omit tendo. ¶ Prima lectura eſt quando eſt erratū in p̄paratorijs: vtputa in aliqua interrogatione q̄ fit ante lit. conteſta. per titul. de interrogatio. acti. ¶ Ad iſtam oppo. ff. de interro. act. l. de etate. ſ. fi. Glo. ibi dixit falſum ex certa ſcientia hic per erro rem non videtur bona ratio: quia tex. ibi dixit ma xime. ⁊ hic implicat idem eſſe ſi ignoraret. dic ergo quod ſi ponimus ibi ignoraſſe. fuit talis ignoran tia que cadit in latam culpam. ¶ Item oppo. de l. ſi mulier in iure. ff. ad velleia. vbi ſi mulier fuit cō feſſa ſe heredem † quod pertinebat ad p̄paratio nem iudicij: vt ibi dicitur quod innabatur velleia no. ergo innuit quod de iure cōmuni non innuabat dicit gloſ. imo non innatur: quia habet illud reme dium: ⁊ etiam remediū huius. l. vel dic q̄ ante ſen tentiam habet duplex remedium mulier ſcil⁹ vel leia. ⁊ huius. l. poſt ſniam habet remedium velle. tantum. ¶ Tertio oppo. extra gloſſ. de. l. is qui ſe obtulit. de rei vendica. ⁊. l. qui ſe. de peti. heredi. So lu. ibi vult penitere ante lit. conteſta. nō poſt ſimi liter poſt lit. conteſta. non poſſet niſi de errore do ceret. per banc. l. ⁊ hoc examina. vt dixi in. l. non fa tetur. circa p̄incipium. ff. de confeſſis. ¶ Secundo mō do legitur quando errat̄um eſt in bis que ſunt de ciſiua p̄tis. vtputa ſin aliqua poſitione. exēplum in. l. cum falſa. ſ. eo. agebatur hypothecaria. inter alia fuit facta poſitio q̄ res erat materna ⁊ ille con feſſus eſt. † iſta confeſſio non decidit totam lite: ſꝫ partem: iſto caſu admittitur reuocatio vſq; ad ſen tentiam ⁊c. ¶ Ad idem oppo. ad macedo. l. finali. Solu. vt ibi. q̄ illud ideo quia infra triduum fuit lata ſententia. ¶ Oppo. de confeſ. l. ſi is cum quo. Solu. ibi loquitur in bis litibus que agebantur per inficiationem. ideo non admittitur reuocatio etiam ante ſniam: ⁊ iſte opinio. ſunt in fin. glo. que reſpiciunt primam regulam. ¶ Ad iſtam eandem lectu. oppo. et videtur quod poſt ſententiam poſſit reuocari talis † error. vt. l. p̄ima. ſ. de erro. cal. ſol. ibi erat expreſſus error in ſententia. et ſic ſententia non valebat. ¶ Oppo. ad idem de. l. ſi. j. de reb. cre. ⁊ ſi ex fal. inſtrumen. per totum. Solu. ibi ſpeciale p̄opter delictum aduerſarij † qui falſa inſtrumen tavel falſas allegationes ꝓduxit. ¶ Op. j. ſi aduer rem iudica. l. ſecunda. Solu. vt in gloſ. Item opp. j. de furtis. l. ſi. ſ. finautem. Glol. dicit ⁊ bene ibi re uocatur error in alia cauſa. vnde ſicut ſententia in alia cauſa non p̄eindicabat. † ita non impedit re uocationem errois. ¶ Oppo. ff. quando actio. de pecu. eſt annalis. l. p̄ima. ſ. fina. Solu. dicit gloſſa ibi erat cōis error. iſta ſol. ſatis placet. vñ ille † qui errauit habuit iuſtam cām ignorantie. p̄pter quā potuit reſtitui etiā poſt ſententiam ex clauſula generali

[f] ¶ Reuocari. caute lā aūt ad reuocan dū errorē. vide per bart. in. l. de etate. in fi. de interroga. acti. ⁊ in materia vide q̄ no. ſcripſi poſt bart. in. l. ij. ſ. q̄ obſeruari. de iu. calū. ⁊ barto. in. l. poſt legatū. in p̄n. ff. de bis q. vt indi. ⁊ q̄ hic dr̄ q̄ error non pōt renocari ipſo. iure ſꝫ p̄ reſti tutionē ſic. l. fidei cōmiſſum. ff. de cō feſ. banc. l. limitat in fi. lec. ſiue. ⁊ vide per eūdē. ⁊ nota. ét q̄ tā pars q̄ teſtis incontinēti pōt re uocare errorē ſuū etiā circa ꝓbatio nē errois. ſecus ſi ex iterualio. vt no. bal. in. l. edita. j. de eden. in. cccij. col. alle. bart. in. l. poſt legatū. de bis qui vt indig.

a ¶ Clauſula. gñali. adde bar. in. l. j. in fi. p̄in. ff. de eo per quē fac. erit ſed an iſtud ſit verū gl. in c. fi. de iureiur. lib. vj. dicit relatis mul tis opi. q̄ rñſio cir ca poſitiones pōt reuocari ſi doceat de errore. all. guil. durā. i ſpe. in ti. de depoſito. Sꝫ bart. hic vult q̄ ꝫ nō re nocet errorea tñ ſemp pōt reſtitui tanq; ductus pſua ſione aduerſarij. q̄ b ſi eſſet verū ſequeretur q̄ nūq; reuo carēt reſpōſiones poſitiōibus facte q̄ poſſet peti reſti tutio. ⁊ ió bald. vī tenere ꝺnium in. l. de tutela. ó i integ. reſtitu. ⁊ etiā hic tꝫ ꝺniū ⁊ magis expſſe ſeq; q̄ niſi expſſe appareat de dolo aduerſarij ponē tis. iſtud dictū ali ter non p̄cedat vt vī velle Inno. i. c. cū cām. de app. de hoc dicto etiā vió aliq̄d per imol. i. l. ſi. ſ. iuſſus. de ap. ⁊ ad glo. in. d. c. fi. de iureiur. vide Inn. i. c. cū venerabilis. de excep. ⁊ in. c. cū olim. ⁊ per bal. i. l. edita. j. de eden. in c xxxiij. col. ver. ſepe accidit vbi oīno vi de et ibi ponit de eo q̄ errauit ponē do an poſſit corri gere.

vz. Gl. hec Jaſonem m. 23a 25. malis

[a] ¶ Dōe q̄ñ cōfeſ ſio facta iudiciali ter in actis vel poſi tio poſſit p̄tegtu errois corrigivel renocari Roma. cōſi. cccxxxv.

b ¶ Nō colligit imo dicit q̄ colligit de cōtrario q̄ gl. fa. ff. de confeſ. l. ſi is. ſm domi. Frā. de rampo.

c ¶ Pro facta in iu dicio. vió bar. in. l. poſſeſſio quoq;. ſ. ⁊ ſi poſſeſſio. ff. de acqui poſ. ⁊ bar. in l. nō fatet. in fin. de cofeſ. ⁊ bar. in. l. iu beimus. ſ. ſane. de ſacroſan. eccle.

nerali[a] ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur. Bat glo. ibi aliā ſolu. quod errauit perſuaſione aduer ſarij. que ſolu. etiam eſt multum no. nam ſi poſitio ni facte ab aduerſario tu reſponderes credo q̄ etiā poſt ſententiam potes illā reuocare per beneficiuꝫ reſtitutionis in integrum. nam fuiſti leſus: q: credidiſti illi ponenti: ſecus ſi tua ſponte confiterearis non eo ponente. ¶ Opp. de. l. babebat. in p̄inci. ff. de inſtito. glo. dicit ibi non nocet error in illa cā Doc. dicunt quod ibi eſt eadem cauſa. ⁊ eadē actio et qualitas actionis mutatur ſi illa additio inſti toria ⁊c. vnde dicunt q̄ admittitur per teſtes ad probandum contrarium per reſtitutionem in in tegrum diſtingue circa hoc: vt dixi in. d. l. non fa tetur. ¶ Tertio modo pōt intelligi de errore ad hibito circa ea q̄ ſunt decīſiua totius: vt q̄ñ ego cō fiteor tibi totaꝫ petitionem tuam iſta lect. non col ligitur[b] ex verbis gloſſ. tamen colligitur ex dictis Jaco. de are. et videtur q̄ iſto caſu bec lex non ba beat locum. nam confeſſus habetur p̄o iudicato ⁊ condēnato: vt. j. de ꝓfeſ. l. j. ⁊. l. p̄oinde. ad. l. aquil. ergo de errore non pōt cōqueri: q: ſtatim ſentētia habetur p̄o lata ⁊ diſtinctio huius. l. non videtur habere locum. do. Jaco. butri. tenebat q̄ etiam in bis que ſunt deciſiua totius habeat locum lex iſta ⁊ illud quod dicitur confeſſus habetur p̄o iudica to verum eſt: q: habetur p̄o iudicato ſcienter ita intellige gloſ. in. l. j. j. de confeſ. p̄o p̄ima oppo. vi detur caſus in. l. poſt rem. ff. de re iudica. p̄o opin. quam dixi eſt caſus in. l. penul. ff. eodem. iſtud pu to verum. Non ob. l. poſt rem. q: debet intelligi: vt dixi de confeſſione emiſſa a ſciente. ¶ Sed in ꝛta boc quero quid dices ſi poſt confeſſionem factum eſt p̄ceptum de quo loquitur. l. ſi debitori. ff. de iu di. certe puto idem: q: iſtud p̄ceptum non eſt con demnatio: nec eſt ſententia: ſed magis pertinet ad executionem. vnde iudex non volens exequi con feſſionem executionem mitteretur: vt. l. j. j. de con feſſis. facit p̄ceptum de ſoluēdo ⁊c. ¶ Et eodem modo dico in inſtrumentis guarentigionatis que ſiunt per tuſciam. vbi notarius ex autoritate ſibi conceſſa facit p̄ceptum partibus q̄ obſeruent contenta in inſtrumēto: q: puto q̄ talis ꝓfeſſio ha beatur p̄ facta in iudicio ⁊ eo de modo veniūt re uocāde alie ꝓfeſſiones facte in iudicio. ¶ Quar to modo poteſt intelligi de errore adhibito in iu dicio in omittendo: vt ſi per errorem omiſi ali quam exceptionem dilatoriam vel peremptoriam vſq; ad ſententiam poſſum reuocare non poſt: di cit hec leg. vide gloſ. que incipit pone cauſam. in. l. cum putarem. iſtam lectu. tene menti: q: ſi poſt lit. conteſta. vel poſt lapſum termini dati ad p̄odu cendum exceptiones ſeu p̄oducenda iura ſuper uenit ad tui notitiaꝫ aliquid q̄ p̄ius ignorabas per ignorantiā facti pōt excipere poſt terminum. bic eſt text. extra de excep. c. paſtoralis. ¶ Oppo. ⁊ videtur q̄ poſſit opponi etiam poſt ſententiam: vt. ff. e. l. j. Solu. vt ibi dixi. ¶ Secunda lec. p̄inci palis in hac lege eſt de errore adhibito extra iudi cium: et hoc ſentit illa glo. parua: ibi vel indebito ſoluto. ſecundum hoc habes caſum huius legis ſa tis clare. Domini: error extra iudiciuꝫ adhibetur quandoq; in confeſſione circa realia iura. de quo tetigi in. l. cuꝫ falſa. ff. eo. tangam etiā. j. p̄ogi. q̄ñ iſte error adhibetur circa alia ⁊ iſta eſſet longa ma teria quam gloſ. tractat in. l. regula. ff. eo. ⁊ Dy. in c. iuris ignorantia. de regu. in. lib. vj. ⁊ ideo hic nō tango de errore vero adhibito extra iudicium di cam in. l. cū quis. j. eo. ſufficit quod examinaui bic de errore adhibito i iudicio. ¶ Dualiter etiā iſte error probetur tetigi in. l. poſt diuiſionem. ff. eo. et glo. tangit in. l. de etate. ſ. qui iuſto. de interro. act. ⁊ de proba. l. cum de indebito. ⁊. l. nō fatetur. ff. de confeſ. que gloſ. omnes videntur velle q̄ probando boc aliter ſe habere probetur error. In contrariū facit not. in. l. ſi res. de leg. j. de noua. l. ſi qs delega uerit. Alie gl. diſtinguūt an illud ſuper quo eſt er ratū deprehendat ex facto proprio vel alieno. dixi plene in. l. nō fatetur. de cōfeſ. nō dico modo: q: nō poſſum cōplere lectionem.

7 Nō erraui a dominij opinio 2ª Jaſo. hic. m. 4. col. mm iō Ly. limita. implicita. 2ª Jaſo. hic. mm. 17. b. 18

1 ¶ Voluntas errātis eſt nulla.
2 Si aliqs ſcienter confiteť aliquem libertū qui erat ſeruus an ſeruus ſit liber.
3 Verba enūtiatiua fauore liberationis inducūt di ſpoſitionē quando p̄incipaliter ſunt ꝓpter ſe emiſ ſa. nu. 4.
5 Pactum inter dñm ⁊ ſeruum q̄ valet q̄ñ p̄cedit naturalis obligatio.
6 Danumiſſio q̄ poſſit fieri in q̄olibet loco.
7 Jura realia q̄ poſſunt ſolo conſenſu induci ⁊ tolli q̄ per ſolam confeſſionē factā a ſciente inducuntur.

Am teſtamentuꝫ.

Hoc breuiter dicit cū ſeq. Verba enun tiatiua erronea ⁊ p̄o libertate nō indu cunt diſpoſitionē boc dicunt iſte due leges. ¶ Ad euidentiā debes ſcire q̄ dixi in ſummario. ¶ Se cundo not. q̄ errātis volūtas † nulla eſt. ſimile de iuriſdi. oīm iudi. l. ſi per errorē. ¶ Op. ff. ad. l. fal. l. j. ſ. ſi legatarius. Sol. gl. ibi p̄eiudicat ſibi in poſ ſeſſione q̄ perdidit interdictū quoꝰ legatoꝰ non in p̄oprietate. ¶ Circa bas leges ſormať vna que ſtio † quero quid ſi ſcienter cōfeſſus eſt iſtos eſſe li bertos cum eſſent ſerui: an erunt liberi. Circa boc Huarnerius poſuit vnā ſuam glo. que dicit ſic. ex ignorantia deficit boc q̄ ſi eret a ſciēte: nec fuit bic peccatum, al's delictū. ita dicit glo. que gl. expoſita ſm vnū modū dicit q̄ verba illa p̄olata a ſciente inducerēt libertatē. ſm aliam diſpoſitionē dicit to tum econuerſo. Et vt intelligas iſta diuerſitas eſt ex quadam cōſtructione grāmaticali. nā illud rela tiuum q̄ poteſt referri: vt ſit ſuum antecedens id q̄ fiet a ſciente. ¶ Item poteſt intelligi vt ſit ſuus antecedens tota illa oratio hic deficit q̄ ſi fieret a ſciente iſtas expoſitiones videatis in glo. quia ſunt clare. ⁊ poſtea videbim⁹ q̄ erit magis vera: argua mus p̄o vtraq; parte. Primo p̄ ꝑma expoſitione facit bic tex. a Jtio ſenſu. vbi dicit ſi non ipſius ac ceſſerit indiciū. Item p̄o boc facit: q: in liberatio nibus † verba enuntiatiua inducunt diſpoſitionē vt. l. tale. in p̄in. ff. de pac. ⁊ iſtam p̄imam tenet bic gl. p̄o alia opi. facit. nam pactum inter dominum et ſeruum non valet. vt. l. interpoſitas. j. de tranſa. l. cū affirmes. de lib. cau. vñ iſta ꝛba non inducit liberationem de p̄ſenti: nec de futuro obligant dñm. Et iſtam opi. tenuit Joā. quam opi. videtur tenere gl. in. l. ſeq. ⁊ vide glo. p̄o boc facit: q: in per dendo dominiū confeſſio facta etiam a ſciente non p̄eiudicat: vt. ſ. eo. l. cum falſa. ſm vnam lect. Pe. ⁊ Ly. bic eum referens tenet iſtam ſecundam opi. dicens q̄ manumiſſio ſeruoꝝ vel ſit in teſtamē to: vel in eccleſijs. vt. ſ. de bis qui in eccl. manu. l. j. et. ij. Ego puto opi. glo. eſſe veram tam in bac. l. q̄ in. l. ſeq. nam verba enuntiatiua ad liberationē in ducunt diſpoſitionē † vt dixi p. l. tale pactū. in p̄nc. de pac. boc eſt verū ſi p̄oferāť principaliter ꝓpter ſe: ita loquit̄ glo. huius. l. ſecus ſi p̄oferant p̄inci paliter ꝓpter aliud: ita loquit̄ gl. l. ſeq. facit ad boc j. de teſtamen. milī. l. ex bis q̄ plene not. in. l. ex bac ſcriptura. ff. de donationi. ¶ Ad contraria reſpō. non ob. † q̄ pactum dande libertatis inter oīm et ſeruum non valet: q: illud verū niſi p̄cedat na turalis obligatio tunc eñ valet ita loquit̄ bic: ita intelligit glo. tua. ⁊ not. quā tene menti. Non ob. ſ. eo. l. cū falſa. q: ibi loquit̄ in tranſlatione dominij facienda in alium q̄ nuda volūtate fieri non pōt ideo nō nocet falſa ꝓfeſſio. bic loquit̄ de dñio ꝓden do per confeſſionem libertatis q̄ ſit ſola volunta te vtrinſq; partis. nec eſt opus alio facto. Non ob. q̄ dicit † Pet. in duobus locis ſit manumiſſio. q: imo in q̄olibet loco poteſt fieri: vt habetis. j. de lati. liberta. tollen. l. j. ¶ Ex predictis dico ⁊ do ti bi vnam regulam que limitat ea que dixi tibi in. l. cum falſa. † q̄ iura realia que poſſunt ſolo cōſenſu induci et tolli vt hypoteca: vt. ff. de pig. act. l. j. per ſolā cōfeſſionem factā a ſciente inducerent̄ circa rē ipſius cōſitentis: per ea q̄ dixi in bac. l. Hec ob. l. cū falſa. que intelligitur q̄ñ agebatur hypothecaria q: ibi confeſſio non erat facta circa ius hypothe ce: ſed circa quoddā adminiculū ipſius: ſcilicet cir

[a] ¶ Pone caſuꝫ. ad de not. ſm Innoc. in. c. cū olim in fi. ō cenſib⁹ q̄ ꝛ ꝛ cōtra confeſſionē gs ad mittať ad ꝓbandum contrariū vt bic tñ cōtra inſtru mēta que ꝓdunt nō admittitur. nec mirum q̄ plus eſt ꝓbatio inſtrumē torū q̄ cōfeſſio ſm eū. vide tu bar. i. l. poſt legatū. in fin. ff. de bis qui. vt in dig. ⁊ dixi in. l. nō fateť. ff. de confeſ. Allegan.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ In muliere.ignorãtia iuris facilꝫ presumit in femina ꝙ in masculo vide bar.i.l.nõ fatet pe.col.ff.de ẓfel.ꝛ qõ no.bal.in.l.pe.C.de bis qui si bi ascri.ꝛ vide bart.in.l.j.ſ.nuntiatio.i vl. col.de op.no. nũ.ꝛ q̃ ibi dixi.

b ¶ Sunt mulieres. Querit bald.in.l.ſcripture.C.de ſi.inſtr.qd ſi mulier vel ruſticus ꝓducit duo inſtrã ẓtia vtrũ habeat locũ diſpõ illi⁹.l.vc3 ꝙ nutri credat. vide ibi et refert io. an.in.c.cũ ioãnes de fide inſtr. ꝙ in muliere et ruſtico nõ põt eſſe ſimpli citas vbi eſt ẓtestas. ideo ſi eſſent 2 ſibi ẓvij l teſtimonio puniuntur et nũq̃ mulier ꝛ ruſtic⁹ excuſant ab actu quez faciunt clam ſm bald.per illam glo. in.l.j.j. de iterd.ma.et ad de ꝙ nõ ſubuenit mulieri ignoranti ius in quaſi lucro ſicut nec in lucro nec in ãſi debito vt colligit ex not. ſ.e.ꝛ ibi glo.ꝛ ibi bart.ꝛ doc.ꝛ bal.i l. iuris ignoran a tia. in pzin.j.q ad mi.ꝛ i materia vide bal.ꝛ q̃ dixi.l.j. C.ō iterd. ma.ale.

✻ ¶ Pro cõcordia. b Aduerte ꝙ medij tpis tm̃ interuſurij habeẽ in cõſideratione qñ re 2 petit indebite ſolutũ ante tps ita bart. in.l.ſi ſocer. ſ. lucius. ff. ſolu. mat. Cõtrariũ dicit do. alex. voluit l ſe in apoſtillis in 2 bac.l. cũ qs. i. vſ. colũ. verſic. rñdeo iſtud plus ꝑpter 4 ꝛ in.l.j. col.ſi. ff. de condi. inde. tu dic 5 bart. nõ logtur in d. ſ. lucius. ꝑcipe 6 de interlocutoria nam bar. ibi dicit 7 ꝙ mulier poterit petere ꝓpter in 9 terueſurius medij tpis ſed non dicit 10 tm̃ ꝑpter illud vt aliter loquit in ca 11 ſu ſpãli dotis que dos cõtinet plura 13 alia priuilegia vt p doc.in.l.j.ff.ſol. ma.ꝛ in.c.ſalubri 14 ter. de vſur.

✻ ¶ Andr. Pomate. 15

c ¶ Huius timore vide gloſ.barto.ꝛ 16 paul. de caſt. in.l. poſt diuiſionez.j. 17 eo.ti.ꝛ ibi bal. aduerte tm̃ qõ cõtra 18 gloſſ. facit ꝙ imo ex teſtõ non ſolen 19 ni non debeat naturaliter.l. conſul 20 tiſſima. ſ. ex imp 21 fecto. in verbo. ac ca ꝓprietatem. Non ſunt alia.

Quamuis. Ista lex dicit idem ꝙ lex ſi emancipata. ſ. eo. non habetis hic alia.

¶ Ignorantia iuris facilius preſumitur in muliere quam in maribus.

Mulieribus errãtibus in iure ꝙbus caſibus ſubueniatur magis ꝙ minoribus.

Me paſſim. Hec eſt ſubtilis et difficilis lex breuiter dicit mulieribus non ſubuenitur ꝓpter iuris ignorantiam vltra quam maſculis niſi in caſibus a iure expreſſis. b. d. ¶ Opp. quia ſm bocvi detur ꝙ mulieres ſint deteriorꝭ cõditionis q̃ viri. nam regula eſt ꝙ maſculis in dãnis ſubuenit ꝓpter iuris ignorãtiam. in mulierib⁹ vero dr̃ hic ꝙ eſt caſuale: vnde vt obſtare. ff. eodem. l. error. in fi. glo. dicit ꝛ bene ꝙ mulieres iuuantur in oibus caſibus in ꝙbus iuuant mares ꝛ vltra illos in caſibus a lege tm̃ expreſſis. qui aũt ſunt illi caſus: glo. hic multos enumerat qui ad propoſitũ nõ faciũt.

¶ Et ideo ꝓ declaratione gl. debes ſcire q̃ q̃ncq̃ tractatur † de preſumptione ignorantie iur. et iſta facilius preſumit in muliere[a] q̃ in maſculo: et hoc eſt indiſtincte verũ: ita loquit. ff. de adulte. l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. ff. de pro bal. cũ de indebito. ſ. i. de edendo. l. j. ſ. ſi. de iure fiſci. l. ij. in fi. ¶ Quandoq̃ tractatur de ſubueniẽdo mulieribus non ideo q̃ errauerunt in iure. ſed ideo q̃ ſunt mulieres[b] ꝛ in iſtis caſibus loquit. ff. ad velleia. l. j. ꝛ. l. ſi fine. qui fatiſd. cogan. l. de die. ſ. minori. fol. matri. l. ſi cum dotem. ſ. ſi mulier. ¶ Quandoq̃ ponitur ꝙ mulieres errauerunt in iure: an † eis ſubueniatur eo caſu quo nõ ſubueniret maſculis: ꝛ in iſto caſu loquit hec lex que dicit ꝙ eis nõ ſubuenit niſi in caſibus in. l. expreſſis. Jn. l. autẽ ſunt expreſſi. ff. ad. l. corne. de fal. l. diuus. ſ. q̃n tamen: ꝛ ad turpil. l. j. ſ. accuſationem. in fi. ꝛ. l. mulieri ꝛc.

¶ Species indebiti q̃ ſunt quatuor.

Debitũ ex falcidia quod defalcatur de legato dicitur indebitum ciuiliter ſed naturaliter debitum ꝛ nu. 3. ꝛ nu. 12.

Falcidia reſecat ipſo iure quo ad õnium non quo ad obligationem naturalem ꝛ etiam. nu. 2.

Quod defalcatur per trebellianum dicitur naturaliter debitum. ꝛ nu. 12.

Quod defalcatur ratione legitime portionis debite filio vel patrono eſt de iure debitum.

Debitum ex teſtamento minus ſolenni dicitur debitum naturaliter. ꝛ nu. 8.

Ille naturaliter tenetur qui de iure gentium tenetur. ꝛ nu. 22.

Obligatio naturalis quandoq̃ etiam abſq̃ conſenſu contrahitur.

Obligatio ciuilis ꝛ naturalis quando oriatur ex eo ꝙ peccat in forma ſui.

Verus debitor absolutus per ſniam remanet ciuiliter ꝛ naturaliter obligatus ꝛ dicitur indebitum ſd ꝙ debet ope. exceptionis.

Exceptio rei iudicate eſt exceptio iuris ꝛ facti non iuris.

Obligatio naturalis quando ſit quod poſſit actio nem producere.

Abſolutus per ſententiam q̃n remaneat naturaliter ꝛ ciuiliter obligatus.

Jndebitũ ciuiliter ꝛ naturaliter tm̃ debitũ ſi ſoluatur per erroꝛem q̃n poſſit repeti.

Titulus de condictione indebiti cõtinet in ſe quãdam cãm reſtitutionis.

Compenſatio ꝙ non admittitur contra repetentem indebitum.

Equitas in ſpẽ preferẽ equitati in genere.

Soluens per errorem indebitũ naturaliter ſed ciuiliter debitum q̃n repetat. ꝛ nu. 26.

crescere q: ſi eſſet verum ꝙ relictum in teſtamento non ſolenni naturaliter deberetur non haberet locum ius accreſcẽdi: neceſſe ſit ꝙ portio deficiens in totum deficiat vt eſt tex. in. l. ſi duo patroni. in prin. ꝛ ibi nota. glo. ꝛ doc. ff. de iurein. ꝓ ſolennitate videas gloſ. bar. ꝛ paul. de ca. in. l. poſt diuiſionem. ſupra eo. ꝛ ibi etiam Bar.

22 Ex chirographo ꝛ ſic ex obligatione literarum ꝙ oriatur actio ciuilis ante biennium.
23 Imperator poteſt producere actiones abſq̃ aliqua obligatione.
24 Pactum de non petendo: an tollat actionem etiã ciuilem.
25 Ex ſententia condemnatoria oritur obligatio ciuilis: ſed non naturalis.
27 Soluens per erroꝛem indebitum ciuiliter ꝛ naturaliter quibus caſibus repetat.
28 Exceptio macedoniani ꝛ velleiani ſunt inducte ex moribus ciuitatis romane: ideo non tollunt ciuilem nec naturalem obligationem.
29 Soluens debitum omni iure ſed indebitum ope exceptionis q̃ poſſit repeti.
30 Soluens tutus ex exceptione ex epiſtola diui adriani ſi ſoluit ꝙ non repetit.
31 Exceptiones inducte ad rigorem iuris conſeruandum que ſint.

Cum quis ius ignorans. Duas partes hꝫ. prima loquitur in ignorãte ius. ſcõa in ignorãte factum. ſcõa ibi per ignorantiam eſt. Debitum naturaliter tm̃ ciuiliter indebitum ſolutũ per ignorantiã iuris non repetitur: ſed per ignorantiam facti repetitio cõcedi tur. hoc dicit pone caſum in terminis ſm opi. gl. quam intendo tenere. ¶ Ad. l. iſtã oppo. tutus ex ceptione fauoꝛabili quocũq̃ erroꝛe ſoluens repetit. vt. l. qui exceptionẽ. ff. de cõdictio. indebi. ſꝫ bere bis hic eſt tutus exceptione fauoꝛabili. ergo ꝛc. nõ debet ergo adhiberi illa diſtinctio errauit in iure vel in facto Gloſ. ſi. gloſ. magne ſoluit ꝙ hic heres nõ erat tutus aliqua exceptione: q: nulla actione tenebatur: ergo exceptionẽ nõ habebat q̃ preſupponit actionẽ. vt. l. ij. de excep. ¶ Secundo oppo. quãdo aliquis tractat de dãno vitãdo. iuris ignorantia oat repetitionem ſicut ignorãtia facti: vt. l. erroꝛ. ff. eodem. ſed hic heres tractat de damno vitãdo igitur ſi in iure errauit repetere poteſt. Gloſſ. huius timoreꝛ in prin. ſui dicit ꝙ iſta. l. debet itelligi quando quis ſoluit debitum naturaliter: ſed ciuiliter indebitum. vt legatum ex teſtõ non ſolenni vel legatũ q̃ debebat defalcari per. l. fal. ꝛ ideo ille qui ſoluit ignoꝛanter non certat ſimpliciter de damno vitando. quia aliquo reſpectu ſoluit debitũ ꝛ liberat⁹ eſt a naturali obligatione. ideo adhibetur diſtinctio que ponit in hac lege. Ultramon. reꝓbendant exempla iſtius glo. dicentes quod ex teſtamento non ſolenni legatum non debeẽ naturaliter. Jtẽ dicunt quod illud quod de legato defalcatur ꝓ falcidiam non debetur naturaliter vt ſtatim examinabo. Soluunt ergo contrarium ſic. ꝙ hic heres certat de lucro in caſib⁹ poſitis ſupra. lucrum enim eſt ſibi retinere hereditatem queſitam. ſed iſta ſolu. nõ eſt vera. nam ante hereditatẽ queſita bene certat quis de lucro. ſed poſt hereditatẽ queſita hereditas cum ſuo patrimonio cepit eſſe vnita ꝛ dici vnum patrimoniũ vt. l. ſed ꝛ ſi plures. ſ. ſi filio. de vulg. ꝛ pupi. et ideo ſi quid de iſto patrimonio minuaꝫ patiẽ damnum. vt. l. damnuꝫ de dam. infec. certat ergo hic heres de dãno. Teneamus ergo opi. gloſ. ꝓ quo gloſ. ꝛ materia tota hic poſita declarãda ſcias † ꝙ quatuor ſunt ſpecies indebiti. quoddam eſt indebitum ciuiliter ſed naturaliter debitum. de quo loquit lex iſta quod dam eſt indebitum vtroq̃ iure. ſcilicet ciuiliter et naturaliter quoddam eſt indebitum ope exceptionis ſed ciuiliter ꝛ naturaliter debitũ. Circa quodlibet videamus exẽpla ꝛ videamus qualiter ꝑ erroꝛẽ ſolutũ repetat. ¶ Circa ꝑmuꝫ q̃n eſt ciuiliter indebitum naturaliter debitum. glo. ponit exemplum in eo † ꝙ de legato defalcat⁹ per fal. Contra iſtud dictũ inſurgũt vltramõ. vt Pet. dicẽs q̃ illud non eſt debitum necq̃ ciuiliter necq̃ naturaliter. nã lex falcid. reſecat legata ipſo iure: vt. l. plautius. et. l. linea. ff. ad. l. falcidiã. ꝛ. l. j. ſ. ſi mortis. quo. le. ergo nullo iure debetur. Preterea quando lex reſiſtit obligationi non oritur ciuilis nec naturalis obliga. vt. l. non dubium. ſ. de legi. et. l. ſi non ſortem. in princi. ff. de condi. indebi. ꝛ de fideiuſſo. l. cum lex ſed lex falcidia reſiſtit legato ꝙ non excedat dodrantẽ: vt. l. ff. ad. l. falcid. ergo nullo iure debetur. Huil. de cug. in hoc tenet gloſ. noſtram. nã in legatis voluntas defuncti dominatur vt. l. in conditionibus. de condi. ꝛ demon. ſed de iure antiquo permittebatur teſtatori legare quantum volebat ſuperuenit lex falcidia que eſt contra teſtatoris voluntatẽ: vt. l. titia. ff. ad. l. falci. remanet ergo teſtatoris voluntas ꝙ ſolnatur. ergo remanet naturalis obligatio. Idem tenet Jaco. butr. nihil allega. Ex. recitat hic Pet. ſimiliter. ¶ Ego dico † opi. gl. noſtrarum eſſe veriſſimam. primo per caſum expreſſum. j. ad. l. falci. l. j. vbi dicitur ꝙ qui ſoluit quod poterat per falcid. reſecare non ſoluit plus debito. ergo apparet ꝙ erat aliquo iure debitum ciuiliter non ꝓpter legem falci. ergo reſtat ꝙ erat naturaliter debitum. Preterea ex eadem. l. probo ſic. donari videtur qõ nullo iure cogente conceditur: vt. l. donari. ff. de don. ſed illud qõ defalcatur per fal. ſi nullo iure eſt debitũ: ergo ſolutio eſſet donatio. ſed hoc falſum: quia non eſt donatio: vt. l. j. j. ad. l. falcidiam. ergo ꝛc. erat ergo naturaliter debitũ. cuius ſolutio nõ dicitur donatio: vt. l. hoc iure. ſ. penulti. ff. de dona. ꝓ hoc optime facit. l. ſi patronus. ſ. de illo. de dona. ꝛ ibi de hoc tetigi. ¶ Ad contrarium dicit pe. ꝙ falc. reſecat legata ipſo iure. doc. non reſpondent: ſed reſpondeo ꝙ † reſecat ipſo iure quo ad dominiũ: vt. ll. ſ. alleg. non autem quo ad obligationẽ naturalem reſecat: vt ſupra probatũ eſt. Non obſt. quod dictum eſt ꝙ lex reſiſtit obligationi: quia hoc eſt falſum. dicit enim lex falci. ꝙ poſſit legare quis quãtum vult. dummodo apud heredes remaneat quadrans hic non ꝓhibet teſtatorem vltra legare ſed precepit apud heredem debere remanere quadrantem. Preterea ꝙ hoc ſit verũ apparebit ex ratione quam dicam in. q. de teſtamento non ſolenni. ex his cõcluditur ꝙ tua glo. dicat veritatem. Extra glo. quero quid de eo quod defalcatur per trebel. Reſpond. ꝙ † naturaliter eſt debitum ꝛ eius ſolutio non eſt donatio. tex. eſt rotundus in. l. debitorẽ. de bis que in frau. credi. ¶ Quero quid de eo quod defalcatur per legitimam † portionem debitã filio vel patrono. Reſpon. illud iure eſt debitum. quod apparet: quia quocũq̃ erroꝛe ſolutum repetitur. vt. l. patronus. in principio. ff. de dona. et ibi eſt tex. ¶ Sumus expediti de primo exemplo glo. Secundum exemplum † eſt de legatis relictis in teſtamento non ſolenni. gloſſ. dicit ꝙ illud eſt naturaliter debitum: vt. ſ. de condictio. indebiti. l. fideicommiſſum. ꝛ. ff. de condict. indebiti. l. fideicommiſſum. Pet. contra. ꝛ dicit ꝙ iſtud non eſt verum: quia obligatio naturalis contrahitur conſenſu: vt. l. j. ff. de pact. l. in his. ſ. imperator. de ſolu. ſed in propoſito teſtator hic non conſenſit quia non cognouit venientes ab inteſtato: ſed ſcriptum in teſtamento. Item bero qui ab inteſtato adiit hic non conſenſit. non enim eſt veriſimile ꝙ velit obligari. Preterea dicit ipſe quando illud quod agitur peccat in forma ſui non oritur neq̃ ciuilis neq̃ naturalis obligatio. vt. l. ꝑma. ſ. ſi quis ita. ff. de verborum obliga. ſed hic teſtamentum peccat in ſui forma. ergo ꝛc. ꝛ per hoc apparet ꝙ quedam equiparatio quam facit glo. in. l. ſi poſt diuiſionem. ſ. eodem. ꝙ non concludit ꝙ ex non ſolenni teſtamẽto naſcitur obligatio naturalis. illa nõ eſt bona. Huil. de cug. in hoc ſtat cum Pet. aliqualiter tamen limitat ꝛ dicit ſic here non contrahit cuꝫ legatarijs: ſꝫ quaſi contrahit: vt. l. apud iulia. in fine. quibus ex cau. in poſ. catur. inſtitu. de obliga que ex quaſi contractu. ſ. heres. l. ex maleficijs. ſ. heres. ff. de actio. ꝛ obligationi. vnde cum non ſit verus conſenſus neq̃ verus contractus non poſſumus dicere ꝙ naturaliter obligetur. ſed quaſi naturaliter domi. Jaco. butrig. tenebat glo. noſtram: ꝛ dicebat ſic. heres ꝛ defunctus preſumitur eadem perſona. vt auc. de iureiuran. a mo. preſti. ſed defuncto conſenſit ꝙ legatarius haberet iſta legata. ergo heres videtur conſentire. iſte ergo fictus cõſenſus naturalem obligationem inducit. ¶ Sed ego † dico ſic ꝙ gloſ. tua dicit veritatem. ꝓ cuius euidentia debes ſcire quid eſt dictum aliquis eſt obligatus naturaliter. dicit. l. is naturaliter † tenetur qui de iure gentium tenetur: vt. l. cum amplius. ſ. primo. de regulis iuris. gl. in. l. ſtichum. ſ. naturaliter. de ſolutionibus. Sed ego reperio ꝙ remota a teſtamento omni ſolennitate ciuili remanet debitum de iure gentium ſi poteſt probari relictuꝫ per duos teſtes. ergo naturaliter debetur. probo minorem conceſſum eſt ꝓuilegium militibus ꝙ poſſunt teſtari quomodo velint remota omni ſolennitate iuris ciuilis ꝛ eos reponit impe

b ¶ Defalcat. vtrũ id ꝙ de legato de falcatur per falci. ſit debitũ naturaliter: vt nullo mõ ꝛ hic dictis ꝓ bar. inõtum dicit qõ eſt naturaliter debitum.

¶¶¶ Ex quo idem tenuit glo. ꝛ idem ipſemet bart. in. l. j. ff. de cõdi. inde. idem ẽt tenet ipſe in. l. ſi patronus. ff. de do. idem tenet ipſe bar. i. l. ij. ſ. ſi qs ex mortis ff. quo. le. idẽ bar. in. l. j. ꝓ. ff. ad. l. fal. idez ẽt tz guil. de cu. et Jac. but. vt refert hic idem tenet ipſe bald. in d. l. j. ff. de cõdi. in de. ſꝫ Pe. de bel lapert. ꝛ vltramõ. tenẽt hic ꝙ nullo iure ſit debitus. et hanc opi. ſeqũ hic bal. ꝛ bal. i. l. error. j. ad. l. fal. ꝛ Joã. õimo. in. l. j. ff. ad. l. fal. ꝛ in. c. ſi. de ſol. ẽtã opi. tz. d. meꝫ in. d. ſ. j. ſꝫ bar. ſed tu non recedas a bar. ꝓ tex. t. i. l. fin. ad. l. fal. ꝛ ꝓ id ꝙ ipſemet bar. no. in l. i. C. ad. l. falci. ſed d. Bened. de plũ. fuit in alia mira birali. opi. dicens ꝙ eſt debitũ naturaliter et ciuiliter per plures rationes quas habes in. l. ſi. j. ad. l. falci.

rator in priſtino iuregentium: vt. l. j. ff. de teſtamen. miſita. ſed militis teſtamentum probatur per duos teſtes etiam non rogatos: vt nota. in dicta. l. j. et. l. diuus. et. l. lucius. de teſtamen. milita. ergo apparet ꝙ in regentium valet legatum relictum coram duobus teſtibus. Preterea obligatio † naturalis cõtrahitur quandoq̃ etiam abſq̃ conſenſu vel vbicũq̃ remanet equitas naturalis hoc eſt de iuregentium. Capias exemplum. ego gero negotia abſentis vel ignorantis vel furioſi. et expendo vtiliter pro eo: quis dubitat ꝙ ipſe obligatur mihi naturaliter ꝛ ciuiliter per tit. de nego. geſtis. Preterea ex maleficio quia obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter. ꝛ dicitur hoc eſſe equum ex equitate: vt. l. non ſolum. ſ. j. ff. de iniur. ꝛ tamen iſte qui delinquit ꝛ ille in quem delinquitur in hoc non conſentiunt. equitas ergo naturalis eſt iſta que ꝓducit iſtam obligationem naturalem. pro hoc. ff. de inſti. ꝛ iur. l. j. ſ. ius naturale. ſed de iure naturali eſt equum ꝙ ſuccedens impleat voluntatem defuncti quãtumcũq̃ non ſit ſolennis: ergo de iure naturali ad hoc tenetur. hoc probo. primo per caſum. l. in teſtamento. ff. de fideicom. libe. ꝛ de bo. eorum qui ſunt ſub tu. vel cura. l. finali. ꝛ. j. de fideicom. l. ij. ꝛ eo. titu. l. finali. ꝓnt loquitur de eo qui voluit ſolenniter teſtari. inſti. de fideicom. here. ſ. fina. ꝛ per hoc apparet reſponſum ad illud quod dicunt ꝙ hic deficit conſenſus. ¶ Non obſt. quod dicunt † quando id quod agitur peccat in forma ſui nõ oritur obligatio naturalis: quia debetis ſcire ꝙ in vltimis voluntatibus quedaꝫ eſt forma ſubſtantialis: ꝛ iſta eſt voluntas defuncti: ꝛ iſta adeſt in q. propoſita. ꝛ de illa loquitur ratio facta in contrariũ quãdo ceſſat fed hic non ceſſat. Quedaꝫ eſt forma probationis: vt ꝙ ſint ibi ſeptem: teſtes: ꝛ ſimilia. iſta forma licet nõ ceſſat obligatio naturalis: ſed ceſſat probatio quantum eſt ad obligationem ciuilem: et ꝓpterea dico ꝙ vbicũq̃ teſtamentum cenſetur nõ ſolenne ꝓpter voluntatem defuncti: vt quia pupillus vel furioſus: tunc non oritur obligatio naturalis vel ciuilis: quia ceſſat forma ſubſtantialis nec de iuregentium. hoc equum eſt ꝙ debeatur: vt. j. de teſta. mili. l. fina. vbi miles puſillus non poteſt teſtari: licet ei ſit remiſſa omnis iuris ciuilis ſolennitas: vt ſit in ſtatu iuriſgentium repoſitus. Idem dico ſi teſtamentum defecit ex cauſa preteritionis filij quem teſtator ignorabat: quia tunc preſumitur ꝙ deficit voluntas[a] teſtatoris: vt. l. ſicuti certi. et. l. ſi cum vel in vtero. j. de teſtamẽ. milita. Et ex hoc etiam † apparet ꝙ illud quod reſecatur per falcidiam ꝛ trebellia. vt. ſ. oiti debetur naturaliter:[b] quia de iuregentium remanet debitum. et ſic apparet ꝙ glo. noſtra eſt bene ſuſtentata. ¶ Tertium exemplum ponit † gloſ. ff. de cõdict. indebiti. l. j. in vero debitore abſoluto per ſententiã: tunc enim ciuilis ꝛ naturalis remanet: vt. l. iulia. in princip. de condict. indebi. ita dicit gl. Pet. contra imo tunc remanet vtroq̃ iure obligatio. nam contra actorem obſtat exceptio rei iudicate: ſed exceptio preſupponit actionem vt in toto titu. ff. de excep. rei iudic. de legatis. ij. de excep. ergo remanet ciuilis obligatio: quia naturalis ſola non eſt ſufficiens ad producendum actionem: vt. l. naturalis. de actio. ꝛ obligatio. ꝛ. l. fideiuſſor. ſ. fideiuſſor. ff. de fideiuſſo. ꝛ. l. iuriſgentium. ſ. quinimo. ff. de pactis. Preterea actus agentium non operantur vltra intentionem eorum: vt. l. non omnis. ff. ſi certum peta. ꝛ. l. finali. j. ne fi lius ꝓ patre. ſed inde ꝙ abſoluens non intendit aliquem liberare ſed oſtendere liberatum eſſe. ergo non inducitur obligatio. non ſunt plures ſue rationes. ¶ Contrarium puto. tex. videtur expreſſus in. l. inl. in principi. Preterea ſicut ſententia condemnatoria inducit obligationem ex qua oritur actio: vt. l. ij. ſ. idem ſcribit. ff. de pecu. eadem ratione abſolutoria debet tollere ciuilem obligationem. Pet. nititur reſpondere ad iſtam rationẽ. de qua reſponſione nõ curo. Ad rationes Pe. reſpondeo ſic. primo contra eum ex dictis eius. ipſe tenet † ꝙ excep. rei iudi. ſit exceptio facti et intentionis non iuris: vt no. per eum in. l. exceptione. j. de exceptio. ſed poſito ꝙ ſit exceptio iuris ſm quod eſt verum. non ſequitur ergo ciuilis obligatio remanet. Ad probationem cũ dicit naturalis ſola non eſt ſufficiens ad producendam actionem. concedo iſtam. ſed boc † eſt verum in naturali que nunq̃ habuit ſecum ciuilem: ſed ea que ab initio habuit ciuilem et ſic ꝓducit actionem. adhuc poteſt eam conſeruare ſublata ciuili: vt. ſ. in ſimili nota. in. l. ſi vnus. ſ. pactus ne peteret. ff. de pactis. et probatur in exemplo de muliere et viro. Mulier enim que nunq̃ fuit nupta viro non poteſt parere filium: ſed nupta poteſt parere et conſeruare etiam viro extincto. ita in propoſito. obligatio ciuilis habet ſe ad obligationem naturalem vt cauſa agens. obligatio naturalis habet ſe ad ciuilem vt patiens ſeu materia ex qua ius ciuile producit actionem. vnde ſublata ciuili que producit actionem poteſt obligatio naturalis remanere.

a ¶ Deficit voluntas. iſtud eſt verus tenendo opi. bar. hic in auc. ex cauſa. ſed ſecus tenendo opinio. Bart. ꝛ aliorũ in. d. l. ſi cũ vel in vtero. et in d. auc. ex cauſa.

b ¶ Naturaliter. et in iſto puncto vide bal. in. l. ſi cum vel in vtero. hic alleg. ꝛ vide bar. in. l. militis. ſ. miles. ff. de teſta. mili.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶Non obst.quãdo ipse dicit ꝙ actus gentiũ non operantur vltra intentionem agentis.concedo istam ꝛ cum subdit iudex non intendit eũ absoluere:istam nego.imo intendit eũ absoluere ꝛ imponere finem liti ꝛ facere ꝙ huic ius ciuile amplius non obstet.quinimo si iudex hoc nõ exprimat intelligit.casus est.ff.de arbi.l.quid tamẽ.§.fi.als primo ꝛc.¶Vis ergo visis
16 debes scire ꝙ iudex qñq̃ absoluit reum qꝛ actor nõ probauit ꝛ tunc fateor ꝙ tollitur ciuilis ꝛ remanet naturalis ita loquitur.l.iul.in prin.qñq̃ iudex absoluit reũ:qꝛ iudex non potest eã tollere vt insti.de iure na.§.naturalia.qꝛ tñ res iudicata inter partes habetur pro veritate.l.res iudicata.ꝛ ibi no.ff.de re iudi.istã naturalẽ obligationẽ pars cõtra reum nõ poterit allegare decetero. Idẽ si iudex absoluisset tanq̃ debitum nõ esse contractũ ar.l.fi.ff.de iureiu.l.si duo.§.si quis inuaserit eo.tit. Sed si iudex absoluisset tanq̃ indebitum:nec adiecisset nullo modo debitum:tunc intelligitur quasi non debitũ scilicet ciuiliter.sufficit enim ꝙ actionẽ excludit ar.d.l.iul.in prin.de condi.inde.ꝛ hoc videtur sentire do.Jaco.butri.remanet ergo ꝙ vera est glo.nostra.¶Sunt alia exẽpla de debito naturaliter tantũ que sunt indubitata:vt si quis promisit pacto nudo:vt l.turiſgen.§.quinimo.de pactis.l.in bis.§.imperator.de sol. Item in pupillo ſm ea que plene no.in.l.j.ff.de noua.ꝛ de reg.iur.l.pupillũ.¶His premissis pro declaratione nostre mate-
17 rie.quero ꝟ vtrum istud indebitũ ciuiliter ꝛ naturaliter tantũ debitũ si soluitur per errorem ꝛ an possit repeti.In hoc reperio tres opi.vna fuit glos.nostrarũ:vt distinguamus:an soluitur per errorẽ iur.ꝛ non possit repeti:an per errorẽ facti.et possit repeti.casus est hic.ꝛ.j.ad.l.falci.l.error.ff.de condic.indebi.l. fideicõmissum.ꝛ.j.eo.titulo.de condi.indebi.l.fideicõmissum que.ll.proprie hoc probant in testamento nõ solenni vel in eo qõ rescatur per fal.alleg.etiam glo.ff.ad macedo.l.si.fed illa l.nõ ꝓprie facit sed facit in ar.loquitur enim ibi de eo quod est omni iure debitum sed ope.exce.indebitum.Fallit dicit gl.in muliere ꝛ in minore qui soluentes per iuris ignorantiã repetunt vt.j.ad velle.l.quãuis.§.interdum.de condi. indebi.l.interdum habes opi.gl.¶Pla.fuit in cõtraria opi.simpliciter dicẽs ꝙ tale debitus quocũq̃ errore solutũ nõ repetitur fallit in minore vt.d.l.interdum.de condi.indebi.Istam opi.Pla. tenet Pe.ꝛ Ja.de ra.ꝛ ꝓbant sic cõtra glo.nostrã.speciale est in minore ꝙ soluẽdo tale indebitũ repetit in.d.l.interdũ. ergo in cõtrarium est ius cõmune.Preterea condictio indebiti est inducta ex equitate naturali:vt.ff.de condi.inde.l.nã natura. sed equitas naturalis non est ꝙ ab eo qui habet debitũ naturaliter illud repetatur ergo ꝛc.Preterea debitũ naturale inducit cõpensationẽ ergo etiã cum quis aget cõdi.inde.ad tale debitum opponitur cõpensatio:ꝛ in hoc residet do.Ly.Buil. de cug.idem ꝓbat sic.in pari causa melior est conditio possidentis vt.l.si seruum.§.de illo.de verbo.obli.Sed posito ꝙ sit equitas naturalis ex parte repetentis:est etiam equitas naturalis ex parte eius cui est solutum indebitum:qꝛ sibi naturaliter debet.ergo eius cõditio est potior.Preterea ego video ꝙ solutum indebite potest pro alio debito retineri:vt.l.si nõ sortem.§.si centum.ff.de cõdi.inde.ergo multomagis.in seipso: vnde Buil.non tenet opi.gl.nostrarũ.¶Itẽ opi.Pla.ꝛ Pet. nõ tenet simpliciter.ꝛ ꝓbat sic.Ego video ꝙ per prescriptionem tollitur ciuilis ꝛ remanet naturalis:ꝛ tamen tale debitũ solutus per errorẽ repetitur:vt.l.si quis posteꝫ.ff.de fideiusso ergo dictũ Pe.simpliciter non est verus.Ideo distinguit ipse sic. quoddã est debitũ naturale tantũ qõ nunq̃ habuit cõmunionem cũ ciuili.ꝛ istud quocũq̃ errore solutũ non repetit per rationes predictas.§.per Pe.ꝛ per eũ contra glos.ar.l.etiam de cõpen.Quoddã est debitũ naturaliter qõ ab initio fuit mixtũ cum ciuili.ꝛ hic aduerte.qꝛ qñq̃ ciuilis obligatio fuit sublata facto hominis ꝛ tunc idẽ qꝛ quocũq̃ errore solutum nõ repetitur:vt.l.iul.in prin.de condi.inde.l.si pene nomine.in prin.eo. ti.ꝙ quisq̃ iuris.l.iij.in fi.que leges nõ distinguũt.Ratio ſm eum qꝛ qñq̃ ciuilis et naturalis facto hominis potuit esse ꝙ fuit sublata iniuste.ideo lex voluit ꝙ quocũq̃ errore solutum non repetatur.Qñq̃ illa ciuilis tollit eg.l.ol?positione ꝛ tunc distinguitur aut soluit per errorẽ facti et repetit:vt.l.si quis. posteꝫ.ff.de fideiuſ.sals nõ repeteretur:vt.l.si.rẽ ra.ba.Ratio: qꝛ quãdo.l.tollit ciuilem tollit eam suadente aliqua equitate ꝛ ideo fuit adhibenda predicta distin.¶Ista verba Buil.nõ placẽt in aliquo membro.nam in primo mẽbro dum dicit ꝙ quando ab initio fuit naturalis sola sine ciuili quocũq̃ errore solutum non repetitur.dicit contra casum in.l.error.j.ad.l. fal.etiam ſm opi.suam.Item secundũ ꝛ tertiũ membrum nõ placent ꝙ ciuilis tollitur facto hominis vel hoc fit a iudice vt d.l.iul.ꝛ iudex hoc facit autoritate legis.vnde lex ipsa videtur facere.vt.l.sanctio legum.de penis.ꝛ sic est eadem ratio ꝙ qñ tollitur per legem vel tollitur sola ciuilis per hominẽ:hoc est per principẽ:vt dicta.l.iij.in fi.quod quisq̃ iur.tunc cum princeps fit lex animata est eadem ratio que est in lege.vnde non placet.Breuiter tene opi.glo.nostre ꝙ tale indebitũ solutum per ignorãtiam facti repeti possit.ita intelligo.l.inl.ꝛ.l.fi pene. de condi.indebi.quod quisq̃ iur.l.iij.in fi.Quod dixi de errore facti.intelligo probabili.nam si solueret per errorem facti improbabile esset idem quod in erroꝛe iuris:vt.l.erroꝛ.ꝛ.l.regula.ꝛ.l.nec supina.ff.eo.¶Respõdeamus ad rationes eorũ dicunt ipsi speciale est in minore:ergo in cõtrariũ est ius comne:ergo ꝛc.Respond.speciale est in minore hic ꝙ soluens per ignorantiam iuris repetit:secus est in maiore.¶Item dicunt condi.inde.nititur equitate:sed non est equum hic ꝙ repeta-
18 tur ꝛc.ꝟ Respon.titu.de condic.indebi.continet in se quandã restitutionis causam vt sicut minor restituitur propter etatẽ: ita errans erroꝛe facti probabili restituitur propter errorem eg illo titu.de condi.indebi.et sic apparet ꝙ equitas adest scilicet iusta causa restitutionis.¶Preterea dicunt ipsi posset opponi compensatio:ergo ꝛc.vt.l.etiam.Respon.opponi potest cõpensatio ꝟ pro debito naturali contra petentẽ non con-
19 tra repetentẽ:ita videtur velle glo.in.l.interdum.de condi.indebi.expressius in.l.cum bis.§.j.eo.titu.vbi glos.Ratio:quia cum ista causa quandã restitutionẽ contineat ante omnia iste qui propter suum errorẽ probabilem est expoliatus debet restitui in pristinum statum:que ratio in petente cessat.¶Preterea dicunt ipsi in pari causa potior est conditio possidentis. concedo:sed hic nõ est par causa.nam ille cui debetur naturaliter habet equitatem in genere suo iste qui agit cõdictione in debiti habet equitatem in specieꝫ restituatur ante omnia vt
20 dictum est.sed ꝟ equitas in specie prefertur equitati in genere: vt.l.j.de vsucap.ꝛ ibi no.per By.ꝛ not.per eundem in regula possessor.de regu.iur.lib.vi.¶Preterea ipsi dicunt solutum indebite potest propter aliud debitum retineri:ergo propter seipsum:vt.l.si non sortem.§.si centum.de condic.indebi. Respondeo potest retineri propter aliud debitum scilicet ciuiliter ꝛ naturaliter:licet propter aliud debitum naturaliter tantum non:ꝛ sic remanet defensata gl.nostra.Habemus de quatuor articulis expeditum primũ articulum.¶Videamus de
21 secundo scilicet quando est indebitum naturaliter ꝟ et ciuiliter debitũ.ꝛ primo queramus exempla.gl.ff.eo.l.j.ponit multa exempla inter alia ponit de cbirographo seu literarũ obligatione ante biennium.Ultramontani contra.dicũt enim ꝙ ante biennium non est nata ciuilis neq̃ naturalis obligatio. nam ille qui promisit spe future numerationis promittit sub conditione.ergo ante cõditionem nulla est nata obligatio:vt l.cedere diem.de verbo.significa.et istum dicebat Jaco.de ra. Pet.hoc probat.ꝛ idem Buil.dicentes ꝙ nec glo.dicit:verũ nec Jaco.de ra.imo statim est nata ciuilis ꝛ naturalis obligatio.quod probant sic.Contra obligationẽ legitimã literarum datur exceptio non numerate pecunie:vt.l.si ex cautione.co. l.in contractibus.j.de non nume.pecunia.ꝛ insti.de lit.obliga. ergo presupponit actionem:quia exceptio est exclusio actionis:ꝫ si est actio ergo oritur exceptio ex naturali ꝛ ciuili obligatione.insti.de obliga.in principio.Preterea lex dicit ꝙ concedit liberationem:ergo erat obligatus:vt.j.de condi.ob causam.cum exiguam.de non nume.pecu.l.si quando.Preterea si cõtractus non impleatur non impeditur obligatio ciuilis ꝛ naturalis:licet obstet exceptio:vt.l.iulianus.§.offerri.de actio. empti.Preterea si contractus habet debitam formã in se:licet causa non sit iusta parit ciuilem ꝛ naturalem obligationẽ. Exemplum patet in contractu celebrato dolo vel metu.ita in proposito talis contractus habet debitam sui formã ergo ꝛc. ¶Dominus Jaco.but.tenebat glo.nostram:tamẽ perträsiebat multum sub nube.Dico glos.nostram dicere veritatẽ.ꝛ ad
22 hoc ostendendum premitto illud quod supra dixi.ꝛ ꝟ naturaliter est obligatus qui iure gentium tenetur postpositis preceptis iuris ciuilis:vt.l.cum amplius.§.j.de regu.iur.sed si ego promitto tibi dare centum spe future numerationis credens ꝙ tu mihi mutues anteq̃ mutues cessat equitas quare debebam tibi teneri naturaliter:ergo nõ teneor ꝙ hoc sit verus dotres tex.ff.si cer.peta.l.qui pecuniam.ꝛ lex parua est.vbi dicitur ꝙ habet in potestate ne accipiẽdo se obliget.apparet ergo ꝙ non est obligatus intellige scilicet naturaliter. nam ciuiliter non est dubium ꝙ est obligatus ad idem.ff.que res pign. oblig.possunt.l.penulti.qui potio.in pigno.habean.l.j.in fin. ¶Ad contraria respondeo breuiter.Ad primum dum dicit promittit sub conditione nego.imo pure promittit confidens de numeratione futura. Ad idem quod dicũt ex eo qõ cõpetit exceptio.ergo ꝛ actio.ergo vterq̃ obligatus:nego istã consequentiam

sequentiã.quid enim repugnat ꝙ ex ciuili obligatione sola oritur actio certe nihil:dices tu:imo repugnat exemplum qõ dedistis ꝙ ciuilis obligatio
a b3 se vt pater:naturalis:vt mater:[a] actio vt filia ergo sequitur ꝙ filia descenderet ex patre solo absq̃ matre quia ex ciuili sola.Respon.nõ est repugnantia aliqua.sicut enim deus conditor omniũ creauit vnũ hominem absq̃ patre ꝛ matre vt Adam: creauit aliũ hoiem ex viro absq̃ muliere vt Euã: creauit aliũ ex muliere absq̃ viro ꝛ hic fuit Chri-
23 stus. Ita imperator conditor ꝟ actionũ quasdam actiones ꝓducit absq̃ aliqua obligatione de mundo:ꝛ iste sunt actiones datiue q̃ nulla habent matrem:nec patrem.de quibus per gl.in.l.cum mota. de transact.de act.ꝛ obliga.l.i.Eodẽ modo hic introducit actiones ex patre absq̃ matre:vt ex obligatione ciuili absq̃ naturali non video repugnantiam magime cũ tex.institu.de oblig.in princ.dum diffinit obligationẽ se referat ad ciuilem in eo qõ dicit secundũ nostre ciuitatis iura.ergo secundum ius ciuile.Item dicunt ipsi cum dicitur obligatio. ergo erat obligatus.istam nego.quia cum dicitur liberatio de facto boc est instrumentorum cessatio: vt.l.dissolute.j.de cõdi.sine causa.multomagis hic vbi est aliqua alia obligatio:scilz ciuilis.Item dicunt licet contractus non impleatur tamen oritur ciuilis ꝛ naturalis obligatio:vt.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.empt.Respõ.in contractu emptionis ꝛ venditionis ꝛ in similibus nõ cõtrabitur obligatio principaliter spe future traditionis ita qõ ista sit causa proxima obligationis.sed spe obligationis correlatiue.ideo enim promitto tibi pretiũ:qꝛ ꝓmittis mihi rem ꝛ ideo obligor tibi.qꝛ obligaris mihi ꝛ ista est causa proxima obligationis:ideo vna sublata non nasceretur alia:vt.l.fi.de acceptila.ff. de rescin.vendi.l.cũ emptor.Nec obst.si opponeres de pupillo emẽte.nã potes videre per te:sed in questione ꝓposita causa proxima quare tibi ꝓmitto est spes numerationis.ꝫ enim tibi promittã pure incontinenti ꝛ hoc agitur cũ solennitate ciuili tibi teneo:tamen etiã istud agit inter nos ſcꝫ si non accepero:vel si nõ mutuabis nõ teneor:vnde de equitate naturali nõ teneor.Dices tu ista obligatio ciuilis q̃ cõtrahit literis vel stipulatione cõtrahitur cõ sensu:vt.l.j.ff.de pact.ergo eodẽ momẽto cõsentio ꝙ obliger ꝛ ꝙ non obliger.ꝛ sic est contradictio vt l.vbi repugnantia.de regu.iur.Rñ.dico ꝙ iste consensus ꝛ dissensus sunt diuersis respectibus.cõsentio enim ꝙ obliger solẽnitate ciuili.cõsensim? etiã inuicẽ ꝙ nõ teneat in veritate.nisi in numeratione secuta.hoc probãt dicte leges allegate.l.qui pecuniã.prealleg.ꝛ.d.l.j.in fi.Itẽ dicũt ipsi si cõtractus habet debitã formã oritur obligatio ciuilis ꝛ naturalis.vt in contractibus celebratis dolo vel metu. Rñ.in illis cõtractibus est cõsensus coactus:licet contractus non habeat iustam causam in se.sed in isto non est consensus vt dictus est.Concludo ergo ꝙ exemplum glo.est bonum.¶Illud exemplum ponit glos.qñ precessit obligatio ciuilis ꝛ natura-
24 lis:ꝛ postea secutum est pactum ꝟ de non petendo qꝛ per pactus tollitur naturalis ꝛ remanet ciuilis vt.l.stichũ.§.naturalis.ff.de sol.Buil.de cu.in hoc dicit qõ est aduertendus qualiter forma pacti fiat. aut enim facio pactũ de non petendo:ꝛ nõ tollitur naturalis:qꝛ istud pactũ nõ apponit ad tollẽdum obligationẽ:sed ad impediendam petitionẽ:aut libero te per pactus:ꝛ tũc tollitur naturalis.ita dicit in.§.pactus ne peteret.ideo modo omitto sed dicã alias. Possemus etiã ponere exemplũ in sententia cõdemnatoria [b] ex qua oritur obligatio ciuilis ꝟ et
25 nõ naturalis.licet quidã contradicant vt dixi in.l. ab eo.j.quomodo ꝛ qñ iudex tenendo istã opi.qõ ex sententia cõdemnatoria nõ oriatur:nisi ciuilis obligatio.tamen leg dat ei fomentum ꝛ auxilii intantũ:vt contra eã nulla oriaꝫ exceptio:ꝛ tunc haberet vim ciuilis ꝛ naturalis ꝓsumpte vt dixi.i.d. l.ab eo.ꝛ idẽ in obligatione literarũ post biennium nã post biennium lex ꝓsumit naturalem obligationẽ.vnde est ibi naturalis solum ꝓsumpta sine exceptionis obstaculo.¶Expeditis exemplis venio
26 ad questiones.Quero ꝟ vtrum indebitũ naturaliter ꝛ ciuiliter debitũ solutũ per errorem possit repeti.glo.dicit hic ꝙ regulariter sic.fallit in casibus vt babes in ea.Tu vero licet gl.bene dicat hic per alia verba ꝛ melius intelligemus.qñq̃ est indebitũ naturaliter sed ciuiliter debitus:tñ est ibi naturalis ꝓsumpta:ita ꝙ nulla obstat exceptio:et tunc solutũ non potest repeti:vtputa solutũ autoritate rei iudicate vel in obligatione literarum post biẽnium:vt.l.j.j.de cõdi.inde.ꝛ mãdati.l.si fideiusſor. §.in oibus.qñq̃ est debitũ ciuiliter tantũ cui obstexcep.ꝛ tunc solutum quocũq̃ erroꝛe potest repeti vt.l.si nõ sortẽ.§.indebitum.ꝛ.§.adeo.de condi.indebi.fallit si solnatur ex causa trãsactionis verevel ꝓsumpte.vere.j.de cõdi.indebi.l.ij.ꝛ.ff.de condi. inde.l.in summa.in prin.ꝓsumpte vt in illis causis que per inficiationẽ crescunt.nam tunc soluendo videor voluisse animo compensandi ne negãdo incidã in duplũ:vt.j.de cõdic.inde.l.ea que.ꝛ insti. de obli.que ex quasi delic.§.fi.Expeditus est secundus articulus.¶Tertius articulus est quãdo est
27 vtroq̃ ꝟ iure indebitũ in hoc nõ egemus exẽplis: vt quando nullo modo est promissum vel debitus sed quis putabat se teneri vel fuit debitum ꝛ est liberatus solutione vel acceptilatione vel alio modo de bis que ponũtur.insti.qui.mo.tol.oblig.isto casu solutũ quocũq̃ erroꝛe repetitur:vt.l.sed et si me putẽ.in prin.ff.de cõdi.indebi.fallit in casibus si solnatur autoritate rei iudi.vt.l.j.de condi.inde. ꝛ.l.si fideiuſ.§.in omnibus.ff.manda.ꝛ.l.si fine.§.j. rem ra.habe.Item si solnatur ex causa transactionis:vt.l.ij.de condi.indebi.ꝛ.l.in summa.in princi. de condi.indebi.Item fallit in causis que crescunt per inficiationẽ:vt dictum est.ꝛ hoc no.plenius in l.eleganter.in fi.de condi.inde.ꝛ est expeditus articulus tertius.¶Quartus articulus est quãdo est vtroq̃ iure debitũ:sed ope exceptionis indebituꝫ. exemplum ponit glo.in macedoniano ꝛ velleiano. ¶Anteꝙ vadã vlterius quero que est ratio ꝙ iste exceptiones macedoniani et velleiani non tollunt
28 obligationẽ naturalem.Rñdeo ꝟ quia nõ sunt inducte equitate naturali:sed magis ex moribus ciuitatis nostre romane.vnde de iure ciuili ideo non tollit naturalẽ:vt insti.de legi.agna.tute.§.fi.Sed quare non tollit ciuilem obligationẽ.Rñdeo:quia verba legis inducẽtis has exceptiones nõ tendũt ad perimendũ obligationem:sed ad impediẽdum petitionem.dicunt enim ne actio petitiove detur. non aũt dicũt ꝙ mulier intercedẽdo nõ obligetur: vt.l.j.in ꝑn.ff.ad maced.ꝛ ad velleia.l.ij.§.i.ꝛ ideo dicit hic gl.qõ est debitũ ciuiliter ꝛ naturaliter:sed ope exceptiõis indebitũ:ꝛ ideo quicquid leg dicat nõ habet locũ in exceptionibus que procederẽt ab equitate naturali:quia tunc naturalem obligationẽ tolleret ꝛ remaneret ciuilis.ꝛ de isto membro dictũ est.ſ.¶An autem tale indebitũ per errorẽ so-
29 lutum possit repeti.Glos.facit ꝟ quatuor membra. ¶Primũ quãdoq̃ quis est tutus exceptione dilatoria:tunc solutũ quocũq̃ erroꝛe nõ repetitur:vt.l. in diem.ꝛ.l.nam ꝛ si cũ moriar.ff.eo.licet quidã contrariũ dixerint.ꝛ vide gl.que dicit veritatẽ.Dices tu dies solutionis est summa pars obligationis:ꝛ ideo qui ante diem soluit videtur qõ possit repetere ficut ille qui plus in quãtitate soluit:vt.j.dicam. Rñdeo illud plus ꝓpter diem cõsistit in interusu-
c rio [c] medij temporis quod posset lucrari.ista autẽ ratio lucri inducit repetitionẽ ꝛ tunc aut ex cõuentione partiũ seu ex volũtate testatoris.ꝛ ita loquũtur oĩa iura que inueniẽs ad hoc.Actiones vero q̃ introducuntur ex potestate legis nõ dantur ꝓpter istud lucrũ seu cõtẽplatione huius lucri:vt.l.si ſterilis.§.cũ per venditorẽ.de act.empt.¶Secundũ membrum est:qꝛ ista exceptio quandoq̃ est perpetua ꝛ fauorabilis:tunc solutũ quocũq̃ erroꝛe repetitur:vt.l.qui exceptione.ff.eo.vide glo.¶Contra istud opp.exceptio que inducitur ab epistola diui adriani est fauorabilis:qꝛ fauoꝛe fideiussorũ inducta est:quod apparet:quia ei potest renuntiari:sed
30 tutus ꝟ illa exceptione per errorem soluens nõ repetit:vt.l.si testamento.§.fina.ff.de fideiuſſo.ergo

a ¶Naturalis vt mater.cõtrarium tenet bart.l.l.etiã. ff.de mino.Bar.ĩ l.fi.j.in qui.cau.in integrũ resti.non est necesse.

* ¶Pro cõcordia. aduerte ꝙ sententia cõdemnatoria parit solum actionẽ ciuilẽ nõ naturalem ita Bart.in hac.l.cũ quis.ver sic.possemus etiã ponere exemplus ꝛ in.l.j.in.ig.colũ. ff.de condi.indeb. idẽ bar.in.l.ab eo. C.qũo et quando iud.domi.alex.in suaapostilla ĩ bac l.cum quis.alleg. Bart.sibi contrariuꝫ in.l.iulianus veruꝫ debitorẽ.g. col.ꝛ seq.ff.de condi.inde.verſi.item dubitaꝫ vtruꝫ res iudicatas.tu dic forte est contrariũ sed subtiliter põt saluari Bar.qꝛ in d.l.iulianus.non simplr dicit oriri obligationẽ naturalem ex sententia scꝫ eo fonte vbi regulariter oriũtur obligationes naturales:scilicet ex consensu.l.consensu cũ ſi.ff.de actio. ꝛ oblig.Sed dicit bar.ꝙ orik obligatio naturalis ex sententia que insurgit ex naturali equitate iuris que est vt maioribus pareamus.l.veluti.ff.de iusti.ꝛ iur. Est enim equitas naturalis q̃ astringit vt obseruetur qõ precipit dñs et maior. Et in lege diuina ꝙ ius naturale dicitur qui nõ obedierit principi morte moriatur.c.iij.de maio. ꝛ obe.ꝛ ita seipsuꝫ declarat Bart.in d.l.iulian⁹.quasi sentiat õ alia obligatiõe naturali ꝙ de illa de qua in hac.l.cũ quis.ꝛ in iuribus prealleg.

b ¶Condẽnatoria. adde Bar.in.l.labeo.ꝛ l.ti.ij.i.viſſ. col.ff.de cõdi.indebi.sed bar.tenet cõtrarium in.l.iulianus.in.g.colũ.de cõdi.inde.

c ¶Intersurio.ſz aduerte quia bar.in.l.ſi socer.§.lucius.ff.fol.ma.videtur voluisse ita demũ dari repetitionẽ huic indebite soluto ante tempus scꝫ ꝓpter interusurium medij tẽporis tantũ. Quins cõtrarium hic voluit.et in.l.j.ff. de cõdi.inde. vide licet ꝙ etiã si nullum esset interusurium medij tẽporis:tamen reputatur. ita videt sensisse glos.in.l.fideiusſor.ꝛ.l. quãuis. ff.man.ꝛ no.imo. in.d.§.lucius. dicit aliqua vba pro cõcordantiꝫ.vide ibi per eum.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Et dixi. Aduerte tñ q si statutū diceret reus habeat tantū dilationem maius dubiū esset q appellatione rei venit fideiussor ſm gl. no. in l. sticbum. ff. quod vulg. ff. de sol. sed an sit vera ibi dixi. Et facit hoc ad no. in l. exceptio. ff. rei. ff. de excep. z hic adde Bal. in l. tam mādatori. C. de non nu. pe. vbi etiā ponit ea que hic dixi. z ibi etiā in pe. colū. ponit quid econtra. An exceptio cōpetes fideiussori cōpetat reo. Et vide etiā ibi in vlti. col. an factus rei noceat fideiussori z ecōtra. ex his dictis per bar. adde qđ illō quod dicit bar. in. d. l. cū filij. ff. i. fi. q quoties nos essemus ī dote tunc fideiussor pōt cōuenīri. z sic illud priuilegium sibi nō pdesset intelligas nisi debitor principalis fuisset iudicium in se z dicere nolo cōuenias fideiussorē q mea interest ne cōueniatur q ageret incōtinenti cōtra me, ar. l. fi. de vsu. rei iudic. et de hoc est text. fin. gu. ſm Ymo. in. l. idēq. ff. generaliter versi. suo nōie. z fuit dictū Bart. in. l. verū in princ. ff. pro socio. z bar. in. l. fi. fideiussor. ff. de re iudica. z in. l. stichum. ff. qō vulgo. ff. de sol. et fuit dictus Lyn. hic in fi. sed imo cum reuerētia si vidisset verba Ly. non ibi indefinite dixisset qō autem hic dicebat: aut iste habet priuilegiū ℨ quoscūq. et tunc dico qō nō pōt accipere iudiciū cū sua nō interest. q habet etiā cōtra fideiussores. z sic illud q dicebat ad intelligentiam Bar. in d. l. fi filius. ff. nō procedit eo maxime. q ibi competebat contra quoscūq aut nō cōpetit cōtra quoscūq z tunc pcedit opi. illoum. ff. allegat Alexan.

b ¶Uniuersa. hec lex canonizata est ext. v. q. ij.

Andr. Pomate.

b ¶Uniuersa. Ad istā. l. pro declaratione vide etiā ale gā. ff. extra viij. volu. iij. in. ff. dubio. vbi dicit qō nō haber et locum quoties debitū super quo petitur dilatio deberet cōtractu iurato: z q tales impetrationes sunt restringēde.

c ¶Nisi lex iubet. ista verba sunt aurea. z vide bal. in rubri. ff. de rescin. vēdi. z plene per bar. in. l. si ita quis. ff. ea. ff. de ver. obli. z oīno vide quod voluit bar. in. l. vt iurisurādi. in princ. de ope. lib. per illā gl. nota. nec omittas videre Bar. in. l. bis cōsequenter. ff. fami. herci. vbi pulchre z vide qō no. Bart. in. l. filio ꝓterito. in fi. ff. de iniusto testa. et ad no. hic adde Bar. i. l. is. C. ō ca. larg. lib. g. z ibi etiā qñ lex vel statutū dicit Actus non valeat: tūc ſm ipsum bene intelligit ipo iure. l. non dubiū. ff. de legibus. vbi oīno vide bal. magime in pe. colū. et bar. in. l. cū lex. de fideius. ad hoc gl. no. in cle. j. de iure patro. vbi forme prefigio tūc vitiat actū cum traditur forma a prin. attributine iuris: vbi autē traditur post iurisditionē cōcessam aligd in eius exercitio seruādū omissio eius non reddit id qō agit nullū: z ita alleg. no. pe. de anch. in cle. j. insi. de seque. pos. z fruc. z qō dixi in. l. cuz lege. de fideiusso. ex opposito an ex tali ꝓtractu trāsferatur dominiū. vide p bar. in. l. j. ℨ. per cōmunē. ff. ō acqui. pos. z ibi vide apostillam. nunquid ex cōtractu simulato trāsferatur dominia allegat casum fing. q nō. qō not.

¶Pone dicit statutū. Quid si statutū annullat ipso iure gabella nō soluta: z an contractus dicatur valere. quid operetur annullatio. vide p Bal. in. l. cum mulier. ff. solu. mat. in ej. col. cū seq.

1 2 3 4 5 6 7

tutus exceptio. fauorabili soluens per errorem nō repetit. gloss. voluit soluere. institu. de fideiusso. ℨ. si plures nec bene dicit. Br. voluit soluere in. l. contraria z soluit peius. Ego dico q exceptio ꝓcedēs ex epistola diui adriani est de exceptionib⁹ q̄ inducuntur ad rigorem iuris cōseruandum. vt. j. dixi. ideo non cadit sub isto mēbro. ¶Tertiū membrū est qñ est exceptio perpetua z odiosa vt macedoniani tunc distīguo sic: aut est soluta per errorē iuris z nō potest repeti. aut per errorē facti z tunc sic vt. l. qui exceptionē de condic. inde. z. l. vlti. ad macedonianū z vide glo. In hoc nihil est dicendū quia gl. dicit optime. Quartū membrum est quādo est exceptio dubia tūc exceptio dubia iudicatur perpetua: vt. l. sufficit. de cōdi. inde. z vide glo. ¶Quintū z vltimū membrū est quando aliquis est tutus exceptione aliqua inducta ad rigorem iuris cōseruādum tunc soluta quocūq errore nō repetitur. ff. de condi. inde. l. iulianus. z de condi. inde. l. j. vide gl. Aduerte quid vult dicere glo. de exceptione inducta ad rigorē iuris conseruandū. si velles intellige re de exceptione rei indicate non diceret bene quia illa cadit sub primo mēbro ſm opi. gl. nostre nam quādocq̄ est indebitū ciuiliter sed naturaliter debitū tunc non allegat. ℨ. de condi. inde. l. j. nō bene cadit hic, Sed ego † intelligo exceptiones inductas ad rigorē iuris conseruandū exceptione litis pendentis de qua loquif. d. l. iulianus. in princ. de condi. inde. Itē si fim tutus exceptione foi. et idem in similibus que nō recipiūt obligationē neq̄ actionem. sed solum cōueniendi facultatem. z ideo dico q̄ exceptio epistole diui adriani. z exceptio quā habent fideiussores hodie per aut. de fideius. z duob⁹ re. per aut. de duobus reis. sunt de illis exceptionibus que sunt inducte ad rigorē iuris conseruandū non enim tendunt ad perimendam obligationem vel actionē principaliter sed tendūt ad hoc vt alius ꝓtius cōueniatur. licet per quādam consequētiam possit admonere: vt ille ꝓtius conuentus soluat. et alius liberetur illa liberatio erit propter solutionē nō vigore illius exceptionis, ideo tutus hac exceptione soluens non repetit. vt. l. si testamento. ℨ. j. de fideiusso.

¶De precibus imperatori offerendis. Rubrica.

¶Continua vt in glo.

Seruus admittitur ad accusandū de nece domini. z nu. ℨ.

Multa alias prohibita per bonum exemplū permittuntur.

Licet seruilis. Seruus admittitur † ad publicandum et ad accusandū de nece domini. hoc dicit. ¶No. quod dixi in summario. Secundo nota. q multa † que als sunt prohibita per bonū exemplum permittūtur vt hic. z. l. exceptio. ℨ. de proba. z. l. aut facta in princip. de penis. ¶Tertio not. † q̄ seruus admittitur ad accusandum de nece domini: quādocq̄ etiā in alijs. vt. ℨ. ad. l. iuliam. maiesta. l. nullus. z. ff. ad. l. iuliam ma. l. famosi. ꝛc.

Quod differtur non aufertur.

Beneficiū principis debet concedi sine grauī iniuria alterius.

Princeps ex certa scientia potest auferre que sunt iuris ciuilis non que sunt iurisgentiū.

Dilatio concessa principali an ꝓrigatur ad fideiussorem. remissiue.

Quoties. Duas habet lectu. in gl. tamen ad idem tendunt. Petitio tamen per quā dilatio concedit vel remittit potest produci: secus si peremptoria exceptio concedi vel remitti postuletur. hoc dicit ſm vtrāq̄ lecturam. Nota primo quod dixi in summario. Item † quod differtur nō aufertur.

2 ¶Secundo nota † q̄ beneficia principum debent concedi sine grauī iniuria alterius. venio ad apparatū. ¶Oppo. ℨ. de pact. inter empt. l. antepe. Sol. ibi petebatur auferri dilatio magna: z sic magnus preiudicium afferebat ꝛc. ¶Item opp. ℨ. de rescin denda vendi. l. ratas. Sol. dicit gl. z tu dic vt in ea.

3 ¶Querit glo. an ex certa scientia ꝓcepis possit per suum rescriptum ius alteri auferre. glo. hic distinguit q̄ quedam sunt de iure ciuili vt actiones: z iste possint auferri per principem. quedam sunt de iure gentium vt dominium z istud nō potest auferri: ita dicit glo. tua quam nota quod dicam in. l. fi. ℨ. fi contra ius vel vtili. publi. z signa glos. ¶Lyc. hic format vnam questionem: vtrum dilatio † concessa principali ꝓrigatur ad fideiussorem. finaliter reducit eam ad examinationem illius questionis que examinatur in. l. cum filius. ℨ. j. ff. de verbo. obliga. que est multum ꝓliga. et dixi a in. d. l. cum filius ꝛc.

1 ¶Qui habet dilationem ad soluendum beneficio speciali tenetur satisdare.

2 Cautela quando dantur per statuta dilationes ad soluendum mercatoribus vel societatibus q̄ non teneantur satisdare.

3 Verbum non valeat quando importet ipso iure. et numero. ℨ.

4 Satisdatio que debet prestari ab eo qui habet dilationem ad soluendum beneficio speciali quando prestetur.

5 Si statutum dicit q̄ de quolibet contractu soluantur. g. ꝓ gabella si gabella nō soluatur an cōtractus sit nullus ipso iure.

6 Testamentū quod ex forma statuti debet insinnari certis mensibus si non insinuetur an sit nullū ipso iure.

Uniuersa. b Qui habet dilationem a principe tenetur satisdare de soluēdo in termino. hoc dicit. ¶No. † q̄ qui habet dilationē ex beneficio speciali tenetur satisdare de soluendo in termino: als vtrum iste qui habet dilationem possit cogi ad satisdandū. est materia. l. in omnibus. ff. de iudi. z. l. si debitores. ff. de ꝓinde. credi. do. Ly. ponit in. l. j. j. vt leg. no. ca. z hoc tangit aliqualiter.

2 ¶Et ideo † quando per statuta terrarum concedūtur dilationes aliquibus mercatoribus vel societatibus sis cautus quod in reformatione ponatur ne satisdatio possit peti: als non possent vti illo beneficio: ita videtis hic in glo. que dicit: id est sortiātur effectum. ¶Nota ergo q̄ illud verbum nō † valeat innuit scilicet effectu non ipso iure. quod an sit verum: dicam incōtinenti premissa questione quā facit glo. ¶Quero quādo ista satisdatio debet prestari. Respondeo. † quidam dicunt q̄ anteq̄ rescriptum petatur. Alij dicunt q̄ post nō potest vti beneficio rescripti nisi satisdet: nec tenetur ab initio satisdare. z vide glo. vtrum † ergo non valeat intelligitur in effectu vt ibi. Contra: imo videtur q̄ factum contra legem sit ipso iure nullum: vt. ℨ. de legi. l. non dubium. dicas not. quandocq̄ lex iubet q̄ aliqua solēnitas adhibeatur tempore contractus: z tunc si aliter fiat non valet ipso iure: vt videtis in auf. hoc ius porrectum. z. ℨ. de transac. l. cum hi. ℨ. de testa. l. hac consultissima. circa princi. quandocq̄ lex iubet c aliquam solennitatem adhiberi post cōtractum vel alium actum perfectū: z tunc si illa solennitas non seruetur: tunc contractus non est nullus ipso iure: sed nō valet scilicet in effectu nisi per legem aliter exprimeretur expresse. ¶Pone dicit statutum d de quolibet contractu soluat † gabella decem solidorum ꝓ libra alias non valeat. Certe ista solutio si fit post contractū factū licet als nōva leat nō fecit cōtractū nullum ipso iure nisi exprimese dicat in statuto: vt hic videtis z posset quandocq̄ solui. nisi cōtractus esset limitatus: vt hic. ¶Item dicit hic statutū † qđ testamentū debeat insinuari certis mēnibus. z si nō fiat nō valeat certe nō debet intelligi ipso iure: sed nō valeat in effectu. hoc dixi de verb. obli. l. si quis ea lege. z feci tibi mentionem de hac. l. in questione devsurario manifesto dixi in l. filio ꝓterito. ff. de iniust. testa.

Si quis aduer. Aduersus sententiam prefe. preto. potest supplicari semel tantū. b. d. ¶Oppo. ℨ. ne liceat in vna eadēq̄ causa tertio pronoca. l. j. Sol. glo. ibi appellauit bis. z que est ratio vide hic Ly. ideo nulla admittitur supplicatio hic nunq̄ appellauit. hic babetis aut. que supplicatio: ideo sequitur ꝛc.

Libellus: exceptio: acta z instrumēta possunt coram ipso notario produci.

De supplicatio. Prio ponit infra qō tēpus debeat supplicari. Secundo de supplicationis effectu. Tertio quid si non fit seruata forma in supplicando partes videbitis in text. secunda ibi quo subsecuto. tertia ibi sub hac.

¶Oppo. z videtur qō ipse idem nō debeat cognoscere de iniquitate sue sentētie vt. l. eos. in princip. ℨ. de app. So. a aliud in supplicatione: vt hic aliud in appellatione: vt ibi. ¶Secundo b oppo. minor indeq̄ sententiā superioris non retractat: vt. l. prefecti. ff. de mino. sed hic innuitur cōtrariū dum dicit quod contra sententiā prefecti datur supplicatio eius officialibus. Solu. glo. fateor qō supplicatio datur ipsis officialibus: nō vt ipsi cognoscant sed vt offerant ipsi prefecto vt cognoscat. ¶Nota ergo c ex hac aut. cū gl. † quod libellus z alia acta et instrumenta z exceptio possunt produci coram ipsis notarijs: licet nō producātur coram ipso iudice principali: z de hoc etiaz videbitis. in. l. eos. ℨ. de appel. ¶Opp. de principio ad fi. huius aut. nam in principio dicitur quod. ℨ. decem dies debet supplicare in fi. dicitur q̄ postea etiā potest retractari sententia. Solu. dicunt quidā quod in fine dicitur: loquitur de retractatione que fit ipso iure: vt quando sententia est lata contra legem z senatusconsultuz non de ea que retractatur per viā supplicationis. Alia opinio est melior q̄ ille qui non supplicauit. ℨ. decē dies nō potest a victore petere executionem z petere fideiussorē bene tamen potest petere q̄ sententia retractetur. Vel dic q̄ infra decem dies pōt porrigi supplicatio ipsi prefecto. preterea post decē dies potest porrigi principi. ita dicit gl. in. l. j. de sen. prefec. preto. ꝛc. Bar.

Rescriptū ab ecōmunicato impetratum est nullum ipso iure.

Defectus persone impetrātis nō vitiat rescriptū.

Dispositio huius. l. an habeat locū siue quis impetrauerit prio se siue prio alio.

Quando est facta reformatio in consilio non debet queri de persona arrogantis.

Uniuersis. b Nō est querendus a quo aliqd fuerit impetrandum. h. d. Contra istam oppo. extra de rescrip. c. j. lib. vj. vbi dicit q̄ est † ipso iure nullum rescriptū ab excōmunicato impetratum et sic queritur de persona impetrantis. Solu. specialē est excommunicato cum quo participare non licet. Contra hoc oppo. extra de rescrip. c. nonnulli. et. c. ex parte. vbi dicitur quod non valet rescriptū impetratum a falso procuratore z sic inquirit persona impetrantis. Solu. ille decret. hodie non seruantur. vt ibi nota. Vel aliter defectus † persone

1 2

a ¶Solutio. aliud in supplicatione. z est ratio. q̄ in appellatione continetur iniquitas summa: ſz per supplicationē potius quandā misericordiā implorat. facit. l. prefec. preto. in fi. de mino. z vide de materia istius aut. Tinge. de are. in. l. ex cōsensu. de ap. qui dicit qō in casibus in quib⁹ nō potest appellari pōt supplicari illud est verū qñ nullo modo pōt appellari.

b ¶Scdo. oppo. et adde qñ aliquid cōmittitur appel. remota dz intelligi de iniusta. l. j. ℨ. parui. ff. qui aut clā. z vide ibi bar. 7 z bart. in. l. diuus. de test. mili. z bal. in. l. j. ff. de offi. pre. preto. z teg. z qō ibi no. in. c. pastoralis. extra de appel. sed nūquid peti poterit restit. in integ. vide Bar. et bal. post gl. in. l. j. fi de momē. pos. su. app. z bal. in. l. ij. C. de appel. nunquid aūt remota quere la possit appellari. vide bal. in. l. j. ff. de offi. pfe. pto. Sed nūquid civitas possit facere statutum q̄ nō liceat appellare vid b Bald. z do. in. l. is cuius. ff. de aqua plu. arcen. z no. in c. fi. de appel. in. vj. z ibi Jo. an. in nouel. z Ly. in. l. fi appellationem. C. de c sup. z Bal. in. l. j. C. 1 de sentē. q̄ fine cer. quāti. sed nūquid a statuto dicēte q̄ de nullitate sententie nō posset opponi quo debeat intelligi vide glo. fi. in cle. j. de seque. pos. z fruc. z in. c. j. de re iudi. z Bart. in. l. diuus. z in. d. l. j. ℨ. z parui. z per Jmol. in. l. ij. ℨ. interdictū a quibus app. nō licet. z an si statuto cauet q̄ a sentētia nō possit appellari: an possit supplicari. 2 vid bal. in. l. fi. ℨ. fi. 3 C. de tēpo. appel. in fi. z vide glos. z 4 bal. in. l. j. de offic. pfe. preto. z vide d in fi. mi. Angel. de are. in. l. si serui. in fi. de appel. 1

c ¶No. ergo ex hac aut. Et ad hoc vide Bar. in. l. si finita. ℨ. iulianus. l. v. colū. de dā. infec. z p Bar. in. d. l. eos. ℨ. super his. z in. l. precipimus. ℨ. in 2 decem solidorum ꝓ libra alias non valeat. Certe ista solutio si fit post contractū factū licet als nōva leat nō fecit cōtractū nullum ipso iure nisi exprimese dicat in statuto: vt hic videtis z posset quandocq̄ solui. nisi cōtractus esset limitatus: vt hic. ¶Item dicit hic statutū † qō testamentū debeat insinuari certis mēnibus. z si nō fiat nō valeat certe nō debet intelligi ipso iure: sed nō valeat in effectu. hoc dixi de verb. obli. l. si quis ea lege. z feci tibi mentionem de hac. l. in questione devsurario manifesto dixi in l. filio ꝓterito. ff. de iniust. testa.

Si quis aduer. Aduersus sententiam prefe. preto. potest supplicari semel tantū. b. d. ¶Oppo. ℨ. ne liceat in vna eadēq̄ causa tertio pronoca. l. j. Sol. glo. ibi appellauit bis. z que est ratio vide hic Ly. ideo nulla admittitur supplicatio hic nunq̄ appellauit. hic babetis aut. que supplicatio: ideo sequitur ꝛc.

Libellus: exceptio: acta z instrumēta possunt coram ipso notario produci.

De supplicatio. Prio ponit infra qō tēpus debeat supplicari. Secundo de supplicationis effectu. Tertio quid si non fit seruata forma in supplicando partes videbitis in text. secunda ibi quo subsecuto. tertia ibi sub hac.

¶Oppo. z videtur qō ipse idem nō debeat cognoscere de iniquitate sue sentētie vt. l. eos. in princip. ℨ. de app. So. a aliud in supplicatione: vt hic aliud in appellatione: vt ibi. ¶Secundo b oppo. minor indeq̄ sententiā superioris non retractat: vt. l. prefecti. ff. de mino. sed hic innuitur cōtrariū dum dicit quod contra sententiā prefecti datur supplicatio eius officialibus. Solu. glo. fateor qō supplicatio datur ipsis officialibus: nō vt ipsi cognoscant sed vt offerant ipsi prefecto vt cognoscat. ¶Nota ergo c ex hac aut. cū gl. † quod libellus z alia acta et instrumenta z exceptio possunt produci coram ipsis notarijs: licet nō producātur coram ipso iudice principali: z de hoc etiaz videbitis. in. l. eos. ℨ. de appel. ¶Opp. de principio ad fi. huius aut. nam in principio dicitur quod. ℨ. decem dies debet supplicare in fi. dicitur q̄ postea etiā potest retractari sententia. Solu. dicunt quidā quod in fine dicitur: loquitur de retractatione que fit ipso iure: vt quando sententia est lata contra legem z senatusconsultuz non de ea que retractatur per viā supplicationis. Alia opinio est melior q̄ ille qui non supplicauit. ℨ. decē dies nō potest a victore petere executionem z petere fideiussorē bene tamen potest petere q̄ sententia retractetur. Vel dic q̄ infra decem dies pōt porrigi supplicatio ipsi prefecto. preterea post decē dies potest porrigi principi. ita dicit gl. in. l. j. de sen. prefec. preto. ꝛc. Bar.

Rescriptū ab excōmunicato impetratum est nullum ipso iure.

Defectus persone impetrātis nō vitiat rescriptū.

Dispositio huius. l. an habeat locū siue quis impetrauerit prio se siue prio alio.

Quando est facta reformatio in consilio non debet queri de persona arrogantis.

Uniuersis. b Nō est querendus a quo aliqd fuerit impetrandum. h. d. Contra istam oppo. extra de rescrip. c. j. lib. vj. vbi dicit q̄ est † ipso iure nullum rescriptū ab excōmunicato impetratum et sic queritur de persona impetrantis. Solu. specialē est excommunicato cum quo participare non licet. Contra hoc oppo. extra de rescrip. c. nonnulli. et. c. ex parte. vbi dicitur quod non valet rescriptū impetratum a falso procuratore z sic inquirit persona impetrantis. Solu. ille decret. hodie non seruantur. vt ibi nota. Vel aliter defectus † persone impetrantis non vitiat rescriptū. ita loquitur hic. sed mendaciū seu falsitas eius: vt si asserit se procuratorem tamen nō est: illud habet vitiare rescriptum. hic vero impetrās in nullo mentitus est: ibi secus. ¶Querit glo. vtrū hec lex habeat locuz siue impetrauerit † prio se siue prio alio. Glo. dicit si impetrat prio se debet distingui: an imperator fuerit sciens cōditionis eius aut non: z bene dicit. argu. prio boc in. l. quidā cōsulebat. ff. de re iudi. sed si impetrat prio alio habet locum hec lex. Et intelligas q̄ impetrabat prio alio nō asserēdo se procuratorē falso: q̄ tunc vitiaretur rescriptū propter mendacium: vt. ℨ. dixi. ¶Ultimo no. q̄ qñ est facta reformatio in consilio † nō debet queri de persona arrogantis seu cōsulentis: sufficit enim q̄ cōsiliū bonum tene menti. e Bar. f

4 ¶Rescriptum cōtra ius quando nemini nocet z prodest petenti an valeat. g

f **Rescripta.** f Ponit dictū z duas exceptiones, breuis est z de materia huius. l. dicam in. l. ſ. fi cōtra ius vel vti. publi. ¶Oppo. ℨ. si nuptie eq rescript. pe. per totū titu. vbi rescripta que nemini † nocent z profunt petenti nō admittūtur. Huius timore dixit glo. q̄ quedā sunt rescripta prohibita impetrāti specialiter z exp̄esse: z illa impetrata nō valent etiā si nemini noceant: ita dicunt cōtraria. Quedā sunt scripta nō prohibita specialiter impetrari: et tunc loquitur hec lex: vt si rescriptū cōtinet aliquid cōtra legē scriptā nō valet. Fallit in duobus casib⁹ positis hic in teg. Exemplum potes ponere in hac lege. Aliqs impetrauit q̄ minori quatuordecim annis liceat facere testamentū: vel q̄ liceat appella b re post decem dies: vt in cōtractibus emptionis z venditionis nō teneatur de euictione. certe ista nō valent: q̄ cōtra ius. ¶Contra istam lect. opponūt vltramontani q̄ tale rescriptū non videtur contra l. vt. ff. de pact. l. pacisci. vnde dicunt q̄ licet rescriptū sit cōtra tenorē legis non tamen est cōtra legē. Ber. tenet opi. glo. nostre. nam in rescriptis est quedam lex generalis derogatoria que dicit q̄nō licet impetrari rescripta iuri contraria: vt. l. nec damnosa. ℨ. eo. ideo semper cum impetrātur cōtra legem impetrantur contra illam clausulam derogatoriā l. nec damnosa. ℨ. eodem. ¶Oppo. ℨ. eo. l. quoties. So. illud ibi quando alium modice ledit: z dilatio potest facile impetrari a principe: als nō. z hoc dixi cam plene in. l. fi. ℨ. titu. iij. ff.

1 Quando aliquis petit copiam instrumēti an solum particula que ad ipsum pertinet sit ei dāda an totum instrumentū. remissiue.

g **Instrumentorū.** g Insupplicationibus debet poni effectus instrumentorū vel verba super quibus dubitatur nō totus tenor eorum. h. d. ¶Oppo. ℨ. de transac. l. vt responsum. Solu. illa intelligitur ſm istam. ¶Ultimo not. ex hac. l. arg. † q̄ quādo aliquis petit copiam instrumenti debet sibi dari illa tantū particula que spectat ad eum non totum instrumentū: vt hic videtis. Ad idem facit. ff. de eden. l. argen. ℨ. edi. In contrarium facit fortiter. l. inciuile. de legi. cum sua glos. de hoc consueni dicere super rubri. ff. de noui ope. nun. quod no. b Bar. b

¶Quando libellus principi datus. Rubrica.

¶Continua vt in glos. et adde super text. rubrice dum dicit q̄ libellus principi datus subaudi z ad eum rescriptū est. vt. ℨ. eo. l. ij. Bar.

1 Libellus est duplex: alius quēstionalis: alius supplicationis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

2 Libellus quãdo datur principi in actionib⁹ annalibus inducit litis contestationem.

a

Dubium nõ.[b] Breuiter dicit totus titulus. Libellus datus pncipi si ad eũ est rescriptũ interrumpit prescriptionez: z facit actiones trãsitorias in heredẽ actis ptorijs z annalib⁹. b. d. ¶ Oppo. z videtur q requiratur executoris missio: vt. l. cũ notissimi. in prin. j. de prescrip. xxx. anno. Rñ. debes scire † q duplex est libellus. quidã est cõuẽtionalis: de quo loquit aut. offeratur. de lit. cõtesta. z per illum nõ inducit interruptio pscriptionis nisi citatione secuta: vt. l. contra. quod dic vt ibi. Quidã est libellus supplicationis z per istũ inducit lit. † cõtest. si offerat principi tãtũ secus si alij iudici z ad eũ princeps respondebit: et intellige in actionib⁹ ptoriis z annalib⁹: vt dixi. ¶ Oppo. de. l. vt perfectius. de anna. excep. Solu. speciale est in illis quatuor casib⁹. nõ habetis alia.

b

¶ At lite pendente.[b] Rubrica.

¶ Istam rubricã sic apostillate: vt lite pẽdente scz principali per lit. cõtest. ibi vel post. puocationẽ. scz pendẽte causa appellationis. ibi ante diffinitiuam scz que nõ potest retractari per appellationẽ. et ex bis apparet q quedã gl. super verbo pronocatione. non bene dicit. z fm hoc qõ sequitur in rubrica ante diffinitiuã sniam nibil adderet ad precedens: ita intelligit Azo in summa.

c ✣ Andr. Pomate.

c

¶ Supplicare.[a] Breuiter dicit. Snia lata post supplicationem datam anteq̃ princeps respõdeat valet. b. d. ¶ Lex ista duobus modis potest intelligi: vel qõ supplicatio erat data: q̃ petebat aliquod priuilegium: vt puta aliquis posset eũ cozã aliquo iudice connenire: vel petebat aliq̃ rescriptũ scz iudex delegat⁹. ¶ Oppo. in aut. vt diffe. iudi. §. si vero. z de man. prin. §. z nõ permittas. dicit gl. intelligo q ista supplicatio fuit porrecta postq̃ preses fuerat requisit⁹ z denegabat facere iustitiam: aliꝰ ista supplicatio nõ permitteret. ita dicit gl. j. in fi. ¶ Itẽ iste fi. gl. non bene concordat cum prin. nã qõ in fi. dicitur habet locũ qñ impetrat rescriptum ad obseruantiã iuris cõis sed hic in prin. loquit qñ impetratur priuilegium: quod potest indistincte quandoq̃ impetrari: vt dicam. j. l. prozi. z ibi videbitis.

d

¶ Post sentẽtiã. vid hic bal. z dicit bal. in. l. pscriptione. in. gi. col. j. ti. i. q in vanum impetratur quicqd contra sentẽtiã impetratur q̃ transiuit in rẽ indicatã. allegat Jnno. in. c. lator. de re ind. Addẽ fm Pau. de cast. mirabile in fi. l. q ille qui supplicat principi vt retractetur sententia q̃ trãsiuit in rẽ iudi. incurrit infamiã. z sic fi producit in testẽ poterit obijci q non est habilis. dicit etiã q patitur aliã penã de qua in. l. pcedenti. sed qõ illud nõ vidit practicari sed menti tenendũ: q̃ facere posset bonorem: quia pauci sciunt.

1

¶ Pendente. qñ dicat lis pendere. vltra hic not. vide per glos. in. c. ij. vt lit. pen. per Alng. in rub. ff. de in ius voc. per gl. ibi posita. z vide que dixi in. l. cum notissimi. j. de pscri. xxx. anno. z vid in. l. ce ptũ. ff. de iudicijs.

1

2 Aut † vult supplicare post sententiã. z tunc aut snia est appellatione suspensa. z tunc idem ac si nõ esset indicatũ. ar. l. j. in fi. ad turpil. z ita loquit nr̃a rubrica. Aut non erat appellatione suspensa: sed trãsiuerat in rẽ indicatã. z nullo modo lz supplicare: vt bac. l. in fi. z. l. el. vlt. ¶ Si vo † vult impetrare priuilegiũ aliquod siquidẽ vult illud impetrare super causa que agitat nullo modo lz: vt in aut. in medio litis. in princi. Si circa alia indistincte licet vt. ff. ne quid in loco pub. l. j. §. merito. z. §. si quis a principe. Non babetis hic alia ꝛc.

¶ Si cõtra ius vel vtilitatẽ publicã. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. Iste ti. habet quinq̃ leges primas que videntur sibi inuicẽ cõtradicere. ideo primo legam omnes postea recitabo apparatũ super qualibet per se ꝛc.

1 ☞ Rescriptũ valet licet in precib⁹ aliquid omittatur.

2 Si alicui mãdatur cognitio alicuius cause an videatur mandata diffinitio.

e

On idcirco.[c] Not. q lz in precibus † aliquid omittat nihilominus valet rescriptum. b. d. ista lex. ¶ Opp. j. eo. l. z fi legibus. Sol. vt dicam in. l. prozi. ¶ Ultimo bic vi detur esse casus contra glo. que est. ff. de procura. l. z fi quis procuratorẽ. que dicit qõ cui mãdatur cognitio nõ videtur mãdata diffinitio. † bic videtur tex. in contrariũ. Breuiter intelligo banc legem q verba rescripti fuerunt simpliciter prolata: vt puta talem causam tibi cõmittimus nec restringit se ad cognitionẽ: q̃ tunc procederet glo. cõtrarium digi in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re indi. z q̃ sic debeat intelligi videtur bic sentire prima glo.

e

1 ☞ Priuilegium cõcessum per mendacium non valet.

2 Clausula si preces veritate nitantur. quãdo tacite intelligatur in rescripto vt valeat z ibi rescriptum ad obseruantiam iuris communis q̃ duobus modis cõceditur.

3 Si contra rescriptũ opponitur exceptio falsitatis que falsitas impediat cognitionem.

4 Rescriptũ dolo impetratũ quãdo valeat.

5 Rescriptũ impetratũ per obreptionẽ quando tribuat iurisditionem.

6 Rescriptuz oino falsum ex eo qõ nunq̃ emanauit ex cancellaria qñ sit q̃ tribuat iurisditionem.

7 Si cõtra rescriptũ opponit exceptio mendaciorũ quo super tali exceptione procedetur.

8 Exceptio dilatoria vtputa nõ estis meus iudex q̃ bic non cõtragi vel q̃ rescriptũ sit falsum quando debeat probari ante lit. contest.

9 Si florentinus cõuenitur q̃ promisit dare centum in castro clusino comitatus perusij z opponit q̃ illud castruz sit comitatus cortone iudex poterit super boc cognoscere z pronũtiare.

10 Probatio facta q̃ aliquis locus sit de iurisditione puta perusina cũ nõ sit quod nõ preiudicet iurisditioni iudicis cuius est locus.

11 Princeps potest ignorare ius consuetudinarium z ita omnis iudex.

12 Jus non scriptũ debet allegari z probari secus est in iure scripto.

13 Statutum factũ alibi si allegatur vbi causa agitur tur debet in causa produci.

14 Testis potest dicere falsum etiã tacendo id qõ est.

f

Rescriptione.[f] Bl. legit banc legẽ quinq̃ modis. vere tamẽ intelligendo nõ sunt nisi duo modi principaliter lz vnus diuidat in quatuor modis. Assumo primũ modum legẽdi fm gl. Et fm illũ breuiter intendit. Exceptio mendaciorũ ipedit iurisditionẽ iudicis delegati dz de causa fm veritatẽ cognosci per eũ ad quẽ de iure cognitio cõpetit. b. d. ¶ Ad istã lect. oppo. ff. eo. l. j. Sol. ibi omisit aliquid leue. bic aliquid graue. ¶ Item opp. q̃ ipsemet iudex debeat cognoscere illa debere ꝛ cetera. z sic videt q̃ ipse iudex delegatus debeat cognoscere: vt. ff. eo. l. z si non cognitio. Sol. qõ ibi dicit de omni negotio cognoscat intelligo sc̃z per iudicẽ ad quẽ spectat. ¶ Contra istud oppo. de bac lege que dicit iudicẽ datũ cognoscere debere ꝛc. z sic videt q̃ ipse iudex delegatus debeat cognoscere. huius timore bec lex variatur quatuor modis. Primo modo q̃ iudex delegatus cognoscat de veritate precũ z potest pronũtiare se esse iudicem vel non esse: non q̃ de negotio principali cognoscat si litere essent impetrate per mendacium. Ista responsio non videt bona per tex. qui dicit de causa conuenit proferre sententiã: z sic innuit q̃ de causa principali. Alij dicunt q̃ iudex delegat⁹ qui als erat ordinarius illius cause bene cognoscit ex vi ordinarie iurisditionis: non ex vi delegationis. Ista est diuinatio: nec est verisimile q̃ ci q als erat ordinarius delegaretur causa. Tertio modo legit q̃ partes cõsenserunt in istũ iudicẽ delegatũ: et sic magis ex vi prozogationis cognoscit q̃ ex vi rescripti. Ista lec. in se est vera. nã aliqñ rescriptũ est impetratũ per mendacium z tribuit iurisditionẽ si non opponat: vt. j. dicam. ideo de partiũ cõsensu posset pceda z pnũtiari. verũ: q̃ diuinationẽ z tinet sicuti precedẽs: ideo alij dicit quarto modo q̃ iudex ordinari⁹ cognoscit nõ delegatus. nec ob. bic tex. qui dicit datũ: q̃ intelligo datũ scz a lege non datũ scz delegatũ. z bec est lect. Pla. q̃ ista lec. facit violentiã tex. ideo Azo z Jo. legũt alio modo totũ econuerso. Et breuiter dicit fm eosdẽ. Excepto mendaciorũ nõ impedit iurisditionẽ iudicis delegati: sed ex causa fm veritatẽ cognoscere. z huic lec. concordat. ff. j. prozi. z. j. eo. l. z fi nõ cognitio. ¶ Cõtra istã lec. oppo. j. eo. l. z fi legib⁹. vbi dz q̃ mẽdax pcator careat penitus impetratis. Huius timore alia glos. fi. huius legis iterũ recapitulat oẽs istas opi. ideo omitto replicare. Dic ergo breuiter q̃ in. l. fi legibus. loquit in priuilegio impetrato: tunc indistincte mendax pcator caret penitus impetratis. ratio: q̃ ille cause q̃ fuerũt allegate fuerũt cause cõcedendi priuilegiũ: † sed bic loquitur in rescripto qõ datur ad obseruantiã iuris cõmunis in quo cause allegate nõ sunt causa cõcedẽdi rescriptuz: vt dicã. j. in sequẽtibus 3ijs. Hl. circa boc nõ insistit vltra.

¶ Contra Azo. opp. fortiter in quolibet rescripto inest cõditio tacita si preces veritate nitatur: vt. j. ti. j. l. vniuersa. si ergo deficit ista cõditio q̃ est de pte senti: ergo rescriptũ est nullũ: † vt. ff. si cer. pe. l. cum ad pfens. Sol. rescriptũ ad obseruantiã iuris cõis pot cõcedi altero de duob⁹ modis. Uno modo sic exposuit. B. coram nobis q̃ titius denegabat sibi restituere talem fundũ quẽ dictus. B. asserit ad se ptinere iure dominij quare dicta causam inter eos tibi cõmisimus terminãdã. isto casu licet assertũ sit principi q̃ ille fundus pertinet ad. B. iure dñij tamẽ boc nõ fuit positũ pro cõstanti: sed fuit positũ: q̃ de boc erat dubiũ: ideo causaz princeps cõmisit. Causa ergo finalis est si de eo qõ ponit lis est vel esse pot: ideo si dicat illud esse mendaciũ nõ impedit iudicis cognitionez. Sed̃o modo pot cõcedi rescriptũ vt dicat fic. cõquestus est. A. de. B. q̃ fundũ ad eũ pertinẽt iure dñij detinet quare mãdamus tibi vt dictũ fundũ ei restitui facias. Iste litere vnũ cõtinẽr expresse: aliud tacite. expresse q̃ fundũ restitui faciat z q̃ boc videtur demãdata executio. j. eo. l. z fi nõ cognitio. tacite cõtinet vt videat mandata cognitio. Modo ad ppositũ quãtũ ad cognitionẽ: tunc inest tacita cõditio si preces veritate nitatur.[a] Sed si est dubiũ q̃ dicatur rescriptũ per mendaciũ impetratũ: tunc iudex pot de causa cognoscere fm veritatẽ: vt ibi. z. d. l. z si nõ cognitio: quantũ ad sententiã z executionẽ inest illa tacita cõditio si preces veritate nitatur nisi iudex reperiat ita esse non dabit sententiã pro impetrãte: imo dabit sententiam pro alia parte. z boc est qõ dicit q̃ debet cognosci.

a vt lite pendente.

b ¶ Itẽ opp. c ad illã lect. ff. de fal. l. si qs obreperit. vbi illud qõ aliquis impetrat per obreptionẽ non valet. So. i eo qõ impetrat per cognitionẽ nõ obreperit principi. pterea sufficit q̃ de boc erat dubiũ: ꝛin eo qõ ipetraret sententiã fm se: i boc bene esset obreptio: ideo requirit q̃ cognoscatur de veritate.

¶ Opp. de. l. si vera. §. subnuentũ. de fideicõ. li. Sol. eodẽ modo quãtũ ad cognitionẽ rescriptũ nõ fuit impetratũ per obreptiones.

3 ¶ Ulterius oppo. j. l. prozi. Sol. duobus † modis. quãdoq̃ opponitur cõtra rescriptũ ex falsitate ipsius rescripti. vt quia dico q̃ illud rescriptum nunq̃ exiuit de cãcellaria principis z tunc impedit cognitionẽ iudicis delegati vt. j. l. prozi. quãdoq̃ opponitur q̃ rescriptuz est veruz in se sed cause in eo inserte sunt false tunc iudex dz audire illas causas non vt per boc impediatur cognitio sed ad boc vt sciẽtia feratur seõm veritatẽ. ¶ Opp. illud qõ est factũ ex falsa causa debet totaliter irritari vt in ti. ff. eo. z. j. de con. sine cã. Rñdeo eodẽ modo quo supra quo ad cognitionez nõ fuit falsa causa. sufficit enim q̃ sit dubiũ de narratis. itẽ opp. extra de rescrip. c. super literis. vbi dicit q̃ rescriptũ impetratũ dolo non valet. bic dicit cõtrariũ in eo qõ dicit mendaciũ quod presupponit dolum. Item in eo qõ dicit mendaciũ vel in tacendo fraudem. Huius timore dicit pet. illa decretalis seruetur in foro eozũ. ista lex in nostro. Certe domini illa decretalis fuit recte facta ad solnẽdum contrarietatẽ istarum legũ ideo non est aliud imo idem. Puto ergo dicendũ fic. quandoq̃ rescriptuz mandat alicui cognitionẽ cause: tunc quia narrando principi presupponit boc esse dubiũ non potest dici cõmissus dolus licet verum nõ dixerit vel falsum sumpserit quia semper boc esse dubiũ presupponit. ita loquitur hec lex. z. §. i. pri. ¶ Si vero non mãdatur cognitio specialiter sed mãdatur executio secunduz formã quam supra digi tunc procedit

4 distinctio illius decretalis aut boc fuit factum per dolum: q̃ boc esse dubiũ nõ proponebatur z † nõ valet rescriptum: vt. j. l. prozi. ita posset intelligi. j. eo. l. et si legibus. ita loquitur. c. super literis. sed si sine dolo digisset falsum boc esse verum: tunc valet rescriptum et procederet secundum veritatem. ita loquitur. l. z si non cognitio. z. d. c. super literis. ꝛc.

d ¶ Oppo. q̃ quando verum omittitur indistincte rescriptum non habeat effectum.[b] vt. §. tit. prozi. per totum. Rñdeo ista est veritas vt distinguã sic. quandoq̃ rescriptũ impetratur per dolum: z non valet: vt. §. digi. quãdoq̃ impetratur expressa falsitate vel tacita veritate sine dolo: et tũc quãdoq̃ fuit expressum siue omissum aliqd quo nõ expresso vel nõ omisso: nihilominus habuisset rescriptũ. z tunc rescriptum valet z proceditur fm veritatẽ vt bic et. §. l. prozi. z. j. eo. l. z si nõ cognitio. Exemplum vbi cũq̃ omittit aliquid de bis que tangũt veritatẽ ne gotij. Si vero illud qõ fuit expressum vel omissum erat tale quo non expresso vel nõ omisso rescriptuz non habuisset tunc rescriptũ nõ valet. Exemplum qñ omittitur aliquid veluti litis pendentia vel litis determinatio. ita loquitur. §. ti. j. per totũ z istã diuisionem ponit tex. in. d. c. super literis. ¶ Onero vtrũ rescriptũ impetratum per † obreptionem

5 boc est expressa falsitate vel tacita veritate tribuat iurisditionẽ. Pla. dicit q̃ sic sc̃z q̃ tribuat iurisditionẽ[c] de boc cognoscendi an rescriptũ teneat vel non. boc etiã colligitur ex isto tex. qui dicit prescriptione mendaciorũ ꝛc. dicit glos. z bene exceptione ergo iurisditionẽ tribuit ipso iure si non opponat. z sic pot cognoscere vtrũ rescriptũ fuerit impetratũ per obreptionẽ vel nõ. z hoc etiã pbatur in. d. c. super literis. de boc etiã ponit multa Jnn. in. c. cterũ. z. c. auditis. z melius in. c. cũ dilecta. de rescri.

f ¶ Quero vtrũ rescriptum oino falsum[f] qõ nunq̃ emanauit de cancellaria principis tribuat iurisditionẽ. † Doct. bic dicit q̃ ppter dubiũ potest ipse de boc cognoscere an litere sint false vel nõ sicut dicimus q̃ sententia 3 sniam non valet. verũ est nisi de boc dubitet vtrũ pma pcesserit. vt. ff. q̃ sen. sine appel. rescin. l. j. in pn. de trãsact. l. post tẽ. Jnn. de boc in. d. c. super literis. multũ dubitat z multoũ opinantur. Breuiter mihi videtur q̃ si quicq̃ rescriptũ nõ habet manifestã falsitatẽ ipse iudex cui videtur dirigi pot de ista falsitate cognoscere z pronũtiare se esse vel non esse iudicẽ. ita intelligo. j. l. prozi. vbi coram eodem iudice potest opponi de falsitate: ra-

c

¶ Tribuat iurisditionem. et boc te Jo. de ligna. z Jmo. t. d. c. super literis. lz do. Ant. videat tenere contrariũ fm Jmol. Adde qõ bal. in. l. ex relationib⁹. in pri. §. de legi. videtur tenere q̃ rescriptũ obreptitiũ sit ipso iure nullũ tenet Bald. in. l. fi. in. j. colũ. j sen. rescin. non post.

¶ Oino falsum. vtrum rescriptuz omnino falsuz tribuat iurisditionẽ. Jnno. tenet q̃ nõ. i. d. c. super literis. facit qõ not. de excep. c. cum venerabilis. z de. pba. c. li cet causam. ipse tñ Jnno. tenuit Sñia in. c. ij. de oila. z videt tenere bic bar to. z tenẽt cõmuniter legiste. et istud etiã tenet do. Flo. in. d. c. super literis. reprobatimo. ibi. sed do. Anto. in. d. c. sup literis. tenet primaz opi. sequendo Jnno. z respondet ad oĩa obiecta. et videtur velle bic Bal. sed opi. Bal. et sequacium videt verioz z q̃ decretuz per subreptionem sit nullũ. vide bal. in. l. j. C. de fideiusso. mi. et in. l. ij. §. eo. et Pe. de anch. in c. super literis. de prescri. qui tenet qõ teneat: sed venit rescindendũ. et idẽ Jnno. z Ant. de but. t. c. veniẽs. de fil. presby. z per Bald. bic in. viij. colum.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Non in isto territorio. An iudex possit contra non suppositum cognoscere si contempserit vel deliquerit in territorio. de quo etiam per Bartolum in l. ij. si quis in ius voca. non ierit. in. ij. columna. addo glo. in. l. de iure. ff. ad municipales. adde quod no. in. c. scisitatus. de rescriptis. et in ca. preterea. de dilationibus. ꝛ in. c. super literis. ꝛ vide dominum Antonium. in capi. cuz ¶laicus. de foro competenti et ibi per Jmolam ꝛ allegat Bartol. contrarium in. l. ij. ff. si quis in ius vocatus nō ierit. ad quod tenet ibi est falsum secundum dominum Antonium. et Jmol. in dicto. c. super literis. ꝛ contra ipsuz videtur velle Innocen. in. c. romana. in. §. contrahentes. ꝛ vidō quod habetur per Guidō. de suzaria in. l. rapto res. in versicu. prescriptione. cō episcopis et clericis. adde Balduz in. l. si quis ex alienā. ff. de iudi. ꝛ per Joan. calde. in re a petī. ca. de illis. in iij. q. de rapto. et per Pe. de ancharā. in repeti. c. postulasti. de foro cōpeten. in. j. q. et vide omnino Alleg. in dicta l. ij. si quis in ius voc. nō ierit in. vj. colum. cum sequen.

b ¶Adibi videtur Pro ista questione vide dominum Antonium in ca. si clericus laicum. de foro competē. allegauit Barto. contrarium sibi. in. l. ij. ff. si quis. in ius voca. non ierit et vide moder. in in prealegato. capitulo si clericus laicum et ibi dominuz Abbatē ꝛ vide que dicī in dicto cap. si clericus laicum vide Luō. romanum in cōsilio. ccvj. vbi loquitur singulariter si sufficit sola allegatio an sit necessaria pbatio. Andreas barbatia. c Adde tu circa ista dicta Bart. hic et vide. d. Baria. sozi. in. c. dilectus. de foro cōperen. arti. ij. q. iij. ꝛ eundem in. c. si clericus laicum. versic. circa. g. principalē articulum colum. vlti.

c ¶Debet pbare. opponēs exceptionē cōtra rescriptū illud debet pbare hoc limitat Jnno. in. c. super literis. de rescrip. in glo. in ver. forsan. nisi rescriptū esset suspectum ꝛ vide Cy. hic.

d ¶Non potest pbari. Istud sequitur Jaco. butri. vt refert Barto. Sed aduerte q; Jnnocen. in. c. romana. §. contrahentes. de foro compe. in. vj. tio quia illud rescriptuz licet ei non det iurisditionem tamen cōstituit eū in quasi possessione iurisditionis propter quod habet iustam cognitionem et pronūtiationem. vt. j. de sen. l. si arbiter. de testi. l. j. de offi. presi. l. barbarius. Si vero contineret manifestam falsitatem tunc ipse in quasi possessionez iurisditionis non constituetur nec posset pronuntiare se esse iudicem vel non arg. j. de edi. di. adriatol. l. vlti. ¶Quero quando iste exceptiones mendacium opponuntur que erit practica: nam videtur q; ꝛ de ea erit bis querendū. an ante lit. contesta. contra rescriptum opponitur q; continet mendacia vnde in ista cognitione aut sit iudex vel non cognoscetur de veritate precum. demum si postea pronuntiauit se esse iudicem erit necesse q; iterum deveritate negotij cognoscatur. quia probationes facte ante litis contestationem non fuerunt facte in principali negotio. Jnnoc. videtur velle q; ante litis contesta. cognoscatur de veritate precum sum marie. post litis contestationem plenarie. ꝛ hoc idē dicit in alio exemplo. Pone florentinus hic conuenitur ratione delicti vel cōtractus. ipse ab initio opponit exceptionē dicens. domine nō estis meus iudex quia non cōtragi vel deliqui in territorio vestro ante litis contestationem examinabitur summarie vtrum contrageri vel nō in isto territorio [a] post litis cōte. examinabitur plene: hoc idem tenet Ja. bu. Adducit simile in actione ad exhibendum preparatoria cognoscatur summatim de dominio in rei vendicatione cognoscetur plene idem si minor petit restitui ad allegationē omissam. nam anteq; restituatur cognoscetur summatim vtrum ex illa omissione sit lesus alias non concederetur restitutio sibi. vt. l. nam ꝛ postea. §. si minor. ff. de iureiuran. Postea cū illa exceptio preponeretur in iudicio in quo omiserat de causa cognoscetur summarie. Ultramōtani vt Pet. dicebant q; illa exceptio debet reseruari post litis contest. ne de eodē bis cognoscatur. Simil. de cu. in. l. ij. ff. de in ius vocā. tangit istam questionē ex dictis eius licet non faciat mentionem. Cyn. hic fecit vnam additionem. ꝛ dicit Buil. q; ista exceptio ego non contragi in territorio tuo. non debet admitti quia non potest probari: non enim sequitur contragi alibi ergo non contragi in territorio tuo. Item si probarē absentiam meā potuissem contrabere existens alibi in territorio per procuratorē. vel potuissem contragisse existens alibi in territorio huius ciuitatis: vt. l. contragisse. de actio. ꝛ obliga. ¶Adibi videtur [b] q; de beamus aduertere quando illud quod opponitur per modū declinatorie † indicij tangit negotium principale vtrum debeat examinari ante litis contesta. vel post. dico sic. aut ante litis contesta. et post veniret probandū ab eadem parte. ꝛ tūc procedit dictum domini Jnnoc. ꝛ Jac. butri. quia ante litis contesta. probatur summarie. post litis contest. plene. vt in exemplis supra positis ſm Jacob. butri. quandoq; ante litis contesta. incūbit probationi: post lit. contest. incumbit probatio alteri. tunc ego dico q; vtrūq; perfecte examinabitur vt in exemplo huius legis. nam ille qui opponit exceptionez mendaciorum illam debet probare: [c] quia ipse dicit ad hoc excludendum iudicium. vnde cum mendacia sint causa sue intentionis: ergo ei incumbit onus probandi: vt. l. ei qui. ff. de proba. sed post litis contest. actor debet probare veritatem quia illa ꝛ Joā. and. in. c. j. de lit. contesta. et docto. in dicto. c. super literis. videtur tenere contrarium expresse. ꝛ ibi vide plene.

c ¶Aduersario sciente. Sed i mol. in dicto. c. super literis. videtur concludere fin aliter in hac questione quod etiam contra scientem qui vere est in possessione quo ad alia vtitur sua quasi possessione nō prefertur illa. propter hoc facit quod no. Jnnocen. in capi. olim. el. iij. de restitutio. spoliatoruz. vnde tunc potius dicitur in sua possessione turbari: secus forte si ille vteretur quo ad illa: nec contraheret quantum in eo esset: quia tunc forte procederet opi. Bart. ꝛ Jnnocen. in. c. super literis. antecēdicte opiniones per ea que habentur in dicto. c. olim. cum dilectus. et ibi Jmol. in dicto. c. super literis. Itez ad hoc no per Bartoluz adde quod idem not. in. l. de procuratoribus. ad finē ꝛ ad predicta concordare videt Jnnocen. in. c. cum dilectus. de officio archi.

¶Addentiri de iure. ꝛ no. quod ista glos. pro singulari allegat Angelus. et Jmol. in. l. ij. ff. de re iud. ad hoc vide licet: quia licet iudex non possit alterare tempus appelladi: vt per Bar. to. et docto. in dicta. l. ij. tamen per statutum ꝛ consuetudinem potest illud tempus alterari. gl. est hic ſm eos. Hec mirandū est ſm Jmol. ibi: quia statutum et consuetudo potest detrahere dispositioni legis: vt. l. omnes populi. de iustitia et iure. ꝛ. l. de quibus. ff. de legibus.

g ¶Tacendo. et vide quod habetur in. l. paulus. ff. de fal. et ideo allegatur in regula culpa. de regu. iuris. in. vj. nunquid videns committere homicidiū ꝛ prohibere potens si non prohibeat teneatur de homicidio. de quo per Ang. in. l. j. §. serui. ꝛ in. l. actoris. de eo per quem factum est. ꝛ Bar. in. l. metum. facit q; not. in. c. sicut dignū. de homici. Sed qd in teste qui veritatē vult celare. dic q; non punit de falso. c. j. in prin. fi de inuesti. inter do. et vasallum lis oriatur. Et ibi subdit Bal. hoc esse verum nisi premisso iuramēto veritatē celet. Et adde quod not. in glo. in. l. lucius. de infamibus. que vult q; reprobatur dictum testis quod plene non narrat factum. et dic et debet

reprobatur: idest non approbatur. facit de accu. c. dilecti. vbi iurans dicere veritatem tenetur dicere verum et plene. item de eo quod dixi. §. quādo possit iuuare illum qui occiditur. vide Bal. in aut. sed nouo iure. C. de ser. fu. Addo quod doc. ꝛ magistre Jmo. in. d. c. super literis. de rescrip. in no. huius litere vbi probatur paria esse dicere falsum ꝛ tacere verū. dic quod illud facit secundum Jaco. butri. q; testis incurrat penam falsi si taceat veritatem vt est textus in. c. j. et extra de fal. et dicit dominus Antonius hoc verum quando iurauit plenam ꝛ meram veritatem dicere: secus si iuraret se libere ad interrogationes respondere per tex. quez dicit valde notat in. c. cum dilecti. el. j. extra de accusa. Sed certe ille textus secundum Jmolam loquitur i inquisitore. nos autez in teste qui debet discereveritatem pro vtraq; parte. iuxta not. in. c. fraternitatis. in glos. fin. de testi. et in aut. si iudex. §. de epi scopis et clericis. per Barto. in. l. si duo patroni. §. idem iulia. de iureiurando. vnde videtur q; si dolose indistincte teneat quod iurrat penam falsi per prealegatum. c. j. secūdum Jmo. ꝛ quando dicatur dicere plenam veritatem et quando meram veritatem. vide glo. no. in. c. cuz dilectus. in ver. plenam et in verbo meram. et adde Bald. in l. presbyte. hic allegata et q; etiaz ipse not. in. l. data opera. in. ij. colum. et istis adde Bal. in. l. nulluz. C. de testibus. vbi vult q; si testis tacet veritatem punitur criminaliter et ciuiliter ad interesse.

a ¶Loquitur de priuile. vide Baldum in. l. prescriptione. in. v. colū. 1 §. eodem.

b ¶Omnes cuiuscūq;. Quam vide. Utrum imperator possit rescribere contra ius diuinum: cōtra ius humanū: ꝛ cōtra ius ciuile. Adde Barlate in proemio digestoꝝ in prin. q; nō. in. l. j. ff. de cōsti. princi. et facit q; no. per glo. ꝛ Bart. in. l. venia. j. de in ius vocan. per Jnno. et cano. in. c. que in ecclesiarum. de consti. ꝛ Bal. post glo. ibi. in. l. rescripta. §. de preci. impera. offerē. vbi omnino vide. ꝛ in quibus princeps non potest et debet cognoscere secundū veritatem precum. ¶Opp. j. l. prozi. Sol. vt dixi in. l. prescriptione. ¶Opp. qō executio nō possit mādari. vt. l. iubere cauere. de iurisdi. om. iudi. Sol. hic † princeps delegat: nō alius. Alij dicūt q; hic demādat cognitionem non executionem quod est cōtra istū text. Alij dicūt q; hic demandauit primum decretum non autem secundū. Sed certe nec executio primi decreti potest demandari. vt. l. iiij. §. duas. de dāinfec. Tene ergo primū q; hic princeps demandauit. ¶Oppo. j. de ege. rei iudi. l. si vt proponis. vbi dicitur q; executor nulla cognitionē habet. Solu. hec est vera. ibi loquitur quādo committitur alicui executio alicuius sententie. hic loquitur quādo committit executio alicuius facti: cū nulla precesserit sententia. vnde cū ad executionē nō possit perueniri nisi precedēte cognitione. vt. l. j. j. de egecu. rei iudica. mādando executionē videt committere cognitionem: et propter hoc nō placent quedā glosselle que sunt hic que dicūt q; fuit dictū principi q; erat lata sententia. ꝛ tunc cognitio nō videtur demandata. De hac materia dixi plenius in. l. a diuo pio. §. j. de re iudi. Glo. tractat illā materiā. extra de offic. delega. c. pastoralis. in glo. ad euidentiam ꝛc.

Et si legibus.

Jsta lex ppie loquitur in priuile.[a] ¶Opp. qō debeat valere rescriptū nō obstātib[b] falsis allegationibus. vt. l. pgi. ꝛ. l. prescriptione. Glos. nō solu. Dic supra loquit in rescriptis que concedunt ad iuris cōmunis obseruantiam. ꝛ ideo veritas eoꝝ que narrantur non fuit causa rescripti: sed sufficit esse dubiū. hic vero in priuilegio ꝛ cause narrate sunt proxima causa finalis priuilegij: ideo si reperiē mendacium nō valet priuilegium. hic non sunt alia.

¶Princeps quādo possit contra ius diuinum rescribere.

Princeps quādo possit mihi auferre dominium rei mee.

Princeps quando possit rescribere contra ius ciuile.

Clausula non obstante qō requirit quando princeps rescribit contra. l.

Clausula non obstante quomodo ponit quando rescribitur contra. l.

Omnes cuiuscūq;

Bruniter dicit. Rescripta ꝛtra ius vel cōtra publicā vtilitatē nō sunt seruanda. b. o. ¶Hic habetis vnā glo. q; ponitur de verbo ad verbū in. l. j. de cōsti. prin. glo. ista aliquātulum est infrascata. ratio est: q; in iure nostro sunt quedam diuersa. nam princeps alicui aliquid cōcedit quandoq; ius commune condendo. quandoq; iurisditionē exercendo: quandoq; concedit rescriptum quod est ad iuris cōmunis obseruantiam quandoq; cōcedit beneficium vt si concedit dño castrum vel feudum: quādoq; concedit priuilegium contra ius cōmune. Jsta sunt separata: et iura istis vocabulis abutuntur. Et glos. hic posita tractans vtrum principis rescripta contra ius valeant. promiscue tractat de rescriptis quādoq; de priuilegijs quandoq; de lege. ꝛ doc. hic nō egaminat tex. Quero ergo primo vtrū princeps possit rescribere contra ius diuinum. Dic vt in glos. eodem.

b quam vide.[b] ¶Secundo quero vtrum imperator possit rescribere contra ius humanum. et vide glo. ibi: si vero ꝛc. vidistis illud quod dicit glo.

2 ¶Tu dicas sic. † Circa hoc an princeps possit mihi auferre dominium rei mee. dic aut vult mihi auferre dominium ius commune condendo: et potest vt in toto titulo. ff. de bon. dam. ꝛc. et in aut. c incestas. j. de incest. nup. ff. de publi. l. commissa. Aut vult mihi auferre iurisditionem egercendo et potest. vt. l. fin. j. de iure do. impetran. Aut vult mihi auferre priuilegium alteri concedendo: et c tunc aut in hoc veritur publica vtilitas: et potest. vt. l. item si verberatum. §. fina. ff. de reivendi. et de cuis. l. lucius. aut non veritur publica vtilitas sed sola eius voluntas: tunc regulariter non potest. et ita loquitur hec glo. et glo. in. l. quoties. d de preci. impera. offerē. fallit ratione iuris quod baberet in parte rei. C. de vēdi. re. fis. vel priuato. l. j. lib. x. g. fallit ratione possessionis quam haberet de re mea. vt. l. fina. j. de quadrien. prescrip. dominus Jaco. bu. dicebat simpliciter q; princeps e potest auferre mihi dominiū rei mee fine aliqua causa. nam eius potestas ꝛ potestas istarum legū que hoc prohibent procedit a pari potentia: ergo sicut potest istas leges tollere: ergo eodem modo possit dari alteri dominiū rei mee[b] sine causa d e quod puto non esse verum. [c] nam princeps non posset facere vnam legem que contineret vnum inbonestum vel iniustum. nam est contra substantiam legis. nam lex est sanctio sancta: inbens honesta: ꝛ prohibēs contraria. vt. l. iij. ff. de legibus. Eodem modo si vellet auferre mihi dominiū rei mee iniuste nō posset: quia princeps habet iurisditionem a deo. vt in aut. quomodo oportet episco. in prin. sed deus non dedit ei iurisditionem peccandi nec auferendi alienum indebite: ergo ꝛc.

3 Tertio quero an princeps possit rescribere contra ius ciuile. † Hic quicquid dicat glos. aduerte. Aut princeps vult rescribere contra ius commune legem condendo: ꝛ potest. vt. l. non est nouum. ff. de legi. §. de iusti. codice confirman. in fine. Aut priuilegium alteri concedendo: et tunc si priuile- f gium ledit alium immodice non potest concedere. f vt. l. quoties. ff. de preci. impera. offeren. si neminem ledit: et tunc potest concedere. vt. l. auferri. de preci. impera. offeren. Si ledit rempublicam non potest concedere vt hic. Si vero queris in rescriptis g que conceduntur ad iuris communis obseruantiam: et tunc hec est materia legis prescriptione quam ibi dixi. et modo vide glos. ¶Quero quid si imperator rescribit cōtra legem sed dicit q; valeat. lege non obstante: an hoc requiratur. § Glos. quod sic. alij dicunt quod non requiratur quod hoc dicatur: sed sufficit quod sciat se rescribere contra legem. allegant. l. idem vlpianus. de excu. tuto. Sed illa lex loquitur in rescripto seu beneficio: non in priuilegio: et sic non facit ad propositum. Communiter teneamus † quod debeat inseri illa clausula per. l. si quis in principio testamenti. de legatis. iij. Sed de hoc est dubium: an debeat dici non obstante tali lege nominatim: an sufficiat quod dicatur. l. aliqua nō obstāte seu nō obstante aliquo casu. glos. in aut. hoc inter liberos. j. de test. videtur velle quod fiat mentio specialis. hoc etiam videtur velle tex[t] in simili. vbi glos. tangit in. l. si quis in principio testamenti. ff. et ibi Bart. et que scripsi in. l. quecūq;. C. de fundo patri. lib. vj.

¶Concedere. intellige. vt p Bal. in. l. scripta. §. tit. ij. et quod habeē fs. eo. titu. in. l. ne damnosa.

¶Requiratur. aliquid tango in l. ij. §. qō si is. ff. qō quisq; iur. vbi vide. & qua materia vide plene ple Jo. and. in. c. j. de excef. prela. in. vj. in nouel. et in. c. j. de consti. in sexto. et per Archi. gg. q. ij. ꝛ summa. per Bartolum in ex trauag. ad reprimendā. in ver. nō obstāte. et per do ctores in. c. nonnulli. de rescrip. ꝛ per dominū Antoniū in. c. j. eo. ti. et in. c. que in ecclesiarum. de consti. per Baldum in. l. finali. C. sentē. rescin. non pos. et in. l. eam quam. in. §. j. columna. de fideicom. et in prelud. feudorum. in. §. iij. columna. et in. c. naturales. in princi. si de feu. fue. controuer. et Imolēsis in. l. si. ff. a quibus appel. non licet. et in. l. quidam cōsulebat. de re iudi. Et videtur magis communis conclusio qō aut fit commissio in alterius grande preiudicium ꝛ non sufficit ex certa sciētia sine clau-

f

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

sula non obstante propter derogationem talium rescriptorum quam facit in.d.l.quoties.ideo oportet per clausulam non obstante quod deroget illi legi.arg.l.si quis in princi.testamenti.de lega.iij. aut non tractatur de preiudicio alterius:& tunc sufficit certa scientia.l. barbarius. de offi.preto.et.d.l.quidam consulebat. aut de modico preiudicio tractatur. et tũc etiã sufficit certa scientia.l. idem vlpianus.in fi.de exclusa.tuto. &.d.l.quoties.§. de precib⁹ impe.offe.lꝫ pau. de cast. in.l.iij.§. fi is p quo quod quisq; iuris. dixerit simpliciter sufficere clausulã ex certa scientia per d.l.idẽ vlpian⁹.

a ¶Generaliter lo qui. vide Specu. in titu. de instru. edit.§.nũc aũt videndum.restat in ver. scias qõ si in priuilegio &c. Vide Alex.in.l.ꝑ̃ꝑ. j.de testamen.milli.& in.l.centurio. in.ij. charta.ff. de vulgari & pupillari substitutione vbi ponit de clausula non ob. et de clausula ex certa scientia: et ibi refert vnum nota.dictum Pauli de castro in materia. Et de ista clausula non obstat.vide per Bartolum in extravaganti ad reprimendum inverticulo non obstantibus.per Baldum.de pace constan.in verticulo si quis autem.per Bald.j.de appellationibus.l.eos.& glo.in cle.& si principalis. de rescrip.in.c.statutum.in ver.literarum.de rescrip.in.vj.Barto. in.l. sciendum.ff.qui satisdare cogantur.et ibi omnino vide Bald.in.l.fina. in principio.ij.colum.j.senten.rescin.non pos.& late per ¶Dodernos in l.si constat.ff.de appella.& adde quod vbi plura sunt obstantia nõ sufficit generalis clausula non obstante:sed debet de singulis defectibus fieri mentio secundum Baldum in.l.j.in.gl. columna.j. de fur. et dicit Baldus in auc.nauigia.j.de fur. ¶Nota quod in constitutione principis sufficit generalis clausula.non obstat in contrarium.Et an in rescriptis debeat dici non obstante lege in contrarium. vide Baldum in auc.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.Sed quid si.l. diceret & nõ posit princeps dispensare. vide Bartolum in.l. omnes.C. de aqueductu. lib.xj.& vide quod no. Jmo.in.l.iij.C. de testa.& banc decisionem Bar. limitat do.Anto.in.c.que in ecclesiarum.de consti. dicens quod verum est dictum Barto.quod sufficit clausula generalis non obstãte aliqua l.in contrarium faciente nec requiritur singularis. Tamen illud est verum nisi fuerit forma legis illud induceret. vt quia dicat non valere rescriptum nisi faciat mentionem de illa.l. vt in casu.c. nonnulli. de rescript. nam tunc requiritur etiam singularis. Et de materia remittit Joã. de imo.in.d.c.que in ecclesiarum.ad dictum per se in.c.i. de excess. prela. in vj.quem tex.vide per Jmo.late post alios in.c.nonnulli.de rescrip.vbi refert Bal.hic post Bar.eos inter se variasse.& ibi vide per eum.de concor.vnum dicit notabile Bal.in.c.naturalis.si de feu.fue.controuer.qõ quando gratia principis non est gratia communis vt quando legitimat aliquem de feu.cõtra.d.c.naturalis. licet hoc facere possunt ibi est glo.tamen requiritur eguberans solennitas vt dicatur non obstante.c. naturalis.sed vbi est gratia communis:tunc sufficit clausula non obstante aliqua lege.vt not.glos.in.l.femine.ff.de regu.iur. adde qõ Bal. de pa.cõst.in ver.libellare.in verbo nõ obstante. dicit qõ per illum tex. quãdo imperator concedit alicui aliquod rescriptum quod sit cõtra.l. aliquã debet specificando dicere non obstante tali.l.als videtur qõ non valeat.ar.l.si quis in princi.testamẽti.ff.de leg.iij. &.l. nam ita diuus.ff. de adop.Sed si rescriberet cõtra rescriptũ sufficeret dicere nõ obstante aliquo rescripto:qz facilius tollunt iura positiua seu priuilegia ꝙ̃ iura communia.vt in auc.de nõ alie.aut permutan.§.illud. vbi postea subdit etiam ipse Bal.hec formalia verba.Sed quid si ita dicat imperator concedo tibi priuilegium.non ob.l. & non obstantibus.ll. illis dicentibus generale dictum non valere nisi in casibus specialiter numeratis sicut est in.l.sed et si quis.§.quesitum.ff.si quis cau.&.C. ad velleia.l. inbemus.respondeo credo quod teneat arg.l.si quis in principio testa.de

de leg.iij.& ideo puto qõ nõ sufficeret si diceret aliquo nõ ob.vel aliqua lege nõ obstante:qz istud est generaliter loqui.[a]item puto qõ non requiratur qõ dicatur non obstante tali lege nominando eã: qz istud esset loqui singulariter seu indiuidue:sed sufficit ꝙ̃ dicatur non obstante aliqua lege que in contrarium loqueretur.istud enim est specialiter loquita debet intelligi hec materia &c.

¶De diuersis rescriptis. Rubrica.

¶Continua vt in glo.

☞Dicta in prefationibus in subsequentibus videntur repetita.

Beneficium vni collatum porrigitur ad consortem.

Persona in bis que sunt modici preiudicij intelligitur repetita.

1 2 3

Silibellum. Bzeuiter dicit preiudicij paruitas & rationis identitas facit vt in rescriptis intelligãt repetita persona que in interrogatione precessit.b.d. ¶No.quod que in prefationibus ꝺ̃icuntur in subsequentibus repetita intelligũtur. concordantie sunt in glos. ¶Item no.qõ beneficium ꝺ̃collatũ vni porrigit ad consortem. ¶Contra hoc op.de minori.l.quod si minor.§. si seruus. de condictio. furti.l.iiij.ybi dicitur quod si quis

1 a

interrogatur de duobus et respondet de vno: de alio non videtur respondere idem ad idem.extra de presump.c. nonne. Sol. hic est rationis identitas:ibi diuersitas. ¶Oppo.persona nunq; intelligit repetita.ꝺ̃vt.l. si ita stipulatus.§. chrysogonus.ff.de verbo.oblig. Sol.hic tractatur de modico preiudicio:quia cõceditur rescriptum ad iuris cõmunis obseruãtiã:ibi tractatur de magno et reuoco in dubium.

3

1 ☞Rescriptũ ad lites quomodo dicat ꝑpetuũ.

2 Priuilegium quando dicatur perpetuũ & quando temporale.remissiue.

3 Priuilegium qualiter perdatur per actum contrarium.remissiue.

Also asseueratur. Bzeuiter dicit. Rescripta principis sunt perpetua.hoc dicit. ¶Quero vtrũ rescripta ꝺ̃finiãtur tempore.[b] Hic aduerte:quedã sunt rescripta que concedunt ad iuris cõmunis obseruãtiã. et in his logtur hic lex in quo dicit quidez ipsum post primũ rescriptũ non fuit impetratũ secundũ rescriptũ ipsum est perpetuũ.hoc est tanto tempore durat quanto durat id super quo est impetratum:ita loquitur hic.sed si post primũ fuit impetratum secundum:tunc si primus impetrator per annũ fuit negligẽs valet secundũ rescriptũ. extra de rescrip.c.plerũq;.et dic vt ibi p Jnno.&c. ¶Si vo ꝙ̃ris de ꝓuilegijs tan sunt perpetua vel tẽporalia.dic vt no.canoniste in.c.cũ accessissent.extra

b

2

talis gaudet tali priuilegio et statuto fore contento sub tali rubrica:et supplicatur vt sibi placeat committere causam tali iudici:non obstantibus talibus priuilegijs vel statuto:talis princeps rescribit talis iudex videat et iustitiam faciat. queritur: nunquid derogatum sit iuribus istius contra quem est impetratum non obstante mentione de statuto vel priuilegijs.dic qõ non:vt plene disputatur per dominos de Rota decisione.cccl.xvj. que incipit item in commissione:als neq; si in visione: als.cccvj.quod nota.quia digissem contrarium per id quod scripsi ſm eosdem in.l.filius.ff.de dolo. Et de hac clausula non obstante quando habeat superior necesse apponere in actu.vide quod multum no. Bal. in.l.si recepta.C.de testamen.et vide Baldum in auc.hoc inter liberos. et vidi eum dubitare vtrum talis clausula dicitur tollere cõstitutionẽ iuratam.et dicas qõ clausula generalis non obstãtibus statutis vel priuilegijs quibuscũq; apposita in priuilegijs non tollit constitutionem iuratam.glo.est singularis in.c.cum non deceat.de electione. in.vj.que cadit super verbo effectus. in versi. quid si talem consuetudinem. et ita not. dicit Angelus in.l.j.§. que onerande.ff. quarum rerum actio nõ datur.et illam glossam allegat pro singulari Abbas siculus in.c.j. de bis que fiunt a maiori parte capituli. nisi fieret mentio de iuramento secundum eum.Et adde quod not.in.c.quia sepe. de electione. in sexto. et in.c.cum aliquibus.de rescriptis.in.vj.et illam glossam etiam sequitur Jmola in.c.dilecti.de prebendis.& no.Joannes and.in.c.j. de filijs presby.in nouella.et in rubrica de testamentis.in principio. in additio. Specu. Idem in clausula nõ obstante pacto vel quibuscũq; capitulis: quia non tollit pacta vel capitula iurata vel sententia confirmata glo. est singularis in clemen.dudum.§.penultimo.in glo.in ver.pactum.de sepul.quod tene menti. Et adde quod in simili not. in.l.ij.§.lege.ff. de iudicijs.& videtur in terminis not.Cyn. et ibi dixi post Barto. in.l.j.ff. de conditio.ob causam. Item adde qõ talis clausula nunq; tollit determinationem legis antique.vt in auc.de heredib⁹ qui ab intesta. in glo. colum.ij.et quod dixi post Bartolũ in.l. nam et posteriores.ff. de legibus.quam glossam alleg. Bar.in.d.l.sciendum.in principio.post glos. ibi.& vide no.in.d.l.si quis in principio testa.& vltra ista de clausula nõ obstante.vide per Pet.de ancha. in repetitione.c. propter tua debita. de rescrip.lib.vj.et Joã.and.in.c.j.de excess.prela.in.vj. Et adde qõ lex imperatoris posteriores non intelligitur derogare priuilegijs militũ. gl.est singularis in.l.decurio.C.de silẽtarijs.quam pro singulari.ponderat Bal.in.c.j.in fi.qo tempore miles.

b ¶Finiantur tempore.vide Jnnocẽ.in.c.ceterum.de rescriptis. in fine. qui ponit omnes casus in quibus quis perdit rescriptum impetratuz per se.et vide not.per Bartolum in.l.fi.circa finem.ff. de consti. princi. et Specu.in titu.de instrumen.edi.§.nunc autem. versi. item oppo.vbi etiam ponit omnes casus.

de consti.

de cõsti.& boc si queris qualiter priuilegiũ negligendo perdat.Si vero queris ꝙualiter perdat priuilegiũ per actũ cõtrariũ dic vt no.j. de excus. tu.l. voluntarie &c.non habetis hic alia.

1 ☞Exemplum exempli an probet.remissiue.

a ¶Sancimus.et ad banc.l.cũ hic nota.vide bal.in l. publicati.j. de testa.

Ancimus. [a]Hec lex legitur duobus modis i glo.ſm primum modũ dicit qõ ipsum rescriptũ originale pbat nõ ei⁹ exẽplũ scõm aliã dicit notabilius exẽplari & autenticari põt originale rescriptũ nõ exemplũ ipsius.ꝺ̃.d. ¶Et no.hãc singularẽ lectu.quã perpetuo tene meti. No.qꝫ lꝫ pbet exẽplũ tñ exẽplũ exẽpli nõ pbat ſm istã lectu. Sed ego examinabo hoc latius.j. de eden. l.si pcu.& auc.si qs i aliquo documẽto &c.

Jqua. Banc.l.babuistis in prima constitutione.in fi.hutus.

Ucri affatus. Hic ponit imperator vna formam que debet seruari in rescriptis: quam hodie de consuetudine non seruamus &c.

e **Niuersa** Hic imperator iubet qꝺ̃ vt in suis rescriptis apponatur illa clausula.si preces veritate nitãtur quod est verum in rescriptis cõcessis a principe sine consensu procerum.

¶De statuis & imaginibus. Rubrica.

1 ☞Cautela vt iudex faciat scribi notario sicut ꝙlibꝫ die & hora & gesta fuit ne teneat i syndicatu

Jquando. Not. ex hac iudex ꝺ̃z adesse in certo loco nõ credi cur ei nisi pbet legitime. Jdeo fis cautꝰ tqñ eris assessor ꝙ cũ dicat statutũ de qualibet die horis cõgruis iudex debeat sedere ad bãchũ facias ꝙlibet die hoc a notario scribi ne possit tibi obiici postea[b] in syndicatu &c.

Tvirtutũ. No.banc.l.p sertorijs ꝙ̃ siunt qñ fiũt dona a cõmunibus &c.

¶De officio prefecti pretorijs. Rubrica.
¶Als De offi. prefec.orien. & illyrici.

Libellus. Signa istam.l.j. No.qꝫ lꝫ libellus principi datus faciat litẽ contestari qñ & vt.§. ibi quod libellus principi datus:secus in libello dato alicui inferiori:vt regi legato vel simili vt hic dicit.

c **Oma.** [c]Not.ꝙ pfect⁹ põt facere leges gñales & intelligit odof.gñalẽ it oẽs suos subditos. qõ no.

Jquos. No.qꝺ̃ iudices remoueantur ꝑpter negligẽtiam quod no. & tene menti perpetuo &c.

¶De officio prefecti vrbis. Rubrica.

d ¶Studẽtibus. vide bar.in.l. sacris. la grande.j. de prox. sa. scri. et vide Bart. et que ibi dixi post eum in.l. quoties. de admi. tu. residuũ isti⁹ apostille. vide in C.meo. Adde tu circa hoc dictum Bar. & vide Fran.de are.in.c. ceterum.col.ij. de iudi.qui illud sequitur. & ibi allegat cõcordates.

d **Tudentibus.** [d]Noi.qꝺ̃ licet in ciuitate fiat vnus officialis specialis super dãnis datis:vel sup abundãtia nõ tñ ꝑpter hoc tollit iurisditio quam hz potestas: qꝺ̃ hz vniuersalẽ iurisditionẽ:qõ not. & tene menti.

g **Quod.** Nõ põt ad ingressionẽ pcedi nisi fama precedat.b.d.ista.l. q est bona lꝫ glos. dicat non legit.oportet ergo ꝙ priꝰ constet ꝙ sint obnoxii. qõ esse nõ põt nisi citent. Jstud aũt non põt ꝓbari sine ei⁹ prefetia nisi fama precedat.quod no.bene perpetuo &c.

¶De officio magistri officiorum. Rubrica.

Riuilegijs. Vide hãc ꝺ̃ legem in fi.que alleg atur in presentatione scholarium qõ debet presentari per suum doct.

Emo. Vide hãc legem et sequẽtẽ circa finẽ que est bona pro istis moralibus nõ pro alijs.vide etiã legem finalem huius tituli.

¶De officio rectoris prouincie. Rubrica.

Officiales. Vide gl. sup ver. cursum publicũ.& qõ dicit tex.laniãtes.i.in officio delinquẽtes. ¶Not. ex hac.l.qõ iudex minor põt punire officialẽ iudicis maioris delinqũtis in suo territorio dũ tñ hoc notũ faciat maiori iudici.

Otioris. Not.banc.l. qꝫ moralis est.& eam alle. glo. vj.q.fi. qui resistit in glo.Bar.

Ullus. No. ꝙ officiales qui mittunt a ciuitatib⁹ nõ debẽt redire sine ipsius ciuitatis licentia.quod no.& tene menti.

e **Lli iudicum.** No.qõ ꝺ̃ iure cõi rectores qui eliguñt ad regẽdã ciuitatẽ ꝺ̃bẽt habitare in palatijs seu ꝓtorijs publicis &c.

¶De officio prefecti vigilum. Rubrica.

f **Refecti vigilum.** Plene habes de hoc in.l.nam & ciuiũ. ff.eodem.

¶De officio diuersorum iudicum. Rubrica.

f **Emo iudex.** [f]Hec est bona.l. et habetis aut. sed hodie nouo iure que similiter est bona.quã not. & tene meti:qz practicaui iam de facto &c.

Ed. Hodie nota ex ista aut. qõ mulier non ꝺ̃z nec potest detineri ex aliquo debito publico vel priuato.

¶Ut oẽs tam ciuiles ꝙ criminales. Rubrica.

g ☞Si existens in officio ad aliud eligit per hoc non excusatur a syndicatu.

2 Syndicatus si nõ finiat in termino statuto tamẽ adhuc durat:lz rector nõ cogat stare in ciuitate.

3 Instantia si tẽpus statuitur iudici nõ est perempta:secus si statuatur instantie & causa intra tempus non sit expedita.

Emo. Nota istam legem que est bona: & ponit de syndicatu officialiũ. ¶No.ibi vel codicilli alterius administrationi oblati qõ ille qui pendente vno officio est electus ad aliud officiũ:non ꝑpter hoc excusatur quin debeat stare ad syndicatũ. ¶No.ibi qõ si intra quinquaginta dierũ numerũ qõ lꝫ causa sup libello dato tẽpore syndicat⁹ nõ finiat & infra tempus infra quod ꝺ̃z stare ad syndicatũ:[s]tñ adhuc postea durat:lz rector nõ teneat stare in ciuitate.

3 ¶No.eg bac.l.qõ qñ tẽps statuit iudici infra qõ litẽ debeat terminare:lz infra illud tẽps nõ terminauerit nõ est pempta instãtia: sed iudex punietur: secus si tẽpus statueret instãtie nõ iudici: vt dixi vobis in.l.properandũ.§.j.de iudi.&c.

¶De officio eius qui vicẽ alteri⁹ gerit. Rubrica.

Incausa. Nota qõ respublica ꝓ̃ restitutionem in integrum postulare.[b] de quo dic vt vidistis in.l. respublica.§. ex qui.can.ma.&c. tene menti.

1 ☞Ut ceteris constituitur a superiore:& habet iurisditionem ordinariam.

2 Membri abscissio est de mero imperio.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶Nulli iudicũ. Adde quod not. bar.post glo.in.l. aquilius.ij.de dona.an de iure cõi rectores ciuitatũ debeant habitare in palatijs publicis.put dicit bar. quod tene mẽti.

Andre. pomate.

¶Memo index. vide ad limitationem Panor.in.c. literas.in fi. de restitu.spo. & Aret. cõsi.cxiij.col.ij. in fine.& Roma. cõsi. cxviij.& Seuer.in tracta. de debito. suspe. et fugit. in vij.q.v. questiõis ꝓncipalis.& par. in tracta. de syndi. char.qiij.colũ.iij. in ver. adulteriũ. et col.seq.

¶Ad syndicatũ. contrarium tenet Bar. per illũ tex. in.l. pscriptio.§. debitores.ff. de mune.& hono. &c. Pro syndicatu. vide.l.psiliarios. j.de assess.z.l. meminisse.in fi.ff. de offi.procon.

¶Postulare. et no.istum titu. habere locuz in bis qui sustinent vicẽ alterius puta de putati ab vniuersitate vel consilio secus aũt si ille ita lis q gerebat officium deputauit eum. ita singulariter volnit Bar. in.l.filius.ff. de lega.j. Idem Bar. in.l.j.ff. de offi.ei⁹ cui manda.est inrisdi. et not. in.l. obseruare. in pn. ff. de offi. procon. et Bart. adde qõ no.ff. qs ita quo. l.j.§.j. et quod no. cano.c.eam te. de rescrip.

f ij

a ¶ Ordinariam. Et an locū tenēs bois vel legis habeat merum imperiū. vide Bal. in aut. sed nouo iure. in prin. de ser. fugi. Et quod hic dicit Bar. adde Bar. in. l. ne quicq̄. Hūbi decretum. ff. de offi. proconsul. ꝛ leg. in antepenul. col. ꝛ ibi glo.

b ¶ Sentit glo. no. etiā glos. que est hic que dicit qō abscissio membri est meri imperij p Barto. ꝛ doct. in. l. imperiū. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ Bal. in aut. sed nouo iure. in princip. ff. de ser. fugi. a

c ¶ Consiliarios. vide plene p bar. in. l. lex cornelia, ff. ad silleia. an et quando officiales inculpatus de aliquo aufugies habeatur pro cōfesso. b 2

d ¶ Adulcta. Per Ange. et Jmo. in c. infamem. ff. de publi. iudic. vide Bar. in. l. ictus fustiū. ff. de his qui notan. infa. Anbanniti sint infames. Adde bal. i l. cassius. ff. de sena. Ang. in. l. non poterit. ff. de fur. Bal. in repe. l. cuz mulier. ff. fol. ma. Jnn. in. c. cum ex iniuncto. de nouiope. nun.

e ¶ Applicanda fisco. an qñ leg imponit penam nec dicit cui debeat applicari applicetur in dubio fisco. vide not. per bar. in. l. j. ff. de excusa. mu. li. g. per Bald. in. c. j. q̄ sint regalia. bart. in. l. filiussa. §. diui. in fi. de leg. j. d 1 2

f ¶ Quod tene mēti. Adde Bar. i. l. diuus. in fi. ff. de bo. dam. e

g ¶ Imponere iudex ꝛ not. Old. in 2 fil. gv. icip. circa processum ꝛc. dicit qō illud qō dicitur hic: scilz qō iudex in mulctando nō potest exce dere metam taxatā hoc fallit nisi i ꝑcepto iudex adiecisset aliquā penā etiam que excederet metā taxatā hic. et ita dicit sentire Hostiē. in §um. de re iudi. in tractatu quēfecit de mulcta qō reputaꝝ valde sing. ad materiaz hui⁹ legis.

HODIE inquātū Aleg. saluādo glo. dicit qō libellus debet iudici ostēdi et regrik iudicis cōmissio ad citationē. qō Pau. de ca. post Bal. in. l. nulli. in ver. autoritate. §. de epis. ꝛ cleri. hoc no. sed dicit qō de cōsuetudine nō seruaꝝ qz nuntij babēt cōmissionē generalē ꝛ citant ad petitionē partis: ꝛ hoc ꝓsuppositio non procedit glo. inquantū etiā dicit qō appellatione instrumentorum ꝓ-

Suggerente.

Pro intellectu istius tituli debes scire qō alius est delegatus ꝛ alius vicegerēs. Delegatus est ille cui ipse iudex committit. Vicegerens ꝛ est ille cui cōmittit superior ꝓpter impedimentum principalis officialis et iste habet iurisdictionem ordinariā de hoc loquit iste ti. ꝛ. ff. de lega. iii. l. j. §. a ꝓfectis. ꝛ hoc etiā sentit glo. b Jo. etiam glos. q̄ est hic que dicit qō membri abscissio est de mero imperio. ꝛ vide gloss. super ver. actuare vel actitare ꝛc.

¶ De accessoribus. Rubrica.

Studiorum.

Ista est notabilis lex cum scholaris ꝓsentatur a doctore Bar.

Onsiliarios.

Hec est bona lex ꝛ singularis. Casus est i quo fuga facit quē haberi pro cōfesso. ¶ Et sic no. qō officiales qui inculpantur de aliquo si aufugiūt pro confessis habentur ꝛc.

Elut.

No. qō illud qō lucrā accessoz est quasi castrēse peculiū vidi ff. in. l. fin. de inofficio. testa. ꝛ. l. fozi. ff. de aduo.

Post.

No. q̄ potestas tenē ꝓ familia sua. vt hic. ꝛ. j. ad l. iuli. repe. l. j. sed illū qui deliquit offerē dovidet qō debeat liberari. vt bac. l. j. ff. de publi. i

Emo

No. tex. ibi: neq̄ enim facile credendus est ꝛc.

¶ De modo mulctarum. Rubrica.

Ulcta.

Vide glo. super ver. dāna. Hec lex allegatur qō bāniti nō sint infames. de dānatis vero per inquisitionem an sint infames. dic vt digi in. l. infamem. ff. de publi. iudi.

¶ Quando lex imponit penā nec dicit cui applicetur in dubio applicatur fisco. Lautela vt iudex possit facere aptare suā cameră.

Ulctarum

Not. qō in dubio qñ lex imponit penam nec dicit cui applicet intelligitur applicāda fisco ꝛ tetigi in. l. iubem⁹. §. sanc. ff. de sacrosanc. ecc. ꝛ digi in. l. agraria. de termino moto. ¶ Scdo no. ꝛ qō qñ nō potes facere aliꝛ aptare camerā ꝛponas aliquā mulctā. ꝛ potes eā deputare ad fabricā vel expēsas palatij. qō tene menti. f

Squi.

Nota ibi trine tantū in anno ꝛc. ꝛ sic tres tantū mulctas ꝓ vno crimine pōt imponere iudex. ¶ examinaui tibi bāc. l. in. l. nunq̄ plura. de priuatis delictis ꝛc.

¶ De defensoribus ciuitatum. Rubrica.

Efensores.

No. eg. l. ista quod isti potestates cōmunitatum debēt malefactores quos repererint mittere ꝛ presentare ꝓtāi ciuitatis. Bar.

Abemus.

Nota contra illos qui faciunt maiores mensuras.

Lli defensor.

Nota qō non potest quis renuntiare officio defensorū ciuitatis nisi cum autoritate principis. ¶ Ex quo

Querent ꝛc. nota de materia gerūdij. vide hic Bal. et glo. in. l. si tu ex parte. i ver. adeūdo. ff. ō acgbere. Spec. ꝛ Jo. an. in ti. de lit. contesta. Bal. in. l. id qō pauperib⁹. §. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. falsus. j. de fur. vide Jo. an. i tit. de abolitiōe. et sign. §. iam nūc videndū. in addi. incip. vitas. i addi. spec. vide Domi. i. c. j. ō postu. Pla. li. vi. Andre. Barba.

Andre. pomate.

¶ Qualitatē. bis tū obstare videre rubrica. j. de Jbē. ꝛ cōmit. ſtip. ꝛ isti. et. ff. eo. in rubri. ff. de Jbē. emp. et isti. e. vbi pmiscue de vtroq̄ loquit: ſz ad rubricā istā ff. de verb. obli. et insti. de emp. potes respondere q ſz ibi aliqd pona tur de modo edēdi hoc fuit vt plene posset sciri effectus qō als bene fieri nō potuisset iuxta. l. j. ff. de iusti. ꝛ iure. ad rub. vo. ff. de cōtrabē. emp. dic ibi sequitur in rubrica de pact. ꝛ ad rubricā j. de cōtrabē. ſtip. dic qō ſegtur ibi in rub. ꝛ de cōmitten. ꝛc. Item contra hoc facit. l. edita. ꝛ. l. ij. et. l. non est. j. eo. que loquitur de effectu: sed dic qō maior ps loqtur de actu. et sic faciūt que habenť per Bart. in rubri. ff. solu. ma. dū allegat. l. traditionibus. C. de pac. ꝛ no. ꝑ Bart. in. l. si ꝑcuratoꝛ. colū. ij. in ver. venio ad vlti. gl. dic qō Jmo. ibi logtur de actu ꝑsumato et perfecto facti: idest de traditione ipsa. facta ꝛc.

Pse despice.

Duobus modis legitur principaliter. Uno modo quod loquatur in rationibus. Alio modo qō loquatur in instrumētis. quelibet potest esse vera. vnde dicit breuiter. Reus non tenetur edere actori ad intentionem fundandam: ex causa tamen iudicis officio compelletur.

Reus non tenetur edere actori ad intentionem fundandam. et nu. 6.

2 Reus ex causa tenetur edere actori ꝛ cogitur officio iudicis.

3 Rationes confecte mandante eo qui petitur sibi edi ex causa debent edi. et nu. 5.

4 Femine quando cogantur edere rationū libros.

7 Editio instrumentorum an et quando fiat officio iudicis: et quando per actionem. et nume. 9.

8 Notarius ꝛ argentarius si eis mandatur qō conficiant instrumenta vel rationes qō magis necessitate officij id facit ꝓ virtute mandati.

Andre. pomate. a
Andre. pomate.

¶ Imperator. Bñ facit. l. eū quē temere. ff. de iud.

¶ C. ꝓhibet. Intellige aūt. d. §. ꝓhibet. vt ꝓcedat in eo qui ex necessitate edidit vt si iterum edere teneatur ꝛ qui amisit casū fortuito: secus vero in eo qui eum edere non teneatur ex volūtate tamē sua edidit. vt hic inquit Petrus ꝛ refert ꝛ sequitur. sufficiet eñ vt vel in paucis animi laboribus a nobis succurraf. l. tutoꝛ. infra de nego. gest. quod tamen limita ni 1 si talis per prius se ad edēdū astrinxisset sicut in simili dicimus in donatione que quā 2 do incipit a ꝓmissione obligat donantem de eni ctione: secus si a traditione insta nota. in. l. aristo. b §. fi. ff. de dona. et in. l. j. C. de enic. et quia isto etiaz casu limitat dictuz petri: scilicet q ex 4 necessitate edidit et in. l. j. C. de enic. aduerte tamē qō imo eo etiam casu quo quis sponte edidit videtur quod teneatur edere vbi qō semel est edictum casu fortuito perierit primo q. §. ꝓhibet non distinguit vnde nec nos distinguere 5 debemus. l. nō ali c ter. ff. de lega. iij. secundo facit qz videtur quod vbi d semel facta est editio quod de bac iterū fieri debeat sicut i simili actio que semel transiit in beredem sit perpetuo transitoria. l. videam⁹. quod met. cau. et res que semel est effecta aliēabilis perpetuo fit alienabilis. l. pater. §. quindecim. ff. ō lega. iij. ꝛ boc vi 6 detur etiaz posse ꝓbari in verbo illa ratione in. d. §. ꝓhibet. ꝛ hoc modo pone enim quod edictū fuisset argētario ſpō te ꝛ debinc amisisset nomen ꝓbato casu poterit pe 7 tere sepe sibi edi certe hic nō enim ista ratione ꝓhibetur sibi edi. qz ſponte semel extra sed quia debet esse instructus extra qō eñ de vno dicitur de alio non intelligitur. l. ꝓtoꝛ. edigit. ff. de iudi.

Andre. pomate. c

¶ Jta dicere. ad istam doctrinam femina nō pōt conficere rationes in verbo possumus ita dicere ꝛm quod dicebat Jac. but. quod vbicūq̄ aliquis exerceť aliquam artem et eius occasione cō fecit librum suarum rationum ꝛ sic potest ad mercatores publicos qui possunt compelli ad ostendendum libros suos: ꝛ sic non mercatores et sic quoscunq̄ artem aliquam publicā exercētes posse compelli vt edāt rationes suas bis cum quibus contraxerunt in quo quidem articulo omissis multis. dic quod opi. Bar. hic est communis. vt not. Ayr. in. c. primo. extra de ꝓba. ꝛ sequif. col. fina. Bal. in rubrica. j. de consti. per

cium iudicis nobile. vt quando editio principaliter postulaf a notario vel ab argentario qui fecit autoritate officij sibi iniuncti. vt. l. ꝓtoꝛ. ꝛ. l. argētarius. circa prin. ꝛ quod ibi not. ff. eo. ꝛ de quoli d bet istorum pōt intelligi hic. sed contra eum q nō exhibet datur actio in factum ad interesse. ita loquif. l. contraria. fit etiam exhibitio qñq̄ per viaz actionis. de hoc dicā. j. ꝓxi. cōtrario. ¶ Hūc venio ad glo. nouā que est additio. ꝛ istā glos. habemus in tribus locis. primo hic. ꝛ. l. quedā. ff. eod. de tu. ꝛ ra. distr. l. j. §. officio. ¶ Ꝓto ea declaranda oppo. glo. hic ꝛ solue. vt in glo. Sed verba glo. modicum videntur cōcludere. nā si scholaris dicit argētario qō scribat rōnes satis cōtrabif man datū qō cōtrabitur quocūq̄ verbo. vt. l. j. ff. man. ideo solu. est ista quantū ad ꝓpositum: q̄ mandatum debet esse gratuitum. vt. l. j. ff. manda. vnde si 8 scholaris ꝛ mandat argentario vel pars mandat notario qō publicum instrumentum cōficiat. ipsi hoc faciunt de necessitate officij magis q̄ ex vigore mandati: quia suscepерunt istud officium: ideo non est mandatum nec actio mandati. et ideo recurretur ad officium iudicis ex hoc edicto. Idem de his qui faciunt rōnes ex consuetudine. nā ipsi videtur ex necessitate officij facere. vt dixi supra. 9 ¶ Ꝓto declarāda glos. ista dicēdum est sic ꝛ qñq̄ ille qui petit edi instrumenta ꝓtendit interesse dñi illius cause: tūc oz fieri sibi editio per act. ad exhibē. vt. l. iij. §. pe. ad exhiben. si ꝓtendit aliud interesse: tunc siquidē sunt instrumēta pertinētia ad vltimā voluntatem habet locū interdictuz. de tabu. exhiben. ꝛ edictū quēadmodū testa. ape. ſm distinctionē ibi positā. j. de tabu. exhiben. l. i. §. i. ꝛ ff. quēadmo. testa. ape. l. ij. Si vero non sunt talia instrumenta: tūc siquidē precessit cōtractus vel ex cuius natura quis teneať ad faciēdū libruī rationum vel rationes cōficere vt tutela mādatū de ex cipiendis negotijs societatis et similia: tunc agit actione descendente ex eo ꝓtractu vel quasi. vt. l. j. §. officio. ff. de tu. ꝛ ratio. distra. ꝛ. ff. eo. l. quedam. Si vero nō precessit talis cōtract⁹: tūc aut ille cōficit rationes ex necessitate officij sibi iniuncti vel quasi. ꝛ teneť edere officio iudicis nobili. vt bac. l. ꝛ. l. argentarius. ff. eo. ꝛ qō ibi no. Si vero non facit ex necessitate officij tunc nō cogit quis rōnes edere nisi ex causa tūc officio iudicis nobili vide licet si bonis rationib⁹ vtatur: vt hic ſm vnū modū legendi vel ad fundandā replicationem actoris ſm aliā lec. vt hic. ꝛ dicemus in. l. fi. j. eo.

1 ¶ Imperator nō est consulēdus super facto.

2 Mulier qñ teneaf edere libros rationū suarum.

3 Si exercens aliquam artē conficit libros rationū qō teneaf edere parti cum eo contrahenti.

4 Reus nō teneť edere actori instrumēta ad intentionem fundandā: ſz ad ꝓbādā replicationē fic.

5 Quis quando teneatur edere officio iudicis vel per eundem.

Pse despice.

Reus non debet edere actori instrumēta sua ad intentionē eius fundandam. Lec. glo. que videtur magis vera. ꝛ. l. ista legitur duobus modis. vt patet in oppositionibus. ¶ Not. qō imperator non 1 ťest consulendus super facto. vt in ꝓnci. l. Item not. qualiter officio iudicis fit editio. vt in fine. l. Opp. dicif hic qō ex cā pōt peti vt fiat editio. contra istud oppo. qō videť qō nullo modo boc possit compelli ad exhibendum qō hoc casu sufficiat nuda allegatio interesse vt ipsum statutū aliquid addat iuri cōmuni nec illa verba vel cuius interesse dicerentur essent superflua. et in quantum Allegan. ponit tangit an scriptura numulariꝝ vel alterius ad cuius fidem publice recurritur faciat fidem ꝓ ipso scribente. Adde vt per Rō. consilio bic. et. lxxxviij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

sit fieri. vt. l. qui accusat. ff. eo. huius timore variat⁹ est intellect⁹. l. nostre. ¶ Ad quidā intelligūt in rationibus ꝛ ad contrariū rñdent vt loquat in instrumentis quasi rationes teneat quis edere cū causa: puta si sint facte mādante aduersario. Sed contra hoc opp. de. l. femine. ff. eodē. ista est diuinatio.

2 Unde ¶ vltramōtani itelligūt aliter. vt refert Ly. videlicet qō hoc ɔz intelligi vbi mulier non tanꝯ argentaria: vt gerens officiū publicum: sed tanꝯ cōficiens rationes suas priuatas cogit edere. Et istud valet quod si aliqua mulier facit aliquā artem ꝛ habet libꝝ suarū rationum quod ipsa mulier cogit ad petitionē eorū qui cōtrahūt eū edere. ¶ Similiter est in muliere vsuraria. vt in. c. j. extra de vsur. in cle. ¶ Et istud tenet do. Jaco. qō

3 vbi quis exercet ¶ aliquā artem ꝛ conficit libꝝm rationū qō debeat ipsum edere contra contrahētes et contra eum propter cōsuetudinē quotidianam. videntur enim mādare vt scribat rationes. ar. l. vel vniuersorum. ff. de pig. act. ista lectu. pōt tolerari. Sed sequens videtur verior: videlicet qō ista loquatur in instrumentis. ad contrariū. de. l. qui accusare. dic qō rens nō teneť actor edere ad

4 fundādam intentionem ¶ suā: sed ad pbandam replicationem vel quo ad coadiuuādum sic. vt hic. ¶ Itē opp. hic dicitur qō officio iudicis fit editio cōtra de. l. si quis ex argentarijs. ff. ex hoc edicto. Sol. vt ibi no. Item oppo. ꝛ videť qō primo iure actionis. vt. l. quedā. post prin. ff. eod. de. l. j. ff. officio. ff. de tu. ꝛ rati. distra. ¶ Dorum timore fuit facta quedā additio. gl. nostre que incipit die vna. l. qō

5 si tutor ꝛc. Sol. quod ¶ quādoqꝫ quis conficit rationes ex necessitate officij publici quod gerit pone exemplum in argentario ꝛ etiam in tabellione tunc cogitur ille edere per officiū iudicis. vt. d. l. si quis ex argētarijs. ff. ex hoc edicto. ꝛ ibi glo. fi argentarius in eo. titu. Quandoqꝫ quis conficit rationes ratione cōtractus qꝛ est tutor: tūc editio fit iure actionis ex eo ꝙ tractu vel quasi ꝙ tra. Sed cōtra ꝓdicta opp. de. l. j. de tabu. exhibē. ꝓ quo ꝙ solutione dic ſm Jac. Si q̄ris quo iure fit editio. dic quādoqꝫ quis petit editionē rationum vel instrumentoꝝ ꝛ pretendit in eis ius dominij: ꝛ tunc cogit qs edere seu exhibere p actionē ad exhibendū. ꝛ p rei vēdi. l. iij. ff. penultimo. ff. ad exhibēdū. Quandoqꝫ quis pretendit ius in instrumento ratione cōmunionis. de bocvidebitis in. l. procuratoꝝ. j. eo. babetis in. l. si quis actiones. ff. fami. ber. quādoqꝫ quis nō pretendit aliquid de predictis. Sed aliquid interest. de hoc dicas qō aut loquimur in cōtractibus: aut in vltimis volūtatibus.

Primo casu aut quis cōficit rationes vel instrumēta ratione necessitatis officij quod gerit. ꝛ tūc editio fit officio iudicis: ꝛ si non editur competit actio ad interesse. vt. d. ff. ex hoc edicto. ꝛ hac. l. Si vero non conficit rationes ex necessitate officij: ſz ex natura contractus vel quasi tunc fit iure actionis. vt. d. l. quedā. in prin. ꝛ d. l. j. ff. officio. de tu. et rati. distra. ꝛ hec vera nisi de cōficiendo rationes vel instrumenta preceſſisset mandatum: quia tūc cōpeteret mādati. vt. l. j. ff. manda. cum simi. ꝛ d. l. quedam. Si loquitur in vltimis volūtatibus. dic quod aut quis cōfitetur se habere aliquā vltimā voluntatē: aut negat se habere. primo casu fit editio per titulū. de tabu. exhibē. secundo casu fit per titulū quemadmo. test. aperian. de quo dic. vt no. l. j. de tabu. exhiben.

¶ Ad officiuꝫ iudicis coram quo causa agitať pertinet vt fiat copia actorū tam ciuilium ꝙ criminalium.

Judex appellationū iubet primo iudici vel etiam parti contra quā appellatur vt faciat sibi copiam actorum. Et ibi quid si pars ipsa hoc nō facit.

Judex eodē modo pōt statuere et denegare audientiam alicui super aliquo instrumēto quo potest ipsa actor statuere terminum ꝛ eo elapso non audiatur.

Parti litiganti ꝓsenti nō debet dari terminus ad accipiēdum copiā actorū: secus si esset absens: et notarius denegans cogitur.

5 Pronuntiatio facta per iudicem etiam si sit recte lata ꝛ ſm acta ipſis actis non visis non valet.

6 Consiliū quando renouať iudex in tribunali fiat producto quedam omnium actorum.

7 Copia testium examinatoꝝ in secreto per iudicē est danda parti: ꝛ eius autoritate publicantur.

8 Judex quando faciat edi acta criminalia.

9 Qui fisco nō edit instrumēta in criminalibus non ꝓsumitur illa subtraxisse sicut in ciuilibus.

10 Judex maleficioꝝ an possit examinare testes super accusatione ex eius officio.

11 Minoꝝ ɔz iurare de varietate: secus de calūnia.

12 Acta facta in vno iudicio quando faciant fidem in alio iudicio: et quid de testibus confessione et sententia.

Sapud quem. Breuiter hoc dicit. acta ciuilia vel criminalia iudicis officio exhibenť. b. d. Lectura istius. l. variať hic in glos. quinqꝫ modis ex parte eius cui fit editio. variať etiam in glo. tribus modis ex parte eius a quo editio petitur. et hec variatio non est hic in gl. sed ponit in. l. ij. ff. diuus. ff. de iure fisci. examinabimus istas. ¶ Not. qō officium iudicis apud

1 quē causa agit ¶ ptinet vt faciat fieri copiā actorū ciuiliū ꝛ criminaliū. ¶ Opp. ꝛ videť qō spectet ad officiū superioris. vt. l. ij. ſ. vt lit. pendeſ. Sol. qñ iudex primus denegat facere copiā actoꝝ: tūc superior facit. vt. l. Ista. sed ab initio ipse idē ɔz adiri ꝛ hoc facere. vt hic. ¶ Oppo. non ɔz fieri illud quod factū nō relenat. vt. l. hec stipulatio. ff. diu⁹. vt le. no. ca. sed quid relenat vt fiat editio actoꝝ cū ipse iudex qui acta ipsa fecit et etiā pars nouit eā

2 huius timore vt ostendať ad quid ista editio fiet. c Glo. intelligit istā legē quinqꝫ modis. vno modo in iudice appellationis qui iubet qō acta priorisꝫ partis: aſs iudicij exhibeanť sibi a primo iudice. ꝛ vide glos. ꝛ primā lectu. ¶ Nota ex hac lectu. qō

2 ¶ Judex appellationū iubet primo iudici vel etiaꝫ parti cōtra quā appellať vt faciat sibi copiā actoꝝ prime cause. Sed circa hoc quero: qd si iudex vel ille cōtra quē appellať hoc nō facit anteqꝫ producat sniam a qua est appellatū qō erit officio iudicis. dicit Jnno. extra de fide instru. c. G. perpetu⁹. qō debet interrogare partē vtrū habeat illud instrumentū snie vel aliud de quo agit: et si dixerit se non habere vel nolnerit exhibere pnūtiet qō si aliquo tēpore illud instrm reperiať ei non adhi-

a beať fides: sed fit cassum ꝛ vanū: quod satis placet. si enī iudex poteſt statuere terminū ipsi autori ad ¶ agendū quo elapso decetero nō audiať. ⁹ vt. l. titia. ff. de accu. ꝛ. l. si ea. j. qui accu. nō pos. ꝛ. l. si eo tpe. j. de remiſ. pigno. ꝛ. l. diffamari. ¶ j. de ige. ma. eadē ratione poteſt denegare alicui audientia sup

3 aliquo instrō ꝛc. ¶ Secūdo modo legit hic qō editio fiat parti non iudici: vtputa: qꝛ actor diu abe-

b rat. Unde ꝓcessus fuerat factus eo cōtumace petit sibi fieri copiā que fieri debet. vt. l. pperādum.

c ſ. sed ꝛ si qdē. j. de iudi. ꝛ vide glo. Ex qua no. Tqō quādo pars est ꝓsens ꝛ litigat non debet sibi dari terminus ad recipiendū copiā actorū: qꝛ tota die debet accipere copiā ſm qō fiunt acta. Item si no

4 tarius denegaret ɔz cogi sibi dare copiā. vt. d. l. ij. ſ. vt lite pend. sed si ꝓcessus fuit absens et ꝓcessus est factus ꝙ tra absentē eo reuertēte ɔz fieri copia actoꝝ ꝛ dari sibi terminus ꝛc. vt hac. l. ¶ Tertio mō legitur vt fiat editio iudici successori qui successit primo iudici. et vide glos. quam lec. vos habetis notare. nam vos scitis ¶ qō ꝓnūtiatio facta

5 per iudicē nisi haberet acta nō valeret etiā si esset snia bona ꝛ recte lata ſm acta: tūꝫ ꝓnūtiatio nō valeret. vt. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. hec aūt. ſ. j. ff. de acqui. here. l. sed ꝛ si de sua. in prin. Unde qñ renod uatur iudex in tribunali de consilio⁹ est vt quedā

6 ¶ fiat ꝓductio omniū actoꝝ celebratoꝝ coꝝ ꝓcedēte iudice: vt hic est casus ſm istā lect. ¶ Quarto modo legit in administratione ſm formā aut. ad hec. j. de iudic. et hec est clara: ideo non insisto plus. ¶ Quinto modo legitur de publicatione te

7 stium examinatoꝝ in secreto ¶ que ɔz fieri autoritate iudicis

dic. non obſtāt. qꝛ itellige qꝛ ista mo nitio bina sit interpellata vna ab alia vt in simili dicit glo. ꝛ bar. in. l. si quenerit. la. j. ff. de pigno. act. hoc tñ dictū ang. late impugnat ℞o. in. l. quādiu. la. ij. ff. de acqr. here. vbi dicit alios eo adnocāte fuisse ꝓ opinio. ang. iudicatū licet multuꝫ clamaret. ꝛ domi. Aleg. in. l. fi. ff. de ferijs. post primū sui apparatus. et vide Fel. in. c. ex literis. colū. vj. ℣. fallit. ſz. de cōstit. et in. c. ɔz causam. col. giiij. ver. limita. gij. de ꝓba. et vnū verbū in. c. ij. col. v. ver. vnde dicas. de testi. ꝛ in. c. gratū. col. j. de of. delega. ꝛ Ancha. consi. ccccvj.

¶ Andre. pomate. ¶ L. diffamari. ¶ Ad cōcordia ad legē diffamari. vide tex. in. l. morisin prin. in ver. poteſt. ff. de pe. et de itellectu illius. l. diffamari. vis alia per ℞o. cōsi. ggg v. als. liij. ꝛ alia qd per Fely. in. c. cū sit. col. v. in ver. amplia conclusiō nē. de fo. cōpe.

¶ De cōsi. Adde qō opi. bar. hic sequitur ℞o. cōsi. c. vbi cōsuluit ꝙ stā te statuto qō appellatio infra. viij. dies debeat iudici ꝓsentari ꝛ stāte alio statuto quod a die eleuationis actoꝝ fiēde ptāti precedēti vsqꝫ ad diē resignationis eorūdē fiende nouo rectori sequentium currāt tēpora aliqua ipsi vel partib⁹ qō si appellās nō ꝓsentat appellationeꝫ infra octo dies. cuius occasione nulla acta fuerint facta coꝝ ptāte precedēti qō nō gaudet beneficio statuti qō tēpora ꝛc. qꝛ casu ꝑdicto cessat ratio statuti q̄ fuit vt successor videret oīa acta facta coram precedente.

¶ Andre. pomate. a ¶ Autoritate iudicis. ꝛ Best adeo veruꝫ quod si notarius daret copiam attestationum ante publicationē quod incideret in penam falsi ita dicit boc d. Alegan. als ita fuisset padue iudicatū de consil. Jacobi de are. et pluriū. ꝛ pro hoc facit not. dictum Bald. in. l. fina. in ſz. colū. j. eod. vbi vult notariū manifestantem secreta curie incidere in falsum. ꝛ ita dicit bic decius videre ꝓfis obseruari. ꝓ quo fa-

9 cit. l. j. ſ. is qui de posita. ff. de fal.

b ¶ Ultimo gl. inducit ¶ ad vnā. q. querit de duob⁹ dicit glo. notabi. qō iudex debet inuestigare adveritatē inueniendā. Facit boc ad. q. quā disputaui

10 ¶ Pōſis ¶ vtrum iudex maleficioꝝ possit super accusatione examinare testes a parte nō productos ex suo officio. ꝛ facit qō sic. ꝛ boc posui i repetitiōe in. l. iiij. ſ. boc aūt iudiciū. de dā. infec. Ita iducit in arg. qō minoꝝ ¶ debet iurare de veritate dicēda: sed nō iurat de calūnia. ¶ Querit glos. vtrū acta facta in vno iudicio faciāt fidē in alio. sed gl. q̄rit de testib⁹. tātū do. Ly. circa hoc dicit multa verba cōpetēter bona. Vide plene ꝙ Jnno. in. c. cām. de

12 testi. vbi hec ỹba bic posita ponunt. Tu ¶ aduerte subtilius ꝛ intelligibilius. ꝛ dicas sic. qñꝫ q̄rit vtrū fit factum. qñꝫ querit de effectu facti. si q̄rit an fit factū acta facta in vno iudicio ꝓbāt in alio non solū inter easdē ꝑsonas: sed inter quoscūqꝫ homines de mūdo. ꝓbāt enim illa acta sic. libelluꝫ datū. sic lit. conte. sic testes esse citatos et sniam latam ꝛc. et vbicunqꝫ quereret de hoc an sit factum illa acta facerent fidē. vt. l. gesta. j. de re. iu. ꝛ extra de ꝓba. c. qñ contra falsam. Ista eñ sunt publica instrumenta que apud oēs faciunt fidem: ꝛ ideo si testator legasset mihi centū sub cōditione si titius obtinuerit in curia Romana et ipse obtinuit illa snia ibi lata proderit mihi: qꝛ quo ad me nō queritur nisi qō fuerit obtentū ꝓ eo: ꝛ sic de facto queritur. Si vo querit de effectu facti. hic aduertendū: qꝛ quedā sunt acta q̄ pertinēt ad litis ordinatiōnē quedā que pertinēt ad veritatē indagandā. quedā que ptinēt ad litis decisiōnē. Primo casu acta que respiciunt litis ordinatiōnē. vt lit. cōtest. citatio fideiussoris datio ꝛ similia. ista babēt quēdam effectum in se ꝙ respicit ipsam instātiā. ꝛ istū effectū nō babēt in alia instātia etiā inter easdem ꝑsonas. vt. l. cū lite mortua. ff. iudi. sol. babēt etiaꝫ quendā effectū qui non respicit instantiā: sed causam: vtputa qō res efficiať litigiosa qō possessor efficiať malefidei ꝛ istū effectū babet in alia instātia ſm qō digi in. l. ij. de fru. ꝛ li. exꝑē. vbi gl. inter easdē ꝑsonas tangit qō isti effectus sunt ꝑsonales vt. l. si quis emptionis. ſ. sed et si quis. de ꝓscri. ttt. an. ꝛ quod ibi not. ¶ Quedam sunt acta que respiciunt veritatis indaginē vt dicta testiū ꝛ cōfessiones. Videamus primo de effectu ꝛ de dictis testium. dñi si quidē non sunt publicata dicta testiū non faciunt fidem in alia instantia. vt. l. gesta. de re iudi. ita intellige predicta. idem ar. glos. que est in. l. j. ff. que in frau. credi. Si vero sunt publicata bic audeaꝛte ista dicta testium babēt duplicē effectū: vnū qō eis ſtetur: aliū qō super eis plures testes non examinentur ꝛ primus effectus porrigitur etiam ad aliam instantiam. vt. l. si. j. de testi. l. cum antea. circa finē. j. de arbi. l. properandum.

c ¶ Adhibita tamen ꝛc. Aduerte quod Bar. bic videtur velle constituere differentiaꝫ vtrum testes i primo iudicio examinentur coram arbitro ꝛ tunc ps cōtra quā in. ij. iudicio ꝓducuntur non posset petere vt iterū examinētur ꝛ bāc differentiā bic cōiter seruari dicit Paul. de cast. in. l. si. j. de testi. ꝛ tenet decⁱ bic: licet cōtrariū teneat Bal.

¶ Andre. pomate.

Sapud quem. Acta ciuilia et criminalia officio iudicis exhibenť. b. d. Subtilis est valde lectura huius. l. variať quinqꝫ modis in glo. ex parte eius cui fit editio. variatur etiā tribus modis ex parte eius a quo petitur editio. ꝛ hec variatio nō ponit hic in glo. Sed ponit in. l. ij. ſ. in ius. ff. de iure fisci. ℞o. qō officium iudicis apud quē res agitur pertinet vt faciat fieri copiā actorū ciuiliū et criminaliū. ¶ Sed opponitur ꝛ videť qō spectet ad officiū superioris. vt. l. ij. ſ. vt lit. pē. Solu. qñ iudex primus denegat facere copiā actorū poteſt adiri superior. ita loquit contrariū hic ab initio. Si vero nō denegat ipse idē aditur ꝛ debet boc facere vt hic. ¶ Opp. scō nō debet fieri id qō factū non relenat. vt. l. hec stipulatio. ſ. diuus. vt leg. no. ca. Sed qd relenat qō fiat editio actorum nōne iudex qui ipsa acta fecit ꝛ etiā pars ponit ea. huius timore vt ostendať ad quid ista editio fiat glo. intelligit vno modo istaꝫ. l. in iudice appellationis q iubet primo iudici qō acta priorisꝫ cause exhibeantur sibi qō not. ¶ Ex boc no. qō iudex appellationis iubet primo iudici vel etiā parti contra quā appellať vt faciat sibi copiā actoꝝ prime cause. ¶ Sed quero circa boc qd si iudex vel ille cōtra quē appellať hoc nō facit qꝛ nunqꝫ ꝓducit sniam a qua est appellatuꝫ qō erit officiū iudicis. ꝛ Jnno. in. c. perpetuus. extra de fide instru. dicit qō debet interrogare partem vtrū habeat illud instrumentum snie vel aliud de quo agit. Et si dicit se nō habere vel nō vult exhibere. ꝓnuntiet qō si quo tēpore illud instrumentū repiať nō adhibeať illi fides. ſz sit vanū et cassum qō placet. ¶ Si enim iudex pōt statuere certū tēpus actori ad agēdum quo lapso decetero nō audiatur. vt. l. titia. de accu. ff. ꝛ. l. si eo tpe. j. de remi. pigno. Eodē mō pōt alicui audientiam denegare sup aliquo instrō. Scō modo legit hic qō editio fiat parti nō iudici: vtputa: qꝛ actor diu abfuerat vñ ꝓcessus fuerat factus eo contumace. ꝛ ideo petit illum sibi edi quod poteſt. vt. l. ꝓperandum. ſ. si quidem. j. de indic. qō not. Ex quo not. qō q̄ pars est ꝓsens et litigat nō debet dari sibi terminus ad accipiendū copiam actorum: qꝛ quotidie

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

debet acta accipere ꝑm qꝫ fiũ licet si notarius de negaret deberet cogi sibi dare copiaꝫ. vt.l.ij.ꝯ.vt lit.pen. Sed si pars sit absens ⁊ ꝓcessus sit factus eo absente debet dare copiã actorũ ad opponendũ sibi. ¶ Tertio modo legit ista lex vt fiat editio iudici successori qui successit ꝓmo iudici ꝑ quã lecturã notate. ¶ Sã scitis qꝫ ꝑnũtiatio facta ꝑ iudicẽ niſi ipse haberet tota acta nõ valeret: lꝫ ꝑnũtiatio esset bona ⁊ iusta.vt.l.fi.ij.eo. et ꝓcalle.l. ꝓlatã.j.de sentẽ.⁊ interlocu.om.iudi.⁊ tex. dicit in.l.hoc aũt.ꝯ.j.ff.ex qui.cau. in pos.ea. ¶ Legit ꝥrto mõ in administratore idest iudice ordinario qui cõmisit causam cognoscẽdam assessoribꝫ suis qui administratorꝫ debent videre acta. vt in auc.ad hoc.j.de iudi.vñ cũ iste administratorꝫ nõ bꝫ ferre sniam põt petere sibi acta exhiberi. Non ob. contrariũ: qꝛ ipse nõ fuit semper in iudicio: lꝫ assessores sui. ¶ Legit quinto modo qꝫ itelligat de publicatione testiuꝫ: quia iudex põt publicare dicta testiũ ⁊ iubere ea exhiberi. Et qua lec.no. qꝫ añꝯ publicenꝰ dicta testiũ pars nullo modo põt facere copiã. Sꝫ post publicationẽ põt dare copiã ꝑti. casus est hic.de hoc tetigi i.l.gesta.j.de re iudic. ¶ Op.de.l.ij.ꝯ.diuꝰ.circa fi.ff.de iu.fiſ. So.dic vt no.in.l.Ziia.Glo.inducit hãc.l.ad duo. deinde q̃rit de vna.q.ꝑimo gl. inducit hãc.l. cũ dicit ad inuestigandũ ꝛc.qꝫ iudex ꝺꝫ laborare ad veritatẽ inquirendã. Simile in aut.q semel.j. qũo ⁊ qñ iu. Et ꝺꝫ ad.q.vtrũ iudex possit examinare testes a parte nõ ꝓductos in causa criminali ad veritatẽ inuestigãdã ꝓdicta faciũt qꝫ sic.qꝫ no.in.l.iij.ꝯ. fi.ff.de cõdi.ob tur.cau. ¶ Itẽ inducit in ar. qꝫ lꝫ minor nõ iuret de calũnia tñ admittit iuramentũ de veritate dicenda. Itẽ glo.querit de tali.q.vtrũ actitata inter certas ꝑsonas ꝓbent tã ꝑ illas personas ꝙ ꝑ alias.glo.refert als remittit ad.l. Sed si possessori.ꝯ.fi.ff.de iureiur. Ut habeas gl.clarã dic qꝫ qñ q̃rit nunqd acta ꝓbẽt facta: ⁊ tũc nõ est dubiũ qꝫ acta apud quãcũqꝫ personã reperiũtur ꝓbãt si sint publica.vt.l.gesta.j.de re.iur. ¶ Quãqꝫ queritur de effectu actorum vtrũ acta habeãt effectũ in aliqua instantia alia.⁊ hic aduerte. nã qñqꝫ queriť vtrũ ꝓbet ꝛtra alias personas. Quãqꝫ nũquid ꝑ eafdẽ.in ꝓmo casu noto regulã ⁊ distantiã a regula. Regula est qꝫ sicut res iter alios iudicata nõ nocet.ita ⁊ acta.j.q.res iu.non no. Fallit vbi ille plures ꝑsone habenť loco vniꝰ. vt.l. heredes. ⁊ idẽ scribit.als.⁊ si cũ eo.ff.fami.her.fallit in.l.sepe.ff.de re iud. Fallit vbicũqꝫ ſnia faceret ius quo ad oẽs.vt.l.ingenuus.ff.de sta.ho. et predicta vera quãtũ ad plenã ꝓbationem.quãtũ aũt ad qualẽcunqꝫ ꝓesumptionẽ fidẽ faciũt.ita põt intelligi l.admonẽdi.in ꝓin.ff.de iureiu. verũ est qꝫ dicit Jac.vtrũ acta in ciuili ꝓbent in criminali. de hoc est glos.in.l.si quis ad se fundũ.j.ad.l. iul. de vi. et l.j.qñ ci.ac.ꝓin.cri. ¶ Scõ casu principali nũqd probẽt inter alias personas in alia instantia Ly. dicit qꝫ quedã sunt acta q̃ respiciunt litis ordinationẽ vt citatio ꝛc. Quedã sunt que respiciũt litis decisionem vt examinationes testiũ. Primo casu perempta instantia pereunt acta ⁊ non probabũt in aliqua instantia.vt.l.lite mortua.ff. iud.sol.⁊.l. propẽrãdũ.ꝯ.vlti.j.de iudi. ¶ Scõ casu dic aut loquiť de attestationibꝰ: aut de instrumentis. primo casu aut testes viuũt aut nõ: ſi viuũt est in electione eiꝰ cõtra quẽ sunt ꝓducti.vt.l.ſi.j.de testi. ¶ Si vero loquimur de instrumenti productione: tũc dicit ipe qꝫ sic.allegat.l.iubemus.in fi.j.de libe.cau. ¶ Nunquid autem instrumentum factũ extra iudiciũ ꝓbet.glo.variãt.vna est in.l. cum aliquis.j.de iure delibe. Alia est in.l.optimã.j. de cõtrabẽ.⁊ cõmit.stipu.que faciunt mentionẽ tã de instrumẽtis ⁊ testibꝰ ꝙ de actis. do. Jaco.format questionẽ.canet statuto qꝫ iudex habet arbitriuꝫ in falsitatibus instrumentorũ. Nunquid habebit arbitriũ in falsitatibus actorꝫ cõrã eodem iudice. Item nunquid habebit arbitrium in falsitatibus testiũ videtur qꝫ sic: qꝛomnia ex quibus causa instruitur continentur appellatione instrumẽtoꝝ. vt.l.j.ff.de fi.instru.in cõtrariũ refert fuisse determinatum. nam licet etymologia vocabuli instrumenta contineat ꝓdicta. vt.d.l.j.⁊ arg.ab etymologia vocabuli sit validũ. vt.l.ij.ꝯ.appellata.ff.ſi cer.pe. tñ ibi repugnat diffinitio. pone exemplũ in testamẽto cuius diffinitio repugnat etymologie ꝑ.l.j.ff.de testa. et ꝑ princip. insti.de testa. idem vbi repugnat cõis vsus loquendi. arg. ab etymologia non ꝓcedit. Sed inſpicimus cõem vsum loquẽdi. vt.l. libroꝝ.ꝯ.qꝫ tñ cassius.⁊ ibi glo.ff.de leg.iij.l.labeo.de sup.leg. ¶ Modo ad ꝓpositum cum ꝑm cõem vsum loquẽdi instrumẽta appellamus chartas publicas non testes vel acta. Concludit ipse qꝫ instrm ꝓlatũ a statuto ꝺꝫ intelligi stricte ꝑm cõem vsum loquẽdi: et nunqd appellatione instrumenti cõtineatur ⁊ colligať scriptura ꝓuata. dic vt no. per eum in.d.l.j.ff. de fide instru. ¶ Nota qꝫ appellatio est de actis. vt no.in.c.j. extra de ꝓbatio. vbi dicit qꝫ oĩa que fiunt coram aliꝭ publicis ꝑsonis vt emancipationes et ꝓtestationes. et bis similia.

1 ¶ Emendare quid sit.⁊ tu adde do. ¶ Daria. Sozi. in.c.ij. arti. xxv.q.j. extra de libe. obla.

2 Libellus quando possit emendari circa substantialia: et quid qñ circa rem petitam. nu.6. et quid quãdo circa aliquam qualitatem. nu.8. ſi circa obscuritatem. nu.9.

3 Judex ex causa potest statuere terminum actori ad agendum.

4 Stante statuto qꝫ quis nõ possit accusari de maleficijs retro cõmissis per duos menses ante introitum potestatis ſi aliquis accusauit infra illos duos menses: sed accusatio non habuit substãtialia accusatio nõ poterit emendari.

5 Libellus in causa ciuili super actione descendente ex delicto debet continere locum et tempus.

7 Addere libello qꝫ qs nõ possit circa ꝓncipalia sed circa accessoria sic.

10 Litis contestatio dicitur simul attestatio.

11 Libellus quando possit mutari.

12 Mutare actionem est vnam omittere ⁊ nouam ꝓponere.

13 Cumulatio est vnius actionis cum alia coadunatio.

14 Cumulatio quando sit permissa et quando prohibita.

15 Cumulationum genera qꝫ sunt quinqꝫ.

16 Cumulatio actionũ ex diuersis causis competentiũ ad diuersa se nullo modo tangentium quando admittatur.

17 Cumulatio actionum ſi fiat an sint duo libelli vel vnus.

18 Quando plures actiones ex eadem causa ad idem competunt: tunc fit cumulatio.

19 Quando plures actiones competunt ex eadem causa ad diuersa: tunc non admittitur cumulatio.

20 Plures actiones ex diuersis causis ad idem competentes qñ possint cumulari: ⁊ an tunc erit vnus libellus. et nu.21.

22 Plures actiones ex eadem causa contra diuersos quando cumulari possint. remissiue.

23 Si in casibus in quibus cumulatio non est permissa non sit per partẽ oppositum an iudicium procedat: ⁊ sententia valeat.

24 Qñ cumulatio fit an iuretur de calũnia super actione cumulata.

25 Facta ⁊ admissa cumulatione ꝓnuntiandũ est super vtraqꝫ.

26 Sententia lata super vna causa ex cumulatis non vitiatur.

27 Quando noua actio cumulať debent dari noua iudicia: niſi posset esse instructus ex deliberatione facta in ꝓcessu.

28 Dictio: ꝓunt quando significet tempus et quando qualitatẽ: et ponatur limitatiue. et nu.29.

29 Si in libello fit mentio de aliquo instrumẽto tale instrumentũ quãdo edatur ante litem contestatam.

30 Clausula saluo mihi iure addendi vel minuendi apposita in libello qõ nihil operetur.

31 Expense non semper debent refici ꝓpter emendationem: sed eo casu quo reus esset damnificatus.

32 Expense que veniant reficiende ꝓpter emendationem libelli quo iure petantur.

33 Mulier et minor quando condemnentur in expensis ꝓpter emendationem libelli.

34 Si intentata actione non infamante aliquis vult mutare et ꝓpter actionem famosam quod non possit.

Dicta actio. Famosa et quotidiana ⁊ vtilis est hec lex multum. Breuiter hoc intendit.

¶ Libellus debet continere clare id super quo ꝺꝫ litigari qui potest emendari ⁊ mutari saluo interesse cõuenti. Diuiditur in partes duas: quia prima consuluit reo, secũda cõsuluit actori. secunda ibi: quẽ emendare. ⁊ quelibet particula habet duo dicta que clarius colligẽtur ex positione casus ꝙ ex diuisione litere. Pone ergo sic casum in prima parte. Domine imperator actor vult me cõuenire: quero vtrũ debeat mibi dare seu edere libellum actionis sue. Item quero quid debeat cõtinere libellus. Respondet imperator qꝫ libellus debet edi continens actionem: et hic libellus debet esse ita clarus quod demonstret spẽ future litis. hoc est id super quo debet litigari. hoc dicit in prima particula. ¶ Sequitur[a] quem emendare ꝛc. In hac secunda parte consuluit actori. pone qꝫ libellus editus non fuit bene formatus actor vult eum emendare: queritur an possit. Respondet imperator ⁊ dicit qꝫ emẽdare et mutare

Andre.pomate. a ¶ Nõ sufficiat. Ista suppletio nõ videtur necessaria ex quo hic ponitur actio ꝑ libello q cõstat ex his. vt habetur ꝑ Bar. ⁊ doc.in.l.i.ff.eo. nec placet id qꝫ aliqui dicũt: qꝫ nõ fuit necessaria ista declaratio alia ratione: quia ꝓposita ponitur ⁊ res ⁊ causa cũ sit ius ꝑse quẽdi: ⁊ oriatur ex cõtractu vel quasi ꝛc. si aduertatur hoc est cõtra iura alleg. ꝑ Panor. et que no.in.d.l.j.et certe edita sola actione non possit qs plene deliberare vellet cõtẽdere: necne contra no. hic ꝙ doctores.

Andre.pomate. b ¶ Colligit. Cõsidera qd differant inter se recusare: et detrabere: et qꝫ emẽdare sit mutare verba sentẽtia permanẽte. vnde facit tex.in.l.actoris vba.ff.de re iudi. ⁊ aduerte qꝫ ille tex. nihil facere videť: qꝛ si emẽdare importaret id a qꝫ.ſ. deductuꝫ est: non fuisset necesse addere in tex. ibi tenoze sentẽtie ꝓmanẽte: cũ hoc importasset verbum emendare.

Andre.pomate. c ¶ Judiciũ. Vide Alexã. cõſi.clxxv. in.iij.col. vol.ij.et iiij.colũ.ad fi. que autem sit ratio qꝫ omissio diei ⁊ temporis in criminali vitiet libellum etiã parte non opponente. secꝰ antẽ ſi omittatur causa libelli in ciuili. cogita: nisi dicas qꝫ in ciuili põt quilibet renũtiare iuri ſuo: secꝰ in criminali cũ nõ sit dñs membrorũ ſuorũ cui videtur renuntiare ſi admitteretur talis libellꝰ cũ nõ possit probari de eius innocẽtia ꝓbãdo qꝫ tali tpe nõ fuit in loco delicti cõmiſſi.

d ¶ Conclusione. Unde dicit Ang. cõſil.cclxxi. qõ non inſpicitur qõ narratur: sed qõ concluditur. Sufficit tamẽ ſi libellꝰ ꝓsumptiue concludat vt tenet idem Ange. consi.cclxx. Roma. cõſi.cv.

e ¶ Ex causa. Sed an tunc regratur binũ preceptũ. vide Alex. cõſi.cciij. b

Andre.pomate.

f ¶ Dices tu. Bar. hic videtur sentire duo! qꝫ ex libello nullo debeat ſolui gabella stante statuto ꝛc. qõ est cõtra. l.ij.ꝯ. ibi ponderat Bal. ⁊ Feli. in.l.ij.j. de eunuch. cũ concor. de quibꝰ per Alex. consi. cxxvj. co.ij. vo.iiij. Idem videtur sentire qꝫ ex libello nullo reformato non debeat ſolui gabella stante dicto statuto quod est cõtra no. per doc. in.l. iurisgẽtium. ꝯ. adeo. ⁊ in.l. ab emptione. ff. de pac. vbi volũt qꝫ stante dicto statuto qꝫ de omni cõtractu qꝫ habebit etiã locum in contractu reformato ꝛc. nisi dicas vt hic dicũt aliqui Perusini qꝫ Bar. hic cõsidere rauit actũ producendi: cõtra quos facit. l. iiij. ꝯ. condẽnatum. ff. de re iudi. quo vero ad secundum cõsideraũt qꝫ gabella ꝓi ſoluta de libello innalido cõpensabitur ꝓ eo qꝫ debet ſolui libello postea reformato. arg. l. post rem iudicatam. ꝯ.j.ff. de transacti. que implicant cõditionẽ imo cogitata.

g ¶ Cõcept⁹. adde Joan. de anania. cõſil. xj.

clarius ꝙ doc. quãdoq̃ queritur an libellꝰ possit emendari circa substantialia ipsius libelli. verbi gratia libellus in criminali debet continere annũ ⁊ mensem ⁊ locum. vt.l. libellorum. ff. de accu. ⁊ habuistis no.in.l.in causis.j. de accu. Item libellus in ciuili debet continere ea que no.in.l.j.ff.eo. non posuisti mensem vel aliquid de substãtialibꝰ omisistis: an poterit suppleri. Breuiter quandoq̃ est talis defectus qui parte tacente nõ habet vitiare iudicium: vt in ciuilibus non descendentibus ex crimine: admittitur enim libellus quãtũcũqꝫ obscurus nisi opponatur. vt.l. vlti.j. de anna. excep. tũc emendatio ⁊ declaratio potest fieri vſq̃ ad sententiam nisi fuerit oppositum: vt ibi patet. Quãdoq̃ est talis defectus qui etiam parte tacente impedit iudicium[c] vt in criminali ſi omittitur aliquid de substantialibus. vt.d.l. libellorum. versi. ꝙ ſi libel
c lus. Item ſi libellus deficeret in cõclusione[d] quia conclusio non resultaret ex premiſſis. verbi gratia: peto decem a te: quia rex non est in Francia. vt l.ij.ꝯ. circa. ⁊ quod ibi no. ff. de do. except. ſito casu ſi quidem lis non est cõtestata potest fieri emendatio ſi tempora largiantur: als secus. Istud probatur in.l. accusaturus. ff. de adul. ¶ Quid volo dicere ſi tempora largiantur. dico qꝫ ſi nõ sint decre
3 ta[e] tempora statuta a iudice ad agendũ quod po
e test facere ex causa: vt no.j. vt nemo inui. age. vel accu.l.j.⁊.j. qui accu. non posſ.l.ſi ea. ff. de accu. l. titia. idem in tempore statuto a.l. vt no.in.d.l. accu
4 saturus. ¶ Et per hoc determinatur ꝙstio quã hic vidi de facto dicit statutum qꝫ non possit accusari de maleficijs cõmiſſis retro per duos menses ante initium officij potestatis cõtingit qꝫ aliquis accusauerit infra illos duos mẽses: sed accusatio non habuit substãtialia. vult postea emẽdare post duos menses certe nõ poterit. vt.d.l. accusatur[e]. quia tẽpora non patiuntur: sed ſi esset infra tẽpus bene posset dictam accusationẽ emendare. Dices tu[f] ⁊ quid mirum cum de nouo posset accusare ſi libellus primus non fuit bene conceptus.[g] vt.l.j. in ꝓin.ff. ſi men. fal. mo. dixe. ⁊ d.l. libellorum. ꝯ. quod ſi libelli. Respõdeo forte interest actoris vel accusatoris magis qꝫ procedatur super primo libello quod det libellũ de nouo ꝓpter ſportulas vel gabellas que deberet ſolui cum offertur libellus ꝑm diuersas cõsuetudines Italie. Sed ſi poneremus qꝫ libellus daretur in actione ciuili descendẽte ex delicto ⁊ in eo non apponeretur locus
5 ⁊ tempus que apponuntur † ꝑm qꝫ determinaũt tibi in.l. ꝓtor edixit. in ꝓinc. ff. de iniu. ⁊ ibi dixi ⁊.l. idẽ exigit. ff. de dolo. ⁊ extra de procu. c. tue. an eius omiſſio vitiet libellũ etiam parte tacẽte sicut in criminali an vero requiratur qõ a parte oppo
b natur hoc nunq̃ dixi tibi[b] dicemus deo duce in.l. i j. ff. de eden. ¶ Quãdoq̃ volo [i] emẽdare libellum
6 addendo vel minuendo circa rem petitam. † hic aduerte: quia aut hoc volo facere ante litem contestatã ⁊ possum vt hic: ꝑm glo. qõ intelligo quando i volo addere vel minuere circa eandẽ rem vel summam petitam. nã ſi vellem addere aliam rem tũc non possem ſi illa nõ claudereť super prima actione ꝓposita: als secus. Utrũ aũt sub prima clauda tur vel nõ colligiť ex doctrina que datur in.l. ſcire debem⁹. de ver. obli. q̃ dicit qꝫ tot sunt stipulationes quot res. ⁊ per cõsequẽs tot actiones. ⁊ tot obligationes. tũc em nõ esset prima emẽdare: sed noua ꝓponere aut post li. cõtesta. ⁊ tunc aut volo detrabere ⁊ possum. arg. ff. ſi cer. peta. l. quidã. Et si mauerũt. ⁊ intelligo detrabere non differẽdo: sed renũtiando illi parti quã detrabo. vt.j. dicã. sicut enim possum toti liti renũtiare. vt.l. postq̃.j.tit.ij. ita etiã parti. ¶ Hoc fallit in casu.l.j.ꝯ. de plus peti. ratio est ibi: qꝛ o eligit in duobus.ſ. in plus peten do ⁊ in plus ꝙ cautionẽ per dolũ exigendo: vt ibi

b ¶ Digi tibi. Vide Ange. cõſi. cclxxvj. Alex. ꝯ. vj. iij. li. Roma. cõſi. cxcj.

Andre.pomate.

i ¶ Qñq̃ volo. Et vide Bar. in cõſil. incipien. an vendi tio vbi ponit formam. vt qs dicat qꝫ agit omni meliori modo et forma quibꝰ põt ꝛc.

Andre.pomate. ¶ Sequitur. mouent hic aliq̃ difficultatẽ querendã quid sit qõ cũ tex. noster loqtur alternatiue in qua sufficit alterã partem esse verã. doctores tñ et Bar. sumunt copulati ue: lꝫ pro solutione vide Bar. in.l. ſi is qui ducenta. ꝯ. vtrum. ff. de rebus dubijs.

7 vidistis. ¶Si vero ℣ volo addere: tunc aut circa principalia ⁊ non possum: vt l. nō potest. ff. de iudi. Aut circa accessoria vt circa fructus: ⁊ tunc si quidem volo addere de bis que occurrūt post lit. contesta. iudicio pendēte: ⁊ tunc possum: secus in bis que occurrūt ante. vt. l. ediles. §. item sciendū. de edili. edi. l. actus. §. fi. cum. l. seq. ff. de aqua plu.

8 arcen. ¶Quādoq; ℣ volo emēdare libellū addendo vel detrahēdo aliquā qualitatē: ⁊ tunc siquidē per mutationē illi⁹ qualitatis contingeret mutatio actionis p̄ꝓpositę: ⁊ tunc non licet. vt. l. p̄etor. §. docere. vi bono. rapto. sed si mutatio actionis nō contingeret: sed mutatio substātie facti: tūc idem ꝙ non licet. vt. l. denuntiasse. §. qō tamen. de adul. Si vero nec actionis nec facti cōtigeret mutatio: sed augeā vel minuā condēnatio ex virtute actionis p̄ꝓpositę. tunc ista emēdatio est licita vsq; ad sentētiā. vt. l. in delictis. §. fi detracta. [a] ff. de noga.

9 Quādoq; volo[b] emēdare declarando obscuritatē libelli ℣ vel aliqua verba obscura hoc possum vsq; ad sentētiam. vt. l. si quis intētione. ff. de iudi. ⁊ intellige ꝙ possum ego proponēs non alius etiam heres meus. vt. l. pōponius scribit si frumentum. in fi. cum sua glo. ff. de rei vēdi. l. inter stipulantē. §. j. cū sua glo. ff. de ver. obli. quod intellige vt ibi plene dixi. ¶Sumus expediti de emendatione. venio ad secūdam: scz de mutatione. [c] Et oppo. ꝙ non possit mutari: sed in eo necesse habeat actor insistere. vt. j. quomodo ⁊ quādo iudex. aut. qui se mel. Sol. dicit glo. ꝙ hec. l. est bodie correcta per illā aut. scz postq̄ libell⁹ est porrect⁹ iudici ⁊ dat⁹ parti. si eī parti non esset datus hec. l. remaneret firma. Q dof. tenet contra istam glos. dicit enim ꝙ remediū aut. qui semel. est propositū contra eum qui actionē proposuit: ⁊ differt eam p̄sequi. Sed si qs vult ab illa actione ꝓpōsita desistere ⁊ aliam proponere: ⁊ sic mutare: hoc nō est prohibitū per illam aut. imo est concessum. vt. l. cū fundū. §. fi. ff. de vi ⁊ vi arma. hāc opi. tenebat ¶Darti. filī. ⁊ do. Ja. butri. ¶De. contra. imo dicit hanc. l. esse correctam. ⁊ assignat rationē quādo actor dat libellū. iam ex parte actoris est facta litis contestatio. ⁊ sic est obligatus instātie. vnde ipse non pōt desistere: sed cogitur p̄sequi: vt. d. aut. qui semel. Certe hoc non placet: qr si hoc esset verū sequeretur ꝙ de iure antiquo potuisset ferri diffinitiua sentētia contra actorē quasi ex parte eius fit lis cōtesta. quod est falsum: vt in. l. ⁊ post edictum. in fi. ff. de iudi.

10 Preterea ℣ cōtestatio dicit simul attestatio: vt vidistis in. l. j. ff. de li. conte. sed per solā propositionē libelli seu oblationē nō fit cōtestatio litis. ergo ex nulla parte dicitur litis cōtestatio. ⁊ Ly. resident in opi. ¶De. ¶Quodo videtur dicēdum ℣ ⁊ aduerte qñq; actor vult in totū desistere renūtiādo instantie actionis cause: ⁊ tunc indi ki incte potest. vt. j. titu. ij. l. postq̄ liti. fm omnes quādoq; actor nullo modo vult desistere: sed vult differre: tunc non potest fm omnes. ⁊ ad hoc p̄oditū est remediū aut. qui semel. Quādoq; actor vult desistere ab instantia solū remanēte sibi salua actione ⁊ causa: ⁊ tunc non potest parte inuita mutare per. d. aut. qui semel. que dicit ꝙ quis cogitur in ea perstere vsq; ad finē. hoc est verū nisi iudex viderit ꝙ de necessitate deberet sequi absolutio ab instātia forte propter malam cōceptionē libelli vel propter aliud: tunc deberet admitti actor renūtians illi instātie: cum per hoc esset finis illi⁹ cause. Quādoq; actor vult renūtiare actioī remanēte sibi causa: ⁊ remanentib⁹ sibi alijs actionib⁹ p̄ditis ex eadē causa. tunc in hoc est opi. inter glos. ⁊ ¶De. ex vna parte. ⁊ Q dof. ex alia parte. Ego teneo opi. Q dof. nam tex. in. d. aut. qui semel. dicit ꝙ quis cogit exercere litem super illa actione vsq; ad finem. sed renūtiando illi actioni ego impono finem omni liti super illa actione: ergo vlterius non cogor. Predicta vera ꝙ dicta mutatio p̄mittitur p̄out edicti monet autoritas ⁊ ius dicentis decreuerit eqtas. Quid enim si primo actor proposuit certi condictionem generalem que non infamat quā vult mutare ⁊ proponere aliā que infamat certe ius dicen

11 tis equitas forte non admitteret: vt dicā vobis. j. boc sero. ¶Habes ergo ex predictis ꝙ mutare actionē est vnā omittere ⁊ nouā ꝓponere. pbatur j. de muta. nomi. per totū. ⁊. ff. de procu. l. mutari. Item predicta que ego dixi de mutatione non habent locū in causis criminalibus quia desistēdo a prima inciderat in senatusc̄ōsul. turp. vt. ff. ⁊. j. ad turpil. per totū. In causis vero in quib⁹ desistēdo non inciderat: posset habere locū. ¶Quero dixi §. ꝙ si quidē per ꝓpositionē qualitatis noue mutatur actio vel factū ꝙ nō licet qualitatē adiicere vel detrahere. quero qualiter hoc cognoscam. dic vt dixi plene in. l. denūtiasse. §. qō tm̄. ff. de adul. dic vt ibi dixi. ¶Quero ōz hic in tex. p̄out edicti ppetui monet autoritas: ⁊ ius dicētis decreuerit equitas. quid est hoc dictum declarabo hoc fero: quia hoc tāgitur in vlti. glo. ideo vltimo loco recitabo. ¶Nunc venio ad materiam cumulationis.

13 Quero ꝙd sit cumulatio? Rñ. cumulatio est vni⁹ actionis cū alia coadunatio. vt apparebit in bis que ibi dicā. ¶Scō quero ad quid fuit inducta cumulatio? Rñ. quia vt vidistis est dubiū vtrum quis possit actionem mutare: ideo actor non vult desistere a prima licet nouam actionem addūcere

14 ⁊ adiungere p̄time. ¶Videndū est ergo ℣ vtrū cumulatio sit p̄missa: glo. hic breuiter dicit ꝙ sic: qr nō reperiē prohibita nisi duob⁹ casib⁹: ergo ⁊c. vt l. nec non. §. fed qō eis. ff. ex qui. cau. ma. ¶Dy. circa boc facit vnā suam disputationē multū subtilem: vtile: ⁊ pōposam: quā posuit in. c. nullus plurib⁹. de reg. iu. li. vj. ⁊ ibi facit multas rōnes. p et cōtra finaliter determinat cumulationē esse p̄mittēdā. dat tñ tres regulas in quib⁹ cumulatio est p̄hibita: de quibus duas regulas hic glo. opp. Prima est qñ prima actio ita se habet ad scōam ꝙ absolutoriam latā in prima possibile est parere exceptionem rei iudicate in scōa: tūc nō admittitur cumulatio. glo. alt. ff. de exce. rei iudi. si mater. §. eādem. ⁊. l. cū queritur. ⁊ de iureiurā. l. duob⁹. §. exceptio. melius pbatur. ff. de excep. l. fundi. ⁊. l. fundū. [d] De publi. iudi. l. interdum. Secūda regula est quādo plures actiones sic se habent ꝙ p electione vnius alia tollit: tūc nō admittit cumulatio: alt. sunt in glo. j. de codi. l. fi. ⁊ de tribu. l. qō in heredē. cum si. Addit ¶Dy. circa tertiā regulam quādo sunt plures actiones ℨie nō admittitur cumulatio. vt. l. j. §. de fur. l. eum qui. ⁊. l. contra maiores. §. de inoffi. test. dices tu ista non est noua regula. nam si sunt cōtrarie electione tollūtur. vt. d. l. j. §. de fur. Rñd. si essent cōtrarie [e] in exercitio non in origine dicēs verum. Sed si sunt cōtrarie in origine non potest dici ꝙ electione tolliatur: quia cum non sit nisi vna non cadit ibi electio que proprie cadit inter plura. vt. l. si illud. ff. qñ dies leg. ce. iste sunt regule ¶Dy. ⁊ glo. Ego addo alias tres regulas impedientes. Prima quādo due actiones sic se habent

f ꝙ vna proposita ⁊ condemnatione[f] secuta ⁊ executione facta cōtingit liberatio: ab alia non admittitur cumulatio. [g] hic est casus in. l. j. in fi. ff. si famifur. fe. dica. qui est valde nota. casus. ⁊ per hoc destruerētur dicta ¶Dy. in hac materia. Scōa regula est ratio maioritatis: quia quādo plures actiones sic se habēt ꝙ vna ratione maioritatis nō admittit scōas actiones nō admittitur cumulatio. vt. l. vlti. ff. de ordi. iud. l. per minorē. ff. de iudi. Tertia

b regula est ratio ordinis quando plures actiones sic se habēt ꝙ vna ex ordine debet aliā precedere[h] nō admittitur cumulatio. vt. j. de rei vēd. l. ordinarij. de interdi. l. incerti. ff. de inof. testa. l. q de inoffi

g cioso. ⁊ qō ibi no. et sic habes ſex regulas que prohibēt cumulationes duas per glo. tertiā per ¶Dy.

i ⁊ tres alias p me.[i] ¶Veniam⁹ ergo ad ḡna cumu b

15 lationum. do. ¶Dy. dicit sequēdo ¶De. ℣ quatuor sunt ḡna cumulationū. Primū gen⁹ cumulationis est qñ ꝓponant diuerse actiones ex causis diuersis ad diuersa. Scōs gen⁹ est qñ ꝓponūt diuer

i se actiones ex diuersis causis ad diuersa ex eadē cā ad idē. ex ēplū i actio. emp. ⁊ vēd. ⁊ sic habes dictas actiones ⁊ certi cōditionē. Tertiū gen⁹ est qñ diuerse actiones ex eadē cā ꝓponunt ad diuersa: vt actio furti

a ¶Addo quintum. Quādo fit libellus super pluribus hypothecarijs: vide Ludo. roma. in consi. cc̄xvij. vbi pulchre loquitur alt. Bar. in hac lege vide ibi. Andreas Barbatia.

↬Andreas Pomate. b ¶De anna. excep. Not. declarationē ad. d. l. fi. vt non ꝓcedat solutio vbi ꝓponeretur libell⁹ obscur⁹ in vna causa: sed etiā in plurib⁹ cumulatius ꝓpositus: qr sicut vna pōt declarari ita ille plures.

↬Andre. pomate.

c ¶Si vō cōpetit. Itē facit ℨ quē sequeretur ℬ modo ꝙ quis ex delicto suo sentiret cōmodū: contra. l. ita quo fullo. post prin. ff. de fur. nō obst. l. fi. j. de ordi. iudi. nā vide p glo. in. d. l. rerū amotarū. nō ob. etiā. l. p minorem. qr logtur qñ per ciuilē poterat criminaliter p̄iudicare: qr absolutoria lata in ciuili b generaret tale ēple p̄iudicium criminali.

↬Andre. pomate.

d ¶Libellis. Nota intellige diuersis c libellis. i. in diuersis scripturis ℨ oī nexibus habito respectu ad iuris effectū: vt per Bar. in. l. libellorum. §. ℨ si aliud. ff. de accu. ⁊ sentit hic dū §. alt. l. fi. j. de anna. excep.

17 ¶Sed iuxta hoc quero ⁊ qd vult dicere ista cumulatio erunt ne duo libelli. et due conclusiones: vel erit tm̄ vnus libellus: ⁊ vna conclusio: ⁊ vna instātia. Dic quandoq; cumulantur actiones diuerse numero et specie vt actio depositi: ⁊ actio commodati: locati: ⁊ similes. quandoq; sunt plures actiones differētes numero sed non specie. vt puta habeo tecum communes plures hereditates: et per consequens habeo plures actiones. idem si plures societates et plura depo

e sita: ⁊ similia. ¶Primo casu intelligo cumulationem fieri in diuersis libellis. [k] ¶Scōo casu intelligo cumulationē etiam in eodem libello[l] sic erit vna conclusio et vnum iudicium: [m] istud probant in. l. heredes. §. fi. ff. famil. hercis. ⁊. l. cum duobus. §. fi. plures. ff. pro so. ⁊. ff. de act. empt. l. non est nouum. ⁊ qō ibi no. in glo. ¶Scōm genus cumulationis est qñ plures actiones ex eadē causa cōpetunt ad idem. ⁊ isto casu dicūt p̄dicti doct. ⁊ bene

g ꝙ sine dubio nō admittit cumulatio. vt. l. ea. §. vbi casus sing. ff. de exe. rei iudi. ratio quia absolutoria lata in vna pareret exceptionē rei iudi. in alia. ⁊ hoc est verū nisi actor esset dubius propter factū aduersarij. vt. l. j. §. qō aūt. ff. quo. lega. no. in. l. qō in heredē. §. eligere. ff. de tri. Sed cōtra hoc oppo. ⁊ ista oppo. potuit etiam formari in primo genere cumulationis. Oppo. ergo in aut. de fideiuſ. §. sed neq;. vbi potest intentari simul ⁊ semel personalis ⁊ hypothecaria: [n] ⁊ tamen si cōtingunt adeo ꝙ absolutoria lata in vna parit excep. rei iudi. in alia vt in. l. si differente. ff. qui. mod. pig. vel hypo. solu. ¶Dy. in. c. nullus plurib⁹. dicit ꝙ ibi loquitur de cumulatione que fit ab ipso initio quādo plures actiones simul ⁊ semel proponuntur. sed materia nostra logtur qñ vna actio proponitur post primā. istud non placet: quia sicut non admittitur cumulatio ex post facto: ita nec ab initio. vt. l. funnere. ff. eod. iudica.

b ¶Hypothecaria. Vide Roma. vbi. §. consi. cc̄xl. ⁊ cōsi. cc̄cxcii. Adde tu pro solutione. §. nec; vltra. no. per Alex. hic ⁊ doc. vide do. ¶Dari. sozi. in. c. dilecti. de libel. obla. articu. i. ℨ ij. q. iij. princ. versi. circa secundum. ibi: secundo infertur. ver. sed aduerte redeundo ad solutionem.

↬Andre. pomate.

¶Debere dici. Doctrina Bart. hic est communis fm Alexā. in. l. naturaliter. §. nihil cōmune. in. ℨ ℨ v. col. ff. de acq. pos.

di. ⁊. l. fundū. ff. de excep. do. Ly. ⁊ ¶De. dicūt ꝙ ibi i est ratio: quia vna actio est accessoria ad aliā. hoc etiam nō placet per. d. l. fundi. ⁊. l. fundū. vbi actio pro re ⁊ pro fructib⁹ non possunt ꝓponi simul. et si tu dices actio que cōpetit pro fructibus non est accessoria. Rñdeo eodē modo hypothecaria non est accessoria ad principalē: qr ḡlibet est actio per se ⁊ potest principaliter implorari: sed ꝓ tāto ḡlibet potest dici accessoria eodē modo: quia sicut actio hypothecaria non potest cōsistere sine principali. ita actio pro fructib⁹ non potest cōsistere sine principali. Ego autē istud cōtrarium soluo sic: qz iura noua autēticorum grauāt actorē vt prius debeat discurrere principalē sup personali ⁊ super hypothecaria anteq; veniat ad fideiussores. ideo ne in nimiū differat volunt ipsum exonerare in hoc cōtra regulā cumulationis vt dicte due actiones possint simul intētari. ideo est ibi speciale. ¶Tertiū

19 genus ℣ cumulationis est quādo plures actiones cōpetunt ex eadem causa ad diuersa. ⁊ tūc siue sint diuersa que se habent vt plus ⁊ minus: siue diuersa penitus. doc. p̄dicti tenēt ꝙ non admittitur cumulatio: quia possibile est sic ferri sententiā in prima ꝙ obstaret exceptio rei iudi. in secūda. pbatur in. l. j. §. i. ff. vi bono. rap. ⁊. l. interdū. de pub. iudi. ⁊. l. duob⁹. §. si qs iurauerit. ff. de iureiu. ¶Quar

20 tum ℣ genus cumulationis est ex diuersis causis plurium actionum ad idem competētium. tunc dicit ¶Dy. ꝙ cumulatio admittit vtputa peto fundum ex causa emptionis. eūdem fundū possum petere ex stipula. quia absolutoria lata in vna non parit excep. rei iudi. in alia. l. qui seruū. ff. de lega. j. ¶De. est in contraria opi. p. l. nemo ex his. §. quoties. ff. de re iud. per quā ipse dicit ꝙ semper debet qs eligere. Sed certe illa. l. p̄t intelligi qñ plures actiones cōpetunt ex eadem causa. ⁊ ideo puto sic debe

i re dici [i] in isto genere cumulationis. quādoq; iste due actiones licet ex diuersis causis cōpetāt sic se l habent ꝙ de executione facta ex vna tollitur alia. ⁊ tunc non admittit cumulatio. vt. l. j. in fi. ff. si fafur. fecit. dica. ⁊ probatur ex reg. quā. §. addidi. huius exemplū patet ex. l. all⁹. Potest etiam probari qñ due actiones cōpetunt ad idē ex diuersis causis lucratiuis. vt. ff. de acti. ⁊ obli. l. oēs. ⁊. l. meuī. §. duo. de leg. ij. ⁊ isto casu verum dicit ¶De. quādo iste actiones sic se habēt ex executione facta ab vna non tollit ab alia: vt qñ cōpetunt ex diuersis causis nō lucratiuis vel quarū vna est lucrativa alia non. tunc admittit cumulatio. vt. d. l. hmōi. §. fi qs seruū. de leg. j. ⁊. l. si is. de ac. ⁊ obli. ⁊ isto casu verū

21 dicit ¶Dy. ¶Quero circa hoc dixi ℣ ꝙ cumulatio k hoc casu admittit nunqd erit vn⁹ libellus[k] ⁊ vna instātia: an diuersi libelli ⁊ vna instantia. breuiter dico siquidē sunt diuerse actiones numero: specie tñ cōueniūt vt plures actiones ex emptovel similes: tūc erit vnus libell⁹ ⁊ vna instātia: als plures: vt pbatur in. d. l. si is. de act. ⁊ obli. ⁊ de act. emp. l. non est nouū. ⁊ ibi no. ¶Quintū genus cumula

22 tionis est ℣ qñ sunt plures actiones ex eadē causa. ⁊ idem cōtra diuersos. isto casu an oēs isti possint conueniri simul. Itē an in vno ⁊ eodē libello dixi plene in. l. iij. §. j. ff. de duo. re. ⁊ in repetit. quā feci de. l. j. ⁊ aut. ibi posita. j. de duo. re. ¶Expeditis

23 generibus cumulationū ℣ q̄ro vniuersaliter circa cumulationem dixi ꝙ in quibusdam casibus non admittitur cumulatio. quero quid si non est oppositum ⁊ processum est vsq; ad sententiam etiam super actione cumulata. Ista questio est multum

l subtilis. Sed dic quādoq; cumulatio impeditur solū ratione ordinis: ⁊ tunc si non opponitur exceptio procedit indicium ⁊ valet sn̄ia. vt. l. j. de appel. facit quod no. j. cōi dini. l. ij. ⁊. l. si mancipium. §. ij. ff. de euic. qñq; cumulatio impedit: qr absolutoria lata i p̄tio pareret exce. rei iud. in scō. ⁊ tūc

¶Subtilis. Adde vt per eundem in. l. bos accusare. §. lege. ff. de accu. et in. l. j. §. accusa. ff. ad turpilli. per glo. ⁊ docto. in. l. si accu. j. de accusa. adde tu quod do. ¶Daria. sozi. in. c. dilecti. de lib. obl. arti. ℨ ij. q. vij. sequitur hec dicta Barto.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

idem quia debet opponi exceptio.⁊ si non opponitur procedit iudicium quod apparet. quia lex dicit secundā actionem per viam exceptionis impediri.vt.l.fundi.⁊.l.fundum.ff.de except.qō no.in.l.ij.j.cōi diui.⁊.l.si mācipiū.ſ.ij.de euict. Idem puto ſi ſecunda impediatur.ideo quia executio facta in prima tolleretur per aliam. Idem ſi impediatur ratione maioritatis:quia leges de bo|clo quentes ſemper ſe videtur referre ad exceptionē. facit quod no.j.de procu.l.reum. Quādoq; cumulatio impeditur:quia actiones ſic ſe habēt ꝙ electione tolluntur.⁊ hic aduerte:quia quandoq; ab initio cumulantur plures actiones que electione tollūtur::⁊ tunc ſi pars non oppoſuit procedit iudicium.vt.l.j.ſ.quod autem.ff.quo.lega.ſicuti eſt propter contumaciam partis tacētis admittitur concurſus dictarum actionum.ita eodem modo ex conſenſu partium tacito vel expreſſo.argu.ad hoc.j.de anna.exce.l.ſi.et quod ibi no.Quandoq; ab initio fuit propoſita vna de bis que electione tolluntur.et alia poſtea fuit cumulata: tunc non oportet ꝙ opponatur exceptio.et intelligo de exceptione iuris.et eſt ratio:quia per electionē alia eſt ipſo iure ſublata.vt.l.j.j.de fur.⁊.d.l.qō in bere dem.ſ.eligere.tamen eſt neceſſe ꝙ in ſecundo iudicio ſuper actione cumulata fiat fides de ꝓceſſu habito ſup prima.vt.l.generaliter.ff.de except.ſm vnam lec.ibi poſitam in glo.quādoq; cumulatio impeditur propter cōtrarietatem actionum:tunc an ſit neceſſe ꝙ opponatur exceptio eſſet longum dicere.dic vt digi in repeti.quam feci in.l.naturaliter.ſ.nihil commune.de acqui.poſſ.vbi tāgitur

24 iſtud dubiū. ¶Querit glo.nunquid † ſuper actione cumulata debeat iurari de calumnia. Ad dicit ꝙ ſic:⁊ quia iuratur ſuper actione. Aug. dicit contrariū ꝙ iuratur ſuper facto. Finaliter glo. dicit ꝙ debet iurari de calumnia ſuper actione cumulata:quia cauſa mutat.hic aduerte quandoq; actio cumulat non tamen variatur inſtantia:ſed eſt vna et eadem inſtantia:⁊ tūc non debet iterum iurari:q; illud iuramentū vniuerſale eſt ad omne id ꝙ in illa inſtātia emergit.vt in aut.in iſta.j.de iura.calum. Quādoq; actio cumulatur:ſed ex noua inſtantia:qō quando ſit appareat ex predictis:

25 tunc debet iterum iurari de calumnia.⁊ ita loquitur opi.hic poſita. ¶Sed quero † nūquid ſuper prima ⁊ ſuper ſecunda actione ſit pnuntiandum. Dicunt quidam ꝙ non:ſi abſolutoria lata in prima pareret excep.rei iudi.in ſecunda.ſed non placet glo.quia illo caſu non admittitur cumulatio. puto ergo pronūtiandum eſſe ſuper vtraq; : quia de qua re cognouit prætor ꝛc.vt.l.de qua re.ff.de

26 iudi. ¶Quero † quid ſi eſt lata ſentētia ſuper vna cauſa:et non ſuper alia cauſa cumulata:vel econuerſo:an ſententia vitietur. Rūdeo ꝙ non.arg.l. etiam.ſ.ij.de mino.de iudi.l.non idcirco.et de re

27 iudi.l.de vnoquoq;. ¶Quero † an quando noua actiō cumulatur debeant dari none inducie. Glo. dicit ⁊ bene ꝙ ficniſi in ſecunda poteſt eſſe inſtructus ex deliberatione quam fecit in prima.exemplum ponit glo.aliquis conuenitur vi bono.rap. poſtea ex eadem cauſa conuenitur furti.certe non dabuntur none inducie:quia ex deliberatione in prima cauſa potuit eſſe inſtructus in ſecunda.dictum glo.placet.ſed iſtud exemplum non videtur procedere quoniam poſſibile eſt abſolutoriam latam in prima parere exceptionē rei iudi.in ſcōa. vt.ſ.digi.ſed ita demum procedit exemplū ſi forte ex parte illa exceptio non opponaſ. ¶Expedita materia cumulationis venio advltimam partem que dicit prout edicti ꝑpetui monet autoritas et ius dicētis decreuerit equitas.quid eſt boc dictū. Et primo quero quid eſt hoc dictum ſm gloſſam. Dic ꝙ hoc dictum prout ſignificat tēpus ⁊ qualitatem vel ſignificat ſecundum tantū:ſcilicet qualitatem.⁊ iſta eſt glo.noua.libri antiqui nō habent

28 eam. Quid vult dicere.hec glo.vult dicere † ꝙ hec dictio prout:ſignificet tempus infra ꝙ licet emendari et mutari:quod eſt quandoq; ante li.conteſt. quandoq; poſtea:vt.ſ.digi. Item ſignificat qualitatem:hoc eſt vt ſit ſaluum ius deliberationis ⁊ defenſionis reo:⁊ etiam intereſſe ſuum:vt ibi videbitis.ſubdit glo.vel ſecundum tm̄.quaſi dicat hec actio prout ſignificat qualitatem:ſcilicet qualiter admittatur emendatio:ſc; ſm formam edicti prætoris in quo de tempore nihil dicitur:vt ibi videbitis.ſed certe prior expoſitio magis placet vt ſignificet tempus et qualitatem:quia hic hec dictio prout:non ſolum refertur ad edictum prætoris:ſed etiam ad equitatē eius dicentis que non patitur iſtas mutationes poſt li.conte.vt.d.l.non poſſunt.vt.ſ.digi. Et ex his babes ꝙ hec dictio prout:ponitur limitatiue. ¶Et per hoc facit ad.q.in aliquo

29 libello † fit mentio de aliquo inſtrumēto:vtrum illud inſtrumētum de

b beat edi ante li.conteſt.Jnn.extra de ꝓba.in.c.j.dicit ꝙ ſic:quia aliter reus non poteſt eſſe inſtructus velit cedere vel contēdere. Ego dico ſic. quandoq; in libello fit mentio de aliquo inſtrumento non per modum limitationis:ſed per modū cuiuſdā aſſertionis probationis.verbi gra. dicit actor ꝙ Titius vendidit mihi talem rem pro tanto pretio:⁊ de hoc rogatus eſt talis notarius:vel ꝙ de hoc apparet per publicum inſtrumentum manu talis notarij:tunc reus poteſt eſſe certus ex ipſo libello non enim fit mētio inſtrumēti vt limitet cōtenta ſeu narrata in libello.ſed dicit actor qualiter narrata poteſt ꝓbare.ſi vero fieret mētio de inſtrumento limitatiue.verbi gratia.dico ꝙ Titius vendidit mihi fundum pro tanto pretio:prout apparet manu talis notarij qui dictio prout:eſt limitatiua: vt hic videtis. Tunc aduerte:aut reus non debet eſſe inſtruct⁹ ex illo inſtrumēto de quo fit mētio in libello:quia ad eum non pertinet:⁊ tunc debet ei fieri copia inſtrumēti ante lit.conteſt.quia alias deliberare nō poteſt.ita loquitur dictū Jnn. Si vero eſt aliquod inſtrumētum de quo reus poteſt eſſe inſtructus exemplum petit legatarius ab herede legatū:prout cōtinetur in tali inſtrumēto certe:q; apud heredē debet eſſe teſtamentū nō debebit fieri copia:vt hic ꝓbatur expreſſe.ff.eo.l.ij. ¶Sed contra hoc videtur.ff.vt lega.no.ca.l. poſtq̄.ſ.ſi dies.vbi etiam heredi editur inſtrumētū. Sol.fateor ꝙ contra heredem negātem ad ꝓbationē debet edi teſtamentū non ad deliberationē.ita loquitur.q.noſtra. ¶Quero digi ꝙ hec dictio prout:denotat tempus:

c ſc; vſq; ad li.conte.⁊ quādoq; poſtea. Quid ſi digi in libello ſaluo⁹ mihi

30 iure † addendi minuendi ꝛc.an iſta clauſula aliquid importet.Rñ.mihi vt extra de ſi.inſtru.c.inter dilectos.cum enim iſta tēporis limitatio nō procedat ex voluntate ꝓducētis libellum.ſed ex.l.diſpoſitione hec.pte ſtatio nihil relenat:vt habuiſtis no.in ſimili in.l.alimēta.j.de neg.geſt. ¶Quero quid vult dicere edicti monet autoritas ⁊ ius dicētis decrenerit equitas. Quidam dicunt ꝙ pro eodem ponitur.⁊ eſt inculcatio verborum.veritas habet ſe aliter.nam in eo ꝙ dicit edicti perpetui monet autoritas facit mentionem de.l.j.in prin.ff.eo.vbi dicit ꝙ editio debeat taliter fieri ꝙ reus poſſit deliberare velit cedere vel contendere:ſic ergo debet permitti mutatio ⁊ emendatio vt reo ſit ſalnum ius deliberandi: an velit cedere vel contendere.ſi igitur illud ꝙ additur eſt leue ⁊ modicum nō dabitur noua dilatio:als fec⁹.vt extra de dila.c.litere.⁊ ita glo. intelligit hic. Verūtamen in edicto prætoris nihil dicitur de emēdatione damni vel expenſarum contra eum qui male edit actionem:ſed bene dicitur in illo edicto contra eum qui negligit edere rationes vel inſtrumenta ex iudicis precepto ad ſimilitudinem illius.voluit forte intelligere imperator ꝓout edicti monet autoritas:videlicet ꝙ reſtituantur reo expenſe quatenus eſt indebite reus fatigatus ex eo ꝙ illa editio vel

d emendatio fuit retardata.⁊ ita videtur intelligere glo.hic poſita. Aſſe lius puto ꝙ iſta refectio expenſarum veniat ex vigore illorū verborum que.j.ſequūtur.vel ius dicētis decreuerit equitas.nam equitas iudicis decreuit ꝙ ille qui aliquē temere vocauit ad iudiciū puniatur in expen

31 ſis.vt.ff.de iudi.l.eum quem temere.inſt.de pe.teme.liti.per totum.j.de iudi.l.ſancimus. Nec intelligo † ꝙ ſemper ꝑpter emendationē debeant refici expenſe:ſed ita demū ſi reus ex hoc dānificatus eſt. ¶Quid enim ſi petij rem ⁊ in libello poſui duos fines.poſtea addo alios duos fines. certe ex hoc in nullo dānificatur reus quoniam cauſa liberationis per banc editionem non mutatur.et idem in ſimilibus.ſed ſi per obiectionem cauſa deliberationis mutatur.quoniam ſm primū libellum reus debebat contendere:⁊ ſic expendit querendo aduocatos:et ſimilia.licet perfecta adiectione ⁊ emendatione reus deliberat non contendere ⁊ certe reficerent ei expenſe.quia in his damnificatus eſt. ¶Sed ſi in vtroq; modo tam ſecundum libellum primum:quia etiam ſecundum emendationem poſtea factam reus idem deliberaſſet:ſcilicet contendere:quia forte negaret ipſum de quo agitur factum principaliter:non puto ꝙ equitas indicantis dictet expēſas reficiendas:quia reus damnificatus non eſt niſi ꝓpter hoc lis efficeretur longior: quia tunc condemnaretur in tantas expenſas in quantas reus damnificatus eſt ꝓpter item amplius ꝓlongatam.vt.l.non ignorat.j.de fructibus et litis expenſis. Jſtud autem quod tunc expenſe veniant reficiende quando rei intereſt.hoc gloſſa tua dicit. ¶Sed quo iure iſte expenſe veniunt refi

32 ciende gloſſa dicit † per actionem in factum.vt.l.ſi quis ex argentarijs. ſ.ex hoc edicto.ff.eodem.quod non placet in caſu iſto:quia lex allegata loquitur quando quis ideo tenetur:quia ad preceptum iudicis non edidit.hic vero loquitur de eo qui male libellum compoſuit quo caſu expenſe veninnt iudicis officio mercenario. vt.l.terminato.j. de fructibus et litis expenſis. ¶Quero vtrum minor et mulier con-

demnetur

32 demnetur † in expen.iſto caſu gloſſ.videtur hic dicere ꝙ non:dum dicit quod ratio perſone babeatur.argu.ꝓo hoc.ff.eo.l.j.in fi.ſed ibi ſimiliter loquitur quando quis delinquit non parendo iudici.ſed in caſu noſtro puto quod adminiſtrator minoris veniat condēnandus in expen. quia temere litigauit ⁊ fiat executio in eū non in minorem.vt.l.non eſt ignotum.j.de admi.tuto.plene dixi in.l.qui ſolidum.ſ.etiam.de leg.ij. Nec ob.l.polla.de his qui.vt indig.quia ibi ideo non punitur minor qꝛ pena non poteſt cadere eque in tutorem ⁊ in pupillum.facit ad predicta

a ſ.vnde vi.l.meminerint.mulierem autem a puto in expenſis condēnari quoniam non reperio iſtum caſum in quo ipſa iuuetur.ergo ꝛc.vt.l.ſi.

33 ſ.de iur.⁊ fac.ignoran. ¶Ultimo ꝙro.† aliqs ꝓpoſuit certi cōdictionē que nō infamat.vult mutare ⁊ proponere actionē famoſam vtrū poſſit ꝺdof.tenet ꝙ non.qꝛ ius dicētis egtas hoc nō dictat.nō enim tēdit ad aliud niſi vt officiat.ergo ꝛc.vt.l.in fundo.de rei ven.Idē tenuit ẓdar. ſil.do.Buil.de cu.⁊ do.Jaco.but.quod ſatis puto equum.⁊ hic ſit finis. Sit benedictus deus in ſecula ſeculorum. Amen.

b **Uiaccuſare.** b Reus non edit actori ad intentionem fundandam:ſed actore nō ꝓbante reus abſoluitur.b.d. ¶Vides ergo no.l.⁊ collige no.vt patet in ſummario. ¶Oppo.ff.eo.l.j.ſ.edenda.Solu.ibi.reus volebat vti inſtrumētis vnde de eis debet facere copiam actori. ¶Opp.ff.eo.l. nec quiſq̄.Solu.ibi eſt ſpeciale in fiſco cuius eduntur inſtrumenta reo. ¶Tertio oppo.de.l.argentarijs.ij.reſponſo.ff.eodē.Sol.ibi loquitur in rationibus que ſunt cōmunes.dicam de hoc.j.l.fina. ¶Oppo.de.l. fallaciter.j.de aboli.Reſpondeo fallit in bis caſibus in qbus debet ꝓ

1 bari vtraq; pars. ¶Ultimo opp.ad fin.l.de.l.ſi quādo.j.vnde vi.Sol.

c actore non ꝓbante reus abſoluitur.fallit ⁊ in caſibus vbi actori defertur iuramentū:vt dicta.l.ſi quādo.⁊ de in litē iuran.l.in actionibus.j.de iureiuran.l.in bonefidei.cum ſimi.ꝛc.

¶Alij impreſſi non habent.

1 ☞ Si accuſator non ꝓbauit cauſam an iudex poſſit ſupplere ⁊ inducere nouos teſtes vt eam ꝓbet.

2 Verbum debet quod importet neceſſitatem.

Uiaccuſare. Actor non poteſt petere a reo editionem ad intentionem ſuā fundandā: quia ꝓbationes debet habere:quo non ꝓbante reus abſoluitur.hoc dicit. ¶Nota quod digi in ſummario. Concordat huic.l.nimis graue.j.de teſti. Item no.tex.qui dicit ius ꝛc.videtur notare differentiam inter ius et equitatem. ¶Oppo.⁊ videtur ꝙ reus debeat edere actori ⁊ econuerſo. Quandoq; reus non vult vti.⁊ tunc non tenetur vt hic. ¶Item oppo.de.l.cum quis.ff.eo.ſolu.vt in glo. Item oppo.de l.argentarijs.ff.eo.ſolu.ꝙ ibi loquitur in rationibus quarum copiam quilibet debet habere. ¶Item oppo.de.l.fallaciter.in fin.j.de abo.ſo. ibi loquitur in quibuſdā criminibus vbi ꝑbatio ſpectat tam ad reum vt purget innocentiā ſuam ꝓ ad actorem. ¶Item oppo.de.l.in bonefi dei.j.de iureiur.de.l.admo.ff.de iureiuran.ſol.vt not.in.d.l.admonēdi iſta lex videtur facere contra opi.Jaco.de are.per Lyn.in.l.ij.j.de aboli.vbi ipſe tenet ꝙ ſi accuſator non ꝓbat intentionem ſuam quod iudex poſſit ſupplere ⁊ inducere nouos teſtes in accuſa.et facere ꝓbari

1 eam. † Et quod iſta.l.facit cōtra patet.Jam bic eſt verbum debet quod

2 importat neceſſitatē: † vt no.in.l.ſepe.de offic.preſid.ſi boc eſſet verum ꝙ iudex accuſatore non ꝓbante poſſet ipſe teſtes producere non eſſet neceſſe quod debet ꝓbationes accuſator quod iſta.l.tamen regrat. Preterea lex introducit quedam crimina ſpecialiter in quibus vult iudicem per inquiſitionem poſſe procedere ⁊ maleficia prohibere.que crimina ꝓbantur in.l.j.ſ.ſi publico.ff.de adult.⁊ aliqua in.l.iubemus.j. de ꝓbationibus. Si eſſet verum quod iudex etiam ſuper accuſationibus in quocunq; delicto poſſet ipſe teſtes producere modicum proderetur. preterea video quid in falſario in quo crimine vltra oīa alia crimina debet fieri ſubtilis inueſtigatio ⁊ ꝓbatio:vt.l.vbi.j.de fal.Et tamen lex dicit quod actore non ꝓbante reus abſoluitur.vt not.d.l. vbi.in glo.que incipit.l.interlocutoria.Non obſt.l.ij.de abolitionibus. alleg.vt.ſ.per Jaco.quia ſi index in defectum accuſatoris de hoc non conſtidit quod ipſe ꝓbet id quod in accuſatione cōtinetur vt ex nimia infamia.vel habet eum ſuſpectum.et ideo non conſtidit:vt.l. accuſa.de accuſa.tunc poteſt ꝓducere ipſe teſtes.Sed in caſu vbi accuſator non ꝓbat accuſationem vel quia teſtis non concludit:vel quia dicunt ſe nihil ſcire et accuſator non eſt corruptus quod iudex poſſet inducere teſtes ad ꝓbandū delictum non reperitur.l.cautum.ita intelligit ſpeculator eam in ti.de inquiſitione.in.ſ.quoniam autem.Non ob.l.ſi non defendantur.ff.de penis.quia illa.l.loquitur quo ad innocentiam accuſati.quia index a ſe interponit partes ſuas.Sed quo ad condemnationem faciendam de accuſato.quod a ſe poſſit interponere partes ſuas abſit.Et ſi dicas quare potius ad defendendam innocentiam et abſoluendum poſſet interponere partes ſuas potius ꝓ ad condemnādum. Reſpon.quia ſubtilius ſubuenitur ad abſoluendum ꝓ ad condemnandum:vt.l.arrianus.de actio.⁊ obliga.⁊.l.abſentem.ff.de penis.preterea nos habemus vnam regulam generalem que patet ex tex.l.j.in fine.ff. de queſti.qō pro innocentia defendenda etiam lata ſentētia que tranſiuit in rem iudicatam a qua nullum eſt remedium tamen poteſt ad infringendam ſentētiam ſupplicatio porrigi ne innocens etiam poſt condemnationem puniatur quod nullatenus reperimus et poſt ſententiam latam de crimine ſuperiori ſupplicatio porrigatur ſi tranſiuit ſententia in rem iudicatam.ideo non procedit.argu.ꝓallega.l.ſi defendatur.Bar.

On eſt nouum. Breuiter dicit ſm lectu.quā intendo tenere.actor edit

a reo ad exceptionem probandam.hoc dicit. Hanc legem examinabo.j.eodem.l.finali.que eſt clauis huius materie.

Uſtum. Priuato etiā a fiſco fit editio ad defenſionē pro bādam.b.d. ¶Opponitur de iure fiſci.l. fraudem.ſ.nec⁊ inſtrumēta.Sol.bic agebat fiſc⁹ cōtra priuatum:ideo reus edidit cōtra ſe.ibi vero alius priuat⁹ agebat vnde fiſcus cōtra ſe nō edit: vel bic loquitur de rationibus publicis q̄ videntur facte de mandato ſoluentis. Quicunq; enim ſoluit exactori habet mandare quod ſcribat ſicut digi.ſ.eo.l.j.ꝛc.

b

1 ☞ Jnſtrumenta communia debent eſſe apud digniorem.

2 Socio debet fieri copia omniū inſtrumētorū ſine cauſe cognitione.

3 Originale quādo eſt neceſſe debet tradi.

4 Si digniori ſit effectus vilior an inſtrumenta ab eo auferentur.

Procurator. Jnſtrumenta communia debent eſſe apud digniorem ⁊ alteri fiet copia.⁊ cum expedierit originale edetur.hoc dicit.

1 ¶No.ex hac.l.quod inſtrumenta † communia debent eſſe apud digniorem.ſimile in.l.fina.de fide inſtrumentorū. ¶Secundo nota qō ſemper ſine

2 aliqua cauſe cognitione † debet fieri ſocio omniū

3 inſtrumentorum copia. ¶Tertio no. † q̄ando eſt neceſſe debet tradi originale. Jtē no.quod exemplum non facit fidem. ¶Quero dicitur bic quod inſtrumenta debent eſſe apud digniorem. pone quod inter te et me conuenit quod inſtrumenta eſſent apud me.demum tibi ſucceſſit fiſcus. an auferantur a me ⁊ tradantur fiſco. Buil. dicit quod non:quia fiſcus vtetur iure priuati.vt.l.fiſcus.ff.de iure fiſci.l.cum quidam.ſ.fiſc⁹.de vſur.

4 Quid econuerſo † pone quod ille qui primo erat dignior non eſt effectus vilior.vtrum ab eo non auferentur inſtrumenta.dicit Buil. quod ſic.ar. ff.de ſolu.l.cum quis.in princi.⁊.l.ſticbum.ſ.vſufruc.tractabo ſtatim in aut.ſi quis in aliquo.ideo bic non inſiſto.

1 ☞ Exemplū ꝓbat contra ꝓducētem.

2 Cautela quādo datur exēplū vt ꝓbene ꝓbet.

3 Exemplum ſumptū ab eo q̄ fecit originale ꝓbat Adde tu Franci.areti.in.c.quoniam contra.col. ij.de ꝓba.

4 Pars quod debeat citari quando exemplum ſit indicis autoritate.

5 Jnſtrumētū quādo poſſit exēplari extra iudiciū de partium voluntate.

6 Depoſitio teſtiū facta ſup tenore ⁊ amiſſione inſtrumenti quomodo fieri debeat.

7 Jnſtrumētū exemplatū per tres vel quatuor notarios aſſerentes ſe vidiſſe et auſcultaſſe inſtrumentum quādo fidem faciat.

8 Notarius non facit fidem niſi de eo quod rogatur a partibus.

9 Notarius nō poteſt eſſe rogatus niſi de eo quod faciunt partes.

10 Exemplum exēpli quando ꝓbet.

11 Jnſtrumētū quādo facit mētionem de alio inſtrumento an tunc illud ꝓbet.

12 Si in inſtrumēto vēditionis rerū eccleſie dicitur precedētib⁹ legitimis tractatib⁹ ⁊ licētia epiſcopi quod non ꝓbet.

13 Si ſnia ōr viſa lit.cōteſtatione iuramēto calūnie ꝛc.an per hoc ꝑbetur qō interuenerint.

Andre.pomate.

a Mulieré put⁹ in expēſis cōden⁹ ri.circa fi.co.⁊ im⁹ pōt eē q; in bis q̄ ſunt introducta ad rigorē iuris cōſeruandū cōparatur mulieri et ruſtico vt p bar.in.l.j.ſ. nūtiatio.itē qꝛ be neficiū principis l.ij.ſ.ſi quis a pncipe.ff.ne quid in loco pu.

b ¶Qui accuſare. adde inſtū alex. dicit fꝛ Bal.ꝙ no tari⁹ negās ſe fuiſſe rogatū de aliq̄ inſtrumento de q̄ vere fuit venit puniend⁹ de falſo.et hoc limitat fꝛ Jo. an.in addi.ſpe.in ti.de inſtru.edi.in ſ. inſtrumētū.dic ꝙ eſt in.ſ.poſtremo ⁊ poſt illā addi.vide Fede.conſil.cxiij.

¶Fallit.adde alios caſus p ſpe. in tit.de ꝓba.ver. ſed lꝫ reus.⁊ Jnn. in.c.i. vt eccle.bñ. ⁊ bal.bic vnū not. qō dicit ſpe.in tit. de inſtru.edi.ſ.vidēdū.ver.ex ꝑmiſſis ꝙ iudex ex magna cā pōt cogere aliquem vt inſtrumēta ſua edat aduerſario ℞ dictuꝫ ſequitur rota deciſione. dcciij. vt refert ⁊ ſeqtur Rocōſi.cccxcviij. que aūt dicaſ magna cā.vide Jo.an.ibi in addi.⁊ inquātū alegā.in fi.dicit ꝙ ſolo iuramento ꝑbatur intereſſe petētis edi probato dolo.adde roma. conſi.lxxx.⁊ qſi qs cogaſ edere inſtrumēta vel libros rationum vide do. Car.cōſi.cxix.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Si quis in aliquo. Adde tu et istam aut. limita non habere locum in habentibus potestatem. l. condende. quia creditur eorum relationi. ita pau. de cast. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. ↄ ibi dominũ Fran. cur. in repeti. col. xv. circa finem. Str.

↪Andreas Pomate. aliud per dictionem secũdum: vel a prout: si relatum non reperiatur vi tietur dispositio. vide Feli. i. c. ij. cal. iiij. extra de rescrip. vide aliquid per dominũ prepositum Alegan. in. c. si romanorũ. in vlti. colum. ostiñ. xix. ↄ Alegan. 1 consi. lxxxi. col. iij. volumine. iij. vbi 2 dicit ↄ ex verbis narratiuis instrumenti non proba tur mandatum et hoc proprie cadit in versi. venio ad b aliam. dicunt hic aliqui ↄ ista aut. venit addenda ad legem. C. vt prepo nit Bart. qui addit causam minꝰ dubitabilez: quia minꝰ est dubium qũ memoria simplex non faciat fidem ↄ exẽplũ: de quo loquitur. ff. l. prohi. ↄ velle intelligere. l. prohi. tantũ de exemplo priuato dicũt ↄ hoc est illam restringere: ſ ↄ certe ista aut. loquitur in instrumento publico: vt patet ex dictione alius: ex dictione alterius: et quod in causa ponit casus magis dubitabilis. hoc modo vi 4 debatur eñ quod ex quo instrumen d tum habebat omnia solennia: et in ceteris probãt qũ etiam in eo quod in illo referebatur probaret si vero ſ loquitur in exemplo simpliciter sũpto quod nullam habeat solennitatem: alias enim si intelligeremus de exemplo solenniter sumpto nõ esset opus: alias procedere oziginale: vt ibi in fine dicitur cum illud satis ꝑbaret: vt hic per Bar. in. ij. fallen.

↪Andreas Pomate. b ¶Secundo oppo. Dicunt hic aliqui ↄ imperator videtur inepte loqui: quia presupponit ↄ fm documentum probet ostensio primo: quia dictio nisi: affirmat quod precedẽs ratio negat l. actione. ↄ ibi no. ff. de transact. sed dic ↄ de hoc in teg. verbum nullum: sed bene de exactione. preterea primo ostenso adhibetur ↄ fides huic secundo: vt hic in fine.

↪Andreas Pomate. c ¶Dico ergo sic. Ista opinio est communis vt per Angelum in. ſ. nihil. instituta de actionibus. et Felinum in. c. albericus. in columna. j. ij. et sequenti. de testibus. et Aretinum consilio. xxvi.

d ¶Debeat citari. Adde vltra allegata per Alegan. Bal. consil. g. lib. iij. dominum Cardina. consil. lxxij. Bal. consi. lij. v. libro. adde tu quod debent citari omnes quorum interest. d. c. fi. Mostien. ↄ Jnno. in. c. penulti. de confirma. vti. vel inuti. ↄ in. c. olim. de priuile. ↄ ibi dominus ¶Daria. sozi. in. j. notabili. ↄ Barto. in consi. clvj. incipiente: visa ꝛc. quando persone sunt certe nominatim: an specifice citari debẽt. l. si eo tempore. C. de remiſ. pigno. ↄ in aut. ſi omnes. C. ſi vt ſe ab heredi. abſti. ↄ vtrobiq; nota alias sufficit generalis vt ibi: et per glo. ↄ Jnn. in d. c. albericus. de testi. ↄ in. d. c. fi. de fi. instru. facit̃ no. in. l. g. ff. de v. obli. ↄ post. post pet. de ancha. in. c. fina li. de electio. li. vj. ↄ no. in. l. memerint. C. vnde vi. et dicta Bar. hic intellige quando sit exemplatio propter vetustatem: secus ob aliã causam: quia tunc recurritur ad originale. c. quoniã cõtra. de probatio. et ponit do. ¶Daria. sozi. in rubri. de dilatio. arti. v. q. ix. secundo intelli ge ſi pars sit presens vt possit citari: secꝰ ſi sit absẽs. arg. no. in. c. quoniam frequenter. extra vt lite nõ cõtesta. in ꝑin. ↄ ibi ponit do. ¶Daria. sozi. in. ij. col. in fine. c. ij. ver. ficu. primo requiritur. tertio intelligeniſi exemplatio fieret superioris autoritate: vt puta pape. ita bo sthen. in. c. ij. de fide. ſ. ij. et sequitur dominũ ¶Daria. in dicta rubri. de dila. arti. v. q. prealleg. et in materia vide que nota. ad Bar. in. l. adoptio. ff. de adop. Str.

¶Illi testes sint valde. Adde Abbatem in. d. c. cum olim. ↄ Joã. andr. in addi. ad Speculatorẽ in dicto ſ. ostenso. vbi dicit quod in probatione tenoris venit dies et locus. dominus Cardinalis consilio. xxv. ↄ ibi an admittantur testes de credulitate et qui requirantur vt instrumentum possit ex protocollo reluari. vide per eundem cõsilio. cxxxiij. ↄ quid debeat continere protocollum: vt ex eo possit reluari instrumentum. vide Joannem de Anania consilio. xxxij. ↄ inquantum Alexander in septima fallentia: dicit quod exemplum per modum registri in actis notarij facit fidem cum restrictionibus: vt hic per eum. adde videdum Petrum de Anchara. consilio. xl. incipiente: prima facie. ↄ de materia vide Romanum consi. cccxxxvj. vbi ponit ſi papa scribit executori vt faciat executionem in ꝓta tenorẽ sententiarũ in supplicatione porrectarum ↄ executor non debet exequi nisi viderit originale vel nisi papa scribat ex certa scientia: ↄ per eundem consi. clv. quãdo liber archiui publici facit fidem: originali non reperto.

¶Quod ipse partes faciunt. Adde Paulum de castro consilio. xlij. et cccxvij.

dictum est:

a ¶Optimam. Adde vt per ro. consil. lxiij. vbi tenet; quod instrumẽtũ in quo quis confitetur se esse procuratoꝛẽ titij, ꝑbat contra ipsum fuisse vel esse talẽ ↄ an instrumẽtũ faciat fidẽ quo ad alias ꝓsonas nominatas in instrumẽto vide Pau. de cast. cõsi. lxxxiiij.

b ¶Contra hoc oppo. est mirabilis doctrina ista idem voluit in. l. si forte ff. de castren. pecu lio. vide Sutl. ↄ. d. Petr. in. d. c. j. de re. eccl. non alie. d. Abb. in cõsil. xlij. et in. c. sicut. de re. iur.

c ¶Ecclesia. Adde vt per Bal. consil. cccxcix. li. iij. ↄ consil. cccl. iiij. lib. dominus Cardina. 10 consi. xiiij.

d ¶Sententia lata. adde vltra ale. bal. cõsil. cx. li. iiij. ¶Pau. de cast. consil. cccxvij.

ADDE ↄ et ↄ vide Bar. in. l. sciendum. ff. de ver. ob. Et lanfrã. de oria. in rep. c. qñ cõtra falsam. in ꝑin. colũ. pe. ↄ do. alegã. in cõsilio. xxij. per totum. in. ij. volu. vbi dicit cõmunẽ opi. esse cõtra bar. hic.

↪Andre. pomate.

d ¶Aide roma. in cõsil. clvj. ad fin. et sequẽ. ang. are. in a ſ. ſi. institu. de fide 11 iuſſo. ↄ eum in. l. ſi. in fi. ff. qñ app. ſit b aleg. in. l. sciẽdum in. vj. col. in ꝑinc. ff. de verb. oblig. et eundẽ in cõſi. xlij. in. iiij. volu. vbi dicit ↄ opin. bar. in d. l. ſi. cẽſetur communis quicquid c ipſe digerit in. d. l. sciendum. et vide etiã in ꝑſi. clxv. in ij. col. in ver. ↄ etiã vol. ij. ↄ que posui in. d. l. sciẽdum. et vide Fede. in consil. cxcix. ↄ in consi. ccxx. ad fin. Pau. de cast. hic ad fin. et aligd ꝑpanor. d consil. vij. col. ij. in ij. dubio. vol. ij. et 13 consil. lviij. co. ij. eo. vol. ↄ bar. cõsil. xcvj. vide etiã Feli. in. c. ecclesia sancte marie. colũ. ig. in versi. iiij. limita de constitu. ↄ in. c. quoniam contra. colũ. xvj. in ver. v. conclusio de proba. ↄ aret. lxviij. colum. ij.

↪Andre. poma. e ¶Probãdam. Hoc tamẽ declara vt per Bal. in. l. instrumenta. j. de fideicõ. ſi est exceptio fauoꝛabilis secus ſi odiosa videretur tamen ↄ actori deberet edi etiam ad intẽtionem fundandã per. l. nõ est. ſ. eo. in ratione ſui que ita militat in actore sicut in reo: sed potest dicere ↄ ratio diuersitatis esse potest: quia actoꝛ debet a principio venire instructus: quia potest scire quibus armis velit non scit quibꝰ armis velit oppugnare: ↄ imo a principio nõ potest scire quibus armis se defendat: ↄ ista ratione imo succurritur ↄ actori in replicatione: ↄ per hec ↄ summariũ Bar. hic colligitur rñõ ad difficultatem quam monet hic Bald. quod est: ↄ cum iura faueant equaliter reo et actori in medio cause quod tamẽ hic magis faueãt reo. l. non est iuncta. l. qui accusare ſ. eo. quia hoc nõ est verum equaliter eñ. imo vtricq; fauetur vt hic reo eñ editur ad exceptionẽ fundandã actori vo ad replicationẽ in qua excipere dicit̃ instit. de replica. in ꝓnc. ↄ sic equa lãce tractãtur: ↄ circa primum articulũ tactum hic per Bar. an actio dat reo ꝛc. inquãtum procõi adijcitur ista l. a. l. nõ est nouũ. cum. l. seq. ſ. eo. dic ↄ loqtur in ratione ꝓuatis ipſi creditoris ꝗs reita de facili habere non potest sicut instrumẽta publica a tabellione et imo intra hec videtur esse diuersa ratio: hoc tamen an sit verũ dependet ab intellectu buꝰ. l. ad. l. vero dissolute respõde vt hic ꝑAlegã. et Feli. et cõsidera ↄ ille teg. nõ loqtur in terminis dubijnfi loqtur eñ potius in actore qui fuerat debitor ꝓncipalis ↄ poterat sibi reddere instrumẽta. ↄ ita intelligitur Alex. hic in ij. articu. col. iij. in ꝓn. i. xxiij. fallẽtia. ↄ posset tamen dici ↄ Bar. considerauit ↄ ille teg. loquitur in instrumento liberationis quod remanserat penes creditorem ↄ reus petebat vt ſi quando vegaretur a creditoꝛe posset solutionem ostendere et sic vt posset exceptionem ꝓbare non autem vt loquatur de primeuo instrumento obligationi ad quod facit textus ibi: in verbo: ineffica; apud ipsum creditorem. lege qui tabulas. hic allegata. et tegtus in glosa reddi. bene facit quod notat Bartolus in. l. libertus a patrono. ff. de in ius vocando. et ad hec vide etiam Felinum in capitulo primo. de probationibus. columna. xiij. verſiculo: fallit vndecimo.

e

f

1 ¶Actoꝛ tenetur edere reo ad exceptionem sundandam. ↄ nu. 3.

2 Reus tenetur edere actori ad replicationem fundandam ↄ ad intentionem fundatam coadiuuandam. ↄ nu. 4.

Reus quãdo teneat edere actori instrumẽta cõia.

¶Si quis in aliquo. Adde vltra allegata per Alegan. Bal. consil. g. lib. iij. dominum Cardina. consil. lxxij. Bal. consi. lij. v. libro. adde tu quod de-

¶Si quis in aliquo. Vbi vnũ instrumẽtũ facit mentionẽ de alio nõ ꝑbat nisi illud de quo fit mẽtio

Universidad del Rosario | Archivo Histórico